Na nowo oprawiono w r. 1935. Dawna oprawa miała usztywnienie złożone z następującej makulatury: 1° Fragmenty kart bb_5 – cc_8 inkunabułu GKW. 3119 (Avicenna, Canon, Venetiis 1483); 2° Karta k_7 druku opisanego u Panzera VIII 374 Nr. 293 (Questio de modalibus Bassani Politi cum aliis, Venetiis 1505). Pierwszą pozycję wyłączono do dubletów (por. inkunabuły Bibl. Jagiell. Nr. 674, 1713), drugą przeznaczono do ogólnego zbioru druków. – Pokryciem dawnej oprawy Ink. 121 był arkusz pergaminowy, pochodzący z astrologicznego rękopisu, pisanego we Włoszech w XIII lub XIV wieku. Przeniesiono go do zbioru podobnych fragmentów. – Stan dawnej oprawy wskazywał na to, że z woluminu wyjęto dalsze części klocka, co istotnie potwierdza dawny inwentarz pod sygnaturą XIV.4.40 (wyjęto dwa druki z r. 1510 i 1515).

Wszystko wskazuje na to, że dawna oprawa wykonana była we Włoszech (w Wenecji) po r. 1515.

PETRUS Barbus polensis Sacrae Medicinae Doctor ad Lectorem.

Si cupis humanae naturae discere causas.
Si cupis in paruo plurima nosce libro.
Hunc eme. quem latio scripsit sermone libellum
Zeno meus nimiae fertilitatis opus.
Que fera barbaries tenebris inuoluerat atris
Omnia sunt nitido lucidiora die.
Ede igitur venetis doctissime zeno libellum
Perpetui fructum nominis inde feres.

ILlustri viro Victori pisano: Antōius zeno policola. S.

VOD de natura humana opus nuper a me cōpo...
Illustrissimoq3 senatui: ꝛ populo veneto dicatū: vt in
pssorib⁹ traderē ex amicis qdā hortarētur. Illis eqdē
ꝙ opus ip3 ex sentētia nōdum satis mihi videor matu
rasse plurimū sum reluctatus. Scil3 i tātorū virorꝝ sple
dore. Afferri qcq3 minime dbere: qd ex itimis nō sit philosophiae
penatibus depromptū: ꝛ vereri cōes me hominū opiniones: non
ignarū: difficile admodū fore: sententias: q̄ longo habitu: huma
nis mentibus insederit primo impetu extirpare. Atq3 terētianū illd
Veritas odiū parit. Simul nouarꝝ rerꝝ refrigescer: quo sibi mihiq3
cōsulerēt. Amorē admonebā. Quippe quas interea; sapiētis ꝯsilio
demandaturꝝ. Atq3 me sic emendatas emissurū pollicebar. Nimi
rum preclarā hanc nacti occasionē: cōtinuo vno omnes te ore ꝑtu
lerūt. Sapiētē te: Te Mecenatē3 alterū predicantes: quib⁹ eqdē: q
ciuitatis p̄ciosissimā semp te gēmā appellarim: l3 assentirer. tū a rei
publicae munerib⁹. iisdēq3 senib⁹ negatis: quae a primo statī3 ado
lescētiae tuae flore. sūma cū gloria ꝛ adeptus es ꝛ exequut⁹. ad has
nr̄as lucubratiūculas deuocare respōdi. heroa te tātū minime licē
At quo ex aditu faciliorē mihi lapsū arbitrabar hoc istabāt illi ma
gis. Qd si de humana re ciuitati venetae deuota mea quoq3 senten
tia: iudiciū sit aliqn̄ futurꝝ: cum hominū humanissimus ciuiū argu
tissimus: scripturarꝝ simul dignus censor sis: ꝛ habearis: ad hoc affe
rendū iudiciū. hac vbi flores potissimū etate: scil3 q̄ mentis viget ꝛ
corporis virib⁹ te aptiorem te certiorē neminem inuenirent. atq3 ne
q3 vt oratiana vtar metaphora pituitā vlla tibi ex parte molestā eē
rara virtus in reliq̄ ueneta iuuentute. Quid plura fateor: amicorū
hac lege sententiis cessi vt dep̄cent illi ueniam si me pusillu3 hominē
abiectū paucis notū temeritatis accusaueris: ꝙ p̄cūctari te scil3 au
sus fueri virꝝ p̄cellentē inextimabilē. illustrē fama. De hūana itaq3.
atq3 neq3 min⁹ d re veneta libellū nūqd editiōe sit dign⁹: dignissim⁹
ipe iudicabis hūc si malus ē. ꝓbandū tibi haud eqdē veli amic⁹ so
crates amic⁹ plato s3 magis amica vitas. esto interea trāscribētis in
curia velim admonit plurima in orthographia peccare te fore rep
perturū. At q circa sententias nauare te tm̄ opā velim. Quod spōte
forsan qui tū moralis tū naturalis philosophiae lacte nutrit⁹ es in

sectis q̄si posthabitis facturus fueras. nimirū aq̄la muscas non ca-
pit. Q̄d aūt ad sentētias attinet scias me nōdū pensitantē illis ma-
nū penitus iposuisse non obtusa adeo gestam⁹ pectora q nō pluria
iccirco dici debuisse modesti⁹ aptius ꝯcinnus ac eleganti⁹ videam⁹
verū ⁊ inopia oppressi. atq; vt ad exēplū q̄si lapidicij q̄ secutura sūt
opera tum formosiora tum candidiora sequantur. cursim quasi sic
reliqui. De medicina que scripsimus. saluti potius publicae q̄ȝ no
stro nomini cōsulentes verbis nudis ⁊ ex senten tia fere vernaculis
⁊ neotericis exposuimus opeprecīū vt vnicuiq; q̄ vtilia sibi sint fa
cile q̄sq; possit ītelligere. Atq; neq; nō ignoramus prestantissimos
medicos pliniū ⁊ nō ob aliā certe causam Corneliū celsum. Medi
cinae etatis nr̄e ꝓfessores ꝓrsus respuere nisi ꝙ cū voluerit exq̄siti-
simi videri oratiōis quodā inuolucro adeo fucata oīa tradiderunt
vt difficilior eoꝝ sit sola theorica. q̄ȝ physicoꝝ reliquorūȝ illa ipa ⁊
practica. Verū autē ⁊ latiniora ⁊ cōcinniora reliq̄ ab officina nr̄a
si huiusmōi q̄si degustatō. Inclyto Senatui placebit emittēt Intea
te structurā opis. libroꝝ ordinē q̄ sit capitū q̄ sigilloꝝ ꝯgruitas q̄d
deiciat quid supfluat veli pensitare. Iccirco eq̄dem te puto: qui fru
gali quodā dicendi genere polles sermōe sane breui plīma ꝯplectē
te iudicatuꝝ pauca deficere multa supfluere q̄ppe q̄ lȝ iādudū vrsi
nū tanq̄ȝ partū attenuare modificareq; decreueri. Nihil tn̄ ītēpta-
tū relinq̄ȝ qđ ad humanā salutē quauis ratiōe ꝯducē videatur atq;
dū id diligent cōtēdā mallo vel ꝓlixi nimiū vel ēt curiosissimi crimē
subire. q̄ȝ negligentis verū aūt qm̄ huiusmōi nr̄m nimia grauescere
mole opus aīaduerti i duo volumina id est in duas p̄ncipales ptes
iuuētutē vȝ senectutēq; distinxi ⁊ p̄me ptis p̄mū librū a studiorūȝ
meoꝝ portu soluere si ānueris tn̄ decreui. Ne ꝓtin⁹ maris tanq̄ȝ i
pit⁹ me cū oīb⁹ fortunis meis hui⁹ mūdi pelago hoīuȝ rūorib⁹ ꝓcel
lis tāq̄ȝ itumēscēti ꝯmitterē itaq; cōsulto p̄mū ipm librum. q videli
cet ꝓband⁹ min⁹ videat si mecū seseris emittē solū destinaui. Nimiꝝ
q̄so q̄d de embriōe qđ hoīuȝ celebritate dignū sit vt de maturi hoīs
etatib⁹ vl̄ facūdie pr̄ cicero dicē ipe potuissȝ. hūc āt nihilomin⁹ libꝝ
si ꝓbauerit reliquos q sequūt̄ eos oīo puto ꝓbaturos atq; eq̄deȝ
sic ad huiusmodi q̄si pellag⁹ hoc ē ad emittēdū reliq̄s fiā audētior
Tandē q̄d iccirco sentias tua epistola quā pcupio significare obse-
cro digneris q̄ ꝯsolatiōe si hāc meā viuēdi difficultatē afficē voluerī
oē qđ mei est iuris stati tibi debitū existimabo bn̄ vale. ⁊ bene viue.

Antonio zeno policolae victor pisanus. P.D.S.

[o] Cembryõe libꝝ tuũ auidissime legi tũ qm̃: huiusmodi
philosophiae pars recõdita qdẽ excellẽtisqꝫ idiga spiri
tus inter sapiẽtiae ꝓfessores. multis dissensionib⁹ ẽ agi-
tata. a nemine te ꝑter tã ꝓꝑe tã idubie tã ellegãter discus
sis ac determinatis. Tũ qm̃ apiũ vt tu quoqꝫ dicis geniuꝫ imitat⁹
floribus .i. auctorib⁹ ne aucupari alienã laudẽ videaris allegatis.
qꝺ ratiõabilẽ oĩo virũ decet. q̃ destinato opi quadrẽt. hinc inde tã
exq̃site collegisti atqꝫ tã apte opportunis locis posuisti. vt si vel ver
buꝫ alicũde dimoueas. tota sententia corruat necesse sit. Atqꝫ neqꝫ
displicuit. Quod vbi de medicia tractas. neotericis iisdẽqꝫ aptis ⁊
vulgarib⁹ pene vocabul. Vniũsal' salutis. nõ tuae ꝑticular' gloriae
rẽ studiosus absoluis qꝺ sane ad nãlem ⁊ veruꝫ attinet phisicũ. siue
hoĩeꝫ ꝑstãtissime de reb⁹ iis philosophãtẽ. Que aũt vulgaria ꝓrsus
offendi ea ꝓ̃ma me facie fateor ꝯtaminasse q̃nquideꝫ apud latinos
autores nusq̃ꝫ. nisi a nonnullis tñ grãmaticis reperiaẽ vsurpatum.
Ceterũ denuo relegẽs tacit⁹ qꝫ mecũ reputãs. Antiq̃tus latine bar-
baris exceptis oẽs locutos nũc materno sermõe oẽs vti. Arbitrat⁹
id abs te sum nõ sine ratione factitatum atqꝫ rithimos illos petrar
cae tã bene collocasti vt in annulis aureis gẽme q̃si q̃dam videãtur
Ad sũmã. si q̃ minus ꝓbanda mihi videbanẽ sũmopeꝝ bẽ. Que sit
in reliq̃s mea sententia pono in medium. Interea q̃ de veneta di
cis re publica q fieri põt. ꝙ tantã rerũ seriem. Tu linceo q̃si diuino
visu in terris vnus ꝓspicias vehementer eq̃dẽ sum admiratus. At
qm̃ iuuẽtutẽ latenti velut limite venetã deprehẽdis. Mussantes nõ
nullos atqꝫ inq̃ꝫ ꝑlimos ⁊ eosdẽ qdẽ discolos apte te dãnãtes audi
ui. Trahimur blãditiaꝝ pene oẽs lenocinio ꝟitate idignãur. Itaqꝫ
si obsequi mihi volueris margaritas tuas in thesauro tuo retinebis
qꝺ nisi rara adeo preditus esses humanitate vt opinionis de te ha
bendae detrimẽtũ q̃ꝫ alienae vitae pati mallis spõte facturus ipe fu
eras. sic. n. iccirco parce ꝟbis velitasti vt dicẽ nõ dicens ⁊ itẽ nõ dicẽ
dicẽs viderere. Volui q̃ circa honori qdã tuo detrahãt. Amici offi
tiũ ꝑfecisse vt qꝺ certior sũ futurũ scieras factũ scias nullã tñ iccir
co metã tibi ꝑfinio. itegrũ vt congruit philosophiae tuae tibi sit cir-

ea hoc negocium ꝛ quacūqꝫ militare. Tandē librū tuuꝫ si meis iꝫ preconijs indigeret. Quātū v̄bis ꝛ oratiōe asseq possem ꝛ igeniū tuū ꝛ structurā operis ꝛ libroꝝ ordinē dicendiqꝫ tū ꝓfunditatem tū facilitatem tuam ꝛ ad vnguē operis ipsius omnia comendarem At quoniam laudes meas. celebritati tue detracturas quidpiam q̄ꝫ ꝓducturas magis existimaui. Tacebo Unū tm̄ moneo: ꝛ id ipꝫ maxime velim ꝛ efflagito vt reliquos libros tuos. Saltem hunc qui in manibus est de embryone iam emittas. Uale

Ntoni zeni veneti policolae de nā hūana libellus est qppe q principaliter bipartit̄ in iuuētutē vꝫ ꝛ senectutē. Juuētus nati hoīs i q̄tuor etates diuidit̄. Prior ē īfantia. Deiñ pueritia quā seqt̄ adolescentia. Mox inuētus. Que sane deo dāte militat ad senectutē. Atqꝫ ide ad d̉crepitā. q̄libet etas ē bitēpea. vꝫ īfantil' ꝛ motia quā exiñ seqt̄ puēitia ꝛ etas ꝯcussiōis. deiñ adoloscētie etas ipa viget ꝛ q̄ dr̄ luxuriatia quā iuuēt⁹ qdē seqt̄. ꝛ virilitas qppe q̄ iuuentutis s̄t etates. Senectutis aūt duplex ē etas: q̄rū q̂libet parit̄ ē bitēpea vꝫ senectus ipa ꝛ occidua hanc deniqꝫ si deo placuerit. seniū seqt̄ ac decrepita: qppe quā vltimū terribiliuꝫ libitina furax inuadit. Has aūt viuas ꝛ sensitiuas etates vegetatia postremo tm̄ seqt̄ ꝛ corruptibilis: in q̄ capilli. s. vngues ꝛ barbae crescūt p nōnullos dies: qd̉ ad corp⁹ qdē refert̄ vel spiritualis ꝛ passibilis qd̉ ad aīam ipaꝫ refert̄. Sic ad silitudinē megacosini q magn⁹ hō vice versa cū p̄rioꝝ eadē sit disciplina posset iterp̄tari Diuidit̄ in tres ptes vꝫ supiorē mediam ꝛ inferiorē. Principalia itaqꝫ tria sūt etatū gnā vꝫ supius mediū ꝛ inferi⁹. Supius aūt ꝛ mediū de qbus nr̄a ē ꝓfessio inferi⁹ curiosiorib⁹ relinquēdo diuidūt̄ in septē etates q̄ꝝ q̂libꝫ ē bitēporea quodlibet tempus hꝫ suū tractatū: qlibet t tractatus hꝫ sua capita: quodlibet caput hꝫ suos titulos: qlibet titulus hꝫ suā pticulā: quā cuiuslbet vꝫ tractat⁹ vltimā sigillū seqt̄: qppe qd̉ binū: quēlibꝫ libꝝ roborat. Libri aūt ad planetarū nūerū sūt septē. Prim⁹ lunaris dr̄ de embryōe ꝛ foetu. Secūd⁹ merculiaris de infātili etate ꝛ motiua. Tertius venereus de puerili ꝛ concussionis etate. Quartus solaris ē de adolesētia ꝛ etate luxuriatiua. Quint⁹ martialis ē de iuuētute ꝛ virilitate. ꝛ hec ē p̄ma pars vl' toti⁹ opis p̄m⁹ gnālis tractat⁹. Sexi⁹ iouial' est de senectute ꝛ occidua. Septim⁹ ꝛ supp̄m⁹ saturnal' ē de senio ac d̉crepita. ꝛ hec ē alta ps: vl' toti⁹ opis alt̄ ꝛ vlti⁹ gnāl' tractat

Illustrissimo Pricipi: ⁊ Senatuj: ac pplo veñto. A. z. p. p. d. s.

Ecũ saepe nũo cogitaui Gloriosſime Pricips. Excel
lẽtissime venetoꝝ atqꝫ vniuersi dignissime pace vr̃a re-
liq dixeri. Orbis Antistites. hũani gñis ductor Nũqd
altissimo vix carmie celebrãdis vigilias meas astroꝝ
istar: Laudũ tuaꝝ splẽdorib⁹ isignirẽ. Qñqdẽ tibi p̃cipue ꝓ pieta
te q̃ me sollicitũ tenet erga patriã immortali aetnũ debeo: Qua vl
sola vt demosthenis extat ep̃la ad Alexãdrũ a deo victa i caetero
munere creatura creatori aeq̃tur. Nulla. n. vt recte orator ille inqt
de ṽtutib⁹ tuis vl̃ generosior miſicordia vl̃ admirabilior clecmẽ-
tia Nec ꝑ aliud deo ꝓpius potes accedere q̃ꝫ vt salutem conferas
hoib⁹ vl̃ dãdo si eguerit vl̃ pcẽdo si deliq̃rit vl̃ indulgẽdo si suppli
cauerit. Proide gaude tã excellẽti gradu tuo Fruere fortũae tuae
gloria: quã oñdere oib⁹ debes illis p̃cipue q te obſuãt q itegerriae
vitae tuae ⁊ moꝝ sanctimoniã venerant̃. Qui nõ vt caeteros Illu
stres viros vna q̃piã florẽtes. imo vniuersis te ṽtutib⁹ ornatissimũ
admirant̃ quo fit vt opprimar tũ tãtaꝝ reꝝ copia tũ mole igenti
q̃ ab elloq̃ntissis qdẽ viris ãplissimis historijs explicari vix pos-
sent p̃cipitiũqꝫ horrẽs libell⁹ auctoris ꝯsci⁹ clarissimi nois tui splẽ
dore attonit⁹ ꝯfundat̃ noscẽs oio se ad p̃conia tua conatũ q supra
hoiez sunt imbecillitati editũ isuꝑ temeritati obnoxiũ fore. Hono
ruz siqdẽ vt ẽ vere philosophãtiũ dictũz Alia laudis sũt Alia ve-
neratiõis. Laudis qdẽ ea sũt q̃ incõpationẽ adeũt hũanaz venera
tiõis ãt illa q̃ maiora diuinioraqꝫ existũt Quo i genere cũ ṽtutum
tuaꝝ apicẽ moerito locãdũ cẽseã Si sapient̃ facere voluẽo os clau
dã cor apiã. Nec tã facũdus te alloq̃r q̃ꝫ venerabũdus ac tacitus
adorabo. s. iuisibilib⁹ pẽnis volucriter Mẽs admirãtionẽ eo suã
extollit quo lingua ⁊ vox aspirare nõ possunt At me miseꝝ cũ nec
argẽto nec auro qb⁹ indigeo Alioq hominũ delíramẽta res illas
Tẽpãtia prudẽtia ac plerisqꝫ oib⁹ tuis ṽtutib⁹ vile ceu põdus exi
stimas neqꝫ alio seu munere seu gloria qb⁹ tu vndiqꝫ affluis ⁊ ciui
bus liberali manu diffundis caritati pietati benignitati ⁊ miſicor-
diae tuis qb⁹ rẽ pub. ⁊ pupillares miſandas p̃cipue dignaris cau
sas ãplecti grates idoneas possiz rependere tũ ẽt lucubratiõe vlla

mea. Reliquũ sit vt vł inuito mihi ĩgratitudinis sit facin⁹ subeũdũ qđ cũ in reb⁹ vł minimis sẽp horruerit anim⁹ me⁹. In maximis quẽadmoduz tuae sit. qs inquã explicet mortale canes. Quare per sacrosanctuz cristifer cuius vos ab vrbe ꝯdita Soli semp tutores estis Atqz p inuictissimuz marcifer vexillũ vr̃m Dux iclyte Augustine Atqz augustissime venete Senat⁹. Oro p dignitate ⁊ salute vr̃a Me q̃tũ vires aderũt satagentẽ labãtez lz audite. Temerari⁹ eqdem q̃z Ignau⁹ vobis videri mallo Nẽpe hoc piculo affectus i vos mei ptẽ aliquã ĩtelligetis. Proni.n.studij teste Valerio certius iudiciuz ẽ supra vires niti q̃z ex facili viribus vti. Alt.n. qđ põt pstat alter ẽt plus q̃z põt. Munusculũ pinde huiusmodi meũ ĩpo Accipietis: q̃zq̃z nõ arte illa elaboratum: q̃ dignitati vr̃ae ꝯgrueret nimiꝶ qd ferre q̃ant nõ qd recusent humeri nr̃i messi ppietate vr̃a ignoscetis qđ si i prima nr̃i opis pte feceritis De vniuerso humão genere si i altera de ciuitate vr̃a fore vos vaticinor optie maeritos Siqdẽ i ea nõ min⁹ honestũ q̃z vtile reclamaturo nemie circa duo deciz mille ⁊ ãpli⁹ aureoꝶ singulis annis ex iuentiõe ĩspiratore đo mea vectigal edã ac nõnullas leges qb⁹ ciuib⁹ optimã viuẽdi normaz ⁊ ipio dignitatẽ summã accessurã vr̃a illibata nobilitate polliceor Interea q medicinae reptoriũ seu specl'm op⁹ ipsuz huiusmõi maerito possit appellari p q̃si theorica nobilitatis vr̃ae liberalitate neq̃q̃z spnite. Si qdẽ Aristotelẽ Alexãdri gr̃a pcipuũ mediciae studiũ opãqz dedisse certũ ẽ atqz ei⁹ artis nõ mõ ꝯtẽplãdae studio sus fuit Alexãder veꝶ ẽt aegrotãtib⁹ amicis plerũqz opẽ attulit cibosqz obsuatiões ĩstruxit sicut ex historiaꝶ fide atqz ex ipsi⁹ etiã rgis eplis pcipi põt. Caeteꝶ si oio nulla prsus iccirco habita ratione vtrãqz opis ptẽ prima stati facie siue p eaꝶ nuditate ĩpnẽdã duxeritis Quãq̃z Platonis v̇sus tãto pudiciti⁹ dicant̃ cõpositi q̃zto sunt pfessi simplici⁹. Dissimular̃ siqdẽ ⁊ occultare peccãtis ẽ pfiteri v̇o ⁊ pmulgare penitẽtis atqz nisi cũ suis vocabulis q̃cũqz dicẽda sũt dici nõ possũt siue Licet tritũ puerbiũ sit ℂ Utile ꝯsiliũ dñs ne despice hui p autoris pusillitate. At saltẽ hois vestrũ amãtissimi ⁊ rei venetae studiosissimi bonã mentẽ v̇os humaniter accepturos excellẽtis nobilitatis ⁊ magnanimitatis vr̃ae cõscia spes mihi pollicet. Bene beateqz valete ⁊ bene viuite.

p Rimi libri de embryone speciales sunt duo tractatus pri-
mus quidem est de embryone alter de foetu.
Primi tractatus capita duodecim sunt.

Primum est de sterilitatis cautellis.
Secundum de humani seminis diffinitione ⁊ genio.
Tertium de humani spermatis foecunditate ⁊ rectificatione.
Quartum de seminariorum vasium ⁊ membri causa ⁊ genio.
Quintum est de matricis ⁊ secundinae causa ⁊ genio.
Sextum est de matrice rectificanda ⁊ foecundanda.
Septimum est de seminis iniectione ⁊ genio.
Octauum est de spermatis coniunctione ⁊ natura.
Nonum est de conceptione ⁊ generatione.
Decimum est de abortus causis ⁊ cautellis.
Undecimū est de propinquātis abortus coniecturis ⁊ remediis.
Duodecimum ⁊ vltimum: est de Embryonis eucharistia ⁊ eius
aetate cum dependentibus.
Quae sequitur primi tractatus. de embryonis zephyratione ⁊ ex
ultatione sigillum.

Quod sequitur primi libri: secundus tractatus de embryonis for
matione ⁊ animae infusione. Huius autem tractatus capita tre-
decim sunt.

Primum est de embryonis ⁊ foetus natura ⁊ fato.
Secūdū est de rebus quae obsunt q̄q; prosunt embryoni ⁊ foetui
Tertiū est de coniecturis salutis ⁊ egrotatōis embryonis ⁊ foet⁹.
Quartū est de embryonis ⁊ foetus peculiaribus egrotationibus.
Quintum est de foetus viuacitate ac titillatione.
Sextum est de numero fratrum ⁊ sororum praenosticando.
Septimum est de masculinitate ⁊ foemineitate ante partum ille-
sa matre praecognoscendis.
Octauū est de partus obseruatione ⁊ maturatione.
Nonū est de rebus foetū ad natiuitatem rectificātib⁹ ⁊ facilitātib⁹.
Decimū est de propinqui iā partus termino ⁊ labore p̄nosticādis.
Undecimū est de partu ⁊ obstetricatione.
Duodecimum est de primis infantis susceptione ⁊ regimine.
Tertiumdecimū est de nutricis electione ⁊ regimine.
Quae sequitur de consideratione cosmi ⁊ microcosmi sigillum.

Petrus. B. P. sacrae medicinae doctor Antonio Zenoni. b.

Legimus Antoni doctissime saepe libellum.
Legimus et doctum valde probamus opus.
Ordine nam nostrae scribis primordia vitae
Quo ve sumus geniti semine quo ve modo.
Nunc ego non miror Celsum nec carmine quintum.
Saecula nam talem nostra tulere virum

ANTONII ZENI. V. P. DE NATURA. HUMANA LIBELLUS EST.

Ogitanti presentem hominis vitã: q̃z labilem et quot oboriam fatorum formis lõge mihi delirasse videñt qui stollidarum ac mentiũz aucupia. Fabulas mellitiesq̃z scripsere inania et nugatoria carmia qppe q̃ Solon inutilẽ falsiloquẽtiã appellabat. q̃re. Metrocles iã senex frenesibus eiuismodi plaenos libros suosc pbussit dicens Sunt ista somniorum phantasmata veluti deliramenta Vulcane celler age. Tethys tui hic indiget nihil. Qua ratiõe sane motus dicere zeno solebat. nullius rei maiorem nos inopiam perpeti: q̃z temporis nihilq̃z ad disciplinarum perceptionem alieniusesse poetis. Siquidem doctrina in melioribus non pollitioribus proficit. ex quibus tamen si sapimus. velut in rosis legendis sentes vitantes. q̃tum vtiliter modulatum est imbibentes et quae dulcecu

la illita potione quasi venena sint animi declinantes. mea quidem sententia oi nectare pretiosius fructus speciemen colligem⁹. Ut. n. ex floribus homines aliud comuniter summunt nihil preter colorem odoremqꝫ. Apes autem excerpere suauissimum insuper pabulum sciunt. Ita qui nō musarum tm̄. vt Annitius inquit blanditiis inuiscantur ad bene beateqꝫ viuendum vtilitatem percipient. Operepretium que sum equidem genii tanqꝫ rimator expertus ⁊ q̄a suis olim autoribus culta. A posteris vero neglecta disiectaqꝫ hinc inde legi frugalia sane ⁊ salutifera membratiꝫ in corpus vnū composui abiiciens que siue vulgaria siue parum vtilia mihi visa sunt. Ne te illa qui sapientissimus es latere videar credidisse. Hec ne legendo frustreris. Interea non sum adeo mētis obtusae qui ne sciam eorum te que in hoc opere memorantur olim alicubi legisse quippiam vidisse. nonnihil forsan etiam experimento tractasse. verum cum ab eo ipso in litterario ludo nouerim autore diligenti te studio de re veneta Marci Antonii sabellici librū efflagitasse Putaui non fore ab re si quid interea quod animum magis pascat qꝫ aurem. Illustrissime senatus tibi ⁊ populo veneto venetus afferreꝫ in medium qd̄ oratiano inqꝫ modulo

Pauperibus prosit aeque locupletibus aeque

Aeque neglectum pueris senibusqꝫ nocebit

Non qui sidonio contendere callidus ostro.

Nescit aquinatem potantia vellera succum

Certius accipiet damnum proprius ve medullis

Quam qui non poterit vero distinguere falsum

Propterea se malle dicebat magnus Alexander singulari discipli-
na q̄ȝ potestate p̄stare Foelix canit Poeta q̲ potuit rex̱ cognoscere
causas. Itaqȝ Augustissime Augustine tibi senerissime Princeps
inclyte Diueqȝ Venetiarū Dux: qui ex Barbadicorū clarissima
stirpe. Alterum etate nostra continu ata maxime serie. Nempe que
gloria nisi in te solo ob solum scilicet diuini genij sinceritatis inte-
gritatis ⁊ virtutis omnimode tuae splendorē successiue nunq̄ȝ pas
sa est aristocratia altisimū lōge lateqȝ fulgentissimū ceu iubar atqȝ
suus italiae sol emicuisti. Que dicate sūt qualescunqȝ lucubratiōes
meas ea scilicet, cō mēdatiōe cōmendo. vt si quid erratū ineptū. vel
minus decēs eas legens offenderis vt emēdatissime duce te p̱uolēt
in man⁹ hoīm castigent̄ iperare digneris q̄ eq̄dē emēdatiōe mō ne
tāta dedignet̄ autoritas i detractor̄ ictus egide veluti fungar, p̱ide
Diogēis more reiciēs ꝯstātia risus taciturnitate latrat⁹ eor̄ deniqȝ
inaepta oīa philosophia Praestat eni blacteratiōes eiusmodi ce-
cis ac syrenes sensibus preterire q̄ȝ metamorphosim indigenam
vendicare quandoquidē benefacta ipsa inter ea nubilla vibrato q̄-
si lumine sol clarior emicans non contenta terra quo cupiunt auri
ga ceu te a Lactee quam vrbanissimo ad superos viā Ouidi⁹ inq̄t
Apollogo metaphoricos scilicet orbita hoc est a rationabili lau-
dabili vtili decoro ⁊ honesti videlicet ratione congruo vt platoni-
ca sententia declarato te statim Principe es in publica cōtiōe pol
licitus ⁊ Senatū ac Populū venetū diuino viro Marco barba-
dico fratre ⁊ p̄cessore tuo quē a superis sero quidē rei pubilce datū
tēpestiue vocatū terra nō celū luxit in vniuersis te v̄tutib⁹ inferiorē
nequaq̄ȝ habiturū haud discedēte ⁊, p̱inde illa ip̄a a vētor̄ icursib⁹

propria ꝛ peculiari egide defendente siderũ clarissima volãt.

O vos interea de ꝓfundis clamãs excelse princeps excelsecꝫ senat⁹ atqꝫ inuicta venetae ciuitatis maiestas. oẽs istos ignauũ vt fucos pecus buccinatores. deinceps clariora dãs vobis si sẽsero hec placuisse nihili pẽdã. Vos inqꝫ p vestrũ ipiũ hec ipa obtestor reb⁹ vel maxime ipis admõiti pura libera vanilogis nõ obducta. Nẽpe nullus ẽ suauior animi cib⁹: qꝫ cognitio ṽitatis ṽitate altis animis instillate neqꝫ ꝙ nuda oratione allata sint spnite. Hijs nãqꝫ ꝓ nã rerũ adhiberi neqt: eloquentie splendor: nec ãplitudo sermonis. ceterũ ṽitate nihil vel melius vel durabili⁹: adde ꝙ nuditate ṽitas gaudet. Siplicitas veri fama est. fraus ficta loquẽdi ṽitatẽ vt pedetẽtim neoterice supstitiõis habita ratiõe ostẽdam⁹ a ꝑsentis alpha incipiẽtes in alpha siq̃ est futurae vitae desinem⁹. Idcirco nõ ergrotationũ singula curae nobis fuerit explicare: qđ physicoꝝ est a quoꝝ studijs interuallo veluti nr̃a ꝓfessio emãcipat̃. nã nõ qd pulsus intrinsecusue: aut extrinsec⁹ stomac⁹ mõstret: qppe pulsus fallit sepenũero ꝛ vria cũ morb⁹ ẽ intra venas fallax est nr̃e man⁹ ẽ apire sꝫ ꝑ platonica q̃si vestigia vt ostendat satagere bonos mores virtutẽ vꝫ qppe quã ad bene beateqꝫ viuendũ sufficere plato iudicabat. Ceterũ ac instrumẽtis indigere corpis bonis robore sanitate sensuũ integritate ꝛ ceteris id gen⁹ exteriorib⁹ q̃si opibus claritudie gloria ꝛ huiusmodi ceteris. Ea ꝛ si nõ affuerit nihilominus beatũ forẽ sapientẽ. Accessurũ itẽ ad rẽ publicã vxorẽ ducturũ: legescꝫ bonas nõ ꝑuaricaturũ laturũ insup patriae suae q̃ꝫtum potuerit comodas leges. idcꝫ nisi ꝑ sũmã plebis differẽtiã opã suã rei publicae iudicarit inutilẽ fore. Distribuebat mõarcha philosophorũ ille. Hũana bõa tripliciter. alia qdẽ in aĩa. alia in corpe. alia extrinsecus. Tres item esse amicitie speties sentiebat. Naturalẽ aliam. Aliã sotialem atqꝫ. Aliam hospitalem. Naturalẽ qua parẽtes naturae instinctu liberis afficiuntur. cognatiqꝫ se alterutrum diligunt: eam vero in ceteris esse animãtib⁹ quoqꝫ diffusam. Sotialeꝫ siue sodalitiam quã sine vllo consanguinitatis vinculo sola consuetudo conciliat cuiusmodi pilladis ꝛ horestis fuisse memorat̃. Hospitalẽ aũt q̃ ex ꝯmẽdatiõe vel litteri hospitib⁹ iũgimur. Amatoriã q̃rto loco ciuilitatẽ quã addũt pleriqꝫ idẽtidẽ i spẽs qnqꝫ distinxit

aliam popularem. aliã quã optimates agant. Tertiam que diffun
dat in paucos. regiã quartã. quintã tyranicã. Popularẽ rez pu
blicam in eis esse ciuitatibus in quib9 ad impiũ multitudinis. Agi
tur res eiusqz nutu magistrat9 eligunt. ꝛ pro illius arbitrio ponunt
leges. Aristocratricã vbi neqz diuites neqz paupes neqz nobilitate
vl' gloria illustres dominant verũ soli q sunt in ciuitate optimi rem
administrãt. oligargicã quãdo a censibus magistratus elliguntur
regnum bifariam scindi. Aliud .n. ſm legem. Aliud ſm genus esse.
Tyranidem dici cũ impulsi ꝛ vi adacti ciues iugum dominatiõis
violẽter admittũt. Iustitie subinde tria esse genera. Aliud circa di
uinũ cultũ. Aliud circa hoies. Aliud circa defũctos v'sari. nã ꝛ qui
sacrificia ſm leges faciunt sacrarũqz rerũ curaz habent. Religiosi
circa diuos ac pij sunt, Qui vero mutua depositaqz restituũt. Iu-
sti erga hoies sunt. Qui aũt vita functis. iusta psoluũt. Tertiã illaz
iustitie partẽ exequũtur. Discipline similit tris eẽ speties' Aliã qdẽ i
actiõe cõsistẽ ꝛ practhicẽ dici. Aliã ex opis effectu ꝯstare ꝛ : ffectri
cem appellari. Tertiam speculationi studere ac theoricẽ vocari ꝛ
ediũ, qdez nauiũqz structurã ad effectricẽ illaz ptinere. videre qppe
in ꝓmptu est opus cõsumatũ ciuilitatẽ vo ꝛ tibiarũ cant9 pulsusqz
citharae ꝛ huiusmodi caetera practhicae subesse. Neqz eniz consu
mato actu quid piã remanet qd oculis subiectũ sit. Ceterum in ipo
actu vis ois ẽ. porro. geometria harmõia ꝛ astrologia. ſb itelligẽtia
cadũt ꝛ speculatiõi tm̃modo inseruiũt. neqz .n. vel agũt vel efficiũt
quicqz. qd ad aliuz vsum ptineat. Medicine itẽ quinqz speties esse
Aliam quippe dici medicinalẽ que morbis medicamenti potione
subueniat. Aliam chirurgicam que sectione ꝛ vstiõe curet. Tertiã
que sola victus ratione ꝛ ordine arceat egritudines appellariqz di
eticem. Quartam q̃ celeri discretiõe morboꝝ succurrat egris voca
riqz greco vocabulo ΝΟϹΟΝΝΩΙΙ ΟΝΙΚΗ .i. morboꝝ rationẽ. Qui-
tã adiutricẽ dici. ꝙ strẽnuo auxilio doloribus cõtinuo liberet. Le-
gis item geminam esse distributionẽ. Alteram scriptam. Inscriptã
alteram. Priorẽ illam esse ciuilez. Que vero inscripta vocatur e.i
a natura ꝛ vsu ꝓficisci puta nudũ in foꝝ pgere femineaqz vti veste.
nulla scripta lege ꝓhibetur. sola id inscripta naturalisqz vetat lex
Preterea vt inquit satyrus

Quicquid agant homines votum timor ira voluptas.
Gaudia discursus nostri est farrago libelli.

Et animae corpori pariter. vtriq; scilicet vitae congruere. sicq; dialectico tanq̄ amplexu morali naturalem philosophiam quasi cōnectere ad superos faciliorem aditum duce te q̄ vulgus opinetur. ostendens. Opere precium forsan qui fieri potest. Illustrissime princeps. Illustrissimeq; senatus admiramini. ꝙ rerum tantam molem animo conceperit homo pusillus. Atqui tam ardua nulla res est quam amor non audeat. Hic licet corpore minimam voce nihilominus valentem estatis nunciam tanq̄ irundinem naturae me fecit interpretem. nempe quam si ex seipsa vt quadrat libere non aliunde considerabitis vobis et rei publicae vestrae consultum perq̄ optime fore videbitis.

De primo hominis ortu deq; generationis humanae elemento. primordium.

Rerum omnium creator deus quem philosophorum plaeriq; qui sibi maxime sapere videbātur. Tenui tāq̄ rimula et vmbratili quasi intuitu admirantium meliorē naturam formam multiformem multiplicem spiritum incogitabilem inquisitionem. aliqui motorem primum nonnulli fatum. Quidam diuinam legem. quidam animum. quidam rationem. quidam vt vanissimos omittamus causam causarum appellauere. Deum autem Aristoteles sicut et Plato. Incorporalem esse diffiniuit eiusq; prouidētiā coelestia vsq;quaq; pertingere ipsum vero imobilē esse. porro terrena omnia ad. coelestium cōgruentiā ordinēq; disponēs globos astra discordisq; naturae spiritus ac elementa creauit. quo tn̄ cōcordi foedere colligant et aiantibus oibus opitulant. quibus cū pastor ceu et mentis altae capax praesul deesset natus homo est. Siue hunc diuino semine fecit.

Ille opifex rerum mundi melioris origo.
Siue recens tellus seductaq; nuper ab alto.
Aethere cognati retinebat semina coeli.
Sic vbi deseruit madidos septemfluus agros.
Nillus et antiquo sua flumina reddidit alueo.
Aethereoq; recens exarsit sidere limus.

Plurima cultores versis animalia glebis
Inueniunt ꝛ in ijs quaedam modo caepta per ipsum
Nascendi spacium quaedam imperfecta suisq;
Trunca vident humeris ꝛ eodem corpore saepe
Altera pars viuit rudis est pars altera tellus
Quippe vbi temperiem sumpsere humorq; calorq;
Concipiunt ꝛ ab ijs oriuntur cuncta duobus.
Cũq; sit ignis aquae pugnax vapor humidus omnes
Res creat et discors concordia fetibus apta.

vt ic circo historic⁹ vel philosophus poti⁹ q̃ꝫ fabulator ouidi⁹. Ab
euripide diodoro siculo lucretio. atq; alijs historiae p̃scae scriptori
bus sumpta iuncto pede reddidit clariora. Nos aũt q certissima sci
mus ratione a rectore quopiam regi tam certa. Nec eni vt recte igt
firmianus tãta reꝝ magnitudo tanta dispositio tãta i suãdis ordini
bus tẽporib⁹q; ꝯstãtia. aut oli potuit sine ꝓuido artifice oriri aut
cõstare tot seculis: sine incola potenti: aut in ꝑpetuũ gubernari sine
ꝑito rectore qđ ratio ipa declarat: qcqd ẽ qđ hꝫ rationẽ. ratiõe sit or
tũ necesse ẽ. Ratio. n. sentiẽtis sapientisq; nãe nihil aliud põt esse q̃ꝫ
de⁹. Mũdus aũt qm̃ eã rationẽ hꝫ q̃ ꝛ regit̃ ꝛ cõstat ergo a deo fa
ctus est quẽ qcũq; ille sit. Multiplicẽ spiritũ imortalẽ mẽtẽ icõtẽ
plabilẽ celsitudinẽ insopitũ tãq̃ꝫ oculũ oia vidẽtez oia regẽtẽ oium
creatorẽ credim⁹ deũ ꝓpo brachio diuinũ op⁹ hoies p̃mos creasse
vñ mox vniũsa hũanitas ꝓmiscuo genio gnãtioni sufficiẽte aptoq;
mediãte successit. Iccirco ꝑperã sẽtiũt q virilẽ solũ ꝯceptiõi sufficere
opinãt̃ qppe q geniturae nõ mõ reqrit̃ integer i q̃ꝫtitate imo apt⁹ ẽt
ꝛ opportun⁹ ac idone⁹ i q̃litate queãdmodũ in ope p̃cticae suae. ca.
de sterilitate p̃stãs medic⁹ atq; dign⁹ memoria vir micael sauonarol
la nr̃ affirmat cui⁹ licet iunioris sẽtẽtias eqdẽ magnifacio: ꝙ regnãte
p̃stãtissimo ferrariae Borsio duce ꝛ diui marci noĩe claro viro Ale
xãdro bono vicedño hoiez noui in ipsi⁹ ꝓfessiõe solertẽ q̃re cũ aui
cẽna parit̃ succẽseat mihi nemo si tm̃ in locis plĩmis virũ allegaue
rim. Aristoteles preterea in libro quem de generatione ꝛ corrupti
one nominauit scriptũ reliquit sm̃ accessum ꝛ recessum solis in cir
culo obliquo ortus interitusq; in reb⁹ inferioribus causari: cui qui
dem sententiae videtur herere parmenides: quippe qui gnãtionem

hominū ex sole primū ortā esse. lucretiana quoqȝ sententia diffiniuit eo nēpe fomite: q̊ philosophi nō vulgares atqȝ deide poete cecinē.

Crescebāt vteri terrae radicibus apti.
Terrea ꝓgenies duris caput extulit aruis.

Itaqȝ a supiorib' corporib' fecūditatē seu sterilitatē. Inferiorib' iflui posse cū iudicāt. De qua quidē ꝛ eius cāis ꝓfationē ē legere.

AB in humanum genus Bellona ceu sterilitate non ordior q ea in artis nostrae actione vel passione vtamur veruȝ vt ea prospecta. inde quo valet natura diffugiamus vel mature maritiqȝ nos: qb' possum' vmbonib' tueamur. Primū itaqȝ q̄drupliciter ipa sterilitas cātur. Natura vȝ naturāte ꝛ nāta. nā naturāte nō naturata. ꝛ econuerso: atqȝ accidentalr. plurifariā. ꝯsideratē preterea ex parte viri tm̄: atqȝ ecōuerso. nec nō ex parte sideꝝ hōib' nōnullis officiētiū. vnde in sequētib' fugiēti similis q̄ȝ potero celleri me me absoluā. Satagēs si sterilitatis tm̄ cās libauero. Iccirco certū ē: naturāte natura. ꝛ naturata steriles esse oēs ifātes. nāqȝ eoꝝ semina hauriūt ab incremētis qd̄ de pueris eqdē ꝛ puellis nequaq̄ȝ ausus fuerim affirmare. qppe qb' prestātissime gnātis natis educatis optime cōplexionatis. salubrib'. alacrib' adeo interdū ꝓsertiȝ sufficit naturata natura vt eis generare ꝛ parere sit possibile. Qd̄ ita posui amplissimis fretus philosophis ꝛ ꝓcipue fide digno Alberto magno. q qdē affirmās puellā ante decenniū peperisse ꝓculdubio itideȝ sensit. Adolescentiū aūt nōnulli cū ꝛ adhuc ipsi crescant illa ipa causa q̄nqȝ sunt steriles. Plurimi v̊o validiores videlȝ sufficiunt geniturae. Inualidi itaqȝ hebetesqȝ vt plurimuȝ sterilescunt. Quod nō modo de adolescentib' imo etiā dixeri de iuuenib'. Illis videlȝ q sunt naturalr̄ pellis fere dūtaxat ꝛ ossa. In quoꝝ genituris parēs vterqȝ noluerint generare. seu senes fuerint vel qd̄ maxime reor in copula egrissimi egrotabāt. vnde nati miseranda inopia infirmo lacte ꝛ ceteris ꝓpterā semi vix viui per extrema oīa educati. licet q̄ȝ eoruȝ ferat etas sint sani. copulati tamen natura naturata. etiā in virilitate frustrant̄. Iuuenes preterea viriqȝ nōnulli. ꝓsertim qui in adolescentia ꝛ iuuētute cū puellis virinpotentib' vel cū ꝓprio sexu vel nefandius nimiā sibi ipis inanitionē fecere. Quibusqȝ itrinseca ē aliqua lesio ac naturalis vt in opere de animalib'

exactissime libro decimo tractatu primo. caplo primo. carta cente
sima trigesima octaua τ sequenti nec nō in eiusdē libri decimi tracta
tu pmo ca. altero de impedimētis gnātiōis: q sunt ex pte viri cocū-
tis aut ex pte incōuenientie duoꝝ spermatū viri vz τ mulieris atqꝫ
in eiusdē libri decimi tractatu altero ca. pmo. de causis sterilitatis ex
parte viri: aut mulieris aut vtriusqꝫ sumptis. in quo de signis agit
sterilitatis carta cētesima qdragesima τ sequēti nec non etiā in libri
sextidecimi tractatu altero ca. pmo de causis sterilitatis accidentib⁹
ex pte mēbri maris τ ex pte mīicis i femia τ ō mō creatiōis i mrice
ex q gnāet τ sm quē ordinē distinguāt i eo mēbra. Insup i eiusdē li
bri eodē tractatu ca. octauo q aīalia ex coitu impgnant τ q nō τ de
cāis sterilitat. Preterea i pncipio pncipis lucis ducisqꝫ oiuz medi-
coꝝ aboali atqꝫ sparsim eterni τ vt sic p merito dixeri viuacis opis
locis plimis τ pcipue in libro tertio. ca. de signis sterilitatis τ i ope
practice sue tractatu sexto carta ducētesima nonagesima qnta τ vi-
gesimo pmo. ca. de sterilitate disputāt Albertus magnus Auicēna
τ nr Micael quo circa de reliqs libet silere sauonarolla insup senes
plerosqꝫ τ oēs decrepitos qsi reiculos appellauerim. nā sanguinez
seminalē. in eis bene digerere iā hebetior neqt natura. Hinc senes
robustos τ sanos psertimqꝫ sanguinee cōplexiōis excipio qb⁹ ad
huc susqꝫ deqꝫ nōnullus natura naturata magisqꝫ naturāte vigor
restat ad generādū atqꝫ eos vel maxime qbus ppter excessiuū ca-
lorem τ siccitatē accidit in iuuētute spmatizasse raro vel nūqꝫ. De-
mū aūt iuuētutis calore tepescente τ humore senectutis humescen
te cōplexione. In eis cupidinis incipit feruor qd per paucis tamē
accidit mulierib⁹. Retulit pterea mihi vir etate τ fidedignus decre
pitū se nouisse qui in extremis annis liniamentaliter sui scilz similē
filiam genuit qd alioꝝ disputatiōibus curiosiorib⁹ qꝫqꝫ Masinis
sam regē post octuagesimū sextū annuz. filiū genuisse. τ Plini⁹ au
tor sit ipse ambiguus pono in mediū. insup hora maxime crapula
tionum steriles sunt ebriosi τ nauseatiuā satietatem patiētes qbus
qꝫ sunt vene abscisse post aures.

q Ue de maribus iccirco dixi sexsus nempe habita ratiōe de
mulieribus intelligantur pterea que viro nō philocapiunt
quo fit ne spmatizent haud cōcipiunt quibusqꝫ matrix est

nimis humida nimis vel sicca menstruis carens aut ad gluticndū
inacpta vel patula: qbusq3 desūt naturali qdā imbecilitate spiritus
ad referandū vel econuerso qbusq3 matrix est vulnerata vel vlce-
rata vel egrota aut lōbricosa ꝛ qbus nimis amplū vel angustū3 est
orifitiū qppe q̃res mihi q̃rq3 viros memorat: qui sunt reluctāte
q̃si nā mēbrosiores vl māci ad geniturā iepti. Steriliora īsup autorē
Plinio cūcta sūt pinguia in maribus ꝛ ī feminis senescūtq3 celle-
ri⁹ q̃sunt p̃pinguia. Alias p̃terea sterilitatis causas q̄ cū a pipathe
ticis passim tū p̃sertim ab alberto magno in ope d' aīalib⁹ libro no
no tractatu p̄mo. caplo altero folio centesimo vigesimo nono nec
nō folio centesimo trigesimo secūdo ca. sexto de varietate potentie
generādi ſm aetates ꝛ cōiūctiones ꝛ alias dispositiones coeuntiū
vbi de causis insuper masculinitatis ꝛ feminietatis ꝛ silitudinis no-
tabilia plīma tractat atq3 ab Antonio ī ope practhicae suae guay
nerio ꝓfūde lateq3 disputant. Ne mihiq̄ ī d'gnū cēt alienos tracta
tus vendicē alacriter trāsuolabo. Accidētaliter plibus causis steri
litas ipa torpescit nimijs v3 inanitionib⁹ nimijs repletiōib⁹ egro
tationibus egritudinib⁹ vulnerib⁹ vlceribus intercutibus atq3 alijs
hominis passionib⁹ ingbus tñ qñq3 optime ꝯplexionati homies
generāt ꝛ cōcipiūt Que vt minus dispēdiose fiāt. Licet p̃positos ti
tulos in inuisam sterilitatē inubect⁹ trāsgrediar Inanitiōi iuxta na
turae stomaci tēpoꝝ valitudinis ꝛ cōplonis indigentiam ingestio
stomaco repletione grauato digestio egrotatiōi p̃erti egestio egri-
tudini omniū p̄stātissima medicia ē philosophia Si qdē animoꝝ
egritudines atq3 languores autore maxime Plutarcho sola est q̄
curet medatq3 philosophia Plagis vlceerib⁹ reliqsq3 lesionib⁹ q̄
faciat sinceritas est adiumento. Casualiter insup enterocelici spa-
donesq3 qñ3 semp aūt steriles sūt eunuchi Homis p̃terea natura
arte magica sterilescit. Meretrices itē casualiter vt plīmū nō ꝯcipi
unt quarū obscena tū etiā ꝙ nihil faciūt ad salutem indigna censeo
nostro libello quarūq3 ne ventris equor ruget ꝓsternatarū3 feces
nō quo pacto Geni⁹ Ast quot nefandis docuit ipe Pluto turpis
sime vel ceuentes in solem dedita opa cōceptus dilluūt vl abortae
enixaeue natos exanimāt O scelera o flagitia oib⁹ seculis detestāda
o sceuera iustitia vel tm̄ cogitata plectenda o tēpora o n̄rates mo-

res ofalsa℞ superbia dotuꝫ o monialiū inq̃ꝫ sacella plena ⁊ vacua incendio digna o deniqꝫ auaritia nobilitatisqꝫ in gentibus nomen inane qui d inclamat Ouidius iuuat

Immunes heu pudor belli cessare puellas
Nec fera peltatas agmina velle sequi
Si sine marte suis patiunt vulnera tellis
Et cecas armant in sua fata manus
Que prima instituit teneros cōuellere foetus
Militia fuerat digna perire sua
Si mos antiquis placuisset matribus idem
Gens hominum vitio deperitura fuit
Quid plenā fraudas vitem crescentibus vuis
Pomaqꝫ crudeli vellis acerba manu
Sponte fluent natura sua sine crescere nata
Vestra quid effoditis subiectis viscera tellis
Et nondum natis dira venena datis
Hec neqꝫ in armenis tigres fecere latebis ⁊ cetera

In quae q̃ꝫq̃ꝫ ac facinora horribilia humanū genꝰ defraudātia sto macatus plibꝰ tñ ꝙ vt puto ē imedicabile vulnus ense dinino scilꝫ recidēdū haud iuuebar nature tñ me miseret miserādc q̃rc ne oiuꝫ mater pientissima vndeq̃qꝫ tantope fraudet nubiliū p̄mū parētes autoresue vel qui parentū loco superstant per inmortalē cui oēs debemus deum perqꝫ naturā ipam velim exoratos quo geniū vel christum saltē de viro maturarū ratione mal int q̃ꝫ o rcum ipsas co gāt ꝓsulere Virgines ꝑinde ipas obtestor si singularis ē v̉ginitatis decor quo legitime deinceps foeliciusqꝫ copulētur virgines militēt qui si tamē diutius ꝓ naturae illecebris que vt recte inquit aristo telles nec laudande nec accusande sunt quasi seruari nō poterit.

Naturam expelles furca tamen vsqꝫ recurret
Et mala perrumpet furtum vestigia victrix
Quis legem dat amantibus Maior lex amor ev sibi
Quā mēorabilē sane sētētiā Petrarcae sic ē gtior musa modulata
Chi pon fren agliamanti o da allor lege

Legitime Sin minus naturae cui reluctari philocapto iam deside rio menteqꝫ stuprata virtutis est simulacrum nō v̉tus cautissime sa

n'faciant. Nempe hieronymus ad eustochiū. Uirginitas iquit car
nis mēte corrupta nō seruat. Mens est.n. ꝑfecto q̄ peccat hinc ad
mirabile dictu de lucretia ⁊ improbo targni regis filio duo fuerūt
⁊ adulteriū vnus patrauit Inde vice versa Lactātı⁹ mētē adulterā
fieri quoqꝫ ait. si vel imaginē voluptatis.tm̄ ipa sibi depinxerit.dū
libidinis fructū cogitatiōe ꝯpletit. In hac crimē est. In hac omne
delictū.nā ⁊ si corpus nulla sit labe maculatū nō ꝯstat tm̄ pudicitie
ratio si animus incestus sit:nec illibita castitas videri pōt vbi ꝯsci-
entiam cupiditas ingnauit. Nulla igitur vano v̓ginitatis seu casti-
tatis voto:si mens adulterat intumescat ꝑ qnqꝫ sensus q̄si ꝑ q̄sdam
fenestras. Inqt Hieronymus vitiorū ad animā introit⁹ sit nō eniꝫ
potest q̄ñ metropolis.i.arx mētis capi nisi ꝑ portas ei⁹ irruerit ho-
stilis exercit⁹. Meli⁹ est apostolus dicit nubere q̄ꝫ vri. Nubēdi aūt
si desit copia mulierē iuuenē succi plenā viripotentē solutā. Si solu
tū quoqꝫ iuuenē diuitē humanū sapientē idoneū arcanūqꝫ sell ige-
rit. Fremat licꝫ ignarū vulgus ipse nō damno. Tollerabilius ideꝫ
nempe inqt apostolus est vni esse ꝓstitutā q̄ꝫ multis. Tollerabilius
inq̄ꝫ sapienti diuiti humano solutoqꝫ maxime si inopia ipa premat
Tollerabilius insuꝑ eqdē inq̄ꝫ laudabileqꝫ magis q̄ꝫ culpabile.si
tutores autoreseu· inuittā illā satagant:vel iniurijs afficere vel mo
nasterio sepelire vl' verbis elliminare p̄cipueqꝫ si quocūqꝫ hostilit
insequūtur. Feminā viro molliorē Aristotele Marone alijsqꝫ in-
numerabilib⁹ integris viris ꝑsuaderi mihi difficile est vsq̄ꝫ cōstāti-
orē fore q virili robore nixi genio pri⁹ q̄si lapidei sūt ireluctati atqꝫ
eo mea demum sententia. Turpius veneri succubere quo se homi
nibus fortiores ostētabant. Purpia ꝓinde Mulier qppe quam
mollem ipm quoqꝫ vocabulū exprimit vel illegitima ꝓtegat allat
qꝫ nec sint pudori qn̄qdem tutores qn imo tortores fraudatores
humanitatisqꝫ rebelles eam ad huiusmodi auarissimi coeger̄. An
sine lege ꝯcepti natiqꝫ ipi insontes bonis deinceps moribus bonis
legibus educati ꝓuehctiqꝫ filij erūt pudori.hoc cine sentit Boeti⁹
vtraqꝫ vir philosophia ⁊ sanctimonia moꝝ illustris rotūdo in stol
lidos sic ore ꝓrūpens. Quid genus ⁊ ꝓauos strepitis Si pr imor-
dia vestra autorēqꝫ deum spectes Nullus degener extat Ni vitijs
peiora fouēs ꝓpriū deserat ortum Atqꝫ sic eqdē nō in aliena glo

ria aut in falsis fortunae bonis sꝫ in ꝓpria veraqꝫ animi virtute ho minis: esse nobilitatē existimo. Nempe si qd est ista nobilitatis vanitas nihil aliud est nisi excellentia q̄dā q̄ digniora indignioribus p̄stāt. Hic Ciceronianae memini clarae sentētie Sicut hō p̄stat caeteris animātibꝰ ꝓpter sermonē ita claritudine tm̄ animi hō hoīem antecellit. Est.n. ꝓpria sedes nobilitatis animꝰ quē imperatrix rerū natura non ex peculiari hereditate sed ex fastigio diuinitatis illo ab origine qdē eque hominibꝰ cūctis infundit statuitqꝫ illū q̄si humane vite ducē ac ceu quādā speculi lucē cui si pl̄chre imagines opponūtur pulcherrimas qdē refert. si vero turpes etiā turpiores in speculo videbunt̄. Nemo itaqꝫ in hoc p̄stantissimo hūanitatis muner̄ nature liberalitatē iure pōt incusare eq̄lem.n. singulis hunc animū p̄bet nec q̄sq̄ꝫ tam vilis tam inops vel tā abiectus est qui a nascēdi initio nō parē cū regū vel iꝑatoꝝ filijs habeat animū q nō illū nobilitate: v̓tutis scilꝫ splēdore possit illustrare Virtutis pedissequā nobilitatē de vera loquor nō hereditario munere sꝫ ꝓpo labore cōsequimur Ois iactātia ista generis vt Caius recte sensit flāminꝰ. Alienā laudē p̄dicat nō suā quā ad vnguē qdē sententiā in epistola ad ludouicū de gōzaga ꝓbat Guarinus Pulchrū ingens sane est ornatissimas auoꝝ suoꝝ imagines ac patrū decora recensere per tot ducta viros antique ab origine gentis At hec ipsa nō tua. sꝫ alioꝝ laus ē Videt̄ inq̄t seuerinus nāq̄ꝫ esse nobilitas quedā ex meritis veniens laus parētū qppe si claritudinē p̄dicatio facit illi sint clari necesse est qui p̄dicant̄ quare splendidū te. si tuam nō habes aliena claritudo nō efficit hinc ē q̄ spartiathae regnātes nōnullos deiecerūt vt minime r̄gales ⁊ nihili faciūdos q̄ si flagitia cū ipa etiā generis nobilitate iūgant̄ ignobilia ⁊ honoris sunt exꝑtia. Utiqꝫ v̓tus non a nobilitate. sed ex se sibi honorē vendicat. si qd est igitur in nobilitate boni id esse arbitror solum vt imposita nobilibus necessitudo videat̄ ne a maiorꝫ virtute degenerent qᵭ vt mihi extrinsecus quoqꝫ videt̄ ita vltro citroqꝫ ac medullitꝰ plato cōsiderans in quatuor nobilitatem species esse diffiniuit: eoꝝ scilꝫ qui claris bonis iustisqꝫ maioribꝰ fuerūt exorti qͦꝝ itē parētes potētes ac Principes fuere. tertio deinceps loco ait vocari nobiles audio quoꝝ sint aui opinione ⁊ fama celebres quā verbigratia vel ex bellicis rebus p̄

clare gestis vel ex certaminũ coronis reppoꝛtauerint.Quartũ esse
nobilitatis genus idq̃ ꝑstantissimũ cũ qs p se animi ingenuitate ꝛ
magnitudine excellit.hũc.n.ꝓfecto veraciter appellari nobilẽ iudi
co:cui nõ aliena illũ sꝫ ad nobilitatẽ ꝓpa ṽtus opitulet.ṽa nulli ca/
sui nobilitas sbiecta ẽ:splẽdet clarissima ṽtuti gẽma isignis egregi⁹
vir inter q̃cũq̃ vilissimia Quo nõ defoꝛmioꝛ alter vẽerat ad troiã
Thersites mallopat tibi sit thersites dũmodo tu sis Eacidae simi/
lis vl'caniaq̃ arma capessas:q̃ te Thersiti similẽ ꝓducat Achilles
Satyrus canit:huiusmodi sentẽtijs antiq̃ꝝ reffertissima sũt monu/
mẽta qbus clare patet hominẽ esse hominũ gnẽ ṽtutis q̃ ꝯceptio
nis gloria digniorez.Qd pomũ generosissimũ puto:qd optimũ ꝛ
equũ q velocissimus.Ita hominẽ nõ q claritate nascendi:sꝫ q ṽtute
maxime excellit.Ait qntilian⁹ opeptũ Bion boristenithes cuꝫ ab
Antigonio rogat⁹ esset:qs nã ꝛ vnde,vbi illi⁹ esset patria atq̃ parẽ
tes sentiẽs opiniõe se vulgari vitupatũ iri Celsitudine nihilomin⁹
animi nobilitatis ṽe cõsanguinea:imo verissima nobilitate ṽtute ꝛ
philosophia fretus ṽa sciscitanti respõdit pr̃ qdẽ meus ingens liber
tus fuit cubito se tergens significauit sic illũ succidiã ꝛ laridũ vẽdi/
disse.Deinde nescio:qd in rem publicanoꝝ ꝯmittẽs cũ tota domo
venũdat⁹ ẽ.Me adolescẽtulũ haud ignauũ.Orator qdã emit mo
riẽs mihi oĩa reliqt ego tabulas ei⁹ exurẽs ꝯctaq̃ ꝯscidẽs Athenas
ꝯcessi ibiq̃ phat⁹ sũ hoc mihi gen⁹ ista ꝓgenies h̃ habui:q̃ d me di
cer ẽ.Desinãt tñ pseus ac Philõides ea histoꝛie tradere.Me ãt ex
me ipo itueant.hũc eqdẽ inq̃ siqs intueri penit⁹ voluerit phm oĩ ex
pte ꝯsumatũ spectabit.Neminẽ ingenij hũilia delectãt excelsi.hinc
est,ꝙ Minerue q̃si tẽplo relicta prioꝛi vita cũ potuit Athenis phi/
losophat⁹ ẽ.Morq̃ rarissimorũ moꝝ suoꝝ simulacra edidit plu
ra cõmẽtaria ꝛ vitae nr̃ae sentẽtias vtiles atq̃ g̃ues.Hic ꝛ Anthi/
stenis memini:cui ꝓbꝛo dabat ꝙ nõ ex duob⁹ liberis genitus esset
neq̃ inqt ex duob⁹ luctatoribus:tñ luctatoꝛ suꝫ.Eoꝝ ꝑterea:q hu
mili loco nati sunt q̃si a semita foꝛsã nõ nihil nostra delirans.Inde
aũt auriga ṽtute ad sũma euehcti sint reꝝ fastigia cõtexere si penit⁹
velim histoꝛiã ṽgiliano vtar modulo.Ante diẽ clauso cũ ponet ve
sper olipo.Ceterũ:qd nr̃is orsis ꝯgruẽti⁹ dici par ẽ q̃ de ijs:q adul
terina copula nati sunt in excellentesq̃ nihilominus viros euasere

Osium sūmū pontificē:cuiusdā subdiaconi stephani nomine filiū
fuisse Bonifaciū aūt papā pſbiteri:cui iocūdo nomē erat fuisse natū
accepim⁹ Agapitū papā.pſbiteri gordiāi Theodoꝝ papā Theo
dorus genuit episcopus hierosolyme ꝛ suo nomie nominauit. It
idē fecit siluerius q siluerū papā generauit nec nō felix:qui genuit
papā foelicē.Deus dedit sic appellat⁹ papa fili⁹ iocūdi fuit pſbiteri
Gellasius papa valerij filius fuit episcopi. Possem auspicato alti⁹
longe pmordio nēpe athenarū Theseo romae Romulo pmis fū
datoribus iisdēqꝫ nalibus ac homero ducibus ad nr̄am vsqꝫ etatē
refferre qꝫ plīmoꝝ:qb⁹ aliena culpa nō obstitit:qn vtus eoꝝ ꝑ pria
sublimauerit. At si huiusmodi pſtātissimo oīuꝫ q̄si speculo vel etas
nr̄a nō indiget.qd ātiqt⁹ iccirco laborādū ē Mathias dignissim⁹
oli vngariae rex:cui ob sanguinis a regia vt aiūt pperam stirpe de
clinationē in intronizatiōe ꝓceres relluctabant:tanta nihilominus
claruit excellentia tā raro nobilitatis munere:vt quoscūqꝫ nobili
tate scilꝫ vtute vera pditos fuisse intellexit miro viroꝝ desiderio mi
roqꝫ amore sit ꝓsecutus cuius qdē rei nullū hoc esse pōt expssius
argumētū oēs Autores. De idōeijs loquor:q terrarū vbiqꝫ rep
periūtur pquisiuit ꝛ qnquidē secus qm ab hūanis excessere.qꝛ de lit
teris sint bene moeriti gratias refferre non potuit in locum vnum
eundēqꝫ honorabilē cōgessit ꝛ bibliotecā imo senatū fecit admira
bilem. O ciues egregij O cōsortiū salutiferū iussi loquimini ꝛ iussi
tacetis semp ad oē vt recte ait cicero Impiū pſto estis. Tunc demū
terrarū orbem beatū futurū.cū aut sapiētes regnare:aut reges sape
re cepissent pcipuus vestrum plato predicabat religiōis bonae pn
cipes hic si fari licꝫ semideus amauit gentiles impugnauit. Nēpe
nunqꝫ nisi ꝓ honesti ratione.tanqꝫ alter Hercules arma vibrauit
Hec ꝓceres si nescitis plusqꝫ sunt regij sanguinis opera virtute pre
ditos Deus remunerat scelestos lento licꝫ gradu vindicatur. Idē
tidē vester rex facit. O te si tua bona hoc ē si tanti regis reliqas co
gnoscas Antiqssimū a Deoqꝫ ipo statutū regnū beatū eqdē viruꝫ
nō tāqꝫ hoīeꝫ sꝫ ceu celo delapsū Apolinē quēdā sū admirat⁹ tā su
oꝝ opeꝝ illustris apd me fama percrebuit qꝛ ad magnificētissiaꝝ qm
reꝝ opa natū ipm itelligebā q̄rū gerēdaꝝ auꝝ ꝛ argētū neruos fir
missios eē diffinio de alchimica pcibita libꝝ ꝓposui sueqꝫ maiesta

ti dicaui. In quo sane raimo̅di Aristotelis hermetis atq̃ omniu̅ ic
circo philosophoꝝ multa ꝑegrinatio̅e multo labore multa impen
sa ꝑquisita siue ꝓblematice siue metaphorice dicta congessi ⁊ q̇d in
venis terrae annis plurimis sole maxime mediante facit na̅ Id in al-
chimicis vasib᷒ paruo te̅pore igne media̅te fieri posse disputaui the
orica̅ iccirco vt in ceteris liberalib᷒ artib᷒ soleo amplexus practhi-
cam q̄ auidi viri sit ars illa reliq. sane nihil in hoc seculo vltra q̇d
natura reqrit affecto. Ite̅ pessum male cupiditates poti᷒ pariter in
q̄z vos merga̅ q̄z ipse mergar a vobis. Nullas eqde̅ maiores diui-
tias puto q̄z earum cupiditate no̅ angi. Enigmata au̅t illa a nemie
me ꝑter explica̅da q̇d eqde̅ no̅ ad ostentatione̅ s̄ ad veritate̅ posue-
rim parcat succenssoris mihi maiestas nu̅q̄z interpretabor. nisi cer
tissimis pri᷒ argume̅tis n̄re accepo se patriae vt spo beniuola̅ Dul
cis me q̄ztu̅libet vexet fortuna. Amor e̅ patrie Nihilomin᷒ haud
is eqde̅ su̅ que̅ adeo amor adeo cupiditas stimulet vt q̄ de ipa bo̅a
q̄qz mala discerno nullo adulatio̅is lenocinio s̄ libero semꝑ ore
ꝓtuleri ꝓfera̅qz Opeptiu̅ verissime de venetis inq̄z q̇d de romanis
oli dicere Micipsa solebat q senat᷒ amicitia̅ diligenter colere̅t eos
multu̅ labore̅ suscipe ceteru̅ ex oib᷒ maxie tutos esse Audacter pa-
tru̅ co̅fisus integritate affirme̅ mutua̅ erga regia̅ maiestate̅ vice red
dita ⁊ amicitia̅ in fine̅ vsqz seruaturos. Ja̅ si a recto cursu n̄ro ex affe-
ctu ductus animi nimis deuiaui obsecro lector ignosce. Affectus
nimiꝝ ai fortissimi e̅ viri cohibere Presta̅tissima victoria e̅ se ip̄m
vincere. sicut nulli potissimu̅ nisi illi q magnanimitate ⁊ ratio̅e vicit
victorie merito triu̅phus decerni̅t ita nemini merito culpa arguit
nisi q pusillanimitate stoliditateqz succu̅bit Nasci itaqz ex adlterio
no̅ est eius culpa q nascit̄ s̄ illi᷒ qui generat ideo pare̅tu̅ vitia filijs
no̅ iputent̄. Justitia au̅t patris no̅ liberabit filiu̅ nec peccatu̅ alteri᷒
alteri reputabit̄ aia q̄ peccauerit ipa moriet̄. Inepte degener d̄r q ge
neri suo sple̅dore̅ exhibet imo poti᷒ eqde̅ ab ipo gen᷒ q̄z a gne̅ ip̄m
degna̅re dixeri itaqz merito sacerdotu̅ filij ab episcopatu non ꝓhi-
be̅tur si certe v̇tutes i eis inueniunt̄ Iccirco Plutarchus admi̅stra̅
de ciuitatis curiosus errabit oio si ciuitatis principe̅ no̅ qs s̄ a q̊ sit
inuestigauerit seme̅ au̅t hois ex q̄licu̅qz hoie d̄i creatura e̅ ⁊.n. vt int̄
maxima̅ matre̅ terra̅ sol seme̅ co̅fouet furto raptu̅ sic i hu̅ano semie

natura iter vētris āgustias opat̄ cuiqȝ cū libero arbitrio ipāte deo
rationalez animā infundēs. vnde nō parentuz rursus autore Hie-
ronymo. Sed ꝓpria quēuis culpa cōdemnat: Quo circa valeri⁹
cap̄lz de ijs cudit q claris pentib⁹ degenerarūt qb⁹ qdem paterna
claritas nullū attulit splendorez: imo si ꝓprius loq volumus eo il
lis magis illa claritas In obscuritatē redundat: q̊ debuerāt natu-
ra duce patrizare. Hic ē: ꝙ Brutus filios suos Targni dñationē
a se expulsaz reducētes Sūmuz impiū obtinēs cūprehensos ꝓqȝ
tribunali virgis caesos ⁊ ad palluz relligatos pcuti iussit Exuit pa
trez vt cōsulez ageret Orbusqȝ viuere: q̄ȝ publicae vindictae dees-
se malluit Hinc insup Titi Manilij viri constātissimi extat i filiuz
iusta sententia. Cuz scyllanuz ingt filiū meuz pecunias a socijs ac
cepisse mihi ꝓbatū sit Et re. pu. eum ⁊ domo mea indignū iudico
ꝓtinusqȝ e cōspectu meo abire iubeo Tā tristi patris sentētia Scy
lanus pculsus Lucē nō vlteri⁹ intueri substinuit suspendioqȝ se ꝓ
xima nocte cōsūpsit Peregerat iā genitor seueri ⁊ religiosi iudicis
ptes satisfactuz erat rei pub. potuit taz verecundo obitu filij: patris
inflecti rigor Atqȝ neqȝ adolescentis exeqjs interfuit ⁊ cuz maxie
funus eius duceret ꝯsulere se volentibus vacuas aures accomoda
uit. Hoc tam memorabile facinus Impatoria videt̄ auis imitari
qppe q̄ solaris splēdoris ipatientez pullū nido p̄cipitat. Liq̄t igit̄
cuz rationaliter Tuz naturaliter Aut v̊tute aut vitio parentū vere
esse obscuꝝ aut claꝝ neminē. Ita vndiqȝ rationibus ⁊ natura ipsa
vrgentib⁹ cogimur Illos vere nobiles vel ignobiles q se ipsi fece-
runt nō q ab alijs facti sunt iudicare. Hic olim iccirco ꝓ locis non
blanda siqdez adulatiōis est specimen cū laus dicēdoꝝ veritati p̄-
cedit Sz q̄rulla oratiōe pulsanda Hinc si exēplaria capis humili
licet loco nata. Quātū lenta solēt inter viburna cup̄ssi qđ de roma
canit poeta. Tātū inter alias inq̄ȝ caput extulis vrbes Atqȝ aeter-
nuz veneta viues virago. Hac cum Marone iteꝝ inq̄ȝ
Si pgis. Infreta duz fluuij current dū montib⁹ vmbrae
Lustrabūt ꝯuexa polus: duz sydera pascet
Semper honos nomenqȝ tuum laudesqȝ manebunt.
Hinc O iuuent⁹ veneta libet exclamare oriētalib⁹ tāqȝ flatib⁹ fluc
tuātes aios v̄ros Ut vere liberi sitis liber nō ē quē supb⁹ iflāmat

anim⁹ ītra ratiōis terminos cohibete. Nēpe necesse ex loco glori am aucupari nequaq̄ꝫ ē Sꝫ loco gloriā īponere. vnanimitatē ꝛ sapientiaꝫ erga patriaꝫ. Beatas si qdeꝫ fore res pub. q̄s sapientes regerēt recte Plato iudicabat caritatē ꝛ reuerētiā erga maiores aeqtatē ꝛ cōcordiā erga pares Affabilitateꝫ ꝛ humanitateꝫ erga minores beniuolētiaꝫ ꝛ liberalitateꝫ erga amicos Magnanimitateꝫ ꝛ fortitudineꝫ in inimicos fideꝫ ꝛ iustitiā erga oēs: Quo sempiternū sit vr̄ꝫ impiū ꝯseruate Volui hec plura fortasse: Qnā p̄fatio patiat̄ ꝛ a ꝑpositis paululū titullis deuiantia ne subtrahant̄ fructus ꝑpaꝫ nr̄ae militiae ꝓrupisse puellis vix ignoscēs nōdū nubilib⁹. s. in mature Iuuenis cuiuspiaꝫ arte cōsuetudine iprobitate ꝛ interea non nulla ex pugnatis vi indeq̄ꝫ p̄gnātib⁹ ꝛ p̄ter q̄ꝫ patiat̄ aetatis ratio corpulētis quaꝝ qdē pt⁹ lethiferi iudicant̄. Sicut in lib. tertij vigesimae primae sūmae tractatu. ho carta ducētesima octuagesia qnta cap. duodecimo de regimine abortus ꝛ extrahctiōe foet⁹ mortui notabiliter phisicoꝝ disputat princeps Auicenna. Nos inuocato Maximo optimo vnico deo i fatuꝫ fortunāq̄ꝫ: si aduersent̄. certamen foeliciter nr̄m auspicemur.

De sterilitatis cautelis primi tractatus incipit caput. primum.

Vto q̄ h̄ nr̄ꝫ principiū arguāt nō de futuros obijtiētes q̄ cū de hoīs salute ꝓfitear Tā multa nihilominus de humani. s. seminis inimica sterilitate cōponaꝫ. At si tu cui vtinaꝫ coetera similis venetijs eēt barbaries: barbare Oratoꝝ aetatis nr̄ae princeps Hermolae: Queꝫ i huiusmodi q̄si militia mea p̄stantissimū ac ipatoreꝫ ellegi labantem me firmaueris: Floccipendā scribentiuꝫ oēs istos censores liguaces ꝛ blacterones Mordēdi tm̄ sollertes claꝫ Adulandi vero corā Coeteꝝ te. q sapis nō latet in primis: De sterilitatis remedijs disputantem me bonū agricolaꝫ imitatum q ꝑusq̄ꝫ hat arua vepribꝰ liberat. sapiēti nēpe pegrinū aut nouū nihil p̄stat. cū paucis bonis aduersus malos oēs q̄ꝫ cū mltis malis aduersus paucos bonos pugnare. Itaq̄ꝫ in sterilitatis cautelis ante oīa ꝯsiderādū ē extrinseca ne an intrinseca sit sterilitatis cā: generalis an spetialis ꝑpetua an tpalis naturalis an accidētalis: imedicabilis an medicabil̄ virilis an muliebris vel ab vtroq̄ꝫ q̄ qdē singula p signa: vt p̄sūmā q̄ i ordine vigesi

mo p̄mo sui op̄is tractatu primo cap̄lo nono carta ducētesima oc
tuagesima sa memorauit Auicenna Atq̃ i sexti tractat⁹ cap. de ste
rilitate ꝛ causis ip̄regnationē difficultātib⁹ carta ducētesima nona
gesima q̄nta Sauonarolla nr̄. Insup Albert⁹ magn⁹ lib. de aiali
bus decimo tractatu p̄mo. Capitulo primo carta cētesima trigesi
ma septima ꝛ seq̄nti. Preterea guayneri⁹ i opē suae practhicae a
capite vsq̃ ad calcē dep̄hēdi possūt. Itē i q̄rta specli naturalis pte:
capitulū notabile cōtinet Qualit discerni pōt vtꝝ ipediat ꝯceptus
ex pte maris an feminae: quo i loco plurima de embryone quoq̃
memorant quib⁹ doctib⁹ autorib⁹ si extrīsaeca nouerin⁹ sterilita
tis cām a supiob⁹ vz. corpib⁹ ab aeris nimijs alterationib⁹ a ven
tis itrospirātib⁹ ꝛ semē pri⁹ q̄z i matrice bn̄ locet ifrigidantibus ex
habitatiōe locoꝝ palustriū sole orbatoꝝ: Sulphureoꝝ ꝛ morbo
soꝝ ab arte magica ꝛ exteriorib⁹ coeteris causis seq̄ntib⁹ regulis
explodant. regio nāq̃ nō aeq̄liter ifluūt supiora locaq̃ palustria
sulphurea sole orbata ꝛ morbosa vitent. Quippe qd̄ cautellaruz
huiusmodi remedioꝝ quoq̃ ē prestātissimū si ab aeris ꝛ ventoꝝ
p̄sertiz itrospirantiū frigiditate i thalamis diligentissime clausis iu
nipino igne p̄serti odoriferis claroq̃ calefactis bonis cibis substā
tialib⁹ ꝛ idoneū spma multiplicātib⁹ vt i sequentib⁹ declarabit ve
sci Atq̃ arctissime i stratis mollib⁹ auijs spirantis frigoris tenui
tate cōgredi p̄stat. si a nimio aestatis forsan feruore i locis vmbro
sis recentib⁹ herbidis ꝛ florib⁹ odoriferis. Si ab arte magica ca
pitis iccirco huius finis obseruet. Eodēq̃ pariter est recurrenduz
si ab alijs exteriorib⁹ causis: quae sunt plimae. Ignauia sterilitatis
torpescat: cui⁹ āt si fuerit cā itriseca: Quippe q̄ a pricipaliū lesioni
bus vt enucleat Auicenna: ꝛ vnde libet itrisecus originat interduz
ē ppetua iterdū nō ppetua q̄ dī tempalis: Aliq̄n naturalis aliq̄n ac
cidentalis. Q̄nq̃ medicabilis ꝛ q̄nq̃ immedicabilis. Deniq̃ ge
neralem sterilitatis causam quae q̄m est vulgatissima. vz. infatium
omittamus: Si est ppetua sterilitatis causa quemadmodum eunu
chorum: similiumq̃ immedicabilis est. Si temporalis quemad
modum pueroruz ꝛ in tali re similium. pura aetas ꝛ q̄nq̃ non nisi
medicat a succurrit. Si autem naturante natura est naturalis. Ra
rissime v l nūq̃ potius ministerio aliquo abolet. Coeteꝝ si nālis ē

tm̄ naturata natura: Quēadmoduȝ ē breuitas istrumēti Atqȝ vtri
usqȝ sexus Reliqua illiusmōi arte quā docet Sauonarolla aeta-
tis suae Meo qdē iuditio medicoꝝ pꝛīceps ī cap. ꝺ̓ igenijs ⁊ alijs
ad ipꝛegnationē faciētibꝰ auxiliaṫ Carta ducentesima nonagesi-
ma quarta. Precipuam preterea iccirco censeo eiusdem Sauo
narollae nr̄i obseruatiōem adhiberi opoꝛtere capl̄is de inanitiōe
⁊ repletiōe. De coitu ⁊ attendēdis ī coitu de regimine eiꝰ q ledit
ex pl̄io vsu coitus ⁊ illiꝰ cui nocet eiꝰ dimissio De coitꝰ diminutio
ne seu eiꝰ ablatiōe nec nō de causis ipꝛegnationē difficultātibꝰ vbi
s. naturae spiritꝰ depꝛhendi pōt admirabilis: Quē maxime ad idē
adiuuāt ifrascripta. Quae ī tres pꝛīcipales ptes diuidimꝰ Pꝛīa
ps ē herbaꝝ ⁊ radicū. Secūda seminū ⁊ fructuū. Tertia melliū ⁊
animaliū. vȝ. Artemisia Mādragoꝛae radix ⁊ similia. Sciēdū tn̄
ē artemisiā valere ī sterilitatē ex humiditate factā. Nā si eēt ex sicci
tate obesset qppe qꝺ̓ faciliṫ pōt ex muliebꝛi cōplexiōe depꝛehēdi
si sit piguis vel macilēta. Quo pꝛimū cōsiderato Si artemisiā no
uerimꝰ ꝓ futurā pulueriȝetur ī eadē q̄ztitate cū nuce muscata ⁊ bi
stoꝛta Atqȝ cū melle vl̄ sirupo simplici puluis cūficiaṫ de quo ellec
tuario mane deṫ ⁊ vespi cū vino decoctiōis artemisiae. Magisqȝ
ꝓdest si balneeṫ in aq̄ decoctiōis artemisiae ⁊ folioꝝ lauri vel suffo
mentetur ex tali aqua Mulieris natura Ad icitandum autem coi
tuȝ ⁊ matricē ad impꝛ̄gnādū. ℞. semē danedae ⁊ rasurā radicis doꝛa
conteae cū ouis coctis deṫ mulieri ad comedenduȝ ad idē eqnum
lac Si viri potēs biberit ⁊ paulo post cū viro coeat ipꝛegnabitur
Hienae ocl̄o memoꝛat Pliniꝰ cū glicyrriȝa ⁊ aneto ī cibū sūpto
ꝓmisso in triduū cōcaeptu mulieꝝ sterilitatē emēdari. Pillae hijs
q nequnt coire ministrande. ℞. testicl̄oꝝ vulpis floꝝ palmae saty
rion olybani albi. ana. tēpa cū aqua calida ⁊ fac pill̄as istar ciceris
rotundas q̄ cui opus fuerit cū vino ministrēṫ. Lepꝰ pꝛ̄gnās si bn̄ as
seṫ ⁊ pulueris aliq̄ztulū deṫ mulieri ad bibēdū q̄ vult ipꝛegnari. Si
deṫ p triduū post mēstruoꝝ purgationē ipꝛegnabiṫ. Rursus si ex
nido In quo iacet lepꝰ femina puluis fiat ⁊ ex eo mulieri deṫ in po
tu cuȝ vino albo ī mane q̄ztitas medij coclearis passa coituȝ impꝛ̄-
gnabitur. Item ciminum cardamomum gariofoli nuces cupꝛes-
sine baccae laurine ⁊ omne tale calidum stipticum ⁊ aromaticum

Mel ⁊ oleũ liliaceũ leporis coagulũ fel capreoli vulpis testiculi
⁊ lapis q in corde vel ventriculo vel si rimatim quaerat̃ in ceruina
vulua repit̃ ⁊ similia Interea ne qs erret cõsideranda ẽ matricis cõ
plexio qm̃ si impedimentũ esset ex cã calida i matrice ex calidis mi
nistratis magnũ seq̃ret̃ nocumentũ ⁊ ecõuerso. Simil'r de singulis
tempam entis ẽ cõsiderandũ. Praeterea mulier q̃ non cõcipit. Si
ea ignorante Ut supradictũ ẽ Bibat lac eq̃nũ cuius qdẽ ꝑ naũ
sea q̃litatẽ eã oportet ignorare Tũq; cũ viro coeat Hoc si saepi⁹
fiat cõcipiet Idẽ ⁊ eodẽ mõ facit fenile Leporinũ stratũ tenuissi
me puluerizatũ ⁊ cũ vino sumptũ Ad idẽ efficatiora sunt vulua
⁊ coagulũ Leporina puluerizata ab in balneo potissimũ existente
muliere cũ aliis Iccirco idoneis cibariis vel suaui potu sumpta.
Ad idẽ facit coagulũ omne sumptũ in cibo Paulo post viro co
pulande Iccirco aũt ante oĩa differenda ẽ copula donec sit muli
er lunaribus expurgata Queadmodũ a plurimis phisicis tũ ma
ximae a salubri libello nr̃o tractat̃ i eoꝝ caplis q̃ mẽstrua educũt
⁊ eoꝝ q̃ pellũt frigus matricis ⁊ eoꝝ q̃ curãt matricis calorẽ. Itẽ
ad menstruũ educendũ medicamen qðgdẽ iuuat ẽt ad pariendũ
⁊ puerpaz purgãdũ gargarizatũ purgat capitis hũores coctũq;
cũ vino ⁊ bibitũ remouet ventris dolorẽ tussiz ⁊ purgat flegma
tritũq; cũ farina ordeacea sedat iflationẽ eiusq; folia trita cũ sale
sanãt ꝑcordia bibitũq; cũ aceto pectoris sedat dolorẽ ieiunaeq;
tũ aqua potũ remouet stomaci dolorẽ ꝑcordioꝝq; inflationem
Qñ ãt infantes vl' pueri patiũt̃ ventris dolorẽ emplastrare pulle
giũ cũ cimino cõfectũ sup ũbilicũ plurimũ cõfert. Pullegii ðcoc
tiõẽ vino mixtã Mulier bibat moderant̃ Mẽstruũ lenit̃ educit
⁊ pariẽtẽ iuuat bene purgat mulierem Coctum in melle ⁊ aceto
Coctũ ãt cũ vino ⁊ potui datũ vinũ illð Uẽtris abigit dolorẽ tus
siz flegmaq; vt supra. Itẽ aq̃ decoctiõis lupuloꝝ potui ministrata
mẽstruũ educit. His ita declaratis ⁊ si oportuerit ministratis atq;
secuta inde copula Ipsa ad triduũ vsq; nõ reiteret̃. Nã ꝑiculũ ap
turae matricis ⁊ alteri⁹ spmatis additiõis incũbit q̃ in qbusdã mu
lieribus. Primũ corrũpit̃. In sterilitatẽ ꝑterea reꝝ odoriferarũ
oẽs adiuuãt suffumigatões ꝯsortisq; ꝑñti vicissitudo Si sterilitas
sit ex pte viri vel vice versa Iccirco insup In Auicẽnae ope plima

memoratur carta ducētesima septuagesima q̄rta cap. ꝺ spmatis cau
sis. Atqꝫ i plurimis passiꝫ locis apud phisicos ꝓfessores. Ex magi-
ca aūt arte sterilitati causatae aduersari dicunt īfrascripta. Eripe me
de inimicis meis De⁹ me⁹ Dicat magister totū huc psalmū septi
es cū ligato ⁊ si necesse fuerit viri liget ad coxā ⁊ soluet Idē fieri di
cit Argēto viuo i cera noua clauso ⁊ ad virile brachiū dextꝝ alli-
gato ad idē. ℞. ꝭpillū saluiae flores ⁊ vallarianā ex qb⁹ sīccū extra
he q̊ virile mēbꝝ abluat ⁊ ex p̄dictis herbis comedat admissari⁹
In qbusdā īsup veteꝝ codicib⁹ iccirco sic iueni. vꝫ. Si ligat⁹ min-
gat ꝑ annuli foramē b̄n̄dicti liberabit Rursus i alio codice sic re-
peri. vꝫ. Accipiat ligat⁹ mulieris ānulū quā gestit ꝯpmet ⁊ ꝑ annu
li foramē migat in poclo lotiīqꝫ paꝝ nescia ꝑꝑ nauseā Illa mulier
bibat i vino vel i iure. Itē ad idē Accipiat vir mercuriū viuū queꝫ
i cera noua clausū sibi liget ad brachiū dextꝝ ⁊ cum vult cōgredi:
ponat illud mulieri brachiū supra caput Ad idē. ℞. vni⁹ Taxōis
testiclos q cū mellis alliq̄ꝫtulo coquāt in vasculo vno sex puoꝝ cū
aq̄ fontis currētis ⁊ cū bn̄ cocti fuerit ⁊ q̄si in illa aq̄ dissoluti mini-
stret postea illa aq̄ frigida ad bibēdum cui op⁹ fuerit ꝑ nouē vices
Testesqꝫ cōmedat i melle cūfectos. Bartholome⁹ de mōtagnana
caplin cudit notabile de memoria q̄rūdaꝫ medicinaꝝ ab occulta
natura ad generationē facientiū Atqꝫ Antoni⁹ ante oēs guayneri
us In ope practhicae suae Plurima iccirco memorat notabilia.
Quae vir ille nimiꝝ excellēs tū diligētissime ꝑq̄siuit Tū ēt ordina
tissime memorauit Necnō bon⁹ Mesue Quippe q vel ōmissis re
liqs Auctores ꝓ sterilitatis cautelis Satis supqꝫ nobis satisfatiēt
Itaqꝫ ad hūani iā seminis diffinitōeꝫ ⁊ geniū q̄ꝫ alacrit accedam⁹

De seminis diffinitiōe ⁊ genio cap. xiii.

Voniā sexus virilis ab ipsa iterdū veritate coactae vel
mulieris exp̄ssa sententia ⁊ femineo p̄stat ⁊ vigoris quo
dā acumie gēiali. In difficilima q̂qꝫ conat. Quo circa
Plato ꝑ naturaꝫ inqt vero mares vbiqꝫ gentium non
modo iter homines. Veꝝ inter coetera animalia quoqꝫ feminis p̄
sunt. Ideo a masculino prius spmate q̄ꝫ a feminea gutta Incipien
dum moerito putaui. Nihil cuꝫ Alberto qdeꝫ magno ꝓbabilius

diceno.q̃z ꝙ virtus formatiua Tota sit in maris spmate ꝓindeqz vero nomine ⁊ vera ratiõe spma vocaẽ cuiꝰ qdẽ diffinitio est infra scripta.vz.seminariuz spma masculinũ Naz muliebre formari aptius q̃z formare sanguis potius mẽstruus seu lunaris est appellandus nihil aliud est nisi substantia vltimi cibi purissime consumatissimeqz digesti in subtilissimum sanguinez vsqz redacta ⁊ ad albedinez postea ob maturationez agitationemqz causata solaris generationis substantia ⁊ a primo ceu motore motuz quoddaz ⁊ mouẽs ad sui spetiẽ ꝓpagandaz. Pithagoras. Semen esse cerebri stillã quae in se calidũ contineat vaporẽ opinabatur. Galienus. Semẽ hominis est substãtia pura humida ⁊ calida ex qua fit homo Est ⁊ alia ſm alios particularior Jccirco diffinitio Semen est Quod actũ sumit aut a terra aut ab vtero ad gignendum aut fructus aut foetus Si fructꝰ tunc est substantia quam a vegetatiui generis intima pte Sol ad animaliũ vsuz ⁊ ad ipsius generis repatiõe Suo foetã calore trahit cuz tegminuz quasi defensionuz ne tota ab aniaibus absummaẽ varietate ad exteriora Huic generi ꝓpiqua esse videntur anialia quae p coituz non gignunẽ Ut sunt quae in igne viuũt q̂ pyrribia vocanẽ ⁊ phenix arabicus Apes ⁊ nõnulla alia. Si foetus tunc est liquor ex cibi decoctiõe in corpore factus ac diffusus p venas ⁊ medullas q inde diffudatus in renibus quasi in sẽtina coalescit citerqz p coituz ⁊ in mulieris vtero susceptus uiscerũ calore ⁊ mẽstrualis sãguinis irrigatiõe natura opante formatur in corpus ⁊ fit animal. Rursus in libro de mẽbroꝝ cã Galienꝰ semen hoĩs est spiritus ⁊ humor spumosus Atqz ĩ libro de spmate dĩscẽdere spma aũt ex humore oĩs corpis ⁊ ex subtiliori nã humoꝝ quattuor. humani corpis fieri. Habet.n. inquit neruos ⁊ venas attrahentes ipsuz a toto corpore ad testiculos ⁊ nerui ⁊ venae emittunt ipsum completuz ⁊ tunc assotiatum guttae mulieris recipitur in matricez ⁊ pinguescit matricis calore ⁊ spiritu atrahcto per arterias subtiles ⁊ ille exterior spiritus non permittit exire interiorem. Sed constringit eum ad nutriendum pueruz ⁊ calefaciendũ. Postea venit in matricem alius spiritus ⁊ vertit sperma ⁊ guttam feminae in naturaz carnalem calore matricis coadiuuante. Preterea in eodem dicit libro Galienus ꝙ spiritus qui est in spermate tres

habet virtutes ꝓprias quarum Prima ē necessitas. Secūda virtus Tertia ē sicut organū Necessitas āt habet duo opa Custodit.n.ca lorē ⁊ ē nutrimentū spirit⁹ animalis Quorum vtrūqz ē necessariū Virtus vero ē i eo qđ facit cōplemētū formatiōis Organū aūt se exhibet adh̄ qđ ad oīa mēbra decurrit ex opatione animae q̄ sicut artifex ē in artificiato Vt puta vtroqz spmate i matrice nō tñ aeq̄li ter vigoroso nāqz virile qz calidius ē muliebri p̄stat Qđ id tñ agit ꝙ est virilis quasi nutrimentū: quippe cui⁹ cōgrua q̄litas potius ꝗ̄ quātitas reqrit̄ ad generādū: hinc ē ꝙ omne spma magis habetu dine ꝗ̄ frigiditate dixeris vtqz nōnulli senciūt nimia caliditate den sitate ⁊ raritate ꝗ̄ in paucitatē naturalitatē excedens eē sub inaep tū ⁊ p̄ter quālibet harum q̄litatū excessiuā vix vsqz inaeptissimū Nā vt ad optime in huiusmōi cultura nr̄a fendū seminis p̄stat ca liditas tēpata Ita nimia nocet. Hisidorus. Semen tenue locis iqt muliebrib⁹ nō adheret ellabit̄.n.nec vim h3 adherendi. Similr ⁊ crassū vi gignēdi non hab3 Qr muliebri sanguini se misceri pp ni miā nō valet spissitudinē. Signa aūt alterationū huiusmodi In libro tertio tractatu altero carta sexagesima sexta ⁊ cap. octauo de natura ⁊ dispositiōe humiditatis spmaticae ⁊ de terminatiōe dubio rū q̄ sunt de hac humiditate inter stoicos ⁊ pipatethicos posuit i ope de animalib⁹ Albertus magn⁹ Quae cōiugatos p̄stitē steriles duco cōsulēda hos ꝓ eorum p̄cipue cōplexiōib⁹ vt cibis potib⁹qz tempent̄ admoneo Saniqz nō ad voluptatē tñ imo ⁊ generatio nē modis tempibusqz copulent̄ obseruatis. ꝓ cuius qdē genitur̄ p̄paratione. Primū sobrietas salus castitas ad temp⁹ Atqz exer citiū moderatū colant̄ ⁊ p̄terea in reb⁹ oibus tempātia Quippe q̄ suo loco enucleatius recludemus Nunc p̄sentiora pcurramus. Spmatis q̄tuor sunt causae. Materialis formalis efficiens ⁊ fina lis. Materialis ē humor sanguineus delatus p venas ad testes ex corpe toto q ex oī membro p resudationis modū maxie ex princi palibus ꝓprie ex cerebro secundū hippocratē pfecte nōdū cō uersus s3 q sit apt⁹ cōuerti. Causa formalis vl' eius forma duplex est. Scilicet substantialis ⁊ accidentalis. Substantialis ē ge homi nū esse ⁊ hoc p spiritū gignitiuū receptū in spumoso eius ha bente potentiā triū virtutū in ipso vnitarum quas defert ad testes

a triplici principio ⁊ spiritus triplex ab eo ꝓcedēs vnitus i spiritu
ipso:q recipit alteratione͞ in testib⁹ ⁊ cōpositionez aptaz ad exercē
duz act⁹ generatiuae v̓tutis q i eē nr̄o sūt p̄ores alterandi ⁊ iformā
di quoqꝫ nō ex materia didicit. Sz circa materiā principalit̓ oñdit
generando extra triplex mēbroꝝ In quo qȯ virtutū de virtutibus
erit i spiritu genitiuo In eo disgregatur discernit̄ ⁊ appropriat̄ ſm
exigentiaz virtutis cuiuslibet iherentis illi cui⁹ apud medicos ba-
sis fons ⁊ principiū dicit̄ Accidētalis ē albedo quaz recipit. v̓tute
cōplexionis elemētaris ipsoꝝ testiū. efficiēs ē virt⁹ generatiua cuz
ꝯplexiōe testiū q̄ duplex ē. Una imutatiua Altera iformatiua Im
mutatiua ē illa q̄ ex corpis humorib⁹ generat spma i corpib⁹ ma-
res generātibus vel feminas. Altera ē q̄ v̓tutes diuertit q̄ sunt i sper
mate ⁊ pmiscet tēpando ſm ꝙ vnicuiqꝫ cōuenit membro dans pti
cōuertendae in arterias cōplexionez ꝓprias arterijs ⁊ sic de alijs.
⁊ illud scd̓o. Postqꝫ spmata vtr. qꝫ cōcepta fuerint in matrice ⁊ p
mixta simul i ea Informatiua est:q p̄cepto sui creatoris vnūqȯqꝫ
mēbꝝ informat ſm diuisiones cōuenientes illi. Finalis est ad con-
seruandaz spetiē p indiuidui generationez ꝓcedentē ex cōmixtio-
ne duoꝝ spmatū receptoꝝ simul in matricis cōcauo se ipa ꝯtempā
tiuz instar coaguli: Qȯ cuz calidu͞z sit digestuz ⁊ spissuz: sua virtu
te intrinseca agit in lac frigiduz indigestuz ⁊ aquosū ⁊ coagulādo
cōuertit in caseū ⁊ queādmodū coagulū non ingredit̄ in substanti
am ⁊ corporeitatem casei. sed virtualiter tm̄. Sic magno Alberto
q̊qꝫ ꝓbāte semen se habet in generatiōe embryonis. Galienus in
fantes inqt nō emittunt semen foecundū. Decrepiti vero male foe
cundū emittūt vel pp rationē regiminis:q2 forsan ꝓcessit ab ebrio
vel patiente nauseatiuaz satietatez vel ab eo:q multuz coiuit. Seu
ratione prauae dispositionis. q2 ab egro vel habente membra de-
bilitata processit: qui raro generat maxime si principalia fuerit:
vel ratione inaeptitudinis viae vel instrumenti q2 ab habente viaz
longam processit. Nam pro legato nimium spatio motus eius ad
matricem venit calore iam fracto ⁊ spiritu exhalato. quare nō ge-
nerat sicut ⁊ Hippocrates dixit ⁊ e cōuerso. Quippe oportet sper
ma ad hoc vt gignitiuū sit nullo tēpore maner̄ extra ꝓpria organa

ſꝫ autin particulis debitis eſſe viri vl' feminae copulatae. ne ad matricis cõcauum priuſq̃ veniat altereẽ. Ac eius virtus corrumpaẽ. A tempore vero: q2 parꝫ vel nimis longo tempore fuerit retentum Naturam veneni interdum aſſumens fit ad naturae intentionem i pfectum ad deſtructionem vero cõueniens vel a materia quae a cibo proceſſit inaepto vl' a proprietate generatiõi cõtraria Ut iccirco i practica Sauonarollae latiſſie dica pẽtiꝫ ducẽteſima ſeptuageſima ſecunda enucleate admodum tractaẽ. Loca hiemis tempore hymenea: ſint bñ clauſa pauimentata nitida ornata Junipio preſtim igne fumiſq̃ odoriferis calefacta. Ṽis autem autumniq̃ tẽporibus temporata. Eſtatis vero q̃ tempus iccirco ꝑ ſalute probauerim ipſe nequaq̃ vmbroſa recentia floribus odorifera: Salubria lucida maxime ſi placet patiens: Leuiſſimo vel nullo potiſſimum vento pflata: Quae nõ ad libidinem. At gratioris qdem foetus ge nerationẽ pareẽ. Namq̃ ludicra huiuſmodi cor letificãt. Quod rem ad epar legat intellectam: qppe q cupidinis hoſpes eſt: a quo riuus deſcendens ad renes: intellectum a corde cõcupitum ab epate ad ipſas ducit vbi eiuſmodi cordis epatiſq̃ paſſionib⁹ ſemen citaẽ ⁊ foecundaẽ ad membꝝ vnde: Quod abſit: ſi cadens in aqua fũdum petat fuiſſet vtiq̃ ad generationem idoneum. Hoc aũt iuxta reliquoꝝ pipatheticoꝝ ſententias exit a toto Unde longe tñ diſſẽtit Albertus magnus. Jd aſſeuerans eſſe ſpma: q̃ hꝫ naturam ex forma agente ⁊ materia ꝙ ſit toti conueniens. Habens ſimilitudinem ad omnia corporis membra. adhuc alij dicunt: ꝙ ſperma eſt corporis quaedaꝫ diſſolutio ſiue humor ex diſſolutione egrediẽs ſicut ſudor. Magnus autem philoſophus dicit ꝙ eſt ſuperfluum quartae digeſtionis: quo indigetur ad ſalutem ſpeciei: Quo ad eſſe quod habet in indiuiduorum ſucceſſione ⁊ ideo melius diciẽ ⁊ cõuenientius: ꝙ ſit ſuperfluum vltimum h̄ eſt ex vltima digeſtione relictum quod additum fuit ſuper illud: quod eſt corpori aſſimilatũ Taliter autem additum eſt ſuperfluum in indiuiduo habens potentiam vt toti corpori aſſimiletur ſecundum actum vt in capitulo per quem modum ſperma eſt In corpore ſpermatiꝫãtis. Carta cẽteſima nonageſima quarta argutiſſime in opere de animalibus di-

sputat idem Philosophus vbi preterea venam in maribus: quae seminum ratione continetur duplicem esse declarat Nempe paulo interiorem: q illud seminis obsceni receptaculum. Sicut enim renes duo sunt Itemq testes Ita et venae seminales duae in vna tamen compage coherentes quae videri possunt in animalium corporibus cum interfecta patefiut. Sz illa dexterior masculinu3 continet semen. Sinisterior femininu3 et ideo in toto corpore pars dextera est masculina Leua vero feminina Ideoq pro prestantis maris generatione iter caetera dextimae sint matronae copulate atq peracta vel copula dextrorsu3 iaceant aliquamdiu Interea letis intrinsecus cogitationibus quae semé nobilitant debet applaudere Precipueq3 in copula elegantis cuiuspiam virginis vtrinq cordialissime est animaduertendum Quod non tam generatione3 q ad generationis exptum prestantiam est admodum accedere. Nā secundum precipue coeuntium parentum curas liberos ꝯpertu3 est faciem saepe saepius mores referre. Hic equidem puto quod Plinius inquit. Naturae vero vis Atq3 maiestas i omnibus momentis fide caret opere precium non eos penitus puto inanes qui iuxta historias vel saltem fabulas celatas aut pictas in thalamis habent imagines formosissimas quippe quae sedulo per oculorum obiectae speculas ad mentis agitationem accedunt quam in geniale semen ac sperma eiusdem spiritu cogitationis ineffabiliter opinamur accedere. Sunt qui dicant. Si nascentium placeant oculi nigri sorix edendus In prima embryonis aetate et etiam at q etiam ipsa propter nauseam inscia detur pregnanti vel potissimū conscia Si nausea3 non habuerit Insuper ad bonam indolem bonosq3 mores indie presertī3 copulae facit sobrietas quae quantae sit honestatis. Galyenus maerito iccirco audiatur. Sobrietas acuit sensum seruat memoriam sincerat mentem dirrigit vultum integrat pudorem Mitigat vitia vigorat faciem expedit cerebrum Soluit lingua3 explicat sermonem Nutrit medullas consortat sāguinē curat venas ꝯstrigit neruos Tēnit libidinē recreat somnu3 propagat senectutem Atq3 hominem stabile3 facit. Plutarchus Qui se mulieribus generandae gratia sobolis admonet. Hij oīo

sobrij aut vino saltē modestissime delibato cōgressuȝ faciāt: Qui-
bus.n.ex initio vt a genitoribus p ebrietatē seminarēt. Accidit hij
viui auidi ac temulēti nimiꝝ eē solent ea pp diogenes cū qndaȝ ex
themulētia alienatae mentis adolescentulū descipe cerneret. Ado-
lescētule inqt ebrius te seminauit pater Xenophilū pithagoricū in
terrogatū. Quo pacto filij optime erudirent Respondisse ait Ari
stoxenus si ex bn̄ instituta ciuitate nati essent Romani illi inqȝ an-
tiqui pstantissimi viri simpliciter ad frugalitatis exēplari ppatulo
discūbebāt moderatione illa q̄ȝ oportune non ideo viuere vt ciba
rent. Caeteꝝ ideo cibari vt viuerēt ōstendentes Ita lōgeuitateȝ si-
bi pmo cōciliabāt Deinde alijs bn̄ beate q̄ȝ viuendi regulā ostēde
bant. Nempe cōmunis ciboꝝ simplicitas pedetētim si quo postea
naturae defectu oportuerit vt sit exqsitior facienda eū ad conseruā
daȝ salutē si habet tū ad recupandaȝ cōfert Si non habet Quip-
pe q̄ȝ gladius Crapula plures occidit.

Gula generat humores
Datqȝ penas ac dolores.
Gula rapit sanitatem
Hominis ꝛ castitatem
Plures gula sunt occisi
q̄ȝ a gladijs incisi

Propterea vnus ex septem gretiae sapientibus solon Ne quid ni
mis. dictitare solebat. Si ad naturam viuis recte iqt Seneca nūq̄ȝ
paup Si ad volūtatem nunq̄ȝ diues eris. Epicuri iccirco sentētia
tāq̄ȝ rosa suos mihi videt iter sentes. simplicibus ꝛ non magnifi-
ce paratis cibis cōsuescere ꝛ salubritatis efficiens est ꝛ hominē ad
vitae vsus necessarios ipigrū reddit Atqȝ aduersus fortunā iterri-
tuȝ De semine cū satis supqȝ dictū sit Age de spmate. Tractēus
de hūani spmatis foecunditate ꝛ rectificatiōe Tertiū caput.

Um seminis virilis ꝛ spmatis mliebris idonea foecūdaqȝ
psertiȝ qlitas ꝛ q̄ȝtitas ɔferāt ad generādū. In generatiōe
nāqȝ vniūt in vnū ꝛ ɔiūctū ex ābob' cōmunicat simul ha
bēs vtutes q sūt ex mare ꝛ femina. Propterea neutꝛ eqdē dixeriȝ
p se. Sȝ ex ābob' ɔiūctū habere potētiā ꝛ virtutē ad vitā ꝛ animā

De ipsa itaqꝫ rectificantibus deqꝫ foecōdantibꝰ allacriter fert ani-
mus pertractare Spermata itaqꝫ foecondantiū triplex est genus pri-
mum quod maris tantum alterum quod tantum feminae Tertiū
quod vtrunqꝫ sperma foecondat. Maris tantum foecōdātia om-
nia sunt concarum presertim ostreoruꝫ genera ⁊ similia Que susqꝫ
deqꝫ possūt aliqd vel cū ferre foemineo mulieris vero tm̄ sūt eruca
ruta ⁊ silia ūde vsus. ¶ Ruta viris venerē minuit mlierbꝰ auget.
Preterea comestio testiculoruꝫ cerui ac tauri sūmitatisqꝫ caudae
vulpinae mulierem stimulant ad libidinem Utrūqꝫ auteꝫ sperma
foecondantia sunt que per ordinem alphabeti in capitulo de sper-
mate ⁊ eius dispositionibꝰ posuit Sauonarolla dica ducētesima sep
tuagesima secunda ⁊ que in pria sui opis parte posuit Micael sco
tus dica quinta nec nō insuper quae in varijs locis tractatus tertij
sui volominis posuit Rasis presertiꝫ i secundo libro de experimen
tis ⁊ confidentijs vbi vt ipse dicit medicinaꝫ mirabileꝫ ⁊ expertaꝫ
ad coitum docet. Atqꝫ in eius preterea. Libro quem diuisionum
appellauit Frāciscus insuper pedemontanus: Joannesqꝫ in suis
voluminibus Mesue: presertim in libro de medicinis vniuersali-
bus: vbi vulpinoruꝫ testiculoruꝫ confectioneꝫ docet necnon iccir-
co plurima: Quippe qui liber qm̄ est ad omnia saluti conferentia
generalis vehemēter: Regius tamqꝫ cibus est appetendus. Quo
sine recunditum equidem fore vnqꝫ censeo Medicum neminem.
Alibi modum ad litteram conficiendi testiculos vulpis sic inueni
vꝫ. Est quidem Satirion bona ptisicis ethicis ⁊ consumptis ⁊ est
medicina impiguatiua bona ⁊ coituꝫ multiplicat. Modus auteꝫ
operationis talis ē. ℞. Satirionis. i. vulpinoruꝫ testiculoruꝫ in suf
ficienti quantitate ad minus Libraꝫ. j. qui minuti incisi in lacte co-
quantur ⁊ vino albo dulci super prunas cuꝫ auteꝫ ad lactis quasi
consumptionem fuerint bene cocti tūc super eos funde olei Amig
dallarum. ʒ. iij. agitentur conterrendo cum ligno. Postea tale sy-
rupuꝫ superfunde. ℞. succi bugolosae cocti ⁊ expumati librā j. suc
ci pomoruꝫ dulciuꝫ bñ maturoꝝ grannatoꝝ. ʒ. x. zucari albi ⁊ bo
ni libr̄. ij. Misceantur agitando cuꝫ predictis vsqꝫ duꝫ eis sit cōpe
tens decoctio deinde ab igne deponant̄ ⁊ piciat̄ desup cinamomi
subtilis ⁊ electi qꝫtitas q̄ ꝯueniēs videat̄ ben. al. ⁊. ru. añ. ʒ. ij. ligni

aloes.℥.iij.sandali citrini.℥.j.oia simul cõfice ⁊ põe i vase vitreo ad vsũqꝫ seruet. Cõtra aũt defectũ impotentiae coeũdi. ℞. baccas lau rinas euforbiũ satiriõis radicẽ Quae oia simul bulire fiãt in oleo adeo vt fiat q̃si vnguẽtũ: Quo testes vngãt renesqꝫ. Ad idẽ diasati riõ plimum iuuare laudat. Itẽ pdicũ bñ coctaꝝ comestio plimuꝫ iuuat ⁊ recẽtia oua sorbilia galinacea ac testicloꝝ simpliciũ bñ coc toꝝ vulpinoꝝ cõmestio ad idẽ valet. Idẽ faciũt ĩfrascripta vꝫ si ex eis fiat cõfectio ad vsũqꝫ fuet vrticae semina gingib pip lõgũ gari ofoli galãga satiriõ. Sũt q dicãt si virile mẽbꝝ vngat ex verrio fel le seu caprae plurimũ ad coitũ stimulat Ideꝫ i femina opat si psoli teca itra pserti labia sbũgat Sũt insup q̃ sano hõini exterius posita spma m̃ltiplicẽt vt fel iricij musc⁹ sãbuc⁹ abrotanũ saluia nasturtiũ apiũ celidonia camõillae oleũ ⁊ similia võnẽsiũ iterea Plini⁹ dc⁹ audiat. Tria folia siluestris erucae sinistra manu dcerpta ac trita i aq̃ mulsa si bibãt venerẽ stimulãt ſꝫ nullaꝫ viri seu feminae iccirco differẽtiã facit. Nos mulieris tm̃ venerẽ hoc stimulare magis iudi camus. Naturalissimã aũt ad vtrãuis venerẽ stimullãdã passeruꝫ putam⁹ pulloꝝqꝫ colõbaceoꝝ domesticoꝝ piguiũ comestiõeꝫ ⁊ ipoꝝ ius cũ recẽtib⁹ ouis galinaceis cinãomo pipeqꝫ cõditi. Foe cũdat insup spma ab exteriorib⁹ pmitiuis hieme.s. ⁊ vere in viris estate aũt ⁊ autũno i mulierib⁹. Naturaliũ iterea sensuũ visus audi tus maxieqꝫ tactus incitamentuꝫ omniuꝫ. Videtur mihi pstantis simũ qbus quasi ad mẽtis arceꝫ portis accedit quoꝝ pinde molli b⁹ curis i delicatis pfti ⁊ otiosis hominib⁹ amor nutrit dideqꝫ sp ma citat ⁊ foecõdat atqꝫ p somnũ ⁊ vigilias tẽpatas ludos iocos ⁊ similia moderata: Quippe q̃ singula nec ñ alia iccirco pluria cuꝫ ab Auicẽna Sauonarollaqꝫ latissime disputẽt õmittã ope pciũ si qs iccirco fuerit curiosior eorũdẽ Auicẽnae Sauonarollaeqꝫ po tissimũ familiaritate fruat i caplis vꝫ de spmate ⁊ igenijs ⁊ alijs ad ipgnatiõeꝫ faciẽtib⁹ carta ducẽtesima septuagesimasecũda nec nõ ducẽtesima nõagesimaquarta. Rasis isup i libro qnto caplm d ijs cudit q̃ augẽt spma ⁊ q̃ valẽt ad coitũ pcipuũ. itcrea iccirco remedi um ẽ virile pserti aliquãdiu spma fuare ad hoc.s. vt sit bñ digestuꝫ ac viscosũ cui⁹ nimias tñ resudatiões suapte.s. i casuꝫ exeũtes mi nisterio pstat cohibere qd i caplis de cura multiplicationis spmati

ac͛ d̾ gomorra ⁊ pollutōe carta ducētēsima septuagesima tertia do
cet Sauonarolla qm̄ generationē fraudāt coitu frustrato Q̄nē cū
ad ꝓlificationē tm̄ v̓tutē cū ad voluptatē tm̄mō vitiū: cuȝ ad vtꝝqȝ
neqȝ vitiū neqȝ virtutē. Sȝ naturalē eqdeȝ puto instinctuȝ.

¶ De seminarioꝝ vasiuȝ ⁊ mēbri cā ⁊ genio cap̄. Quartum.

Um ad ꝓpagandaȝ humanitatē voluptate mediante: du
plicē fore sexū natura statuerit ꝯseq̄ns fuit Duplex vas ꝓ
sexuū differentia Masculinū. vȝ. ⁊ femininū ꝑficere: Qui
bus nōdū ipsi naturae tn̄ satisfactū fuerat: nisi insuꝑ istrumentū ad
deret quo ꝑ ꝯmixtionē maris ⁊ foemine semen a geniali spiritu in
locū debitū trāsfūderet. Quēadmodū innuere videt̄ Auicēna car
ta ducētesima septuagesima q̄rta caplo de anathomia testiculoruȝ
⁊ vasiū spmatis: Q̄d̓ qdē in matrice dextimū vt plīmū est masculi
nuȝ. Sinistimū v̓o e cōuerso De vtroqȝ. s. simlr̄ mixto idoneo i ma
trice hinc vel inde bn̄ locato loquor: Q̄d̓ qdeȝ sic est in generatiōe
cā prima ⁊ melior mouēs ꝑ formā. Neqȝ sec᷒ Alberto magno te
ste nāliter posset fieri. Si. n. sexus nō essent distincti. sȝ vniti sicut in
plātis nō liberaret̄ aliqd seminis ab oppaco terreo i tātaȝ puritatē
ꝙ formaꝝ sensibiliū absqȝ materia esset susceptiuū. Haec. n. est ꝑci
pua cā distinctiōis sexus vt id qd̓ est i mare ꝓpinquuȝ formae exi
stēs depuret ac digerat aliq̄s materiei ptes vt puritatis tātae sint su
sceptiuae Nō. n. hoc mō possȝ digerere nisi separet eas aliq̄ modo
sepatiōis ab ipurioribꝰ. Nec possȝ separe si v̓tus masculina vbiqȝ
v̓tuti feminae ꝑ subiectū esset imixta Haec igit̄ cā precipua ē sepa
tiōis sexuuȝ in animalibus vnde ad rationale tm̄ accedamus.

¶ De matricis ⁊ secundinae cā ⁊ Genio cap̄. v.

Omniū ꝑfectissimuȝ aial hoīeȝ dissentiat lȝ epicurꝰ pia
tātope natura videt̄ āplecti ꝙ multiplex molissimūqȝ
gremiū i mr̄is vtero admirabili genio ministrauerit qp
pe qd̓ p̄ncipalit̄ bipartitur p̄mā ꝑtē tanqȝ generalē dixe
ri ⁊ matriceȝ vocari alteram specialem ceu ⁊ secundinaȝ nempe q̄
preuidentissima natura tanquam in orbe vrbem in vrbe domum
stratumqȝ construxit tam tenerrime quidem vt pientius quid sit fa
cile non reperiatur secundina cuiusquidem natura; suum tanta est

foetũ ꝓ̃ſeq caritate vt ab omnib⁹ euꝫ aduerſis quãtũ poteſt fouẽs ac ꝓtegẽs ad natiuitatẽ perducat quo die ĩpuerperae vtero relicta lugubris ceu anxiaqꝫ q̃rens quaſi ãmiſſum tandemqꝫ in vtero nõ inueniẽs ĩfantẽ ſequit̃ extra vteꝝ: Quib⁹ poſtremo matrix quoqꝫ deſita q̃rulle ſimilis ꝓtorquetur vnde diebus pluribus puerpa do lorat. Remedia aũt ĩ libro nr̃o de adoleſcẽtia tractatu ꝑmo ꝛ capi te de regimine puerpe poſt ꝑtũ diligẽtiſſime ĩſinuabim⁹. Inter ea p̃ſentiora percurrentes ordine recto proſeq̃mur. De matrice recti ficãda ꝛ fecũdãda. ¶ Cõfortatis ĩ ſuperiorib⁹ virili ſemine ꝛ ſemina rio par ẽ vt de matricis hoſpicio rectificãdo ꝛ foecondando tracte mus. Primũ itaqꝫ qd̃ reqritur ẽ vt matrix ſit iuuẽis apta ĩ ſuo ſcilꝫ loco ſalubris boni tẽperamẽti ĩ caliditate nõ ſuffocata ꝛ lunarib⁹ expurgata. Quẽadmodũ in ſui opis libro tertio vigeſima ꝑma ſũ ma tractatu ꝑmo De radicib⁹ ꝛ p̃ncipijs cõceptione ꝛ partu dica ducẽteſima octuageſima ſecũda ꝛ ſequẽti exactiſſime ſcribit auicẽ na nec nõ illuſtris phiſic⁹ Michael noſter tractatu ſexto dica ducẽ teſima octuageſima ꝑma ꝛ cap̃lo vigeſimo ꝑmo de mẽbris genera tiõis ĩ femellis ꝛ de ĩpregnatione ꝛ ꝑtu atqꝫ ſequẽtib⁹, vꝫ de ſignis cõplexionis matricis ꝺ mala cõplexiõe matricis de dolore matri cis De ei⁹ oppillatiõe ꝺ mẽſtruis ꝛ eoꝝ retẽtiõe De fluxu non na turali menſtruoꝝ De fluxu humiditatum aliaꝝ De clauſura oris matricis ꝛ coeteris ei⁹ egrotationib⁹ vbi adeo ſcribit ampliſſime vt iccirco meo q̃dẽ iudicio Reliquũ poſteris nihil ſit. opeꝑciũ ſata gere hic mihi videor ad locos remittẽs matricis rectificatiõis ꝛ fe cõdatiõis ſtudioſos eo vl̃ maxime ꝙ de matricis egrotationuꝫ re medijs vnde pendet ei⁹ rectificatio ꝛ foecõditas ĩ libro nr̃o ꝺ ado leſcẽtia tractatu altero ſuo ſcilꝫ loco mihi Deo dãte pariter agen dũ reſtat nihilomin⁹ hui⁹ capitis habita ſuſqꝫ deqꝫ ratiõe Titulo ruꝫ nõ nihil iccirco ſup̃ficial̃r q̃ſi differem⁹. Itaqꝫ ſi mulier eo quia natura forſan ſit nimis patula neq̃t cõcipere Quapp matricis col lũ quaſi fluctuat indirectum vnde conceptio impeditur: poterit cũ aluminis puluere ꝛ ſanguinis draconis ac atramenti confectis cũ acri aceto ꝛ intrapoſitis ad aptitudinẽ coarctari Que ſi ſepius fiãt diuti⁹ qꝫ tenuerit nimis claudet. Idẽ diuerſimod̃ fieri poſſe ĩ li. nr̃o de adoleſcentia tractatu primo ꝓ reuirginãda muliere memorabo

Matricem preterea rectificantia & fecōdantia sunt que noster qui salubris dicitur libellus docet in eoꝝ caplo que matricē preparāt ad ꝯceptum carta vigesimanona. Rasis aūt in libro qnto caplum de iis cudit q̄ aufferunt humiditatē inde. vbi mulierē maxime preparat ad conceptum q̄ si lolio pariter thureq; suffumigetur magis dispōit ad ꝯceptū Idē ex laudano suffumigatio facit ipmq; subpositū & emplastratū. Danaede pterea semē & rasura radicis dracōtee ouis recētibus apte coctis supposita mixta & in cibū cū vitellis ipis mulieri data venerē excitāt matricēq; ppāt ad ꝯceptū. Itē nepithe suffumigatione subpositioneq; bene calefit mulier & habilitatur ad impgnādū Theodoricū insup anacardinū & scamonee modicū p pessariū cōfecta & sūpta prima nocte vel secūda foecōdant viripotentē. Maxime id eẞ fit si vir edat coagulū leporis maris & femina feminae deinde copulent Si aūt matricis nimiā ppter humiditatē forsan mulier neqt cōcipe cinis radicū cauliū intenui lineo saculo raroq; itrapositꝰ siccat hūores Preterea nisi nauseā habeat ꝯscia si habeat inscia mulier bibat lac eqnū cū viroq; deide copulet Mulieris aūt habentis matricē siccam vmbilicꝰ asinae lacte frequēter madefactus maxime cū coire satagit facit cōcipere. Idē fit si mulier saepe vtatur granis peoniae cū vino ieiuna & cuẞ mastice mirraq; eius vmbilico emplastato. Ad ideẞ. R. testiculos nauē suiliū pullorū quoq; in cibū mulieri dabis duos summo mane. Deinde nihil edat vsq; ad duas horas pariterq; duos vesperi dabis post cenaẞ duas horas postea p horaẞ moreẞ sine cibo. & sic successiue fiat ad cōplemētum cū viroq; iungat cōcipiet si deꝰ voluerit. Ideẞ fit si ex ircino seuo succoq; herbe pariariae & benloiae. Ana vnguento facto viripotēs viriq; patiēs Mulier saepe subūgat Taxonis testes in aqua coctos modica tenuiter deinde incisos si cū pipere melleq; cū feceris in cibumq; vespi mulieri dederis q̄ p noctē virū patiatur impgnabit. Iteẞ si ex damae felle semineq; testiculoꝝ vulpis & pipere ac erucae semine de quolibet accepta pte ad pondus aurei & ex melle. ℥. ij. fiat ellectuariū ipmq; mulier teneat viro cōiūcta cōcicipiet si fel sit ex femina cōcipiet feminā si ex mare marē. Sūt qui dicāt si lapis qui inueniri pōt in ventre vel cerebro aqlino tritꝰ detur ad bibendū in bono vino seu cū aliis homini cibis ad comedandū

ꝛ ad bꝛachiū ligeť. Deindeq̃ȝ cū muliere iūgať faciet illā q̃ȝ ꝑmū i
ꝑgnare idē fit lapide in ventre seu ceruina nā repperto a muliere ꝑ-
sertim viro copulata lato. Idē faciūt pluerizata peoniae grāna cū
thure mixta mirra ꝛ mastice i potu scilicȝ sūpta ieiuno stō cū bono
vino rubeo. Oleū insup ex lignis ederae cū q̊ vmbilic⁹ vsq̃ȝ ad nāȝ
vngatur ante ꝛ retro circūquaq̃ȝ. matricis supfluitatē apsumit ma-
tricēq̃ȝ ipam habilitat ad foeturā. Itē vtatur mulier hoc electuario
℞. dactiloꝝ librā. i. nucū muscataꝝ ꝛ canelle añ librā. i. gallae exa-
gios duos. gingiberis exagiuū. i. zuccari librā. i. omnia confice cuȝ
melle simulq̃ȝ quo ad sufficiat bene coq̄ ꝛ erit factuȝ viriliq̃ȝ ꝯsuetu
dine fungatur ꝛ fiet. Sunt qui dicāt hoꝛa coitus pꝛiusq̃ȝ mulier cū
viro iungatur si accipiat rutae succū sibiq̃ȝ ponat clā in oꝛificio de
indeq̃ȝ iungať impꝛ̃gnari. Item fenūgrecū tritū cū anatis pinguitu-
dine cōfectū matricē impositū habilitat sed naturā stringit. Item li
gni aloes fumus receptus matricē habilitat. Rursus. ℞. cerebꝛum
cerui ve vituli ysopū humidū butyrum vacinū vel capꝛinū ceru-
sae modicū gūmi amigdalas stoꝛacē añ ex oībus exagiū. i. mel ad
pond⁹ omniū spici exagios duos terrēda terrātur ꝛ cōficiant ꝛ aq̄
per alambicū extrahať qua ꝑ triduū mulier vtatur ante cibū. Po-
stea cū viro iūgatur ꝛ fiet. Item. ℞. lepoꝛis feminae naturā quā biñ
assabis ꝛ pulverizabis mulieriq̃ȝ i potu cū bono vino ministrabis
Itē si masticē accipias canelā nuces muscatas gariofolos ex oībus
exagij medietatē ꝛ in pulverē redegeris quā si distēperaueris cū aq̄
pluuiali seu que melioꝛ erit rosacea seu cū aqua saltem decoctionis
rosarum simul oīa cū feceris ac trociscos feceris quos ad vmbꝛaȝ
siccaueris ꝛ cū opus fuerit vnū vel duos dissolueris in aq̄ rosacea
vñ fum⁹ exallauerit q si a balneo pꝛesertim exeūte muliere suscept⁹
per partem sit inferioꝛem que pꝛotinus viro copuletur pꝛesentane
um aiunt remediū ad cōceptū. Sequitur medicina ad aptandum
matricem ꝛ concipiendum experta. ℞. gariofoloꝛū piperis añ. ℥. i.
cardamomi cinamomi gingiberis nucuȝ muscatarum melget añ.
℥. i. cū dimidia aneti. ℥. iiij. rubagarū. ℥. iij. cumini. ℥. i. feniculi. ℥. i. si-
leris montani. ℥. i. omnia ista tenuissime cōtundantur ꝛ cribellenť
postea ℞. mellis. ℥. v. quod ponať cū sedulla cautella ne efferuescat
ꝛ in ignem decidat ad buliendū ꝛ frequenter expumetur cū autem

bene bulliuerit perfecteqȝ expumatum fuerit tunc ab igne demptũ frigere dimittatur ⁊ cũ iam frigiduȝ fuerit dicti pulueres inponant̃ beneqȝ misceantur sic ellectuarium erit factuȝ de quo sumat mulier que fecundari velit vnum coclear post prandium aliudqȝ vesperi post cenam. Deinde per noctem cũ viro venereas valent̃ vires patiatur Jcc irco Haly astronomus infrascripta cudit capl'a. Jn sciẽdo vȝ si pregnatio perficietur seu nõ. Utrum pregnans vnum vel plures pariet. Jtẽ in sciendo q̃ʒtum est ꝙ mulier ꝯcepit si est masculus fetus vel femina. Jn sciendo quo tempore erit partus. Jn sciendo vtrum partus erit diurnus vel nocturnus ⁊ capl'm in questione pro filio ⁊ suis qualitatibus que si quẽpiam delectabũt ad halym illum remittentes Nos ad caput sequens nostrum accedamus.

De seminis ingectione ⁊ genio caput septimum.

Quamq̃ʒ libeat omnifariã de humani scilicȝ generis substẽtaculo virili quidem semine pertractare tamen cum ab Aristotole nec non alijs viris amplissimis. Tum ab Alberto presertim magno in operis de animalib' libro nono tractatu primo carta centesima trigesima quinta atqȝ in libri quintidecimi tractatu altero capl'is primo secundo tertio ⁊ quarto de questionibus que sunt de spermate ⁊ an sperma descendat a toto corpore sicut dixerunt emphedocles ⁊ anaxagoras ac de improbatione dictoruȝ emphedoclis ⁊ anaxagore per causam masculinitatis ⁊ femineitatis ⁊ per causam generãdi dissimilia sibi in genere ⁊ cui' modi sit principium generationis quando dicitur ꝙ ex spermate fit generatio nec nõ carta ducentesima quinta capl'o decimo de dispositione spermatis femine ⁊ maris ⁊ quomodo se habent ad conceptuȝ ab Auicenna preterea principe a secundo scilicet capl'o de virtutibus naturalibus carta vndeuigesima vsqȝ ad fen alterã libri primi atqȝ in capitulo de generatione ⁊ virge eicetionibus ante me sit argutissime disputatum hinc me equidem paucis absoluam. Seminis naturalis virilis iniectio nihil aliud est nisi nature spiritus p vicissitudines a venerea voluptate ad generationẽ expulsus q per tres aut q̃tuor cõmunit̃ vices ꝯplet̃ quarũ ꝓma est fortioris ṽtutis vñ qd in

homine precipuũ est cor generat̃. Prima seminis nãq3 dispositio ad virtutem tendit vitalem euestigioq3 ad naturalem ⁊ animalem Virtutis animalis Galienum iuxta. sedes ẽ cerebrum virtus autẽ naturalis duas habet species vna cui⁹ finis ẽ custodire indiuiduũ ⁊ ipm̃ conseruare que ministrat in re nutrimenti do nec ad finem vitae nutriat corpus: ⁊ huius quidem spetiei sedes est epar. Altera vero cuius finis est spetiẽ cõseruare q̃ est ministrans in re gñãtionis ⁊ sepat ex ipuribus humorib⁹ corporis spmatis substantiã. Deinde nutu sui creatoris ipm̃ informat ⁊ hui⁹ qdẽ spetiei habitatio testes sunt Virtutis aũt vitalis sedes est cor. qppe qd̕ oiũ3 istarũ operationũ est principiũ epatis vt fundamẽtũ a quo ,ptinus incipiẽte cordiali prima substãtia sũmit alimẽtũ ope ptiũ seminis in matrice bñ disposita prima opatio est rarificari: ⁊ spumosari. vnde vessice fiunt primũ tres scil3 cephaliteca carditeca ⁊ ipateca vnde ,ptinus cõtinuat̃ orxiteca q̃ ante tñ vmbilici pfectionẽ: quo cibat̃ embryo non integrant̃: qppeq vt ordiat̃ ⁊ viuat q̃ternũ vesicarũ nũerũ causantia q̃tuor in coitu pariter sunt necessaria. Appetit⁹ imaginatiu⁹ spirit⁹ humor ⁊ ventositas. Appetit⁹ vt Cõstantinus ait cassianẽsis est ab epate spũs a corde hũor spetialita cerebro ⁊ cõmunit̃ a toto corpe vẽtositas aũt mea sentẽtia a calorẽ hũiditatis pticulã subtiliorẽ i vẽositatẽ dissoluẽte ⁊ ad gẽitalia mẽbra dirrigẽte: q̃ qdẽ vẽtositas cũ ẽ sicca ⁊ mlta virile mẽbꝝ vt Albert⁹ dicit fit q̃si osseũ: ita ꝙ pp nimiã illã vẽtositatẽ spmatis via interdũ opillat̃ ⁊ nõ exit. nisi qñ aliq̃ntulũ ventositas illa remissa fuerit. Hinc incõprehẽsibilẽ naturae vim ẽe certũ est siqdẽ illico aĩe accidẽtia opant̃ qd̕ ,pculdubio cogitatiõis a copulae voluptate tãtulla remissio satis docet a dmissarij qppe q̃ inmediate ventositatis illi⁹ vehemẽtia simul remittit̃ ⁊ exit semẽ qd̕ si retrorsu3 turpiter brutoꝝ instar iniectũ fuerit Hippocrate auctore filij q nascẽtur si mares erũt sodomitae. si feminae meretrices ad quã alio sententiã calle videtur Rasis accedere dicẽs in sexto libro de scitentijs ⁊ intellectib⁹ sine qbus rectus medicus esse nõ potest. Morũ ratiõis memoriae egritudinũ ⁊ membroꝝ siĩtudinẽ patribus refferri quod gratia dispositionis celestis ⁊ liberi arbitrij licet semper non verificetur tamen semper est verisimile nanq3 a paterno semine quippe quod est patris substantia filius in matris vtero

originatur ꝛ viuit cuius quidē originis curiosissimas distinctiōes cū exactissime p successiuas naturae necessitates alio mō nāliter nō posse fieri pspicacitate ingenioꝝ q̄dam admirabili intellectas peni tus philosophi disputauerit ꝛ pcipue Albertus nr̄ in opis de āiali bus libro nono tractatu secūdo caplis q̄rto q̄nto ꝛ sexto carta cen tesima trigesima q̄nta sexta ꝛ septima. nec non insup in libri decimi tractatu altero caplo tertio. folio cētesimo q̄dragesimo secūdo vbi etiā de causis tractat masculini ꝛ foeminini ꝯceptus. nec nō in folio decimo nono ꝛ alibi. Precipue in caplo de gn̄atione embryonis Auicēna ꝛ sauonarolla carta ducētesima nonagesima octaua Ari stoteles p̄terea Galien⁹ Bartholome⁹ de mōtagnana ꝛ Michael scotus medicinas ad gn̄ationem docēt exq̄sitas quas ne illoꝝ pē nas induar qd̓ circūstantib⁹ demuꝫ ꝓcellis esset ommittā indecoꝝ ꝛ ad spmatis vtriusqꝫ efficacē ꝯiūctionem accedam.

De spermatis muliebris ꝯiūctione ꝛ nā caput octauum.

Sicut viri ꝛ mulieris ita semis ꝛ spmatis humanoꝝ idonea in matrice copula ad hoc vt generet̄ homo Requirit̄ in ea nempe cōmixtiōe naturali q̄si certamine si virile semē p̄ua let mas generat̄ si spma mulier sicut naturaliū philosophoꝝ Prin ceps Aristoteles atqꝫ Hippocrates Galienus Auicēna ꝛ i huius modi cathalogo merito magnus Albertus appelland⁹ disseruere. Electio aūt q̄ in hoc ꝯuenit vt Haly recte abenragel ꝯsiderauit est vt ponas ascendens signū masculinū ꝛ directarū ascensionū ꝛ an gulos ꝛ signa fixa ꝛ dominū ascendētis i ascēdēte vel in celi medio ꝛ ꝙ primus planeta qui trāsiuerit per gradū ascendētis i orizōte sit fortuna ꝛ apta luminaria q̄to magis poteris. In hac electione ꝛ maxime luminare tēporis nec sit fortuna in copiaꝫ anguloꝝ sit tn̄ ibi fortuna salua ꝛ fortis ꝛ cōuenit in hoc aspicere ad dominū ascē dentis ꝛ eū custodire ne infortunet̄. In nono mense ac tēpore cōce ptionis qm̄ illud tēpus erit natiuitatis ꝛ si eū custodire poteris ne infortunet̄ a septimo mense nec in decimo a conceptione. Melius erit quia natiuitas esse pōt in ijs tribus tēporibus supradictis vnō necesse est vt sit in istis temporibus fortunat⁹ ꝛ potēs ꝛ similiter lu minaria. Huiusmodi autē difficultates alieqꝫ quas astronomi in tractabiles quasi reliq̄re in nostro qui astrologie sūma dicit̄ libro

declarant. Itaq3 hoc in loco ijs ommissis ad cõceptionẽ ꝛ genera tionem iam alacriter accedamus

De cõceptione ꝛ generatione caput nonũ.

Equit̃ nunc vt de ipsis cõceptione ꝛ gñatione disputemus Itaq3 cõceptionis ꝛ generatiõis diffinitiõe ꝓhabita ab ac cidentijs animi merito ꝓmũ incipiẽtes: qd cõiugatis ꝓferat platonico qdẽ more: qui oportere dicebat eoꝝ q̃ dicunt: primo do cere vnũ q̃dq3 qd sit: libenti qdẽ animo recludemus. Cõceptio est vtriusq3 spmatis ad generandũ a matrice ꝯp̄hensio: qui in genera tione ẽ actus prim⁹. Generatio ẽ embryonis incoatio ꝛ est actus secũdus: quẽ sequitur impḡnatio: q matricis est actus terti⁹ q̃propter mariti ꝯplexiõis ꝓsertim sanguinee regulis quas in tractatu altero de inanitiõe ꝛ repletiõe ꝛ capl'o de coitu ꝛ attẽdendis in coitu carta ducentesima septuagesimaseptima ꝛ sequẽtibus docet sauonarolla regulent̃ hos maxime ad rationẽ hortor. nã ꝑ eoꝝ genijs effrenio res ꝛ quo sensus trahũt nisi rationis obice repellãtur faciliores ha bent̃. Colericis ꝑcipimus ne iracũdi seu dolosas curas deteriorũ conscij alto corde ꝓmentes. Flegmaticis ne somnolẽti vel desides. Melãcolicis ne inuidi tristes seu inaepte copulẽt At sobrij modera ti affabiles incõscij puigiles alacres saecuri leti ꝛ liberales. vnde ꝛ fecondior genitura ei⁹ q3 q̃litas sit venustior. huiusmodi aũt tẽpera mẽta cognoscunt̃ per signa q̃ Rasis docet in sui opis tractatu altero de cognitione ꝯplexionũ humani corpis qnq̃gintaocto continẽte capl'a. Quoꝝ primũ est de sũmis colligentib⁹ scientiã cognoscẽdi cõplexiões. Vltimũ est de aggregatione: quã necesse est obseruare in iudicijs ꝛ subtili inq̃sitione phisionomie Hec apiũ quasi laborẽ imittatus ita posui vt qcũq3 q̃ sibi iccirco fuerint opportuna possit faciliter ꝯpire. Interea si vis ex muliere habere ꝓlem masculã os vt in cõgressu sit ascendens signum masculinũ in rectis ascẽsionib⁹ ꝛ angulis. Et signa fixa ꝛ dominus ascendentis sint in ascendente: vel in medio celi siue i vndecima ꝛ q ꝓm⁹ planeta q trãsiuerit p gra dum ascendentis in orizonte sit fortunatus ꝛ oportet ad hoc apta re luminaria quãto magis poterũt ꝓsertim solem: nec sit infortuna in aliquo angulorum imo ibi sit fortuna salua ꝛ potens ꝛ maxime oportet dominũ ascendentis ꝓconsiderare ne infortunetur in nono

mense a tēpore cōceptionis q2 tūc posset accidere discrimē: τ nisi in
fortunabit in septimo. nunc in decimo a ꝯceptiōe melius erit q2 in
iis tribus tēporibꝰ supradictis accidere pōt natiuitas. τ peculiarit
tñ in nono ideo ad nonū mensem a ꝯceptiōe harū triū prima debꝫ
esse ꝯsideratio. Itē pconsiderandū ē ne dñs septie vel octaue domꝰ
ipūctorū pferti tpibꝰ ifortunēt nec aliq̄ꝫ mixtionē habeāt cū sigtori
bꝰ añscriptis atqꝫ cauēddū est ab ifortunis τ cauda. Meliꝰ aūt qd̄
eē possit in hoc Albaxath inqt vt sit luna i ascēdēte. In tertio sol τ
caueas tibi a via cōbusta τ apta venere quia si venus dānaret esset
dānū super matrē: τ si luna dānaret esset damnū in corpe creature
τ apta quintā domū τ eius dñum: τ ꝯuenit vt hoc fiat in horis ipa-
ribꝰ diei τ noctis sicut pma tertia qnta τ septima τc̄ τ si acciderit ꝙ
ascendēs sit libra eo existente saluo τ domino eiꝰ similiter libero q2
est signum rationale: bonū erit qñ medium celi erit cancer qd̄ est si-
gnum multorū filiorū: τ sunt significatores in signis masculinis
q2 hoc significat ꝙ ꝯceptio erit de masculis τ necesse ē. vt adiuues
te in hac re de factis nālibus q̄ fiunt p phisicā τ eoꝝ bonū est colligē
qd̄ ꝯuenit huic rei: q2 facta celestia ꝯplētur τ apparēt sm̄ ꝙ recipiūt
nostrae materiae τ scias ꝙ qñ planete sunt oriētales reputādi sunt
masculi τ qñ occidētales feminini τ illos qui fuerint in duabꝰ quar
tis masculinis reputamus masculinos τ qui in quartis duabꝰ femi
ninis: femininos. His obseruatis nauet insuper operā vir vt cum
femina: tū τ ipe maxime spma impellat queadmodū Rasis docet i
quinto tractatu caplō de iis q̄ valēt ad impgnandū qm̄ si secus fiat
discrimē iminet licꝫ sit mascula nō ꝯplete creaturae ꝓpter tarditatē
apertiōis oris matricis aut ꝓpter celeritatē: que tñ nō fuerit omni
no nimia qd̄ si sic esset nō mō creatura fieri impfecta imo nulla etiā
esset cōceptio τ ho c est cū vir nimis celer est ad effundendū semen
vel nimis tardus. Interea spma q̄ꝫto spiritu pōt matrix emungeat
subnixe patiētis q̄ sic maneat vl' i latere potissimū dextero iā haustu
pacto horula vna stratis obducta τ boni chimi mulier aromaticis
stipticis τ salutiferis cibis vescat: q̄s iopia si vetat eligēt siplices huiꝰ
mōi ēt ꝯmēdāt Odorēt i pmis cuminū mlieres vñ pliniꝰ tradūt qdē
faciliꝰ ꝯcipe eas q̄ odorāt cūinū p coitū deiñ bistōta hba cōcsta vtu
tē hꝫ ꝯfortādi ꝯceptū. crisipꝰ caucolidē siue caucalē hbā fenicl'o silē

breuiit uale ⁊ flore candido manducatā cōfectionib⁹ tradit cōferre.
vel si succū matrona nisi nauseā habeat biberit in vino ieiuna siue
ius decoctae. Nausee siqdem tanta vis est vt nauseatiui cibi licet ad
cōceptū suapte natura cōueniant tñ ꝓpter nauseam subuertunt. cō
tra vero ꝯcupiti a muliere cibi licet ad vegetandū nō sint ꝯuenien
tes embryonē tñ ꝓpter mulieri appetentiā fiunt vt plurimū ꝯueni
entes. Leporini testes a muliere post purgationē transglutiti iuuāt
ad ꝯcipiendum. Item ad iuuandū cōceptum fomentū fiat ex deco
ctione bertonicae fiatq; subpositoriū. Ad idē fiat electuariū ex ei⁹
puluere melle ꝯfectū ac sauina vl' cū vino sumpta frequēter. Et si tri
ta ꝑus matricis subdit ori. Ad idē insuper dosis mirabilis si amās
⁊ amata mulier nāq; omniū prim⁹ ꝯceptionis motus est amor na
turalis cū eodē amato viro copulet. Satirion seu saturion herba
est pluribus nota huius radices ad triū librarū pondus colligant
hora diei decia vel circa mensis ianuarij ⁊ in massam ꝯtundantur.
deinde in olla ponant de auricalcho. In co[illegible]opculo foramina de
cem vel circa habente. Intusq; cū predicta massa ponant. Lactis
vacini tunc emūcti ⁊ adhuc calidi libre.iij. mellis libra.i. vini aro
matici libre.ij. que omnia sic imposita simulq; mixta soli per decē
dies exponant huius dosis.ʒ.iiij. Mulieri post menstrui purgatio
nem datis ꝓxima nocte cōcipiet si copuletur. Obseruandū aūt est
ante oīa vt sit lunaribus mulier expurgata sin naturaliter saltē hoc
pacto. Sollequiū herba ē plurib⁹ nota. colligant hui⁹ herbe folia
flores radices mense iulij hora diei sexta vel circa ad pond⁹ librarū
vj. ⁊ radices bene mundent deinde pariter in massam cōtundant q̃
in vase ponant habēte sex foramina in tegmēto ⁊ soli exponant ab
hora diei prima vsq; ad eiusdē diei horam sextā. Idē fiat per dies
sex. Deinde imponant seui caprini libre.iij. coprocini sicci tenuissi
meq; puluerizati libre.iij. denuoq; ad solē ponant sicut prius seu
saltem per triduū. Cū aūt opus fuerit dosis q̃titas quā ministrare
volueris collet ⁊ exprimat. Tempus autē ministrationis est hora
diei sexta. Debita q̃titas est eius dosis.ʒ.bina tepefactae ⁊ mulieri
ministratae. Eo die menstruorū seq[illegible] ꝓfluuiū. Quo facto hac re
gula si volueris marem cōcipiet. ℞. succi artemisiae librā.i. fellis tau
rini librā sesq̄ q̄ distemperent ⁊ cū ꝓscripta Satyrionis cōfectione

misceant̄ in q̄ cōfectiōe vt puta tepefacta lana infondat̄ ꝺ q̄ ſipi ſub-
ponat mulier formas lōgas inſtar virilis mēbri crura coniūgēdo
quātū poteſt quas attrahcto ſpiritu ſurſū emūgat Hoc fctō ꝺ pre-
ſcripta potiōe bis vel ter bibat ſeq̄nti nocte marem cōcipiet ſi viro
copulet̄ eiuſdē doſis. ℥. v. ⁊ ſeſq cū cruore paſſeꝝ inmixto eadē ho-
ra miniſtratae venerē incitāt ēt in ſenibꝰ ꝑter modū appetitus aūt
huiuſmodi dextruet̄ ſi qd tū aliud ederit philocaptꝰ. Plinius de
Silueſtri ſcribēs cucumere putāt cōceptꝰ inq̄t adalligato ſemine
adiuuari ſi terrā nō attigerit. cuiuſcūqꝫ gali galinacei maxīe pugna-
toris teſticuli ſi cū galinacei ipiꝰ cruore lecto ſubiciant̄ cogūt cōci-
pe vel inuitas. Itez in libri vigeſimiq̄rti capitulo. xvij. carta ducen-
teſima q̄nq̄geſimaq̄nta vt liberi naſcāt̄ excellētes aīo ⁊ forma boni-
qꝫ Rurſus in eiuſdē Plinij libri vigeſimiq̄nti octauo capitulo car-
ta ducenteſima ſexageſimaꝑma nec non in libri trigeſimi cap. q̄rto
folio tricēteſimoq̄rto. Coeteꝝ hoc in loco de ijs hactenꝰ: Quoni-
am in libro noſtro ꝺ adoleſcētia vberius huiuſcemodi declarant̄
hic de maſculinitate ⁊ femineitate huic. ſ. capiti ꝑſentiſſima ordine
congruo ꝑcurramꝰ Utrūqꝫ itaqꝫ ſꝑma imixtū quoꝝ virile ad viri
muliebre ad mulieris foetū refferre ꝑſerti i ſexꝰ ſimilitudinē nititur
Titubās ceu ꝑmū. Deide ſi i dextra matricis ꝑte locat̄ vt plurimū
ſit maſculinū. Nā iter maſculinitatis cauſas eſt epar ꝑcipua vnde
calidiori ſinceriorıqꝫ ſanguie foetꝰ nutritꝰ ꝙ femina ſit accidit raro
nā rara imo rariſſima mlier tā calide ꝯplexōis ē: Quae frigido iux-
ta virilē nāꝫ viro nō ſit frigidior. hic ē ꝙ ſupfluitas idigeſta Iuuene
ꝑſti ſana celibe nubili nuptaue mēſtruati ſinglis mēſibꝰ expurgat̄:
ꝙ ſi maſculini ꝑſerti generis ꝑgnās ē ex foetꝰ calore geminato ⁊ ciba-
tiōe abſummit̄ ſupfluitas illa quae in viris haurit̄ vnico ꝓpo na-
turali calore q̄ ꝑꝑ cū mulier ad ſummū in q̄nq̄geſimo cōcipe ꝺſinat
viro in ſeptuageſimo poſſibile eſt anno generare ſꝫ quoꝝ patres ⁊
aui ſenes fuerit humiliores habēt memoriā ⁊ ratione: q vero pr̄es
⁊ auos in ſua generatione iuuenes habuerūt mēbra eis ꝑncipalia
fortiora ſunt ⁊ eoꝝ virtutes maiores vt in ſexto libro ꝺ ſciētijs ⁊ i-
tellectibꝰ ſine qbꝰ rectꝰ medicꝰ eſſe nō poteſt poſuit Raſis quo cir-
ca Democritꝰ mūdi virginē cauſaꝫ eſſe ꝑncipalē generatiōis oiuꝫ
eſſe cēſebat Hippocrates mulieres inq̄t q̄ multū dormire cōſueue

rūt supra dextꝝ lat⁹ vix pariūt foeminaz ⁊ viceuersa Empbedoc
les v̓o dicebat ꝙ differētiā maris ⁊ feminae nō loc⁹. ſ; q̄litas facit
matrici. Spma cadēs i matricē calidā formať i marē ⁊ i matricē ca
dēs frigidā formať i feminā causaz aūt hui⁹ caloris vl̓ frigoris mē
struū eē asseuerabat: qꝺ suo calore vl̓ frigore spma in eas mutat q̄
dictae sūt sexuū differētias. Democrit⁹ aūt opinat⁹ ē causā differē
tiae nō eē i matrice ſ; poti⁹ ꝙ spma descēdēs a mare sit huius causa
differētiae ⁊ hoc facere dicit differētiā inť marē ⁊ feminā: quā nihil-
omin⁹ opiniōez debilē ⁊ parꝝ ratiōis habētē asserit Albert⁹ magn⁹
Ego ab huiusmodi digressiōe iā absis. ꝓide si i leua mr̄icl pte vtrū
q; spma locať vt plimū sit femininū si v̓o nō absolute i dextram ptē
cōcesserit ſ; v̓gat paululū sinistrorsū. Mascul⁹ gigniť effeminat⁹ vi
rago aūt e cōuerso: ꝙ si tenuerit inť lat⁹ vtrūq; gigni creditū ē her
maphroditū virilis muliebrisq; sex⁹ pticipē magis vl̓ minus. ſm
dū spmatis origialis q̄litatē ⁊ locatiōez i matrice dextimā seu sini-
stimā magis vl̓ min⁹: Quas tn̄ situatiōes ꝓ sex⁹ varietate q̄litate at
q; pstātia penit⁹ eqdē haud ꝓbaueri nisi a dextro seu sinistro testi-
clo plus vl̓ min⁹ caliditate hebetudieue spmata cōplexiōata ⁊ per
glutita iūgāť ⁊ istaꝝ qdē nulla masculinitatis ⁊ femineitatl ē causa
pma ſ; causae sūt ad masculinitatē vl̓ femineitatē iuuatiue. Prima
v̓o ⁊ efficiēs cā vigor est spmatis bn̄ i caliditate cōplexiōat⁹ vl̓ debi
lis vnde mēbrū habet originē a q̊ reliq̄ ordiūť. Qꝺ est cor parifor
mitq; dicēdū ē de effeminato viragine ac hermaphrodito quorū
oīuz pma causa ē huiusmodi pncipiū actiuū vl̓ passiuū. Ideo cau-
sa masculinitatis ⁊ femineitatis q̄li semper est ſm dominās ⁊ raro
habet cām simplicē ⁊ qn̄ aequales sunt cōcurrentes causae ad igu
inū formatiōez: Tūc fit hermaphrodit⁹. Siliter aūt intuēti mihi
Tota ⁊ vera masculinitatis causa est in calore bn̄ cōplexiōatus sp
matis vigor ⁊ aliae cause que sunt i materia mulieris aut in matri-
cis loco sunt causae disponētes vel coadiuuātes ⁊ preparatoriae ⁊
ideo i leua ei⁹ pte sepe fit mas ⁊ i dextra sepe fit femina ſ; tunc talis
mas hēt aliq̄s ꝓꝑetates femiae ⁊ talis femia hēt aliq̄s ꝓꝑetatetes
maris qꝺ a lactātij quoq; opiniōe nō discrepat qppe qui dispares
nās hoc mō fieri putauit: dicēs. Cū forte i leuā vteri ptē masculine
semē stirpis iciderit marē qdē gigni opiatio ē ſ; q2 sit femiea pte cō
cept⁹ aliqd i se hēt femininuz supra q; dec⁹ virile paciať vl̓ formā. Ïi

gnē vl̄ nimiū ſ cādorē vl̄ corporis lēitatē vl̄ artꝰ delicatos vel ſtatu-
raȝ breuē vl̄ vocē gracilē vl̄ animū ībecillē vl̄ ex iis plura. Itē ſi pteȝ
ī dexſtiraȝ ſemē feminini ſexꝰ īfluxerit: Foeīnā qdē ꝓcreari ſȝ qm̄ in
maſculia pte ꝯcaepta ſit habe ī ſe qppiā virilitatī vltra q̄ȝ ſexꝰ ratio
patiat̄ aut valida m ēbra aut īmoderataȝ lōgitudīeȝ aut fuſcū colo
rē aut hiſpidā faciē a ut vultū īdecorē aut vocē robuſtā aut aīuȝ au
dacē aut ex hiis plura. ſi vero maſculium ī dextrā feminiuȝ ī ſiniſtrā p
tē puenerit vtroſq̄ȝ foetus recte ꝓuenire vt ꝛ feminis p oīa naturae
ſuae decꝰ ꝯſtet ꝛ marībꝰ tā mēs ī aīo: q̄ȝ ī corpore robur virile fue
tur. Maſculinū itēra ītelligēdū magis puto: qd̄ a dextro femininū
qd̄ a ſiniſtro ꝓuēit ſemen teſticulo: q̄ȝ ſecus. Eorꝝ hic mēini. Quae
lutiuꝰ iuniꝰ moderatꝰ collūella. In voluīe d̄ re ruſtica p̄cepit obligā
dū. vȝ. teſtē dextrū aut ſiniſtrū ꝓ gignēdis ex ſentētia marībꝰ aut fe
mellis qd̄ ī viris mihi qdē ridiclm videret̄. h igit̄ p̄termiſſo: Quae
ſūt iccirco rēliq̄ memoremꝰ. Albertꝰ magnꝰ q d̄ huiuſcemodi rei.
metaeuroꝝ q̊q̄ȝ. iiij. ē optīe meritꝰ ī libro d̄ aīalibꝰ nono tractatu. ij
caplo. v. carta. cxxxviij. ſic iccirco īqt. vȝ. Cā maſculinitatī ē aliqñ ſp
matī q̄litas aliqñ aūt m̄ricis locꝰ vel aliud qd eo adiuuās. ſi. n. ſub-
ſtātia cordis p̄mo patiat̄ molynſiȝ ꝛ poſtea ꝯfortet̄ ꝛ veniat ad di-
geſtiōeȝ calorī ꝯpleti īducet ſexū maſculinū ꝛ p modos medios īl
hos duos generāt̄ mlīeres viragies ꝛ viri effemiati. Si. n. materia:
ñ hobediat opāti pp ꝯplexiōem aliquā q̄ ē ī ipā. ſȝ tñ recipiat linea
tōnes ipiꝰ ꝛ mollit̄ ſm naturā humidi erit qdē mas q generabit̄. ſȝ
ī mlīis aſſimilabit̄ m̄ri ꝛ ſi ſpma pfecte mutet materiā a v̄tute: quaȝ
ſua ex pte hēt aſſimillabit ꝯceptū p̄ri. ſi aūt materia mutet̄ ī ꝯplexi-
ōe ſua ab ea q̄ȝ hȝ ex pte ſua vȝ ex corpoī m̄ris tūc accipiet cōplexio
nē caſualē: ꝛ tū cadet a ſimilitudine gn̄is ſui: ꝛ idē ē de mutatiōe ſp-
matis a cōplexione: quā hȝ ex patre; hoc aūt ex ſignis iis cōfirmat̄
qm̄ puer ꝛ ſenex pp hūorē ꝛ crudita tē frequētiꝰ generāt femias: ꝛ p
duras carnes: ꝛ p vētū borealē generāt̄ frequētiꝰ mares. Calor aūt
dȝ eſſe tēpatus ī generatōe: ꝛ ideo cōtīgit: qd̄ hn̄s ſpma ītēpate cali
dū nō generat ex muliere: cuiꝰ guta eſt ēt calida. Sȝ ex alia: cuiꝰ gu
ta ſperma ſuum ab intemperato temperatur calore et ſimiliter eſt
de femina in cōparatiōe ad virū: hic ē qd̄ antiquus romanꝰ mos d̄
repudiādis niſi nāe ſatiſfacerēt vxoribꝰ ī ꝓbādus oīo minie videt̄.

Amplꝰ cū dicimꝰ ſpma frigidū cauſat ⁊ facit feminā nō ſeqꝛ ꝓpt hoc.ꝙ ꝑ cōtrariū ſpma calidū ſemꝑ faciat marē ⁊ nūqꝫ feminā.ratio aūt eoꝝ q dixerūt ꝙ ſpma cadēs in dextrā matricis ꝑtē aut exiens a dextro teſticulo eſt ratio qdem nō vera ſꝫ tñ in aliquo vitatis cauſae ꝓpinq̄ eo ꝙ pars dextra eſt magis calida ſꝫ error iſtoꝝ fuit in hoc ꝙ remotā ponebāt cauſaꝫ eē rei ꝓpinquā ⁊ cōuertibilē cū re ipa cauſa aūt ꝓxia huius ⁊ eſſentialis debet q̄ri in principio paſſiuoˀmateriali ēbryōis ⁊ i pricipio opatiuo qđ ē in ipo: qñ enim materia q̄ generat ē digeſta ⁊ calida ⁊ ꝑcipiū effectiuū ſit digerēs ⁊ calidū ꝓporcionalr. Tūc frequētiꝰ generabiť mas cōpletꝰ ſi aūt materia fuerit inobediēs aut ēt virtus actiua fuerit đbilis generabit qdem ad eā ſpeciē generatū ſed nō cōpletū ⁊ aptabit ei inſtrumēta nō cōpletae generatiōi cōueniētia ⁊ hec ſunt matrix ⁊ vulua cū aūt ſpma mouet ⁊ reuoluit materiā ſiue ſit oīo hobediēs ſiue ñ primo format principale mēbꝝ cuiꝰ cōplexiōeꝫ oīa alia ſequūť et ab illiꝰ cōplexiōe poſtea formāť teſticuli ⁊ vaſa ſemiaria ſexus maris vł feminae eo ꝙ vaſa ſeminaria ſecūda ſunt i principalitate ſub corde qppe qđ oībꝰ ē principaliꝰ ipm aūt generať neceſſario pp aliquā cōplexiōeꝫ ⁊ ſi illa ē debilis cruda ⁊ huida āt ſi genereť calidū ⁊ ſi cū primo poſtea venerit aliqd ipm imutās ad cruditatē āte q̄ꝫ alia membra formēť. Tūc a corde ꝓcedit alia diſpoſitio ſexꝰ femini i vaſa ſeminaria i totū corpꝰ Per ꝯtrariū aūt modū ſe habet i maſculinitate đ q̄ qdē ac emineitate ſic dicimꝰ ꝙ q̄uis calor dextrae ptis ⁊ calor matricis auxilieť ad maſculinitatē tñ haec nō ē vniuerſalis cauſa ſexꝰ huiꝰ i cōcaepto ſecūdū hoc i eadē matrice eiuſdē cōplexiōis nō ſimul generareť mas ⁊ foemina quoꝝ mas diſtictus erit a fortitudine alicuiꝰ virtutis ⁊ foemina cauſabiť a đbilitate eiuſdē virtutis ſecūdū hoc dicimꝰ ꝙ ſpma virtuoſū potēs bñ materiaꝫ cui aduenit digerere ac terminare ꝑ formatiōeꝫ q̄ eſt i ipo q̄ generatiōis eſt pricipiū erit ꝓculdubio cauſa maris i cōcepto Dico aūt pricipiū nō materiaꝫ ex q̄ erit corpus i ſimilitudine generantis ſꝫ potiꝰ pricipiū mouēs ⁊ formans materiā ſi.n.huiuſmodi motū pōt ꝑ ſe pficere aut adiutorio quorūdaꝫ alioꝝ ita ꝙ ipm ſit opans ac terminans Materia.n.foeminae q̄ deſcēdit ab ipa ē q̄ſi patiēs ⁊ nō agēs ſi aūt ſic ē ⁊ ſic eē iaꝫ ſcimꝰ ꝙ bñ digeſtū ac terminatū nō

ꝙ Mares ĩquãtũ mares sint calidiores feĩnis ĩ quãtũ sunt feĩne cã
Itaqȝ ꝓ certo ẽ: ꝙ qñ id qḋ ẽ ꝑmũ ⁊ ꝑncipiũ mot⁹: cui⁹ mot⁹ ẽ dige
rere ac terĩnare ⁊ formare mãm ꝯcepti ẽ ḋbile ⁊ vicere mãm ꝑfecte
nõ poterit eo ꝙ ḋbilitat̃ ĩ digerẽdo ꝑꝑ ĩbecillẽ calorẽ quẽ hẽt ⁊ nõ
poterit ad formã formatiue q̃ ĩ ĩpo ẽ formare Embryõez. necessa-
rio mã ꝯcaepti trãsmouet̃ In alij qd ꝯtrariũ ꝑmo formãti ĩ eadem
specie tñ existẽs. hoc aũt nõ ẽ nisi ꝯplexio feĩnae Qr feĩna ꝯtrariae
ꝯplexiõis ẽ mari. id. n. qḋ ẽ ĩ mr̃ice ꝑꝑ formae vnitatez erit necessa-
rio aut mas aut feĩna: Qr ij duo sexus diuersas hñt v̓tutes oportet
necessario: ꝙ ĩstrumẽta v̓tutib⁹ ꝯtrarijs respõdẽtia sit diuersa. Sꝑ-
ma fortiori v̓tuti qḋ ĩ marẽ format mãm Dat necessario mẽbꝝ cõ
uẽiẽs coitui masculio ⁊ sꝑma ḋbili⁹ format mãm: cui dat mẽbꝝ cõ
uẽiẽs coitui feĩnino. Sic igit̃ ḋterminata cã differẽtie sex⁹ ẽ ꝑma v̓
tus q̃ ẽ ĩ mẽbro ĩ quo ĩter mẽbra ꝑmũ ꝑncipiũ ẽ caloris nãlis ⁊ vi
talis haec. n. ẽ cã ꝙ termĩatio ⁊ formatio cordis ẽ ante terminatio-
nez ⁊ formationez aliorũ membrorũ taz in mare quaz in foemi-
na In animalib⁹ autez corde carentibus ꝑmũ format̃ mẽbꝝ qḋ ẽ
cordi couẽiens ⁊ obtinẽs vicez ĩpius oportet. n. ꝑmo esse causam
maris ⁊ feĩnae Ante q̃ȝ haec fiat sex⁹ differẽtia. Differentia. n. mari
⁊ feĩne nõ est nisi ꝓpter differentiaz eorum membrorũ q̃ coitui ser
uiunt ⁊ sic ista membra coitus cũ sint de secundis post cor forma
tis principiũ suae facturae accipiunt a corde ⁊ virtutez sex⁹ quaz
a corde accipiunt diffundunt in totũ corpus. Sic itaqȝ cũ semen
maris fuerit vincens perfecte ⁊ hobediens fuerit omnino materia
q̃ est ex mare Tunc concaeptus erit similis patri qui conceptum
tucit ad formam q̃ a virtute patris est in ipso. Cũ autem fuerit vic-
dus ex in hobedientia materiae aut ex propria debilitate. Ibit in
generationem ad formaz contrariam hoc est ad similitudinez ma
tris quia foemina naturaliter est contrariae complaxionis mari.
Mas enim inquantũ est mas est calidior foemina eo ꝙ calor vicit
cit in forma maris cuius amplius pars dexstra ẽ calidior sinistra.
Ideo pleriqȝ sunt opinati: ꝙ sperma dexstri testiculi in matricae ip
causa prima masculum generans quia calidius est coeterum faca
liter hoc potest impediri ⁊ frequenter impeditur eo quia emissio sꝑ
matis in coitu fit diuersis in pulsibus ⁊ non vno ⁊ in aliquo matr-

cis loco ꝓpellit̃ ſpma qđ effũdit̃ a dextero. aliqñ aũt expellit̃ id qđ
eſt a ſiniſtro ⁊ aliquãdo effuſuꝫ ꝑmixtum eſt ex vtroqꝫ. Cauſa igit̃
differẽtie ſexus quaſi ſemper eſt ſm̃ ꝓualens: Quae naturae ꝗdem
arcana. vt nos aptius oſtendamus: carneꝫ ſciendũ eſt queꝫ calor
coagulat ex denſo ſauguine generari adipẽ ex eius vero aquoſitate
ex quibꝰ corde epate cerebro teſtibꝰ ⁊ vmbilico genito ſpumoſati
incipit fieri ꝯglobatio quaꝫ ita circũclaudit̃ matrix vt ea illeſa vel
acus quidẽ ingeri negret: Qđ cũ multifariaꝫ poſſit cõiectari vt in
caplĩs ꝯtinet̃ Auicẽne de ſignis ĩpregnatiõis atqꝫ de pulſu cordis
carta. cclxxxiij. necnõ Sauonarolae nr̃i: caplõ de ſignis ꝑ̃gnantiũ
carta. ccxciij. atqꝫ Alberti magni de ſignis imꝑ̃gnatiõis iã factae: ⁊
formatõe ꝯceptꝰ carta. cxxix. ⁊ ſequẽti caplõ de ijs q̃ frequẽtiꝰ acci-
dũt in ꝑ̃gnat̃ folio. cxxx. atqꝫ etiã Plynij libro. vij. caplõ. vj. de cõ
ceptibꝰ ⁊ ſignis ſexus in grauidis pertinẽtibus ante partum carta
lxxvj. Praeterea in libro diuiſionum Raſis: capitulo de ſignis
impregnationis: atqꝫ Michaelis ſcoti in capitulo decimoquinto
vbi ſigna ponit mulieris grauidae carta vigeſimaquinta. Quippe
quae carmine cecinit Egidius elegãti. Ante omnes aũt Hypocra
tes ſic memoriae ꝓdidit in aphoriſmis. Mulierẽ inquit ſi vis ſci-
re ſi cõcepit. Mellicratum quando dormitura eſt da ei bibere: ⁊ ſi
tortiones habuerit circa ventrem concoepit. Si vͦ non non con-
coepit. Poſſem in huiuſmodi virorũ illuſtrium quaſi cathalogo
Ariſtotelem Galienũ Cornelium celſum iccirco viros atqꝫ cõplu
res alios: necnon Halim aſtrologum memorare. Sed ne capitis
modũ pretercam: omittã: Tum ex hoc maxime ꝙ manifeſtum ſi-
gnum ſcimus: cũ mulieris oculos ſubobſcuritas quaedaꝫ inuadit
ſtomachũqꝫ ciborũ faſtidium ac redundatio. Primũ aũt omniũ
ſignũ eſt cũ poſt coitum mulieris natura ſcatentibus abſqꝫ humi-
ditatibus remanet quaſi ſicca: ⁊ cuꝫ mulieri ſtatim accidit pigritia
tarditaſqꝫ: ⁊ ad ſomnuꝫ declinatio ⁊ arctatur matricis os. poſt vͦ
dies aliq̃s mãmae pupilla denigrat̃: ⁊ appetitꝰ inordinati cauſant̃
nauſea vomitus: ⁊ apparet color extinctꝰ in facie ⁊ pãnꝰ ⁊ fit pru-
ritus ⁊ calor maior in fundo veſicae: in ore matricis ⁊ in interiori-
bus labijs vuluae: ⁊ fiunt reſolntiões vrinae albae inſtar bõbacis
carminati. Color aũt in facie. ut ſupra diximꝰ. fallit aliqñ. Hypo-
crates. Mulier ſiqdẽ dicit quae maſculũ cõcoepit bñ colorata eſt.

Si vo foeminā discolorata. Certa ꝑterea est mulieris impᵹnatio
cū mel distēperatū cū aqua bulliente potui tepidū dederis quaꝫ si
erit impregnata tortio vētris inuadet. Sin autē cursus ꝑinde citaṫ
menstruoꝝ. at huiusmodi discrimē nequaq̄ꝫ nisi in adultera vxore
volueri faciendū. nēpe plurime aliae securae sunt cōceptionis cer-
tissimae cōiecturae videlicꝫ cū in colli fonticulo vel circa pulsatilis
quasi quidā ſpiritus tremit ⁊ cū mēstrua nulla interposita alia cau-
sa reprimunṫ qđ ab embryōis quidē calore ⁊ alimēto causaṫ. ideo
humanū statim animal natū nō gradiṫ. Nā in vtero caeterorū dis-
simili mēstruato sanguine alimēiaṫ. Inꝑmis aūt matricis fomēto
sperma magis atq̄ꝫ magis augescēs indies: virt⁹ incipiēs digestiua
ꝯdēsat. Qđ ne supfluitates corruptibiles immisceāṫ crescēs pariṫ cir
cuit secūdina cui⁹ qdē spmatis reliq̄ ptes frigidae. s. ⁊ siccae i osseā.
frigidae ⁊ hūidae i flegmaticā. calidae ⁊ siccae i colericā. calidae ⁊
hūidae i sanguineaꝫ viuificanṫ sbaꝫ transeūtes. Hic sciēdū ē singu-
los hoies ꝑ eoꝝ natur̄ cuiuscūq̄ꝫ tꝑamēti pticipes magis vl' min⁹
Ast eos flegmaticos aut colericos melancolicos vl' sanguieos nū
cupam⁹ q plus flegmae min⁹ colerae ⁊ sic de singul' i vtero sortiūṫ.
naꝫ aliud: aliud ꝑ quantitate maiori vt mai⁹ lumē offuscat min⁹ cō
cipit. ⁊ inīdū si valde supabūdat tꝑamentū absumit. Quippe q̄ me
dullit⁹ ꝯsiderās Auicēna ꝯplexiones h̄ē tꝑamēta. ix. ē opinat⁹ et
eo vel maxie: q̄ sūt hoies quos ꝑ aeq̄li siue paululū ꝑstantiori tꝑa
mētoꝝ pticipio neq̄ꝫ flegmaticos neq̄ꝫ colericos neq̄ꝫ sanguineos
nec melancolicos veꝝ ꝑmiscui tꝑamēti aut magis flegmaticos q̄ꝫ
colericos seu melancolicos q̄ꝫ sanguineos ⁊ sic ecōuerso de singul'
appellaueri. Interea ꝯpl'oes vulgares breuiṫ hijs v̉sib⁹ depȟēdūṫ
¶ Et ꝑmū de sāguinea. Larg⁹ amās hilar̄ ridēs rubeiq̄ꝫ coloris
Cantans carnosus satis audax atq̄ꝫ benign⁹. ¶ De melancolica.
Inuid⁹ ac tristis cupid⁹ dextraeq̄ꝫ tenac̄ Nō expers fraudis timid⁹
luteiq̄ꝫ coloris. ¶ De colerica. Versut⁹ fallax irascēs ꝓdig⁹ audax
Impi⁹ ⁊ g̃cil' sicc⁹ croceiq̄ꝫ coloris. ¶ De flegmatica Hic sōnolē
t⁹ piger i sputamie mult⁹ Est hebes huic sēsus piguis facies color
alb⁹. Joannes aūt iccirco i aphorismis dic̄ damascen⁹. Ex diūsita
te spatioꝝ regionū variari q̄ꝫ ꝯpl'oes ⁊ vitia naturae, de q̄ q̄dē sic i
tc̄tatu de hūana nā: phisycoꝝ ꝑm⁹ recte ingt Hypo. Mūaṫ i anno
q̄nq̄ꝫ hyēs. q̄nq̄ꝫ ver. q̄nq̄ꝫ estas. q̄nq̄ꝫ autūn⁹. fit silr̄ i hoie i q̄ q̄nq̄ꝫ

dominat flegma: q̄n̄q3 sanguis q̄n̄q3 vero collera que duplex est v3 rubea ꝛ nigra dicta testimoniū aūt manifesti⁹ iccirco si volueris eidē hōi dabis pharmacū vomicū ter in anno vomet hieme flegmatice vere humidissime estate collerice autūno vero nigerrime. Auicenna signa ponit ꝯplexionū huiusmodi doctrina tertia: tertioq3 ca de signis cōplexionū carta trigesimasecūda. Item Albert⁹ magn⁹ in libꝛo de aīalibus caplm notabile cudit. De cōplexionib⁹ hūoꝝ carta ducētesima q̄dragesimaq̄rta: quo recurrēdū vt huic loco iam manū iponā est pamentoꝝ remitto studiosos quoꝝ eqdē optimu3 sanguineū pessimū vero huic oppositū diffinio melancolicū. Interea siq̄s iccirco nō sibi penitus putet satisfactū. Is vtrūq3 consulat Michaelē i suoꝝ opū plurimis locis p̄cipueq3 Sauonarollā carta q̄nta. nec nō pꝛincipē medicoꝝ Auicēnā carta p̄ma p̄mi libꝛi doctrinaq3 secūda ꝛ alibi. Itē Galenū vbi signa ponit ꝯplexionū naturaliū totius coꝛpis ꝛ mēbꝛoꝝ p̄ticulariū nec nō p̄mū tegni atq3 Auerrois vberrimū flumē quarto. col. ꝛ in ope p̄sertī3 de ꝯsolatiōe bonū mesuē Petrū tussignanū Joānē parmēsē atq3 reliq̄s iccirco phisicae idōeos ꝓfessoꝛes q̄m de hac re oēs: q̄ppe q̄ magnū momētū habet in microcosmo disseruere. Medicinas aūt dictoꝝ humorū digestiuas docet almansoꝛ nono. sup quo receptas vtiles oꝛdinauit egregius artiū ꝛ medicinae doctoꝛ petrus de tussignano. Propter a me iā ꝯgruit ad alia ꝓpantē iccirco tē pare. ne q̄ vulgatissima sunt a nostre sectae studiosis ignoꝛari oīo videar credidisse.

¶ De aboꝛsus causis ꝛ cautellis. x. caput

Conceptione interdū aboꝛsus p̄sequit̄ maxime cū ei⁹ causas p̄gnās ignoꝛauerit. Igitur aboꝛsus diffinitiōe p̄posita vbi eius cause dep̄hendant̄ nō q̄ sint eqdē indicabo scil3 ab eis vt longe p̄scitis ab aspide tanq̄3 caueat sibi matrona. Aboꝛsus breuiter nihil aliud ē nisi ꝯceptiōis destructio: cui⁹ qdē causas vterq3 in suis caplis de aboꝛsu explicāt Auicēna nosterq3 Micahael q̄s eqdē ꝓpallare nisi ad bonū necessitate cogente nequaq̄3 ꝓbaueri3 Quare vaniloquos tanq̄3 humanae naturae rebelles exoꝛgi3o de huiscemodi reb⁹ nisi vꝛgēte genio ne vel hijscere sint ausones. Interea necessario siqdē dixerim q̄ matrona sibi caueat ab excessiuis leticiae maximeq3 tristitiae passionib⁹ cuiusmodi exēpla tū pꝛisca tum moderna plurima posse3 referre. Sed ne histoꝛiae rectū nostre cur

sum īpediā vnū tm̄ ac speculū in quo speculent᷑.ne f. bi simile qd ac-
cidat memorabo. Nēpe excessiue passiōes:licet cōmēdabiles inter
dū videant᷑:tn̄ qm̄ cū libitina magnā hn̄t necessitudinez lōge velim
euitent᷑. C. Caesaris filia q̄ cū Pompei magni ꝯiugis sui vestē cru
ore respsam e cāpo domū rellatā vidisset.territa metu q̄si exanimis
cōcidit partūqꝫ:quē vtero ꝯceptū habebat subita animi ꝯsternatiōe
⁊ graui dolore eicere coacta est.atqꝫ ita simul expirauit Aditū sibi
ad vita cariorē virū inueniēdū nō surda morte ministrāte. O rarū
erga virū pientissime mulieris exēplū fama dignū imortali Hippo
crates. Mulieri inqt in vtero habenti. si multū fluat vēter piculū ē
abortiendi. Itē mulieri in vtero habēti si subito mamille graciles fi
ant timendꝰ est aborsus Rursus mulieri geminos ait i vtero hn̄ti.si
altera mamillarū gracillis fiat. Alterum abortiet ⁊ si austrina sit ac
pluuialis hyems ⁊ tranqlla fiat. Uer vero siccū ⁊ boreale. Mulie
res qbꝰ partꝰ inest ad ver ex oi occasiōe abortiūt. Si vero genuerit
imbeciles erūt infantes. vt aut stati resoluant᷑ aut tenues ⁊ morbidi
viuāt existētes alijs minoribꝰ qdē dissinterie ⁊ ophtalmie sicce fiūt
Itē q̄ p̄t nāz tenues existētes ꝯcipiūt abortiūt p̄us q̄ꝫ grossecāt. Itē
mulieri in vtero hn̄ti si lac sit ex mamillis multū fluēs foetus debil'
significat. Si vero vbera dura fuerit sanū significāt. Itē q̄ cūqꝫ cor-
rupture sunt foetus ijs vbera gratilia fiunt. Si vo rursus dura fiāt
dolor est in vberibꝰ aut i vtebris aut in genibꝰ aut in oculis ⁊ non
corrūpūt. Sciendū interea est ꝙ Bartholomeꝰ de mōtagnana cō
siliū notabile dat de ꝓhibitiōe aborsus. Itē de p̄seruatiōe aborsus
atqꝫ insup ō p̄seruatiōe ab aborsu in muliere q̄ an̄ abortiuerat puel
lā ⁊ de imoderato fluxu mēstruoꝝ alborū quo circa nōnulla etiāz
notabilia cudit capl'a rursusqꝫ de ꝓhibitiōe aborsus cū opus fue
rit valde notāda. Ittidē in p̄stāti ope suo Antoniꝰ facit guayneriꝰ
qppe q iccirco sequētia q̄qꝫ capl'a plīma ⁊ ea qdez cudit notabilia
vt in opere practhicae suae est legere. Iccirco p̄terea ita inquit Ar
stoteles. Mulier q̄qꝫ dolorosa ⁊ infirma imp̄gnari nō pōt ⁊ si imp̄
gnat᷑ foetꝰ corrūpit᷑ Isidorus semē inqt tenue locis muliebribꝰ nō ad
beret ellabit᷑.n.nec vi hꝫ adherēdi si ſtr crassum vi ginendi nō hꝫqr
muliebri sangi se misceri pp nimiā ei valet spissitudinē. Si vo miscet
qd raro accidit ob leuē q̄cūoccasionē aborsū patit᷑. Pretera i q̄rta
nālis speculi pte ifrascripacapl'a cōtinent. de aborsu vꝫ ⁊ foetꝰ cor-

ruptiõe. De diuersis aborsus cãis. De signis aborsus ⁊ difficultatis
partus ad q̃ cũ necessitas vrgebit vt hinc euolẽ pitũ remitto lectorẽ.
¶ De ꝓpinq̃tis aborsus cõiecturis ⁊ remedijs caput. xi.

X aborsus lethiferis vorticibꝰ ad puer perioꝝ portũ. iã vellis
e ĩ altũ datis allacriꝰ trãsfretantes iccirco singula siue ꝓbata siue
nũq̃ ãtea memorata pãdemꝰ. Itaq̃ nobis ꝑus ẽ de ꝓpiq̃tis
aborsꝰ ꝯiecturis agẽdũ. vt ide remedia ꝯsciẽtiꝰ mistremꝰ ope ꝑtiũ in q̃r
ta specli pte nãlis ĩfrascripta capl'a cõtinẽt de abõsu vʒ ⁊ fetꝰ cõruptiõe
de diuersis aborsꝰ cãis. De signis aborsꝰ ⁊ difficltatis partꝰ vt ĩ supiori
q̊q̃ capite mẽorauimꝰ. Aborsũ ꝑterea ꝓpinq̃tẽ signi ꝑgnãtis egrota
tiões ⁊ vacuatiões mẽstruoꝝ ex sudatões doloꝛs ĩ mr̃ce frequẽtes fetꝰ
mobilitas debil' ⁊ ĩportũa rigoꝛ ĩ femore appitio lactis ex mãma cũ ex
ꝑmit ĩ ꝑmo mẽse ꝯcepꝰ mãme ꝺtũescẽtia rubedo ĩ facie gũedo ĩ capite
⁊ ĩ toto corpe lassitudo nec ñ q̃ ĩ ope ꝺ aĩalibꝰ libro decio tractatu alio
ca. ij. carta. clxi. scribit magnꝰ Albertꝰ vbi foetꝰ ẽt mortẽ ĩ mr̃icẽ demõ-
strat. s. qñ ẽ mobil' ⁊ fert de loco ĩ locũ. sic lapis ⁊ ꝙ latꝰ mlieris qñ iacet
sr̃ ipʒ ĩfrat sine cã exteriõi ⁊ qñ ꝺtũescit mãilla ⁊ qñ fluũt ex mr̃ice hũi-
ditates virulẽte ⁊ fetide ⁊ ꝑcipue sĩ ꝑgnãte ꝑcesħit egrotatões acute ⁊
cal'e igbꝰ si ꝓhibet cibꝰ ꝑgnãti morit foetꝰ si ꝟo mistrat mr̃i febris au-
get ⁊ ipa erit ĩ ꝑiculo qꝺ aborsꝰ qdẽ maiꝰ ẽ in ꝑmo mẽse vsq̃ ad q̃rtũ ⁊
ab octauo vsq̃ ad natiuitatẽ. Jꝺo ꝯiugati eis tꝑibꝰ a coitꝰ ĩmoderãtia
se debẽt abstinẽ atq̃ a ceteris aborsũ rebꝰ cãntibꝰ. nã ligatio qdẽ fetꝰ
ĩ mr̃ice silis ẽ ligatiõi fructꝰ ĩ arbore qppe q ĩ ꝑmis ⁊ vltimis mẽsibꝰ ẽ
facil' casus. in huiꝰ mõi aũt cõputatiõe duas aborsꝰ cãs iudico ꝑncipa
les ab exteriõibꝰ vʒ ⁊ ĩteriõibꝰ q̃ ps vtraq̃ ẽ plrifaria cui qdẽ sic a ꝯrijs
auxiliamur vt Auicẽna ꝑcipueq̃ nr̃ Michael ĩ capl'is de ꝯseruatiõe
ẽbryõis ⁊ aborsꝰ cautell' diligẽtissime docuerũt ĩ ope aũt de aĩalibꝰ Al
bertꝰ iqt magnꝰ qñcũq̃ lenia sũt duo labia vulue ẽt pꝰ q̃ʒ iã ꝑ aliq̃t dies
semẽ ꝯceptũ ẽ. signũ ẽ: ꝙ creatura excedet. q: iã ĩcipit apiri matrix ⁊ ã-
mitter: qꝺ sbtiliꝰ erat semis ꝑꝑ qꝺ mlieres ĩ talibꝰ ex pte volẽtes retinẽ
semẽ ꝯceptũ. vngũt labia vl'ue ꝑmũ pice liqda eo ꝙ mr̃ix fugit: odorẽ
fetidũ pici ⁊ exaltat ab ipa ⁊ ĩ exaltatõe sua ꝯhibt ⁊ claudit orifitiũ oris
ipiꝰ sʒ h̄ ñ ẽ faciẽdũ nisi pꝰ q̃ʒ semẽ ꝯceptũ ẽ ꝑ qnq̃ vl' sex vl' septẽ dies pꝰ
vnctiõeʒ aũt picis liqde vngũt olibão. absinthio ⁊ cerusa ĩ oliue oleo
dissolutis eo ꝙ oĩa h̄ sicca st valde ⁊ sua siccitate opant ĩ matricis clau
surã. Pliniꝰ h̄inaccoꝝ cinis cũ oleo. s. cõuni ꝑũctaꝝ custodit ptꝰ ꝯtra

abõsus. īueniūt ⁊ ī gmine ỽmicl'i:q collo alligati ꝯtinēt ptū. Detra
hūt aūt alit e:iti nõ patiūt. cauēdū ē ne p⁹ vsū ī terra deiciāt. ꝑtea la
pis aethites ī aqle nido reppt⁹ custodit pt⁹ ꝯ abõsus īsidias itē mu
lieri ꝑgnāti a pectore hye ne caro ⁊ pilli septē a ceruice ⁊ genitale si
alligēt dorcadis pelle collo suspēsa ꝯtineri pt⁹ ꝑmittūt. credit īsup
cīgulū ex pelle ceruia a ꝑgnāte circa se latū s̄r q̊ iteri⁹ ea. s. pte q̄ carni
adhebit sequētia ỽba sint scripta r̄medio eē ī aborsū vꝫ fluxū sāguis
nõ patiet̄ sꝫ erit tāq̄ꝫ lignū qd̓ plātatū ē sec⁹ decursus aq̄ꝝ qd̓ fructū
suū dabit ⁊ suū foliū tp̄e iportuno n̄ d̓fluet ⁊ oīa q̄cūqꝫ fecerit ꝓspa
būt. Jsidorus iccirco limacā dicit vterē lapidē ī capite minimū ha
bꝫ albi coloris nobilissīeqꝫ ỽtutꝭ quē siqs īgrere voluerit obſuet cū
sol ⁊ lūa fuerit ī signo igneo seu tēreo potissimū ī estate quē si ꝑgnās
mlier s̄r se t'lerit n̄ abõtiet. rurs⁹ idē ait autor ꝙ rane magne cinis lat⁹
ad ʒonā a ꝑgnāte valđ r̄tinet fluxū mēstruoꝝ. īs̄r canin⁹ cruor sicc⁹
a ꝑgnāte occlte lat⁹ īscia valē credit ꝯ abõsū. ceteꝝ ī pt⁹ tp̄e deponat
tēra ītacta qd̓ ī oīb⁹ qdē q̄ lata sit vl' ferāt ē obſuādū. ad idē valē sūt
q dicāt argētū a puēꝑis parib⁹ m̄dicatū: q̊ fieri possit ī lune coitu se
milunula a ꝑgnāte dīn ad collū lata idē vt aiūt fac̄ argēte⁹ ānul⁹ fru
stati silr ꝑ⁹ q̄ꝫ fieret mēdicat⁹ ī q̊ scripta seu cellata poti⁹ iteri⁹ mago
rū sit noīa vꝫ Gaspar Baldasar Melchior qd̓ nisi faciet a mortis
saltē discrimīe d̓o dāte puerpā ꝑſuabit. ī aborsū īsup pl'ia in libro q
paupū thesaur⁹ appellat̄ r̄media ꝯtinēt ca. seu ptic'la qn̄ mlier neqt
filios tenēr vsqꝫ ad pt⁹ ꝯplemētū ⁊ qn̄ neqt r̄tinēr spma qd̓ a ỽo ꝓce
dit carta ī meo qdē. xci. q̊tta āt ap̄ se sit eūdē qlibet vt facil'r possit r̄p
perire nūerū notet. qd̓ sic ī libris oīb⁹ de qb⁹ ī hui⁹ mōi n̄ro reppto
rio mētio fit veli faciēdū Repperi ꝑterea īq̊dā veteri codice scriptū
ꝙ ī q̄cūqꝫ habitatiōe nomē vl' imago fuerit diue ỽginis dorothee ī
tās ibi null⁹ aborit̄ ⁊ ab iguis ꝑcipue ꝑicul' erit ⁊ repētina nece secu
rus qcūqꝫ. s. ei⁹ vigiliā legitie ieiunauerit ⁊ ad ipi⁹ honorē q̊tidie fi
dēter dixerit vl' ad missā ꝑcipue dicere fecerit orōnē īfrascriptā oīpo
tēs eterne de⁹: ī cui⁹ noīe ỽgo ⁊ martir dorothea multoꝝ tormētoꝝ
gnā supauit Te supplices exoram⁹ vt ei⁹ mēitis ⁊ miſcordie ꝑmu
tuae grā cūcta pericula vincam⁹ ⁊ abortiua ac sbitanea morte liber
mur Jpsāqꝫ in necessitatib⁹ n̄ris celestē adiutricē iugiter sentiam⁹ p
d. n. i. c. quo Aiūt īsup nõ nulli vicētij numē deuote frequēterqꝫ in
uocatū ꝑsentaneū ī aborsus esse remediū. Hic nõ tn̄ iportune paꝝ

digrediar hos vt modeste dixerim admiratus qui superflua nimiũ
superstitione inflantur pro salute scilicet contendentes. nec nõ pro
alijs humanis cõmodis nullas ad deuz preces nullaqz verba ꝓr-
sus esse proferenda preter Simboluz ⁊ orationem dominicaz cuz
ipsi illi in delubris maxie pallaz q̃ cupiãt iprecent. Da qsum⁹ Tri
bue quesumus concede q̃sum⁹ ⁊ p̃sta q̃simus. Quae si volueri sin-
gula ad vnuz explicare nihil supstitiõe illa diffidenti⁹ indicarez At
ijs õmissis q nemini ꝯueniũt Cõueniet nulli q secũ diffidet ipe. In
quit autor moralis: ad remediũ qd omniũ mihi videt̃ p̃stãtissimũ
propabo oratiões diffiniẽs supplicatiões atqz ois generis verba
vel signa. nẽpe Salomon qui mortalium est sapientissimus iudica
tus ad hominis vsum aliquez lignuz qddam figurauit dummodo
ad salutez siue humana quomodolibet comoda conferant ⁊ quae
precipue ad diuinuz cultum pertineant esse proferẽda: voluit ĩ illis
nanqz virtutes constare deus alioq virtutuz essent prorsus exper-
tia Itaqz vt herbis vtimur simplicibus vel compositis. quibus a
deo ipso virtutes datas intelligim⁹ ita verbis ꝓ vt rei necessitas exi
get vti neqz a sapientiae professoribus neqz a dei voluntate alienuz
esse iudicandũ ẽ imo deũ ipmq hoĩnũ p̃fti mis̃t⁹ qb⁹ itellectũ ⁊ ad
affect⁹ mltiplices suos explicãdos speciale mun⁹ articlatas ẽ vo-
ces largit⁹ ⁊ ad op⁹ qdlibet man⁹ aptissimas ṽtutes ipas diffũdit
sic voluisse ꝯseq̃ntiae necessitate diffinio atqz hic vl maxie: ꝙ nullũ
gressibile aĩal ad celũ nãlr errectũ video p̃t hoĩnẽ qd ꝓuidẽtissima
qdẽ nã q̃ vniuersis aĩalib⁹ ꝯuẽiẽtia sibi ⁊ ꝓ futura ꝯcessit soli hoĩni
ddit. s. vt ad stellifeꝝ soliũ habilitaret̃ ꝓidqz ṽtutũ oĩuz flumẽ ãplis
simũ. de⁹ ijs maxie ꝯiecturis noƀet vnd plãe religio cũ venratione
vtiqz do grata locũ sortit̃ Eqdẽ d me iqz. Diue Mariae miraclo
rũ venetijs Tẽplũ igresso dũ ꝓ salute tũ ꝓp̃a tuz venetae ciuitatis
huic d nã hũana opi lucẽ futnrã iplorarẽ vẽit ĩ mẽtẽ vt Leonardũ
bellinũ viꝝ ĩ maiusculaꝝ lraꝝ arte p̃stãtẽ pp ea ꝯueirẽ atqz exeunti
mihi quẽ neqz mẽtl neqz corporl oclis ãtehae pacto biẽnio iã vide
rã. Ille ipe mihi fit obuiã ⁊ qd vehemẽti⁹ sũ admirat⁹ affabili ꝑter
ꝯsuetudiem erga me vultus attentiõe atqz adeo hillaritate vt quasi
ad me nõ nihil ꝑtin⁹ itellecturã ꝓpare videret̃. Ego aũt. lz. pecũia
q̃z sua exigũt opa carerẽ tñ qm̃ si tãtã a do ipo occasiõez oblatã om
mitterem ignauie ascribendũ penitus cenƀem pneuma ⁊ mẽtẽ meã

omnē viro explicaui atq3 mox pecunia prius q3 eius artificiū pfi‑
ceretur vnō nn · q3 existimauerā allata est.pfecto vt Lactanti⁹ inqt
si cōditor est rectorq3 mūdi deus recte igit.ac vere religio est ↄstitu
ta. Auctori.n.rerūq3 parēti cōmuni honos veneratioq3 debet.hic
cult⁹ diuin⁹ Hinc hūana caritas. Hinc futurae vite spes maxia re‑
uiuiscit Hinc ad te senat⁹ Illustrissime ↄuersus inq3 vtinā:qd i abor
sus pstātissimnū remediū scio ꝛ q̄ pterea p Aristocratie tue dignita
te faciēda censeo publica lege sancires quēadmodū in pmo sigillo
Alterius partis opis nri de legibus ꝛ morū in melius reformatiōe
digessimus. At si in il iusmodi qsi nra silce negligentes qsi caudati3
retrorsu3 distrahcti clarissimā sub primer pgitis lucē:pgite.ꝛ cū of‑
fendiculis plurimis impediemini tūc liberū rectūq3 callē cognosci
te. Utinam linceis immo diuinis potissimum luminibus prestare
tis vt quosim erga vos animo videretis. Equidem vobis cū vtiles
tum optimas p ingenioli mei virib⁹. De hūana potissimū re quae
me sollicitū tenet bene:vt spero:in altera opis parte merit⁹.leges tu
li gbus erariū vestrū locupleti⁹ impiū firmius ꝛ res vniuersa vra
cū publica tū puata foelicior militabit. Ast ipas edere. Tantae mo
lis est vt nisi de pfundis clamāti mihi dexterā pbueritis multoru3
annoꝝ p gloria vra vigilias meas vulcano regnante vna hora cō
ficiet,rerūq3 lippus ordo dominabit. Non aliter q3 q aduerso vix
flumine lembū Remigijs subigit si brachia forte remisit. Atq3 illū
in preceps pno rapit alueus amne Uideo deliramentis pno inq3
iterra capite humanū cōmuniter inde gen⁹ implicitū,hinc sophiae
paucos nō penitus ex ptes: rimula tanq3 nō apto celo metaphori
cos inq3 microcosmicā eclipsim aspicere. Uerū familiarib⁹ rebus
studentes vnaa omnes in preceps ruūt· Feruet cu3 psentis mali tū
deinde futuri boni cōscius q sentiat animus aperire. Coeteru3 vani
loqꝝ pbalangib⁹ solus innocētissimusq3 terrii ⁹intra breuissimos
terminos ↄtinet. Hinc ad te pariter nō ppterea cōuersus micās vt
sinoꝝ Michael spleudor. Te sapientē. Te rarissimū virū suspicio
qppeq cū ipatauij vrbe tū amplissima tū scientiarū alumna oppulē
tissime honorificentissimeq3 cōtinere te:atq3 cū romā veneranda3
sedē illam diademate qd maeritae sunt oīfariae virtutes tue ornatū
caput transferre te potueris:tū ne futuris pxime motionib⁹ innocē

tiā implices tuā nihil ex diuino iā statuto ꝓfuturā istriae modicam vrbem quasi heremū incolis pstantissimū. Nulli vt moralis inquit auctor tacuisse nocet sꝫ nocet esse locutū. Stet quisquis velit. Tirio su pbus ostro Te dulcis saturat quies. Modico posit⁹ loco peni fruē ris otio qd summis eqdeꝫ sic itur ad astra laudibus tollo. Interea de sepiēdo nidulo illo hoc est de solo aeq̄tis restaurādis polae moeni bus ob iminēs piculū: nēpe maxima clā tumultuāt rerū momenta Pricipe veli inclytū admonito. Nos ad mellificiū tāq̄ꝫ nostrū re uertemur. Plin⁹. est paru⁹ admodū inqt piscis petris assuet⁹ echē neis appellatus hoc carinis adherēte naues tardius ire credūtur. Inde noīe imposito quā ob causaꝫ amatorijs quoqꝫ venefitijs in famis est iudicioꝝ ac litiū mora: q crimina vna laude pensat flux⁹ grauidarū vtero sistens partusqꝫ ptinēs ad puerpiū. tñ in cibis nō admittit pedes eū habere arbitrat Aristoteles ita posita pennaꝝ si militudine Georgius facūdus vir Alexādrinus in annotationib⁹ columele VEPα Ait grece latine secūde foliculi sunt cōtinētes foetū in matris vtero cū menstruis. opusculū insup salutiferū iccirco pro derit cōsulere: q pauperū thesaurus nominat in caplo remediorūꝫ qn mulier neqt filios vsqꝫ ad ꝯplementū partus rtinere. Secūdinā deniqꝫ interdū sciēdū est ineptari vnde fieri aliqn accidit nisi reme dietur cū discrimine malus aborsus: cui resistere dr si croci sumant ʒ. x. quē calidū sibi sup apponat pectinē matrona qd si min⁹ ꝯferat ℞. lanā succidā q in vernice tingat tepidāqꝫ matrona sibi subponat

¶ De embryonis eucaristia ⁊ ei⁹ etate cū dependentib⁹ capitulum. xij.

Exterminato aborsu ordo exigit nr̄e militie vt ad embryo nis eucaristiā castrametemur. Ipsi⁹ sciꝫ pmeuitatē cū depē dentib⁹ distinguētes vnde quēadmodū ipsi⁹ hoc nomē hō omniū est etatū psertim extra matricē. Ita embryo ē microcosmu li sinonomū seu etatū itra matricē omniū equocū: quē bona gratia matrix amplectit vt plimū nouē menses ⁊ nō nullos dies quo toto tēpore secundū naturā magis q̄ꝫ citra vel vltra. in vtero infans pfi citur qppe q admirabiliter originat ⁊ de altera in alterā q̄litatē q̄si etatē artifice genio dietū diuersimode variatur. Nanqꝫ pmo qd q̄si inuisibilis fuit ex cibo substātia fit spma cui⁹ etas i matrice admin⁹

est septē horarū ex quo agente quidē saturno spumositas fit cuius
etas est horarū totidē duorꝫqꝫ dierū vel circa ex ea fit ranificatio cu
ius est etas trimera vnde agente Ioue fit quedā lineitas cuiꝰ ē etas
ad plus cōmuniter tetramera ex ea fit vesicitas cuiꝰ adminus etas
est pentimera interdūqꝫ fit monomera ꝓcessio vl' successio ⁊ plus ⁊
minus iuxta vtriusqꝫ genialis hospitis in matrice dispositiōem seu
vigorosam vel hebetem qualitatem ex ea agente marte fit sangui-
neitas cuius etas communiter est septem horarum ex qua fit mol-
lissima quedā materies a nōnullis spmateca vl' corrupto vocabulo
spmaticū appellata vnde agente sole intestina caroqꝫ fiunt quorū
etas est nouē dierū vel circa: vnde fit embryo de cuiꝰ qdē etatis pri
mordio inter phos varie multifarieqꝫ sententie altercant. Nāqꝫ sūt
qui sentiant die trigesimo a cōceptione aliq trigesimo qnto nōnulli
trigesimo nono aliqui q̄drage simo quidā q̄dragesimo qnto. qua-
dragesimo nono ⁊ quidā qnquagesimo embryonis etatē incipere
quippe que omnes sententie in diuersoꝝ embryonū humanorū di
spsitione saluant. Nanqꝫ monomestris adminus est incohatio em
bryonis rarissime citra frequēter vltra iuxta eius masculinitatē vel
femineitatē ⁊ vtriusqꝫ genialis hospitis prestantem aut hebetē qua
litatem ⁊ causas primitiuas ac plurifarias que ex precedentibus
satis constant. Embryonis autem etas agentibus ioue marte ⁊ so
le vt plurimū est trimestris aliquorūqꝫ dierū cū in vtero scilicet
mouescit secundum autem ea que superius bene determinata sunt
humani seminis duplex est etas spmatis scilicet ⁊ spmatici que per
apothelesma infantie referri quidē potest ⁊ pueritie. Sperma qd
sit in precedentibus est declaratum. Embryo vero est nature basis
cui cōticinium ⁊ si metaphoricos dixerimꝰ Microcosmi globꝰ lu
naris. Embryonis pariter etas est bitemporea primum tēpus seu
prima etas est embryonis. Altera foetus embryo dicitur ex εν qd
intꝰ significat ⁊ βρυω germino quasi intus germinans. Hic apud
nos mas apud grecos est neuter ⁊ εμβρυον dicitur cuius duplex
etas ipsius scilicet atqꝫ foetus eo puta quod dictum est pacto ado
lescentiae refferri qdē potest ⁊ iuuētuti. foetus est nāe opus. Aialis
lucifer cui aurora ⁊ etatū dux foetꝰ dr̄ q̄si factꝰ vel foetus a fouendo

Foetus ante partum: in partuq; ꝓprio vocabulo potest appella-
ri infans post partū. Foetus in diebus vel die: quibus vel quo ꝓ
partu ꝓprimo Mater torquet eo scilȝ qd̾ dictū est pacto figuratiue
vȝ refert senectuti. Foetus etas agentibus venere mercurio ⁊ luna
est vsq; ad partus maturationē editionēq;. Partus maturitas ꝑ
signa ꝑnoscit̄ q̄ docet cuȝ Auicēna tū Albertus magnus atq; alij
idonei naturales. Interea naturae est solertia admiranda qua in
vtero materno embryo faciē vergit versus matris dorsuȝ. Dorsuȝ
aūt vergit versus matris vtex: nēpe vt discriminib⁹ obnoxior pars
embryonis tutella fortiori sit ꝓtecta ⁊ minus obnoxia: minus for-
ti. Infantia etatū est vexilifera vitae preuia cui oriens dentiūq; plā
tariū. Infantia ab in dr̄: qd̾ negandi vim obtinet ⁊ faris vl' fare ver
bū q̄si nō fantia: quia infans nō fatur. i. loquit̄ Infantis etas agente
Ioue agentibusq; rursus si partus differt marte soleq; foetus inci-
pit perfecta iam etate desiniq; cum fatur puer. Licet Cresi regis fi
lium ⁊ coeteros illius vel deterioris genij acta etate infātili q̄ȝq; fa-
ri nequeāt in etate nihilomin⁹ eos infātie ꝑegrinari nō censeo. Ce-
terum hic ꝓ libri debito circa huiusmodi supsedens opportunius
alibi lucidanda stilli ad p̄sentiora cursum cōuertā. Ex vtroq; itaq;
spermate quēadmodū superius declarauim⁹ pedetētim id fit in vte
ro qd̾ generali q̄si vocabulo microcosmulū appellauerim cui⁹ q̄dē
etas vt microcosmi principaliter bipartit̄ vȝ in iuuētutē ⁊ senectu-
tem inter quas etates ante natiuitatē embryo locat̄: cui⁹ etas nāq;
binus semp numerus naturalissimus est: quē ideo greci nō pluralē
verū dualē appellant similiter bipartitur. Prima pars ad foetus
etatē est iuuenilis infra vero vsq; ad infātis anime scilȝ ac secūdine
que infante postea vacuata instar cadaueris morit̄: restat senilis cu
ius quidē embryonis etas per appotbelesma rellatiua est etati sp-
matis. Foet⁹ spumositatis Infātis rarificatiōis ⁊ lincitatis Pueri
vessicitatis ⁊ sanguineitatis Adolescentis spmatecae vel spmatici
⁊ carnis Iuuenis embryōis. Senis foet⁹ ī dieb⁹ vel die part⁹. De
crepiti infantis dū scilȝ vȝq; adhuc nutrimentū sibi dat sanguis mē
struus Cadaueris emerso iā infante. secundine quo tanq; corpore
vt frequentissime in microcosmo relicto ipse infans venit in mega-
cosmū. Quib⁹ equidē rationib⁹ ducor globos vtiq; anime patriā

megacosmo tam ampliores ꝛ sereniores esse q̃ʒ megacosmus ē mi
crocosmo. Megacosmū aūt hic celestis corporis pūctū intelligo:
aliog vniuersalē machinā appellaueri qppe quā reuiuibiscilib⁹ i si
lice ceu sintilis a deo denuo post q̃ʒtalibet secula ꝑcutiendā contra
plīmorū opiniōes interiturā aīe totius machine nēpe dei quē reui
uiscibilitate atqʒ ellectissima oīum imortalitate eternū iudico ratio
existimare me cogit. coeterū hec q̃ʒ historiā forsā nr̃aʒ d̓ceat a argu
tiora i apto pellago nauigantibus relinq̄m⁹ nos i portu remigātes
¶ De embryonis ʒephiratiōe ꝛ exultatiōe cū apta digressiōe tra
ctatus primi libri primi sigillum est.

Unt etatib⁹ qbuscūqʒ sue peculiares voluptates: quas in duplex qdē genus distinguim⁹ naturale vʒ ꝛ accidē tale seu artificiale. Naturales voluptates ille sunt quas hōi ꝓꝓa sponte ipa nā ministrat. Accidētales aūt vl̓ ar tificiales sūt q̄s arte sibi ipi hō ꝑq̇siuit. Harū aūt vtraqʒ multiplici tas est plurifaria. coeterū i hoc loco de embryōis tm̄ naturali non nihilqʒ de accidentali seu artificiali ʒephiratione ꝛ voluptate tracta bimus. Voluptatis naturalis embryōis maxima causa mollities est amorqʒ secūdine ꝛ somnus qppe q primus est qui cōseqt̄ conce ptū viuū cui⁹ nālitatis ꝓbatio ꝑ silogismū hec est ꝙ oīs mutatio q̇ hʒ fieri de ꝯ̄rio in ꝯ̄riū fit ꝑus ꝑ mediū q̃ʒ ꝑueniat ad extremū. Mu tatio aūt in gn̄ato fit de nō viuo ad viuū opās s̄m potētias vite: vt i sciētia de aīa scripsit Albert⁹ magn⁹. Somnus aūt videt̄ eē q̄si me diū quoddā iter tale nō viuē ꝛ tale viuē. Somn⁹ v̓o huiusmodi po tius est aliqd somno sile vegetans embryonē q̃ʒ v̓e somnus. Plu rime ꝑterea sūt voluptatis nālis embryōis cause: q̄rū qm̄ cōsidera tio dep̄hēdi pōt vel pingui minerua spetiali⁹ nō distinguā. Accidē talis v̓o vl̓ artificialis voluptatis embryōis cause sūt odores ex cō fectiōibusqʒ bone cibatiōes q̄s tractatu sexto carta tricētesima ca. de regimie ꝑgnātiū ꝛ earū appetitu docet Sauonarolla necnō Ra sis in caplo de regimine infantis ꝛ ꝑgnantis. ꝛ Michael sco t⁹ car ta vigesimap̄ma ꝛ sequēti an̄ scilʒ sequens caplm de cōditiōe lactis ꝛ lactantis necnō salubris in eoꝝ caplo liber nr̄: que ꝓhibēt ne in ventre ꝑeat infans carta vndeuigesema Sūt ꝑterea ʒephiratōis em bryonis accidētales cause plurifarie q̄ qm̄ a ꝑipatheticis passiʒ tra

cant omnitatẽ. Coeterũ nemini modesti desiderij siue ꝓpo diminu
tiuo siue microcosmico vocabulo appellaueris hũani generis mẽ
bro rationabiliter maior aut zephiratio aut exultatio. aut etatis oĩ
mode vuluptas potest accidere: q̃ʒ nasci viuere mori ꝛ liberos in li
bertate reliquere. Nõ bene ꝓ toto libertas vendit̃ auro. Inquit au
ctor vrbanus. Nullã filijs p̃stantiorẽ hereditatẽ patres reliq̃re pos
sunt libertate. nullaʒ maiorem paupertatẽ puto q̃ʒ libertate carere.
Paupertas si leta venit ditissima res est. Idẽ recte inq̃t auctor. Nẽ
pe letã pãuptatẽ nulla efficatiꝰ res facit q̃ʒ libertas. in libera p̃serti ci
uitate. Nulla aũt in orbe ciuitas gloriari magis potest libertate: q̃ʒ
veneta. Hec est sapientissime Georgi valla placentine q̃ ꝓ meliori
patriã te tuã relinquere p̄suasit hec est q̃ vrbiũ plĩmos dños dñium
suũ relinquere ꝛ venetijs more ciuico viuere insinuauit Eqdẽ in se-
cũda fortuna ciuilẽ venetũ statum. Regio antepono: beatos dicerẽ
venetos ciues modo sua bona cognoscerẽt mõ nõ secũdũ faciẽ nec
per argutiora sed iustiora iudicarent.

Eruet vehemẽter mihi hic exagitatus animus quippe a p̃
f positis nõ deuiãti scilicet arietantes ne hominũ dixerim for
tune turbines sceuientesq̃ʒ ac extremos q̃si casus meos de-
ploraturo paululũ digredi. Feruet ab herculea pestifera hydra q̃si
afflato stupore obruto ꝙ in erumnis spiritũ tantis ꝯtinere potueri
Inde sulmonensis frequẽter memini vere sententie esse hominũ du
rũ genus patiẽsq̃ʒ laborũ. Coeterũ fieri furor solet lesa sepius pa
tientia sibiq̃ʒ interdũ hominẽ ipi adimere. Ast cũ virgiliana senten-
tia vincenda sit omnis fortuna, ferendo: ferã. Interea si lacrymabi-
les de me misero vt cadentiũ imbre lacrymarum. si possibile sit hic
feruor temperet̃ siquideʒ ait Ouidius. Quoq̃ʒ magis tegitur tectꝰ
magis extuat ignis venia me puto nõ indignum nempe omne na-
turaliter animal mortẽ declinat interdũ q̃bus cõsoler ac in libitinã
arma ellegos edã quippe qui aquariũ sole percurrente. Cũ primu
luʒ ex aluo matris euasi pater ex Peloponesso venetias nauigaue
rat vbi nature misere ꝯcessit. Itaq̃ʒ orbato mihi grauissima fati sar
cina caro parente. bonoꝝ q̃ ipse mihi testatꝰ fuerat ex tribus vnꝰ tm̃
sup̱stat cõmissarius imo si rec̃ e dixerim ãmissarius nã sibi cõmissa

mihi ammissa fuerūt ipa bona q̄propter ꝑ mare ꝑ terras perqꝫ va-
ria rerum discrimina ad etatē grādeuam vsqꝫ acerrimos plurimos
plurifariosqꝫ sum casus ꝑpessus quoꝝ qs credet. Maximū eqdez
reor φ vsus suz ꝑ annū integrū litterario nullo p̄ceptore quo fiebat
vt siquid a p̄cessore didiceraz ante successionē in auras tenues ipis
interuallo migraret. Atqꝫ neqꝫ mihi libri p̄ter quos ipse exscripseraz
erant nullus vnq̄ꝫ aderat monitor qui quo v̊tus quo ferret error in
dicaret ⁊ qd̊ miserabiliꝰ erat oio q̄ elligenda instinctu ipe geniali vi-
debam ꝓsequi minime valebā. nanqꝫ ꝓ emēda papyro vel asse vt
plimū indigebaz sꝫ parua quorꝫ inopia frigoribꝰ qꝫ deperibā me
mini ꝑfecto frequēter algore me gymnasiū vix egressuz: in medijs
niuibꝰ domū regredi pedū maxime gelu nequisse quo vix tn̄ vbi re
pseram ac moribundꝰ fame siti glatieqꝫ torpens exanimi similis ni
hil nisi iurgia terrores verberaqꝫ reppibam. Erumne mihi ⁊ mor
tis imagines erant vndiqꝫ cūcta calamitosuz minitari interitū mi-
hi videbant. Pater decesserat Mater nupserat Cōmessariꝰ calci
trabat Hijs in angustijs qd facerē miser q̊ potissimū diuerterer vn̄
opē implorarē ignorabaz ad tutorē qn imo fraudatorēqꝫ inuitus
ibam ⁊ si dabat vt virgiliano vtar modulo. copia fandi gemebun
dus nudato repente capite ⁊ genu flexo singultibus certati pectus
erumpe quasi ꝯtendentibus ⁊ lacrymarum imbre vix impetrataz
frequēter inter vallatam frequētiꝰ frustratam abiectāqꝫ impensam
quasi ac ratione sequestratus extorquebaz. Atqꝫ euestigio litteris
incitantior inde insudabaz. Nempe illos crebro mecum refricans
v̊sus. Quo fortuna magis sceuit magis ipe resistas Atqꝫ decet nec
te vicerit illa caue Turpe referre pedē nec passu stare tenaci Tur
pe laborantem deseruisse ratem. At me miserum denuo victus def
iciebat hominum cōdicionem ⁊ fortune iniquitatē accusabaz. Tā
dem a musis inedia pulsus reluctanti similis pedes trahebam pu-
doreqꝫ ⁊ confusione attonitus suspiriorūqꝫ quasi procellis quassa
tus vndiqꝫ tortorem illum rursus finem nequaq̄ꝫ ausus at maloꝝ
modificationē implorabam. Sic vitam extrema per omnia duces
degebaz Eqdē euripidae tūc sentētie v̊itatē ꝓbaui. Nulla oio tam
dira clades est inquit nulla tā acerba calamitas nullū qd̊ diuinitus

fit inuehctū malū. cui⁹ neq̄at molē humanū ingeniū tollerare. O me frequenter infoelicē exclamabā. O orbatorū omniū calamitosissimū. possez huiusmodi reffricans nō de cōsolatiōe vt Seuerin⁹ verꝫ de dessolatiōe. nisi luctū q̄si reffugiēs horeret aīus opus mollire coeterū ad id in quo totius cladis mee cardo v̄sat̄ q̄ illis qd̄ ē viri fortis quo ad potero qdē suppssis ad sūmā p cōpēdia q̄si applicabo. Eqdē plurimas post morte ipa egritudines ac egrotationes atrociores ꝛ p qcqd horrēdū graue triste ingens mille maloꝝ sum passus amfractus annū demū circa qntū ꝛ vigesimū bonis potitus sū q̄ tyranus ille nō potuit vsurpasse ꝛ ea. libroꝝ nāqꝫ desiderio tabescebaz qppe q antiquus nihil semp duxi nihil qd̄ studiosius expeterez. habui oia p̄us tn̄ exptus ꝯtinuo me spans eadem ipso vt par erat in iure supato exacturū sū pigneratus. Sed illis corā quos petitionū aiūt iudices piculū huiusmodi frustra feci tanto callet veterator ille astu. Tanta v̄sutia vt p albo vl̄ pullū possit ostētare. Dillationib⁹ itaqꝫ quos terminos vocāt distrahet⁹ re ad petitionū subsellia despata. Quid agerē stupidus tanq̄ꝫ ignorabā. fallaces spes hōinū cogitatiōes inanes Secus atqꝫ spauerā res mee sensim labi ac retroferri ceperūt. Angebar sollicitudineqꝫ ꝛ cura perenni vigilitacitus mecū coq̄bar ferrē ne ac tacitus. vt amycle quōdā pestē ꝛ interitū opirer. An iuniores cōpellari patres obtestari. curas qbus vrerer. Angustias qbus vrgerer. Difficultates qb⁹ affligerer pgerez explicare opēqꝫ ꝛ auxiliū iplorarē. At frequētissime amēti siliis circūspectans cui sollicitudines meas secure cōmunicādas censerē videbā neminē. ¶ Erat ei amicissimus ꝛ veterib⁹ mutuisqꝫ obsegiis cōiūctissim⁹ cui policleto nomē erat qdaꝫ sicophāta. hūc optare se arbitrū in causa nostra: si vellē significauit mihiqꝫ vt alterū elligerē impauit. ¶ Ego cui q̄ aberāt: nullū adeo mihi amicū opes confirmauerāt quē mei causa calamitosi vtiqꝫ afflicti cura ꝛ sollicitudine estuantis paucis noti parui vel nullius potius p̄tij. In illū cōtra p pingꝫ amicis. clientellis suis ac diuitijs affluētē onus tale susceptu rū arbitraer licet viderē nō q̄ extricarer sꝫ q̄ magis irretirer in tam clara pupillari causa ipsum se sibi iudicē ellegisse cui pfecto nō erat opus iudice. si que p cōscientia facienda callebat pprio sinceroqꝫ iudicio idem ipe fecisset. Tamē vt aditū quēpiaꝫ a tam desperatis

rebus ad minus auia quã mutabilemaiũt viã mihi fortuna vel pe-
de significaret. Respondi me q̃ suus iudex fecerit rata habiturũ. cõ
pmissoq; statim rogato Iã incisũ tauri caput est inqt qd verbũ q̃z
explicari vnq̃z possit mentis intimũ mihi penetrauit. Spoliatũ iã
inde me fortunis meis haud ambigebã. videbam hereditatis cuz
domi tũ foris mihi relictũ nihil. Erat luctus mihi ac pallor in ore
oculi in terrã semp nisi cũ celũ versus desiderabã defixi surdi ad so-
latia oia sensus. Tediũ intuende lucis erat. Madebant nocturnis
lacrymis gene quippe qbus interdiu pressis vix ppter pudorem.
noctu frenos laxabã tumebat crebris pectus gemitib⁹ vox debili-
tata vita dubia qd inq̃z amplius cõcussa mihi oia ad vnũ videbaz
Bone de⁹ post quot tẽpora q̊t itinera quot suspiria quot exclama
tiones quot querellas quot luctus ⁊ quicquid iniquaz durm acer-
bum graue postq̃z omnem vt inquiunt lapidez moui. Postremo
policletus ille. Iudicem se q̃zto potuit amico obsequio q̃zta rei mo
dificatioẽ q̃zta temporis tarditate pnũtiauit. Iudiciũq; illud post
p̃maz sententiã qua maximo sum cõflictatus detrimento scripture
simili͛t claro viro mandaudũ iussit Lodouico de zãbertis. At sen-
tentiã ipaz arbitrariã quã ab homine tyranni mei familiarissimo ⁊
veteri vltro citroq; necessitudine deuinctissimo rei tñ ɔscientia. Sz
nõ penitus excitato sum ipo illo tyranno plurimũ tergiuersante ac
rellictãte sortitus hũilimẽ q̃ztũ potui petitionũ iudicib⁹. Eqdẽ eo
rũ velim ad meliorẽ partẽ noia subticere qui tunc magistratu illo p
fas ⁊ nefas fũgebant obtuli ratificandã. At me miserũ. Notabiles
illi iudices diu p̃us inter ipos. Tabella secreti vltro citroq; cupidi-
tate vt puta agitata instante exclamãte oĩuz iustissimã oĩuz pientissi
mam se causam tutari. Coeterum vociferante illustri frustra viro
Andrea pisauro: sententiaz inq̃z ipsaz voluerunt nequaq̃z q̄ iudex
ob alienam pecuniam immo q̄ aberat pecuniaratificare. Itaq; ter
mino applicato vrgebant acriter quibus debebaz quã pro lurgio
rũ edacitate ⁊ p necessitatib⁹ reliquis mutuat⁹ pecuniã fueraz qua
ppter patrimoniũ meũ hereditario mihi successiue iure ac testamẽ
to dellatũ tot seclis euigillatũ tot curis aqsitũ tot laborib⁹ partũ pi-
culisq; defensum qd p ratiõe iam pubertate etatis mee ex ipsi⁹ omes

farij seu colūnariū mallis appellare manu q̄si extorsi multū diuq̄
pus vexat⁹ atq̄ plimis ꝛ miserandis ad extremos vsq̄ casibus af-
flictus quo min⁹ subhastarent inhibere nō valui. Sic bōa a credi-
toribus illa nostra vendita direptaq̄ statim fuere. Age nūc quo de
vsuris cōquerar ore quo rē ꝓsequar gemitu. ꝑfecto si ab oratore q̊
piā exaggerate singula ꝓ ut de tēpore in tēpus gesta sunt explicarē
tur ꝛ orationi robur pro acerbitatum magnitudine afferereẗ: atq̄
singulis in morando cladis atrocitas verbis eq̄reẗ lacrymas intel
ligentib⁹ vel a barbaris excutere ꝛ ad ferendā opē eosdē oio posset
cōmouere. Sed strictim eq̄dē ꝛ nudis verbis rei tm̄ sūmaꝫ ꝑcurro
Testor deū annos triginta ꝑpetuos. Inopē omni prorsus auxilio
indigentē omni spe destitutū: orphanū tutorib⁹ nō falsis affinibus
q̄ orbatū oibus ꝑfide fidei. Infantē me cōmissuꝫ cōmessarius no-
bilis ille cuꝫ maxima scilꝫ sua vtilitate: si vtilitas iure appellari pōt
absq̄ honestate sicut patris mei oppulētissimo sibi patet legato q̊d
ante statim oia pro sibi cōmisso factu digna est assecut⁹ solū miseꝝ
quid amplius supplicē semineccē me foenorib⁹ deuorandū que mi-
hi sanguinē vsq̄ exhauserūt: sciens videns reliq̄t semp. Hec vene
tijs facta sunt quā vrbē libertatis aiūt esse domiciliū. Templū pru
dentie sedē iustitie: religionis cristiane sacrariū atq̄ ipius fidei cor.
Coeterarūq̄ virtutū robur ꝛ fontē amplissimū. O singulare illoꝝ
petionū dñorū equitatis exemplū qui sententiā ab ipius merito sic
Rursus inq̄ cōmessarij sibi ellecto iudice soloq̄ admittere. O ar-
gutuꝫ cōsilium noluerunt. O cū intra vos tabella sequestrati collo
quebamini disputationē notatu famaq̄ dignissimā q̄ppe qua. vtrū
quos caratos nominatis pecuniā habituri fueritis necne ex ratifi-
catione sententie rogato scribarū vno presbitero tm̄ discussium est o
totius italie speculum iustitiam admirandā que vtilitatē propriaꝫ
respicit nō honestatem. At vtilitas eē nunq̄ porest absq̄ honesta-
te. Quin o potissimum malorū omniū. Radicē cupiditatem. Hec
est que homines vexat que a virtutis arce deturbat heu seuerinus
inclamat primus qui fuit ille
Auri qui pondera tecti

Gemmas q3 latere volentes
Praetiosa pericula fodit
Hinc iudiciorū hinc legum hinc rerum publicarum corruptellae ruineq3 errumpunt. porro pensiculate dixisse videtur qui romanum populum ex eo tum primū inquit perijsse qui primus epulu3 ei largitionēq3 ministrauit. Ea quidē pestis haud continue patens Coetexrū clandestina serpens romā paulatim inuasit. Nempe nulla reliqua habita ratione. vt plurimū quo fortuna eodē se hominū fauor inclinat. Quippe nō iudicat hominē vulgus ex meritis. S3 ex fortuna quo fit vt existimatio bona prima omniu3 deserat infelices q3 dū miseris aliquod crimen affigit que pferunt meruisse creduntur. Quātā3 reprehensionē recte inquit valerius merent qui cū equissima iura iniquissima habeant ingenia moribusq3 suis q̄3 legibus vti mallint. Leges solonis erat sententia aranearū in corrupta ciuitate tellis esse similimas. Illis quippe siquid leue imbecille q3 inciderit inuolui ab eis atq3 cōtegi. Siquid vero maius aut grauius: prumpi ac perire. Deus ac legu3 latores nō soli iuuare ciuitates possunt. Sed qui ipas regunt. Ji enim si recte rem administrent Deus ac leges vtiles sunt. Sin autem male: nihil psunt. Optima legū platonica sententia moderatio in tria diuiditur. Primo si sint leges preclare z optime. Secundo si ciues eas leges que ita late fuerunt omni studio obseruen. Tertio si iuxta bonas cōsuetudines ac studia quorūlibet positis legibus bene res publica administret Est igit prima pars ei9sce moderatiōis vt sint leges optie. Secūda vt intra illas maneatur. Tertia vt preclaris cōsuetudinibus studijs q3 viuatur. Eqtate seruata equitas nihil aliud est q̄3 iustitia. Justitia fundamentum est perpetue commendationis z fame. Sine qua nihil potest esse laudabile. Ad extollenda vtiq3 bonorum preconia z repprimendas insolentias transgressorum prouidens e celo iustitia. Ad regnātū limina prexit in terris. Justa deus puidētia terrarū rectorib9 iustitie moderamina destinauit vt vtutes extollentibus z ipa3 rebelles penis debitis afficientibus vnicuiq3 iura reddant ac merita si quidē iustitia virtus est cōstans ius suu3 vnicuiq3

tribuēs. Jubent impia suadet ratio vitas instat. Necessitas cogit diuina hūanaqȝ iura p̄dicant vt bonis p̄mia malis supplicia in erant Tulius in libris de legib⁹. Nihil est ait p̄fecto p̄stabili⁹ q̄ȝ plane intelligere nos ad iustitiā eē natos. Prouintie virib⁹ parant iure retinent. Oportet oēs q in regno cōstituti sūt primū oiūȝ regnū ipȝ seruare. Seruat aūt nihilomin⁹ si in eo nihil fiat qđ min⁹ cōueniat q̄ȝ si cōuenientia cūcta agant. Ergo primū oiuȝ est iusticiam cōseruar. Pluris est iustitia q̄ȝ victoria facienda. Pulchrū sane est iustitia regnū cōparasse. Pulcrius iustiaȝ regno pretulisse pulcherimū vitae ipi. Caueat ne quis iniuste diuitias cumulet neqȝ luculētissimā conet ciuitatē reddere. Sed iustissimaȝ p̄dicet vitatē ⁊ apud hoīes ⁊ apud deū. esse maxime omniū venerandam. Itē ip̄eregrinos hospitalitatem in supplices indulgentiā. Moneat vnūquēqȝ animaȝ erga se ipaȝ amore falli atqȝ peruerti solere percipiatqȝ ne quis habundans ip̄e patiatur proximū exurire. Liquido cognoscit philosophorū preterea inquit Monarcha qui natura non auteȝ ficte iustitiam colit oditqȝ reuera iniquitatem cū caueat ne ijs iniuriam faciat quibus facilie potest. Qui ergo circa mores actionesqȝ suorum nihil vnq̄ȝ facit impie nihil iniqȝ atqȝ ita in ijs se seruat immaculatum ad producendas virtutis fruges erit aptissimus que oīa sapientia cōparantur. Principi nō aliter necessariaȝ esse sapientiā q̄ȝ corpori animaȝ. Idem ipse plato iudicabat beatissimasqȝ fore res publicas. Si aut philosophi dominent aut saltem qui gubernant diuina quadam sorte philosophentur. Nihil enim pestilenti⁹ esse potestate ⁊ audatia quā ignorantia comitetur tales quoqȝ subditos esse solere quales principes videantur. Magistratibus non propriū bonum. sed publicū esse cogitandum atqȝ nō partē soluȝ ciuitatis quandam. verum totam esse curandam. Ornamentuȝ ⁊ principis decus eē iustum imperiū. Principem tria hec maxime decet obseruare prudentiā iustitiam fortitudinē. Procullus vir inter romanos patres genere virtute integritate auctoritate primari⁹ regi Romulo fidus imprimis ⁊ ex albanis colonis necessitudine ⁊ familiaritate cōiūct⁹ p̄cedēs i romanū forū iurat⁹ maximū ⁊ sanctissimū iusiurādū p̄sentib⁹ cūctis ingt. Romulū sibi dū iter faceret

e regione obuiam se obtulisse: spetie ipsa & forma insigni: ut antea
nunq̃ fulgentibus armis ac se priorem illum ita allocutum. Qua
iniuria o rex & qua mente impulsus nos falsis & improbis crimi-
nibus circũuentos vrbem orphanã in luctu & gemitu in squalore
& sordibus, reliquisti. At cõtra regẽ tradunt histo rie respõdisse. O
procule. ita superis visuz ẽ. Nos e coelo demissos cõdita vrbe im
periũ permaximũ & gloriam habitura rursus in coelũ reuerti pro
inde bono sis aio ac Romanis nũcia vti prudẽtiã iustitiam & for-
titudinẽ colant. ijs artibus fore vt amplissimã inter homines potẽ
tiam cõsequanť. Bone Deus q̃tum alias omnes veneta Diuina
nẽpe inspiratione inter medios pelagi vortices stans excelleres ci-
uitates si recte statutas leges tuas recte seruares Si factoꝝ non fa-
cierum differẽtiam faceres. Si ab iniustitiae iugo de te pcipue bñ
moeritos & amplitudinis tuae libertatisq; studiosos liberares: qđ
vnum Dei donũ tanti faciẽdũ philosophus censet: quãti est virt⁹
vitijs pferẽda. Nam vbi moeritoꝝ cessant obsequia vbi nulluz in-
ter fortes atq; ignauos discrimẽ viget vbi nullus virtuti locus nul
la studioꝝ ratio habeť vitia ibi regnẽt torpescãt virtutes pncipat⁹
& regna decidãt rerũq; oĩuz dominet ꝯfusio necesse ẽ. Paruus er-
ror in principio maximus esse solet in fine. Vnum quo vestrum
maxime creuit imperium: sane omnino ẽ q ipsius caput vbi scilicz
ẽ mentis sedes humilitate vnanimitate fide caritate sensibus quasi
cõpactum innocẽtissimũ atq; sanctissimũ cum aeqtate pcipue anti
quis illis aureis seculis ab omni labe procul concordiam coluit.
quippe qua minime res crescunt. Discordia vo quaz parit iniusti-
tia maximae dilabuntur. A minimis principijs sensim amplissimi
nunc facti patres cauete. Cauete inquã obsecro ne Antigonij seu
Demetrij casus recentetis. Aliena vita sit vobis magistra pterito-
rum ratio psentium eẽ debet ordinatio. Non ad amici Socratis
coeterum ad quae amica magis eẽ debẽt veritatis obsequiũ. Non
ad suffragiorum spem cupiditate ambitioneq; ducibus iura dari
debent seu retineri. Heu venalia nostra tẽpestate quasi omnia pau
cis excoeptis. heu rursus inquã expertus nimis dephẽdi. Videor
aetatẽ tenui rimula tanq̃ prospicere quã futuram olim tot monar
cha quidã execrationibus accusauit. Iustitia rarescet: auaritia in-

quit crebrescet siqui forte boni prede erũt sceleratis soli mali opulenti erunt. boni cõtumelijs vndiqꝫ ⁊ egestatibus iactabunt. cõfundetur omne ius leges interibunt. audacia ⁊ vi omnia possidebuntur nõ fides in hõibus nõ pax nõ humanitas nõ pudor non veritas erit: atqꝫ ita neque securitas neqꝫ requies a malis vlla: omnis terra tumultuabit fremẽt vndiqꝫ bella. Quae omnia erũt propter iniustitiã. Deus ergo vult omnes hoies iustos eẽ. i. Deũ ⁊ hoies caros hẽre Deũ scilicꝫ honorare tanqꝫ patrem hominẽ diligere velut fratrẽ. In iis eni duobus tota iustitia ꝯstat. q ergo aut Deũ nõ agnoscit aut hõi nocet iniuste ⁊ ꝯ nãm suã viuit ⁊ h mõ abrũpit institutũ legẽqꝫ diuinã. Forsan haec ẽ aetas q̃ ꝓpinquãte hui⁹ termino saeculi humanũ gen⁹ i deteri⁹ neqtia inualescẽte ꝓlabit. At q̊ me mei casus indignitas deuehit nõ sunt adeo mali exsibillandi ut de bonoꝝ ꝓrsus nullitate q̊rari: ve orbis ne vrbis tm̃ dixeri rei publicae si oẽs eẽnt mali quoꝝ tñ maior numerus qr nullo duce regit: a paucis tãdẽ bonis repmit. Pauci q̊s aequ⁹ amauit. Jupit aut ardẽs euexit ad ethera virt⁹. Hoꝝ tu spes mea vexillifer es Justiniane. Qui sic Achiles pelleũ ita tu parẽtẽ virtute oĩmoda supasti nẽpe mores iprobos auaritiaeqꝫ sp vestigia declinasti. Quid ampli⁹ tuis addẽdũ laudib⁹ diffiniã. Si q̊ris gẽinos supet q laude catões In pr̃ia cũctos q pietate numas: Scipiadas fabios ai ꝓbitate metellos Elogo: Marcũ Justinian⁹ eris. Eqdẽ excelsi vir ai terẽa oia ludũ fortunae: q̊circa satagit auaritia infra te moerito semp putasti Casus freqũẽter meos egre tulisti. Ipsiqꝫ iccirco plimũ parẽti successuisti: atqꝫ qd Agesila⁹ de se iactare saepe solebat. Tu nõ verbis magis q̃ꝫ opib⁹ ꝑfecisti: vniũsuꝫ terrarũ orbẽ pr̃iae nũqꝫ ꝑ q̃ totiẽs tot sapiẽtissime fortissimeqꝫ picula subijsti vtutũ tũ oĩuꝫ: tũ pcipue fidei ꝯstãtiaeqꝫ erga ip̃aꝫ: pecunijs tuis neqꝫ vite ipsi pr̃ie mõ cõduxisset haud pepcisti. neqꝫ nouos ⁊ nup vẽdicatos amicos antiqs ⁊ ꝓbatis neqꝫ turpia absqꝫ picul' iuc̃ honestis ⁊ laboriosis anposuisti: Palmã solus int oẽs alios gloriosissime retulisti. Dij tibi. virgiliano vtar modulo siq̃ pios Respectãt numina: siqd Vsqꝫ iustitiae ⁊ mens sibi ꝯscia recti Praemia digna ferant. In freta dũ fluuij currẽt dũ mõtib⁹ vmbrae Lustrabũt cõuexa polus dũ sydera pascet. Semp honos nomẽqꝫ tuũ laudesqꝫ manebũt. Barbonuꝫ

indolis tuũ pignꝰ ꝓstãtissimae: tũ ob tui nõis splẽdorẽ: tũ propter oĩnodas maxĩe suas q̃s ĩ canitie ex phisiologia cẽseo illũ ꝟtutes: prudẽtiã ꝑcipue ꝛ iustitiã habiturũ. Magnũ in pr̃ia futurũ virꝝ ꝑ diuino. Rogo qd aliud afflictꝰ inops bonis oibꝰ spoliatꝰ natis tuis ꝛ natis natoꝝ ꝛ q nascẽt ab illi: atq; maxime tibi: patria natalibus fortunis ingenio moribꝰ auctoritate sapia iustitia fortitudie ꝯstantia claro viro ꝑter beniuolẽtiã studiũ deuotionẽ atq; obseruãtiã vere sincereq; afferre possim ignoro. Eqdẽ vir magnanime in difficillimis rei publicae sp tpibꝰ agitate ut tuis interdũ ꝯsilijs ꝛ laboribꝰ intereẽm: Tecũq; Atheniẽsia Cartaginẽsia atq; Romana ꝑcipue gesta familiarit̃ cõicarẽ. eqdẽ inquã nullibi libẽtiꝰ hospitalitatis gr̃a: animũ oĩuz nãq; ꝓstantissimũ domicilium ẽ ibi sedẽ hr̃e vbi libera sit res publica. Despõderẽ q̃; venetijs coeterũ qm̃ sum tot idigne ibi mala ꝑpessus tot frustra vexatꝰ litibꝰ tot afflictatꝰ tãq; naufragijs. altũ fugiẽs i portu denuo q̃si naufragiũ feci. Q̃ñgdem ad clima lethifeꝝ q̃si ꝑcipitaui. Incidit i syllã cupiẽs vitare caribdĩ Ibi nihilominꝰ bone Deꝰ ꝑter spẽ ꝛ opinionẽ meã benigne susceptꝰ ad nõnullas ꝓ loci facl'tate dignitates assũptꝰ: Discipuloꝝq; pr̃ appellatꝰ viuo vitãq; extrema ꝑ oĩa duco. s. recte inquit phus.

Quae canit in altis garrula ramis Alles caueae claudit antro
Huic licet illita pocula melle
Largasq; dulci studio dapes
Ludens hominum cura ministret.
Si tamen arcto salliens tecto
Nemorum gratas viderit vmbras
Sparsas pedibus proterrit escas:
Siluas tm̃ moesta requirit
Siluas dulci voce susurrat.
Viribus quondam vallidis acta
Pronum flectit virga cacumen:
Hanc si curuans dextra remisit
Recto spectat vertice coelum
Cadit experias phaebus in vndas vel vesperas
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos vertit ad ortus.

Repetunt proprios quaeqꝫ recursus
Redditu qꝫ suo singula gaudent
Nec manet vlli traditus ordo
Nisi ꝙ fini iunxerit ortum
Stabilemqꝫ sui fecerit orbem.

¶ Utinã Venetijs tanto studio publica restaurarent iudicia q̃ꝫ to
ꝓtoriũ: vtinã hũana tẽpla quãto lapidea restaurãt. Nẽpe i patriae
sinu. qñ viuẽ nõ licuit ꝛ i cari parẽtis vrna tollerãu⁹ nãe passus cõ-
ditionẽ ex hui⁹ mũdi pelago: requiescerẽ. Dixi q̃ multoꝝ forsan au-
res offẽderẽt. Uos aũt pr̃es ꝓ sapiã vr̃a ex amoris ꝑcipue vi fluẽ-
tẽ or̃onẽ meã aeq̊ aĩo spero laturos. Nõ satis ẽ tutũ mellitis credẽ
v̾bis. Ex h̾ melle solet pestis amara seq. Biãtis salutifera erat sñia
q̃ vtilia nõ q̂ blanda sint patriae dicẽ aĩ ac prudẽtiae ꝓpriũ eẽ. Ser
monẽ ad gr̃aꝫ tm̃ istructũ. Melleũ eẽ Diogenes laqueũ diffiniuit
Quid stolidis igitur mentibus imprecer
Opes honores ambiant
Et cum falsa graui molle parauerint
Tunc vera cognoscant bona.

¶ Primũ Deũ maxie ꝛ supos timeãt q̇ de pupilloꝝ desolatiõe ꝓ
curãt. Deide etiã mortuoꝝ manes qb⁹ nã inest vt ꝑcipue illoꝝ cu-
ra teneant q ab eis geniti sũt adeo ut honorãtib⁹ eos ꝓpitij ꝯtẽnẽ-
tib⁹ infẽsi sint. Tantã eẽ naturae Plato vim asseuerabat. Nẽpe or-
phanoꝝ Plato q̃si cõis pr̃: Cũ pietissimũ oĩuꝫ officiũ inocẽs pu-
pillare sẽsisset. De pupilloꝝ tutela i legũ libris post plĩma: atqꝫ illa
qdẽ nõ humane min⁹ q̃ꝫ sapiẽter aũ dicta. Denuo sic diligẽter edi-
xit videlꝫ. Seqtur post haec q̃si secũda q̂dã orphanoꝝ ꝓcreatio.
est aũt post primã educatio. Disciplinaqꝫ de qua dictũ est: post se-
cund ĩ v̊o opam dare debem⁹ vt ꝑuati parentib⁹: q̃ꝫ minime mise-
rabili calamitate ꝑmantur. Legũ ergo custodes quasi alteros isto
rum parentes primis non peiores constituim⁹ ꝛ per singulos an-
nos quasi suis prouidere iubemus. sed in primis: De orphano-
rũ educatione tam ꝓ legum custodibus q̃ꝫ pro tutoribus exordi
amur. Opportune itaqꝫ inquit: videmur: in superioribus narras-
se defunctorũ animas vim quandam habere: qua de rebus huma
nis curã hñt: Itaqꝫ parẽtũ manes: erga illos q̊s genuerit: ꝛ sugsti-

tes sp amauerint amore affici nature nos imo necessitas cogit diffi
nire. Praeterea senioꝝ viuētiū animi q maxīs i ciuitate foelici fun
gunt: honorib⁹ eos q filios mortuoꝝ nepotesue dū colūt iocūdis-
sime viuūt: acute haec audiunt ⁊ acute ꝓspiciūt: eisqꝫ q iuste orpha
nos tractāt beniuoli sunt. Ill' aūt maxīe indignant q ꝯtumelijs pa
rētib⁹ orbos afficiūt. orphanos qppe maximū sacratissimūqꝫ de-
positū putāt: atqꝫ ē oīno. Hijs rōnib⁹ tutor magistratusqꝫ cōmoni
tus mētē siquā hꝫ ad hanc rē adhibebit ac de disciplina educatio-
neqꝫ orphanoꝝ. ita ꝓuidebit pro virib⁹ vt sibi ⁊ suis prouidere vi
deat. Quicūqꝫ h ante legē exordio ꝑsuasus: ab oī in orphanos cō
tumelia se ꝯtinebit. irā legū effugiet: at q ꝑfationē hanc aspnat⁹ ali-
quē patre aut mr̄e ꝑuatū iniurijs afficit. Dānū duplū restituat. ac si
quē parētes ambos hn̄tē leserit. Sed leges q̄ sequūtur tutorib⁹ ꝓ
ut erga orphanos se gerant. Magistratib⁹ prout de cura tutoꝝ in
grant cōscribim⁹. Si ergo educatiōis liberoꝝ: ipsi propria ⁊ disti
cta q̄dā hn̄t exēpla: ac ipsos educantes de reb⁹ suis aliter ꝓuide-
rēt. legesqꝫ de istis mediocriter distintcas hn̄t non absqꝫ causa tu
toris leges: qm̄ multū ab ill' differrēt seorsū ederem⁹. alijs studijs
orphanoꝝ vitā: alijs nō orphanoꝝ muniētes. Qui aūt de legū cu
stodib⁹ tutorē obseruare cōstitutus ē: non min⁹ orphanos q̄ꝫ si ge
nuissent eos. diligant. neqꝫ res illoꝝ peius q̄ꝫ suas gubernēt immo
etiā affectu aī meli⁹. Unam vͦ hanc legē sp in aīo hn̄tes tutelam ꝑ
agant. Si qs huic legi derogauerit tutor quidē a magistratu cōdē
net ⁊c. Postqꝫ vͦ ad pubertatē orphan⁹ venit si male secū egis
se tutorem duxerit ad qnquēniū vsqꝫ ab exacta tutela in tutorē si
bi agere liceat quo ⁊ oī tp̄e a magistratib⁹ amplissim⁹ orphano fa
uor adhibeat. Si āt magistrat⁹ aliqs ꝑ negligētiā obfuisse orpha-
no videat qd ipsi restituēdū sit alij supiores iudices statuant. Sin
vͦ etiā ꝑ iniuriā orphanū affecerit nō solū damnū restituat vꝫ
etiā magistratu iuste ꝑuet ⁊ ali⁹ pro eo ciuitati regioniqꝫ a pplo cō
sesti creet. Haec ⁊ alia plīma i suis libris circa orphanoꝝ curā tu
telamqꝫ Plato differebat. Preuidebat eni diuinit⁹ ille vir ut reꝝ
oīū acutissim⁹ erat ꝑspector ⁊ cognitor fore ut q̄ꝫ plurimū orpha
ni ab ill' q eis maxīe opitulari deberēt opp̄merēt. Qd cū lōge acer
bius ꝑ vniuersū aeuū euenisse q̄ꝫ alij nemini excellētes petitionū

iudices Andreas fusculo ⁊ Marc⁹ arimōdo Heroes cū pientissi
mi tū iustissimi mihi liq̄do cognouerint tutorē illū meū mirabilē.
fama notatūqꝫ dignissimū nō modo fidei sue cōmissa reddē nolē
tē imo aureos ptinacissime me cētū petētē absoluētes ab ei⁹ quidē
me petitione ipm sentētiarūt. Ast ꝙ oratiōis nō sbae qdē sed stru-
cturae nōnulla inter meas citationē petitionēqꝫ dissilitudo videat
sese ad appellationē seu potissimū carcerationē accingit. Obsecro
q̄ ista tam ꝯria rōni sit ut ipsi aliq̊ pacto q̄drare neq̄at dissilitudo
attēdite. Citat⁹ tutor ipse ē specialiter. flagitat⁹ ē psonaliter. Eqdēꝫ
eruditū lectorē maxīe nisi me putarē offēsurū liq̄do oñderē citatio
nē p quā apte petitioni ꝯgruere ⁊ petitionē quantū necesse fuerit ci
tationi q̄drare. verū qm̄ ⁊ sapiētib⁹ qd̄ acuta clara ⁊ acie recta per-
spiciūt. lippis aūt atqꝫ transuersa tuētib⁹ irgs ut pspicue recteqꝫ vi
deant supuacaneū duxi admonere. Inani garrulitati sobriū silētiū
anteponam. Quis eni ē queso tam mētis inops q realiter ⁊ psona-
liter nesciat ad spetialitatē referri. Nugat̄ pterea ꝙ in citatione non
in petitione eū cōmissum appellauerim q̄ rōne debueram inq̄t cō-
putū petijsse. Qd̄ aūt incitatione nō profuerit commissum ipsum
appellasse. In petitione nō obfuerit neqꝫ ꝙ cōputū petijsse necesse
fuerit. Tres extant rōnes. Prima ratio ē quia cōmissio a die obi-
tus paterni citra. Transijt in ꝯmissariam: nanqꝫ inde ois perijt vi-
gor cōmissionis in cui⁹ locū subijt cōmissaria. Itaqꝫ ut in citatio-
ne nihil profuisset. sic in petitione nō obest cōmissuꝫ ipm appellas
se: cū ois penit⁹ cōmissionis sit vigor extinctus. Itaqꝫ sufficit mihi
eū petere vel petijsse cōmissario seu tutorio noīe ⁊ realiter ac psona
liter tm̄: imo sunt q dicant cōmissariaꝫ q̊ꝫ a die quo sentētiare feci te
stamētū paternū perijsse. Itaqꝫ sicut in citatione petitioneqꝫ nihil
ꝯmissarij nois silētiū nocuisset. sic eiusdē expssio in pñti causa mea
iuuat nihil cū ois penitus cōmissariae quoqꝫ sit vigor extinctus.
De qua ad abundantē licet cautelam. in citatione petitioneqꝫ sit
facta mentio nocet nihil. Rursus ꝙ commissionis in petitōie facta
mentio noceat nihil. Altera est ratio quoniam eadem inter narra-
toria tantum verba facta est mentio. quippe quae ad ministratio-
nem olim praeteritaꝫ suam: non ad petitionem nūc praesentē me-
am refert. Qd̄ de cōmissario nequaq̄ꝫ noīe dici par est ppter alias

tres rōnes q̄ ne in re pauci q̄si nulli⁹ momēti nimis multa cōge-
rā duxi ommittendas. Tertia rō q̄ cōputum. s. necesse nō fuerit de
cōmissione petiisse est policleti primae sentētiae notabile p̄stansq̄z
quoddā caplin loco tēporeq̄z declarandū. Audio aduersarium
p̄terea: q̄ sentētia tumultuose nimium ⁊ nulla habita auctoritatis
suae atq̄z allegationū ⁊ probationū suarū rōne. In eū lata sit pluri
mū cōqueri. Querit oniae aūt suae merito ne an imerito iacteut.
In libro apud notariū citationū est videre. Quarū prima decem
bris ante dimidiū anni p̄teriti incoepta. In octauū Junij diez a di
lationib⁹ in dilationes terminauit: in quib⁹ multā sp aduesarius di
xit: nihil ꝓbauit cuiusmodi aduersarij ipsi⁹ vaniloquia versutiasq̄z
oino videntes atq̄z nimiū iudices intelligētes. Rei iam moti cōscie-
tia vltimū ei ⁊ peremptoriū terminū ad producēdū ⁊ ꝓbādū q̄q̄z
vellet cū admotione se ad sentētiam nisi dicta ꝓbaret processuros
quo itidē vt supiorib⁹ sp tēporib⁹: multa rursus dixit ⁊ nihil ꝓ-
bauit. Volētes aūt aliū ei iudices terminū statuere ne de se conq̄re-
ret noluit termino se cuipiā implicare. caeterū ad forꝫ dñorꝫ iudicū
ꝓcuratorꝫ sat agēs prexit. Ibiq̄z inhibitionez ipetrauit. q̄ dñi peti
tionū nr̄i iudices nō ꝓcederēt: q̄propt oportuit meipm ciere ad diē
sequētē q̄ ut p̄ntib⁹ q̄z fidedignis pollicit⁹ ē corā dñis ꝓcuratorꝫ iu-
dicib⁹ cōparē nō ꝯparuit. sequēti aūt eodē ipo citato die aures ter-
ra iā caudaq̄z minime valēs occludē corā ꝓcuratorꝫ ipis iudicib⁹
adūsari⁹ cū Daniele zono suo ⁊ procuratorꝫ aduocato cōparuit
cui reddito moerito rñso dñi ipi ꝓcuratorꝫ iudices exq̄sito sanoq̄z
p̄habito secū ꝯsilio: miserūt ad petitionū dños nūciū suū q̄ ihibitio
nē ammouēt dicētē ut offitio suo sūgerēt. Vidētes itaq̄z dñi iā pe-
titionū ipi iudices q̄uit se iustitie nisi ius darēt p̄iudicaturos. Me
ab ei⁹ iniq̄ ꝟe inquā indebitaq̄z petitiōe absoluerūt ⁊ eū iure meri-
toq̄z ut i snia ipsa ꝯtinet sniarūt ꝓ pte. Puto q̄ talē sniaz tulerit iu-
dices probāte actore. Reo āt nō se defēdēte aliq̄ rōnabili nisi nuga
li tm̄ defēsiōe iustos oio eē ⁊ cōmēdabiles. qui siq̄d peccauerūt nul-
la in re alia nisi in dilationibus nimijs peccauerūt quod eq̄dē ad
maiorem. non ignoro. fecerunt honestatem ne vnq̄z conq̄ri de se
iure possit aduersarius. Qui cum nullo Deum ipsum testor iure
sententiam possit ipsam in meritis accusare in ordine accusat. at

tamen neq₃ in ordine neq₃ in meritis est accusanda:immo cum in meritis sit maximopere probāda.si quid forsan in ordine . qđ nequaq₃ tamē ꝓceditur peccauerit est aequo aīo ferendū. nēpe nō q̄ritur q̄uo fiat ius dūmodo fiat atq₃ aquila naturaliter muscas nō capit quas naturā cōtra:si tū capere post habitis aucupijs dignis se gestierit : abuolabūt. Uos haec fabula respicit qui frenis q̄s uobis in manib⁹ dedit fortuna post habitis a caudis villos euellitis qui ambitiōi nō aeq̄tati iura datis quoꝝ quid velit intimū anima ceu nequaq₃. Ast extrinsecū passionib⁹ ut corpus victū cogitatis sic falso iudicio iura sese cōsciētiā intus accusante quo vos voluntas nō pura fert ratio retorquetis: nullā ꝓfecto tam validā verāq₃ rationē reperias quae garrulis captionib⁹ cōtaminari non possit. Sic quoq₃ cū desint sibi iura recurrit ad ipam. Quā bene iā nouit garrulitatis opē : hō dolosus. At sapiēs rectusq₃ iudex animi aciem ad illa q̄ in causa robusta nō quae inania sunt inuisis athomis applicabit. Siqdē ut nullus vnq₃ tam liber ē aer q in sectis athomis aut volatili q̄si leui quopiā vacet oīo ita nulla fere reperiri poterit ratio quae nequiret prorsus quapiā cauillatione causari : qđ acute nō min⁹ q̄ʒ sapiēter ad me meus ita scripsit Impator Eplaʒ ad Thomā nostrū tuā legēdam flagitaui: Lecta gauisus me Herculē sum primū.ꝙ scribendi quodam genere polles quod Zenonis ita exprimit illud antiquū vt cū ipso nomine ipsi⁹ Zenonis animā sortit⁹ opinione stoica videare. Gauisus deinde plurimū sum ꝙ aduersariū antiquū illū tuū: Quapropter memini me te p̄cepta petijsse ut sub ducatoꝝ q̄nquaginta p̄mo postea cētū pena a compromissarijs v̄ris iudicibus expedi[re]mini rōni calcitrantē :subiectus tu rationi subieceris. Qđ aūt cauillationib⁹ nōnullis: capitibus tanq₃ hydra reluctet. Tales quales diuinū⁹ nūc p̄sunt quos aptissima metaphora tres fratres nominas sortitus auditores nihil.ut spero.ē quo a triūpho tuo deturbere. Hoc tm̄ p̄stantissimos illos peculiariter aliū philosophū.aliū oratorē.aliū legū peritum oēs naturalis merae sinceraeq₃ nugis posthabitis aeq̄tatis amatores p̄diuino cōmissariae quantū p̄dicauerit sibi commissarius quantū cui dʒ reddiderit cauillationib⁹ ommissis oibus inq̄sitoros. Hinc inquā p̄dent leges ⁊ ꝓphetae. Nulla siq̄deʒ tā stabilis

41

tanq̃ certa ratio est quae subornationis garrulitatisq̃ lenociniis ex parte q̃piã contaminari nõ posset. Aduersario tuo concinne apteq̃ dici debet. Sic q̃ cũ desint tibi iura recurris ad ipsam. Quam bñ nouisti garrulitatis opem. ¶ De iis hacten⁹ operi tuo si extremam manũ imposuisti: velim atq̃ id vehemẽter obsecro obtestorq̃ ad me des pñti tabellario: qđ si feceris affini tuo Baptistae zeno cardinali atq̃ p̃stantissimis nõnullis viris ꝛ gratissimũ eẽt: tibiq̃ atq̃ honori tuo p q̃optime cõsulere te velim intelligas vale ꝛ me ama ut facis. Diascoridẽ pfeci qđ opus latinis medicis puto nõ inutile nũc rebus publicis incũbo. Reliquũ tẽporis qđ perpaucũ admodũ supest. nam reb⁹ nostris difficilẽ se magn⁹ facit sacerdos graecis lrĩs impartior. Equidẽ legationẽ hanc renuerẽ quã grauissimã experior nisi rei publicae nostrae cõducẽ nõ id existimarẽ. Itaq̃ mallo maximũ mihi onus atq̃ si eẽt opus cũ vitae discrimine q̃ detrimentũ sibi vel minimũ accessurũ: velim: utcũ a cõmissario vel vt q̃ ppie dicis cõmessario illo tuo ꝛ rerũ tuarũ expediere. Ad me te transferas quippe qđ solatiũ ineffabile mihi tibi erit honorificum. Iterũ vale. ¶ Haec ita posui ut sniã piter ꝛ rarissimi viri fidẽ aperirẽ. Profecto si cẽtũ talibus viris res publica veneta vna i aetate fungeret Romanae illi antiquae cederet nulla in re imo ob vrbis insup situ Venetorũ q̃ Romanorũ nisi morib⁹ degenerauerint foret imperiũ diuturnius. Nullã eni ausus fuerim dicere pace vrã dixeri Italiae ciuitates rerũ omniũ in orbe vrbẽ oppulẽtiorẽ nullam cõmodiorẽ nullã tutiorẽ q̃ Veneta. Mirabile pfecto dictu est. Patentẽ vndiq̃ ꝛ aptam vrbẽ aliarũ omniũ muris. Turrib⁹ ꝛ oĩ muniminine clausarũ eẽ tutissimã Maritimũ ac terrestre iter ad quemlibet vrbis locũ ꝛ inter medios pelagi vortices aquã dulcẽ ꝛ salutiferã repperiri oĩa quae p totũ terrarũ orbẽ oriant maiore hic q̃ vbi nascant oppulẽtia inueniri. Quid de innumerabilibus regiis dicam ornatissimis tẽplis omnisq̃ generis p̃stantissimis architecturis. nẽpe si vrb venetae magnificẽtias pg:rẽ explicare. Rem aggrederer prorsus impossibilẽ. Equidẽ huiusmodi nõ coniecturas verũ iudicia oĩno dixerim patẽtissima Diuina venetiarũ vrbẽ fundatã fabricatã gubnatã defensã puidẽtia. Magna vindicta vos dignos iudico q diuinã volũtatẽ retorq̃re. i. q talẽ pr̃iã prodẽ cogi

f

tatis vtinã Deitãq3 istrm qspiã q rei pub. vrae salutifera sētit pala
facēt. Eãdē pres p laude vr p iperij sempiternitate vnū moneo
ne ex rectoꝝ vrarū ciuitatū optione scribae ⁊ collegae reliq eligāt
ceteꝝ eo si libet ordie: quē i sigillo nro de legib⁹ ⁊ moꝝ i meli⁹ refor
matione digessim⁹. Quo null⁹ meo qdē iudicio: neq3 dignitati ve
strae ↄcinnior neq3 rei publicae firmior vnq3 ordo pōt excogitari
In eo p̄terea sigillo plima mea erga diuinā hanc aristocratiā deuo
tione vra sp illibata nobilitate ↄposui q si seruabitis seruabimini.
Interea venia p̄us qdē vra exorata veli ad platurā aliquā neq3 spi
ritualē neq3 tpalē in vro dnio neminē nisi sit venetus ciuis assumi.
Venet⁹ aūt ciuis vnlibet licet oriūdus esto vir bon⁹ ⁊ prudēs ⁊ q
nō minorē de re publica veneta q3 de se ipso sollicitudinē hēat. Di
ligētiā3 in creandis magistratib⁹ tanti eē Plato faciebat ut vel bo
naꝝ ↄstitutio legū absq3 magistratib⁹ bonis nō mō minime ꝓfutu
ra sit ciuitati. verū etiā3 plimū nocitura. ¶ Oportē vo ait tā eos q
magistrat⁹ electuri sūt q3 q eligēdi eē ab adolescentia ꝓbatissimos
maioribusq3 ꝓbatissimis gēitos ⁊ q cōciuiū mores pfectissime cal
leāt hmōi viros virago Diuinū q̄ gubnaris exēplū imitata: sigdē
ciuitatē ad imaginē regni celestis eē regēdā: Diuin⁹ ille Plato cō
tendebat opib⁹ tuis fouē: aeqtate p̄mū seruata te decet Uirtutis nē
pe offm̄ ē bn̄ficia poti⁹ ↄferre q3 suscipe. Sane nihil tā est angusti ai
tāq3 parui q3 amare diuitias: nihil honesti⁹ q3 pecuniā ↄtēnē si nō
hēs. Si vo hēs ad bn̄ficētiā libalitatēq3 ↄferre. Uos āt: vdi qscūq3
tā florēs aristrocratia amplecteē ne ingtitudinis. Quippe qd maxi
mū est. vitio subeatis. caeterū optioni tātae fidē mutuāq3 ꝓ virib⁹
caritatē seruate. In cui⁹ qdē qso rei signū si nō maiorē patit vra fa
cultas gtitudinē. At saltē in. xxiiij. vel. v. vel vj. April die cereū vnū
cū aureo: qlibet vrm i tēplo vel scola sancti Marci ꝓ suoꝝ aliq er
ga vos recognitiōe bn̄ficioꝝ offeratis. Quantis aūt bonis gaude
bitis: si vos q3 boni ⁊ recti eritis ex meo de legib⁹: moꝝūq3 refor
matiōe sigillo intelligetis. De embryonis formatiōe ⁊ animae
infusione libri primi Alter tractatus.

Upioribꝰ admirabilior vis distictiua succedit: q venati
viuido iā seie sbtili spū ccūqq3 sedulo discurrēte ⁊ icre
mēti vi hauriēte corde pserti cerebro epate vmbilico te
stib⁹q3 for̄l queadmodū i aphorismis exgsitissiē scribit Hyp. nec

nõ Alb.mag.i li.xvi.volumis de aialib⁹ tctatu.i.de ortu ꝛ iductõe
ca.xi.Qualr aia ẽ i scie ꝛ fm quẽ ordinẽ ꝑoritat ẽ i eo vegetabil' et
sẽsibil' ꝛ qlit sola rõnal' ẽ ab extriseco carta.ccvi. ꝛ sequẽtib⁹ vbi du
os gd⁹ p secretoꝝ nãe solertissimã idagationẽ i plãtis succedẽ.i re
liqs aialib⁹ tres.i hoie qtuor. In aliis ãt gdus mixtio nũ q sũt an vi
tã ꝛ vite pncipia admirabilr eẽ distiguit vbi Anaxa. Arist. Auic.
Auerro. Teophrasti alioꝝq; i mediũ ꝑipathericoꝝ affert opini
ones. Iccirco ꝑforatiões brachia dactilatas man⁹ ꝛ singla ꝯgrue
mẽbra dispõit qb⁹ nõdũ tñ ꝯsumate fõrtis. Aia sẽsitia reuiuiscit.aie
diũsa qm ẽ opatio:diũsa pit sortita ẽ noia. Dũ vegetat ẽ aial'. In h
a spũali differẽs:cp h rõnẽ mistret:illa vitã q mea qdẽ snia i h seclo
sine hõie eẽ nõ põt:illa eẽ põt tñ vna est aia.lz sensual' vna.rõnal' al
tera videat. Sẽsual' siqdẽ ẽ q sentit vult recordat in corpe cois. Rõ
nal' vo q ꝯtẽplat itelligit sapit. Spũal' qdẽ viuẽs i seipa:qd innue
re qz videt Lactãti⁹ dicẽs. Hõ nõ stati qñ nat⁹ ẽ rect⁹ ingredit. Sz
qdrupes pmo qr rõ corpis ꝛ huius pñt vitae cõis ẽ nob cũ mutis
aialib⁹. Post deide virib⁹ ꝯfirmatis erigit eiusq; lingua in eloqui
um soluit ꝛ mutum aial eẽ desinit:q rõ docet mortalẽ nasci hoiem.
Postea vo imortalẽ fieri cũ coepit ex deo viuẽ.i.iusticiã seq q ꝯti
net in dei cultu.quã qsi sniam secut⁹ Pindar⁹ inqt. Ut corp⁹ oiuz
ibecillẽ ꝯseqtur mortẽ viuũq; ẽt aetnitatl simulachrũ deserit. Hoc
n.ẽ solũ a Deo ꝑfectũ atq; illuc tẽdit nõ cũ corpe. Sz lõge a corpe
seiũctũ ac sepatũ puꝝ oio carnis expers atq; expiatũ. Ipe.n.aim⁹ sin
cer⁹ ꝛ ut Heraclit⁹ qz a it optim⁹. Cũ velut e nube fulgur ita e cor
pore volat. Qd ãt p mixtũ ẽ corpi eoq; oppletũ quẽadmodũ eua
poratio qdã onusta atq; caliginosa egre emittit egreq; reuocatur.
Haud igit ꝯsentaneũ bonoꝝ ac fortiũ viroꝝ corpora vna cũ aïs
pter nãm in caelũ trãsmitti. Sed aïos vtute exccultos existimãdũ ẽ
oino. Soici ꝯtrario Epicureoꝝ errore. Sic aiarũ imortalitatẽ sũt
opinati ut eas in varia transire corpora crediderint. Hinc ẽ cp pro
pria ꝯfossi sponte.s.spantes ex adũsa se i vitã ꝑsperã migturos cõ
plures viri pire:q cũ Hegesias cyrenaic⁹ efficacissime disputaret a
deo frequẽtes ad sibimet mortẽ ꝯscissẽdũ hoies iduxit ut illa docti
na i rgno suo ꝓhibẽt ab egipti rege Ptholomeo q tpe mag phoꝝ
ꝯctatõe hmõi res ẽ agitata qcirca ut friuolas õmittã:tres pcipuas
phoꝝ opiniões repio. Eoꝝ carneadeo qsi more pmã ponã q puta

bāt aīas infire dicētes: Sicͭ corp⁹a corpe sic ab aīa aīaȝ gnāri ⁊ sine
corpe eē ñ posse. Legē celestē eē ꝙ vnūqdqȝ varietatē recipiēs ñ eēt
aeternū. Aīaȝ varietatē recipe ꝙ ī infāte sit nescia. In puero min⁹.
In adolescēte cōiter sapit. In iuuene plus: iō eē aeternitatis exptē
atqȝ vbīmos icc:rco phīae fōtes h pacto exhauriētes ꝙ bifariā
s. phīaȝ distiguant. ſm opinionē vnā in q̄ sic aīaȝ relinquāt ut nihil
aliud nisi reꝝ oīuȝ illā similitudinē opinent. ſm aūt v̊itatē alteram.
vñ ꝓ:sus aīaȝ tollāt. Oib⁹ a supma die eadē q̄ añ pmū: nec magis
a morte sensus vll⁹ aut corpi aut aīae q̄ȝ añ natalē. Immortalitatis
vanitas in futurū etiā se ꝓpagat ⁊ ī mortis q̊ȝ tpa ipsa sibi vita mē-
tit̄. Si passibil' anima ē. sēsibilis sit proculdubio necesse ē. At vbi
cogitatio illi quomodo visus ⁊ audit⁹ quo pacto tactus. Deniqȝ
q sensuū vsus aut qd sine ijs bonū q̄ deide sedes: quātaue multitu
do tot saecul' aīaꝝ velut vmbraꝝ qb⁹ imortalitatē ⁊ trāsfiguratōēȝ
dare. Manes colē atqȝ hoīeȝ deū facē q iā etiaȝ hō desierit ceu vl-
lo mō spirādi rō a caeteris aīalib⁹ distet aut nō diuturniora in vita
multa repiant̄ qb⁹ nemo siēȝ sibi diuinat ī mortalitatē. Puerilīuȝ
ista delirametoꝝ auidaeqȝ nūqȝ desinere mortalitatis cōmēta sūt:
inqūt. Siīis ⁊ de asseruādis corpib⁹ hōiuȝ ac reuiuiscēdis ꝓmis-
sa a Democrito vanitas q nō reuixit ipse. Maliqȝ ipsa demētia ē
iterari mortē vitāqȝ. Fuerūt alij q aīaȝ spm̄ eē igneū aereū spūaleȝ
q̄ a sole sortita sit igneitatē a spheris coelestib⁹ aeritatē. Spiritum
aūt tanqȝ artificē eē dū ē cū igneitate ⁊ aeritate agentē in mā qd est
spma voluē. Et qm̄ ꝯstat spheras nil nisi corruptibile posse ꝓducē
iō mortua igneitate mori māȝ ⁊ remanē aeritatē vñ exalat spūs q
ꝓcedēte tpe rarescit ⁊ disgregat̄ sic fieri ꝙ recēter mortuis corpib⁹
spūs qñqȝ sentit̄ inueteratis nunqȝ cui opinioni videt̄ Ouidiū he
sisse cum dixerit. Spūs hinc vacuas prius extenuandus in auras
Ibit ⁊ in tepido deseret ossa rogo. Q subeant aīo moeritorū ob-
liuia nr̄o. Et lōga pietas excidat ista die. ¶ Chrisipp⁹ solas sapiē-
tū aīas ꝑpetuauit ob mentis. s. agitationeȝ atqȝ solertiam vñ scatu
rigines oriri animi caelestis ut Epicarmus p̄ coeteris q̊ȝ ptinacissi
me ꝯtēdebat. Huiōi sentētiae fuisse videt̄ institutionū rethoricaꝝ
pnceps: hōi sinderesim illaȝ: nāle quoddam esse diffiniens ac sicut
aues ad volatum equi ad cursum ad sceuitiam ferae gignuntur ita

nob ꝓpa ē mētis agitatio atq₃ solertia: vñ origo ai caelestis credit
dicēs Quītilian⁹. Nos aūt qm̄ aīa rōnal' cū corpe nihil cōicat qd̄
sequestrata rōne videm⁹ cōe cū beluis. alterā sup̄ nālē. alterū eē nā
le ꝯcludim⁹. Nāle gnāri sup̄ nālē infundi. Gnātionē aūt qm̄ mālē
oio eē ꝯstat corruptibilē. Infusionē v̄o qm̄ spūal' est. Incorruptibi
lē ⁊ intractabilē diffinim⁹. Hoīe₃ quoddā mediū eē int̄ deū ⁊ aīa
lia: eius opa ꝓfitent̄: q̄rā qm̄ aliq̄ imortalia vident̄. plīma mortalia
sunt: par ē ab imortali. Immortalia illa. a mortali: mortalia ꝓueni
re. Siqdē corruptibile illud a secūdis causis. A p̄ma incorrupti
bile trahit originē. Unica gēs hōinū celsū leuat. inqt Boeti⁹. alti⁹
cacumē: atq₃ leuis recto stat corpe. despicitq₃ t̄ras. Haec nisi terre
nus male descipis admonet figura. Qui recto caelū vultu petis ex
erisq₃ frōtē. In sublime feras animū q₃. Ne grauata pessū inferior
sidat mens corpe celsi⁹ leuato. Augustin⁹ in. xxij. de ciuitate dei sic
ait videl₃. Ia₃ v̄o in ipso corpe q₃uis nob sit cū beluis mortalitate
cōe multisq₃ earū reperiat̄ infirmi⁹ quāta bonitas ⁊ ꝓuidētia crea
toris appet: nōne ita sunt i eo loca sensuū ⁊ coetera mēbra disposi
ta: spēsq₃ ipsa ⁊ figura ⁊ statura totius corpis ita modificata ut ad
misteriū aie rōnal' se iudicet factū: q̄circa ita q₃ inqt Lactāti⁹. Nec
putādū ē fieri posse ut nō ob aliquā maximā rōnē fuerit ꝯstitutum
qd̄ videm⁹ maxia rōne ꝯstare: q̄ pōt eē rō in iis erroib⁹ ꝓuaꝝ reli
gionū ⁊ in hac ꝑsuasiōe phoꝝ q̄ putāt aīas interire ꝑfecto nulla.
Cū igit̄ statuisset de⁹ ex oīb⁹ aīalib⁹ solū hoiem coelestē facē ⁊ cae
tera vniuersa terrena. hunc ad coeli cōtēplationē rectū erexit bipe
dēq₃ ꝯstituit. s. ut eadē spectaret vñ illi est origo. Illa v̄o depssit ad
terrā ut q̄ nulla iis imortalitatis expectatio ē toto corpe in humū
ꝓiecta ventri pabuloq₃ seruirēt. Hois itaq₃ soli⁹ recta rō ⁊ subli
mis status ⁊ vult⁹: Deo p̄ri cōis ac ꝓxim⁹ originē suā factorēq₃ te
statur. Rursus in caplo de corpu₃ resurrectione Lactanti⁹. Quid
opera inqt corpis atq₃ ai nōne indicāt animā eē mortis experte₃.
Nam corp⁹ q̄ ipm̄ fragile ē atq₃ mortale quaecūq₃ opera molli
tur ea q̄₃ caduca sunt. Nihil eni Tuli⁹ ait est qd̄ sit manibus hois
laboratū qd̄ non aliqñ ad interitū redigat̄ vel hominū iniuria vel
ipsa cōsectrice omnium vetustate. At v̄o ai opera videm⁹ aeterna.
Nā quicūq₃ cōtemptui p̄sitiū studētes. In memoria monumenta

ingenioꝝ factoꝛūqꝫ magnoꝝ reliq̄rūt hij plane mentis suae ac vir
tutis nomē indelebile q̄siuerunt: ergo si opa corpoꝛis iō moꝛtalia
sunt qꝛ ip̄m moꝛtale ē. Seqtur ex eo ut aīa imoꝛtal' appareat: qꝛ vi
dem⁹ opa ei⁹ nō esse moꝛtalia eodē mō desideria corpis aīqꝫ decla
rāt. alterū eē moꝛtale. alterū sempiternuꝫ. Coꝛp⁹ eni nihil nisi tp̄ale
desiderat. i. cibū potū indumētū qetē volūtatē ꝛ tñ haec oīa sine nu
tu ꝛ adminiculo aī nec cupe nec asseq pōt. Anim⁹ aūt p se multa de
siderat q̄ nō ad officiū fructūue coꝛpis redūdēt ꝛ ea q̄ nō fragilia sꝫ
aeterna sunt ut fama v̄tutis ꝛ memoꝛia nois coeteraqꝫ ut in codēꝫ
recte caplo ꝯtinētur: qꝺ caplm seqtur de imoꝛtalitate aīe ꝯ Lucre
tiū carta. cxlviij. Itē carta. clxxxvij. ꝛ sequētib⁹ ca. cudit nōbilia vbi
videlicꝫ sit mētis sedes ꝛ q̄ rōne coꝛpoꝛi ꝯiūgat. ꝙ aīa sit aeterna ꝛ
qd s̄m phoꝝ varias opiniōes vtrū anim⁹ ꝛ aīa sint idē. ¶ De oꝛi
gine aīae ꝛ an sit aīa: q̄circa ne nr̄oꝝ tm̄ nixus sentētijs aīae videar
imoꝛtalitatē ꝑbabilē reddē Plato fieri nō posse disputauit q non
sit imoꝛtal' anim⁹ human⁹ cui⁹ miranda solertia ꝛ celeritas cogitā
di ꝛ facilitas ꝑcipiēdi atqꝫ discernēdi ꝛ memoꝛia p̄teritoꝝ ꝛ ꝓuidē
tia futuroꝝ ꝛ artiū innumerabiliū sciētia q̄ coeteri carēt animātes
Diuina ꝛ coelestis apparet qꝛ ꝛ oꝛigo aī q tāta cupiat tāta ꝯtineat
nulla reperiat̄ in terra. Siqdē ex ꝯcretiōe terrena nihil hꝫ admixtū
sed necesse ē in terrā resolui qꝺ est in hoīe pōderosum ꝛ dissolubile
Qꝺ aūt tenue ac subtile id ꝟo esse indiuiduuꝫ ac domicilio coꝛpis
velut carcere liberatū ad coelū ꝛ nām suā ꝑuolare. Rursus diuin⁹
ille Plato. Tria ꝑfecto in nob eē inqt vidētur aīa spūs atqꝫ coꝛp⁹
Aīa ꝛ coꝛp⁹ nā lōge int̄ se diuisa: spiritu medio copulant̄ q vapoꝛ
qdā est tenuissim⁹ ꝛ ꝑlucid⁹ p coꝛdis caloꝛē ex subtilissima ꝑte san
guinis genit⁹. Inde p oīa mēbꝛa diffusus aīae vires accipit ꝛ trās
fundit i coꝛp⁹. Anim⁹ imoꝛtal' nō dꝫ ꝓ bꝛeui hoc sed ꝓ vniūso tp̄e
eē solicit⁹. Aīa ab hoc coꝛpe seiūcta si ꝑperā fuit sub diuini iudicis
s̄nia scelerū luit penas ideo ḡuissimas p̄stat iniurias pati q̄ȝ inferre
Auari atqꝫ intēperati ad res diuinas surdi ceciqꝫ sunt. Impietas
omnib⁹ peccatis mixta ē. Impietas ipsa stimulus est quo p̄cipue
peccatoꝛes tū in hac vita sollicitant̄: tum i altera cruciant̄. Seneca
in exhoꝛtationib⁹. Nos aliūde inquit pendem⁹ itaqꝫ ad aliquem
perueñim⁹ cui quid ē optimū in nobis debeamus. Alius nos edi-

dit alius instruxit deus ipse se fecit. Maximarum praeterea venerandarumque. vt vanissimas omittamus sectarum principes Pithagoras Pherecides Socrates, compluresque alij viri amplissimi praesertimque magicae sectae philosophi qui pertinacissimis rationibus reuicturos homines: immortalesque futuros sunt opinati. Quam Apollinis videtur oraculum sententiam comprobasse. Namque Trophonius et Agamedes cum ad Apollinis honorem Templum aedificassent pro remuneratione ab Apolline eam rem implorauerunt quam ipse sciret inter omnes homini esse meliorem. Inde post tridunm inuenti sunt mortui. Extat icciro aliud memoria dignum exemplum Cleobis et Bithon fratres filij sacerdotis Argiae iugum loco boum tarde venientium subeuntes matrem decrepitam ad Junonis templum tulerunt: quapropter Deam mater obsecrauit ut quod optimum sciret filijs traderet. Cum autem post coenam cubatum iuerint: mane ambo inuenti sunt mortui quippe quae. ut puto. considerās Marcus Tullius. Certe si ante. Inquit. obijssemus mors nos a malis non a bonis abstraxisset. Fertur etiam de Sileno ut ipse quoque Cicero tradit: Qui cum a Mida captus esset hoc ei muneris pro sua missione dedisse scribitur docuisse regem non nasci hominem longe optimum esse. Proximum autem quamprimum mori vnde nequaquam dissentire Euripides videtur. Docēs in hominis natiuitate homines esse plorādos in morte ridibundos quod Crathes quoque confirmat ut Heliseum consolaretur filij mortem complorantem scribens hos versus.

Ignaris homines in vita mentibus errant
Euchinous patitur fatorum munere leto
Sic fuit vtillus finiri ipsique tibique.

¶ Quo autem pacto anima sit immortalis Socrates per ideas conatus est reddere rationes certam rerum causam In ideis esse sitam asseuerans. Immortalitatem quoque animae ab Ideis potissimum demōstrari processum inter ideas a minus cōi per medias ad cōmunissimā fieri atque descēsū ab ideis fieri ad earum effectus. Demū ratione dispōit imortalitati ex eo quod rōnalis aīa corpi pstet vitam nō ut accidētalis forma inherens corpori. Sed ut substātialis in seipsa

pmanēs: ex se formalit̄ viuēs: q̄si q̄dā vitae corpal' idea atq3 p se suf
ficiēter corp⁹ viuificās: iōq3 ꝯcludit aīa3 nō posse mortē suscipe cū
mors vitae opposita sit. Aīa v̄o ⁊ vitā ,ppriā habeat ⁊ maneat i se
ipsa adeo ut neq3 p se ,pp̄e neq3 p subiectū aliud mortē suscipe va-
leat q̄ cū difficultate persuaderi nob̄ pn̄t vello corpeo ipeditis. At
liberis oino: caeterū ad rerū nāliū nr̄i .s. fruct⁹ enucleationē reūta-
mur. ❡ De embryonis ⁊ foetus natura ⁊ fato secundi tractatus
caput incipit primum.

Embryonis in mr̄is vtero excellētes philosophi q naturā
humanā q̄dati acrimonia q̄dā ingenij anathomiaq3 peni
tus pspexere. Motū vitalē passiōisq3 sensū formato iā ho
mine septuagesimū diē a gnātiōe incipe cū iā fum⁹ humid⁹ p arte-
rias ⁊ venas discurrit cōpuere. qb⁹ cū Marc⁹ varro nālis discipli
nae acutissim⁹ indagator: septenariū numerū pfectissimū solertissi
me ꝯqsitū quē grae. αι βλομαλαιμ apellāt i hois ꝯceptōe distin-
guēs. Cū in vtero inqt: Mulieris genitale semē datu3 est: pmis se-
ptē dieb⁹ ꝯglobat coagulatq3 fitq3 ad capiēdā figurā idoneū. post
deinde q̄rta ebdomada caput futurū ⁊ spina q̄ ē in dorso formar,
Septima aūt fere ebdomoda .i. nono ⁊ q̄dragesimo die tot⁹ hō ab
soluit: Illā q̄3 vim numeri obseruatā refert: q̄ an̄ mensem septimū
neq3 masculus salubrit ac f̄m nām nasci pōt. H ei⁹ v̄boꝝ iplicita
cogitatione discussa eū a phis iccirco bn̄ sentiētib⁹ discrepare non
cēsui: ⁊ si dixerit nono ⁊ q̄dragesimo die hoīe3 totū absolui: qr p̄us
dixit vn̄ noni ⁊ q̄dragesimi diei numer⁹ pendet: septima fere ebdo
mada qd̄ ,ppterea aduerbium interposuit: qm̄ hois formae perfe-
ctae tum deesse etia3 quidpiam sentiebat quae tamen scilic3 maris
vt plurimū. in quadragesimo die figuratur. Sed nō ad formā exa
ctam. Foeminae v̄o in trigesimo quia semen cōcoeptionis ei⁹ mol
lius est ⁊ citius separat ab ipso impurū. tardius tn̄ format sperma
de quo fit foemina q̄3 de quo fit mas eo q̄ tenue ⁊ molle difficili⁹
retinet figuras q̄3 spissum. Ideo dicit Albertus: In quadragesi-
mo masculum. In nonagesimo autem die foeminam figuratam
inueniri. Sed postq̄3 natae sunt foeminae citius crescunt ⁊ matu-
rantur q̄3 masculi eo q̄ calori maturanti ⁊ facienti incrementum:
minus resistit caro laxa ⁊ mollis q̄3 dura ⁊ sicca sicut est caro ma-

ris ⁊ hec etiam est causa q̄ citius senescunt foeminae ⁊ aniles acci
piunt rugas: quia humidum cito frigescit in eis ⁊ efficitur flegmati
cũ tũc ꝗ canescũt atq̃ crispant. Precoeteris aũt veterescũt q̄ multũ
coitu vtunt̃ ⁊ frequẽter pariũt. nã embryo venati ꝑ v̂tutẽ pascitiuã
vmbilico mediãte sanguinẽ a matris epate descẽdẽtẽ vigorẽ vꝫ iu
uenilẽ lactẽs ac suggit. vñ suscipiẽs icremẽtũ: q̃ꝫ q̃ꝫ sit mẽstruat⁹ ege
stiõe nõ idiget. Nã mr̃is epate mediãte optime purissimeq̃ꝫ digerit
qd̓ nisi fieret foet⁹ piret. Hinc ẽ p̄cipue q̄ in mr̃is vtero ẽbryões cũ
p̄ertim icipit vis cibatiua necant̃ qd̓ huiusmõi q̃dẽ indigestio nõ tm̃
fac q̃ꝫtũ alie p̄l̃ime cause q̄ in sequẽtib⁹ oñdent̃ vñ nõ mõ foet⁹ abo
rit imo frequẽter absũmit̃ ẽt ipa ꝯceptio. Idẽ iterdũ epar cãt corru
ptũ q̄ alũmn⁹ q̃ꝫ trãsiẽs sanguis corrũpit̃ quẽ ꝯ corticis istar fructũ
suũ defendẽs ꝓtegit secũdina quã si suꝑhabũdans nimiũ penetrat
sanguis ille foetuꝫ interimit qd̓ nisi facit saltẽ maculat faciẽ p̄sertim
q̄ expositior q̃dẽ ẽ cutẽ ifantis ⁊ lẽtiginosus efficit̃ cui⁹ rei remedia i
libro nr̃o de adolescẽtia tractabunt̃. Nunc p̄sentiora ꝑcurram⁹.

¶ De reb⁹ q̄ obsunt q̃q̃ꝫ ꝓsunt embryoni ⁊ foetui caput secũdum.

n Ocumentoꝝ embryonis p̄ncipal̓r duplex gen⁹ putam⁹ ab
exteriorib⁹ vꝫ ⁊ iteriorib⁹ reb⁹ causatuꝫ q̃ꝝ q̃dlibet diuidit̃
plurifariã q̃s q̃dẽ diuisiões q̄ a phisicis late mõstrent̃ õmit
tã indicãs res tm̃ q̄ obsũt q̃q̃ꝫ ꝓsũt ẽbryõi vt illis abiectis ijs mini
stratis allacer ad lucẽ veniat. Res p̄m itie q̄ nocẽt ẽbryõi sũt excessi
ue aeris. Alteratiões i algorẽ p̄serti seu calorẽ vel q̊uis mõ. Nocet
p̄terea a mr̃e visio tẽribiliũ. vñ seq̃t̃ pauor tristitia seu reliq̃ passiões
acute audit⁹ tonitruũ ac tormẽtoꝝ ⁊ similiũ horibiliũ odorat⁹ reꝝ
foetidarũ atq̃ꝫ mercurij vipe siue amphisibene aut coruini oui trãs
gressio. Nimie p̄terea repletiões p̄sertiꝫ nauseatiue mordicatiue ⁊
acutiue cãntes sternutationẽ ac tussiꝫ saligioꝝq̃ꝫ maxie suilliũ q̄ cũ
scrophul̓ vel vnguicul̓ edũt ptũ carẽtẽ vel eniti faciũt. papaueris a
mr̃e cõestio siue seminis ei⁹ atq̃ꝫ alia p̄l̃ima q̄ si q̄s necessitate vrgen
te p̄scire voluerit scoti legat capl̓m. xij. de reb⁹ q̄ nocẽt ml̓ieri q̄uide
vigesima p̄ma carta ⁊ seq̃nti. Cauẽduꝫ isuꝑ a nimijs ẽ inanitiõib⁹
⁊ violẽtijs p̄serti mot⁹ fortis ⁊ conat⁹ ad pondera saltuum collisio
nũ ⁊ silium. Que v̂o ꝓsunt ifrascripta ꝓhibẽt vꝫ oẽs gnãliter facil̓
cibi digestiõis boniq̃ꝫ nutrimẽti vt sunt ꝑdices fasiani meruli turdi
capi galine ⁊ earũ oua sorbilia recẽtia dũmõ pariẽtes locustis seu

rebus putridis nō pascāt vñ oua nāuseatiua causant edi lepores ⁊ filia iuuenia pinguia qꝫ nisi deficēt p̄gnātib⁹ appetit⁹ q̄ casu pinguia nō debēt mīstrari. vinū hippocratica sētētia beluolū sit mollissimū vel⁹ claꝝ subtile ⁊ odoriferꝝ. In secūda autē mēsa si p̄gnātes appetūt. Mala pira citonia mō sint medij saporis.s. iter dulcē ⁊ acetosū secure cocta possūt ministrari. Preterea poma punica passulle amigdale penit⁹ excōiate ⁊ filia in pauca tñ q̄ntitate nā sūt vētosa. De q bus oīb⁹ exactissime in ca. de regimine p̄gnātiuꝫ tractat⁹ sexti carta tricētesima scribit sauonarolla. Inter coetera p̄cipiens ne repleant̄ maxie faseolis ciceri b⁹ apio feniculo ⁊ silibus mēstrua ꝓuocātib⁹ ventrē teneāt lenē cū eis q̄ leniūt ad tēpantiā ⁊ cā est ne retente feces ledāt matrices vñ dolor q obsset posset: qđ absit iualescē. Talia āt nō sūt necessaria nisi cū stringit̄ nā valde. insup in eodē ca. Sauonarolla ꝯfectiōes docet ⁊ cocta embryōi vtilia q̄ ad idē gdē docta sequūt a salubri nr̄o in eoꝝ caplo q̄ ꝓhibēt ne in vētre peat īfans carta. xxix. ⁊ q̄ posuit alter Michael carta. xxi. ⁊ in p̄ncipio secūde añ capl'm de ꝯditiōe lactis ⁊ lactātis nec nō q̄ rasis posuit in ca. de regimine infātis ⁊ p̄gnātis Atonius quoqꝫ guayneri⁹ ⁊ bonus mesue.

¶ De cōiecturis salutis ⁊ egrotatiōis ēbryōis ⁊ foet⁹ tertiū caput

c

Onsequēs est vt salutis ꝯiecturas vel egrotatiōis embryonis ⁊ foet⁹ ōndam⁹. Nāqꝫ ꝑinde dieti qd agēdū sit inotescit q̄circa sciendū est embryōis ⁊ foet⁹ debilitatē īfrascripta significare vꝫ dolor vētris p̄gnātis anxietas nausea abominatio appetit⁹ cōruptio dolor stōaci sternutatio vomit⁹ dolor capitis v̄tigo Tenebrositas oculoꝝ pulsus siue cordis tremor vētris flux⁹ pedū inflatio ⁊ mollificatio mēstruoꝝ aptio qb⁹ causat̄ a matre ēbryoni debilitas ⁊ rursus mr̄i ab embryōe embryōis p̄terea foet⁹ q̄ꝫ debilitatē signt q̄ i ca. de signis debilitatis ēbryōis posuit Auicēna carta cclxxxiij. ⁊ q̄ in ca. sexto p̄mi libri posuit Michael scot⁹ carta. xiij. quocirca pariter ponit remedia. nec nō in ca. xix. signoꝝ in femina gūida qb⁹ habet̄ notitia si embryo est san⁹ vel infirm⁹ victurus satis vel' moritur⁹ cito tā in vētre mr̄is q̄ꝫ extra carta. xxxij. ⁊ sequēti. Si cruoris fluxus ex naso vel ore vel matrōe nā defluxerit ⁊ nōduꝫ sit hora pariēdi. signū est embryonē debilitari cui qdē ꝑderit. Si calidis cibis mater vescat̄ ouis vꝫ sorbilib⁹ recentib⁹ galinaceis ⁊ gali-

nis ipsis iuuenib⁹. Iure bono ꝛ nisi nauseā ꝑgnans habeat pingui calido amigdalaꝝ lacte gingibē cinamomo atqꝫ silib⁹ musci odoribus thuris ꝛ huiusmōi. Preterea si pillus sup aliq̄ mām̄aꝝ oꝛiat̄ signū ē egrotatiōis embꝛyōis ꝛ foꝛtasse matris future. Item cū mēstruū grauidis influxit inualidi aut non vitales partus edūtur. Cōtraria fere omnia sunt salutis coniecture⁹

¶ De embꝛyonis ꝛ foetus peculiarib⁹ egrotationib⁹ caput q̄rtū.

c Oniecturas egrotationū embꝛyonis ꝛ foet⁹ medicine par ē sequant̄ oppoꝛtuue q̄circa añ alias memoꝛabo q̄ Sauonarolla me nr̄ docet i tractatu sexto carta tricētesima ꝛ vna caplo de cura accidtēiū ꝑgnātib⁹ quoꝑ huiusmodi sudoꝛis nr̄i officio qd̄ medicine reppertoꝛiū malli q̄ꝫ ꝑfessionē appellādū reffugiendū hoꝛtoꝛ. s. ad embꝛyonis ꝛ foet⁹ egrotatiōes explodēdas q̄rū duplex gen⁹ est nāle vꝫ ꝛ accñtale quoꝝ qd̄libet diuidit̄ plurifariaꝫ nāle illud vocam⁹ qd̄ a nā deuenit parētū vl' ꝑauoꝝ ꝛ hoc difficult̄ raroqꝫ curat̄. Nā vitiū intimū penit⁹ bꝫ ꝛ vt plīm incurabile. Accidētale vō illud est qd̄ post gnātionē cōceptionēqꝫ plurifariā potest accidere. Utrūqꝫ aūt a matricis egrotationib⁹ est cābile q̄re potissimū danda est opa vt matrix curet̄ queadmodū docet Auicenna in caplo de egritudinib⁹ matricis carta ducētesima octuagesima ꝑma ꝛ secunda. Nec nō sauonarolla in tractatu sexto carta ducentesima octuagesima septia ꝛ sequētib⁹ nec nō in ca. de apostemate matricis ac sequētib⁹ deqꝫ coeteris ei⁹ egrotationib⁹ ꝛ salubꝛis liber noster carta vigesimanona atqꝫ michael scotus in caplo de rebus q̄ nocēt embꝛyoni ꝛ mulieri grauide dica docēt vigesima. Nos ad foet⁹ viuacitatem hac titillationem accedamus.

¶ De fetus viuacitate ac titillatione caput quintum.

s Incerato optieqꝫ alimētato embꝛyōe fetui pide viuacitas ac titillatio leta succedūt. Malicoꝛij boni ꝛ maturi gustatione foet⁹ gaudet ꝛ mouet̄ i vtero titillāt ꝑterea foet⁹ i vto q̄n matrices cū voluptate exaltant̄ odoꝛatu reꝝ odoꝛiferaꝝ qb⁹ gaudꝫ matrix ꝛ foet⁹ q̄circa ꝑoib⁹ phisicae alijs auctoꝛib⁹ Auicēnā sauonarollā ꝛ guaynerū Autoniū ꝑstat ꝯsulere q̄ppe q̄ tā ample regulas docēt ꝑgnātiū vn̄ viuacitas titillatioqꝫ causant̄ embꝛyonib⁹ vt mihi posterisqꝫ iccirco docendū oīo supsit nihil. Igitur ne res ꝑciosissima tempus frustretur ad sequentia pꝛoperabo.

¶ De numero fratrũ ⁊ sororꝝ prenosticando caput sextum.

Rem fratrũ claudio ptholomeo teste q eiusdẽ mr̃is sũt astrologus deprehẽdere poterit ex signo medij celi aut ex loco matris. Locũ aũt dicimꝰ in q̊ venꝰ i die ⁊ luna fuerit i nocte. At qm̃ signũ hoc ⁊ signũ qđ ad ipꝫ ascẽdit locꝰ mr̃is sũt q̊ res filiorꝝ eiꝰ deprehẽdunt̃ eũ fratrũ eẽ locũ oꝫ. huic ergo loco si planete fortune i figura assimilant̃ fratrũ mľtitudinẽ inde iudicabimꝰ. Huiꝰ aũt existimationẽ rei ex illorũ planetarũ nũero assumemꝰ. Cõsiderabimꝰ etiã si fuerit in signis vniꝰ imaginis vľ duorꝝ corporꝝ. Sꝫ si planete infortunij sup hũc locũ elleuati fuerit seu eũ ex oppositõe aspexerit fratrũ paucitatẽ sigñbunt. Maxie aũt si solꝭ cũ eis extiterit. Si ṽo fuerint in angulis ꝓpe in ascẽdẽte fueritq3 in aliq̊ istorꝝ locorꝝ saturnꝰ in ṽginibꝰ ⁊ maioribꝰ hoc eẽ fratribꝰ sigñbit. Si aũt mars fueit aliorũ fratrũ numerũ iteruenĩete morte breuiabit: q̃litas qdẽ planetarꝝ q sunt datores fratrũ si fuerit in positiõe cõueniẽs fratres potẽtes ⁊ exaltatos oꝫ iudicemꝰ. Si aũt ꝯrio fuerit ĩbecilles erũt ⁊ ĩpotẽtes. Si planete infortunij sup datores elleuẽt̃ vel si eos sequẽt̃. Rursus erũt breuis vitae. Masculorꝝ datores sũt planete masclĩni i suis q̃litatibꝰ mũdi. Largitores aũt feminarũ sũt feminini silr̃ in suis q̃litatibꝰ mũdi. Oriẽtales itẽ ꝑmos largiũt̃ fratres occidẽtales postremos. Rursus cũ i figura largitores associent̃ signo rẽ fratrũ sigñanti societate ꝯueniẽti fratꝝ ꝯcordiã sigñbũt si ṽo in signis nullã ad ĩuice societatẽ hñtibꝰ vel si q̃litatẽ ꝑdicte q̃litati ꝯriã habuerit voluntatẽ fratrũ ad inuidiã ⁊ discordiã sigñbũt atq3 inuicẽ ⁊ oio fore deceptores Si qs aũt vnãq̃q3 rẽ fratrũ plusq̃3 supdictũ sit ĩuestigãdo ꝑscrutari voluerit satis hoc agere poterit si loco ascẽdẽtis largitores planetas cõstituerit ac tũ oẽs eorꝝ res quẽadmodũ in natiuitatibꝰ facimus obßuauerit. Deniq3 iis ommissis ad sequentia succedamus.

¶ De masculinitate ⁊ femineitate ante partum illesa matre precognoscendis septimum caput.

Quãq3 absq3 huiusmodi ꝑcedẽtiq3 cognitiõe tẽtatũ đ foetu ꝓpea poteramꝰ haud mutillatũ absolnẽ tñ ne de ẽbryõe qd piã videamur õmisisse. de re fratꝝ ⁊ fetu ꝑcognoscendo masculino seu feminio decreuimus disputare. Memorãtes q̃ iccirco clari primũ senserint auctores. Deinde q̃ latent in obscuro. Quo circa añ omnes Plinius audiat̃. Sepius moueri mares i vtero ⁊ in dextra

fere parte in leua feminas cõstat quã nihilominus nãlitatem effemi
nati fallere ⁊ viragines nitunt vt est impbabitis declaratũ. Rursus
Plinius melior inqt color ẽ marẽ ferenti ⁊ facilior part⁹. Motus
in utero q̃dragesimo die ↄtraria oĩa in altero sexu. Ingestabile on⁹
crurũ ⁊ inguinũ leuis tumor. Hippocrates mulier siqdem inqt q̃
masculũ cõcepit bene colorata est. si vo feminã: discolorata Auicē
na in caplo de signis masculinitatis ⁊ femineitatis carta ducẽtesima
octuagesimatertia nr̃qȝ Michael dica ducentesima nonagesima
nona. nec nõ in ope de aĩalibus Albert⁹ magn⁹ carta cẽtesima vige
sima nona atqȝ in eiusdeȝ opis libro decimo tractatu altero caplo
tertio carta cẽtesima trigesima secũda. Preterea in diuisionũ libro
Rasis vbi signa ponit masculi foet⁹ ⁊ feminae. atqȝ scotus nr̃ in ca
plis sextodecio ⁊ sequẽti vbi signa põit masculi ↄcept⁹ ⁊ femine in
muliere g̃uida carta. xxvj. ⁊ sequẽti atqȝ i libro qui dr̃ p̃tiosus carta
xxvij. ca. si vis scire. vtrũ mulier grauida pariat filiũ an filiã q̃ oĩa vi
det egidi⁹ collegisse ⁊ hijs v̂sib⁹ breuiter. nẽpe efficatiora exp̃sisse.
Cõceptũ maris i'inuat splẽdor faciei. Mẽbroꝝ leuitas spissi ↄcre
tio lactis. Atqȝ tumor ventris in dextra pte rotũd⁹. Femineũ sexũ
ↄria signa figurãt. Ampli⁹ masculi foet⁹ signa sũt bonitas coloris ⁊
pani paucitas coitus puitas ex desiderio nãli: q̃zuis desideriũ frica
tiõis loci sit magnũ ex multiplicatõe caloris ⁊ supfluitatũ in loco q̂
pruritũ causant ⁊ inflatio pupille mãme dextre pupille nigredo ten
dẽs ad rubedinẽ ⁊ sanguis aduẽt⁹ ad spiraculũ naris dextre ⁊ mo
tus leuitas ⁊ corpis toti⁹ ⁊ vene iflatio magis circa latus dextrũ ⁊
spetialr̃ cũ g̃uedine ⁊ vene elleuatio sup os stõaci ⁊ sup vmbilicuȝ.
Feminini vo foet⁹ sig̃ sũt iflatio pupille mãme sinistre ⁊ g̃uitas mo
tuũ ⁊ vene iflatio circa partẽ sinistrã cũ g̃uedine illi⁹ loci ⁊ nigredo
puppille mãme sinistre ventrisqȝ depssio circa coxas ⁊ foemur cũ
inflatiõe ⁊ g̃uitas toti⁹ corpis ⁊ pigritia ⁊ multitudo pãni i facie ⁊
malitia coloris ⁊ mltitudo desirioꝝ maloꝝ cũ supfluitate. Ferũt
qdã g̃uidaȝ de masculo pisces appetẽ de femia: carnes. Sũt p̃terea
q dicãt gutã lactis p̃gnãtis i aq̃ fõtis ciato clarissimi exp̃ssaȝ si mas
erit supnatare si femina basiȝ petere. Astrologi martẽ dicũt ⁊ vene
rẽ oriẽtales auxiliari sup masculinitatẽ. sȝ cũ fuerit occidentales sup
femineitatẽ. Matutinalesqȝ hora. s. casus spmatis masclinizãt vesp

tinales vero femininizant. Interea Dorothius dicit q aspicere horam cōceptiōis oz: et si hora illa fuerint fortune potētes et fuerint in signis masculinis et dñs signi lune fuerit masculin9 est pgnans de filio. At si luna fuerit i signo feminino et dñs signi lune femin9 est p gnans de filia Ptholome9 inqdripartiti tractat9 primi sexto caplo in masculinitate et femineitate plimaponit notabilia. Haly aūt abē ragel iccirco dicit vz si hora illa luna dederit vtutē suā planete orien tali q sit in qrta masculia et signo masculino et maxime si luna fuerit silr in signo masculino est pgnans de masculo et si hui9 ptriū fuerit est de femina. Rursus haly cū interogat inqt fueris p muliere pgnan te. Si est de masculo vel femina statim aspice dñm domus filiorum et dñum hore et lunā. et si oēs vel duo eorum fuerit in signis masculinis ē de masculo et si in signis feminis ē de femina. Sūt pterea q aspici di cant oportet dñm dom9 ascendētis dñmqz dom9 filiorum. si ambo fu erint in signis masclinis eē masculū si i feminis feminā. At si discor dabunt ita q vnū sit masculinū et aliud femininū aspicere oportet cū quo eorū luna cōcordat et secundū illud iudicare.

¶ De partus obseruatione et maturatione caput. viij.

Sicut in agendorum oi principio pparatiōes armaqz iccirco idonea reqrunt sic pus qz hora part9 immineat. salutifere psi ciunt obseruatiōes. psertim iuxta doctrinas Auicēne in libro o seu ordine vigesimopmo tractatu pmo dica ducētesima octua gesima qrta ca. de regimie vniuersali pgnatis et sequēti. Nec non sa uonarollae in ca. de regimine pgnantiū carta tricētesima et sequēti Si aūt pgnans fuerit corpis tenuis aut matricis hebetis nōnullis mēsibus ai partū delitijs restaurē castigēqz curatura si nimis pin guis iuxta doctrinā petri psertim de argellata bononiēsis in ca. de ingrossatiōe corporum et mēbrorum. Si vteri fuerit paruuli balneū fre quēter ingrediat illicoqz tali vnctione liniat. R. adipis anserine me dullae ceruine vel saltē vituline et olei camomille ana ex qb9 fiat vn guen. tū liqdū quo liniat vterus cauliuz succo thuris farina vel aca tia in cibo datis mulieri. vuluas ōbctas putat apiri et feminarum foe cūditatē hoc augeri cibo Hippocrates asseuerauit. Itē cipi herbe succus vuluas apit potus vrinā et calculos'cit ob id idropicis vtilis Jeccirco caplm pterea obseruet mollificatiuarum rerū libelli nri de aq ardenti et aū oia caplm de mēbro et corpe extenuato petri de ar

gestata Galienicꝫ de regimīe sanitatis. Coclee ꝑterea in cibo sūpte
ptū maturāt ⁊ pp vim suggitiuā accellerāt qm̄ nō fit partꝰ nisi cū fe
tui nō sufficit qd̓ ei mittit secūdina ex sanguīe ⁊ egressio q̄dē foetꝰ vt
ait Auicēna nō cōplet̄ nisi p scissionē pāniculoꝝ hūidorū ⁊ effusi-
onē hūiditatū eoꝝ facientiū ipm lubricari. Piniꝰ tradūt īngt cer-
uas cū senserint se ḡuidas lapillū deuorare quē in excremētis repptū
aut in vulua dr̄ custodir̄ partꝰ ad alligatū. Inueniūt ⁊ officula i cor
de ⁊ vlua ḡuidis q̄ꝫ vtilia ꝑturiētibꝰ qꝫ. Nā d̓ pumice q̄ inacaꝝ vte-
ro silimodo reppit̄. Diximus in nā bouū carnesqꝫ lupi edisse pari
turis ꝓdest aut si incipiētibꝰ ꝑturire sit iuxta q̄ ederit adeo vt etiā ꝯ
illita noxia valeat eūdē ṽo supuenire pnitiosū ē. Intelligēdū aūt vt
puto de illo est q̄ recēter ederit Bartholomeꝰ d̓ mōtagnana caplꝫ
faciēs de regimine ꝑgnātiū nec nō de aborsus ꝓhibitiōe p causarū
ꝑmitiuarū remotiōeꝫ foetui morte inducentiū ꝯsiliū idcirco dat ad
fluxū materierū albarū a matrice descēdētiū q̄ multiplicat̄ ꝓpe ptū
ꝓueniētē pp lapsū frigidū ⁊ humidū epatis stomaci ⁊ matricis.

¶ De foetū ad natiuitatē rectificātibꝰ ⁊ facilitātibꝰ caput nonū.

fEtū ad natiuitatē rectificātiū ⁊ facilitantiū doctrina neq̄q̄ꝫ
est ōmitēda quo circa Piniꝰ ꝑmū merito audiat̄. Oenāthe
hba nascit̄ i petris pastinace folio silis radice magna nūerosa caul
eiꝰ ac folia cū melle ac vio nigro pota facilitatē pariēdi ꝑstāt ac secū
das purgāt. caninū lac epotū fimꝰ anserinꝰ cū aq̄ ciathis duobꝰ epotꝰ
facilē parit faciet enixū nec n̄ ex vtriclo mustelio p gēitale effluēs aq̄
epota. āphisibena q̄ꝫ ipixde suata ꝑstat facilē ptū. Itē āguiū senectꝰ
lūbis alligata faciliōes reddet ptꝰ ꝓtinꝰ a puerpio remouēda dat̄ ⁊
in vio bibēda cū thure alr̄ sūpta cāt aborsū. Dittamꝰ hba in vio al
bo suaui tepido bibita ptū facilitat: facilitat̄ itē partꝰ si frequētet mu
lier balneū an̄ ptū p mēseꝫ. Sꝫ nō ꝓlōget in eo sessiōeꝫ ⁊ dorsū inū
gat cū olo de narciso ⁊ been ⁊ silr̄ totū vētrē iferiꝰ. Iccirco isup me
dicoꝝ ducē cōsulamꝰ Auicēnā suūqꝫ achatē tāq̄ꝫ sanōarollā q̄ppe
q̄rū doctrīs vl̄ iccirco reliq̄s ōmissis i ꝑstātē q̄libet phisicū ꝑctbica
visus nāqꝫ cūcta docet mediāte pōt euadē nec nō idiuisionū libro.
Rasim caplo de ijs que facilē faciūt partū educūt secūdinā ⁊ egre-
di faciunt foetuꝫ. Pastinaca partus adiuuat ⁊ q̄drupedū hac ma
xime pasci dicuntur cerue pariture

¶ De ꝓpinqui partus termino ⁊ labore pronosticādis. x. caput.

p Artũ ꝑimũ significant mãme turgescẽtes qppe q̃ succis
dulcib⁹ distendunt ⁊ ad nutrimẽta nascẽtis lactifluis fonti
bus secundũ pect⁹ exuberat. Nec.n. vt ellgantissime scribit
varro decebat aliť q̃z vt sapiẽs aĩal a corde alimoniã duceret idq̃z
ip̃m solertissime cõparatũ est vt candens ac pinguis hũor teneritu-
dinẽ noui corporis irrigaret donec ad capiendos fortiores cibos
⁊ dentib⁹ instruať ⁊ virib⁹ roboreť. ꝑimũ pterea partũ indicãt ma
trone lassitudo tergi grauedo vteri demissio ⁊c̃. Que auicẽna atq̃z
sauonarolla in capl'is de signis approping̃tiõis partus carta ducẽ
tesima octuagesimatertia ⁊ ĩ paracthica noua carta tricẽtesima ⁊ se
cunda posuerunt. Atq̃z Albertus nr̃ in ope de aĩalibus libro deci-
mo tractatu secundo capl'o q̃rto de hora partus ⁊ q̃litate nutoꝝ in
horis illis ⁊ causa difficultatis in partu carta [c]ẽtesima q̃dragesima
tertia. Interea vero nen[s]iũ decus Plinius audiať. Oscitatio in eni
xu lethalis est: sicut sternuisse a coitu facit abortiuũ Laboriosũ aũt
futurũ partũ causant in primis si cõpressa fuerit mulier q̃z part⁹ pa
tiať adolescentior parui p̃sertim ⁊ pinguis corporis ⁊ si cũ magno
fuerit viro copulata. Preterea si in leua vteri parte frequẽtius foet⁹
grauescat ⁊ si cũ moueť d'biliter pigreq̃z vterũ q̃tit. Cõtraria omnia
faciunt leuẽ partũ maxime si puerpa sit idonea iuuenis sana ⁊ pare
re bñ assueta. In q̃rta pterea specl'i nãlis parte infrascripta capl'a ic
circo cõtinenť. De termino vz partus ⁊ eiusdẽ effusione. De multi-
plici causa difficultatis pariendi q̃ vz fit aut cã p̃gnantis aut causa fe
tus aut matricis aut secũdine aut causa vicinantiũ ⁊ cõmunicantiũ
aut hore partus aut obstetricis causa vel ꝓpter alias causas p̃miti
uas q̃ in sequẽtib⁹ deo dante singula declarabim⁹. Interea harũ re
rũ studiosos ad p̃scripta capl'a q̃ñ sunt absolutissima remittamus.

¶ De partu ⁊ obstetricatione caput. xi.

i Nter philosophoꝝ de humano partu sentẽtias plurifarias
hec maxime inualescit. Foetũ vz añ mẽsẽ septimũ nasci pos
se sz viuere negre nã nõdũ in eo est v̾tus vitae sufficiẽs quo
circa Plinius añ mẽsem septimũ haud quaq̃z vitalis est septimo
nõ nisi p̃die postero ue plenilunij die aut interlunio cõcepti nascunť
Rursus Plini⁹ septimo inq̃t genitis sepe nũero foramina auriũ vl'
nariũ deffuere. Octimẽses aũt rarissimi viuũt. Nã p̃mis motib⁹ nã

libus tū etiā sūt imbecilles. Tamē in egypto septimo ⁊ octauo mē
sibus natos diu vixisse posuit Albertus. verū maior vbiqꝫ est spes
habēda in septimensib⁹ qꝫ in octimensib⁹. Nāqꝫ si natiuitas differt
ad octo mēses ⁊ nō vltra signū est foetū septio mēse nō fuisse pfectū
octauo aūt qeior vnūqꝫqꝫ reficit ⁊ a mot⁹ labore quo lassus erat
restaurat. Postea nono mēse viuacissim⁹ fact⁹ nā duce se voluens
pariterqꝫ nex⁹ resoluēs claustra recludit ⁊ nascit q qm̄ calide ⁊ hūi
de in mr̄is vtero mollit fot⁹ est: nascens ɔrietatē sentiēs vagit nihil tn̄
vociferās nisi ꝑus totus emergat. Sic est pma vox hois vox dolo
ris q si agēti nō de est a fortiori multo magis sit oꝫ patiēti quā ne tā
tope vexet. obseruādū est ne sit pariēs pudibūda. Trepidulla vel
iracūda aut vteri nimis ḡcilis piguis ue aut ībecillis mr̄icis q ptū i
pediūt pꝛea vl̄ue os nimis angustū vel iteri⁹ clausū ⁊ hemorroides
nimieqꝫ ⁊ supflue hūitates: infātis magnū caput nālitatē ue excedēs
i corpis q̄ztiate seu qd̄ absit mortu⁹ aut globosus aut ɔ nāꝫ posit⁹ q̄
maxie ptū ipediūt q̄circa pitā obstetricē volueri quēadmodū. Ra
sis docet i sui volūinis q̄rto tc̄tatu ca. de alleuiatiōe part⁹ ⁊ regimie
pturiētis ⁊ salubris liber nr̄ caplo ō partu mlieris dica q̄rta. pterea
aīi oēs Auicēna carta ducētesima octuagesia ⁊ sequētib⁹ atqꝫ vsqꝫ
Michael locis plib⁹ vbi ad facilē iuentionē signū qd̄ cuiqꝫ magis
libet fiat in margie qd̄ in isto q̄ꝫ capite vbi ꝑ loci opportunitate po
tissimū ɔgrueti margie vꝫ figuret. Ittidē ꝑ q̄rūcūqꝫ q̄litate textuū
allegatoꝝ in nūeratiōe cartaꝝ obseruet qd̄ eqdē i pcedētib⁹ sequēti
busqꝫ feci faciāqꝫ dn̄o ꝑmeoꝝ q̄litate cōcedēte q impssi sūt. Sꝫ de
hoc satis. Mulier adueniente partu mō deambulet mō sedeat sup
scamnū vel cathedrā ad hoc aptā. Interea si sit vecūda ne pudeat
si timida vl̄ irata vt sit bōi aī sibi sedula suggerat diligēter obstetrix
pedes si iflati fuerit olo rosaceo liniant vl̄ aceto a q̄ debilitato si tūc
scūt pter modū sec⁹ aūt absit acetū nā in silib⁹ vti pstat reb⁹ fomētati
uis hūidis ⁊ mollificatiuis. Igit placide tepida iccirco balnea cō
mēdāt qm̄ ad natiuitatē q̄si q̄dā adulatiōe disponūt. Nimis aūt ca
lida cogūt ante debitū tēp⁹ foetū oriri qm̄ nimio lesus calore fugē
q̄rēs ad exitū se voluēs pcipitat. Siqs aūt aīi debitū tēpus nascat
iuolui debet q̄ꝫ fieri potest piēti⁹ pānis lane mollis aliq̄ztulū vnctis
butiro vel axūgia si butiri copia desit insulsa talis aūt cognoscit au

rium nariũ exitusq̀ʒ viaꝝ ⁊ supfluitatũ nimia puitate. Sed hoc nõ
ꝓderit remediũ nisi p̄cogbus. Nũc ad p̄posit a reuertamur itaqʒ si
p̄sens est hora part⁹ puerpa stati in pedes erigat̃ ⁊ mr̃icis oſcũõlo
sisamino seu liliaceo inũgat̃. Insup altee mucilago seu seminis lini
intro posita p̄serti si siccitate matrix affligit̃ multũ ꝓderit. Hui⁹ mõi
aũt inũctiões fiant pariẽte sup cathedra ad hoc apta cõuenieter se-
dente olla carbonũ ignitoꝝ plena p̄serti si sit hiems inferi⁹ dõec erũ
pat fluor apposita mox ablata ⁊ anhelitũ teneat vt inferi⁹ foetus p̄
mat̃ ⁊ fricent̃ cũ manib⁹ ei⁹ ilia ⁊ lenit̃ a supiorib⁹ ad iferiores ptes
cõp̄mant̃ ad expulsionez q̄pp v̄ bene succus tepid⁹ iuuat epotus ⁊
porri vt nõnulli dicũt succus frigid⁹ vomit⁹qʒ ⁊ sternutatões q̄ cõ
p̄mũt. Itẽ si pariẽs sũmat in potu decoctionẽ fenugreci ⁊ dactiloꝝ
cũ ruta vel mirra cũ aq̄ rute ⁊ in mediate bono carnis iure tepido
cõfortet̃ qd̀ si fiat: min⁹ admodũ part⁹ difficultat̃. Coeterũ si orifitiũ
sit nimis angustũ ⁊ foet⁹ tuditan⁹ maxia oio difficultas incũbit. hic
vt ꝓuerbio ꝯstat de duob⁹ malis min⁹ est elligẽdũ sicut in ca. de re-
gimine aborsus ⁊ extrahctiõe foet⁹ mortui docet auicẽna. si globo
sus fuerit foet⁹ in vtero ab ostetrice q̄ʒ comodius poterit habilitet̃.
Preterea si sit ità dispositus vt in lat⁹ vel dorsuʒ iaceat vl̓ pedes p̄po
nat: difficuliter discriminoseqʒ nascit̃: cui discrimini digitis molliter
impositis opportune occurrat sapiẽs obstetrix. Foetũqʒ itra secũ-
dinã capite infra posito cõponat ad partũ. Hec iccirco gnãliter di-
cta sufficiãt. nũc septialia q̄dã enucleati⁹ euoluam⁹. P̄ricipal̓r igit̃
vt a gnãlib⁹ ad spetialia descẽdam⁹. Sciẽdũ hoies ẽ q̄tuor modis
oriri in caput i pedes in deuexũ iacẽtes seu duplicatos Si in caput
ad partũ foet⁹ descẽderit ⁊ sit reliquũ corp⁹ in latus ipositis apte di-
gitis obstetrix foet⁹ brachijs laterib⁹ iũctis rectũ i caput ad orifitiũ
ducat. Si sic descẽdẽ cepit ita molliter tenẽs educat ne man⁹ infans
diũtat ⁊ laterib⁹ mr̃is infigat. Si v̄o difficil̓ fueit sisciõis secõdia sci
dat vnguib⁹ eã obstetrix seu lenit̃ apteqʒ ita ne foetũ ledat puo cul-
tello cuspide ibi carente ⁊ formã ibi semicircularẽ hñte. Amplius
si fuerit part⁹ difficilior. scõchi albi nã isti⁹ hbe duo sũt gnã albũ vʒ
⁊ nigrũ lactucae siles ambe nisi spinose essẽt caule cubitali ãguloso
int⁹ cauo ⁊ q fract⁹ copioso lacte manet succ⁹ vni⁹ poculi mẽsura i
vino albo ⁊ oleo calefact⁹ adiuuat ptũ ita vt a potu ãbulet puerpa.
Preterea baculus quo anguinaria excussa sit adiuuat parturiẽtes

idē facit pēna vulturina puerpe sinistro nōnulli dextro dicunt pedi subiecta atq3 ligata ptin' a puerpio remouēda. Mihi aūt videt q si p sig'n in añ habitu posita marē in vtero eē cognouerim' dextro pe di: si femellā sinistro dicta sit pēna vīciēda. sicq3 d relīgs diffinio ma nib' aut pedib' substinēda. Itē Rasura seu dactillo tenuissia lima tura cū suaui vino potui data: marie aiūt munē cito liberat pturiē tes. Idē facit mlieris alteri' lac potui datū. nec nō irūdinū nidus i aq̄ distēpat' quā p pānū expssaz z regetā bibat puerpa. pterea mu le vngula lata sub iterula enixū facilitat. idez facit magnetē si puer pa manu tenuerit z si ad coxā ligat' fuerit rube' corallus ad idē fac lac mixtū cū olo z a pariēte secure qdē sūptū Ad idē fac frictula ex mille folio trito cū ouo mixto z succo sāpsuci aut amaraci vl maio rane in olo cocta z esui data Hoz aūt oiu3 remedioz iuuamentū anhel'r' ē retētio q̄ valde foet' expmit ad exeūdū q̄pp Plini' carta cclxxi. in ca. de plimis expimētis ad ificiēdos capillos z pt' eiciēdos z ptinēdos. rurs' carta. cclxxx. i ca. q̄rto z sequēti. ptea carta. cclxxx iij vsa adipe e lūbis suffiri zc. Itē in eadē dica paulo ifra. Dextro il lato facile eniti zc. Rursus idē auctor magn' lepo2is vsus mlierib' vluas adiuuat pulmo arid' pot' p fluuia iecur cū samia terra ex aq̄ potū secūdas coagulū cauet pdiana balnea. illitū q3 cū croco z po ri succo vellē apposito abort' mōtuos expellit. Rursus idē auctor anagyros quā aliq acoton vocāt fructicosa est gīuis odoi flore ole ris semē in cornicliis nō breuib' gignit qd durescit p mēses folia col lectioib' iponūt difficulqz pietib' alligant ita vt a ptu stati aufferā tur q si emōu' heat z secūde mēsesq3 morēt dragme pōdē bibūti passo folia. itē pastiaca pt' adiuuat et q̄drupedū hac marie dnt pa sci cēue piture. itē idē auctor i iuuēcaz secūdo vētre pile rotōditate nigricās topb' nullo pōdē reppit singular vt putāt remdiū egrē pi ētib' si tellurē nō attigeit. itē myris quā alij myrizā alij myrrā vocāt silima ē cicutae caule folijsq3 z flore minor tū z exilior cibo nō isua uis cit mēstrua z pt' cū vio. aiūt q3 eādē potā i pestilētia salutarē eē sbuēit z ptisicis i sorbitōe auiditateq3 cibi fac vlcera i facie vl capi te succ' ei' i aq̄ triduo macerate sanat. itē idē auctor cribro i limite abiecto hbe int' extātes dcerpte ad alligateq3 guidis pt' accellerāt rurs' idē actor d siluestri cucūere scribēs dic putāt pcept' ad alliga to scie adiuuāi si trā n attigēit pt' vo si i arieti lana alligatū isciēti lūb

fuerit ita vt ꝓtin⁹ ab ea eximat ⁊ rapiat extra domū ipam. Rursus
idē auctor de vtraqꝫ malua scribēs aliq purgari feminas folijs eaꝝ
man⁹ plene mēsura in oleo ⁊ vino sūptis vtiqꝫ ꝯstat pturiētes folijs
substratis cellerri⁹ solui ꝓtinus a partu remouēda. Dāt ⁊ succū bi
bendū pturiētib⁹ ieiunis in vino decocta bemina gn ⁊ semē tritū al
ligatū genitali nō ꝯtinentiū adeoqꝫ hec veneri nascit̄ vt semen vni⁹
caulis aspsuꝫ cubitali mlierū auiditates augeri ad infinitū xenocra
tes tradat. Itē succida lana iposita subditaqꝫ mortuos euocat par
tus. Itē idē Plini⁹ nr̄i q nūc sunt herbarij elelipbacon grece latie
saluiā vocāt mente similē canā odoratā part⁹ emortuos ea apposi
ta extrahūt ⁊ v̄mes auriū vlcerūqꝫ. Rursus idē autor mulieꝝ pur
gationib⁹ cicoreū i aq̄ decoctū adeo ꝓdest vt emortuos pt⁹ trahat
Addiciūt magi succo ei⁹ cū oleo punctis fauorabiles fieri ⁊ q̄ velit
facili⁹ ipetrare. Itē idē Plini⁹ Melanthij herba vrinā ⁊ mēstrua
cit gnimo linteolo alligatis tm̄ ḡnis triginta aiunt secundas trhai.
Rursus idem auctor herba sabina βρα⁊ει a grecis appellata duo
rū generū Altera amaraci silis folio. altera cupsso q̄ ex re qdā creti
cam cupssum dixerūt vtilis in suffitus ꝑ thure assumit̄ in medica-
mētis v̄o duplicato pōdere eosdē effect⁹ habere quos cynamū tra
dit̄ collectiōes minuit illita vlcera purgat part⁹ emortuos extrahit
⁊ suffitu: cui⁹ qdē p̄terea herbe v̄tutes ijs v̄sibus ꝯtinent̄ Bratheos
est grece sauina dicta latine Sicca calensqꝫ sibi vis ē: et terti⁹ illi Est
in vtroqꝫ gradus vuln⁹ cū melle vel vlcus fortiter exsicat ⁊ sordes
purgat coꝝ ⁊ iuuat aufcas bōa q̄s plebs vlcera dicit Mēstrua de-
ducit corruptos extrahit aluo Cōcept⁹ vino si cū sit sūpta frequent
Et si trita ꝑus mr̄icis subdit̄ ori Cerrotis admixta cutē fac ēē nitētē
Oib⁹ ⁊ morbis ꝓdest a frigore fcis Illi⁹ in vio aq̄ ue ꝺcoctio curat
Quis vertigo nocet si lotum sit caput inde Herbaqꝫ temporibus
⁊ frōti cocta ligetur   Sauine si desint cynama poni. In medica
mētis iubet ombasi⁹ auctor Insup q̄ Dalyon herbari⁹ parietib⁹
dabat remedia añ ptū in partu ⁊ post partū. Idē auctor memorat
libro. xx. ca. ꝺ pipithi ⁊ origano ⁊ othimine prasio ⁊ georigano ⁊
heraclio ⁊ lepido ⁊ melanthio ⁊ aniso carta. ccxxix. de v̄tutib⁹ ani
si scribēs atqꝫ ꝑus carta. ccix. vn̄ vigesima ac cclij. Rursus idē au-
ctor. Ferūt difficiles part⁹ stati solui cū q tectū inq̊ sit ḡuida. trāsmi

ferit lapide vel missili ex his q̄ tria aīalia singulis ictibus interfece-
rint hoīes aprū vrsā, pbabili⁹ id facit hasta velitaris euulsa a corpe
hoīs si terrā nō attigerit subiectaq3 cubantibus amatoriū est. Rur
sus idē auctor hiene adipe e lūbis suffiri difficult parietes ꝛ statim
parere eiusdēq3 aīalis part: rieti dextro illato pede facile eniti ꝛ pte
rea eiusdē opis nālis historie locis plimis vbi v3 de partu tractat i
opis pliniami qd̄ apud nos est i margine d̄ ptu manu ppa extat epi
grama. Sitīc qsq3 huiusmodi repptorij nr̄i studiosus scribē debet i
sui Plinij margine ad facilē inuētionē d̄ partu ꝛ folioꝝ nūerū vt fi
eri solet in sūmitate. Naʒ tediū pareret oīa que varijs locis de par-
tu Plinius memorat afferre in mediuʒ. Illis itaq3 iā ōmissis dica
mus bona v̄ba nēpe q̄ si fidēter dicant. Imaginatio eni iterdū facit
casum meaq3 sentētia poterunt pdesse. Psalmus q cōfidūt in dn̄o
sicut mōs ꝛc dicēdus ad puerpe aurē est vicib⁹ trib⁹ cū totidē pater
nr̄ ꝛ aue maria q̄ puerpa parit dicat nec nō trib⁹ vicibus exinanite
aiūt insup pdesse. Dixit dn̄s dn̄o meo sede ꝛc vsq3 ad luciferꝝ. Pu
erpere p̄terea si part⁹ differt iuuatiuū aiūt ad aurē dicē v3 Cristus a
iudeis mortu⁹ fuit lazare veni foras h etiā scribi aiūt oportē breue
q3 polici pedis alligari ptin⁹ a puerpio pburēdū. Ad idē s t q pdes
se dicāt infrascripta in.n.p.ꝛ fi.ꝛsp.amē.p crucib⁹ oportune h ꝛ ise
ri⁹ faciēdis ana pepit mariā. Maria pepit iesū saluatorē helisabeth
p̄cursorē o īfās piuro te p ea qb⁹ obediē debes ꝛ p reꝝ oīuʒ matrē
nām siue sis masculus siue femella vt de tenebris exeas ꝛ enitaris
in lucē qm̄ crist⁹ te vocat ad lucē q lazarū vocauit de mōumēto hec
etiā in pecudina carta scribi aiunt oportē ꝛ in manu dari pariētis p
tin⁹ a puerpio pburēda. Ad idē aiūt iuuare v3 solue iubēte deo grā
rū p̄re cathenas q facit vt pareāt celestia regna beatis. De⁹ q hoīez
fecisti ad imaginē ꝛ silitudinē tuā api gremiū solue dolores pturiēti
p v̄tutē tuā q es bn̄dct⁹ i secula. Ad idē scribi aiūt oportē ad dextrā
q3 pturiētis coxā ligari ppe vētrē ꝛ partu edito dari vulcano: po-
tētia dei p̄ris: sapiētia dei filij: v̄tus spūssancti: ana pepit mariā: he-
lisabeth pepit ioānē: maria pepit iesū cristū: sinite: sinite: exinēite ex
inaite. Pādit i terra dom⁹ oipotētis olipi puer vel puella. Dn̄s p̄r
te vocat: Dn̄s filius te inuitat: Dn̄s spūssanctus Te expectat: ve-
ni foras: Maria peperit filiuū sum in bethelē sine pena ꝛ dolore ꝛ

nullam lesionē sensit helisabeth peperit Joannē sine dolore ⁊ lesiōe ⁊ infans exultauit in vtero mr̄is sue ita tu īfans exulta ac dellabere tu aūt mulier gaude ⁊ fac filiū tuū cū modico dolorꝫ ⁊ sine lesiōe. In noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ sp.s. amen. Ad idē memento dn̄e filioꝝ Adā in die ierusalē: ꝗ dicunt exinanite ⁊ pr̄ nr̄ ter dictū in parientis aure dextra cū deuotiōe ⁊ fide aiūt ꝓficere. Itē scribi dicūt oportē Dixit dn̄s dn̄o meo vsqꝫ ad tecū īclusiue ī carta nō nata ꝑ stamē parientis collo a v̄gine puella suspēdi cū pr̄ nr̄ ter dicto. Itē psalmꝰ miserē mei deus apariēte ꝯfert cū credulitate ter dictꝰ marieqꝫ frequēs īuocatio. Ad idē ꝓdesse dicūt agnū dei ex cera noua alba balsamo crismateqꝫ a sūmo romano pōtifice cōsecratū si eū pariēs habuerit super se vnde v̄sus. Salue nostra salus agnus mitissime salue Sanguīe q tollis crimina nr̄a tuo Salue quē sacra cū fec̄ crismatis vnda Ceraqꝫ cādidior balsameusqꝫ liq̊r Salue quē sacro ceu natū fonte lauauit Romane antistes maximus eclesiae Salue sancte agnus: s̄bitis q mortibꝰ obstas Qui p̄mis īferno qcqd ab hoste ruit Qui nos a flāma seruas vn̄qꝫ periclis Quiqꝫ fugas fulgur demoniūqꝫ. fugas Qui nos tutaris vitijs v̄tuib᷑ ns ornas Qui partū pariter cū pariente iuuas Qui cōfers faustos ex hoste infesto triumphos Et reddis ductu prospa cūcta tuo O saluatoris monumētū nobile nostri O magni salue mistca forma dei. Ad partum preterea dicunt valere sextam decimam partem memsure corporis cristi parientis coxe dextre ligatam cum pater noster septies dicto ⁊ septies aue maria ab ipa siquidem parturiēte genu flexo ⁊ coxis latis ⁊ cū omni iuuaminū genere iccirco sese adiuuante. Dicenteqꝫ Cristꝰ natus Cristus passus Cristus a mortuis resurexit Cristus vincit Cristus regnat Cristus imperat Cristus apud me sit Cristus custodiat me ab omni malo ⁊ febre tertiana quartana ⁊ quotidiana Jesus autē transiens ꝑ mediū illorum ait. Si ergo me queritis sinite hos abire. Figura autem figurata est in libro nostro de iuuentute. Preterea sunt qui dicant saturni figuraꝫ quadratam ordines numerorū tres representātesꝫ q de angulo ad angulū multipltcati faciūt qndeci ⁊ oēs ꝗdraginta quinqꝫ vꝫ cū ergo volueris operari per hanc figuram

iiij	ix	ij
iij	v	vij
viij	i	vj

ad mulieres in partu laborātes cū parē nō pñt scribe dictā figurā
in die Saturni ita tñ ꝙ sit festin⁹ in cursu direct⁹ ⁊ augmētat⁹ in lu
mine in pāno bōbicino ⁊ qñ volueris opari ligab pānuꝫ illum ad
crus dextrū mulieris qñ instat hora pariēdi ⁊ ut aiūt statim pariet
h ita posui ut eoꝝ q̄ i locis plīmis iuuare ptuꝫ reperi nihil ꝑtermit
terē venia siqdē nocē neqt nō idign⁹. Nūc ad efficacia succedam⁹.
si part⁹ difficultatē faciet mortu⁹ foet⁹: in potu trociscos sumat de
gūmis ut i ei⁹ Rasis docet antidotario atqꝫ cū eis pariēs suffumi
get ⁊ i aq̄ sedeat in q̄ decoctū sit cāpestre calamētū ut idē i diuisionū
libro Rasis docet caplo de iis q̄ faciūt facilē partū ⁊ educūt secun
dinā ⁊ egredi faciūt etiā mortuū foetū q̄ partū qdē facilitāt cū ꝓpe
tate q̄ ē in ipsis Tym⁹ in cibū sūpt⁹ caliginē discutit lūbricos inte
rimit. vrinā ipellit. mēstrua foeminis ꝓuocat. part⁹ in mortuos ex
bit. tritusqꝫ cū melle ⁊ in cibo dat⁹ pituitas soluit. mixtus polētae
⁊ in vino maceratus coxendici feruens suppositus sciaticis saluta
rēqꝫ eē Platina testat. Seqtur alia medicia q̄ exbit secōdinā ⁊ mor
tuū foetū. ℞. castorei cinamomi myrrae ana fiāt glādib⁹ siles offu
lae ⁊ balsamo vnctae subponāt h remedio si nō exibit. De hmōi si
rupo ministret. ℞. faseoloꝝ cicerū rubeoꝝ endiuiae ana ptes eq̄les
berberis semiūciā hec oīa coquātur in libris trib⁹ aq̄ donec vna re
maneat q̄ colet ⁊ pacieti q̄rta ps vni⁹ librae ministret cū. ℥. j. berberis
radicis positioqꝫ altamiae in manib⁹ pedibusqꝫ valde cōfert ꝓuo
cationi vel ad ꝓuocationē menstruoꝝ. Interea Celsus audiat. Si
v̊o infans int⁹ decessit q̊ facili⁹ eiiciat Malocorium ex aq̄ terendū
eoqꝫ vtēdū ē. Rursus ingt idē auctor. Infātē v̊o mortuū aut secū
das expellit aq̄ potio cui sal armoniaci. p. xj. aut cui dittami cretici
p. xj. adiectū sit. Rursus septimo libro idē auctor caplo. xxix. q̄ cu
curatiōe part⁹ mortu⁹ ex vtero excutiat. Ad idē petrosiliuꝫ ptusuꝫ
⁊ subpositū dr valē q̄re matrix ab hūorib⁹ vel crossis mundificat.
Itē hbae sāguinariae succū seu ipaꝫ viridē minuti incisam aut ipi⁹
puluerē cū aq̄ frigida foetū vl mortuū aiūt expellē. Itē cū eadē aq̄
egni stercoris recētis paꝝ dissipati ⁊ potui sūt q̄ dicāt iuuare mistra
tū. Ad idē laterinū oleū qd sic fit mirabilr dr opari. ℞. latēs nouos
q̊s aq̄ nunqꝫ tetigit seu antiqssimos ⁊ in minuta frustra frāgant sic
sūt saltē auellanae deinde in cacia ferrea pone sup ardētes carbōes

ꝛ sufflādo tm̄ ignias vt ignis instar efficiant ꝛ cū fuerint bn̄ ignita ꝑ bice in antiqssimo oliuarū oleo posito in vase terreo vitreato ibiqꝫ dimitte p diē vnū. Postea cōterre in mortario ꝛ iterū i cacia ferrea pone sup carbonū ignē cū folle sufflando ꝛ isto mō pasce dctos cō tritos lapides oleo .n q̄ ꝑus extincti fuerit vsqꝫ adeo sugge possunt Ita ꝙ molles remaneāt sicut calx cū q̄ murat. Deinde vas terreū. R̷. bn̄ lutatū luto sapiētiae: taliqꝫ cōfectiōe iple nō ad sūmū ꝛ clauð cū optorio terreo lutato ne respire ꝛ fac descendere pforata olla. s. in fūdo vl' alio meliori modo. oleū aūt ipm fua i vase vitreo bn̄ ob turato. Si v̄o dictū oleū n̄ eē bn̄ clarū pallābicū distilla ꝛ erit claris simū valet i passiōes frigidas ꝛ valð ē penetratiuū pforat manū. n. sine lesiōe penetrādo valet epil'e nariū oppilatiōi dolorēdētiū sedat ꝛ mirabiliti aq̄ valꝫ ad ocl'm descēdētē ꝛ i dolores ꝛ auriū passiōes iterficit v̄mes in eis. valet paralisi oris qꝫ torturae inūctū vel bibitū sciatice dolorib⁹ qꝫ iūcturarū ꝛ dorsi. factū ex eo ēplastrū dissoluit splenis apostēata ꝛ ei⁹ duritiē in m̄rice mēstrua ꝓuocat ꝛ educit seu mortuuꝫ seu viuū ēbryonē orificia reserat venarū sanguinē dissol uit ꝯgellatū. aliq̄ ei⁹ gute in olo posite rosaceo ꝛ bibite purgāt pul monē ab humorib⁹ crossis ꝛ viscosis valetqꝫ in lapidē ꝛ in vessice egrotatiōeō f rigidis venēis ꝛ morsui scorpiōis est ꝓriū atqꝫ iis q ꝑ os sūpserū opiū vel iusqamū ꝛ lesis a malicia mercurij sūpti cū aq̄ vitae mirabilit̄ auxiliat̄. Si aūt bis vl' ter fuerit sublimatū erit perfe ctius. Meli⁹ qð esse possit est valde rubeū fortis odoris subtilisqꝫ subsītātie potestqꝫ ꝯponi ꝛ mirabili⁹ erit cū fellib⁹ bois vulpis v̄l si armoniaco ꝛ euforbio secūdū cause exigētiā. ardetqꝫ sicut aq̄ vite Interea Auicēna iccirco studiosum vir̄ bortor diligēter cōsulere dica maxie cclxxxvi. de difficultate part⁹ ꝛ sequēti Michaelēqꝫ sa uonarollā carta. ccciij. liber p̄terea est q pauperū thesaur⁹ appellat̄ in cui⁹ caplo ad faciēdū parere mulierē cū pauco dolore plima ic circo ꝓficua cōtinēt̄ hali astrologus p̄terea astronomice caplm cu dit notabile in extrabēdo creatura de vētre m̄ris quo multo tn̄ ꝑus q̄ꝫ instet partus hora qbus opus erit est recurrēdum nos ad infan tis susceptionem ꝛ regimen accedamus.

¶ De infantis susceptione ꝛ regrmine caput duodecimum.

i Nfantis p̄me susceptiōi q̄tuor p̄ncipalit̄ req̄runt̄. p̄mū q̄dē
vmbilicū vt in p̄habitis cōtinet̄ bene ligatū incidere q̄circa
nō ignorandū veli qd̄ philosophi narrauerūt sup nūero fi
lioꝝ ex mulierib⁹ parientib⁹ p̄us q̄ȝ incidat̄ vȝ si cōsideret̄ sup vmbi
licū p̄mi nati secūdi vel tertij ex pariēte ꝯtinuatū cū foetu hora par
tus. Nā si p̄mo vmbilico ꝯtinuato cū m̄rice ⁊ foetu fuerit ruga vna
vel nodus habebit puerpa aliū filiū. sed si i ip̄o vmbilico nō fuerit
ruga nec nodus aliq̄s nō erit post natū illū fili⁹ nec ip̄gnatio ⁊ si fue
rint i ip̄o vmbilico ruge vel nodi tūc ip̄gnatio seu filiatio erit secun
dū numerū rugarū vel nodoꝝ. Quocirca sagax vir de q̄bus ꝓno
stica dicere voluerit sciscitet̄ obstetrices. Numerādi aūt sūt nodi vel
ruge in vmbilico ꝯtinuato cū m̄rice ⁊ fetu p̄us q̄ȝ vmbilic⁹ incidat̄
q̄ppe q̄ docet Auicēna libro tertio cap̄lo de geminoꝝ cā ⁊ de imp̄
gnatiōe sup imp̄gnationē. Bene aūt ligato icisoq̄ȝ vmbilico ip̄ȝ in
fantē opȝ p̄ieter mollitterq̄ȝ lauare atq̄ȝ a collo ten⁹ modice cū te-
nuissimo sale salire vt ei⁹ cutis idurescat q̄m cū infans nascit̄ oīa q̄ tā
gunt ip̄m sūt ei asp̄a. Nēpe nihil molli⁹ est secūdina q̄ erat inuolut⁹
postea mollit̄ vellamēta opȝ circūuoluē. Itē ifantis nares assidue
digitis q̄rū sint vngues incisi purgent̄ ⁊ in ei⁹ oculis puri oli parū i-
ponat̄ ⁊ oē mēbrū secūdū ꝯuenientiorē figurā figurare cōueniet cū
digitoꝝ extremitate subtili cōp̄ressiōe qd̄ p̄libus opȝ vicib⁹ iterare
ei⁹q̄ȝ oculos molliter tergere ⁊ vesicā ei⁹ p̄mere vt facilis sit exitus
vrine. Deinde man⁹ extendant̄ ei⁹q̄ȝ brachia ad genua ducant̄: ca
put instita liget̄ eiq̄ȝ pilleus supponat̄ ⁊ leuit̄ cōp̄mat̄. Domus ra-
dio nō illuminet̄. Mater diligēs vel obstetrix stati vt nata ē in fan-
tulla mamillas ei⁹ ligat vt a tenero tumere desistāt v̄ginalēq̄ȝ formā
custodiāt quocirca p̄lima in p̄mo canone docet Auicenna. Rasis
post partū v̄o inq̄t. aures p̄mende sūt qd̄ sepe fiat obseruādūq̄ȝ val
de ē ne lac aures ei⁹ intret cū lactat̄: ⁊ ei⁹ palatū cū melle tangat̄ ⁊ si
mas est elleuatis molliter testib⁹ inuoluat̄. Demū silentio p̄tereūdū
nolim obstetrices esse nōnullas: q̄ paternos calceos vt infans tāq̄ȝ
pater longeuus sit. sic dicētes votū faciēdo sepeliant. cū secūdina p̄
cipiātq̄ȝ ignē extra puerpe limen nō aufferēdū vt scilȝ puer sit amo
re seruēs ⁊ v̄itue: atq̄ȝ silia alia p̄lima: q̄ q̄m friuola putamus. Hinc
ad nutricis ellectionem ⁊ regimen accedamus.

¶ De nutricis ellectione ꝛ regimine caput. xiij.

Utricis precipuã ellectionẽ censeo cũ ipa parens: vt requirit natura nutriat suum infantem nisi morbo aliquo mẽtis seu corporis cõtagioso esset infecta quo equidẽ indulgeo tunc nutricẽ alteram elligẽti quae qualitatis sit: quã Rasis laudat. in sui operis qrto tractatu caplo de ellectiõe nutricis ꝛ eius regimie. Sit pterea pstat sanguinea billaris allacris mũda solers prudẽs circũspecta pia pba impigra ꝛ cãtilenaria nõ themulẽta nõ somnolẽta nõ libidinosa nõ pgnãs nõ ciboꝝ edax malũ lac efficiẽtiũ s; bonorum vt sũt oua ellixa pipe cardamomo ꝛ croco tritis ac suppositis pastinaca pvinca herba maior attriplices boragines napi caules ꝛ butirũ. pterea scõchi albi decocti in sorbitiõe nutricibꝰ dati lactis faciũt abũdãtiam colorẽq; bonũ infanti vtilima iis q̃ lac sibi sẽtiũt coire. Itẽ lasina siluestris in terra repens cũ lacte multo florem fert candidũ. hec herba cruda ex aceto in cibo sumpta: lactis mulieribus pstat vbertatẽ. Itẽ glaucion in syria ꝛ parthia nascit humilis herba dẽsis foliis fere papaueris minoribꝰ tñ sordidioribꝰ q; odoris tetri gustus amari cũ astrictiõe granũ h; crocci coloris. hoc in ola fictili luto circunlitũ in clibanis calefit deinde exẽpto succo exprimit eiꝰ nominis vsus est ꝛ succi ꝛ folioꝝ si terrant cõtra epiphoras que hoc remedio vniuerse vno impetu cadũt: hinc tẽpat collyrion: qd medici diaglaution vocãt quo lactis quoq; vbertas restituit sũmit eiꝰ rei causa ex aqua. Alibi sic repperi. Glaucus ex iure sumptus ꝛ smarides cũ tipsana vel ptisana sũpte vel cũ feniculo decocte lactis faciũt abundantiam. Item vermes terreni cũ mulso poti lac deuocant ꝛ aquae dulcis bãlneũ: quidã expertos se esse dicunt ad lactis habundantiam optimum esse si vermes qui terredines dicuntur ꝛ ex lignoꝝ carie generant aut etiã vermes terrae sũmunt. ad q;titatẽ triũ vntiarũ ꝛ postq; exsiccati suntpoannt in aqua ordei: hoc sepiꝰ fiat per multos dies. Idẽ facit feniculi succꝰ a muliere bibitus q̃ tñ si nihilominꝰ lactis inopia pmeretur: cythisum arridũ in aqua macerari oz ꝛ cũ tota nocte pmaduerit postero die exp̃ssi succi ternas heminas pmisceri modico vino albo atq; ita potãdũ dare sic ꝛ ipe valebũt ꝛ pueri lactis habũdantia cõfirmabũt. Ad idẽ valere dr si nutrix ex ore vaccae capre vel ouis aut agne ruminatam herbam

accipiat ꝛ puluerisꝫ ꝛ cum vino albo ieiuna vicissim bibat ter in tri duo. Jtē in vulturis capite lapillus inueniꝫ q̄ est ꝯ omne hmōi nocibile ꝛ a nutricib⁹ ad carnē nudā lat⁹ lac facit crescē in bona quātitate. Jdē facit Cristallus trit⁹ ꝛ in melle pfect⁹ aq̄ distēperato vel vino albo suaui seu lacte potui dat⁹ aut in cibarijs. Jdē faciūt mēta graeca pulegiuꝫ siue ut vulgo dī pullegiolū herbae i vino albo bullite: pectusq; ꝛ māmas supposite mulieris. Jdē facit in cāpno lacte graminea hba bullita expumata eiusq; cū lacte data: Ad idē ℞. lōbꝛicos sub saxis degētes: q pmū optime lauēnt postea in aq̄ fiāt bn̄ bullire: Deinde ab eadē aq̄ exēti: in moꝛtario ꝯtūdanꝫ: deinde denuo in bono vino albo ponanꝫ ad bulliendū cū melle ꝛ croco distēpata ꝛ cū fermētbio bat vespi nutrix qd sit ignara cū it cubitū. Coeterū si māmaꝝ oꝛa foꝛsan eēnt clausa: quā ob rē lac ad infātis negret lactationē accedē. ℞. lōbꝛicos terrestres: qb⁹ optime lotis ꝛ ꝯtusis māmaꝝ oꝛa linianꝫ. Plyni⁹ carta. cclij. Cancbꝛys inquit. Rosmarini gen⁹: cui caulꝫ ꝛ semē resinaceū ē: folia thus redolētia: lac augēt in vino pota. Rursus idē auctoꝛ carta aūt. cclv. herbā lactis abūdantiā docet faciētē: nec nō eadē carta idē auctoꝛ: cibū nutrices docet q̄ fieri excellētes aīo ꝛ foꝛma bonos foꝛe nūciat alūnos. Auicēna lac foecundātia ꝛ iccirco alia plīma carta docet xliiij. Sauonarolla carta. clv. ꝛ sequēti. Scot⁹ in caplo de ꝯditiōe lactis ꝛ lactātis ac de infāte lactēte Rasis in diuisionū libꝛo ꝓfectiones docet: multiplicātes lac ꝛ emēdātes. Petrus de argellata i capitulo de multiplicatione lactis i māmill: nec nō salubꝛis liber nr̄: in capitulo que gnānt bonū lac carta. xxvj. Jn libꝛo pterea Pandetarū pn̄tanea iccirco remedia plīma ꝯtinenꝫ. Haly abenragel in septima de astroꝝ iudicijs pte: capl'm cudit pmū ꝛ trigesimū in dā do natū nutrici qd̄ successiue seqtur capl'm. xxxij. Jn tollēdo natū a māmilla cui⁹ fertilitatē insuper insinuat: illustris physicus Antonius guaynerius.

¶ Coeterum si ob lactis nimietatē vel aliā cām eēnt nutrici mammae inflatae. ℞. nuci folia ꝛ suppone: veꝝ mea meli⁹ erit snīa si lactis vbertate exuberant egenū lactare alterū infantē. Jteꝫ in lactis exuberationē. ℞. oꝛdeū ꝛ vꝛticā q̄ in aq̄ bullita supponātur. Ad idem Māmae cū aceti acris fece liniantur cum muriū stercoꝛe in aqua

pluuiali ad instar muratoriae calcis densitatē distemperatis: quo-
circa praescriptus Petrus argelata Bononiensis in eius volumi
nis pluribus est locis consulendus: et praesertim in capitulo de mā
millarum duritie. Interea notandum est: quod lac mulierum magna
rum fuscarum coeteris paribus melius est et pluris nutrimenti: quam
mulierum albarum. Sed tamen vnicuique infanti magis conuenit
lac mulieris quae similior sit matri suae quoniam illius lac simili⁹
est sanguini menstruo quo infans nutritus fuit in matris vtero: dū
tamen ipsa nutrix sit bonae aetatis et conuenientis et haec est aetas
supra viginti annos et infra triginta duos. Insuper sciendū est mā
mae dextrae lac: melius eē sinistrae. Mulieris vero lac quae obno-
xia est colerae rubeae nocuū est propter nimiam eius caliditatem
et praesertim in estate: nam infantis ventrem et vesicam nimis calefa
cit et vrinam incendit quo fit ut in vesicā conglutinetur in lapides
ideo longe vitanda est: talis nutrix. Namque non modo in aetate
infantiae imo etiam toto tempore vitae alumni eius vesicam red-
dit lapidosam. Quippe maximam naturalitatis partem hauriūt
a lacte lactētes. Mulierib⁹ vero ipsis nō crescit lapis q ut in libro de
aere et aqua Hipocrates testat. et regionib⁹ ea qbus mulieres min
gūt loca sunt lata. nā nec fortiter fricāt vel scalpūt ea nec tractāt ma
nib⁹: sicut mares quorū minctorium in summo ē virgae. Foeis vo
lati⁹ ē os vesicae vñ pri⁹ qz augeant si q insūt lapides: fluūt. Prae
terea cauēdū est: ne pmo infans lacte lacteт. nā salsum ē et saniosum
propter saniosos humores qs inuenit in vijs venarū et añ se ppellit
ad exeundum. Malum insuper est lac pgnātis praesertim si ab alte
ro compressa sit viro qz ab assueto et si vtitur plurimo coitu. nāque
subtilius substantiae lactis separatur et infans nutriт crosso lactis
alimento. Insuper nocuum est lac a partu valde remotum quoni-
am est nimis tenue. nāque nobilius descendit in libidinem ad matri
cem quae desiderat. Medium vero lac inter primum et extremum
est bonum et idoneum. Praeterea notandum est quod lac in nimium
ieiunis nutricibus est nimis tenue. crapulosis autem indigestum
quorum vtrūque est insalubre. similiter qd primo mane venit ad mā
millas. nā est purgamētum Quare periti praecipiūt pmo mane nu
tricibus emulgere parum lactis ac de residuo lactare infantes cum

cantu musico: sic in cunis solēt cū camenis. Cunarū aūt mot⁹ dʒ eē lenis. nāq₃ sic cū suauitate: spūs calor ꝛ digestiua ṽtus excitant̄. In infāte in q̊ ꝑpt̄ lac ē humidissima. Cauēdū insup lōge ē ne infās lacteat fatigatā maxie adhuc sudātē nutricē: nocet pterea si infātl mā millae i natiuitatis dieb⁹ cū digitis nō sint exp̄ssae qd̓ nisi fiat humiditas lactea intestina imorit̄ ꝛ mamillas pinde tumidas irreuocabiliter dū viuet reddit quāobrē adolescētes i ueniunt̄ q etiā in iuuētutl flore parū hñt lactis i mamill: qppe qd̓ discriminosū ē. Nocet i sup ipsi⁹ ifāti nimia repletio vñ tussis causat̄ i fāti q qdē ad aliquā tā mēbroꝝ vsq₃ idurationē ē lactād⁹: ꝛ hoc iux̄ snīaʒ magni Albti triēniū eē dʒ ꝑpt̄ teneritudinē cōplonis hūanae. In alijs tñ aialib⁹ dura corpa hñtib⁹ citior fit ablactatio ꝛ i triēnio in infā ib⁹ hōinuʒ firmātur dentes solidioꝝ cā ciboꝝ. Rursus in eodē de aialib⁹ ope idē Albt⁹ caplm nōbile cudit de nā ꝛ dispōne hūiditatis lacteae li. iij. tractatu altero carta. lxvij. nec nō de mamis qppe q̄ sūt instrā lactis ad nutrimētū nati: sic sanguis epar ad nutrimētū itestinoꝝ. ꝙ aūt lac sit albū ꝛ sanguis rube⁹ faciūt ipsa mēbra. Nā mamaꝝ caro ē laxa ꝛ alba iō sanguinē ad se directū ꝯuertit i sui siliʒ colorem epate aūt rubet sanguis qm̄ ipm ē rubeū molle ꝛ coagulat⁹ q̄si sanguis. Sic etiā alia mēbra faciūt in id qd̓ ad se de nutrimēto dirigit̄ ꝛ haec ē cā ex pte organi opantis. cā aūt ē calor pfecte decoquens hoc eni sāguinē lacteū ꝯūtit i albū ut i oīb⁹ parit̄ patet pfecte decoctis videlʒ spmate sanie ꝛ brodijs elixatoꝝ. Cōicāt aūt mamae cū multl mēbris i venis ꝛ arterijs: ꝛ illa vena q̄ cōis ē m̄rici ꝛ mamae ab aliqb⁹ Riūtis nūcupat̄. vñ cū mulier lactat, ꝛ coit cū viro id plimū nocet infāti q: subtile nutrimētū qd̓ ad mamas p riuertim ascēdē debēt ad os m̄ricis descēdit. Praeterea idē auctor in eiusdē de aialib⁹ opis li. xxix. tractatu ij. caplo. vij. carta. ccxxxi. nōbilia plima scribit De gnātiōe cā vtilitate ꝛ diūsitate lactis. In aialib⁹ lac hñtib⁹ Plyni⁹ tñ lac foeminae nō corrūpi alēti partū: si ex eodeʒ viro ꝯcoepit arbitrat̄. Tēptant̄ insup lactētes collostro q morb⁹ ē ex lactis dēsitate spōgiosa ꝑueniēs si biduo a ptu m̄rnū lac gustauerit. Cauēdū itē est ne infātes añ cōpletū annū in lecto cū nutrice teneant̄ p̄sertim si sit themulēta seu stolida: si infās in aq̄ vel igne vel parentis alia filii seu perierit nutricis maxie incuria h si bis acc dat

nutrix morte mulctetur.

Explicato naturali Placet nunc mihi de morali nutricis regimine alumnos erga disputare: quocirca illud ne ommittatur primum Dignū est ut alumnos qui nutricibus coniuncturi ministraturiq; sunt tales in primis alumnas perquirant: ut adolescentuli bonis veniāt moribus instituti. Dehinc ut patriū sermonem, si sit elegans, ac expedita, pronunciare verba sciant ne barbaris vocibus aut depravatis moribus intincti aliquod ex ijs vitium reportent Itaq; hoc proferatur ex labijs qd aures nō polluat audientis. Item reprime verbum quod effeminat audientes, Inquit Quintilianus. Illa enim aetas tenera inflexionem quamlibet patitur. Igitur ante omnia: ne sit vitiosus sermo nutricibus: quas si fieri posset sapientes Chrisippus optauit certe quantū res pateretur optimas eligi voluit. et morum quidem in ijs haud dubie prior ratio. Recte tamen etiam loquātur: has primū audiet puer harum verba effingere imitando conabitur: et natura tenacissimi sumus eorum quae rudibus annis percipimus: ut sapor: quo noua imbuas durat: nec lanarum colores: quibus simplex ille candor mutatus est elui possunt: et haec ipsa magis pertinacius hērēt: quae deteriora sunt. Nam bona facile mutantur in peius Quintilianus idem inquit. Aptissime itaq; diuinus ille Plato: nutrices admonuisse videtur: ne friuolas ac turpes pueris memorent fabellas: ne illorum animos ex initio: stultitia et corruptis imbuant moribus. pulchre igitur monuit poeta Phocilides. Dum tener ē natus generosos instrue mores. Quapropter Petrus paulus vergerius iustinopolitanus. Recte inquit: iacienda sunt in hac aetate fundamanta bene viuendi et formandus ad virtutem animus dum tener est et facilis: quamlibet impressionem admittere: quae ut nunc erit ita et in reliqua vita seruabitur: quemadmodum stipites virgultis teneris alligatae: illa a ventorum vi defendunt. sic adolescētuli preceptis optimis: optimisq; moribus instituti a vitiorum afflatibus sustentantur. Ante omnia non solum nihil peccando. verum etiam honesta singula peragendo manifestum sese filijs exemplar exhibeant ut in eorum vitam quasi quoddam speculum intuentes ab operum simul et sermonum turpitudine se penitus auer-

tant Plutarchus in libro de liberis educãdis nõ minus acute q̃z opportune disseruit. Hinc est ꝙ in quarta satyra. Maxima debet̃ puero reuerẽtia siqd Tur pe paras .nec tu pueri ↄtẽpseris annos. recte inquit iuuenalis. Paruus siquidẽ error videtur in principio Maximus esse solet in fine. Instruenda itaqꝫ est a p̃ncipio vita ex emplis illustribus ad vtrosqꝫ casus vitae aptus est sapiens bonoꝝ rector malorum victor.

¶ De cõsideratiõe cosmi ⁊ microcosmi alterius tractatus sigilluꝫ.

q Uemadmodum embryonum humanorum in matris vtero septenarij numeri viuidiorem vim esse discussimus. Ita vt plurimuꝫ singularis ⁊ vt sapidiore nobis nõ nihil more quoqꝫ greco ponamus. Dualis nõ infreqẽter: cuiusmodi enixus geminorum vocabulũ profusa iam appellatione vsurpauit Pluralis autem ternarij sciłꝫ ⁊ quaternarij rarum numerosioris rarissimum vsqꝫ ad septenarium a quo quidem supra quem humana penitus respuit natura a megacosmi vel origine natum ⁊ viuũ nulluꝫ fuisse equidem crediderim quandoquidem me in septenariuꝫ vno partu puerperium q̃ztum potest natura neqꝫ plus eam in humanitate conari posse animaduerti qͦd nihilominus a professiõe nostra deicereꝫ nisi naturam senescere cum in coeteris terrenis rebus tum in ominibus precipue deprehendissem quippe qui ab antiquioribus posteri ⁊ animi ⁊ corporis genijs profluxere quocirca animã esse mundum mutatoini obnoxium ⁊ corruptibilem quo soluto que in illo sunt omnia confusiõem accipient. Uacuum autem siue intermũdiuꝫ infinitum in quo fieri est possibile mundum secundũ magnarum sectarum philosophi tradiderunt. Aristoteles auteꝫ vt reffert lactantinus labore se ac molestia liberauit. Dicens semper fuisse mundum ⁊ semper fore Itaqꝫ humanũ genus ⁊ coetera que in eo sunt initium non habere sed fuisse semper ac semper fore. Ast cum nos videamus singula queqꝫ animalia que ante non fuerunt incipere esse ⁊ esse desinere. Necesse est totum genus aliquãdo esse cepisse aliquãdo desiniturũ qr ceperit. Oia eñi trib⁹ tẽporib⁹ ↄtineri necesse est p̃terito p̃senti ⁊ futuro p̃teriti est origo p̃sentis substãtia futuri dissolutio q̃ oĩa ĩ singulis hoĩb⁹ appẽt. ĩcipim⁹ .n. cũ nascimur

cam⁹ cũ viuim⁹ :desinim⁹ cũ interim⁹. Cloto colũ baiulat Lache
sis trahit Atropos occat. Sic poetae tres parcas esse voluerunt.
Unã q hõib⁹ vitã ordiat. Alterã q ꝯtexat. Tertiã q rũpat ac finiat
In toto aũt hominũ gñe qꝛ solũ pñs appet ex eo tñ ꝛ ꝑteritũ.i.ori
go colligit ꝛ futurñ.i.dissolutio. nã qm̃ est appet aliqñ coepisse. eẽ
eni nulla res sine exordio põt ꝛ qꝛ coepit apparet qñqꝫ desitura
nec.n.põt id totũ eẽ imortal' qđ ex mortalib⁹ ꝯstat qppe quã sniaꝫ
Salustiũ florẽtissimosqꝫ deinde florẽtinos Danthẽ alligerium ꝛ
Petrarchã ꝓbasse clarũ ẽ siqdẽ vl'em sensiꝫ nãꝫ nãtã inquã deficẽ
parit ꝛ coeli cogũt ꝛ añ oculos vndeqꝫ ipsi⁹ se se ingerit rei certi-
tudo. Queso vos vniũsaꝝ q nr̃a aetate vigẽt ṽtutũ ꝑcipue astreae
lumina ꝑstãtissimi.d.petitionũ iudices Andreas fusculo Georgi⁹
georgio ꝛ Bernard⁹ maripetro viri tũ iustissimi tũ sapiẽtissimi q sin
gula nõ ꝓ obsequo.sed ꝓ veritate metimini quẽ tẽpestatib⁹ nr̃is vel
a florẽte Roma lõgissimo post liminio siue italũ siue graecũ siue
vndelibet oriũdũ. Armoꝝ Alexãdro Philippi filio Camillo di
uersimodeqꝫ cartaginẽsib⁹ Hanibali aut Scipioni ꝛ plaerisqꝫ oi
bus ut sic ꝓ illi⁹ rei publicae cõi q̃si moerito dixeri ciuib⁹ romanis
ne iccirco texeã mai⁹ op⁹ ꝑstrictis aut lr̃aꝝ ꝯcertatõe vel ꝯstãtia Ci
ceroni Catoni alijsqꝫ antiqorib⁹ sũmis viris aut fortitudine ai So
crati aut phiae gl'ia Platoni septẽqꝫ graeciae sapiẽtib⁹ aut musaꝝ
Armonia Homero seu Maroni nr̃o cõꝑabim⁹. Hic nemini eius
dẽ poetae graeci q añ annos ꝓpe mille minora corꝑa mortaliũ q̃
ꝑsca ꝯq̃st⁹ ẽ. nãqꝫ Euthimenis filiũ in tria cubita triẽnio adoleuisse
ꝛ in creta fremotu rupto mõte corp⁹ oraculi iussu refossuꝫ ẽ qđ se-
ptẽ cubitoꝝ fuisse monumẽtis credit. ꝓpterea Uirgili⁹ in georgicl
canit.s. Et tp̃s veniet in finib⁹ ill' Agricola cũ curuo terrã mollitus
aratro. Exesa inueniet scabra rubigine pilla Aut g̃uib⁹ rastris ga-
leas pulsabit inanes Grãdiaqꝫ effossis mirabitur ossa sepulchris
Quocirca Plutarchus in historia de Sertorij vita p Leonardũ
aretinũ ex graecis lr̃is i latinas ṽsa. Sertori⁹ ip̃m aggressus Pa-
ctianũ qdẽ necauit. Exercitũ aũt vi coepit Tigennã ṽo oppidũ in
quo Ascalius ꝛ fratres cõfugerant expugnauit. Ibi sepultum esse
Antheũ incolae tradebãt eiusqꝫ monumentũ cũ ꝓpt magnitudi-
nẽ asserẽtib⁹ barbari fidẽ nõ ꝑstaret Sertori⁹ :ꝑfodit. Reptoqꝫ ibi

corpore: septuaginta cubitoꝝ obstupuit: restauratoqꝫ tumulo fa-
mã eiꝰ honorẽqꝫ adauxit. Si quidẽ in historia de re aegyptia va-
sto fuisse olim corꝑe hoĩes ꝯtinet victos ab Osiride. Fuerũt q hos
putauerint e terra genitos: recẽti adhuc ꝓma aiantiũ gñatione: alij
corꝑis robore validiores cũ multa ꝓclara egissent oꝑa Gigãtum
nomẽ casu sortitos affirmãt Herodotꝰ in historiarũ ꝓmo. Inuen-
tũ sub t̃ra fuisse corpus tradit cubita lõgitudinis hñs .vij q faciũt
pedes duodeci ⁊ q̃drãtẽ qd̓ aiadũtes Homerꝰ ait vastiora ꝓceri-
oraqꝫ fuisse corꝑa hominũ antiq̃rũ qꝫ suo tpe q̊ iã mũdo senescẽte
Rerũ atqꝫ hominũ fiãt decremẽta. Atqꝫ nouit gigãtis corpꝰ sub
terra Romae reptum esse. Testimonio sunt cum nonnulli iccirco
rarissimi versus quos vidi ⁊ legi tum plurimi viri fidedigni.
¶ Retulit ꝑterea põtificij iuris doctor ⁊ sacerdos optimꝰ Ioan- Vide
nes mihi ꝑgulẽsis indubia vir nẽpe fidedignꝰ lapidẽ ꝓ ꝑtorij vene-
ti basi maximae magnitudinis a polẽsis theatri ĩ pomerijs adhuc
extãtis q̃drãguli culmine deiectũ terrã adeo penetrasse vt nihil ex-
taret qd̓ admirati oparij conati sũt. qd sibi vellet abissus ille ꝑscruta-
ri fornicẽ iuenerũt vbi sepultũ erat hũanũ corpꝰ cuiꝰ os tibiae ꝑfe-
cti a calce vsqꝫ ad v̓ticẽ staturã totã aeq̃bat. Int̃ea si brutoꝝ q̊ꝫ dig-
mihi offerreret collatio argumẽto adderẽ cũ pleraqꝫ tũ admirabi-
lia. In ipsis q̊ꝫ brutis recẽtiorẽ ꝓinde icitãtiorẽ vigorosiorẽqꝫ an-
tiqtus nãꝫ exercuisse q̃ nr̃i ꝯtẽporanei ꝓ lõga olim desuetudine in-
credibilia arbitrant̃ q̃ qm̃ si memorarẽ cũ ꝓmꝰ h nr̃ nimis tumere
libellꝰ ꝑgeret. Tũ ab istituto lõge nr̃o digrederer nihil q̃liũcũqꝫ sa-
luti aetatũ hominũ cõferẽtia: ꝑteribo. Ista q̊ꝫ ipsa taciturnitate in-
uoluẽs q̃ de Bucephalo memorant̃ ad hominũ tm̃ genios totꝰ ꝓ-
fessionẽ .s. nr̃aꝫ ꝯũsus. Opeꝑciũ lr̃aꝝ ope memorie ꝓditũ ẽ ĩ agro
laurẽte caeseris ancillã vno partu peperisse qnqꝫ infãtes atqꝫ i ẽ al-
terã in aegypto mulierẽ. ut sic de ꝑlibꝰ ĩ eadẽ regiõe. Testat̃ Albꝰ
magnꝰ infãtes totidẽ vnico ꝑtu enixã qd̓ nõ tã a regionibꝰ in qbꝰ
planetaꝝ sol ꝑserti influẽtijs ꝑlima mirabilia causant̃ ac variãtur.
Quibusdã eni regionibꝰ dũ riget hyems. estas ĩ alijs feruet. Atqꝫ
dũ in qbusdã floret venereũ ver. In alijs pendet autũnꝰ. ⁊ cũ estu
feruẽs ẽ india verna tũc ẽ aegyptꝰ ⁊ illi q morant̃ sub aeq̃tore diei
benigniora tꝑa sortiunt̃ qꝫ ex vberrimo vtroqꝫ ꝯpinate vicissitudi

ne q̄dā ipam vehemētiſſime interqeſcēte iterū atq3 iterū amore no
ui ſemis matrice ſe recludente. Regitiua q̄dē ac diſtinctiua v̄tutib⁹
mediātib⁹ ⁊ eo quo pacto libro.ix.tractatu altero ca.vj. de cā ge-
minoꝝ carta.cxxxvij. de aīalib⁹ ſcribit Albt⁹ nec nō Auicēna li.iij
ca. de cā genioꝝ ⁊ de impgnatiōe ſup impgnationē ex coeleſtib⁹ i-
fluētijs ⁊ integriori gnāli nā q̄ppe q̄ nr̄o ſaeculo qd̄ antiqt⁹ vigori
oſior lōgo euo neqt eneruis qd̄ cū plib⁹ reb⁹ tū ex hac maxie lic3
pſpicē. q̄ megacoſmi q̄ſi nat⁹ microcoſm⁹. Juuenis q̄3 ſenex foet⁹
generat firmiores. Hic corruptibilia oīa ſeneſcē pculdubio diffini
mus ⁊ iuueneſcēs q̄3 ſeneſcēs in ſuo qcqd naturato gnē cui.ſ. pteri
tū pn̄s ⁊ futuꝝ tp̄s determinat vigoroſi⁹. Hic arcano q̄dā calle cō
gruere Theophraſti ſnīa mihi videt quā Plutarchus affert in ca
thalogo de viris illuſtrib⁹. Memorās Alexādri vitā cui⁹ mēbra
atq3 os tā ſuauiſſimū odorē exhallabāt ut ⁊ interiores tunicae mi-
rabili fragrātia redolerēt: cui⁹ rei cā fortaſſe fuit q̄dā corpis tēperi-
es inato calore feruētis. Cū eni ut Theophraſt⁹ eſtimat humor a
vapore digerit ſuauis gignat odor oportet in microcoſmo: ea pro
pter arrida q̄3 atq3 torrida megacoſmi loca: plima ⁊ pſtātiſſima ge
rūt aromata. Sol eni cor ſiue orbis geni⁹ putredinis cām humo-
rē exhaurit. Megacoſmi aūt aiam Deū eē valde ē nobis veriſimi
le cui⁹ nām qm̄ in oīb⁹ reb⁹ certiſſimis ſcim⁹ rōnib⁹ nobiliorē im
mo oīu3 nobiliſſimā: ſolā ipa3 ideo imortalitatis excellētia pſtare
coetera q̄3uis caduca remanēte tn̄ ſpūs illius ppetuitate ſempiter-
na reuiuiſcibilia ⁊ recētata vigētiora iudicam⁹. q̄re ſi tēpeſtatib⁹ au
guſti puerperiū editū eſt quinquēnariū: priſcis illis tēporibus ab
vrbe condita remotiſſimis forſan etiam ante litterarum inuentu3
longe viuidam recentiſſimā in qua ⁊ homines quoq3 ipſi virilio-
res aetates: tres aut quatuor prob hodierna vita noſtra largiebā-
tur: in ſeptenariū puerperiu3 vno partu: Microcoſmis medianti-
bus ⁊ ſua ⁊ megacoſmi aetate: iuuenibus ſanis ſinceris ſucciple
nis alacrib⁹ fortib⁹ a belloꝝ quoq3 ſtrage ſaecuris diuitiarumq3
cupid tatibus: ⁊ ſexcentis diſcriminib⁹ expeditis quae noſtro ſae
culo cōlamate iā impant naturā cōflatam. q̄nq3 a veritate alienū
nequaq̄3 equidē putauerim. Q̄nqdem ſeptenariū numerū Mar
co varrone naturalit: natura quaſi preuia militatū militariq3 pre-

sertim in hoie. Trogo quoqꝫ auctoribus nō ignorem. Quippe q in aegypto septēnos vtero sil' gigni. De hōibus locutus memoravit. Plura iccirco pēsiculati ꝰaperirē nisi te tādē itidē victor pisane sapia tua sētire facēt me presagū: quippe q Florū legisti: Nāz haud in orbis tm̄ vniuersitate imo in vrbiuz etiā particularitatibus primū in infantia pueritia adolescētia ꝛ iuuētute velut coalescere: longissimis deinde aeui spatijs ꝓfligari: quod de Romae ciuitate nō Florus tm̄ imo celebrat etiā Liuiana tuba clarissima.

Tu te venetiarū ciuitas illustrissima nūc eo robustiꝰ decet viraginis gloria fungi ꝙ iuuentutis tuae tēporibus olim po lapsus Liuius tuus emicuit. Nunc ut apias hactenꝰ clausū scribēdi pelagꝰ: opꝰ ē animis. Nūc Romae ciuitas illa antiq̄ iacet: Tua ē haec aetas fruere tuo sydere: Ad dictu dignas victorias te te accinge: qd cessas: qd foelicitatis tuae gloriae reluctaris. Est aurū sunt arma ꝛ viri. Supstat alt' tibi Scipio Maurocenꝰ vir tū liberalis tū magnanimꝰ bell' exptus ꝛ in ꝑmis patriae fidꝰ ꝯstātissimus iustissimusqꝫ Justinianꝰ. Supstat itē alt' Sophiae qdem monarcha maurocenꝰ Senatoꝝ splēdor Dn̄icꝰ q̊rū alt' armis alt' toga plīmū viget. Viuit pricepes inclytꝰ tanq̄ꝫ orbis pulcherrimi sol Ita vrbis cor Augustinꝰ. Viuit viuatqꝫ sapiētissimꝰ ipse senatꝰ qd ambigis an votis mulieribꝰ freta victorias absqꝫ labore: ab alto speras. Si qdē verissimū illud ē saepenumero desensuz impiū venetū olim labās: Diuina magis ꝓuidētia q̄ꝫ humana. Atqꝫ eqdem seruādū spero. At perinde nō est ventri ꝛ plumis tantopere indulgēdū. nō est inquā in otio marcescēdū. Vide q̄ꝫ libere tecū Amor me cogit ago homo pusillꝰ ꝓpera vtendū est aetate cito pede labitur aetas. ꝓpera iuuētus labori apta otio senectus Singulos dies magni extima. Maxima nāqꝫ reꝝ momenta. Petrarca q̊ꝫ admonēte. Quae multis elaborata sūt saecul' Saepe dies cōficit vnꝰ

¶ Expgiscē deniqꝫ ꝛ esto vigil. vigilādo nāqꝫ bn̄ ꝯsulēdo bn̄ agēdo ꝓspe Catone cōprobāte oia cedūt. Expgiscē inquā ab aqlone aqla rubea tertiū parat volatū: nigrātē pessū si ꝛ in pueritia qdē dedisti: qd spandū. Si vigilas est in iuuētute. Eia itaqꝫ ꝓ tuo insurge sanguīe: hūiles q tuo iugo spōte pserti colla subijciūt Rogo. Amplectē subiectis pce: ꝛ debellare supbos hac tm̄ lege eo ne postea ef-

ferari q ab oib' iuicta tu te luxuria vicas ceteꝝ. Te talē pbe ut mal lint ppli tibi seruire q̄ aliis impare. Pietatē cole. Tpantiā serua. Justitiā sine discrimīe ministra. Fortes ꝛ bñ moeritos de re publica viros ut plimū fluctuantes cōfirma. Seditiosos deiice: ac tumidos nimiū adolescētes tuos cōpesce Senect' iperet. Juuent' pareat. Quicqd agis prudēter agas ꝛ respice finē: Nō pteriti scire futura facit. Propterea lraꝝ studia foue clari historiis ꝛ magnis premiis ad silia munera obeūda illustres viros teq3 amātes accende. Hiis artib' foelix fortuna tibi stabilis fiet ꝛ pax aeterna sequetur. Ad te nūc vrsinoꝝ gloria polae psul Redeo pat amplissime ptiae tuae Venetiaꝝ. s. ipsaꝝ noie. Quid nō audet amor. tuis pedib' p uolut': te quāta possū deuotiōe obtestor. pge ꝛ rei venetae nomē. O tpa: Ab vrbe pdita p mille sexagita sex annos ad nr̄a3 vsq3 aetatē null' idoneis celebratū scriptorib': nisi ab excellētib' ingenio viris fama ꝛ lris Jllustrēt: olim post quātalibet annoꝝ saecula terminaturū: Amplectē ꝛ otio tuo: posteris aeternū redde. Quib' te nō min' latine q̄ vē scripsisse: Genii tui: non Hamonis inquā oraculo: psuasū fore vaticinor. Vatē aūt me faciunt mores tui: q̄s n[illegible] vnq3 silebit aetas. ¶ Sic Nos de humana nā ad vmbilicū primū op' duxim'. ad secūdū accedamus.

¶ Antonij. Z. V. policolae: De embryone liber pmus explicit.

¶ Jmpressus Anno dn̄icae natiuitatis. M. cccc. nonagesimo primo Januarij primo primus hic: per Dionysium Bononiensem Venetijs libellus est faustis ominibus.

1891

¶ Vos bñ beateq3 valete ꝛ bene agite. Agitis ante oculos Judicis cūcta cernentis.

Illustri viro Victori Pisano patricio Veneto: Suus Antoni
us dicit salutem.

¶ Poetarũ princeps virgilius tribus tantũ vsus est Gracili
Mediocri Grandiloquo Ego vero qui iam dudũ experiri de
creui plures ne dicendi possint caractheres repperiri Cũ de in/
fima nunc & balbutienti etate agatur: Infimo quoq̃ & balbutiẽ/
ti pene stillo: De infantia libellũ istum hoc decreto exaraui: vt ꝓ
quarũlibet conditione magnificentia ue minus pusillis: aut gran
dioribus etatibus: minus quoq̃ pusillũ grandiusue & magnifi/
centius eloquium adhibeatur atq̃ hũc ipsum librũ sum tuo du
ctu impressori pollicitus O qui longo interuallo precurris vi/
ctoriose Mi dux victor pisane. coeterꝫ nescio quo vultu hãc ver
borũ nuditatẽ academicorũ coetus admittet. Te autẽ q̃ In om/
nibus: Horatiana quoq̃ sententia: decorũ seruari semper pro
batissimũ iudicasti Statutum huiusmodi meũ aequo animo spo
laturum. Silicet hoc sponte mihi ipsi exanimi quodam feruo[re]
iugo iniuncto vt de natura humana operis Illustrissimo senatui
et populo ueneto dicati: ab embrione incepti pro etatum ratiõe
annua & opportuna successione libelli vita modo supersit inepti
minus atq̃ minus emittantur. Hoc primũ niilhominus icto fe
dere vt impressi uenales isti de embryone videlicet ac de infan/
tia a bibliopolis prius nõ maiori q̃ꝫ throni pretio diuendantur
quod ita volui posuisse ne preter q̃ꝫ honestũ sit pertinaciter ipi ef
flagitent. Nos ad prefationem iam: que cum ab astronomia sũ/
matur non depresso adeo stillo vt in reliquis nostrã accedamus.

¶ Antonij Zeni . A. policole de altera humana aetate alter est liber Mercurialis Libri de infantia peculiares quoq; sunt duo tractatus. primus quidem de īfantili aetate: secūdus de motiua.
Primi tractatus capita quidem sunt septē.
Primum de infantis est elementis.
Secundum de infantis natiuitate: ⁊ natiuitatis hora.
Tertium de infantis fato: ⁊ fascinatione.
Quartum de humanis arbitrio: ⁊ prima cardicaristia.
Quintum de infantis cautellis: ⁊ obseruationibus.
Sextum de infante baptizando: ⁊ nominando.
Septimum ⁊ vltimū de genio ⁊ infantis liberali excitatione.
Que sequitur primus tractatus de varietatibus hominis: Secundum aetatū varietates sigillum quod sequitur secundi libri.
Secūdus tractatus de peculiaribus quiditatibus: ⁊ membrorū egrotationibus infantis: ⁊ balbutiētis. Huius autē alterius tractatus capita sunt trigintatria.
Primū est de Megacephalo: ⁊ microcephalo.
Secundum est de saphati: ⁊ fauositate.
Tertium de epilensia: ⁊ morbo lunatico.
Quartum de egrotatiōe que puerorum mater appellatur: ⁊ infantiae soda peculiari.
Quintū de palpebrarū: ⁊ occulorū naturalitatibus: ⁊ peculiaribus eorundē egrotationibus infantis: ⁊ balbutientis.
Sextū de auriū naturalitatibus: ⁊ peculiaribus earūdem egrotationibus infantis: ⁊ balbutientis.
Septimū de nasi: ⁊ nariū naturalitatibus: ⁊ peculiaribus earundem infantis: ⁊ balbutientis egrotationibus.
Octauū de labiorū: ⁊ oris naturalitatibus: ⁊ eorūdem balbutiētis peculiaribus egrotationibus.
Nonū de gingiuarū: ⁊ dentiū naturalitatibus: ⁊ peculiaribus eorundem balbutientis egrotationibus.
Decimū de liguae: ⁊ palati nālitatibus: eiusdē aetatis motiuae peculiaribus egrotationibus.
Undecimū de vue: ⁊ epigloti nālitatibus: ⁊ eiusdē peculiaribus etatis motiuae egrotationibus. xij. de cana: ⁊ guture peculiare.

Que sequitur secundi tractatus de allacritate ⁊ iocūditate in eta
te motiua discētium. Secūdi libri alterius tractatus sigillum.

Acturus rerū altissimarū initiū:quibus vt exu
peranti splendore.nō vespertilio modo. immo
aquila interdū ipsa allucinat. Sic non obscura
f tm̄ Quin ⁊ illustria vincūtur ingenia vereor de
tractoribus ne cāpum aperiā. Nulla.n.est au
ctore valerio Tam modesta vite conditio: que
malignitatis dentes possit euitare Atq3 equi-
dem vt modeste dixerim obnoxios puto:q̄ infantiu3 p̄destinatō
nes:⁊ p̄scientias:ac astronomiā volunt cū in ceteris terrenis re-
bus.tum p̄cipue In hominū natiuitatibus vana Reclamātes:
que Fauorinus de fatis humani generis est oblocutus. quippe
que valde admiror tāte venustatis p̄hum:q̄3re videri voluit. opi
natū. Hic equidē qui etate sum lōge inferior Ausus fueri3 gran
deuū Diogene3 naturā homini poculū dedisse puerum re ipsa
docuisse dicentē.puer me vilitate superauit. Quapropter natu-
rali cognito accidentale abiecit. Sic fauorinū vera p̄specta veri-
similē dasse pessum sniam decuisset:que hinc vel maxime radica-
uit Quod īpossibile duxit:hominē breuis vite spacio cū p̄zona
rum ac deuergentiaꝝ globorū:tum regionū ꝯnexionūq3 mundi
varietate potuisse stellarū habitus formas ⁊ posituras infractis
genijs obseruare que suos orbes longo euo p̄ficiunt. Ast prob
hominū animi: quibus de excellētibus loquor non nihil inesse
diuini spiritus cōiector. Unde tot artes:tot doctrine: tot monu-
menta fluxere. Si recta statura ad rotationū celestiū ratiōes cō-
siderādas Astroꝝ prorsus naturas ignorar etis:quorū q̄dē ob
seruationē priscis tēporibus:haud q̄3 primū cōsumatissimā pu-
to sed pedetenti3 In dies ingenio ingeniū:ac ferro:ferrū acuen
te deprehensior radiauit. Sic oēs artes ab initio rudes. Deīde
in exactissimas euasere:que vt videt fauorinus nequaquā cū se-
quacibus aīaduertit:quoꝝ preterea error inde ceruicatur:q̄ vt
ipsorū verba ponā.vident hoīes vtriusq3 sexus oīum etatum di
uersis stellaꝝ motibus inuitā editos regionibus vbi geniti sunt
longe distantibus.oēs tn̄ istos aut hiantibus terris : aut laben-
tib⁹ tectis:aut opidoꝝ expugnatōib⁹ aut eadē ī naui fluctu obru
tos:eode3 genere mortis:eodēq3 ictu temporis interire. Quod

aiūt nūq̄ꝫ eueniret Si nascendo suas vnūquodqꝫ leges habe-
ret. Addunt nonnulla insuper adeo friuola vt ipsi eorū pace di-
xerim somniare magis q̄ꝫ philosophari videantur. De Mu-
scis scilicet ⁊ īsectis. Opinati sunt vt puto Isti astronomos Qō
īsanū qdē esset ꝓfiteri homines ab influentijs celi cogi quo dato
in cōuenienti sunt plura secuta Que tñ oīa macti constantissimi-
qꝫ preserti ingenio viri vicissim acutissima mentis acie depreben-
derūt Qō nō culicibus ꝓh nephas nec minutissimis terre maris-
qꝫ v̄miculis ignoratōe nequaqꝫ. nā eos ⁊ locustaꝝ ⁊ similiū cuiꝰ
vis generis aut multitudinē aut raritatē aut Iccirco quelibet ab
astris causari seu pēdere nō latet. At hoībus ⁊ rebꝰ maximis ad
hibuere qppe qbus nō pro insectis ⁊ cometas ⁊ globoꝝ multi-
formia signa micuisse que non cōiectatiōe modo. Sꝫ apta dein-
ceps ꝑ hominū siue secūdis siue aduersis siue neutris siue vtris-
qꝫ hoībꝰ ꝓculdubio aliquo pacto accidisse cognoscimus quos
qdē p̄ ceteris aīalibꝰ p̄me illi cause ex ꝯsequētiqꝫ īde causatis cu-
rae esse. Relluceret. Lꝫ epicurus absurdū ē nobis nequaqꝫ. At
siqd accidit homini qō iniquū videat᷑ egrū hoīnē quo rēdat. Sꝫ
salutiferꝫ medicū deū vsqꝫ haud latet qppe q inexcogitabili pa-
cto stabilis manēs ꝑpetuo nixus solio Rapido globos turbine
versans. Dat in hoc salo vite circūflātibꝰ ceu ꝓcellis hoīes agi-
tari vt p̄inde merito ad oriētē ꝓras ꝓposse recte dirigētes opta-
ta tanqꝫ potiant᷑ troes harena datqꝫ in cōprehēsibili mortalibꝰ
rōne minora in maioribꝰ nō obnixe ꝓrsus. Ast inclinānter agita-
ri. Maiora nāqꝫ ⁊ naturaliter ⁊ quomodo libet vt maiꝰ lumen
minus offuscat Societate quadā cōceptis minoꝝ fatis ad suos
casus vt plurimū trahūt secū minora quo fit vt in vrbis excidio
pro eiꝰ p̄mi fūdamētifato ꝑqꝫ sideꝝ ꝑpēdicularibꝰ aut recnlieis
influētijs minora corruere secū pariter sit fatale. Sic vt plurimū
in maioꝝ fortuna minora militare cōcomitātia quadā cōperimꝰ
Interea nimiū vagari ⁊ aprepositis deuiare me sentio quare reli-
cto fauorino ac sequacibꝰ de infantiū p̄destinatiōibꝰ ⁊ p̄sciētijs
ad celiloqa me accingēs ante oīa de cōiecturis p̄destinātibus ⁊
parentū iccirco somnijs nō inanibus disputabo.

De ifantis naturalib⁹ p̄destinatione ⁊ p̄sciētia tractat⁹ p̄m⁹.

p

Pro infantis optima spe cōiecturaꝝ p̄destinātiū p̄mā posueri Cū parentuꝫ nuptie fuerint coetanee pares bone cōplexiōis amabiles laudabiles allacres liberales. Deīde cū cōiugati in copula p̄cipue sobrij sint idonei frugales bonisq̄ morib⁹ instituti p̄terea cū inter nuptiarū celebritatē ac deinceps auspitia varijq̄ generis auguria omina ꝓdigia miracula sōnia necnō huiusmodi reliqua sese foelicia nō pro cōsuetudine. Sꝫ casu in mediū offerūt que singula p̄stat ēt ante nuptiaꝝ cōclusionē p̄spicere eaq̄ circa negocij expeditōnē aliqd esse putare Quapp̄ auspices antiqtus nuptijs p̄erant celebrādis q auspicia ꝓ nuptijs cape solebāt ꝓ parte viri ꝓnube vō pro vxoris q̄ q̄m sicut ꝓrsus credēda Sic ꝓrsus negligēda nolueri singulariter haud explicabo tū q a micaele p̄serti scoto scripta imp̄ssa paruiuenaliaq̄ reppiunt tū q in historiaꝝ fide passiꝫ leguntur. Nihilo minus inter cetera feralia nonnulla me[redacted]rabo vt eis p̄scitis q̄ fieri poterit ordiati⁹ nos negociaq̄ no[redacted]stra cōponam⁹. Itaq̄ generalr sciēdū ē aqlā vulturē coruū iterdū: cornicē vt plurimū seu bubonū varia vel noctuaꝝ genera seu ad similitudinē gali galinā supra siue sub domus tecto vel penes p̄ter cōsuetudinē marīe statis horis ⁊ cū qbusdā instinctu tanq̄ naturali nutib⁹ ac minitātib⁹ vlulū caneꝫ nocte p̄cipue atq̄ suē frequēter vociferātes infortunia nōciare. Quocirca Plini⁹ corui inqt inauspitijs soli videnī intellectū habere. nā cū medie hospites occisi sūt oēs e pelopōesso ⁊ attica regiōe volauerūt pessima eoꝝ significatio cū glutiūt vocē velut strangulati De quib⁹ in georgicoꝝ primo cecinit maro inquiens.

Aut equidem credo q̄ȝ sit diuinitus illis
Ingeniū aut rerū fato prudentia maior.
Franciscus autē petrarcha insonetoꝝ opere materno
Elleganti nihilo minus inquit elloquio
Qual dextro coruo o qual mancha cornice
Canti il mio fato o qual parca loinaspe
Che sol trouo pieta sorda come aspe
Misero vnde sperauа esser felice.

Rursus Plinius Bubo funebris et maxime abominatus pu-
blicis precipue auspicijs. deserta incolit: nec tantū desolata loca.
Sed dira etiā: et inaccessa noctis monstrū nec cantu aliquo voca
li. Sed gemitu. Itaqꝫ in vrbibus aut omnino in luce visus. dirū
ostentuꝫ est. priuatoꝝ domibus insidentem plurimū scio nō fuis
se feralem. Volat nunqꝫ quolibet. Sed transuersus auffer-
tur Capitolij celam ipsam intrauit sexto. pap. istro. l. ped. consu
libus propter quod nonis martijs vrbs lustrata ē eo āno. Pre
terea de auibus differens quas diomedeas dicūt magnus philo
sophus. Quando inquit querullas emittunt voces Significa-
re dicunt augures aut ipsarū: aut regis patrie: aut vtrorūqꝫ exci
diuꝫ. Hic Papyrij cursoris ꝯsulis meminij: qui cum aquiloni-
am oppugnans prelium vellet cōmittere pullariusqꝫ non ꝓspe
rantibus auibus. optimū ei auspicium renūciasset. De illius fal
lacia factus certior Sibi siqdē: et exercitui bonū omē datum cre
didit: ac pugnam inijt. Dirrectum est autem siue casu siue cele-
stis numinis prouidentia. Quod primū contraria parte missum
fuit tellum in ipsuꝫ pullariū: eumqꝫ ꝓstrauit exanimem: quod vt
cognouit consul fidente animo Inuasit aquiloniā: et cepit. Tan
cito animaduertit queadmoduꝫ violata religio foret expianda.
Amplius. Menelaus: et Agāmenō. Cū primū facti sunt de ra
ptu helene certiores. exercitum in aulide boetie ciuitate congre-
garunt. Ibi cum omnes auspicatissimo reꝝ gerendarū initio rei
diuine intenti essent Ecce draco ꝓpinquā arborē. In qua forte
passer nidificarat ascendens octo pullos: matrēqꝫ interemit et ni
dum disturbauit: quo signo portendebatur grecos noueꝫ apud
ilion annos dimicaturos decimo tandeꝫ vrbem ipsam funditus
euersuros. Tyberio preterea prima luce aues augurandi causa
delate sunt: quibus oblata esca nulla ipsaꝝ preter vnam ꝓdijt.
etiam cauea vehementer agitata nec ista ipsa que ꝓdierat escam
attingere voluit. Sed sublata alla sinistra: et collo ꝓducto rursus
In caueā sese recludit. Hoc signū ꝓpter id qđ prius euenerat.
Tyberiū magis cōmouit. Erat. n. illi galea: qua in prelijs vte-
batur magnifice ornata: atqꝫ insignis In ea angues oua pepere
rant Iāqꝫ foetus formati erāt qđ accedēte auium signo magis

De dracone et passere vide

de Tiberio

formidinem incusserat. Processit tamē conuentione populi cir/
ca capitolium audita ꝛ domo egrediēs pede limen offendit adeo
q3 percussio vehemēs fuit vt vnguis maioris digiti scinderetur
sanguisq3 ꝓfluens per calceū emanaret profectus insuper aliq̄3
tulo coruos ad sinistra3 in stillicidio pugnantes cōspexit lapisq3
a coruoꝝ altero dimotus iuxta pedes eius in magna turba ꝓla/
psus est: Processit eo die tn̄: quē vltimū in terris egit. Semel
ite3 paululū affuit: quin Fabiū Hānibal punica arte intercepiss3
nam simulatas epistolas noie principū metaponti ad Fabiū mi/
sit: Quod si ipse adesset vrbē sibi fore illos daturos ꝛ eos q hāc
rem acturi essent expectare illu3 vt aduentaret: ꝛ ꝓpius cum ex/
ercitu appareret. Jjs litteris comotus fabius: assumpta copiaꝝ
parte noctu iter ingredit̄. Deinde cum minus secūdum auiū ha
buisset auguriū pedem retulit: ꝛ paulopost litteras ab Hanniba
le ad eū dolo scriptas aiaduertit: cognouitq3 illu3 in suburbio ī/
sidijs consedisse. Amplius. Marcus brutus cum ex asia disces/
surus foret exercitūq3 traijcere vellet. Nox quidem erat profun
da ꝛ ferme media: lumen vero splendidū nimis contubernia nō
habebant: ꝛ silentiū vndiq3 tenebant castra. Js itaq3 secū aliqd
reputans sibi intentus aliquē ad se ingredientē presensit ad īroi
tum aspiciens horrendā monstruosamq3 aspexit imaginē corpo
ris feri atq3 terribilis silentio sibi assistere interrogare tn̄ ea3 au/
sus est brutus. Quis inquit hominū aut deoꝝ es: quid tibi vis
q ad nos venisti: ad quē su3 murmurauit ille Tuꝰ o brute. Ma
lus genius sum in philippis me videbis. Tum brutus nihil ter/
ritus videbo respondit. Hec cum euanuisset imago accersitis
pueris atq3 ijs dicentibus nullā se voce3 audijsse: atq3 nulla3 vi
disse imaginē Brutus cogitabūdus accubuit. Duae deinde aql
lae simul īpetu magno dellapse iuxta castra euolauere: postea cas
siana cognita clade cogitationesq3 suas videns ꝛ spes fallaces
sublapsas retro referri in philippis sibi ipsi mortem consciuit.

Paulus emilius aetate quidem senior quippe sexagesimū iam
agebat annu3 Sed robusto corpore ꝛ filioꝝ adolescentiū ami/
coꝝq3 ꝛ necessarioꝝ multitudine circūsceptus: hunc omnes vo
luntati populi romani ad cōsulatū ipsum innitātis parere emiliū

Ipse a principio cunctabundus suasionẽ reiciebat: eorũ studiũ ⁊ cupiditatem arguens quasi sibi non expediret consulatũ gere-re. Sed concursu populi: q singulis dieb⁹ ad eius ianuã cõfluebat: ⁊ ad descendendũ in foꝝ ꝓuocabat: vociferabatqꝫ cõfirmatus ad petendũ descẽdit nec in eius petitione tã affectaꝛ cõsulatũ q̄ꝫ ciuibus suis victoriã repromittere visus est. Designatus itaqꝫ fuit cõsul cũ summa spe: ac volũtate populi ro. nec expectatũ vt sortitio fieret. Sed statim macedonia ꝓuintia sibi cõmissa bellũqꝫ demãdatum fuit: ferunt cũ ipse post haec domũ magna ciuium frequẽtia reductus tertiã filiam adhuc paruulã lacrimari cõspexisset: eãqꝫ complexus cãꝫ luctus peteret: respondisse q: perseus mortuus esset: erat aũt catulus puellae sic nominatus. Tunc emilius accipio inquit omẽ filia: Dij bene vertant Cõsulat⁹ aũt illius miserãdũ exitũ nõ minus vere: q̄ꝫ miseranter scripsit Plutarchus: qppe q que tunc aemilio acciderũt oĩa memorãs: primũ signum vi ventoꝝ inquit correptum: ⁊ cũ signifer valde resisteret fractũ est: ⁊ sacra altaribus imposita surgens ꝓcella dissipauit: ⁊ extra terminos designatae vrbis abiecit: ipsos preterea terminos lupi inuadentes: ac turbantes lõge detulerũt: malum vel inde aemilio exitũ indicantes. Relatumꝫ preterea est tradente plinio in monumenta marco atilio: ⁊ caio portio consulibus lac ⁊ sanguinẽ pluisse quo vt alij ferũt signo sequenti anno: pestẽ validam romã inuasurã portendebaꝛ. Tempore preterea quo hannibal Italiã lacerabat auctore liuio Indecade secũdi belli punici aque sanguini permixtae e celo deciderũt in modum pluuiae: nec non libro octauo de bello macedonico. Idẽ auctor anno qdem quo decessit hãnibal p biduũ sanguinẽ pluisse. Rursus libro altero naturalis historiae ferũt Plinius inquit in lucanis anteq̄ꝫ Marcus crassus in parthis intereptus esset pluit sanguis oẽsqꝫ deinde lucani milites: quoꝝ magnus in exercitu numerus erat cũ eo interfecti sunt. Item. L. paulo: ⁊ ca. marcello consulibus: Lana circa castellũ caripbanũ pluit iuxta qd̃ post annũ Tit⁹ mãlius occisus est. Item armoꝝ crepitus tubaeqꝫ sonitus auditi e celo cibrycis bellis fuerũt. Tertio vero marij cõsulatu a mamertinis ac tudertinis spectata arma celestia ab ortu occasuqꝫ ĩ

ter se cōcurrentia atq; similia plurima que varijs tēporibus con
tigerūt ex quibus semꝑ aliquid vt ipse memorat plutarchus pre
diuinatū est. Me miserꝝ āni millesimi octuagesimi septimi septē
bris mense: Cum miluus carnē a me tunc vix positā e specula ra
ptissime rapuisset: teritus sinistri qdpiā iam inde prediuinaui: eo
dēq; mense paucis post lapsis diebus mihi dilectissimus obijt
primogenitus. Anno aūt sequēti septēbris quoq; mense. Ac-
cipiter ꝓpe canoꝝ montez inuallarano allis percusso domꝰ no-
strae pariete auiculam cepit volantē. Triduoq; inde tm̄ preteri-
to: luce Lucretia mihi carior filia imparentis vlnis decessit. De
us dedit deus abstulit sit nomē dn̄i benedictū. Jccirco Valeriꝰ
maximꝰ vir in omni doctrinaꝝ gēnere ꝑitus huiusmodi plurima
memorat. Jn capitulis de ominibus ꝓdigijs sōnijs miraculis ⁊
similibꝰ Cicero de diuinatiōe se scripsit vxorē suā sequēti āno fu
tuꝝ cōsulē diuinasse qm̄ cū post ꝑ actū sacrificiū in cineribus cō
spicere vellet flāma repēte exilijt. Preterea Tanagl Tarquini
prisci vxor videns flāmaz lābere Seruij tulli caput tradēte liuio
futuꝝ: vt puer vnica fieret salus regis in rebus dubijs regnū si-
bi p̄dixit. Simili modo post captā troiā discepiāte Enea de fu-
ga cū Anchise flāmula quedā apparuit verticē lambēs Ascanij
⁊ nullā inferens illi lesionē que cū regnū ascanio futuꝝ portende
ret discedere ꝑsuasit. Augustus aūt leuū ꝓdidit sibi calceū ꝑpo
stere indutū quo die seditiōe militari ꝓpe afflictus est. Huiusmo
di aūt si vellē in historiaꝝ fide tradita singula memorare qppe q̄
ꝫ videanť tm̄ ridēda nō sunt. Nāq; irridētes plurimos iam legi
mus ꝑijsse cū poeta inq̄ȝ Ante diē clauso cōpōet vesper olimpo
Significationē p̄terea futurā habere aiūt. Jn negorij incobatio-
ne casu gratae seu molestae hominuz voces audite insoliti noctu
ceciq; p̄sertim domi strepitus Subitae a dormitiōe sine aliqua
causa p̄senti expergefactiones horribiles carnis quasi formicatō
nes nocturnae olei casualis effusio cū lucernaꝝ p̄serti extinctiōe
nec nō oculi vigiles finceri lachrymis plorabile nihil determiate
madentes preterea presertim cum pro negocio quopiam satagi
tur obuiationes lugubres auium se coram prelia pertinacia ster
nutamenta innaturalia pedum offensiones Jndecori lapsus.

⁊ quomodo libet casus repentini: ⁊ reliqua iuxta scoti distinctio-
nes preter consuetudinem terrribilia sinistrae vt plurimu᷎ sunt
prescientiae: quas spetialius non distinxerim q̀ pro infantiũ nõ
modo predestinationibus ⁊ prescientijs faciunt: verũ pro quo-
uis negotio generaliter. Nobis de infantiũ tantũ predestinatio-
nibus ⁊ prescientijs sequentia in septẽ genera distinguendo spe-
tialiter dicta sufficiant. Primũ eoꝝ est qui prius q̃ generaren-
tur: seu conciperentur aut nascerentur: accidit parentibus arbo-
rem: florem fulgur: Ignẽ: Sigillum pullum serpentẽ auem siue
quidpiã aliud somniantibus aut placidum aut horribile cõcepis-
se seu peperisse sicut de Maiae Maronis matris somnio tra-
dunt historiae. Iccirco de olympiae pretcrea Philippi regis
vxoris: Alexandri matris somnio: quod graeca historia conti-
net quã breuiter luculenterq᷎ Guarinus noster excerpsit latinis-
q᷎ legendã tradidit extant historiae nec nõ de hecubae Hectoris
vxoris: ⁊ Scipionis africani matris somnio: atq᷎ Danthis poe-
te florentini: cuius vt ferunt parenti somnianti visum est in viri-
di ⁊ florenti prato iuxta clarissimũ fontem subq᷎ alta lauro filiu᷎
peperisse: qui arboris ipsius bachis aquaq᷎ ꝓximi fontis aliq᷎
diu nutritus: adultusq᷎ in candidissimi gregis pastorẽ euasit: qui
nõnullas inde frondes capere satagens vt meritũ scil᷎ caput or-
naret cecidit. Deinde non vt nuper fuerat. Uex anreis pennis
in pauonem transfiguratus surexit. Itẽ Hecuba Priami vxor
grauida parere se somniauit igne᷎ troiam comburentem: quare
territa somniũ viro narrauit cui de sõnij significatione oraculo in-
terrogato: Responsum est ab hecuba ꝓle᷎ nasciturã. cuius cau-
sa sui erit regni excidiũ. Preterea Socratẽ accepimus: quẽ fer-
tur vidisse ꝑ somniũ oloris pullum sibi in gremio plumescere: q
continuo exortis pennis: ⁊ expansis allis in altũ aduolãs suauis-
simos cantus ediderit. Postridie cũ plato sibi comendatus eẽt
hunc cignũ esse: quẽ viderat dixisse. Hic vltimi eiusdem socratis
somnij memini: q cũ in somnijs quedã sibi dicentẽ audijsset Ter-
tia tephtiae tempestas leta locabit ait ad heschinẽ post diẽ tertiu᷎
se quod sic ꝓbauit exitus morituꝝ nec non memini mortis Ne-
ronis: cuius notabile somniũ quasi ex pellago gutam memorat

Suetonius. Ualerius aūt maximus rez huiusmodi penitus for
sam credens absoluisse. Idcirco nōnulla rarissima qdem excer/
psit: ⁊ in capitulo de sōnijs legenda posteris tradidit. Nos vero
diligenter de somno ⁊ insōnijs: que siue grece seu latiue tradunt̃
collecta in corpus vnum digessimus nempe in solis libro lucidā
da interea sciendū est: De preteritis quedam: de presentib⁹ nō
nulla de futuris plurima significare. Item a desiderio ab aetate
a sexu a cibi qualitate a crapula a potu a ieiūio a statu a tempamē
to ab egrotatione a temporeq̃ plurima causari: q̄ huiusmodi fe/
re oīa sunt inania. Somnia vero, que pro sui presaga efficaciq̃
conditione nōnullaz videntur significationē innuere: scilz in filio
rum generationibus: ⁊ natiuitatibus cōsulo pnotanda ⁊ memo/
riae stilloq̃ mādāda Huiusmodi mea quoq̃ sententia nō ab re
fuerit si ante nuptiaꝝ conclusionem notent̃: ⁊ pro eoꝝ conditiōe
nubilis oblatae genius consideret̃ nauisq̃ perinde ne incaribdī
seu syllā incidat: gubernetur. Alterū eoꝝ est qui si credimus in
materno sunt vtero loquuti: quod sanctitatis aiunt esse presagiū
Tertiū eoꝝ est: quorū in matruꝝ visceribus sunt vagitus auditi:
quod maxime quidem est cladis argumentū seu ad minus con/
cepti libitinam presagit miserandā: Quartuz eoꝝ est: q cesones
agripaeq̃ nascunt̃: Ceso magnanimitate se: ⁊ magnificētia iuxta
maxime statum suū prestantissimū fore prenōciat Cocterū cede
se nisi cauerit periturū: Agripe aūt astrum aduersam si natus vi
xerit maxime valitudinē pedum minatur: multiplicēq̃ vitae sibi
calamitatē. Quintū eoꝝ est qui semiorti suapte scilicet retrahun/
tur: quod est patrie vbi talis nascitur siue dom⁹: siue ipsius admi
nus suppremae calamitatis presagiū sextum eoꝝ est: q cū nascū/
tur ⁊ eo ipso natali die vel nōnullis sequētibus rarum qdpiā fu/
turam nōtiat excellētiam: quēadmodū de magicaꝝ artium reper
tore memoriae traditū est zoroaste: quē eo quo natus est die: Ri
sisse atq̃ adeo cerebrū palpitasse vt impositā reppelleret manuz
accepimus: quippe quod scientiae admirabilis fuisse prenosticū
exitus indicauit nec nō de Hercule illo innonio: de quo si credi/
mus Seneca Infantis inquit aetas mōstra superauit plusq̃ no
sce posset. Gemina cristati caput angues ferebant ora quos con

tra obuius reptauit infans. Serpētū oculos igneos remisso pe/
ctore placide intuens.
Arctos serenis vultibus nodos tulit
Et tumida tenera gutura illisit manu.
Iā dudum vlterius platonis me melligere tum vel suauitatē illā
ꝑdulcis ellogij portenderēt vt memorent placido plausu circun
uolant. Memorabilis interea quoqꝫ rex est Alexander quem
natū aiunt circa ydus augusti ⁊ ipso natali die templuꝫ ephesiae
diane cōcrematū ē quā obrē magi ac sacerdotes ephesij magnas
p hoc incendiū calamitates presagiētes pcussa facie vociferantes
discurrebāt eo die magnā asiae pestē simul ac pnitiē exortaꝫ. Va
tes aūt letū philippū patrē magis ac magis ad speꝫ erexere qꝛ
filium tribus ortū victorijs insuperabilē futurꝫ affirmabant. Hu
iuscemodi generis sunt q secūdina tecti nascunt. Siquidem reli
gione se vel regula quapiā seu ꝓfessione ꝑstantes fore ꝑnuntiāt.
Septimū simorꝫ est coelitū Strabonū luciosorꝫ labroculatorꝫ ce
corꝫ vel agnatorꝫ giborū nec nō eorꝫ qui tāqꝫ monstra ⁊ ꝓdigia
mōstra nascunt vt veienti bello infantes elephantino capite nati
atqꝫ integer elephas ab alcipe ⁊ inter initia marsici belli serpens
editus ab ancilla ⁊ hipocentaurus ab homine in thesalia natus
eodēqꝫ die quo natus est mortuus quē plinius ex egisto claudio
cesari in melle allatū vidisse se ꝓfitet quippe que fallaciā vt pluri
mū belligerāqꝫ futurā ꝯiurationē minātur Interea mēorabile
mihi videt ducatus qd presentis anno secōdo aprilis nono Ve/
netijs frequētissimi populi cōcursu monstruosuꝫ vidi in pietatis
infantē officina cuius sinistrū vtinā ꝑsagiū in auras fumus tanqꝫ
tenues euānescat. Rursus eodē die ex pataui[o] vt rumor erat alla/
tus īfans biceps ostendebat Spectaculū nāqꝫ admirandū quē
naturae ludū Albertus appellabat. Dētati aūt auctoritate se si
vixerint claros futuros ꝑsagiunt Coeterꝫ in feminis tradēte pli
nio ea res inauspicati fuit exempli regū temporibus. Cū ita nata
esset valeria exitio ciuitati In qua dellata eēt futurꝫ responso aru
spicuꝫ vaticinante. Sesapiā etiā illa tēpestate florētissimā depor/
tata est veridico exitio consecuto. Mitridatis quoqꝫ regis filia

Dripetine laodices reginae nata duplici ordine dentiuꝫ deform. admoduꝫ infausta comes fugae patris a Pōpeio deuicti fuit Hirsuti stolliditatē sibi foelicitatē ue portendūt. Contra vero dicendū de hirsutū cor habentibus nāqꝫ fortissimi simul ac sagacissimi sed fortunae ictibus valde obnoxij vitaꝫ ducent. huiusmodi generis sunt mulieres que cōcreto genitali nascunt̃ quēadmodū fuit graccoꝝ mater cornelia De qbꝰ quidē rebus ptholomeus in quadripartito notabiliter cudit capitulū qđ nimis nisi seriosū esset atqꝫ merito iaꝫ sibi locū poscit alterius Libri nostri caput primuꝫ interpretarer.

s Cripsimus cum in superiori libro de feminis genio disputaremus hymenea loca lucida presertim si placet patiens pro tēporis qualitate paranda. Itidem ad magnanimioreꝫ enixuꝫ experientiae quideꝫ va dimonio nisi puerperae pudor ⁊ allucinatio nati obstarent preciperemus quapropter translucentibus si dies est speculis paruꝫ atqꝫ omnino accenso igne sub tecto sēper suscipiendus est infans. Interea hec mea sententia fore voluerīz in infantis elementis p̄cipua ministeria. Primuꝫ videlicet si sine inflatiōe vmbilici seu sine motu vel sine vagitu siue absqꝫ sternutatiōe infans nascetur que sunt signa lethalia viuat ne an mortuus seu sit morti proximꝰ natus Prudens statim obstetrix animaduertat quem si moribundum siue cutis varietate siue spiritus cessatione siue alia quapiam coniectatione preuiderit Eruestigio aque vite si autumnus aut hiems aut ver fuerit Si vero estas aque rosacee haustu fauces circūacto atqꝫ ab ipsa obstetrice glutito Sic ore medicato in os persflet infantis Huiusmodi ministerium sunt q̄ inanum perficiant qui vt interdum accidit si forsan clausus fuerit nouacula siue qđ melius erit acutissimo auro moderate ignito pellicula leuiter tacta minimū quid est recludendus per os infante nihilominus si oportuerit prius perflato atqꝫ vmbilico obstetricato p̄cipimꝰ bōbaceo scilꝫ siue laneo nodo albo p̄cipue adhibita nisi cito solidaret̃ puluere mirrae siue aloes vel mirtilorū que singula

nãq mollissima tũ est caro infantis molliter fiant. Interea min⁹ mea sententia modo ne fit preter latitudinem manualem peccauerit que plixius: q que breuius vmbilicũ peruincerit: qppe qui prius ne sanguis effluat ligandus est q incidendus: Hijs autẽ aut hoꝝ pro rei exigentia aliquibus peractis: Juxta precipue rasis doctrinaz in tractatu quarto: ⁊ capitulis de regimine infantis necnõ pauli bagellardi: lauet: atq bomontio iaz noster inuoluatur: qui si presertim naso collo humero: alio ue quopiã membro inaepto obliquo siue luxato videatur: q citius fieri poterit: ⁊ q melius molliter est aptandum. Nam caro: ⁊ ossa que tum lenta: ac tenera sunt aere postea ĩdurãtur. Quocirca plutarchus. Sic enim infantiũ inquit membra simul ac nati sunt formari componiq debent: vt recta minimeq obliqua fiant ita pueroꝝ mores principio apte cõcineq figurarĩ cõuenit. Illa nãq nouella aetas ad fingendum facilis ac tenera est ⁊ ipsorũ animis dum molles adhuc extant disciplinę melius instillantur. Difficilius autẽ que dura sunt molliunt. Ita ⁊ doctrinae: duz puerillis adhuc anim⁹ extat melius insculpuntur. Si claudus infans natus fuerit: q crurium inaequalitate cognoscitur crus longius paꝝ contrahcti us: alterũ e conuerso fassietur hoc aũt circũspectissime est faciendum. Nam si rectus infans natus esset: hoc mox diu pacto fassiatus claudicaret vnde esse puto q plurini homines quasi claudicantes incedunt. Igitur nouanda est opera: vt aequissime crus ongius cũ altero molliter extenso fassietur ⁊ infrascriptis vnguẽtis in locis neruoꝝ crus contrahctins liniatur. Recipe ederã arboream vel muralẽ: quã bene tritam ad vnguenti similitudinem in aqua coque huiusmodi confectio vbi oportuerit emplastrata neruos remorm idabit ⁊ extendet. Ad idem sepũ bouinũ ⁊ medulla composita calefacta: ⁊ perlinita iuuant egressas compagines a loco suo. Item aselli ossis presertim pinguis medulla pariter perlinita neruorum proderit retrahctioni. Ad idem Recipe vermes terrestes: quos bene primum lotos pone in vase terreo bene cohoperto ⁊ sic dimite vt purgentur per noctem: In quo sic deinde denuo laua: ⁊ ineptia sic[illegible]atos terre post ad vnguenti similitudinem cum melle misce: Et retractioni

emplastetur. Neruorum insuper pdest retractioni mustũ duz bul lit. In quo sit patiens mẽbruz impositum. Fieri etiam ppterea possunt balnea iuuatiua: nec nõ alie plurime medicine que quoniam nequit infans pati ad presentiorẽ scilicet redeũtes rem nostram omittemus. Primo itaqz lacte emuncto: atqz abiecto optime lactandus est noster homontio, et ab egestiõibus frequẽter nitidandus. Simile ministerium est in colli: et coxullarum plicis et subassellis molliter ne excorietur faciẽdũ cariciqz interdũ modicuz inseminandũ. Notãdũ preterea ẽ. In primis presertiz natiuitatis diebus infantem si mas fuerit fassiari oportere testibus supinatis. Si femina mãmis ligatis. quoniã si secus fieret. De hernia suspitio esset in mare: de mãmaruz nimio tumore in femina. Item notãdum est q si puerpera non adeo esset lactiflua vt alũno sufficeret: et alterius nutricis copia deesset. cum malis dulcibus bene maturis: beneqz subcineribus coctis. ac deinde nitidis. Vel qđ melius erit cum butiro recẽti isulso: infans susqzdeqz summet alimẽtuz. Deniqz silentio equidẽ hoc pretereunduz [redacted]luerim: quod inueteri quodam codice scriptum inueni. Siqs videlicet vulpis axũgia. In die natiuitatis ĩfantem vnxerit infantis ipsius vita secundabitur. Hoc ita posui q sum nocere nequaqz. Iuuare autẽ posse arbitratus.

De infantis natiuitate: et natiuitatis hora. caput 2m.

Nascẽtibus: qz tuz agit natura. Interdũ faciles: Interdũ difficiles: ac difficilimi. nõnũqz etiã quos natura pati nõ potest. Letbiferi partus causant. Nascẽtiũ alij naturaliter manibus. Brachijsqz sup coxas positis In caput. Alij cõtra. Alij Tuditani alij vopisci: nõnulliqz cesones nascunt. In qbus qdẽ sit oportet ministerijs sagax obstetrix: que solers oĩa prius faciẽda tũc tẽptet qz agrippã: cesonẽ ve educat. Quocirca eqdẽ psentiora pcurrẽs hoc i loco curiosius haud morabor. Nam pro parẽtũ auxilijs in suo. vz peculiari capite deo dante enucleate huiusmõi explicabunt. Hic satagẽs si nascẽdi tẽpora: horasqz i infantiũ natalibus lucidauero. Qua de re fuere iter romanos: et barbaros opiniones diuerse: quarum

eqdē romanā iure meritoqꝫ ꝑferēdā diffinio. Sit itaqꝫ natalis dies vnicuiqꝫ a media nocte ad alterā mediā noctē nato a quo ea nox cepit Sicut i rex hūanaꝝ libro Varro acute iudicauit horae autem huiusmodi obseruatio q̄ꝫuis tuba veluti astronōia mediā te hoiēꝫ ad hoīs fatū precinēdū admōeat: tñ ⁊ generatiōis: ⁊ cō ceptiōis dies ⁊ hora ad huiusmodi cōferūt hermetis quoqꝫ snīa ꝑnosticāda dicētis. Lune locū in hora īfusiōis spmatis ī matrice esse gradum oriētem in natiuitate Hermetis autem hanc opinio nem haud eqdē in omni natiuitate probauerim. Claudius autē ptholomeus cōuenit inquit hijs: qui horā casus spermatis ob seruando deprehenderūt vt cum corporis ⁊ anime qualitates ꝓ prias scire voluerint suas ad hoc inuestigationes ex hoc q̄ figu ra stellarū hac hora ꝓprie. idest hora casus spermatis operatur accipiant. Hec nos si prescire Liquidius voluerim⁹ a parentum (phisicorum vtar vocabulo) dispositionibus In horis generatio nis cōceptionis: editionis: ⁊ natiuitatis cōsiderationes gradari: ⁊ cōiectationes Idcirco penitus īcipere. nō abre fuerit. A[redacted] us quādo sol in natiuitate diurna: seu luna in nocturna fuerit ab infortunis ⁊ malis accidētibus suis libera Significat q̄ nutri tio nati complebitur. Item quādo in decima domo. vel vndeci ma fuerit planeta diurnus in die: seu nocturnus in nocte signi ficat q̄ nutritio nati cōplebitur. Amplius quando domini tripli citatis solis fuerint in ascēdente: vel in quinta domo vel decima vel vndecima significant bonā: ⁊ facilem infantis nutritionē. Si vero fuerint in septima significant malā: ⁊ laboriosaꝫ. Preterea quando gradus ascendētis solis fuerint dānati significāt q̄ non nutrietur nisi domini triplicitatis fuerint salui seu liberi: ⁊ inan gulis firmi. Quando natiuitas fuerit diurna: ⁊ sol in ascendente. In signo aqueo vita erit bona ac temperata: quia natus ille erit complexionis iouialis tñ si sol fuerit in signis igneis viribus ani me idest intellectu maxie valebit. Sed corpus erit complexiōis ardentis: ⁊ macrum tñ in dierum suorū processu magis accedet ad temperatā complexionē. Et si sol fuerit in signo aereo: vel ter reo: ⁊ in gradu ascendētis: vel ante eum: seu post tres gradus: ⁊ cum sole vel in gradu ascendētis fuerit aliqua ex quindecim stel

lis debenijs ex hijs que sunt de naturis fortunaꝝ seu aliqua duo
rum fortunaꝝ aut aspexerit ibi luna de terno vel sextili aut de ra-
dijs cuiuspiā fortune: seu pars fortune. Significat ꝙ natus ille
morietur priusq̄ȝ cibū accipiat. Quoniā sol quādo ascendit in si
gnis aereis elemētari igni magis coniungitur. vnde effectus vt
plurimuȝ in terra talis causat᷑ ⁊ in signis terreis illud idem ꝑ di-
uersam causaȝ qđ reprobabile videtur significat: quādo enim ca
dit cum aere corrūpitur aer: ⁊ penetrat illa corruptio: ⁊ similiter
quādo iūgitur ignis cum terra ꝓpter coniūctionem siccitatū eo
rum dānatur complexio. Item quādo almutez natiuitatis ī fortu
natus fuerit: ⁊ cadens ab angulis existentibus inter eū: ⁊ infortu
nam aliq̄bus gradibus significat ꝙ natus durabit secundū q̄ti
tatē illoꝝ graduū. Quādo aūt luna fuerit infortunata. In septia
⁊ sine aspectu fortune Significat ꝙ ille natus nō nutrietur. Qn̄
aūt luna fuerit in quarta domo iūcta corporaliter cū infortuna p̄
sertim de quartili: vel oppositione significat ꝙ tūc natus infans
nō nutrietur: atq̄ȝ erit mater indiscrimine: ⁊ si sol similiter fuerit
in septima domo etiā significat ꝙ nō nutriet᷑. Quādo vero infor
tuna fuerit in ascēdēte: ⁊ habuerit aliquā dignitatē in eo ⁊ aliqua
fortuna ipsum aspexerit Significat ꝙ nutritio cōplebit᷑ q᷑ infor
tunata malitia diminuit᷑ cū est ī suis dignitatibus p̄serti si noctur
na fuerit in signis femininis diurna in masculinis. Sed si cōtrari
um fuerit ascēdit ⁊ crescit infortuniū. Siq̄dem fortuna cū fuerit
in dignitate sua meliorat᷑ cōtra vero deteriorat᷑. Amplius quan-
do luna fuerit in lumine diminuta ⁊ obsessa nec aliqueȝ habuerit
fortune aspectū moriet᷑ natus vel saltē erit cecus ⁊ mater indiscri
mine. Quādo aūt dn̄i triplicitatū hylech fuerint fortes ⁊ firmi ⁊
in ascendēte fuerit infortuna significat q̄dē ꝙ natus viuet. Sȝ ꝑ
extrema oīa vitā ducet Ampli⁹ qn̄ ven⁹ ⁊ mercuri⁹ iūcti fuerit ī
vno gradu ī ascēdēte significat ꝙ nat⁹ nō viuet q᷑ ꝯtrij sūt ambo
nec iūgi pn̄t ī bonū. Interea hoc maxie p̄cipuū ē notādū ꝙ nato
rū vita ē ꝑ expāsionē planetaꝝ qn̄ vo simul iungunt᷑ nō viuūt p̄-
serti si eoꝝ lumīa iūcta fuerit veꝝ si ī cuiuspiā horoscopo. Iupi
ter Saturno se coniūxerit In primo pūcto arietis admirabileȝ
futuꝝ illū viꝝ ⁊ p̄cipue secte cuiuspiā magne ducē significat.

Quādo autem sol: ⁊ luna: ⁊ ascendens: ⁊ eius dn̄s iuncti fuerint corporaliter cum infortunis: vel de quartili: aut oppositione: ⁊ sine fortune aspectu significat ꝙ nō saluabitur natus ille nisi domini triplicitatis fuerint fortunati: ⁊ in angulis bene firmi. tū quippe viuere poterit natus: sed vitam malam. Quādo autē luna fuerit in quo piā angulorū: ⁊ fortune alique eam aspexerint: ⁊ eo fortius mars per quartilē: vel oppositum aspectuꝫ: ⁊ luna nō fuerit bene recepta nec aspexerit eam fortuna. Significat ꝙ natus aliquid nō gustabit. Quando vero pars fortune: ⁊ pars vt inquit Haly celati fuerit in termino fortune: vel in domo fortune: aut in bonis locis ab ascendente: ⁊ luna fuerit cum eis: ⁊ eam aspexerit aliqua fortuna recipiēs ipsam significat ꝙ ille natus nutrietur: ⁊ habebit longaꝫ vitam ⁊ erit fortunatus: ⁊ bonuꝫ: ac magnū nomen habebit. verum autē quando dominus ascendētis fuerit cōbustus non significat nutritionē. presertim si ascendens fuerit capricornus vel si cōbustio illa fuerit inoctaua domo. Rursus quādo luna fuerit lumine crescens: ⁊ iuncta cum marte corporaliter presertim in ariete significat paucā vitaꝫ. Idemqꝫ significat quādo fuerit cum saturno maxime in fine mēsis ipsius in quo infans natus fuerit ambobus sub solis radijs consistentibus. Itē quādo domini triplicitatis ascendentis fuerint in tertia domo infortunati a quouis planeta significat paucaꝫ vitam. nisi triplicitatis domina fuerit luna: quoniā luna fortis est in tertia domo propter gaudiuꝫ suum ibi. Interea notandū est ꝙ hora natiuitatis. Illi gradui in quo tunc luna fuerit addendi sunt gradus. xxvi. ⁊ aspiciendum quis gradum illuꝫ custodit: ⁊ in quo cadit termino fortune ⁊ si aspexerit ibi fortuna significat bonam nutritioneꝫ: ⁊ maxime si terminus ille fuerit fortune potentis: ⁊ dirrigatur almutheꝫ per athazir: ⁊ dandus est cuilibet signo dies vnus: aut mensis: vel annus. preterea in quarta sui operis parte de astrorū iudicijs capitulū tertiū in hylech haly notabile cudit: nec nō quartum. In alcochodē quintū in eo quod significat alcochodem sextumqꝫ in eo quod additur alcochodem: ⁊ minuitur ab eo septimuꝫ in athazir: ⁊ octauū inijsqꝫ expediunt: ⁊ non possunt excusari. At ommissis huiusmodi suo nihilominus liberalius loco enucleādis Reliqua presentis

capitis celleriter pcuramus. Itaqꝫ nolueri friuola lꝫ que inueteri quodā codice scripta īueni ignorenť: tres scilicet āni esse dies In qbus si nasceť homo vel pecus cito morieť. Itē si iisdeꝫ diebus vulnerabitur homo vel bellua tarde vł nūqꝫ ꝯualescē. Amplius siqs iisdē dieb⁹ carnes edet vacinas iisdē psertim diebus interfectas abinde nō viuet annū integrū. Dies aūt sunt isti vꝫ pm⁹ ebdomade dies intrāt e augusto. Secūdus ē pmus ianuarij dies lune. Terti⁹ est trāsactis aplis octo pmus item q sequiť dies lune psertiꝫ si ijs mēsibus luna eclipsauerit. Insup in codē codice ipō inueni. Quod si pmus calendaꝝ ianuarij erit dies veneris eo pleriqꝫ infantes anno morienť huiusmodi aūt qꝫuis capitulo reppereriꝫ qđ nō credo tamē qm̄ memorasse nihil nocet memoraui. cōstantissime aūt dixeri astronomie vigore ellici posse hominis fatū quo eiusdē hominis libeꝝ arbitriū est pstantius qppe ipsi⁹ obnixiori qdē vi ꝛ augeri fatalia ꝛ extenuari atqꝫ frustrari ꝓrsus est possibile: Quāqꝫ supioribus vt plurimū astris morē gerāt inferiora. Idcirco nihilominus pariētes seu quoruꝫ tutelle fuerint infantes hortor: ne siue fortunas: siue īfortunia ferant natalia pueris deinceps vel adolescētib⁹ pandant. Uerum eas res qbus ac per cōpendia fortunas illas allicere. Cōtra vero infortunia exibillare possint admoneāt. Nāqꝫ bonorum spe fortasse neglectis disciplinis fierent bonoꝝ expertes: aut malorū que astra minata fuerint metu cōtinuo quasi stupidi quodam ceu veterno in peius torpescerēt: eo forsaꝫ potius torpore: qꝫ sydere. Nā pstante libero qdem arbitrio: discrimina syderū ipsa obnixa. lꝫ sunt vitabilia atqꝫ ipsoꝝ sepe numero carites debite negantur ignauis: Quare nauandū voluerim. vt que nobis prospera fata pollicenť: Augeamus: que vero minanť aduersa: extenuemus: Astroꝝ domina: virtute

De infantis fato: ꝛ fascinatiōne. tertium caput.

r Ursus ad syderalis rōnis celsitudinē ascēdētes: īfantiū fata ꝓ rei exigentia qꝫtū igenioli subpetēt vires: absoluemus. Itaqꝫ infantis bene nati: Solerter obstetricati diligenter loti molliter foti: ꝛ īuoluti: Sexu

que qualitate precognita deq3 ipso bona spe sumpta. Lucinae diem & horam parens memoriae vel potissimum litteris tradat: quippe lucinae ipsius obseruatione dietetica quid liberis pro aetate faciat quid ue officiat assequemur. Quocirca dabimus pri mum operam prestantissimā artem astronomia3 consulere quae inferiori quidem licet non superiori mutabilitate facta fallere vi deatur quandoq3 tamē perstat vt plurimū in cuiuslibet natiuita te quasi radicans bonos vel malos profatoru3 serie fructus pre nuntiat sicut hipparcus eudoxus & methon philosophi qui de sy deribus annique temporibus scripserunt: affirmant & crisip pus qui in libris de fato censuit omnia fato fieri: nec nō Zeno be thusq3 in primo de fato & possidonius in secundo atq3 antiquio res epigenes berosus petosiris atq3 necepsos esculapij scil3 sen tentiam secuti Qui statuta vitae spacia a stellis accipi dixit.

Non est qui fixas parcarum auertere leges
Effugere aut possit recte inquit homerus.

Seneca in egipti tragedia
Fatis agimur cedite fatis
Non sollicite possunt cura e.
Mutare rati stamina fusi
Quicquid patimur mortale genus
Quicquid facimus venit exalto

Apolo q3 diu duraturu3 ipsius templum foret. Rogatus
Respondit. Tū quoq3 terrifico percussum fulmine templū
Ardebit Sic stat fatorum immobilis ordo
Ferre autem longe prestat quodcū q3 seuere
Et fixa & stabili statuerunt lege sorores
Esse & enim certum stabile & inuiolabile semper
Quicquid nent fusis parcae Rex iussit olympi

Virgilius in primo eneidos canit
Parce moetu cytherea manent immota tuorum
Fata cernes vrbem & promissa lauini
Moenia sublimēq3 feres ad sydera celi
Magnanimū eneam neq3 me sententia vertit

Rursus in sexto ipse poeta
Desine fata deum flecti sperare precando
Preterea in georgicis
Ecce dionei processit caesaris astrum
In thebaidos autem opere papinius
Immoto ducimur orbe fatorum
Vincimur immites scis nulla reuoluere parcas
Stamina
¶ Quintilianus.
¶ Nos graue inquit huius anni
Sydus afflauit.
¶ Clarius in triumpho famae petrarcha
Poi vidi il gran platonico plotino
Che credendossi in otio viuer saluo
Preuento fu dal suo fero destino
Il qual seco uenia dal materno aluo
Rursus de laurae horoscopo clarius idem poeta
Il di che costei naq̃z: eran le stelle
Che producon fra noi foelici effeti
In lochi alti e elleti
Luna ver laltra cum amor ꝯuersae
Venere e il padre cum benigni aspeti
Tenean le parte signoril e belle
Elle luce impie e felle
Quasi in tuto dal ciel eran disperse
Il sol mai si bel zorno non aperse
Laer la terra si allegraua elle aquae
Per lo mar hauean pace e per li fiumi
Fra tanti amici lumi
Una nube lontana mi dispiaque
Quippe qui atq̃z alij quos longum esset refferre vno ore vniuersi: Fatum ab astris pensile omnium eorum que sunt per partes administranda causam esse tradiderunt: At recte quoque sensit Pithagoras: qui quid etiam esset fatum diffiniuit

Est aũt inquiens fatũ: cõnexa rerum series siue ratio: p̱ quã mũ/
dus administrat. Cicero in libro de diuinatione. Fatũ id appello
inquit quod greci ειμαρμενην .i. ordinem: seriemq̃ causaꝝ cuꝫ
causa causae ãnexa rem ex se gignit. Ea est ex omni eternitate flu
ens veritas sempiterna Apuleius aũt medauriẽsis: necnon her/
mes trismegistus fatũ dixerũt causaꝝ cõplexionem esse: ꝛ proui
dentiam a prima causa dependentẽ. Possidonius fatum est in/
inquit causaꝝ colligantia ex motibus astroꝝ vim: ꝛ efficaciã tra/
hens. Ptholomeus fatũ inquit est: virtus cõstellationũ imobi/
lis: Seneca in libro de questiõibus naturalibus. Fatũ est neces/
sitas oĩum rerum: ꝛ actionũ: quam nulla vis potest irrũpere ex
Jouis dispositione diffinitoq̃ deoꝝ consilio. Boetius in quar
to de consolatione. Fatuꝫ est inquit inherens rebus mobilibus
dispositio: per quã ꝓuidentia: queq̃ suis nectit ordinibus: Siq
dem a prima illa causa consilio ꝛ dispositione ad rerum omnium
influentiam ꝑpetuo impetu celestis machina rotatur: Judicioꝝ
dei: Adagenũ facctum ẽ. Abyssus multa. Fatoꝝ fluxus ex mo
tu fieri syderũ: omnes fere philosophãtium scole tradiderunt: ꝛ
recte q̃dem modo humanũ arbitriũ concipere: non concipi diffi
niuerint atq̃ sane fortunã casumq̃ distinxerint. Fremant lꝫ ne
scio qui leues futiles ac importuni clamatores edaces mulierculi
larum aucupes: edulioꝝ captatores: lurcones: verae: sincereq̃
rõnis abusores. Quousq̃ syderum Rex nempe que tua sunt
instrumẽta pater omnipotẽs delirametis eiusmodi ignarũ vul/
gus deuiabit: Quid etas tulerit: Quo error serpserit nõ possuꝫ
nõ admirari. Heu que vaniloquia: que verboꝝ portenta tanq̃
ex platonica quadam lõge recondita academia: magnifiunt. Sa
ne verissimũ illud ẽ: Dato vel vno inconueniẽti plura sequi sole/
re. Jnq̃: an sileam. Jnq̃ equidẽ. Oro quid a clarissimoꝝ viro/
rum sententijs discrepãtius: quid a rõne: atq̃ ipsa deniq̃ rei ve
ritate alienius. Quid ijs nugis petulantius. Non obseruetis lu
ne: solisq̃ cursum q̃ qui: ꝛ bas: ꝛ quascũq̃ diuinatiões aut fata
aut auguria obseruat: aut attendit: aut consentit obseruantibus
inutiliter sine causa magis ad sui dãnationem q̃ꝫ ad salutem ten/
dit. Siue per quosdam numeros litteraꝝ: ꝛ lune ꝑ pithagoricã

nigromātiam egrotantiū uitā uel mortē uel prospera uel aduersa
futura inquirunt siue qui attendunt somnialia scripta ⁊ falso Da
nielis nomine intitulata ⁊ sortes que dicunt̄ sanctoꝝ apostolorū:
⁊ auguria auiū aut aliqua pro domo facienda aut propter coniugia
copulāda aut In collectionibus herbaꝝ carmina dicunt aut pi/
ctatiolas proquauis infirmitate scriptas Super homines ⁊ aīa
lia ponunt preter simbolū ⁊ orationē dominicā aut magicis falsi
tatibus in grandinarijs ac tēpestatibus credūt aut ad eos eūtes
aut suis domibus introducūt ⁊ interrogāt sciant se fidē christia/
nā ⁊ baptismū preuaricasse ⁊ paganū ⁊ apostatā ⁊ dei inimicum
irā dei grauiter incurrisse nisi ecclesiastica penitētia emēdat⁹ recō/
cilietur. Pape que precepta que oracula que sententie que ad/
monitiones. hui que pericula qui anfractus. vaba vt ais Daue
cōsilia callida o virū qui talia primus ꝑtulit grandiloquentē. ve/
rum tantus pulmonis anhelitus tanta sic merito inq̄ꝫ pituite alti
tonātia tantaqꝫ per inde echo reboatio ꝓbabilitatis non nihil re
quirebat. Clara ni fallor ipse quod egre maxime ferendū est Ita/
[redacted]ngenia eiusmodi ac nubibus retūdunt̄ vtinā hec tanti essent
vt spectatore censoreqꝫ te de litteris atqꝫ precipue de Oratoria
facultate quocirca cōmētaria tū prestantissima tū sūma cū gloria
edidisti Optime merite Maximarū argutissimarū quoqꝫ reꝝ
perspector ⁊ cognitor discuterent̄ mi Dux quem longe sequor
Victor pisane Tāta qdē tanqꝫ concinna nate harmonia vt siue
patriā spectes: Siue ab illustribus ꝓauis p̄cipueqꝫ ab antiquo
illo victore vere victore pisano q genuensibus acerrime vrgenti/
bus labantem patrie libertatē suffulsit genus siue viꝝ ipsum in
florentissima republica in florentissima familia i florētissima aeta
te qd amplius in florentissimo litterariae rei statu in florentissima
deniqꝫ sigd potero moꝝ reformatione aeque forsan faustū aeq̄
raꝝ. At rariorem neminē inuēias perinde theologia ne tenebria
Inq̄ꝫ illa tāti nequaq̄ꝫ est facienda vt ꝑptera clauū Te reliquē
te. Nos a recto nostro cursu deuiemus. Oro qs iā rudis tā fe/
ris moribus quem tā sacrilega obtusae mentis temeritas vexet
vt celū suspiciens: atqꝫ admirabilē illā diuini operis harmoniā
neget mundū hunc stellaꝝ potestatibus tanq̄ꝫ instrumentis dei

administrari. Nempe imensa est: finēq potentia celi non habet Quo pacto: Rursus oro superiorum corporum vires nostris corporibus influere: negare audemus: Quando manifeste videmus corpora nostra corporibus superioribus agitari assidueq ab aere: aliter atq aliter pmutari. Reclament igitur q̄tum velint: debacchenturq tenebriones et hipocritae. Nos que pro bene beateq vivendo olim a sapientibus tradita Idiotarum vero iniuria quorum maximus fuit semp numerus oblitterata seruāda nihil ominus memorabimus Judicantes sane: quā inanem illi putāt clarissimā artem astrologiā megacosmi esse phisionomiam. Sicut enim ex microcosmi effigie humani mores vel occulti: liberi arbitrij potestate repressi seu saltem moderati: vt de philemonis iudicio in hipocratē memorie traditū: deprehenduntur. Sic celestis corporis facie et astrorum motu quasi vultu: multo priusq accidāt plurima humano iccirco studio patuere: aetati tamen nostre ab antiquis illis viris amplissimis intractabilia fere relicta. Hinc a plurimis astronomiā quippe quā libare vel nesciunt in cassum putari deprehendi quibus iam omnibus omissis: quid cum [illegible] quis animorum libera vivacitate purissima: claroq perfectis ingenio. Icirco de hominis fato presentiā quod in nature quasi gremio latet: Siquidem principalis hec est nostra professio: explicetur. opere precium.

¶ Cum natus est infans: Sexusq qualitate prenotus fotus: et benedictus. Tunc primum scientia gradus ascendentis et stellarum qualitas hora exitus infantis. Deinde illius anni: et in ea precipue: In qua natus est regione planetarū domínus primus: Juxtaq quod signum magis influat: Secundus mox: et ellementorū qui sint nec non hora gradus ascendentis: et coniunctionis: ac preuentionis que ante natiuitatem ipsius prior fuerat. Ut claudius ptholomeus in quadripartito docet pspicaciter cognoscantur et presertim primedomus que vocatur athale significatio. Nam huiusmodi de liberorum naturis: et casibus priores sunt coniecture: quarum duplex quidem genus putamus: naturale videlicet et accidentale. Naturalem naturā a priscis proauis primū nos. Successiueq deinde genitā generatio-

7-2

nis:conceptionis:impregnationis partus ⁊ natiuitatis horis vel
gradibus ⁊ minutis consideratis ipsorū qꝫ syderum: ⁊ phisiono
miae habita ratione non latet. Accidentale vero genus a conuer
satione sigillo tanqꝫ imprimitur. Coeterū ad nostram. vnde di/
gressi rē sumus Reuertamur. Eius itaqꝫ anni inquo fuerit in/
fans planētarū dominiū sortitam Si lunam norimus iudicanduꝫ
perinde illum est hominēꝫ fore magis vel minus Iuxta qꝫ in ea
regione vbi natus est: luna tunc influit expedita seu impedita ma
gis vel minus Flegmaticū somno lentū inertem hebeteꝫ impro
bum furem lasciuū facile credulum in constantē timidum: Iracū
dum pauperē famulatorem multi sputus: ⁊ vt plurimū pingueꝫ
facie qui si cui arti mecanicae suo non parentū arbitrio adhere/
bit facilis erit vulgaris presertim qꝫ aquatilis. Nanqꝫ aquis na/
turaliter delectabitur: alioqui quod rarissime in illis tamē accidit
Si eius industria seu potissimū patrimonio: seu legato alio vel
quouis casu diues fuerit: nebulonū fautor: Mimmoꝝ gesticula
rum: stultoꝝ. ebrioꝝ: meretricum erit: quorum. Insuper pes/
sima natiuitas est Si in signo preserti scorpiōis eoꝝ in horosco
po luna eclipsauerit cuiꝰ ampliꝰ ad martē applicatio in eius octa
ua domo existentem egrotationes significat frigidas atqꝫ siccas
que significatio est ex saturno ꝑpendiculariter īfluente. cōsiderā
da ꝑterea est adunatio lune cū aliquo planeta. Scilicet an vterqꝫ
latitudinē habeat vel alter tantū: aut neuter. Si ambo in zodiaco
fuerint vel latitudinem habuerint aequalem: vel quasi aequalem
⁊ in eadē parte: Si bona qualitas est planetae lunae conuincti te
stimoniū nato bonū est: testimoniū aūt huiusmodi variatᷣ secūdū
diuersitatē latitudinis: ⁊ situū sydeꝝ ad aspectuꝫ lunae: que nisi
sit cōbusta nec adūata nec a planetis īfortunij male respecta ami
citiā fauorēqꝫ ꝓmittit vt in libro legitᷣ habrae hebrei de natiuita/
tibus necnon aliorum idcirco antiquorum auctorum. Cum au/
tem fuerit luna ī oppositiōe solis mixta stellis nebulosis vel eas
īduta significat morbos inseparabiles in oculis. In natiuitati/
bus aūt masculoꝝ si fuerit luna: ⁊ sol in signo masculīo: actꝰ eoꝝ
erūt viriles feminae vero tūc natae erūt audaces: ⁊ vltra naturae
suae terminū īmodestae. eandeꝫ influētiam mars ⁊ venus simul

Natiuitas mala

faciunt in signo masculino. ¶Rursus si fuerit occidentalis luna ⁊ i angulo ⁊ vterqꝫ malus scilꝫ saturnns ⁊ mars ante solē ascendentes ⁊ sol ⁊ luna oppositi ꝑdet tunc natus oculū vtrūqꝫ Ampliꝰ cōuenerūt in hoc astrologi: Qđ luna sit quasi corpus ⁊ planeta qui aspicit illam quasi virtutes que apparent in illo secūduꝫ planete naturā aspicientis Ergo cū fuerit iter lunā ⁊ mercuriū aspectus alter ⁊ aspexerint ascendens indicat ꝙ natus non habebit vires agendi id qđ oporteat ⁊ valde erit obliuiosus. Sed cū nō aspexerit vnus eoꝝ ascendens nec alter aspexerit alteꝝ erit mente captus. Amplius si erit in fortuna in angulo erit epilenticus. Luminaria cū fuerint in natiuitate viri in duobus signis masculinis ⁊ in duabus quartis masculinis vel in eadem quarta masculina exercebit se vir in omnibus que viris pertinēt. Sed cū fuerit loca luminariū feminina in natiuitate viri effeminabitur eius natura ⁊ erūt eius cogitatiōes feminīe nec poterit lacbrymas suas cohibere ⁊ cum oīa loca luminariū fuerit masculina in natiuitate feminaꝝ: apparebunt actus eaꝝ similes actibus viroꝝ. A[illegible]rea sciendū est eui diuturnitate in aliquibus mutari octauā spheram quapropter eadē influentia effectus contrarios olim operabitur sicut ptholomeus ꝓpter aliā mixtionē stellaꝝ fixaꝝ cū virtute solis affirmat: quocirca acutissima oculoruꝫ mentis ⁊ corporis acie opus est: seu saltē studendum est operi vsqꝫ ad presentē diem millesimi scilicet quadringentesimi nonagesimi secūdi decēbris alteꝝ mea nempe sentētia prestantissimo qđ diuinus vir ioānes de monte regio germanoꝝ decus composuit ac ptholomei quadripartito necnon abdilazi introductorio a ioāne hyspalensi interpretato quod mihi equidem fateor plurimū in natorū horoscopis contulit Jcciro preterea inquit sic haly in capitulo de planetarum naturis videlicet Habet significationem ⁊ demonstrationem magnā luna in radice principij generationis creature septimo ab hora generationis ⁊ potest viuere sana vita cum dei tamē bene placito sed erit piger nescius vilipensus nec erit firmꝰ in aliqua re nec amorē habebit nec amicitiam cōpletam ⁊ habebit impedimenta multa. Amplius mulier que lune influentijs ē obnoxior sub lunari scilicet dominio natiuitatem sortita ad crapu

las ⁊ meretricia inclinabitur: que tamen vitia libero arbitrio mediante ⁊ bonis artibus queūt explodi presertim si tauro ascendēte q̄ztum minus distantius a terra celuz iniquo ipsa est: patit Ioui vicinior marti distantior dum infans nasceretur in cancro fuerit. Interea sciendū est q̄ q̄cū q̄z habuerit in radice suae natiuitatis dominā seu maxime quouis pacto significatricē lunā p totum tempus vitae suae: Lunaribus maxime alterabit īfluentijs: Qd de reliquis quoqz planetis est intelligendū Secūdum cōiunctiones ⁊ aspectus necnō diuersa eoꝝ accidentia p locorū diuersitates: atqz alias occasiones: quā rem qm̄ ab idoneis plurimis astronomis scite: acuteqz admodū discussam videmus ad p̄sentiora pperantes: omittamus.

¶ A luna q2 terrae ppinquior est: magna nobis vis attribuitur multis aiatis ⁊ inaniatis confert excessusqz riuorum ac decremēta secūdum lune diminutionez ⁊ augumentū eueniunt. Mariaqz in eius ortu: ⁊ occasu alterantur. Vegetabilia itez ⁊ aiata In toto vel in parte ipsius augumētatiōe vel diminutiōe Incremētū vel decrementū suscipiunt. Magna lune vis ē humectare. Est .n. terrae ppior vnde vapor hūidus adeā ascēdit quapropter iuxta qualitatem huiusmodi mutatione manifesta corpora mutat quippe plures earum rez partes que infra corpus existūt maturat ⁊ putrefacit Luna inter superiora ⁊ inferiora media lz frigida putrefaciēs tamē aquatica velox noctis oculus solis emula tempestatum presagiuz complexionum flegma ellementorum aquam metallorum argentū temporum hiemē dieruz ebdomade primū regens exaltatorem taurum humiliatorem scorpionem inimicuz martem ⁊ hospitem cancrum habet: que raro folicia saepius infolicia presertimqz quintiluniū: arietiluniū: scorpiluniū plenilunium ⁊ interdum quartiles aspectus cum infans nascitur deprehenditur nisi a secundo dominio impediantur: quod q̄zq̄z vt primum intense sic non influat: tamen ⁊ ipsum interdum sortitur influendi admodum vim obnixam. precipueqz cum in sui fere nature: maxime si in se exaltātibus signis exultauerit: Quapropter raro quidem interdum tamen ipsum principale dominiū ab ei9

procul aliquibus fautoribus absens aduersis valde propinquū Iuxta tale dispendiū uel cōpendiū minus vel magis prestat in influendo Ad quas quidem difficultates Cum ingenia [illegible]onstantissima solum supra naturali admirabili potius diuinaq; inspiratione: q̃z humana industria diutioq; studio cū assiduitate: ⁊ exercitatione accedere visa sunt: que quoniam pro apostolice sedis munere Illustrissimi venetoꝝ senat⁹ tui qdē merito suffragijs ad te delato. Pater Amplissime Familie nostre splēdor Baptista, p q; tua erga cumpatriotas vt maxime decet cordialissima pietate multifarijsq; coram te consilio ⁊ ratione subprimendis moderādisq; romane altercationibus ciuitatis: atq; prestantissimo: Pace vestra dixerim Venerādi Relig college: Beatissimeq; Pater Alme: triūphantis clauiger Deo similis venia tua, p̃fata militantis ecclesie patrocinio ac ceteris negocijs tuis immortalibus religioni quasi tue incongrua ⁊ a studijs tuis: quippe q̃ polū relinquunt extimū inferiora existimaui: cum quia fert animus: opus de astronomia vita modo supersit cūponere qd̄ nāq; in eo breui ipsam artem omnem euoluā Astronomie summā seu spec[…] stat sententia nominare. Tum presertim ne nimis appositis titulis deuiem. Mercurij porro cuius ductu precellens nūc es: secutus auspiciū subijcebo. ea tm̄ percurrens que ad infantiū videntur fata spectare. Itaq; sciendum est Mercurij: a quibusdam apolinis appellatum dominium: cuius naturam Ercsias ⁊ Sosigenes docent: fautoribus proximum: resistentibus distans: vt in capitulo continetur figure: que ostendit natū debere esse astronomū apud habraham hebreum de natiuitatibus: nāq; planetis reliquis mercurius prestat impassione plus vel minus iuxta situm suum: ⁊ aliorum siderum in infantis temporibus Ab astrologo obseruandis Acumen industriam prudentiam Scientiam eloquentiam reliquasq; animi dotes influit uel infortunia. Cancer enim iouis virgo mercurij piscis veneris sunt exaltatioēs fortunarum mercurij: que cum impedite fuerint ⁊ fuerint anguli in natiuitate ammittet natus notitiam ⁊ erit amens vel demoniacus cuius vero nature prefuerit bene locatus mercurius erit acutus

⁊ habebit elloquentiam super cogitutionem eius. haly astologus in capitulo quarto de naturis planetarum Mercurius est significator inquit ⁊ gubernator sexti mensis ab infusione spermatis ⁊ in illo tempore quo est dominus ⁊ gubernator creature mouetur creatura et se transuoluit in vtero ⁊ tunc ponit deus fortitudinem ⁊ motum in manibus ⁊ pedibus suis et ī eius ligua sensib⁹ et auditu In reuolutionibus annorum mundi habet magnā ⁊ veridicam significationē super tenentes officia dominij et regni et in redditibus ac mercantijs. Ptholomus in quadripartito. Cū fuerint mercurius in aliqua inquit domorum saturni ⁊ ipse mercurius fortis in esse suo dat bonitatem intelligentie vel cogitationis penitus in rebus radicalibus vel principijs artium Et si fuerit in duobus signis martis dabit fortitudinem ⁊ acuitatem perfidie vel bonitatem subitae elloquentie ⁊ fortior locis duobus. i. scorpione est: ⁊ ariete.

¶ Commentator. Cuius nature prefuerit inquit Mercurius erit acutus ⁊ addet ei subitam elloquētiam ⁊ maior erit eius prudentia ex auditu ad intelligendum q̄ȝ ad aliquod meditandum esse igitur eius in signo calido ⁊ sicco exiget hoc ad velocitatem ⁊ agilitatem vbi incorporatus fuerit fortune ex planetis ⁊ stellis fixis idest cū tanta festinatione intelliget q̄ prius intelliget q̄ȝ audiat ⁊ videbitur ei quandoqȝ intelligere cum tamen non intelligat. Et cum occurrerit signo temperato declinant. Ad frigus ⁊ humiditatem figet animum eius in quo intromittet se ⁊ assidue erit in illo: locus autem eius in ariete dat sibi accendi propter quod adeptus est ex marte de acuitate ⁊ agilitate. Sed non est ita in scorpione propter naturam eius humidam: que frangit naturam planetae. Inde vero cum fuerit in natiuitate alicuius Mercurius in capricorno vel aquario: elligunt illi: vt exerceat se in scientijs quia hoc experti sunt sepe ⁊ non decepit eos vnq̄ȝ p mercuriū ⁊ fortitudinem eius ⁊ affirmationē in angulis: ac p fortunā ⁊ infortunā eius in natiuitatibus: Scietur loquella nati: vel si est mutus: ⁊ scietur si erit expeditus in ratōe sua vel nō ⁊ scientur nescietates ac turbationes eius: ⁊ suū scire. Stelle mer

qui meretricibus commiſcentur namqꝫ id opus pariter irritum
eſt ⁊ homicidij accuſandum Inde nulla lex homines efficatius
ſeparet q̄ꝫ ꝯſortis religioſis vt grecis vnitas: ſecularibꝰ ad ſūmū
binitas hac meta poſita: ſi qs celebs velit viuere: viuat In pune
verum ſi deprehendatur: huiuſmodi vite genꝰ: qd̄ in vigeſimo ſili
cet etatis anno ellegerit īquinaſſe ſeueriſſime plectatur: que niſi
fiant haud eſſet vtinam vt eſt futurum ꝙ iunoni preſertim formi
cabitur adeo gens inimica ꝙ in vnum centuꝫ inſurgent. hoc autē
cum erit victoriarum quantum anigamis vnigamiſqꝫ ſperandū
ſit quis qui vel nunc non videat tam cecus eſt. Olim qui faciēda
huiuſmodi vociferet ſophum quempiam coget neceſſitas: Mi
hi pro preſentis etatis ratione paucula hec predixiſſe ſatis eſt.
Venus in libra natum facit libidinoſum quia libra habet veren-
da: ⁊ ſic de ſingulis artem iuxta eſt iudicandum. Cum autēꝫ fue-
rint venus: ⁊ mars in ſignis maſculinis. Significabunt ꝙ mo-
dus innato coeundi erit ſecundum naturam: ⁊ ſi fuerint orienta-
les ſignificabunt ꝙ mulieres erunt ſucci plene ⁊ libenter cū pue-
ris coibunt: ⁊ ſi fuerint inſignis femininis: ⁊ aſpexerit ea ſaturnꝰ
⁊ ipſi occultantes nati coitus erunt innaturales: ⁊ ſi fuerit femina
locus vero martis: ⁊ veneris maſculinus ⁊ ipſi orientales: fugi-
et viros ⁊ odioſa erit ei philocaptio puerorū ⁊ coitū elligꝫ puella
ruꝫ Si vero fuerit locus veneris ⁊ martis femininus ⁊ ipſi occi
dentales: erit e conuerſo. venus enim eſt principalis coitus cau
ſa ⁊ preſerti cum ſeptime prefuerit que eſt doꝫꝰ cōiugij Cum er
go iūcta fuerit corporaliter ſaturno incitabit natum vt preferat il
licitum coitum anteriori Sed ſi fuerit ſaturnus orientalis nefan-
de erit libidinis: Amplius ſi fuerit infortunium ex incorporatio
ne martis erit nefandioris. veneris ſtella propter ſue complexio
nis temperiem iouem prorſus inoperibꝰ imitatur: preter ꝙ ī ea
Jouis ordo ꝯuerſus eſt q̄r tepide quodāmodo ꝓpter ſolis pro
pinquitatem humectat q̄ꝫtum luna Et hoc eſt propter magnam
ſui luminis q̄ꝫtitatem Ideoqꝫ ſibi vapores qui ex humoribus
terram circūdantibus aſcendunt attrahit Scilicet veneris ſtella
eſt colore candido pulcherrima: maximaqꝫ nempe que ſola vm

bras facit mane lucifer. Vesperi hesperus nominatur nunqꝫ a so
le abest longius duobus signis subter eius circulum collocata.
Venus martem domat: redditqꝫ homĩes fortiores. Quis enim
audentius qꝫ amator pro amato pugnat: quippe quando mars
inangulis celi: vel secunda natiuitatis domo: vel octaua constitu-
tus nascenti mala portendit. At venus coniunctione sua vel op-
positione vel receptione: aut aspectu sextili: vel trino martis com
pescit malignitatem. Rursus quando mars in ortu hominis do
minatur magnitudinem animi iracũdiãqꝫ largitur. Si autem ꝓ
xime venus accesserit magnanimitatem illam a marte datam non
impedit. Sed iracũdiae vitium moderatur. Itaqꝫ martem do
mare videtur. Mars autem venerem nunqꝫ domat. Illa quidẽ
si vitae dux fuerit amoris prestat affectum. Si mars proximus
fuerit suo calore veneris impetum reddit ardentiorem. Ita vt si
nascente aliquo mars fuerit veneris domi in libra vel tauro pro-
pter martis presentiam: qui tunc natus erit necesse est acerrimis
vratur amoribus. venus reni dextro dominatur Mercurius si-
nistro.

v Isibilium Clarissimus oium Sol: quem lumen & cã
delam celi: gubernatorẽ mundi temporũqꝫ factorẽ
astronomorum prestantissimus baly appellat mea q
deꝫ sententia naturae est cor celi decor: splendor eter
nus: diei oculus: noctis cõtẽptor: genij alũnus circuitus indefi
ciens: radiantissimus: medius: igneus Siccus. Ideo ei ꝓpriuꝫ
tẽpus est estas Aux colorãs cuncta maturãs Ad sui naturã zo
diaci signa piscibus exceptis refferẽs vniuersa amicoꝝ obsego
Hostiũ disiunctione Exultante ariete: torpẽte libra: hospite leo
ne: deniqꝫ a rellucrantibus expeditus anni dominus ipsum sic-
cum: tumqꝫ cum infans oritur hominem: si vixerit: fore magni-
ficum influit fidum liberalem: prudentem: audacem: alioqui cor
poris passionibus calidis febri presertim: animi vero irae: cu-
piditati: honori Et similibus qꝫ obnoxium. Sol Ciceronis
sententia Dux est: Et princeps: ac moderator luminum re-
liquorum. Per eum fiunt planetae orientales: Et occiden-

dentales ⁊ per eum fiunt apparentes: ⁊ occulti per eum mouetur omnis res se mouens per eum nascitur omnis res nascens crescit omnis res crescens crescit omne folium: ⁊ maturatur omnis fructus. Ipse est spiritus celi magnus cum eo viuificantur signa ⁊ quodlibet signū quando est in eo habet maioritatem super alia signa: quoniaꝫ ipsum viuificat: ⁊ illuminat ⁊ dat ei fortitudinem: ⁊ calorem. Ptholomeus manifestum est quidem inquit ꝙ substantiae solis opus est calefacere: modicūq3 disficare cuius operis sensus ꝓprie ipse caeteris operibus aptior est eiusq3 scientia leuior ꝓpter magnam solis q̃ntitatem ⁊ manifestam tēporū anni mutationem Sol ⁊ eniꝫ q̃nto magis loco zenith nostrorū capitū ꝓpior accedit tanto magis calefacit cum sol fuerit in medio celi dominus anauba ⁊ mars ī quarto eius aspectu scilicet ascendentis: ⁊ saturnus in angulo terrae cuius ascendens sit piscis: pessimum est testimoniuꝫ ⁊ timenda est violenta mors preterea cum sol fuerit in alicuius natiuitate vbi fuerit luna in natiuitate altera ⁊ fuerit luna: In natiuitate prima vbi fuerit sol in natiuitate secūda fueritq3 ascendens vnius in sextili aspectu ascendentis alterius vel in trino aspectu firmabitur īter illos dilectio: ⁊ signū bobediens alteri erit fortioris dilectionis: ⁊ maioris inclinatiōis. hinc vt plurimū ēst: ꝙ interdum domine seruoruꝫ capiuntur amoribus. Amplius vicissitudinem amoris inter illos precipuaꝫ esse astrologi arbitrantur in quorum genesi luminuꝫ solis ⁊ lune cōmutatio fuerit videlicet si te nascente sol in libra: luna in ariete me autem nascente sol in ariete luna in libra aut quibus signum ideꝫ q3 planeta: Similisue ascenderit: aut benigni planetae similiter anguluꝫ orientis aspexerint: aut venus in eadem natiuitatis domo: eodēq3 gradu fuerit constituta. addunt platonici quoruꝫ vitam demon ideꝫ aut certe similis ducat: phisici vero morales: cōplexionis: nutritionis: eruditionis: consuetudinis: consilij similitudinem similis affectus causam esse volunt. Deniq3 vbi causae plures concurrunt ibi vicissitudo vehementior repperitur. vbi omnes illic pythiae damonis: pilladis: ⁊ horestis recurrunt affectus Dionysius Areopagita in libro de diuinis nominibus

ex hierothei mente. Amorem siue diuinum siue angelicum: siue spiritalem: siue animalem: siue naturalem dixerimus. Insitiuam quandam intelligimus cōmiscentemq; virtutem: que superiora quidem ad inferiorum prouidentiam mouet: aequalia rursus ad socialem sui inuicem comunionem conciliat: ac postremo inferiora queq; admouet: vt ad potiora: sublimioraq; ꝯuertat. Amor est auctor omniu; ⁊ seruator. Solis: quod Marcū Varronem in septenarij numeri consideratione preterijt septē patent ꝓprietates: luciditas: caliditas: rotunditas: mobilitas: aeternitas: magnitudo: ⁊ productio. Sunt qui octauam addant: generationem Quod sane neq; verū ē nec verisimile: quonia; producere: non generare solem ipsum certum ē quod ⁊ vocabulum ip; declarat. Sol dicitur quia solus fuit ē ⁊ erit: nunq̄ igit̄ generauit. Generare enī alios ē ad sui speciem ꝓpagare. Ita animalia que absq; copula nascuntur: non generari. sed produci a sole vtiq; ipso diffinimus. Sol cum in prima fuerit facie arietis: que est facies martis: Ille tunc natus erit potens valens dominator diliget arma ⁊ interfectiones: equos ⁊ bellicosa queq;: Et si fuerit in secūda facie: non ardens adeo erit in prelia erit bene fortunatus ⁊ laudatus. at si fuerit in tertia facie que est veneris iam inclinabitur ad mollities perdite diliget: mulieres ⁊ cum eis magis q̄ virum deceat conuersabitur. Soli ⁊ lune oculi dedicantur. Hermes nascentis inquit maris in die oculum dextrum sol iudicat: luna sinistrum in nocte econuerso: femine vero in die nascentis dextru; luna Sol sinistrum iudicat nocte econuerso. Ptholomeus aute; siue maris siue femine siue die siue nocte nascētis oculum dextrū semper ascribit soli: sinistrū lune. Preterea sol cor cum cerebro habet luna pulmonem ⁊ stomachum.

¶ Mars est ventorum impetus igneus fulmineus nocturnus destructor iracundus ⁊ bellorum auctor acuto quasi sole obtuso ioue exultante capricorno hebete cācro hospitib⁹ ariete seu scorpione aduersante nemine anni dominus nascentem tum si vixerit hominem fore influit bellicosum impiū intemperatum versutu; fallacem prodigum audacem temerarium ac multi discriminis

mars effectus est vtiqз quo animorum feruor excitatur. Ideo martem quidam herculem vocant Ardentis enim ignea solis vicinitate binis fere annis conuertitur. Huius item ardore ꝛ rigore saturni sydus quasi ambobus interiectum exutroqз tanq̄з temperatur. Si Mars vel Saturnus cum infans nascitur nō fortunatus fuerit: Testimonium iccirco malum erit. Mars impedimentum in duobus luminaribus est Cum fuerint duo mali ascendentes ante solem Et post lunaз ꝛ vnus sit in oppositione alterius videlз Sol in oppositiōe lunae ꝛ econuerso. Sol enim significat oculum dextrum: Luna vero sinistrum Ineuitabile est ꝙ natus non āmittat vtrūqз oculum cum fuerit significator In nati natiuitate hoc modo. Stellae autē nebulosae sunt hae athoraie geminorum caput: Et locus in quem cadit aqua quam fundit aquarius: ꝛ gutae leonis ꝛ aliae que qꝛ mixtae sunt non lucent.

¶ Mars principalis est vulnerum causa ꝛ cicatricum. Cum fuerit mars in ascendente erit in facie vel nati capite signum.

¶ Mars dominium habet super aurem sinistraз Renes Uenas Ac testes.

Mars cum iunctus fuerit domino ascendentis corporaliter in leone ꝛ non fuerit marti in ascendente aliqua dignitas nec fuerit in octaua fortuna Natus ille cremabitur. Cuз autē fuerit mars corporaliter iunctus capiti algol Et nō aspexerit fortuna gradū occidentem Et dominus anauba luminarium oppositus fuerit marti Uel in eius quarto aspectu Nati caput trūcabitur. Si vero luminare fuerit in medio celi suspendetur Et si fuerint mali aspicientes se a geminis Et a pisce abscidentur Nato manus vel pedes presertiз si fuerit mas vel salteз vulnerabitur in manibus brachijs Aut pedibus. Geminoruз signuз brachia regit piscis pedes.

¶ Cuз mars centrum tenens domi suae ex tetragone respexerit saturnuз cuз mercurio ad centrum Luna super eum veniente plena. In genesi diurna significat natuз: si vixerit: fore ebriosuз crudelem sacrilegum ac lenonem. Amplius octaua domus est

mortis significatrix Et ab illa domo scietur quo pacto qua cau sa qua egrotatione morietur natus naturaliter vel violenter. Si morietur diues vel pauper: ⁊ quod magis miruз est: Si morietur in patria vel extra patriam. Quocirca prestantissimus astronomiae professor baly in libro de iudicijs astrorum In quintae partis capitulo septio de octaua domo ⁊ suis significationibus carta octuagesima. Quando dominus triplicitatis domus mortis fuerit Inquit fortunatus ⁊ fortis: natus morietur. In diuitijs Et honore Sed si fuerit infortunatus cadēs ⁊ peregrinus morietur mala turpi ⁊ manifesta morte. In dedecore ac ignominia.

¶ Uerum autez si fortuna aspiciat gradū ⁊ sit presertim ipsa fortuna. In octauo remouet malam mortem. Sed morietur natus ex morbo calido in capite ⁊ hoc ideo si fortuna sit in gradu interficiente vel octauo Si luna cum marte aliquod aquaticorum tenuerit Infortuniuз significatur per aquam calidam. Si aliquod igneorum per ignem futurum significat. Si aliquod aereorum per sanguinem. Maius autem posse quod habet mars in abscidendo vitam est quando fuerit in ariete in diurnis natiuitatibus super terram ⁊ Saturnus cum fuerit in capricorno super terraз in natiuitatibus nocturnis. Quando Mars aspexerit solem per oppositum Aut per quartilem aspectum. In die vel Saturnus in nocte de signo peregrino ⁊ non habent aspectum alicuius fortune Significat ꝙ parentes natum abhorrebunt ⁊ exheredi tabunt ipsum. Et si magis infortunatus fuerit Sol: expelletur ex parte patris. Si luna ex parte matris. Et si infortunatus erit vterqз: ex vtroqз fiet expulsio. Rursus in quarto de planetarū naturis baly.

¶ Quādo Mars dominus est alicuius natiuitatis inquit ⁊ nō ha buerit aspectum cum Ioue: aut venere: Interficit ac destruit: ⁊ damnationē nati significat: eritqз modice nutritionis. Marti s stella proprietatem habet siccandi eiusqз nature vis est comburere ⁊ locum iuxta solem tenet. stella autem vt in secundo de mundo Aristoteles. Densior est pars celi diffiniuit.

Mars ⁊ venus pudibundis vtriusq; sexus dñantur mars bi-
lē habet ¶ Jouem nostra sententia salutarē: genialem pium tem
peratum: vernum benignum aggressa si ad eum perpendiculari-
ter sit recti linea bene locata luna retrogrado marte: Saliente cā-
cro placato capricorno hospitibus piscibus vel sagitario obno-
xio nemine cum infans nascitur siderum dominū tunc natum ho
minem nunciamus fore sanguineum temperatum: letum: facetū
foelicem gratum: ornatum amicabilem longeuū: aucupijs: ⁊ ve-
nationibus gaudendem. Amplius considerandum Jccirco est
capitulum figure que ostendit natum: multas possessiones habi
turum: ⁊ reliqua que in fluxum a Joue habent: vt in libro conti-
netur habrae hebrei de natiuitatibus., Jnterea sciendum est Jo
uis terminum esse in ariete ab arietis quidem capite vsq; ad finē
sexti gradus eius: terminuz autem veneris esse in sex sequentib⁹
gradibus tamen si Jupiter fuerit in principio sexti gradus arie-
tis non iure dicetur virtutē habere in termino veneris subsequē-
te. Sed in suo: ⁊ sicut interuallo non distat terminus a termino:
Sic nec signum a signo. Nam Jouis circulus gradibus distin-
guitur. Hic mihi notanda esse videntur Ptholomei verba di
centis. Omnis planeta ante initium alicuius domus existentis:
minus q̃z quinq; gradibus ab initio distans quasi in illa domo
existēs ē siue principium illius domus sit in initio signi: siue non
Jntelligendum autem est predictam distantiam quinq; gradib⁹
equalibus esse: ⁊ non amplius considerandam. preterea scien-
dū ē planetam cum est in alicuius domus principio: maximae es
se virtutis: q̃zto autem ab ipsa domo magis ellongatur tanto
minoris est virtutis. Cuz autem est in proximo gradu post exitū
domus paruae est potentiae: ⁊ cum in secundo gradu est post exi
tum domus adhuc minoris potentiae: ⁊ sic paulatim eius poten
tia minuitur crescente distantia vt in quarto nullius sit virtutis.
Opus autem fortitudinis stelle Jouis est temperatae comple-
xionis. Locus namq; sui motus medius est inter saturni frigidi
tatem ⁊ martis feruorem. quapropter in simul calefacit: ⁊ hume-
ctat ⁊ quoniam eius vis magis est calefacere ipseq; super alios

per celum vehitur auctor est ventorum qui res oriri faciunt vt sunt
zephiri. Si cum infans nascitur fuerit iupiter in loco martis: erit
viri coitus ac mulieris iuxta leges: Sed si mars solus prefuerit
nō aspiciens iouem: erunt eorum cōplures coitus non secundū le
gum precepta Jupiter dictus est vt quidam volunt quasi iuuās
pater De ioue quorūdam ē opinio q̄ in zodiaco: nisi alius esset
planeta preter Jouem cum calore videlicet ⁊ luce solis p̄ solis vi
ces Solis noctis viribus remotis: homines nō essent nisi violē
ter mortales. Quando iupiter fortis foelix: ⁊ firmus est in natiui
tatibus fortuna: ⁊ nati nutritio adimplebit: ⁊ si fuerit deiectus in
natiuitatibus: vel dānatus deterioratur nati sors: ⁊ eius vita. per
Jouis demōstrationē: ⁊ fortitudinem in nono mense a cōceptio
ne creaturae: liberatur natus: ⁊ exit ad mundū. Jupiter domini
um habet super epar latera pulsus: ⁊ sperma. Saturnus plane
tarū altissimus frigidus instar terrae naturaliter siccus accidenta
liter humidus: dextim⁹: lētus primi mobilis: ⁊ naturae arbitrio
de altero in alterū esse inferiora oīa mutans: adeo malignus est:
vt benigni iouis coniūctione nisi cum ipse iupiter est anni domi
nus ⁊ in optimo suo esse debilitato ipso saturno placari non pos
sit: quae tamē saturnina malignitas sit syderi q̄tūlibet benigno
coniūcta prorsus adimi est impossibile anxietatū tristitiarum: ⁊ lon
garū infirmitatū est sydus similatur mellācoliae: Quare infantē
tunc natū cum dominatur fore influit mellancolicū malignū In
foelicē furē alioqui agriculturae ⁊ rerū similiū studiosum magis
q̄dem vel minus. Secūdū q̄ a planetis reliquis aduersat̄ magis
vel minus q̄bus tn̄ aduersarijs parum sua malignitate preserti cuȝ
est āni domin⁹ obnoxiū puto. Saturni stella scd̄m operis sui par
tem maiorē infrigidat suaq̄ȝ maxima frigiditate pluries siccat q̄ȝ
humectet. Frigiditas eius maxima est ꝑpter magnā eius a sola
ri calore distantiam humiditas parua ꝑpter eius ellongationeȝ
ab humidis vaporibus quos terra emittit. Tex aūt si saturnus
in aquario fuerit ⁊ mars in ariete hora reuolutionis anni per dies
⁊ noctes pluuiarum multitudo descēdit. Si sagitarius ⁊ gemini cū
suo ifortunio saturnū ⁊ martē habuerint Maniā demoniorum q̄ȝ
visionē significant. Amplius si saturnus est in quarta vel eam ex

opposito respiciat: ipsaq3 terra fuerit pariete tunc natus obruet
si aquatica aqua submerget. Si saturnus vel mars tūc fuerint in
sagitario ab equo ꝓsternetur. Si dominꝰ septime tūc fit in nona
vel tertia: ⁊ infortunij eū planeta respexerit a loco alto cadet. Si
sol super terrā fuerit in angulorum quopiā adunatus saturno: vel
ei oppositus vel ex quadrato eum suspiciat. fortunae planeta cū
nemine respiciēte cecitate natus laborabit. Mercurius aūt i sex
ta dn̄us peius est testimoniū ⁊ veriꝰ si luna solē vel saturnū aspi-
ciat sic se habentes. Saturnus spleni dominat. hermes aurē de
xtrā in die nascentis siue maris siue femine saturno ascribit sini
strā ioui nocte e ꝯ°. ptholomeus semper dextrā saturno sinistrā
ioui ascribit. Alibi hermes nascētis in die marti dextrā sinistrā
veneri siue mas siue femina fuerit ascribit nocte e cōuerso ⁊ reli-
qua que habraā hebreus in libro de natiuitatibꝰ memorat prius-
q3 alicuius nati genesis ꝓferatur veli cōsiderāda. Qualitates in
super anime nati si quis acutiꝰ nosce voluerit caplm cōsideret ter
tiū decimū de qualitatibus anime nati claudij ptholomei in qua-
dripartito ⁊ quartūdecimū de ipedimētis anime nati. De plane
tis icirco in comune dicere reliqū ē: q eorū duo sunt genera pri
cipalia Masculinū silicet et femininū cūq3 planetarū pensicula-
te dilligentissimeq3 consideratis viribus ꝓprie feminina vis ex
humida cōstet substantia eo q talis qualitas in feminis generali-
ter inueniatur ⁊ reliqua qualitas in maribus ꝓprie semꝑ reperi
atur ab antiquis sapiēter dictū est lunā ⁊ venerē quibus multū3
inest humiditatis feminas esse Saturnum autem solem ioue3 ac
martem masculinos. Mercurium autem quoniam in vtroq3 ge
nere societatem habere comperuerūt eū ꝓmiscue esse nature vo-
luerunt. Dixerunt preterea planetas masculinizare ⁊ femini-
zare secundū figuras que in sui cū sole collatione formāt. Nā cū
ipsi solem precedentes orientales sunt Masculinos. cū vero so-
lē sequentes occidentales fuerint femininos appellauere eade3
etiā scd'3 figuras quas in orizonte formant genera diuersimode
habere perhibentur. Cū enim in locis fuerint que sunt ab oriē-
te vsq3 ad celi medium vel ab occidente vsq3 ad oppositum
medij celi sub terra sunt masculini eo q cū sunt orientales ea mō

def i parte vñ ventus spirat qui vocatur assabe: In duabus aũt quartis reliq̄s sunt feminini. Ideo q̄ñ partē illā obtinēt a qua ꝓcedit adabor. Ampli⁹ q̄ñ duo sunt spacia ex q̄bus tēpus efficit quoꝝ alteꝝ dies ē q̄ppe q̄ masculinizat ꝑp calorē ⁊ vi eius efficacē. Alteꝝ vero nox est q̄ femininizat ꝑp illius humiditatē ⁊ q̄etē lunā ac venerē nocturnas solē aũt ⁊ iouē diurnos dixere. Mercuriũ aũt vtriusq̄ʒ naturae sociũ fecere eũ in oriēte diurnũ in occidente nocturnũ iudicātes. Infortunā aũt vtrāq̄ʒ sup̱ hos duos diuisere p̄ter q̄ hoc nō naturaliter. sed p̱ cōtrariũ fecerũt. Nam cũ res cũ similes rebus quarũ cōplexio idonea ē cōmiscent̄ earum valitudines meliorant̄. Cũ aũt res dissimiles cōmiscent̄ rebus destruētib⁹ minuent eoꝝ nocumentũ. Ob hoc ergo saturnũ: q̄ infrigidat calori diei martē vero q̄ siccat humori noctis dissimulauere. Sic vtriusq̄ʒ negociũ tēperat̄ effectu cōtrario. planetarũ aũt q̄ñ sit quorũcũq̄ʒ dominiũ si scire lector voluerit halym astronomiae ꝓfessorē clarissimũ in octaua sui operis parte d̄ stellarũ iudicijs q̄rto capitulo cōsuler̄ nō dedignet̄. Amplius Saturnus scd̄m quosdam dicit̄ quasi saturitatis numen ⁊ hoc forsam ideo ꝑp id q̄ in saturnini syderis ascensiōe iacta vt plurimũ semina sterilescũt. Sũmũ oīum sydus saturnus: Ideoq̄ʒ minimum videri plinius profitetur a parte sinistra girant omnes planetae excepto saturno q̄ semper in parte gradit̄ dextra preceps signiferum pergens annos triginta. Saturni stella est valde frigida ideoq̄ʒ mortifera est enim ꝓprietas mortis frigiditas Fortunā preterea ⁊ nati mores ex Saturno ⁊ planetis reliquis ꝓfluentes Si liquidius scire lector voluerit consideret capitulũ nonum haly in parte quarta de astrorum iudicijs quod sequitur particula significationuʒ triplicitatis ascendentis quaʒ sequitur capitulũ decimum In sciendo partes ascendētis ⁊ eius iudicia. Deide seq̄tur caplm vndecimũ. In scd̄a domo ⁊ suis significatiōib⁹ q̄ꝺ seq̄tur caplm 12m. In sciēdo fortunā substātiae. Deide caplm seq̄tur 13m. In 3a domo ⁊ suis significatiōib⁹ q̄ꝺ caplm sequit̄ 14m. In q̄rta domo ⁊ suis sigificatōib⁹. Deide 15m. In sciēdo statũ p̄ris ⁊ 16m. In tēporib⁹ īpedimētoꝝ parentũ nati atq̄ʒ decimũ septimũ. in q̄nta domo ⁊ suis significatōib⁹ īsciēdo statũ

filiorum: quod sequũtur quedam particule. vꝫ. Insciendo tẽpo-
ra qbus filij habebũtur. Itẽ in tpe quo natus habebit filios ⁊ i-
sciendo numeꝝ filioꝝ. Deniqꝫ. xviij. capl'm sequit̃ i aphorismis
cõiunctis ex multis libris ad hoc necessarijs qd̃ significationes
dñorum sequũtur triplicitatis quintae domus: ⁊ ibi perficit̃ q̃r-
ta pars libri in iudicijs stellaꝝ ⁊ est finis quintae domus ⁊ signi:
Que sic stricti eqdem volui memorasse vt qlibet que iccirco op
portuna sibi fuerint faciliter possit inuenire. Simul ne gloriã sub
riperem alienã Interea p̃cipue notãdi sunt aphorismi necessarij
in natiuitatibus: ⁊ questionibus: atqꝫ aspectus existẽtie planeta-
rum qppe que vim maximã prebent in natiuitatibꝰ. Atqꝫ itidẽ
dixerim de planetaꝝ capitisqꝫ ⁊ caudae fridarijs: ⁊ significatiõi-
bus qñ fuerint in radice natiuitatis in vno loco: ⁊ in reuolutione
ãni in alio: ⁊ de significationibus applicatiõis ãni ad loca in qbꝰ
fuerũt planetae in radice: atqꝫ de reliquis p̃terea significatiõibꝰ
que idem autor in sexta sui operis parte de stellarũ iudicijs ꝑ acu
te interpretatus est. Interea in ascendente aquario mars mercu
rius venus in secũda sol in piscibus in quinta: luna in geminis i
septima Jupiter in leone in nona: saturnus in libra hanc genesim
Julius firmius constanter dicit significare viꝝ: qui mirabili pol
leat elloquentia: ⁊ qui celesti ingenio ad oĩa arcana diuinitatis ac
cedat. Cũ hactenus de anno ⁊ reliqs sine quibus ꝑfecte res na-
talis absolui nõ poterat cõsideratiõibus ꝓ fructꝰ nr̃i enucleatio
ne i quo natꝰ ẽ infans q̃ apud plurios iccirco astronomos sũ or
dine qdẽ inuenimꝰ mẽbrati q̃si cõpusuerimꝰ cõsequẽs est vt de
mẽse nõnulla iccirco parit̃ afferamꝰ In ꝯsideratis tñ reliqs circa
genesim cõsiderãdis: fati i falibilẽ idicẽ n̄ affirmo. veꝝ supioribꝰ
inferioribusqꝫ cũ suis oĩbꝰ autoribꝰ pẽiculate qdẽ cõsiderãtis.
Raro nos ĩfantis fatũ lucigera astrologia mediãte latebit: qppe
quã olim adeo merito ẽ venerata vt ea qui prediti erant deos exi
stimaret antiquitas. Nostrae vero aetatis homines. De illis
loquor qui inter omnia ⁊ nihil sciunt: obtrectatores: delatores:
mendaces: ⁊ iactatores: qui si vel tantillum ediderint: quod ab
strusum esse sibi videatur statim perstrepunt: statim inflantur
statim alios ferre non possunt: canina velut rabie mordaces:

⁊ blacterones borũ ora tāq̃ canũ quibus sic innatũ ē: vt non ꝑ veritate. ſ pro cõſuetudine latrent: Saxis non verbis eſſent ob tundenda: Illā vt liberales reliquas artes floccipendunt. banc eqdẽ cām primā puto qua cõmũiter poſtbabita ē aſtrographia ſecũdam quoniā noſtra tempeſtate: cõplures vani loquijs vide ri mallũt: q̃ eſſe aſtrologi oſtentatores futiles tenebrióes exellē tis artis abuſores. tertiā q̃ liberi arbitrij que preualet vi non ne ceſſitant. Sed inclināt aſtra. Ideo que de geneſibus afferemus l ſaepius menſtruati fatis audientia detegantur. Interdũ tamē mutantur libero arbitrio noſtro preualēte. binc eſt: ꝙ valde ſciē tiam inclinationũ aſtroꝝ conducere nobis exiſtimaui: qppe bac quaſi egide poſſumus quos aſtra nobis inferunt ictus ꝓpulſarẽ Sequit̃ nũc vt de ſolis curſu ꝑcoeteris ab bomero aeterno car mine laudati. Jecirco ideo primũ tractem⁹ ꝙ ipſe celeſtiſ corpis ſereni: ſereniſſimũ decus videtur. Incipiētes ab anni tanq̃ em bryone martij menſe: quippe quē menſium oīum primũ eſſe de bere baud eſt obſcuꝝ propterea anni ordinatores ratione mul tiplici conſiderata: quā boc i loco longiſſimũ eſſet recenſere atq̃ neq̃ preſentis id eſt ſpeculationis: Quintum ab illo quintilem ſextum ſextilem nominauere. Martium itaque primum mar ti Romulus genitori ſuo dicauit: ⁊ ab eiuſdem nomine martium ipſum appellauit. Oſcophoria antiqtus põpa a ferendis ramis vocitata martij menſe celebrabatur: quē Chriſtiani quaſi moreṫ ſolēniter vt plurimũ martij menſe paladios ramos ferētes videā tur imitari. Martius capitis ſibi ſignũ in quo anni eſt reuolutio arietem vendicat cuius quidē maxima vis eſt in capite. Cum ita q̃ ſol in anni reuolutione babuerit poſſe ac teſtimoniũ in illo an no ⁊ fuerit liber ab infortunis ſignificat meliorationē tunc nati ĩ ſubſtantia ⁊ bona itinera ⁊ ſi cum boc fuerit in aliquo anguloruṫ ab orbis quaſi capite regia maieſtate teſtimoniũ eſt lucri comō di ⁊ bonoris ſibi vendicandi ⁊ cuiuſpiā forſam ciuitatis vel ſecte ſiue ſocietatis caput erit. Sed ſi planeta fuerit infortunatus acci dent nato a regib⁹ triſtitie ⁊ labores maximeq̃ ſi ſol infortuna tus exiſtēs in quodā anguloꝝ Interea qm̃ buiuſmodi ꝓxime ſe quētia in plurib⁹ veteribus repperi codicibus varijs tēporibus

varijs manibꝰ litteris cōmēdata.negligentia nihilominꝰ euiqʒ di
turnitate obscura: uolui nō eo qdem qm̄ iccirco rationē vndiqʒ
argute cōsideratā uiderē. Sʒ ne in sua preserti professione liber
sit hic noster sincopatus in lucem ferre: opere preciū a semi mar
tio vel circa in kal' aprilis silicet sub celesti ariete natus erit nō di-
ues: nec pauper cito irascetur cito nisi maledice sibi respōdeatur
placabit doctrine cupidus: ⁊ eloquētie: ellati: varij: mobilis: ⁊ fe
stini animi erit. fortunis multiplicibus: maxime ꝓpter feminas:
afficiet mendosus per indeqʒ erit incredulus. magna pollicebit
parua perficiet. ad magna rerū momenta satagentē animū habe-
bit. negociū aūt: reiqʒ perfectio ab eius lōge cupiditate distabūt
aucupijs piscationibꝰ: ⁊ venationibus gaudebit. fornicator erit
⁊ damnū patietur: pro amicis scādalizabitur: ab inimicis insidi-
abitur: ab affinibꝰ calumniabit. ex pluribus mulieribꝰ filios ha
bebit. Sed primogenius nō erit lōgeuius in tibijs sentiet lesio-
onē: e quadrupedibus discrimen patiet ab equo prosternet: ⁊ ci
catrizabitur. si ante trigesimū tertiū annū vxorē duxerit multum
eius cōditio degradabitur. ꝓpter agsitū suum liuore: ⁊ litibus
afficietur. per vxorem scandalizabitur. generi: ⁊ nurū videbit: ⁊
per inde ad celebritatē exaltabit. ex proximi infortunio et morte
ei res augumētabit. alienis laboribus gaudebit. de aduersarijs
vindicabit. egrotationes patietur. vnde si euaserit: testimoniū
ex cōstellatione habet uiuendi annos octuaginta duos: et mensē
dimidiū si deo placuerit. Sub eius aūt signo nata puella erit ira
conda: inuida mendax: nubet. Sed virū suū relinquet. ⁊ alij ad-
herebit meliorē si vixerit fortunā recuperabit. Signū habebit in
facie. siue in capite Mater filiorū erit Sed primo genitꝰ diu nō
viuet. Mensibus octo ab annis trigīta grauē egrimoniā patiet
vnde si euaserit: Testimoniū ex cōstellatione habet non breuis:
neqʒ longissime tamē vite future. preterea tūc vtriusqʒ sexꝰ na-
tis martis dies. ⁊ saturni erūt meliores. iouis vero mali: Reliq
messi. Itē tūc nati in hoc maxime arietis nature sunt relatiui: qꝛ si
cut frequēter arieti recidit: ⁊ crescit lana sic isti frequēter propter
eorum instabilitatē āmissis suis bonis aliena recuperant. in hoc
mense fit vernū equinoctiū Marcij dies peculiares duo dicun-

tur eiciaci. videlicet primus intrante mense: et quartus exeunte. alibi repperi martij mensis infelices esse quartumdecimum: et sic suc cessiue vsque ad decimum nonum. Martium sequitur aprilis ab apiendo quasi apilis nominatus: mensis quidem florifer frondifer pulcher pulcherimus ipse orbem vbique reddens. tunc omnis ager tunc omnis parturit arbor Tunc frondent silue tunc formosissimus annus: canit poeta. Ad aprilis preterea hillaritatem accedit quod celum nubibus du dum obductum et mare quod quasi clausum fuerat nauigantibus terre que verna temperie plantarumque passim aperiuntur germina

¶ Aprilem quidam a spuma nominatum volunt quam greci αφρος vocant. vnde venus αφροδιτη dicitur quod ex spuma orta creda tur. ex venere natum aiunt eneam: qui veneri matri aprilem non sine ge niali ratione deuouit. Sic factum est: vt primi duo anni menses mar ti: et veneri geminis tanquam vrbis principibus dicati fuerint. Apri lis mense mulieribus procedentibus venereis frondibus coronatis oli sacrificabant. Hic mensis ab egiptijs pharmutius appellatur hoc mense: qui et cronicus olim est nominatus a sesqui vel circa ad sem. maium sol taurum serenat Iccirco prestantissimus haly astrono mus. Quando sol inquit est in tauro in reuolutione: et habuerit testimo nium et posse in anno: et fuerit liber ab infortunijs super terram et aspexe rit ascendens habebit quod videre cum regibus: et vtilitatem ac lucrum et si fuerit infortunatus significat quod attinget eum pene tristitiae et la bores ex parte regum: et si cum hoc fuerit in aliquo angulorum peius et affixius erit. Rursus tauro sole lustrante natus litigiosus erit et au dax que facere voluerit properabit libenter amicis sua bona commo dabit Iracundior in adolescentia et iuuentute ac peregrinus erit suos enim relinquet et cum extraneis vitam ducet et administerium bonum pueniet anno circa vigesimum quartum secundari sibi fortuna incipiet per mulieres ditabitur vxorem que destinata ei fuerit non ducet sed aliam de qua ad alium fit sermo habitus: officiosus erit: alioqui beneficio rum immemor erit et ingratus aliud dicet: et aliud faciet inimicorum suorum victor erit canis nihilominus morsu ledetur. pro mulieribus scandaliza bitur: ac tristitiam multam patietur ab equis moetum ac detrimentum hebebit ab aqua discrimen patietur anno. 5°. vel circa grauiter egrotabit veneno nisi ca uerit turbabitur. vnde si euadet anno. 33°. vel quarto seu circa fortunis habundabit et exaltabitur ad dignitatem ac longeuus erit si deo placuerit

Eodem tēpoꝛe puella nata officiosa erit ⁊ laboꝛiosa alioqui lin-
guae erit petulantis ⁊ mēdacis. Quicquid facere conabit̄ faciet:
pudoꝛis infamiā patietur parentū bona possidebit. Rex diu ꝓ-
pterea cuꝫ aduersarijs litigabit. Ab ānis q̄tuoꝛdecī in melioꝛes
partes perueniet plures viros experiet̄: ⁊ liberos habebit ad lo
ca ignota transferetur plures ad eius consilia confluent mulie-
res: a quadrupedibus ledetur multū egrotabit: ānos viuet sexa-
gita vel circa si deo placuerit gemā ad digitum ferre iuuabit. Lu
nae dies ⁊ iouis vtriusqꝫ sexus tūc natis vt plurimū sunt melio-
res: dies vero martis mali. Reliqui aūt messi. Aprilis peculia-
res dies duo sūt eiciaci: vndecim⁹ scilicet ac duodecim⁹: alibi de-
cimū infoelicē esse legi. Rursus alibi sextū qntūdecimū: ac vige-
simū. Item alibi primū aprilis diem infoeliceꝫ peculiarites esse
iuueni Aprilis dies habet hoꝛas. xiiij. nox decem. Maiuꝫ siue
a maia mercurij matre: siue q̄ Romulus populuꝫ ro. eo mense
in maioꝛes diuiserit ⁊ iunioꝛes siue ab aetate maioꝛe deindeqꝫ iu
nioꝛe iuniū mallis appellare in mensiū oꝛdine tertio nature quo-
qꝫ mihi libet ratione locare hoc mēse a dimidio nēpe vel circa ad
sesqiuniū geminos ⁊ phebus ipse amplectit̄ Jccirco haly. Quā-
do inquit sol in reuolutione fuerit in geminis ⁊ habuerit testimo-
niuꝫ ⁊ posse in anno ⁊ fuerit liber ab infoꝛtunis ⁊ super terraꝫ ⁊
aspexerit ascendens vel signū applicationis. Sic incremētum ⁊
bonū in societate ac enutritis ⁊ foꝛte ꝓleꝫ habebit. Et si fuerit in
foꝛtunatus accident ei tristitiae ⁊ grauamina ratione hoꝝ predi-
ctoꝛuꝫ nec eius petitiones complebunt̄. preterea cum est in gemi
noꝝ signo sol Natus parentibus foꝛmosioꝛ misericoꝛdiosioꝛ sa
piens ingeniosus alioqui iactatoꝛ erit ad loca extera permane-
bit libenter peregrinabitur ⁊ in patria non permanebit sua ne-
gocia ꝑuipendet foꝛtuna varia afficietur pecunia prima cā custo-
diet mediocres diuitias possidebit alienis mulieribus abutetur
canis moꝛsu ledetur igne vl' ferro cicatrizabitur equoꝛa tranabit
annos circa. xxxvi. peculiū ei crescet ex quadrupedibus egrota-
tioneꝫ habebit. vnde si euaserit: seqꝫ a discriminibus cauerit erit
longeuus. Eodē tēpoꝛe puella nata laboꝛiosa erit: ⁊ aliena bona
nācisci ꝓcurabit erit Jntelligens hillaris ac liberalis falsis nihil

minus criminibus arguetur ideo inadolescentia priusq͡ȝ sinistri quidpiam accidat parentes vel qui parentum loco supstant nup tias curēt quippe qđ tutissimū: est natorū maximeq͡ȝ natarū vin culuȝ: vmbo scilicet ad honoris labem nec non discrimina pluria reiciēda Canis nihilominus morsu ledetur. locū mutabit deū co lere studebit pedū dolorē patietur. viuet annos circa. lxx. si de us voluerit. Solis dies ꝛ mercurij sunt eis meliores. Dies vero lune ꝛ veneris mali reliqui aūt messi Maij dies duo peculiariter dicunt̄ infelices tertius vȝ intrante mense ꝛ septimus exeunte. ali bi legi. scđm septimū duodecimū 14^m. 15^m. xvi. ꝛ vltimū lune dieȝ maij. ceterū sub geminoꝝ signo nati vt plurimū ꝓsperabuntur.

¶ vnde versus

Sub geminis nati bonis geminantur ꝛ auro

Maiū non nulli cū pluuiosus mensis est madiū ab aere. vȝ. seu solo madido volūt appellari hoꝝ curiosā nimiū supstitionē tāq͡ȝ illius qui chirotecatus vxoreem tractabat risu dignā arbitramur. Maij dies habet vt plurimū horas. xvi. nox. viij.

¶ Junius a iunioribus: qui armis rem publicā tutarent̄ a. Ro mulo primū boedromij nomine mutato appellatu s est. Sunt q dicant iunoniū a iunone antiquitus nominatū cui precipue fue rat mēsis hic sacer. De inde post longuȝ tempus detracta no silaba iuniū dictum. Ad huc alij sunt qui iuniū a iunio bruto no minatū putant ꝙ vendicata libertate prim⁹ ipse rome consul ex pulso tarquino. cal. iu. sacrū elio monte celebrauerit

Quando sol abenragel inquit in reuolutione āni fuerit in cancro ꝛ habuerit testimoniū ꝛ ipse in anno ꝛ fuerit sub terra nati inimi ci offendent eum ꝛ si cū hoc non aspexerit eum luna erit peius ꝛ forti⁹. Preterea a sesqiunio natus vł circa ad seqiuliū cū sol sciłȝ cancrū percurrit maculosus tūc natus erit ꝛ vt plurimū scabio sus rubicundus iocosus. mulierū amator humilis pius sapiens ꝛ ingeniosus. At nihilominus ob liuoreȝ calūniabitur ꝛ perinde dānum patietur Jurgijs litibusq͡ȝ vexabitur coniugis pena vel amicae afficietur cicatricē ex ferro vel fusto substiebit. De mulie re demū vindicabitur pefecto suā causam dicet: ꝛ vindictam de aduersario suo videbit equora tranabit. Sed cū pauco lucro re

uertetur. In aquis moetũ habebit ex veneno tortionẽ nisi caue-
rit patietur: latentẽ pecuniam Inueniet: ante quadragesimũ ãnũ
sibi peculium crescet ⁊ diues erit ac longeuus Si deo placuerit
cuius omnia subiacent voluntati.

¶ Eodẽ tẽpore puella nata erit formosa siue saltez agilis cito ira-
scetur citoqz placabitur prudẽs erit officiosa ⁊ iocosa ac verecũ-
da alioq sagax ⁊ fallax erit aliud enim dicet ⁊ aliud faciet. Siqs
obsequiũ ei fecerit ab ea ingratitudinẽ sortietur eius aetas labo-
riosa erit cicatrices patiet canis morsu ledetur ab alto cadet In
aqua periculum habebit Intestinorum distẽperantiã patiet ebria
erit primo maxime partu laborabit: ⁊ in becillem pariet creaturã
secũdo partu valentior erit: ⁊ natus vegetior. Sed periculo erit
in pueritia mortis obnoxior infamiae nota culpabitur: ⁊ ad ho-
noris discrimen: ac Satellitũ moetum deueniet. vsqz ad annos
xxxvj plurima discrimina substinebit: ⁊ ab oĩbus euadet: de suis
inimicis vltionem sortietur per virum suum ad aliquam dignitatez
perueniet: ⁊ beneficia consequetur viuet annos centũ si deo pla-
cuerit. Vtriusqz sexus tunc nati inimicorum victoria gaudebunt: ⁊
bonam tandem fortunã nãciscentur. Dies lune Iouis: ⁊ veneris
eis dicuntur meliores: Martis vero mali: Reliqui autem mensis
exceptis duobus Iunij peculiariter infoelicibus vz vndecimo
⁊ sextodecimo. Alibi repperi decimũ intrante mense: ⁊ quintum
decimũ exeunte. Rursus alibi legi. Infelices esse primũ: sextuz
ac septimuz. Iunij dies horas habet quasi sexdecim nox octo: ⁊
parum plus.

¶ Iulius a Iulio cesare: qui pompeiũ superauit: nomiaꝰ ẽ Iu-
lij mense in sua regia Sol flagrantissimus spatiatur: Quocirca
rursus abenragel. Quando sol inquit in reuolutione alicuius an-
ni fuerit in leone ⁊ in aliquo angulorum in bono statu ab infortunis
liber et habuerit testionũ in ãno: ⁊ radice corpis significat sanita-
tem: ⁊ vtilitatem ac lucrum: ⁊ si infortunatus fuerit domi suae ac-
cident ei dolores: ⁊ si fuerit in hoc statu remotus ab angulis ⁊ in-
fortunatus: ⁊ super terram hac infirmitates minores: ⁊ leuiores
erunt Natus a sesquiiulio vel circa cũ Sol vz est in leone: Ma-
gnanimus erit: ⁊ audax arrogans: ⁊ palam loquax superbus de

risor: Ingratus: alioqui misericors a mulieribus floccipendet. anno trigesimotertio vel circa si tunc vsqz vixerit peculiū nanciscetur. āno vero trigesimosexto ꝛ septimo: vel circa adeo insidiabitur ꝙ omne destruet Ars publica ei dabit qua mediāte que ammiserit recuperabit dignitates assequetur propter quas amicabilis fiet. a tribus precipue dominis fortunas sortietur libenter peregrinabitur: ab alto cadet pro filijs suis labores ac dolores: in mente patietur canis morsu ledetur vnde vix curabitur. anno. xxxvj. vel circa in dubio habebitur eius vita. Unde si euadet decennium ꝛ plus viuet si deo placuerit. In alio autem veteri codice de huiusmodi nato infrascripta inueni vz. Cum sol est in leone natus fortis erit: ꝛ audax formosus palam loquetur: ꝛ misericors erit cito irascetur: ꝛ cito in gratiam reuertetur anno trigesimo eius secundo peculium ei dabitur. post autem annum sequentem irascetur in peculio suo: ꝛ inuidias multas habebit per inuidiam proximi sui peculium suum disperget ꝛ beneficia eius propter iram. Ars ei postea publica dabitur: qua duplum acquiret propter potentem personam ad magnam dignitatem perueniet per ecclesiasticum beneficium nisi gentilis fuerit pecuniam accipiet a flumine vel mari vexabitur Ignis combustionem sentiet ferriqz lesionem: ꝛ canis morsum. In alieno loco sepulchrū sibi inueniet: In periculo erit vnde si euaserit annos viuet circa octuaginta. Si deus voluerit hec ita posui vt huiusmodi pronosticum lectorem quocunqz pacto traditum repperi non lateret.

¶ Eodē tēpore puella nata virgo erit fortis ꝛ audax animo feruida contumeliosa palam loquax amicabilis elloquens cito irascetur: citoqz in gratiam reuertetur placida: ꝛ misericors erit primum sponsum non obtinebit stomaci dolores patietur anno decimoseptimo vel circa. alibi repperi trigesimoseptimo a proximis insidiabitur. Postea diuitias per potentes personas assequetur: ꝛ ad magnas dignitates perueniet de aliena re fructuum percipiet familiam prestantem habebit. Mater filiorum erit. Alioqui. Sed scilicet vltima semper.

Expectanda dies homini diciqz beatus

Ante obitum nemo: supprema funera debet.

Fluxū sanguinis patietur: canis nisi cauerit morsu ledetur. pere
grinabitur a combustione aque presertim feruētis dolorē vel pe
riculum habebit ab alto cadet. Unde si euaserit: atq3 si deus vo
luerit: erit longeua. vtriusq3 sexus tunc nati erūt in constantes &
misericordes. Solis dies martis: ⁊ mercurij sunt eis meliores.
Dies vero saturni mali. Reliqui aūt mesti. Exceptis Julij duo
bus infoelicibus qui peculiariter mali habentur. vz primo ⁊ vn
decimo. Alibi legi eiciacū esse tertiūdecimū mense intrante ⁊ de
cimū exeunte. alibi legi Secūdum sextūdecimum: ac decimūno
num. Rursus alibi legi tertiūdecimū: ⁊ vigesimū: nec non exce
ptis pariter augusti duobus: qui peculiariter habentur infelices
videlicet primo ⁊ secūdo. alibi legi augusti primū diē lune: Itez
sextūdecimū ac decimūseptimū. alibi legi decimūnonū vigesimū
ac trigesimū. vigesimū aūt primū equidē in meis negocijs vt plu
rimū discriminosuz inueni. Julij dies habet horas .xv. nox. viiij

¶ Augustus q sextilis prius nominabat ab augusto cesare ⁊ no
minatus est. hoc mēse vt tu meliflue Francisce petrarcha: laurā:
quā nihilominus vt amantez decet: virginē semper canebas arc
tissime amplexus es virginē phebus amplectitur: Quocirca rur
sus haly Quādo sol in reuolutione inquit fuerit in virgine: ⁊ sup
terrā ⁊ aspexerit ascendēs ⁊ habuerit aliquod testimoniū in reuo
lutione nati significat sanitatem: ⁊ q̄ ꝓcurabit: ⁊ petet substan
tiam ac doctrinā ⁊ si cum hoc auxiliuz habuerit a fortunis in vo
luntate ⁊ petitione sua eius perficiet voluptatez: ⁊ si habuerit ibi
testimoniū ab in fortunis significat infortuniū ⁊ q̄ non comple
bit qđ voluerit maxie si infortune testimoniū habuerint in reuo
lutione Preterea natus ab augusti reliquo cū sol vz est i virgie
ad sexquigorpiā domicilosus ingeniosus verecundus iracūdu⁹
ꝓptereaq3 tūc magis: q̄3 per aliam cāz magnanimis ⁊ in arte:
quā optauerit solersserit ⁊ cupid⁹ primā cōiugē nō obtinebit de
suo peculio detrimētū habebit suos si vixerit inimicos supabit:
meliora tēpora consequetur ⁊ suas fortunas crescere videbit in
alienū locū intrabit. ceterū incūbit ei circa annū septimū magnū
discrimen ex aqua preserti vel cū mortis periculo egrotatio vnō

si euadet annū circa tertiūdecimū ei fortuna incipiet secundari. ni
bilominus in aqua turbabitur Quicqd sciet non celabit osten/
tator ꝛ in anis glorie cupidus erit morboqꝫ seu ferro cicatrizabi
tur. Eodem tēpore puella nata ingeniosa erit iraconda verecon-
da pudica familie sue saluo pudore beniuola officiosa laboriosa
sed officiorū negligēs animo prouido quodcūqꝫ voluerit faciet
annuꝫ circa quintūdecimū sataget vt maritet primuꝫ queꝫ cūcu/
piuerit viruꝫ non obtinebit eius primogenitus vitalis non erit
a mulieribus maleficia ꝛ beneficia consequetur In aqua turba/
bitur ab alto cadet dolores patietur ferro cicatrizabitur mortife
re violentie discrimini erit obnoxia vnde si euaserit peculia obti/
nebit. varias nihilominus prius fortunas experiet Mancipio
rum domina ad dignitatē perueniet ꝛ senectutē si domino placue
rit. Utriusqꝫ sexus tūc nati adeo turbationes maximas patient
ꝙ vix resistere valebūt. Solis dies ꝛ mercurij in natiuitate scili/
cet sunt eis meliores. Martis vero mali. Reliqui autē mensi ex
ceptis duobus septembris eiciacis videlicet tertio ꝛ undecimo
qui semper mali perhibentur. alibi legi tertiū ītrante mense ꝛ de
cimuꝫ exeunte. Rursus alibi primū quartū quintuꝫ decimuꝫ se/
xtum decimuꝫ ꝛ uigesimū secundū legi. Rursus alibi vltimū di
em lune septembris infaustum esse inueni: Augusti dies hēt bo/
ras nox

Septenber ex eo dictus est ꝙ in recto mēsiuꝫ ordine septimus
sit: hoc mense sol libram ingreditur quocirca rursus haly Quan
do sol ingt in reuolutiōe fuerit in libra super terrā: ꝛ habuerit ali/
quod testimoniū in āno: natus faciet itinera ꝛ sciēs bonuꝫ in illis
itineribus a statu solis in se ipso ꝛ plāetarū q cōmixtiōem habue/
rit cū eo: preterea natus a semi septembre cū sol scilicet est ī libra
ad semi octobrē vel circa fortis erit: ꝛ potēs in sermone in domi/
norumqꝫ negocijs honorabilis ꝛ prelatus erit a maioribus ho/
norabitur ignota loca permanebit ꝛ fructū consequetur: Secre
tum suuꝫ in mente bene custodiet: quicqd pollicebitur raro ser/
uabit ab emulis insidiabitur: Anno quītodecimo vxoreꝫ ducet
que tamē vel cito morietur vel eum relinquet. alibi legi vxorem
anno trigesimoquinto ducere debet: quā si ante duxerit non ob/

tinebit a proximis ledetur: qui ei benefecerit ab eo ignorat' erit nihilominus mortuorū rebus ditabitur: lucrū ei dabitur grauissimum nihilominus damnū patietur iurantibus non credet egrimoniā habebit in capite: per feminas ditabitur ad eius ꝯsilia multi confluent ab alienis animalibus lesionē substinebit: equos: ꝛ boues acquiret: ex quibus de inceps damnū ꝛ iniuriaȝ patietur propter feminas aduersis casibus afficietur: Si ad ānos xxviij. peruenerit. viuet mox annos sexaginta vel circa si deus voluerit. Eodem tempore nata puella Amicabilis ac hilaris erit ad ignota loca ducetur. Uiro suo gaudebit. Si vsqȝ ad quintūdecimuȝ annū non contrahet matrimoniū maritari deiceps negliget ꝛ nō peregrinabitur. Anno trigesimotertio vel circa secundabitur ei fortuna ꝛ honorabitur nihilominus grauiter egrotabit combustionem sentiet. Unde si euaserit viuet annos circa quinquaginta ꝛ plures si deo placuerit. Octobris dies duo peculiariter sunt eiciaci vȝ tertius ꝛ vndecimus. Alibi legi eiciacos esse tertiū men se intrāte Et decimū exeunte. Alibi rursus legi. primū septimū Sextūdecimū: ꝛ vigesimūsecūduȝ. Octobris dies habet horas deceȝ ꝛ paulo plus. nox q̄si. q̄tuordeci Octobrē ꝛ superioreȝ mē sem. lȝ suis sibi Domitian' cognomentis asciuerit nihilominus iugulato illo sua sibi rursus ꝙ ille in mensiū ordine septimus hic octauus sit: nomina resumpserunt. hoc mense phebus suis sagittis qppe cupidineis minus validis scorpionem ferit: neqȝ nocet Quocirca rursus haly. Quando sol in reuolutione inquit fuerit In scorpione: ꝛ in aliquo angulorꝫ in bono statu presertim si fuerit in medio celi: ꝛ habuerit aliquod testimoniū in reuolutiōe Significat ꝙ habebit dominiū regis: ꝛ habebit bonū lucrum ꝛ in hereditatibus incrementum: ꝛ si remotus ab angulis fuerit: ꝛ salnus ab infortunis: ꝛ damnis: ꝛ aspexerit ascendēs. Intromittet se de laboribus: ꝛ populando: ꝛ societas: ꝛ consanguinei eius letitiam: ꝛ bonum habebunt. Preterea natus a sesquioctobre cū sol vȝ est in scorpione ad sesquinouēbrem: vel circa fortunatus ꝑsertim in fornicationibus erit: audax: ꝛ amicabilis erit: alioq blādo sermone deceptor: aliud enim dicet: ꝛ aliud faciet formosus

erit vel saltem facetus: et iocosus In prima iuuentute non diues: neq3 pauper erit. Sed postea fortunis habūdabit. prima vxor ei non dabitur Alibi legi superstitiosior scilicet Et vani credula Annū circa decimūquītū dolorē gēitaliū patiet: canis vel alterius animalis morsu ledetur peregrinus: et inimicorum suorum victoriosus erit Nihilominus ferro cicatrizabitur egrotabit Et vix curabitur. In pueritia circa ānnum septimum vel in iuuentute circa trigesimum iminet ei discrimen. Si vsq3 ad annum trigesimūtertiū vixerit superuiuet ānos circa quiquagita Juxta naturam suam Et plures si deo placuerit.

¶ Eodem tempore nata puella amicabilis Et prudens erit primum sponsum non obtinebit. deinde altero gaudebit Et bonorem ꝓpter ipsum assequetur inimicorum suoꝝ victrix erit peregrinando pecuniae pondus nāciscetur stomaci plenisq3 dolores patietur cicatricem habebit. annū circa septuagesimūseptimum morietur vel ante namq3 iminent ei venenorum discrimina: venenabitur: Dies martis et saturni sunt eis meliores. Dies vero iouis mali. Reliqui aūt mensi exceptis duobus nouembris eiciacis. vz. quinto Et vigesimo. Alibi legi secundū quintūdecimū: sextūdecimū Et vigesimūoctauū eē infoelices. Rursus alibi quintum intrante mense ac tertiū exeunte. vtriusq3 sexus tūc nati erūt coram adulatores et ad scorpionis apotelesma retro detrahectores. nouembris dies habet horas octo nox sexdecim.

¶ Natus a seminouembre cum sol scilicet est in sagitario ad semidecembrē vl' circa bonū omniū successum habebit que cogitauerit facienda Et mature cepit adimplebit. In aqua nihilomin⁹ turbabitur extranea loca permeabit Et cū lucro reuertetur eius operibus vt plurimē fortuna fauebit. Cū magnatibus conuersabitur annum circa vigesimūseptimū magnum moetum habebit alienum peculium dirriget equora transibit. Sed ibi non lucrabitur Ante annos octuaginta morietur.

Eodē tpe puella nata laboriosa et amicabilis iocosa cogitabūda Et misericors erit lacrymātes si lacrymās videre nō poterit. De inimicis suis. aliēis auxilijs triūphabit. plures ꝓuicias pagrabit

In iuuentute insidijs plurimis erit obnoxia filiorū nihilominus mater erit ⁊ parentuȝ bona possidebit. anno .xv. vel circa debet nubere: multuȝ egrotabit occulorū passione afficietᷣ. emulos habebit: atqȝ damnū per inde patietur viuet annos circa lxxx secū dum naturā suam Si deo placuerit vtriusqȝ sexus tūc nati incon stantes: instabiles ⁊ in suis negocijs. variabiles bone nihilomin⁹ semper erūt cōscientie: ⁊ misericordes: alijs meliores: qȝ eis alij: Dies lune ⁊ veneris pecculiariter dicuntᷣ eis meliores. Dies vero martis: ⁊ saturnij mali Reliqni aūt messi exceptis duobus decembris eiciacis qui vt plurimum mali dicuntur videlicet septimo: ⁊ vndecimo. alibi legi tertium: sextum: decimū: septimum ⁊ vigesimuȝ secundum esse infelices. Rursus alibi decembris eiciacos esse septimū intrante mense: ⁊ decimuȝ exeunte: infaustūqȝ vltimuꝝ dieȝ lune decembris incodicibus pluribus legi veteribus. Interea precipue noster abēragel audiatur. Quando sol ī reuolutione fuerit in sagitario: ⁊ habuerit testimoniū in reuolutione: ⁊ fuerit in aliquo anguloruȝ ac in bono statu. natus habebit bonum ⁊ letitiā ⁊ proleȝ illo anno. sed si fuerit infortunatus accident ei tristitie multe ⁊ morientᷣ ei: aliqui ex filijs si eos habuerit. Rursus idem autor. Quando sol in reuolutione aīt fuerit ī capricorno ⁊ habuerit posse: ac testioniū ī āno Significat īfirmitates ac dolores tristitias multas vilitatem ⁊ modicū nomen ⁊ qȝ nat⁹ associabitur hominibus īferioris conditionis: qȝ ipse sit: Natus in semichoo cū sol silicet est in capricorno suspitiosus iracūdus laboriosus ⁊ fornicator erit alienis rebus abuteᷣ litibus vexabitᷣ quadrupedum ductor erit primā vxoreȝ non obtinebit mulium insidiabitur in iuuentute multis bonis habundabit. Annuȝ circa sextū decimum peculiuȝ ei dabitur in omnibus constans mēte fortis corpore ferox ⁊ puellarū amator erit presertim pauper quapropter egrimonijs ac doloribus affligetur. Eodem tempore puella nata metuens erit cito erubescet a trib⁹ presertim domi nis fructū habebit suos inimicos vel potissimuȝ inimicas superabit in iuuentute multū peregrinabitur vel monacabitur occulorū passione angetur tamē domino cōcedēte viuet ānos circa lxxxx. Dies martis ⁊ saturni sunt eis meliores Dies vero solis mali.

Reliqui aũt mẽſi excepis ianuarij duobus eiciacis primo videli
cet ⁊ ſeptimo alibi legi primũ menſe intrante ⁊ ſeptimuʒ exeunte
Rurſus alibi ſecũdum quartũ ſextũ vndecimũ quintuʒ ⁊ vigeſi-
mum quintũ infauſtos eſſe In non nullis veteribus libris iueni
Age nũc ad natiuitatẽ que ab hydra mihi ad piſces tranſit catha
cliſmi quidẽ ſecũdum magnum philoſophũ cauſa age inq̃ʒ acce-
damus Cuʒ aquariũ phebus cõpeſcit natus amicabilis : ⁊ cupi-
dus erit in vanũ non credet grauiter ac diu egrotabit in aqua me
tum habebit annum circa vigeſimum tertiũ ei quaſi deridẽs ari
dere videbitur fortuna pecunia ei dabitur loca varia ac extreã pa
grabit : ⁊ ſine lucro reuertetur alienis laboribus ditabr. Sed liti
bus prius valde vexabitur : Pater filiorũ erit viuet ãnos circa
xxxxxx. ſecundũ ſuam naturan ⁊ plures ſi deo placuerit. Pre-
terea de nato cuʒ per ſaturni domũ humidã ſol ſpatiatur In qui
buſdaʒ alijs veteribus codicibus legi videlicet amicabilis erit ⁊
verecundus in credulus dãnum patietur : primaʒ ſponſam non
obtinebit meliorem locuʒ recuperabit ⁊ ſuaʒ cõiugẽ de malo ad
bonum ducet. mutato loco vbi natus fuit : alienis laboribus ad
diuitias perueniet terras multas peragrabit ledetur a ferro. Si
vſq̃ʒ ad trigeſimum ſecundum annum vixerit ſuperuiuet annos
quinquaginta vel circa iuxtam naturã ſuam. fortunã ſibi ſuam ⁊
honorem creſcere videbit Dieʒ lune caput non lauet

Eodem tempore nata puella delitioſa erit et vt plurimũ veridica
que ſe dicet facturã faciet cõſiliũ bonũ de filijs habebit. Attamẽ
litibus ⁊ aduerſitatibus affligetur peculiũ ei dbaitur ignota loca
permeabit annuʒ circa vigeſimũ ſecundum proſperiorem fortu-
nam ſortietur de quadripedibus damnum patiet̃ nato mari erit
coeua iuxta naturam ſuam Si deo placuerit. vtrtuſq̃ʒ ſexus tũc
nati ditiſſimi nũq̃ʒ Sed boni ſotij arcani ⁊ fideles erunt Dies lu
ne ⁊ veneris ſunt eis meliores Saturnij vero mali. Reliqui aũt
menſi exceptis februatij duobus eiciacis quos fama eſt ſemper
malos eſſe. videlicet quartũ intrante menſe ⁊ tertium exeũte. ali
bi legi quintũdecimuʒ ſextumdecimum decimũſeptimũ ⁊ proxi
me ſequentem eſſe in fauſtos dies Sunt qui velint eiciacos dies
quotos libet intelligi ſemꝑ debere menſib⁹ exeuntibus non aũt

itrātib⁹ Meli⁹ tñ ijs oīb⁹ eqdē cēseo eos sētiā q a stellaꝝ ⁊ pla
netarū īfluxib⁹ ⁊ ñ a tēpoꝝ ꝓcessu siue dierū nūero dies aiūt feli
citāi vł eꝯuerso ꝑterea Qñ igr baly sol i ṙuolutōe fuerit i piscib⁹
⁊ hūerit testioniū ⁊ posse i illo āno ⁊ iformat⁹ sit nat⁹ hēbit mł'tas
tristitias siñ iure ⁊ forte aliquātulū bōi Itaqꝫ crōica: nat⁹ i cauda:
cū sol vꝫ pisces iaurat cupid⁹ ⁊ ꝑ inde vag⁹ amicabił offitiosus:
iocosus lusor ᵭceptor ⁊ fornicator erit arte musica ᵭlectabiť i iu/
uētute suoꝝ erit negligēs negotioꝝ cū ꝓbis viris ṽsabiť nihilomi
n⁹ alia dicet ⁊ alia faciet Alioq viduaꝝ miṡebiť ⁊ pupilloꝝ pecu
niā latētē seu ꝑtiosi qd piā iuēiet vel iuētū vsurpabit In sua sapiē
tia nimis ꝯfidꝫ suosqꝫ ꝑide hostes ñ extiabit liguā audacē ⁊ fortu
nā q̄si hēbit ex snia diues erit ⁊ ꝑ ꝑegrinū hoīeꝫ magnā viꝫ pecu
nie nācisceť. ꝑmā spōsā ñ obtiebit vbi nat⁹ ē ñ ꝑmāebit. Si ānos
32. vixerit erit lōgeu⁹ si de⁹ voluerit. eodē tpe nata puella: erit aīo
feruida: ꝯtūeliosa: litigiosa: ⁊ fortūas varias exꝑieť oculoꝝ passio
ne angeť pudoris ifamiā sortieť viꝝ suū relinqt: ⁊ cū alio ꝑegria
biť. Stōaci Et mr̄cis tortiōes patieť. Dies lune Et veneris sūt
eis meliores. Dies ṽo martis. Et saturni mali. Reliq ātmess● ex
cepto ꝑserti sēꝑ qntilunio. Quinū fuge: pallidus orc⁹: Eumēi
desqꝫ satae ingt ṽgili⁹. vtriusqꝫ sex⁹ tūc nati varijs casib⁹ vexa/
bunť: In qb⁹ libitie suspitio ē i iuuētute. Interea nemo mihi ve
li succēseat: qꝛ i ꝑhabitis Dei volūtatē dieb⁹ bois moerito qdē
posueri Nimiꝝ hec ipugnaŕ demētis atqꝫ ꝓuanis eiciacos dies
habere suꝑstitiosi est. De qb⁹ qm̄ mētionē feci locus me admo/
net iccirco q i veteri quodā codice reppi quē ab occultāte posses
fore ꝑcib⁹ pecūiaqꝫ vix extōsi palā faceť. vꝫ. Augurior: Decies
audito: lūine: clāgor: Iānuari⁹: februari⁹: marti⁹: apriľ: mai⁹. ligt
alus: abies: coluit: col⁹: exeūte: galeu: iuni⁹: iuli⁹: august⁹: septēb
octob: nouēber. decēber. nōndū ē: qꝛ oi mēse nāliť duo dies sūt
eiciaci: in qb⁹ nasci: atqꝫ aliqd icohaŕ. Infaustū ꝓhibeť. Eos eq
dē theologoꝝ lꝫ snia sit: oēs dies bonos a bono do creatos esse: tñ
ad habūdātē cautellā lꝫ a bono deo dies oēs creati sint: qppe q
⁊ salamādras: ⁊ basiliscos creauit: notādos veli. Itaqꝫ sciēduꝫ
est qꝛ pria sillaba. vꝫ. au. seruit Ianuarij prio diei a aūt est pria
littera alphabeti: ⁊ Ianuari⁹ ex eo ē habit⁹ prim⁹ anni mēsis. qꝛ
ante numā vltim⁹ putabatur decēber quo ⁊ i posteꝝ qdē ordie

semꝑ existīatus ē. Numa sigdē solis cursu diligēti⁹ exq̄sito Ia/
nuariū pmū: ⁊ Februariū secūdū addēs sic successiue reliquos
ordīauit. Januari⁹ a Jano dr̄: quē aiūt q̄dē fer ⁊ siluestrē cultū.
In vrbanū: ciuilē q̄ mutasse pinde ipsum bifrōtē fingunt q̄ppe
alterā ex altera viuēdi normā ꝓposuit. Februari⁹ āt veluti lustra
tōis expiatōis q̄ mēsis: qđ nomē ipm significat. nouo. n. tūc sacri
ficabāt germie: ⁊ lupcaliorꝫ celebritatē: q̄ vt plurimū lustratiōi ē
ꝓpria pagebāt. Scđa sillaba ē gurior cui⁹ pria lrā ē. g. g. aūt est
septia lrā alphabeti. Itaq̄ prim⁹ ⁊ septim⁹ Januarij dies ꝑ hūc
ordinē sūt eiciaci. pm⁹ aūt itelligit vt nōnulli putāt. Intrāte mēse
septim⁹ exeūte. Decies scđa carmis dictio alij mēsi Februario.
vꝫ. fuit. Sic aūt. d. ē q̄rta lrā alphabeti. Sic q̄rt⁹ februarij dies
ē eiciac⁹. cies ē scđa dictiōis sillaba: cui⁹ pria lrā ē. c. c. aūt ē tria
lrā alphabeti. Itaq̄ terti⁹ dies exeūte scđm maiorē opinionē fe
bruario ē eiciac⁹. Sicq̄ subsequēter ď oib⁹ alijs dictiōib⁹ ē itel
ligēdū q̄rū q̄lib ꝫ iuxta pscriptū ordinē fuit suo mēsi. Interea me
mini me legisse eiciacū diē eē lune vltimū februarij. huiusmōi dies
īiudiciciores faciūt i signis p̄serti ⁊ iflūētijs malis mali planetae.
Insuꝑ memini me legisse tres p̄serti eē i āno quolibet discrimio
sos dies gnāles vꝫ ebdomade tertiū Jāuario exeūte. ebdomad
p̄mū aple intrāte ⁊ p̄mū quoq̄ augusto itrāte. Ijs supficialr tā
q̄ libans q̄ppe leuiorib⁹. nūc ꝓfundi⁹ ď hūana genesi deo dāte
disputabim⁹. Q̄m supi⁹ q̄dā erudimēta ď spatio hūane vite eo/
dē ipo fmōe nū libi mihi mutato sus q̄ ďq̄ tradidim⁹ quē i aliq
b⁹ veterib⁹ codicib⁹ reppi ⁊ q̄m hec ipsa res ē quocirca marīe
sollicitū ē gen⁹ humanū h̄ i loco potissimū: diuio pri⁹ cū philoso
phie mōarcha xp̄iano auxilio īuocato ď hūano euo paulo abstru
si⁹ disputabim⁹. O q ꝑpetua mūdū rōne gubnas. terrarꝫ celiq̄
sator q tēp⁹ ab euo. Ire finis stabilis q̄ manēs das ꝑcta moueri.
Da pr̄ augustā mēti ꝯscēdere sedē. Da fontē lustrare boni. da lu
ce reppta. In te ꝯspicuos aī defiger̄ visus. Supstitio seu vāitas
nēmi videat Si ď hūana vita tractatur⁹ q oīpotēs ē breui vtiq̄
orōne di auxiliū ⁊ lucē iplorauerī. hic sigdē siorib⁹ tā q̄ artifex i
cōphēsibil'ille ls spūs īstris q̄si vtar̄ efficacib⁹ T ñ cū hūilitate vt
par ē hūanis p̄cib⁹ ⁊ hūani pariter ad bonū ꝯsilij mutatiōe sniae

diuine illius nempe omnia dei opera infinita humanū intellectū longo interuallo precurrūt: nulla facta mutatiōe mutatio ad specul quidē apothelesma videat cui si in gnata hominis facies ostē datur in quinata quidez Si lota nitida eadez nulla speculi mutatione facta representatur quippe cū animā intelligentia scientez ⁊ ratione sapientem vt inquit plato deus genuisset fati legez eidem dictitāte cōscientia docuit. fati aūt lex huiusmodi ac deus edixerit Si hoc egeris tū mō iussu necessario sequetur illud ⁊ econuerso. Nēpe illius vel huius nostre est optionis electio. sydere tñ inclinamur. Eius aūt obseruatio vt scribit in quadripartito ptholomeus ex loco albileg ⁊ eorū que super albileg potestatē habuerit nec non et stellaruz interficientiuz locis consideratur. Istarū vero rerū vnius cuiusqz notitia est vt subiungit. primum nanqz nobis scire conuenit quod loca albileg illa sunt in quibus stellā cuius dominiū fuerit albileg esse oportet hic aūt super signuz ascēdentis qđ est a quinqz gradibus qui super orizontez ante ipsum ascenderāt vsqz ad. xxv. q ad ascendenduz remāserint ⁊ post hos gradus qui in horuz triginta graduū dextera exagona radiatiōe cōsistunt qui sunt domus fortunij At hi qui sunt ī eorū aspectu tetragono qđ est mediuz celi super terrā ⁊ gradus etiā qui sunt ī eorum trigona radiatione qui est locus qui neuz appellatur necnō ⁊ gradus q sunt in eoꝝ oppositiōe q ē occidēs hoꝝ aūt id qđ ad pmittēdū ɔueniēs est: eo q' fortioris auctoritatis existit Id eē dicit. qđ ē celi mediū sup terrā Et post hoc ascendens deinceps id quod celi mediū ascēdit: ⁊ post ipsuz occidēs: ad qđ celi mediū precedit. Omne autez quod sub terra moratur hac in re tam preclara Et excellenti pretermittendum fore decreuimus: preter id quod ascendens super terram apparuit. Illorum vero que supra terram sunt signa: que cum ascendente non colliguntur: obseruanda non sunt nec etiam signum ascendens: ante ascendens quod laboris domus appellatur. Ob hoc: quod cum hoc etiaz quod ab angulo remouetur: eius fortitudinem ad terram prouenientem spissus: ⁊ obscurus vapor qui ad ipsam ex humiditate terre ascendit disturbat: ⁊ destruit. Postea conuenit vt quatuor dominantia: que sunt sol: luna: ascendens: pars fortune eorūqz

locorum dispositores. Albileg constituamus partem autem fortune sciemus si numerum: quem inuenerimus a loco solis. vsq3 ad lune locum in die ac nocte acceperimus: ꝛ ab ascendente incohando illius numeri qͣtitatem scdm signorum successionem cōputauerimus: ꝛ coetera. vt ibidē in capitulo decimo de vitae spatio continetur. Preterea in libro abrahae hebrei d̄ natiuitatib9. Idcirco plurima tractantur: vbi post figuram que ostendit natū debere esse astronomū: agitur de vita vsq3 ad figuram que ostendit natum possessiones multas habiturū: nec nō in libro abdilazi ysagogico: q dr̄ alchabiti9 de magisterio iudicioꝝ astroꝝ: vbi de spatio vitae in natiuitatibus scire: subtiliterq3 disputat̄: Quo circa insuper i eius opere de astronomia complura desserit albumassar: haly q3. Sciendū interea est: cū puer in ortu suae natiuitatis leditur multū in complexione: raro viuit vltra menses septē ꝛ si acciderit ex materia humida egrotatio augebitur in augumēto lunae: eo q tūc omnes augent̄ humiditates corporu3 inferiorum. Senilem inuentā premature mortis signū esse Cato pdiuinauit. vitae breuis signa Aristoteles ponit raros dētes prelōgos digitos plūbeū colorē: pluresq3 in manu incisuras nec ppetuas. cōtra longe esse vite incuruos humeris: ꝛ in manu vna duas incisuras lōgas habentes: ꝛ plures qͣ3 trigintaduos dētes habētes auribus amplis Triceni bini de dētib9 ingt plinius viris attribuūtur excepta turduloꝝ gente: qbus plures fuere: lōgiora pmitti putātur vitae spatia feminis minor numerus. Rursus a linea manus que incipit a monte indicis ꝛ p palme mediū tendit ad restrictā ellici lōgeuitas seu vitae breuitas potest. Si. n. haec linea sit satis lōga ita q extendat̄ ad restrictā vel iuxta: ꝛ sit continua eiusdē latitudinis p totum decēter lata: ꝛ pfunda: ꝛ bene colorata lōgeuitatē significat: viteq3 securitatē ꝛ animi audaciā: atq3 cor optimū: beneq3 dispositū. Si vero fuerit discontinua: ꝛ nimis breuis talis vir raro vel nūqͣ3 ad optatum aliqd finem pducet. Si quedā lineae paruae secent lineā vitae tēdētes ad mōtem policis: malū minant̄. Si aūt ad cōcauū tendat: ꝛ sint valde rubee irā significāt: ꝛ si supra dictā lineam vitae sint queda3 grana rubea: vel pūcture inordinatae nudant hominē valde luxu-

riosum: ⁊ contentiosum qui forsan tales moturus est lites qua-
propter sanguis effundet. Et si a predicta linea vite descēdat alia
linea ⁊ extendat se vsq; ad digitū auricularē: vel prope ⁊ sit qua
si flexa talis periclitabitur vel vulnerabitur ⁊ si hec linea vite ha-
beat sub se quādā lineā paruā scindentē ipsā ⁊ respicientē bra
chiū ac manus partē: Erit iste in periculo āmittendi rem pro-
pter quā quasi vellet potius vitā āmittere. Si due aūt linee fue-
rint iuxta lineā vite iacentes in fine montis policis significant ho-
minē natura sua moriturū ⁊ si quedā linea descēdat ab ista linea
vite: ⁊ iungatur cū media naturali talis vulnerabitur vel vulne-
ratus piclitabitur ⁊ si ab ista linea prope ipsius iūcturā cum me
dia naturali descendat quedā linea ad mediā naturalē in ferius
respiciēs Iste a lancea vel sagita vulnerabitur. Si aūt quedā
linea seccet predictā lineā vite in inferiori parte versus restrictā
faciens q̄dā paruā crucē cū bono colore, tēperantie: ⁊ boni finis
signum ē: Item quando media naturalis longa ⁊ extensa ē ppe
montē manus signū est audacis ⁊ longe vite et si dicta non ex-
tendatur vsq; ad pectus man⁹. S; recte ex opposito medietatis
medij ⁊ ibi vniatur significat homines praue vite ⁊ valde iuuenes
morientes Idē significat si plicet in medietate predicta opposi
ti medij ⁊ supra dictā lineā extendatur in gir̄. Ita q̄ transeat to-
tū montē manus vsq; ad percussionē manus ⁊ vlterius: homi
nē lōge vite significat S; i senectute egētē Ampli⁹ si hec linea tō
tuosa ⁊ discōtinua atq; obscura fuerit ⁊ nō circūscripta Homi-
nē a feris interficiendū significat: ⁊ si iuxtā hanc lineā in fine ipsi
us sint due parue linee coniuncte ex ferro vulnera significant: ⁊
si in fine istius linee crux q̄dā parua: ex opposito medij vel auricu
laris reperiatur. significat hominē infra annū vel cito moriturū
Si linea mēsalis tēdens ad radicē i dicis habeat ramos rectos su
pra tendentes Signū est exaltationis ⁊ honoris indiuite: in pau
pere aūt gradatiū ascensionis ad p̄dicta: ⁊ si dicta linea sit nuda si-
ne ramis tendens ad radicē indicis hominē infortunatū sine di
uitijs vel dure vulnerandū significat ⁊ si hec linea sit coniuncta li-
nee captis ⁊ linee vite a deo q̄ iste tres linee faciant vnū triāgu-
lum talis homo in tanto erit discrimine ac timore q̄ se viuū esse

penitebit . ꝛ si hec linea cōiungatur cuꝫ linea vite :ꝛ fiat angulus
ex ea ꝛ non sit ibi media naturalis talis homo decapitabitur. vel
ex in prouiso grauiter vulnerabit:ꝛ si hec linea respiciat mediaꝫ
naturaleꝫ erit in periculo ꝛ timore mortis . Sꝫ bene euadet Am
plius si hec linea inter duos digitos se extenderit homineꝫ vulne
re morituruꝫ significat ꝛ si linea fuerit crossa vulnera ostēdit fore
capitalia Si subtilis in partibus inferioribus Si rubea In pe
ctore Si autē multe linee fuerint iuxta policem multa vulnera in
iuuentute significāt Si iuxta lineaꝫ capitis In infantia Si que-
dam linea interseccans mensalem veniens ex quadrāgulo ꝛ ver
sus superiores partes tēdens in capite sui crucē paruā habuerit
Signū est violente mortis ex parte honorū suoruꝫ ꝛ si quedā li-
nea venerit a linea vite intersecans mensaleꝫ significat hominem
merito forsam violenter moriturū . Iteꝫ si quedaꝫ linee pue sint
iuxta radiceꝫ mensalis:egrotatiōes ī prima etate significat Si iu
xta mediū ī media Si iuxta finē in vltima etate significāt ꝛ si tales
linee procedant a parte superiori:erit egrotatio excollera Si ab
inferiori exflegmate. Si aūt ex parte media ꝛ tendāt ad superio-
reꝫ partē:ex sanguine ꝛ si magis versus inferiorē ex mellancolia.
Si autem tales lineae in multitudine reppiantur In parte supe
riori magis ꝙ̄ inferiori Et sint in fine mēsalis significāt mortem
ex collera ꝛ specialiter si linea mensalis tendat ad par tem supio-
rem appropinquās cordi. Si aūt fuerint plures a parte inferio-
ri:erit mors ex flegmate. Triangulus manus equaliū angulorū
habēs lineas pulchras ꝛ bene coloratas ac rectas Signū ē bo-
nae nature sanitatis longeuitatis amicitiae securitatis vere cōpla
cētiae ꝛ excellētis famae qđ si ecōuerso fuerit ꝯtrariū significabit
Si qđā linea est īter duas lineas Unde fit angulus suppm⁹ ita
ꝓpiqua ꝙ tāgat vtrāqꝫ ꝛ se extēdat ad īfra Tūc significat hoīeꝫ
ex veneno vel ꝑcussiōe moritur Sinister angulus q cātur a me-
dia naturali ꝛ base triāguli si est rect⁹ significat bonitatē itellect⁹
ꝛ sensus ac lōgeuitatē. si ī man⁹ q̄drāgulo fuerit triāgulus acut⁹
ex media nāli significat mōtales inimicos. Si qđā linea subtil' ve
niat ad vltimā partē radicis policis ꝛ descēdat ꝑ mōtē ad lineaꝫ
vitae vl'mediā nālē significat hominē lācea vel ensib⁹ vulnerādū

quedam linea parua oriatur ex fine mēsalis: ⁊ vadit ad radicez in dicis subitaneā mortem significat: ⁊ presertim cum quedā lineae venientes ex angulo suppremo iungant̄ cū ea iuxta radicem p̄di cti digiti ⁊ dicunt qdam q̄ꝫ si fuerit linea veniēs a superiori parte montis indicis: ⁊ sit cadens supra mēsalem vel iuxta: ⁊ talis linea sit valde rubea significat mortem p̄ fluxum ventris: ⁊ si talis li-nea extendat̄ versus mediam naturalem ⁊ acuatur significat mortem ex febre acuta: ⁊ si alique lineae parue oriātur ex predicta li-nea significat mortē ex guta vel ꝓpter grauationem in fine. Si a concauo manus veniant plures lineae: ⁊ maxime si sint nigre sec cantes mensalem: ⁊ extendāt se ad radicē medij: ⁊ finiant̄ vltra iū cturam. Si iste dux. vel rex fuerit in vīculis morietur. Siq̄daꝫ linee veniant a percussione manus faciētes angulū acutuꝫ in mō te manus mortales significāt inimicos vel q̄ꝫ talis peribit preci-pitio ¶ Plurima preterea de re vitali cum manuū figuris in libro chiromantio hausto ex philosophoꝝ academia secūdum nature vires continētur. Age nūc de signis in horoscopis celestibus ra tiocinemur. ¶ Poeticae: historicae: phisicae: astronomicae: pluri-sarieqꝫ ab autoribus tradūtur rationes: q̄bus arietē allatū: seu figuratum: ⁊ reliqua celi signa aiunt ī zodiaco. has breuitatis stu diosi: que ad rem nostrā pertinent peculiariter afferētes paucis absoluemus.

¶ Aries signoꝝ caput: caput sibi vendicat eius influentia cōi-ter natus infans feruētis erit nature: magnanimis armiger libē-ter peregrinus equis gaudens alioqui bonus cōsultor: prudēs honorabilis: ⁊ facetus. In itinerib⁹: ⁊ agricultura ei⁹ negotia se cūdabunt̄ vestibus coloratis nāliter delectabit̄. Uxore si circū-specte vxo retur gaudebit ei balneū p̄sertim cum luna fuerit ī arie te: erit salutifex. Caueat aūt eo tempore quidpiā capiti: ⁊ flobo-thomias a vena presertim facere cephalica: ⁊ barbam radere. p̄-cipue cum in martis hora luna fuerit in ariete neqꝫ a chirurgo tū velim capitis vulnus tangendum: neqꝫ diuo detegendum.

Unde versus.

Nil capiti facies: aries cum luna refulget
Uxorem ducas ⁊ balnea tutius intres

Non tangas aures: nec barbam radere cures
huius signi paladē esse tutricē: antiquoꝝ religio qppe que signa
diis tribuit est opinata: qđ a platonis quoqꝫ sententia discrepat
minime videt qui sedem animae cerebrū esse dicebat. vnde natā
paladē poesis modulatur vnde versus.
Lanigerū palas. Taurum citerea tuetur
Sol in ariete dextrā celi partem ꝑcurrit
Sic aries estate vt plurimū cubat in dextris
Natoꝝ in ariete delectatio est inuidendis rebus famosis: eo ꝙ
visus sit in capite: quod significat ꝑ arietē ascendentē: cuius i na-
tiuitate fuerit ascendens aries ex aliqua magna egrotatione for-
sam fiet mente captus.
¶ De Tauri stellis: amore: ⁊ miseratione refferte Fabulae me-
morantur. Tauri influentia natus infans solers: honorabilis: ⁊
foelix alioqui mollis: in philocapiendisqꝫ puellis Solers ⁊ fid⁹
In itineribus emporiis: ⁊ similibus vtilis erit optimusqꝫ si vixe-
rit pater familias A collo cū luna in tauro fuerit hora presertiꝫ
veneris vitet flobothomari: ⁊ in collo percuti vnde versus.
Arbor plantetur cum luna a tauro tenetur
Edificare potes: non spargas semina terrae
Et medicus moetuat cum guture tangere collum
Tauri signi venus est hospes qppe qđ a ratione non cadit. Nā
sicut tauris ita mulieribus quaꝝ mollities venerē prefigurat ma-
gna vis est in collo. Amplius si fuerit Taurus ascendens dom⁹
erit libra que causa erit aegrotationis infantis Et eodem modo
si fuerit ascendens aries Aut libra Nati erit mortis impia cau-
sa Cum scorpius presertim vel Taurus erit in octauo. Tauruꝫ
hoc signum quidam eo dictum putant ꝙ tauris terram reddat
arabilem quod fit veris tempore Cum sol est in tauro Taurus
quatuor habet significationes Taurus animal celestae signum
mons ⁊ nomen proprium.
¶ Varias ac disceptantes Hyginius de geminorum figura fa-
bulas memorauit quarū quoniam que rationabilior seu saltem
verisimilior sit longum esset declarare Alijs vt spero acutiorib⁹
disputandam relinquimus Que nostre sunt hoc in loco ꝓfessio-

nis tantum attingentes. Geminorum itaq3 influentia natus in/
fans imbecillis erit nature: prudens: diues: gratus hominibus
⁊ bonus socius: non futilis. Sed secretus. vitet longu3 iter gra
ues labores a brachijs flobothomari: ⁊ eis mederi presertim ho
ra mercurij nec non spatulis atq3 cruribus.

Unde versus.

Brachia non minuas cū lustrat luna gemellos
Unguibus: ⁊ manibus ferrum spatulisq3 negetur.
Nunq3 portabis a ꝓmissione petitum
Siquis eoꝝ influentia. In brachijs: aut manibus aut vnguib⁹
siue cruribus percutetur diu sentiet lesionē: vel perinde cito for
sam morietur. Huic signo presertim preesse prisci castorē: ⁊ pol
luce3 putauerūt.

Unde versus.

Geminum signum gemini tuentur
Castor: ⁊ pollux inuicem amplexi
Brachia geminis dantur propter geminorum
Similitudinē. Macrobius sic de geminis inquit.
Gemini qui alternis motibus viuere creduntur: quid aliud nisi
solem vnū eundēq3 significant modo descendentem in ima mun/
di modo surgentem in summa.

¶ De cancro fabulae perq3 ridicule refferūtur: quippe que pe
tulanter per otium a poetis confictae sunt. Nos autē nullā maio
rem: q3 temporis iacturā pensitātes eas omnino friuollas vtiq3
floccipendimus Manlius autem de cancri signo sic ait. v3. cen/
sentur pectora cancro. Cancer vtrāq3 complexionem significat:
tamen ad caloris significationē procliuior est. Eius influentia na
tus infans vehementis erit cupiditatis iracundus ⁊ loquax diu
peregrinabitur. In iuuentute infoelix erit post iuuentute3 susq3
deq3 fortunatus: ⁊ sagax fur delectabitur agricultura: deniq3 in
illa foelicitabit In pacificandis: sociandis: ⁊ hominibus legiti/
me copulādis: atq3 caritibus impetrandis curiosus erit Et voti
compos. Caueat sanguinem pectori stomaco pulmoni. Jecori/
q3 cum presertim influit cancer, minuere.

Unde versus.

Pectus pulmo Jecur in cancro non minuantur.
Somnia falsa vides est vtilis emptio rerum.
Potio summatur secure perge viator.

Siquis cum influit vulnerabitur: et perinde iecur lesum fuerit cito morietur: huic signo proserpinam preesse priscis est placitum nonnulli mercurium dicunt. Pectus presertim cancro deuouerunt ob illius animalis formã pectoris enim latitudo cancri dorsum efficit. Costae vero pedes. Est enim cancer ocipes et binorum brachiorum. Brachia hominis inuersa retroqz pendentia cancrorum brachia prefigurant. Cancer frigidae Et humide nature vt aqua flegmaticuz Et mobile. Ideo pectoris signuz existimatur. quippe animali huic precipua vis est in pectore.

¶ Leo naturae signum igneae. Siccũ feruens collericum Ideo cor sibi vendicat. Leonis influentia natus infans erit fere omnibus gratus diues et in itineribus foelix maximeqz vir erit auctoritatis Ad militiam ac ducendum exercitum atqz charites impetrandas erit idoneus atqz vt plurimũ voticompos.

Plus et enim fati valet hora benigni.
qz si te veneris cõmendet epistola marti.

Satyrus inquit Operepreciũ cum diei vel noctis oculus est in leone malum est cordi mederi stomacho neruis lombis dorso et lateribus Uestem nouam incipere vel induere ad conuiuiũ ire et per os sũmere medicinam.

Unde versus.

Cor grauat et stomachum cũ tangit luna leonem
Non facias vestes nec ad conuiuia vadas
Et nil ore vomas nec sũmas tunc medicinam

Siquis eius influentia in stomaco neruis lombis et itestinis leoni obnoxijs vulnerabitur cito morietur vel saltez diu sentiet cuz leo influit lesionem. Natorum in leonina influentia precipueqz si eoruz ascendens sit in leone sunt amatores mulierum eo qz leo cor habet Inquo est amor.

¶ Leo signum siccum Quo nullum calidius est in eius triplici-

tate cumq̄ fuerit mars cū domino ascendentis natiuitatis In leone: Significat q̄ accidet nato peius: q̄z impedimentum a ferro: qđ est ignis ⁊ hoc augebit si mars nō habuerit dignitatē in gradu ascendēte. Nā si ibi haberet aliquā potestatē minueret malignitas sua. Huic signo apolinē p̄esse nō sine rōne antiq̄ crediderunt: q̄ppe apolinis rellatiuus spiritus feruet. aliqui iouē dicunt. Leo q̄ ex solis natura substantiam ducere videt calorem ⁊ impetū influit aīalibus: vt sol sideribus. Caballezet p̄cipue: qđ leonis cor interpretat In vigesimo primo leonis gradu: nature est Iouialis ⁊ martis. Notādum est precipue de leone: q̄ q̄uis calidus ⁊ siccus dicat: in occidente tamē est ɔtrariae ɔplexiōis.

¶ Virginem hyginius reffert hesiodū Iouis esse ac themidis filiam tradidisse: Aratū vero astrei: ⁊ aurorae filiam existimasse: Astreus autem eo tempore: quo aurea secula florebant hominū princeps fuit. Astreāq̄z filiā ꝓpter diligentiā: ⁊ equitatem Iustitiam appellauit quippe illo tempore ab hominibus ex terras gentes esse bello lacessitas: neq̄z nauigio quēquā vsuz Sz agris colēdis vitā agere ɔsueuisse traditū ē a veteribus: coeterꝫ post eos: q̄ sūt nati minus officiosos ⁊ magis auaros fieri caepisse: q̄re minus iustitiam inter homīes fuisse cōuersatā deniq̄z eaz peruenisse vsq̄z eo dum diceret. Heu heu genus hominū natū. Ita q̄z iam nō potuisse pati amplius: ⁊ ad sidera euolasse. Si fuerit virgo vel piscis ascendens in natiuitate tuuc signum geminorūz vel sagitarij erit domus regia: ⁊ natus absq̄z grandi labore in regalibus se negotijs ꝓmonebit. virgo Ilijs ⁊ reti precipue dominatur. Unde versus.

Virginis impropriā cesserunt Ilia sortez.

¶ Virginis influentia natus infans. Sapiens: Iustus: bonus honorabilis: ⁊ laudatus: ac bonus consultor: atq̄z in rebus honestis singularis amicorum adiutor: pius: orator: voticompos pacificator: fortunatus: mr̄imoniorꝫ sotiator: ⁊ misericors admodū erit q̄ cū virgo influit medicinas vitet ītrinsecus accipiēdas: ⁊ siquo precipue: orientem versus cupiet nauigare: priusq̄z nauem intret obseruet cum luna sit inariete. Nam sic eius nauigatio secūdabitur. vitet septētrionē versus tūc iter incipere: locū q̄z

mutare: ⁊ vxorem ducere Ilijs visceribus reti presertim diafra gmati nec nõ reliquis virgini obnoxijs itestinis mederi: ac nauẽ ingredi. Unde versus.

Lunã virgo tenet vxorem ducere noli
Uiscera cum costis caueat temptare chirurgus.
Detur agro semen: dubites intrare carinam

Quoniã sol in hoc signo sterilis reputatur. Ideo signum ipsum virgo: vt aiunt nõnulli: nũcupatur. virgini cererẽ preesse non desunt: qui dicant.

¶ Libra: quã chelae scorpionis figurant nature signuz est aeris calidum: ⁊ humidum vt sanguis ⁊ aer clunes ⁊ genitalia sibi vendicat qm̃ aũt libra habet verrẽda est libido tunc natoꝝ incesta. s. scđm fortunaꝝ: ⁊ infortunarũ aspectum ad illã. librae influentia natus infans mercator discriminosus libidinosus alioqui iustus erit tandẽqz bone fortune ⁊ a mulieribus adamabit. In rebus interdum susqz deqz naualibus secũdabitur maxime si luna fuerit eius nauigationis principio in ariete qppe in eiusmodi scilicet equinoctio obseruatũ nauigationẽ est vt plurimũ secũdari. Caueat phisicus tũc vel chirurgꝰ inguinibus mederi clunibus testibus membro ac matrici nec nõ focmori pectini vmbilico ⁊ oppositis partibus lũbis cum Ilijs ⁊ vertebris que oĩa q̃zq̃z virgini dicet Manlius secũdũ plurimos regit libra. De clunibꝰ nihilo minus minime sane dissentit vel Manlius quippe q hũt ex vertebris ⁊ librã pendẽtes representãt. Malũ tunc est ꝑ aquas ꝑcipue iter incipere. vnde versus.

Luna tenet librã nemo genitalia tangat
Nec sit iter aquis: nec terra pergere cures
Extremã partem librae cum luna tenebit.

Si fuerit ascẽdens libra ⁊ nõ aspiciãt se fortune Nato tũc nisi cauerit ex ferro ꝑsertiz iminet magnũ discrimen. Sol in hoc signo ad librae similitudinẽ facit eqnoctiũ Librae preesse vulcanuz traditur a veteribus.

¶ Scorpionẽ aũt Iouẽ inter sidera collocasse vt species eiꝰ hominibꝰ documẽto esset ne qs eoꝝ in aliqua re sibi ꝯfideret qppe cũ scorpion oritur orion occidit ꝑinde qꝫ vt ouidius tradit orion

cum venaretur: ꝛ in eo exercitatissimũ se esse consideret iactasse
se omnia: que ex terra oriantur interficere valere quare terram ꝑ
motam scorpionẽ eduxisse: qui eũ interfecit Scorpion frigidũ:
ꝛ humidum nature signũ aquae: mẽbrum matricẽq; sortitur. eiꝰ
influentia natus infans crudelis audax: temerarius ad ꝓditiões
ꝛ ꝑdas ꝓnus nẽpe ad nihil idoneus ꝑter ad malũ Necromatica
rum siue magicarum: Si litteratus fuerit artium curiosissimus erit
vitet cũ magnatibus presertim itinerare: mercimoniorũq; causa
societatem facere nãq; societatis ipsius ab ipso maxime negocia
turbabuntur perindeq; forsan occidetur seu saltẽ vulnerabitur
Malum est nauigationem ꝛ iter incipere naribus mederi ꝛ cra-
neo vessicis vuluis ꝛ matricibus atq; clisterizare. vnde versus.

Scorpius ꝛ luna vigent in parte pudenda
Scelestis fauent caueas ascendere nauem
At si carpis iter caueas ex morte ruinam.

¶ Scorpion ascendens in natiuitate nato presertĩ ex principũ
occasione minatur eorum ideo familiaritatem fugiat quoad poterit

Experto lectori quicq; si credis amico
Crede mihi ꝛ longe nomina magna fuge.

¶ Aduersam insuper fortunã minãtur planetae ponderosi occi
dentales ꝛ cadentes ab angulis ac a sole quippe narrat in q̃drĩ-
partito ptholomeus in vbo. xxx. v3. Ego quidem recordor cum

essem vnus de indoctis astrologis adhuc qdem iuuenis venit q-
dam seruus regis hamarogei deferens natiuitatẽ Aaron filij re
gis ꝛ interogans vtrũ possem intelligere si natus iste succederet
patri in regno ꝛ cum presagirẽ inueni planetas eius põderosos
occidẽtales ꝛ cadẽtes ab angulis ꝛ a sole nec perpendere potui
vnde significarẽ sibi regnũ patris. Tũc distuli dare iudicium do
nec studiosiꝰ inq̃sissem. Post modicũ vero tẽporis q̃siui a quo-
dam sene perito in dandis iudicijs q cũ respiceret figurã interro
gauit cuius esset natiuitas ꝛ dixi Aaron filij regis. obtinebit In
quit locũ patris decẽ ãnis fere i regno ꝛ erit sub potestate vel re-
gimĩe alteriꝰ ꝛ erit sicut ille cui iubet: ꝛ q̃siui vñ depꝛehenderet hec
q detinẽs me sermonibꝰ noluit mihi indicare. Cũ aũt illu3 vene-
rari ꝛ donis corrũpere nõ cessarẽ. Dixit huiꝰ ascẽdẽs est scorpiꝰ

ꝛ sol in virgine ꝛ similiter erat cū annus ingressus est hoc regnum ꝛ successit Aaron patri suo i regno ꝛ regnauit ānis nouē ꝛ qbusdaꝫ mēsibus. Nā sol in vgine locū medij celi obtīebat Scorpio ne verendū est influēre mēbꝛū vuluā ꝛ partes cū terminas ferro tāgere qppe scorpiꝰ inguie gaudet Scorpiꝰ ingt Macrobiꝰ ita diuisus est vt esset vtriqꝫ cōis: Nec existimatꝰ rōne carere celesti ipsa diuisio siquidē aculeo velut potētissimo pars armata posterioꝛ domicilium martis. est prioꝛem vero Uenus accepit quam nos libraꝫ vocamus que velut concoꝛdi iugo matrimonia amicitiasqꝫ componit. Scorpioni martem pꝛeesse pꝛisci tradiderunt. Sagitarium Sosteus tragediarum sc ipꝛoꝛ fuisse. Musarum nutricis filium modulatus est fuisseqꝫ cum musis solitum delectari ꝛ venationis studio vt pꝛecipue Musis obsequeretur exerceri pꝛo quo studio a Ioue Musas petijsse ut inter astra locaretur qd ioue Musaꝝ gr̄a effecisse ꝛ qꝛ equo multū sit usus Musaꝝ petitōe crura eiꝰ eqna foꝛmasse ꝛ qbus Musis osequebatur sagitas adiunxisse caudā satiricam addidisse qꝛ Musae hoc nōminus qꝫ liber satyris sit delectatꝰ coꝛonāqꝫ Musaꝝ contemplatiōe largitū. Stellifera siqdeꝫ merentꝰ coꝛona coꝛonari q bꝰ Musae delectantꝰ: Stellaꝝ aūt septē eā fecisse qꝛ septē opoꝛteat liberaliū artiū poetā sciētiā ꝑ callere coꝛonā āte pedes eiꝰ posuisse aliq nō sine rōne putauerūt qꝛ sapiētē esse magis qꝫ uideri pꝛestat. Sagitariꝰ calidū siccū naturae signū igneae pindeqꝫ collericū foemur ꝑserti coxasqꝫ sibi uēdicat Eiꝰ iflūctia natꝰ iſans calide erit cōplexiōis ꝛ foꝛtis nature cōuiuioꝝ ꝛ amicoꝝ beniuolētiaꝝ ꝛ bonoꝝ cā curiosus ad societates ꝛ matrimōia copulāda ad carites a dn̄is ipetrādas opoꝛtunus erit ꝛ uoticōpos. Sꝫ iustū vel qd honestū videatꝰ decet postulare. Qd iustū ē petito vel qd videatꝰ honestū. Ingt auctoꝛ moꝛalis. O pepciū cū sagitariꝰ ꝑserti ifluit vitet a foemoꝛe coxis ꝛ clunibꝰ flobothōari ꝛ si occidētē vsus se trāslaturꝰ ē nauigationē uel iter festināns icipiat ꝑsertim cū erit in signo igneo plenilunijū: versus sequuntur.

Luna nocet foemoꝛi celesti iuncta sagitae.
Rade caput bꝛachia minuantur balnea quere
Ungues ꝛ crines poteris incidere totus.

Sagitario Dianam aiunt preesse: vestam capricorno. Sol in sagitario dies facere gestit longiores.
¶ Per q̃ʒ ridiculae fabulae sunt: quibus capricornum esse caudatum tradit̃ ꝛegiptios olim Ibim ꝛ gruem: q̄ deoꝝ imagines crederent non violasse: ꝛ pana iouem admiratum cum sua ipsa methamorphosi inter sidera collocasse: propterea Plinius dicere sepe solebat hominũ cõsueuit semper genus vanis superstitionibus alligari. Sunt q̄ dicant quod vt minus ineptiae. Ita plus rõnis habet: Solem in hoc signo ad caprae similitudinem: altitudinẽ petere. Unde lux ꝛ dies nobis augescit. Quo circa Macrobius inquit Ideo aũt hijs duob⁹ signis: q̄ solis portae vocãtur cancro: ꝛ capricorno haec nomina contigerunt: q̄ cancer animal retro: atqʒ oblique cedit: eadem similitudie Sol in eo signo obliquum incipit agere retrogressum. Caprae vero consuetudo haec in pastu esse videtur vt semꝑ altũ pascendo petat Ita ꝛ sol in capricorno incipit ab imis ꝛ alta remeare. Capricornus genua sibi vendicat. Eius influentia natus infans Sagax erit: ꝛ mendax: auarus proditor: ꝛ scelestus Tandẽ voticõpos: ꝛ bon⁹ at⁹ erit: emulos: ac detractores habebit ad quelibet erit idoneus ꝑter ad societatem lucri causa faciendã alioqui tamẽ causa lucri erit Si fuerit: cum lucri rem satager: ascendens capricornus. In ei⁹ nõ nullas egrotationes ei admodũ balneum proderit. Foelix in nauigatione erit versus orientez. vitet cum dici vel noctis oculus est In capricorno: ꝛ quocũ qʒ pacto influat: vxorem ducere genib⁹: tibijs: ꝛ eoꝝ neruis mederi: ꝛ edificiuʒ incboare vnde versus.
Non tangas tibias cum capro luna tenetur.
Intret aquas nauis citius curabitur eger.
Fundamenta ruent nil est: qõ duret in ipsis.
¶ Aquariũ hegesinax: Deucalionẽ: q̄ eo regnante altissime cataclysinus tumuerit: eubolus cecropẽ: q̄ ante regnauerit: q̃ʒ vinum sit inuentum: quo tempore aqua in sacrificijs vtebat̃. Cõplures aũt ganymedem q̄ Ioui pincernae vsus officio ministrauerit fuisse tradidere: ꝛ ob insignem formã inter sidera collocatũ.
¶ Aquarius calidum: ꝛ humidũ. naturae Signũ aeris crurib⁹

dominatur qnippe crux fundentis aqrij arbitriũ
Cruribus agrius dominatur dũmodo luna
Hospitium colat quod tempus reddit oppacum
Reddit ꝛ borestem inuisum pilladi Si vult Cũ enim fuerit ascẽ
dens aquarius causa erit inimicitiarum multarum propter satur
num eiusdẽ domus dominum Cum aquari⁹ influit bonũ est in
serere edificare atqꝫ opus incipere quod longeuum desideram⁹
Malum ẽ Cruribus mederi ac iter Incipere ℂ Unde versus
Tangere crura caue. Dum luna videbit aquosum
Insere tunc plantas excelsas errige turres
At si carpis iter ad loca tardius ibis
Eius influentia natus infans fere omibus gratus erit Amicorũ
amantissimus Inimicis īfestus facetus formosus aucupiorũ cu
riosus Sapiens vbiqꝫ intenderit Ingeniosus aloqui In iuuen
tute discriminibus damnis ꝛ infortunijs erit obnoxius In sene
ctute vero felicior ac diues erit ꝛ dominabitur Aquario iunonẽ
aiunt preesse piscibus neptunũ. Pisces: vt de tiphone frugalita
tis causa: fabulã omittamus: duodecimũ ꝛ vltimum frigidum hu
midum perindeqꝫ flegmaticũ nature signum aqueae quod nihil
ominus influentiae penitus haud expers est saturniae domus
est Iouis pedibus dominatur. Unde versus.
Piscesqꝫ pedum sibi iura reposcunt.
Eorum influẽtia natus infans mali erit ingenij sed misericors: mul
ta variaqꝫ discrimina patietur ꝛ multũ peregrinabitur que tãdẽ
peregrinatio secundabitur Interdũqꝫ dominabitur. Sic inter
vtrãqꝫ fortunam ad senectutẽ agitabitur. ad sũmã in iuuentute i
foelix potius ꝙ foelix erit. In senectute vero ꝓsperabitur coete
rum neruorum passionibus: ꝛ podagris afficietur epilensiae: ac tibia
rum defectibus erit obnoxius Bonũ ẽ eius influentia viam vel
nauigationẽ ꝑsertim meridiẽ versus incipere: ꝛ medicabilẽ sum
mere potionem: medicinãqꝫ componere pro corporis maxime
medicatione Malũ tñ est tũc pedibus mederi. Unde ꝟsus.
Piscis habet lunã: noli curare podagram
Carpe viam tutus: sit potio sumpta salubris
Embryio conceptus epilenticus exit ab aluo.

Macrobius in vltimo inquit zodiaci ordine pisces locati sunt
quos cōsecrauit soli nō aliqua naturae suae. Imagīatio vt coete-
ra. Sed ostentatio potentiae solis a quo vita nō solum aereis ter
renisq3 animalibus datur. Sed ijs quoq3 que sub aquaꝝ ꝓfun
ditate mersa sunt. Tāta est vis solis ⁊ penetrādi viuificatio. Ho-
rum autem oīum quatuoꝛ dicuntur signa cardinalia vz duo in q-
bus contingunt solstitia que pariter solis portae dicuntur ⁊ duo
In quibus contingunt equinoctia.

¶ Jam de luna cum putaꝫ hebdomatica super infantiū natiuita-
tibus que opoꝛtuit oīa videoꝛ tractauisse. Nūc ad dietericā ē ꝓ
cedēdum. Dies dupliciter cōsideratur. Naturaliter scilicet Et
artificialiter seu accidentaliter. Dies naturalis. Spatium ē diei
⁊ noctis qđ horaꝝ semper ē vigitiquatuoꝛ Hic vesperi Incipit
iuxta hebꝛeos. Scđm Romanos media nocte. Scđm grecos ī
mane: scđm egiptios in meridie. Dies artificialis: siue acciden-
talis, est spatiū quo sol mouetur super hemisperiū nostrū ab oꝛ-
tu ad occasum ⁊ hic scđm solis ascensum crescit ac decrescit: ⁊ va
rius est scđm regiones qppe que q̄ztum a nobis diuersioꝛes sūt
tm̄ dies hic diuersioꝛ fit. Ita vt a nobis sit antipodibus diuersis-
simus: qnimo ⁊ signa ipsa cōtrariū3 ac nobis effectū illis operā
tur. Cum enim nobis oꝛitur sol. Illis occidit. Cum nobis est v̄.
Illis est autūnus. Cū nobis ē estas Illis hiems. Lunae locū cū
quolibet die scire volueris pꝛimū scire tempus opoꝛtet: quo per
annū sol signa ꝑcurrit vt in supioꝛibus est disputatū: quippe lu-
na omnia eadem ꝑuolat in suo sibi anno peculiari: quem nos mē
sem dicimus biduū quodlibet signū peruolans cuz fere dimidio
qua quidem celeritate cum ad signu3 peruenit vbi est sol combu
sta dicitur vel in cōiūctione: qua mediante id fit: quod nobis no-
uilunium nūcupatur. Sicq3 a sole se magis: atq3 magis remo-
uens nouū incipit perseuerat q3 rellapsum donec id fiat quod a
nobis plenilunium appellatur. Tūq3 a Sole q̄ztum sua natura
patitur est distantissima. Soli penitus opposita. At cum denuo
soli per reliqua sex signa magis Accedens incipit ꝓpinquari.
minus atq3 minus opposita minus nobis lucet donec ad signū
peruenit vbi est sol quo si peruenerit ante meridiez. Ille dies est

lunae primus. Si vero post Sequens dies erit primus lunae: et sicut habemus quod cum fit coniunctio: siue nouilunium. Sol et luna sunt in vno: et eodem vel quasi eodem signo.

¶ Lunam Plinius inquit vicenis diebus: septennisque et tertia diei parte peragere spatia eadem: que saturni Sidus altissimum per agit annis triginta. Deide remorata In coitu solis biduo. Cum tardissime a tricesima luna Rursus ad easdem vices exit: quarum prima quidem natus infans longeuus erit. Si recte gubernabitur: qui fugit reuertetur Somnium ad gaudium fit.

Secundo lunae natus Si bene gubernabitur bene crescet: et si deo placuerit erit longeuus qui egrotat sanabitur. Somnium erit inane.

Tertio lune natus Fortis erit. Sed non longeuus nullum in eius vita: amicum fidum habebit: qui fugerit. Inuenietur. Somnium erit inane qui egrotare tunc incipit morietur.

Quarto lune natus multum infirmabitur Et ferro morietur qui fugerit non inuenietur. Somnium erit inane. alibi legi quod nisi ab efficaciori contraria influentia impediatur erit letus Et hillaris in vita sua.

Quinto lune natus discriminosus erit Et iuuenis morietur qui recesserit reddibit vel saltem inuenietur. Somnium erit inane.

Sexto lune natus Sapiens erit diu egrotus. Sed sanabitur. Magna de ipsius vita longa vel breui est incertitudo.

Septimo lune natus bonus erit nihilominus discriminibus agitabitur. vnde tamen si cum preuidentia: et magnanimitate militabit euadet. Qui egrotare tunc incipiet si bene gubernabitur bene sanabitur. Somnium efficax erit.

Octauo lune natus mercatura precipue delectabitur acquisitor erit. Sed Iuuenis morietur: qui fugerit reuertetur. Somnium erit inane.

Nono lune natus: nec bonus erit: nec malus sorius: diues erit: si diu viuet eger diu languescet: et in fine non liberabitur.

Decimo lune natus quamlibet instruatur artem eiusdem mirabilis erit artifex: diuque viuet si bene educabitur multas permeabit regiones: qui egrotat sanabitur.

xi.lune nato iminet ex aqua discrimen:vnde si euadet. Laudibꝰ
ornabitur:egrotus sanabitur somnium erit inane.
xij.lune natus:in omnibus vtilis erit. Somnium exituꝫ infra no
uem dies letum sortietur.
xiij.lune natus non erit vitalis:qui egrotare incipit tarde curabi
tur. Somnium erit inane.
xiiij.⁊ plenilunio natus:multis egrotationibus presertim in in/
fantia erit obnoxius.
xv.lune natus: Si cum maxima educabitur diligentia longeuus
erit:⁊ laudabitur:qui fugerit reuertetur:qui egrotare incipit: sa/
nabitur. Sed longa erit egrotatio somniũ nihil nocebit:⁊ in bre/
ui aperietur.
xvj.lune natus erit dolosus:⁊ pauper:qui egrotare incipit cum
labore surget. Somniũ non est bonum ⁊ cito aperietur.
xvij.lune natus erit fur:qui egrotare incipiet:morietur. Somni/
um post paucos dies aperietur.
De.xviij.die nato maxima est incertitudo.
xix.lune natus erit fur diu egrotus ⁊ egenꝰ in fine maxie sapiẽs
xx.lune natus ingeniosus erit:⁊ latro:qui egrotat:sanabitur.
De.xxj.nato magna est incertitudo.
xxij.natus. Religiosus erit:ex aqua ei iminet magnum discrimẽ:
egrotus sanabitur. Somnium erit bonum.
xxiij.natus in infantia egrotabit bene viuetꝰ. si bene educabitur.
xxiiij.natus multa impedimẽta patietur. Somniũ nil erit.
xxv.natꝰ. Diues nõ erit:nec pauper egrotꝰ lãguescet:⁊ moriet̃.
xxvj.natꝰ discrimĩosus erit. Sꝫ bene euadet si bene gubernabit̃
xxvij.natus. Diues nõ erit:nec pauper necessitate tamẽ magis
vrgebitur:q egrotat diu languescet. Somniũ erit bonum.
xxviij.natus negligens erit egrotus confortabitur.
xxix.natus egrotabit magna ẽ ĩcertitudo si a medicis curabitur.
somnia erunt certissima. In superioribus aũt iccirco oĩbus vbi
incertitudinem esse dictũ est. Sciẽdũ est comptum in huiusmodi
obseruationibꝰ eẽ diuersimode tũc natis accidisse. Ideo ĩcerti
tudinem de eoꝝ vita:⁊ reliquis accidentibus esse dicendum fuit
Preterea notãdũ est vt in quodã veteri codice scriptuꝫ inueni:

Qđ si primus callendarum Januarij erit dies veneris Illo an-
no plurimi morientur infantes. Notandū est insuper Ut in eo-
dem codice legi Tres esse in anno quolibet naturales dies. In
quibus infantis nati Alibi legi geniti cadauer: Integrum mane
bit ⁊ non corrumpetur videlicet Januarij trigesimū martij vige
simuȝ septimū Augusti vndecimū pterea vt in eodē codice scri-
ptuȝ iueni Tres sunt in quolibet anno dies In quibꝰ si nascetur
homo vel pecus vt plurimū morietur die quarto vel quinto vl' se
ptimo et siquis ijdē diebus carnes edet vacinas ijsdeȝ scilicet lā
guide diebus īterfectas annuȝ nō viuet Isti autē sūt dies videli-
cet ebdomade primus intrāte augusto Alter est lune primus di
es post decembrē. Tertius est transactis diebus octo aprilis p̄-
mus lune dies qui seqꝛ Nec ipse Iccirco ambiguꝰ ad habūdātē
tamen cautellaȝ pono in mediū. Restat nūc de diebus a planetis
de nominatis nō nulla notatu forsaȝ indigna quoniam apud nō
idoneos auctores inueni palā facere. vt iccirco nihil qđ latere exi
stimo de natiuitatibus pretermittam. Quocirca neoterico: q̄ȝ
ordini in hac vna re nālꝛ magis obsecutus: inq̄ȝ diei lucē aeternā
tempoꝝ eē cōputationē: qppe que iuxta cristianoꝝ p̄cipipue ob
seruātiam ⁊ vulgare vocabulū septimana nūcupatꝛ: cuius princi
palis dies est solis lux: quā dominicā vulgus appellat. Hac ita-
qȝ natus infans: speciosus: ⁊ frugi vir erit: honorabitur amicis
gaudebit non diues erit nec pauper. Lune die natus mentis erit
obtusae tediosus: litigiosus alioq misericors coeteꝝ ei violentis
iminet mortis discrimē quod si euadet longeuus erit Si deo pla-
cuerit. Martis die natus suspicosus erit: perindeqȝ īfidus mu
lieꝝ dilector Amās coitū: ⁊ ingeniosus. alibi legi religiosus erit.
Mercurij die natus Mali consultor maliqȝ ꝓbator erit nego-
tioꝝ dillator q gladio percutetur. Atqȝ vt in quodam veteri co-
dice legi: admonens erit. Iouis die natus erit omnibus fere ho
minibus gratus legalis: Innocens boni conscius: nō assentator
nō oblocutor. verum amicus fidus: ac decenter facetus alioqui
vt plurimū leuis corde. Alibi legi diues: ⁊ pacificus erit. Vene
ris die natus cogitabundus: ⁊ cupidus erit. mali conscius tedio
sus: lasciuus: incredulus: armiger: qui nisi cauerit gladio percu-

tetur. alibi legi maledicus erit ꝛ lõgeuus. Saturni die natus for-
tis erit Et longeuus nihilominꝰ mellãcolicus versutus Et sapi-
ens vitioꝝ occultoꝛ alioqui Si litteris opam dabit Solitarius
ꝛ studiosus vt plurimũ erit: ꝛ delectabitur agricultura. Absolu-
tis iam seculari: Inditiõali: lustrali: bissextili annuo mẽstruo heb-
domatico Et monomero dieꝝ cursu sequitur de gradu hora mi-
nuto Et vt nõnulli dicunt momento atq₃ indiuisibili athomo in
quibus natus est infans pro eius fato, pꝛius prenosticãdo tracta-
re que videntur scilicet reliquis concordatis siue pro maiori par-
te correspõdentibus hominũ fata presagire. Primũ itaq₃ scien-
dum est gradũ dupliciter posse cõsiderari quippe alius est signi
gradus alius hore Signi gradus tempus est hore vnius ac tri-
plicis quarti per triginta nãq₃ gradus in duobus diebus cũ fe-
re dimidio luna puolat vnum signũ. Gradus aũt hore sunt sexa
ginta minuti de quo in sequẽtibus disputabitur. porro signi gra-
dum oportet primũ cõtemplari. Signũ autem quodlibet p quin
decim primos gradus est in ascẽdente p quindeci vero reliquos
in descendente. Quocirca nati natiuitas est cõsideranda. Siqui-
dem magis vel minus est naturae signi rellatiua. Scd₃ ꝙ magis
vel minus est in eius ascendentia: vel descendentia. Antescriptis
itaq₃ omnibus sic bene cõsideratis. Sequitur nũc ex hora ĩ qua
natus ẽ ĩfans rem natalẽ pensitarẽ a diei scilicet solis iuxta christia
num ordinẽ Hora prima incipiendo. Quocirca sciendũ est ho-
rarum diei que cõmuniter fere ab omnibus dominica vocaẽ pri-
mam solis esse. Secũdam veneris: tertiã Mercurij: quartã lu-
ne: quintã Saturni: sextam Iouis: septimã Martis: octauam
Solis: nonam Ueneris. Decimã Mercurij vndecimã lunae:
duodecimã Saturni decimãtertiã₃. v₃. Iouis decimãquartam
Martis decimãquintã Solis decimãsextã Ueneris decimãse-
ptimã Mercurij decimãoctauã Lune: ꝛ sic successiue iuxta fide
ralem ordinem quẽadmodum in aggregationũ libro seu secreto-
rum capitulo de astris: ꝛ planetis posuit albertus magnus: qp-
pe planetaꝝ quilibet in sui hora natum infantem ad sui naturam:
magis vel minus impeditus: vt in prehabitis disseruimus: minꝰ
vel magis influit rellatiuũ. Interea silentio diei consideratione₃

de qua varie inter phos sententiae altercantur: nequaq̄ veli silē
tio pretereūdam. Itaq3 notandum est Diem alium naturalem:
alium accidentalem vt superius dictū est intelligi oportere. Diei
naturalis tempus est horarum vigintiquatuor. De cuius prima
hora: vt in phabitis disputauimus varij varia sunt opinati. Ego
illorum sententiae h in loco valde assentior qui diei naturalis ho
ra primaz censent noctis primā: ⁊ diem ipsum naturalem. In se
quentis noctis hora prima desinere. Dies vero accidentalis est
vbiq3 quando ibi solis lux est super terram. Itaq3 prima diei ac
cidentalis hora in qualibet est regione cum ibi sol oritur. In ita
lia diei accidentalis hora prima esse potest diei naturalis octaua
Cum sol. vz. est in geminis vsq3 ad sextādecimam cum est in sa
gitario: ⁊ sic per menses reliquos secūdum solis ortum: quippe
huiusmodi horarum computatio omnibus alijs mea sententia ē
preponenda. Porro de diei accidētalis horis loquor: q2 nullus
enim est. planeta qui tempora sole clarius metiatur. Albertus ta
men noster, ppterea credo: q in quibusdā regionib⁹ tempestiui
us In qbusdam tardius oritur Sol aequabilitatem accipiens
dixit duodecim esse horas diei: ⁊ duodeci noctis. cuius pma etiā
scdm Albertum est prima hora: primā aūt diei horā vult illud es
se temporis spatiū: quod est inter duodecimā: ⁊ tertiādecimā ho
ram de qua vt puto circa rem nostram dictū est satis. Nunc non
nullis prelibatis ad ipsius horae gradum: accedamus. Gradus
dupliciter consideratur. Alius namq3 est gradus planetae alius
horae. Planetae graduū magna est differentia: Secūdum diffe
rentiaz planetarū. Nempe saturni gradus maximus ē Lune mi
nimus. tamē excedit horam vnam. ¶ Gradus autez horae est
decimaoctaua pars horae: p cuius nouē primos gradus. hora ē
in ascēdente p nouē vero reliquos in declinatiōe. Quocirca pter
scilicet cōsideratiōes de signo⁊ ascēdentijs: atq3 preter reliquas
ꝯtēplatiōes phabitas ꝯsiderādū ē an eo hore gradu: imo potissi
mū gradus minuto. Itē insup ab homo minuti qppe q magnum
momentum tanta est vis celo⁊ facit in natiuitate quando exit in
fans eclipsis aliqua siue cincina Vel cometa siue aliud quodpi
piam celeste signū apparuerit: quod qdem iuxta ipsius naturā ⁊

qualitate vt plurimū: significationē habet in natiuitate Significa tionē aūt ipsam: cuiqꝫ a peritis sue etatis astrologis arbitriū erit Inuestigare nullā equidem adeo fore puto tam rudeꝫ etatē: que astrologie quopiā perito professore prorsus indigeat. attamen si periti astrologi propter locorū interualla deerit copia satis puto erit hūc librū: quē mercurialē appellari ipse forsā mercuriꝰ nō dedignabitur circa infantis natiuitateꝫ medulitus intelligere: quapropter ne gloriā subtrahā alienā velim Joannis de sacrobusto anglici ad astronomiā introductorium perlegat: atqꝫ alchabitij de astrorū iudicijs magisteriuꝫ a ioanne hispalēsi interp̄tatuꝫ ⁊c. necnō Gerardi Cremonēsis theorica planetaruꝫ Intereaqꝫ cōsiderandā velim salomonis tabulā ⁊ de minutis quos ipse puncta interdum punctos appellat qui secūduꝫ eius opinionē mille octingenti faciūt vnā horā: legēdūqꝫ Jccirco velī calendarij p̄ncipium Joannis de montee regio: ipsum quoqꝫ calendariū per aliquos velim annos mature considerandū Ceterū ꝓ huiusmodi presagijs: que huc vsqꝫ In hoc tertio capite: nanqꝫ īopia opprimor: cursim tā̄qꝫ sic libaui: Inter precipua ad hanc rem opa ptholomei Judico quadripartitū maximeqꝫ tractatꝰ q̄rti capitulū primuꝫ de ꝓsperitate nati: ⁊ substantia necnō secundū de ꝓsperitate ⁊ in valitudine nati Preterea reliqua tractatus ipsius capitula vsqꝫ ad librū cētū verboruꝫ: quippe que iccirco pluria ēt ꝯtinēt nōbilia. Interea breue: ⁊ peculiare in natiuitatibꝰ opus cū figuris. xiiij. q̄s qꝺ egre ferēdū est trāscriptores: ꝑindeqꝫ inpressores deprauauerūt habraam hebreꝰ recte cōposuit. Illas sane si vacabit ī formā p̄stinā edā īprimēdas ⁊ nonnulla astrolabij magisterio addā necessaria qppe clauē cuderē fert animꝰ astronomie: q̄ apiente oīa Jccirco modo supsit vita Sole clariꝰ rutillabūt. Extat ⁊ opꝰ guidi bonati de natiuitatibꝰ admodū luculētū qꝺ multū iccirco qdē cēseo collatuꝝ nec nō ysagogaꝝ ītroductoriū liber alchabitij. Thebitqꝫ de imaginatiōe spherae celestis ⁊ zaelis liber ad iudicia Atqꝫ alchidi nec nō liber cōiunctionis ⁊ receptiōis Mesahalae de interogatiōibꝰ atqꝫ de dirrectione significatoris. Preterea iudicioꝝ lib̄ extat ⁊ ꝑticulares qōnes ex alchidi opibꝰ p̄stantissime. Dorothei quoqꝫ liber ⁊ abomar de

Iudicis autenticis: albobaliq3 liber denatiuitatibus atq3 mes/
sabalae d significationib9 planetar in natiuitatibus Rursus abo
mar opus de natiuitatibus atq3 albumassar de reuolutiōe ānor
mūdi Huiusmodi lectis itellectis recteq3 cōsideratis operibus
sint q3tūlibet planetarū dissensionib9 natiuitates perplexe: earū
exitus nos haud latebit Idētidez tamē de omnib9 pterea idone/
is mathematicis opibus sentio faciendū: qr nemo eius artis Il/
lustris est auctor: qui nō aliquid de horoscopis disseruerit alioq
Illustris nō est. Ante omnes aūt balym velim nostrū cōsideran
du3 precipue in quarta quinta et sexta parte sui operis in iudicijs
astror vbi argutissime quod excelētis quidez viri proprium est
enigmatice quasi plurima libat quippe que nisi me i dies vxoris
quidē dillapidatione graui9 grauiusq3 pauptatis on9 opprime/
ret maxima cū patrū allacritate tū filiorū vtilitate interptis funct9
offitio lucidare: ceteru3 cerei exitu3 vereor quippe vt aiūt ad viri
de su3 Huiusmodi eni3 artis licet honestissime precipue peritus
alijs multū Sibi parū parit vtilitatis Porro plurib9 q3 reliquo
rum animaliū: hominū vita eget ad miniclis que celu3 equidē sus
piciens cū terrena sint recte nō colligo. Igitur ad alia nobis licet
molestu3 sit mentis oculos dirrigamus Hactenus de ifantis fa
to q3tū est passa inopia mea disserui. nunc de infantis fascinatiōe
pterminādo tractatu reliquū est disputare. Ut aūt de more meo
fascinationis primū fidem faciā perindeq3 sint cautiores puerpe
re ipsius verbis que ab ipsis autorib9 sunt edita memorabo nec
Id puto est mihi vitio vertēdū cū auctores nominē Presens si/
quide3 op9 nō propriā ostentatione3 nec exquisitā magis voca/
bulorū latinitate3 q3 vt plurimū iuxta vulgare intelligibilitatem
S3 venetis presertī3 ciuibus foelicitatem salutemq3 oībus ho/
minibus profitetur Itaq3 de historia naturali plini9 primu3 au/
diatur In africa familias quasdā effascinātiū Isigon9 et Men
phor9 tradūt q3rū laudatōe iterēat pbata arescāt arbores et sege
tes letiores ameniores infantes emoriant esse q3 eiusdē generis
intriballis et illyris addicit Isigon9 q visu quoq3 effascinēt interi
mātq3 quos diuti9 ituecantur iratis pcipue oculis qd eor malū
facilius sentire puberes Notabili9 esse q pupillas binas in ocu

lis singulis habeant: huius generis feminas. In scithia: que vocatur vitiae, pdit Apolonides philarcus: et in ponto tibiorum genus multosq alios eiusdē nature: quorum notas tradit in oculo altero geminā pupillam In altero equi effigiem, eosdem preterea nō posse mergi: nec veste qdem degrauatos. Haud dissimile ijs genus pharmacum in ethiopia prodidit Damon quorum sudor tabem cōtactis corporibus afferat. Feminas qdem omnes vbiq visu nocere que duplices pupillas habeant. Cicero quoq apud nos auctor affirmat quorundam oculis inesset venena. Nequid vsq mali esset quod in homine non esset. Virgilius in bucolicis pastorem introducens. Nescio quis teneros oculis mihi fascinat agnos Ii certe neq amor est causa vix ossibus herent inquit Ijs atq alijs auctoribus ego admonitus. Infantium parentibus et nutricibus consulo, Ne in primis presertim natiuitatum diebus Infantes nulla iccirco habita ratione ostentent. Sed in thalamis potissimum secretos habeant Maxime si sint pingues ac formosi. Illis.n. malignorum magis discrimen icumbit presertim tempore quo profunde dormiunt quod ideo fit qr fluxus nutrimenti habundans est sensibus organicis ad superius. Mox aūt cum incipit grauius nutrimenti ad inferiora defluere clarificantur spiritus et sensus in superioribus et expergiscitur puer Et icipit vigilare ad vsum vitae sensibilis et tunc minus est fascinationis discrimen qd si quandocumq cognouerimus. Talis.n. cognitio per lethum ministantia multiplicia signa patebit euidenter: ad infrascripta stati erit remedia recurrendum. Infantis fascinati fumigium sub naso fiat ex aliqua re furto ab eodem cum precipue dormit sublata qui visu vel dicto fascinauerit. Hienae frontis corium fascinationibus resistere Plinius pfitetur. Miricij piscis felle nonnulli corde dicunt In iuniperino pixide iam dudum seruato Et cum opus fuerit super carbones accensos posito. Ita vt bene clauso thalamo vbi sit infans fascinatus fumus inde veniat: fascinationes Incantationes et malefici spiritus expellentur. Sunt qui dicant canis nigri maris epar: fetet.n. demonibus displicere Et ipsius cruorem. Ita qd maleficiata domus epate fumigetur cruore aspergatur. Inde maleficia Et fascinationes euanescent vngulae manus vituli marini

portatae insidias ꝛ fascinationes remouēt. atq3 fascinationibus contrariantia Jacobus de dundis aggregatoꝛ memoꝛat tracta/tu sexto capitulo p̄mo folio aūt.ccl. Alij sunt q̄bus ꝑsuaderi nō potest ꝙ virtus coꝛpoꝛalis aliquid possit in substantia spirituali alij dicunt ꝙ in spiritibus angelicis ꝛ humanis creata sit quedā3 potentia sensitiua nō tamen carnalis ꝑ quam subiciūtur passioni/bus in actiōib⁹ reꝝ coꝛpoꝛaliū Adhuc sunt q̄ dicāt ꝙ aliq̄ res ē vel actio q̄ eos fugat ꝛ aliq̄ que eos cōgregat. Ampli⁹ dicūt nō/nulli ꝙ aliq̄ spiritus sunt q̄ viroꝝ coitu delectanť ꝛ aliq̄ q̄ mulie/rū:quapp̄ iterdū mulieꝝ coꝛporeas effigies induunt ꝛ cū viris coeūt Et virile semē suscipiūt ꝛ ex illo hūano semie filios cōcipi/unt ꝛ pariūt vt mēoꝛie ꝓditū est in libꝛo q̄nte essentie. varia nāq3 sunt demonū genera q̄dā sunt quos faunos p̄sci appellauerūt se ductoꝛes ꝛ ioculatoꝛes certas vias ꝛ loca obsidētes q̄ p̄tereūtes tm̄modo terreāt atq3 derideāt sola illusiōe ꝓtēti. Alij i boiu3 icu batiōib⁹ ꝑnoctāt. Alij adeo truculēti sūt vt sup trāseūtes emin⁹ irruāt ac eos dillacerēt. Sūt ꝛ demones muti ꝛ surdi ꝛ nocturni diurni ꝛ meridiāi sunt ēt q̄ ꝑ noīa feraꝝ dessignanť vt ono cētau ri pilosi Syrenes lamie dracones ꝛ huiusmodi. Jsidor⁹ in libꝛo ethimologiaꝝ octauo. Lamias inquit ex hoībus factos demonesˀ aiūt q̄rū nā esse diciť terreť paruulos ꝛ garrire i angulisˀ tenebꝛo sis. Lanias fabulae tradūt infantes coꝛripe ac laniare solitas a la niādo dictasˀ Pilosi dicūť q̄ hirsuti sūt ꝛ icubi ab icubādo sepe nāq3 cū mulierib⁹ cubāt coeūt ꝛ iterdū generāt ꝛ mulieres tan/tū cū viris q̄nq3 cōcipiūt ꝛ inde pariūt. Mibi aūt huiusmōi alti us foꝛsam ꝓsiderāti q̄ i speculi nālis volumie Lati⁹ cōtinenť vi simile ꝑideq3 credibile magis videť ꝙ hoꝝ accidētiū nōnulla ꝓ fluāt ex mercurio ꝛ ab ei⁹ statu cū luna ꝛ a statu lune cū eo ꝛ a si/tu eoꝛum amboꝝ cū planetis ināgulis Jnfoꝛtunādi ꝓꝑꝛietate3 habētib⁹ ꝛ nām q̄m q̄n mercuri⁹ ꝛ luna nō habuerit vllum aspe ctū vni⁹ cū altero ꝛ aliq̄s planetaꝝ habētiū nām dānandi ꝛ infoꝛ tunādi fuerit ellevatus sup eos ambos in oꝛizōte oꝛiētali vel fue/rit in opposito suo. Significat ꝙ accident i factis spirituū delira menta multa que sibi demoniaca nomina iuxta vulgarium q̄dem opinionem vendicarunt.

De humanis arbitrio ⁊ prima cardicaristia Caput quartum

q Uāq̄3 fatu3 multiplices vires habere certū sit tamen
arbitriū homini liberū datū ē quo pithagoree littere
vtrā velit sibi partez vendicet Quā sane rem maxime
probabilem valerius maximus facit in libri scilicet sexti capitulo
nono de mutatōe morū ⁊ fortune vbi plures memorat In adole
scentia fuisse luxu perditos verū in senectute oī laudū genere flo
ruisse Qua forsa3 ratione motus Salomon Pueri vias sibi di/
xit inuestigabiles quippe quod intelligendū ē non ideo ꝙ fatu3
non inclinet Sed ꝙ homo libero arbitrio mediante mutatis q/
dem moribus mutare fatu3 possit vnde dicitur sapiens domina/
bitur astris hoc autē in animalibs irrationabilibus que naturā
tantum Nulla extrinsecus habita ratiōe sequnt nihil viget S3
in hominibus quippe homines rationis obice repprimunt inter
quos memorabilis precipue est lucius Scylla qui vsq3 ad que
sture sue cōmitia vitā libidine vitijs ⁊ ludicre artis amore perin/
quiatā duxit Quapropter .C. Mariū cōsulē moleste tulisse tra
ditur ꝙ sibi asperimū in africa bellū gerenti tā delicatus questor
sorte obuenisset eiusdē quasi pruptis ⁊ disiectis nequitiae q̄ ob/
sidebatur claustris cathenas Jugurthae manibus iniecit. Mi/
tridathem cōpescuit Sotialis belli fluctus repssit Cinae domina/
tionē fregit eūq3 in africa qui se questorē fastidierat ipsam illa3 p
uinciā pscriptum ⁊ exulē petere coegit que tam diuersa tanq3 in
ter se cōtraria siquis apud animū suū attētiore cōparatiōe expen
dere velit. Duos in vno homīe Scyllas fuisse crediderit. Tur/
pē adolescentē ⁊ virum dicerem fortem nisi ipse se foelicē appel/
lari malluisset. Perdite/ Itē luxuriae athēis adolescēs polemo
memorat Valleriꝰ neq3 illecebris tm̄modo. Sed ipsa etiā infa/
mia gaudēs. Cum e cōuiuio non post occasum solis. Sed post
ortum surrexisset domūq3 rediens Xenocratis phi patentem
ianuā vidisset vino grauis vnguentis delibutꝰ Sertis capite re
dimito Plucida veste amictus Reffertā doctor hominū tur/
ba scolam eius intrauit nec cōtētus tam de formi introitu conse/
dit. Orta deinde: vt par erat: oīum indignatōe. Xenocrates vul
tum in eodē habitu cōtinuit: ōmissaq3 re quā disserebat. De mo

destia: ac tẽperãtia loqui coepit cuius grauitate sermonis. Resci
piscere coactus Polemo. Primo coronã capite detractã, pie
cit paulopost brachiũ intra paliũ reduxit, ꝓcedẽte tẽpore oris
cõuiuialis hillaritatẽ deposuit. Ad vltimũ totã luxuriã exuit vni
usqꝫ orõnis. Saluberrima medicina sanatus ab infami lenone.
Maximus euasit phũs. Peregrinat⁹ est huius aĩus ĩ nequitia
non habitauit. Cimonis adhuc incunabula opiniõe stultitiae fue
runt refferta eiusdẽ tñ stultitiae impia salutaria senserũt Atheniẽ
ses. Itaqꝫ coegit eos stupore semetipsos dãnare: q eũ stollidũ
crediderant. Piget interea Themistoclis adolescẽtiã attigere:
siue patrẽ aspiciã abdicatiõis inũgentẽ notam: siue matrem Su
spẽdio sui finire vitã ꝑꝑ filij turpitudinẽ coactã: Cũ oĩum postea
graij sanguinis viroꝝ clarissimus extiterit: Mediũqꝫ europae:
⁊ asiae vel spei: vel desperatiõis pign⁹ fuerit. Haec. n. eũ salutis
suae patronũ habuit. Illa vadem victoriae assumpsit. Possem
vel aetatis nr̃e exẽpla Icc irco pluria memorare: eoꝝ. s. q ex fa
talibus vitijs. In ṽtutes: ⁊ ex ṽtutibus in vitia quasi quodam ĩ
petu sunt ꝓlapsi: nisi satis in p̃cedẽtib⁹ ꝓbatũ mihi videret̃: hu
manũ arbitriũ celesti fato p̃stare. Nemo igitur dep̃hensus in sce
leribus culpã astris obijciat. Posuit nãqꝫ hoĩem deus in ma
nu cõsilij sui. Alioq nec ṽtuti honos: neqꝫ vitio sugillatio debert̃
tur. Sic ad sũmã cõcludendũ est fatũ inclinationẽ: nõ necessitatẽ
influere. Preterea notãdum est q natus infans ridere incipit
q̃dragesimo die vel circa vigilãs post natiuitatem. Porro p̃mũ
risum dat dormiens ⁊ illa est in vigilia p̃ria operatio: quã facit aĩ
ma rationalis corpus induta. Sõniat aũt post duos mẽses. Sꝫ
obliuiscitur stati somnioꝝ. In alijs vero aĩalib⁹ nõ est sic. Oĩm
lꝫ eoꝝ quedã habeãt humida capita: nullũ tñ habet ita humidũ
sicut homo. Item sciẽdum est esurientẽ si sit sanus infante in mãma
rum matris lac ascẽder̃ cũ formicabilitate: ⁊ non doloris exper
tes penitus: tumescere. Preterea sciendum est: q pinguescẽte in
fante paꝝ egerit. Itaqꝫ cũ famescit lactãdus: cũ pinguescit: haud
ostentãdus est. ¶ Hec vt de infantis cautellis: ⁊ obseruatiõib⁹
tractemus: nos admonẽt. Itaqꝫ.

¶ De infantis cautellis: ⁊ obseruatiõibus sequit̃. caput quintũ.

IN precedentibus fato ꝛ fascinatione Indicatis nūc opportuno processu: circa nostrum homuntionem succedūt cautiones obseruationesq̧ declarande: quarum in hoc tractatu primam precipuāq̧ ne noctu parens vel nutrix presertim Si sit themulēta cubet cū infante: Cēsemus. Sed solus in cunis iuxta temporis qualitatē ꝓpe nutricem ꝓtect⁹ iaceat ꝛ per noctē presertiꝫ de latere in lat⁹ aliquando voluatur. per diē aūt cune infante vacue: ab aliquo puero vel puella: vt fieri sepe solet: n̄ debēt agitari: a ꝓuebctis aūt formosus: ꝛ pinguis infans nō debet laudari nec matris lac redundans aut nutricis: que in optime quidem alendo: atq̧ naninando fit. oportet vigilantissima: Solers: ꝛ cantilenaria. Sollicitam insuper adhibeat diligentiā nequid infanti presertiꝫ nocturnū noceat: quippe Striae vmbrae: obscuritates: strepitus: animaliū presertim musionū vociferationes canum vlulatus: pauores: ꝛ similia Solent infantem grauiter terrere. Interdūq̧: quod absit: absūmer̄ ꝓpterea cauendum est. Ne vel per ocium infans trepidulus terreatur: qui si sanus sit ad cautellam qdem: Si vero ~~malia⁹~~ egrotet ad remediū omni vesperi post absterfionem: fomentationē: ꝛ lactationem ipsi benedicendo: ipsumq̧: vt erit oportunū: in crucis ꝓlatione: vt fieri a christianis solet. signādo: ꝛ cum religiosa credulitate Super ipsum dicantur versus infrascripti. vꝫ.

Crux tibi sancta salus: Crux est: quā semper adora
Crux domini tecum: crux tibi reffugium
Crux fugat omne malū: crux est reparatio rerum.
Per crucis hoc signū ꝓcul fugiat omne malignum.
Perq̧ idem signum saluetur omne benignum.

At tamē: Si quod absit: ~~mallia~~ quapiam: miserandus infans laboret In vesperi cū religiosa pariter credulitate sup ipsum dicātur infrascripta. Omnipotens: aeterne deus. Immēsam clementiam tuam suppliciter inuocamus Super hunc vel hanc famulum: vel famulam tuaꝫ restitutam pristine sanitati reducas ꝛ eterne saluti: ac sanctae veronicae. per dominū nostrū. ꝛc.

Post aūt hāc oronem. In mediate: si oportuerit: cuꝫ spe ac deuotione: ascensiōis dicatur euāgeliū qđ valere dicit̄ ad expellen-

dum ab infante malias Et cōtra cōmitialem morbū: ꝛ diligenter infans p noctem pſertim obſeruetur. Aduerſus aūt vmbras obſcuritates terrores: ac ſimilia: atqꝫ infantis ploratus īportunos Adſint per noctē coram infante: bonae grataeqꝫ nutricis cū lucerna naninationes applauſus cantilene arriſus ꝛ rex fulgentiū ac ſonorax iocūdae oſtentationes: vel agitatiōes. aut lactationes ꝛ que per alias vices infanti: modo nō noceant: ītellexerim⁹ gratificationes: que ſi videbimus nihil ꝓdeſſe. imo magis: atqꝫ magis infans ſit plorabūdus. Diligenter ploratus cauſa perquiratur. Multiplex. n. eſt cauſa vagitus aliquādo eſt ex egrotatione aliquādo ex nimio frigore: aliquādo ex nimio calore quaſi ſuffocante aliquādo ex pulicibus vel pediculis cimicibus muſcis ꝛ ſimilibus vel maioribus aīalibus vel alijs rebus īfanti aliquo pacto nocentibus: vel inuiſis. Interdū vagit qꝛ perperam vel ſtricte nimis eſt faſſiatus vel immundus ſiue ſomnolentus repente ſcilicet expergefactus vel qꝛ lactari ſiue quidpiam aliud cupit vt qꝛ egerit preſertim cum difficultate vel qꝛ territus eſt vel quod adhuc terretur. Preterea aliae ſunt vagitus cauſae pluriſariae: quas prudens ſuapte nutrix animaduertet: ipſiſqꝫ cognitis opportune poterit obuenire. Verū autem ſi adhuc vagit. Implacabilis. pſalmū aiunt. Deus deus meus ad te de luce vigilo In cedula cum bona fide ſcriptum valere: Si ad infantis maris dextrum brachium vinciatur: femine ad ſiniſtruꝫ. Nunc ad efficacia tranſeamus. Accipitris caro in amaraci ſucco cocta. Si lactens eſt infans: eadem in lacte trita. Dataqꝫ. Si vero eſt ablactatus ſimpliciter: atqꝫ vino albo claro vtatur egrotus: cui⁹ corpus vngatur oleis odoriferis. Haec valent in deſideria ſine cauſa: timoremqꝫ ꝛ cordis tremorem. Aſininū corium ſubſtragulis alijs in cunis ſtratum eſt in predicta notabilis cautella.

¶ Verbaſcum herba. In cunis poſita terreri prohibet infantē ꝛ perinde malum haud patietur occurſum. Vulturis pedes cuꝫ vngulis In cunis poſiti abigent maleficia. Nepeta ſiue vt non nulli dicunt Nepita vires inſerpentes habet: quippe ex ea fumum: nidoremqꝫ fugiunt: quam ꝛ ſubſternere. In moetu obdormituris Plinius docet. Aqua humāi cruoris diſtillata: Si

cū ea infantis facies lauetur timorem auffert maxime nocturnū. Canis pulli cruore si infans vngatur in interstitio: non sentiet maleficia. Idem facit eiusdem vel similis canis cubile infantis ambusto epate suffumigāre Idem facit cepa squilla integra cubilis videlicet laquearibus pēdens. Item artemisia: In thalami vbi est infans locis pluribus circa presertim infantē spaciū trabibus suspensa maleficiorum abiget nocumēta Lupi oculi siue modicum ex pelle aselli: qui vel que ad infantis collū pendeāt prohibēt ipsum terreri oculus lupi dexter super infantem pensilis remouet timorē Idem et eodē pacto in pax corij lupinus dexter dens facit: Idem facit peonia ad collū lata: lupi oculi occulta gestatiōe ab infante lati siluestriū quadrupedum nocumenta domesticaque phantasmata: et febrium rigorem expellunt. Sed infantem faciūt que delectabilia viderit omnium nimis cupidum: et perinde nimis macrum. Galli albi crista cum parū cornu ceruini: et olibani grano vno ad collū ab infante lata a timore nocturno securū reddit latorē. Dens mortui hominis fractus: et vel quasi puluerizatus: ac super prunas positus: vt fiat fumus fugat malias Idem facit corallus in thalamo seruatus vel in stragulis potius infantis aut ad collum latus. brionie radix in cunis posita maleficijs repugnat. Idem ypericon facit siue fuga demonū. Preterea plinius iccirco Merito audiatur. Non omittendum in eo: De lacte loquitur: olei vim esse et barbaros omnes infantesque nostros inungi. Idem auctor lactis inquit asini pueris ante cibum heminam dari conuenit si in exitu cibi rosiones sentiēt. Antiqui in archanis habuerunt. Sed hoc si non esset e caprino habeatur. Idē Plinius. Mala inquit medicamenta inferri negant posse: aut certe nocere Stella marina vulpino sanguine illata. et affixa limini superiori cum clauo ereo: Ianuae. Idem Plinius. Aurum inquit pluribus modis pollet in remedijs vulneratisque: et infantibus applicatur: vt minus noceant quae inferantur veneficia. Idē plinius. Medicina e ferro est: et alia quam secādi. namque circunscribitur: circunlato mucrone: et adultis: et infantibus prodest contra noxia medicamenta: et prefixos in limine e sepulchro euulsos clauos aduersus nocturnas limphationes. Idem auctor

de cancris fluuialibus scribens ait. Cinis eor seruatus prodest
pauori: pdestqz periclitātibus ex canis rabiosi morsibus. Qui
dam addiciūt gentianam ⁊ dant in vino. Nam si iam pauor occu
pauerit pastillos vino subactos deuorandos ita precipiūt. Idez
Plinius de biena contra nocturnos pauores vmbrarūqz terro
res: vnus e magnis dentibus lino alligatus pdest. Idez auctor
de crocodillo. Pedem e prioribus dextrū byene pelle alligatū
sinistro brachio ɔtra latrocinia terroresqz nocturnos polleř aiūt
Preterea dētes canis femie: ac delphini: vel cuniculae simul al-
ligati: ⁊ ad collū lati idē opanř. In timorez: infantiūqz pauorem
Plini⁹ in sexto. Capre sterc⁹ pāno iuolutū: collo ligeř: cerebr
vo p ānuluz aureū traiectū detur gluticdū infanti: añ qz lac sum-
mat. Serapio lapis inqt lazuli suspēsus sup eos remouet timo-
res eor. Rursus i.28. Plini⁹. lupi dētes portāř: ⁊ pellis eius
Auicena. Marchesita si suspēsa sit ad collū infantis: nō timebit
Albertus. Melochites inqt: lapis a nocuis casib⁹ defendit cu-
nabula ifantiū gestat⁹ qd ⁊ in lapidario cōtineř. Jacob⁹ de dun
dis patauin⁹ aggregator: timori: ⁊ phātasmatib⁹ īfantiū ɔ̄riātia
memorat in sui de aggregatiōe opis folio.242. Adamas lacerto
sinistro alligatus. Insaniae ɔ̄riař. Si ex asini vngula pedis dex-
tri anterioris ānulus fiat: q ferēdus deř maniam: seu demoniaca
patiēti: liberabiř. Celidoni⁹ lapis portat⁹ ruffus scilz curat insa
nos ellebor⁹ vterqz idē facit scdm pliniū. Serapion aūt nigrum
tm̄ valere pfiteř. Idē lapis armen⁹: ⁊ lazuli lapis opanř. Auice
na Peoniā. maxieqz seminis ei⁹ fumigiū: vel semē cū oleo ro.
linitū vehemēter valere pfiteř. Rinocerōtis cornu: seu lapis: q in-
uenitur i narib⁹ ei⁹ portat⁹: mirabiliter valz. Ad idē iuuat theo
doricū muscatū necnō vt piter dicit auicena: Tyriaca magna. vi
tuli marini cerebr bibitū demōiaca expellit. Sāguis ei⁹. succ⁹
⁊ caro comesta maniā sanat epar quoqz: pulmo: ⁊ splen sicca sup
aspsa. Ad idē quoqz zuchar valet buglosatū. Jacint⁹ lapis lat⁹
varias fugat suspitiōes: margaritae pprietate sua ɔferūt tiori. mel
lissa in timorē valet ex mellācolia: ⁊ flegmate vsto: basilicōis oleū
ɔfortādo cor reddit audacē ɔ̄ aūt lunaticas malias remedio esse
credunř infrascripta. Celidoni⁹ lapis vitulino corio inuolut⁹: ⁊

ſub aſſella ſiniſtra latus dicit̃ valere in lunaticas paſſiones: ⁊ epi-lenſiam. Idem facit ſmaralgdus infantis collo ſuſpẽſus: ac topatius nec nõ ſemilunula ex argento a ꝓbis mulieribus mendicato cõfecta: ⁊ infantis collo ſuſpenſa. Meliorẽ eſſe aiunt ex ceruino oſſe factã. Similiterq; ſuſpenſam. Idem radix herbae facit que ab aliquibus bottotioim nũcupat̃. Naſcitur in locis harenoſis: ⁊ cãpis eſtq; vrticuloſa radiculas paucas ac teneras habẽs: que ad ceruicez eſt lino rubro luna creſcente In tauri. vz capite vel prima parte ſcorpiõis lunatici vincienda. Preterea ne ſpiritualis malus occurſus noceat: mercurius facit occulte latus. Ad cognoſcendũ aũt ſi ſpiritibus infans vexetur. Diui Ioãnis baptiſtae nocte Aiũt Rutã Saluiã ⁊ eam que eiuſdẽ diui a chriſtianis potiſſimũ dicit̃ herba tranſacta media nocte Ante ſolis ortũ colligi oportere ⁊ occulte patienti ſub capillis dictas herbas ad occiput imponi Et vitta muniri. Si vexabit̃ ſigna vexatiõis oſtẽdet ⁊ ꝑinde hanc orõnem dici oportere ✠ ſanet te pr̃ ✠ ſanet te filius ✠ ſanet te ſpirit⁹ ſanct⁹ benedicẽdo cũ dextera illũ. ſ.
·S· ·S· vel i ·S· ꝑ tethagrãmatõ ✠ adonay ✠ emanuel crux alpha eto ✠ Increatus pater ✠ ĩcreatus fili⁹ ✠ ĩcreat⁹ ſpũs ſanct⁹ ꝑ iſtos tres eternos ⁊ vnũ eternũ cõiuro te ⁊ adiuro te phãtaſma diaboli vt hũc famulum vel famulã dei nõ ledas neq; cõturbes die noctuq; nec inſenſu nec in corpe. Preterea ad liberãdũ incãtatum ſiue malignatũ ſcribat̃ in patella vitrea pſalmus. vz. Cãtabo tibi dñe ⁊ cũ pax aque ſãcte dilluat̃ ſup quã ſeptẽ vicib⁹ pſalmus ipſe legat̃. Deinde cuz bona ſpe ⁊ fide bibenda detur ipſa aq̃ Si ex aſini vngula dextri anterioris pedis annulũ feceris demoniacoq; ferẽdũ dederis liberabit̃. Vulturis cor ſi ĩ leonina ſeu ſaltẽ lupina pelle ligaueris tecũq; habueris a dẽonib⁹ ſecur⁹ eris ⁊ ſi ĩ latrões incideris tibi ñ nocebũt Hec ĩ veteri quodã codice ſic repta ad cautelã poſui. Nũc ad auicenã ⁊ idoneos reuertamur. Itaq; auicenã ip̃z veli ĩ libro pmo caplo pmo dicã q̃drageſima pma de regimĩe ĩfantis ex quo naſcit̃ vſq; quo iceda: ꝯſulẽdũ nec non ſauonarollã atq; Raſim in capitulo de regimine ĩfantis atq; etiã librũ noſtrum q dicitur ᵽthoſus dica octuageſima octaua Et nona Et centeſima

decimanona in capitulo ad effugādū phantasmata: ꝛ malias pro derit insuper librū nostrū aque ardentis, Jccirco consulere dica decimanona que qm̄ clara sunt ꝛ ꝓbata ꝛ querētibus quasi expo sita. Superfluū mihi videtur illa recensere eqdem iccirco mihi satagere videor Si ad auctores ipsos istarꝫ studiosos rerꝫ remi serim ꝛ locos vbi peculiariter res ipse disserunt allegauerī, Plinij aūt q͛ sparsim passimqꝫ rerꝫ non egrotationū serie seu ordie seruato medicinas disseruit dicta vt plurimū in nostris ordinibꝰ vbi congruit mihi videnṫ iteranda. Itaqꝫ ipo denuo inde aucto re Plinio allegato. Aurꝫ vulneratis ꝛ infantibus applicaṫ. Ut minus noceāt veneficia que inferātur fistulasqꝫ ꝛ hemoroydas sanat ꝙ si trito spuma adijciatur vlcera putrida tetri odoris emē dat. Timori ꝛ phantasmatibus infantium ꝯriantia Jacobus de dundis aggregator in sui de aggregatione opis tractatu sexto fo lio.ccxlv.nōnulla memorat notabilia. Rursus idem auctor ī eiꝰ de aggregatiōe opis folio.ccxlix.vbi ꝯ phātasmata demones no cturnos īcursus strias ꝛ similia pluria memorat notabilia. Rur sus idē auctor faunorꝫ incuborꝫ ꝛ similiū ludibrijs ꝯriātia memo rat folio.ccxlix. Sequētesqꝫ oēs ꝑticulas h̄ ī loco Juuat notare vsqꝫ ꝯ veneficia qbꝰ coituſ īpediṫ veneficijs vel maleficijs resi stētia. Idē Jacobꝰ memorat eodē tractatu sexto sequēti vo folio vꝫ.ccl.caplo ꝑmo. Deniqꝫ notādū ē ꝙ si īfans spumescere nō ꝯsuetꝰ ab ore nihilominꝰ spumescat reptile aliqd ad carnē sentit ꝛ vmbilicꝰ ob lotiū īdigneṫ vmbilicteca cerea supiꝰ apponaṫ. Sūt mulieres q̄ farinā supaspgāt. Sꝫ āte oīa obseruāda Jccirco velī platōis ī libro legū.vij.ꝑcepta q̄ tū ad optimā claraqꝫ īfantium educationē tū ēt ad ꝑstātes ꝑ oēm vitā mores accedūt.ijs auditiſ ad seqnēs caput lēto pede veniamus.

De infante baptizādo ꝛ nominādo caput.sextū.

C Autellis Et obseruatiōibꝰ īfantis gr̄ia ꝑmōstratis in inscitā plurimorꝫ hominū demētiā presens baptisinati ꝛ nomibꝰ locus daṫ. Sūt eniꝫ quo magis aduersa va litudie. Miserādꝰ īfans torqueṫ eo maxie denudādo rigēti aqua.dū animā saluare satagunt īsani homies corpusculū

totum exanimant Proferentes heu dementia infanti nomen in
auditum stupidum barbarum Indecens plerūq3 vel cani. prob
homines indociles ac deliros ⁊ quod me magis augit eorum in
scita superstitio a vulgari vana credulitate Religio quedaʒ sctā
iudicatur: Equideʒ illiusmodi plebecle deliramēta coarguo Rei
ciens tamen christiane professionis ceu fondamentum baptisma
nequaquā: Si quideʒ cuʒ christiana credulitas: mentem omni-
perturbatione vacuam sibi intentam ⁊ virtute omnia īferiora Iu
dicantem: vt rectius Innocentiusq3 viuatur. probet per inde ip
sa Iccirco minime ē reprobanda. At non adeo crudescenduʒ ve
lim: ne omnium debilissimum in suis primordijs animal ceteris
imperaturum: homo deficiat Operepretium in hieme: nisi opti-
me prius viuificatum ⁊ vel per mensem confirmatum infantem
haud baptiʒandum volueriʒ: Super caput siquidem vere ⁊ au-
tūno celo clementi ⁊ silenti aere a sextilunio quidem vsq3 ad pe-
nultimum diem lune: declinatis tñ egiptiacis vel eiciacis dieb⁹
vtroq3 enim nomine recte queūt appellari egiptiaci dicūtur quo
niam egiptij precipui formarum celestium speculatores: eorū in
dierum primi fuerūt inuentores: Eiciaci autem ab eiciendo: nec
non declinatis diebus: qui appellatione vulgari: stellarum pun-
cti nuncupantur atq3 eis quos in balneis prohibemus. Si bru
ma fuerit ⁊ impietate quasi freti Infantem nihilominus volueri
mus baptiʒare Super verticem tātuʒ ⁊ sinciput: elligibiliori die
qui si per plyadum tamen hyadum orionis aut aliorum siderum
inclementias cruda hieme elligi nequaquam bene poterit ex sniā
Non inprudentē ad ver moram existimo: modo sit vite coniectu
ra Infanti: Dum pellago desceuit hiems dum nubilla pendent
vt canit poeta. Vitam autem si infanti: Signis penitus lethife-
ris desparemus: necessitate cogente: domi: vel a parente ad ignē
legiptime baptiʒabitur: quod q3 fieri potest pientius In eo pre
sertim discrimine satagat. De inde cuʒ infans conualuerit Si tā
ta superstitionis est sollicitudo Poterit ipse de more ad tēplū fer
ri ⁊ post alia que solēt Iccirco dici prima verba a sacerdote bap
tiʒari Inter cetera sic dicēte Si non es baptiʒat⁹ vel baptiʒata
Ego te baptiʒo In nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti Amen

Si autez estas fuerit. ⁊ ĩfans sincerus diebus nihilominus decẽ
a natiuitate preteritis secure poterit naturali infans aqua bapti
zari: atq3 vt minus vana sibi quidez vanitas videatur: corpuscu
lum totũ lauari licet huiusmodi ad augendã cristianitatez baptis-
ma nihil q3 capitale magis conducat Sed ne in cito credulum
per indeq3 leue vulgus videamur omnimodũ bellũ gerere: Da
mus veniã estate extrinsecus: ante scriptis tamen semper diebus
declinatis et nouilunio termlunio quintilunio arietlunio diebus-
q3: vt superius dictuz est qui stellaruz puncti diuulgantur quos
dep̄hendit lõga obseruatio vt plurimũ procellosos: ⁊ hi sunt pre-
cipue quãdo cum luna aliquis vel aliqui potissimuz planete con-
iunguntur: maxime in cancro scorpiõe sagitario aquario ⁊ pisci-
bus Infantẽ totũ aquandi mõ aqua sit dulcis: clara leuis: non
corrupta non sulphurea nõ ferruginea nõ venenata: neq3 aliquo
pacto infecta inquiata seu macerata: vel insalubris: quibus actis
euestigio aqua sicetur corpusculũ q3 siccis ac tepidis pannis mol
liter inuoluatur. ¶Prestantissimaz interea baptizationẽ puto Si
luna sit ellevata super venerez applicando ioui: ⁊ custodiri. debz
ascendens: ⁊ eius dominus: ⁊ venus ⁊ luna ab omnibus satur-
ninis aspectibus ⁊ seperatim luna ac ascendens: ⁊ nauanduz est
precipue: q̄ dominus ascendentis sit ascendens in latitudine
⁊ luna ⁊ eius dominus in signis septẽtrionalibus: ⁊ in succeden-
tibus ⁊ cauenduz ne sit mars in angulo maxime est nec in ascen-
dente neq3 sit luna in scorpione vel prope stellaz que est in fron-
te tauri quippe que maxime presertiz in circũcisione cauenda est
alioqui multuz ibi tumescet venenum

Interea presbiterorũ baptizantiũ in modicum arguo salis manĩ
pulũ ad infantis impie quidẽ os ministratum: qui nocet infanti:
Anima vero: p̄h' cecitas: ex inde nequaq̄3 fit sapientior: quippe
qd secus: ludibriũ est opinari Pecudes eniz Si sic esset quib⁹
pre hominibus est sal sapidissimũ ei⁹ sature Sapientiores essent
hominibus quod vel biscere est Insanie proximũ Credere aũt
Insanissimuz atq3 infantibus nomina deuouere absurda. quip-
pe que vsq3 adeo ipse abhorreo q̄ licet deinceps mutata a sua q̄si
videantur naturalitate deuiare mõ ne cũz fraude fiat mutãda ma

lim: q̄ʒ retinenda a ꝓauis licet longa fuerint serie vsurpata. Sʒ
naturalius: perindeq̄ʒ laudabilius meo qdeʒ iudicio fecerit: qui
ab incunabilis infantem egregijs nominibus vocitauerint. Ita-
q̄ʒ cum egregia nomina Amoeniores ꝓculdubio reddant infan
tes: Sintq̄ʒ calcaria tanq̄ʒ ad virtutem. quippe cuiq̄ʒ licet Insi
gni nomine nominari: infantibus egregia nomina deuoueātur.
Sicut precipue sunt romana non turpia neq̄ʒ ridicula vt lucul-
lus ⁊ christiana nōnulla. Sed christum: siue iesum: siue quod po
tissimum noluerim Deum siue quopiam eius nomine: quod est
multiplex: atqʒ diminutiuo vocari hominē nō probauerim. Ob
seruatūqʒ aiunt In feminis esse quedam nomina infoelicitati ob
noxia. Maxime Maria: ⁊ Magdalēa Nomina aūt duplicata.
Sicut sunt Marcus Antonius Et similiā gratiam: ⁊ maiesta-
tem nimirum mihi quādam videntur aucupari. Coeterum ante
omnia turpibus exceptis nominibus cum christiani simus reor
obseruandum. q̄ infanti communiter nomen sit a diui solemnitate
vel a die dominico: cum infans nascitur nobis oblatum: exem-
pli gratia si vigilia vel diui Antonij die natus fuerit infans ipse
Antonio ei fit nomē Sicqʒ de singulis veli intelligenduʒ quip
pe quod propriū nominis est enim nomē dictio per quā fit deno
minatio de quo satis superqʒ dictuʒ puto. hoc aūt qppe ad cau-
tellam tantū memorato ad sequens allacriter caput ꝓcedemus.
Sūt mulieres que dicāt q̄ʒtuʒ post baptisma temporis est ad la
ctationem Infantis tm̄ nō a fluctibus eidem deinceps pueruʒ
vel puellā Siue in ꝓuebcta hominē aetate absorberi si in aquis
quādoqʒ fluctuauerit. Ideo nō statim post baptisma Infanteʒ
precipiūt esse lactandū. Sed eū aliq̄ʒdiu esurientem a lactatione
abstinendū Pluria preterea a vani credula pferri muliebri tur-
ba creduntur quas eqdem puto vanitates. Ijs itaq̄ʒ posthabitis
ꝓ aetatis cōditione ad frugaliusicula succedamus.

De genio Et infantis liberali excitatione. Caput septimū.

Infantes ad liberales quasi artes excitant̄ si bene la-
ctatis ⁊ sanis eburneae per lusum litterae binatim d' tē
pore in temp⁹ ⁊ vt cōueniet cū duab⁹ pariter cāpanel-

lis lino pēsiles cū opportuno capitis nutu a ⁊ b. Postridie c ⁊ d ⁊ sic dietim successiue vociferando frequentissime offerant atq3 aliae ⁊ Item aliae res cum hillaritate ⁊ concinnitate fulgentes ⁊ flores. ꝓpterea nempe aliquaꝝ mihi mos nō displicet ciuitatum que infantes festis dieb⁹ floribus ornant elleganter. nimirū sunt infantes q per huiusmodi quasi gradus ad laudis cognitionem excitantur quod mihi qdem primū signum placet. Coallescunt Item musicis amoenisq3 modulationibus atq3 allacri circūlatione qppe qua bene a natura instituti. Inter brachia allacriter precipue si sint sani exultāt. Ceteꝝ ne circa vulgaria diutius laboremus hoc ad summā dixerim vz. ꝙ infantibus fiant: qppe que sunt liberaliū quasi artiū prime inuitatrices: carites. Ingrata vero nō fiant deturq3 opera vt sint allacres ⁊ iocūdi Quocirca artemisia herba coram infante incensa ⁊ si ex ea cum blādimētis fiat infanti stuffa eum hillarem reddet ⁊ incursiones auertet. Idem facit aristologia In febres quidem dessicata. Si ex ea fumigium inferius maxime fiat infanti ⁊ ex eius radice infantem si contristatur suffumigabis perinde hillaris fiet.

De varietatibus hominis scd̄m aetatum varietates sigillum.

[S]Icut sunt quatuor āni qualitates. Ita sunt aetatis humane quatuor differētiae. In veris sigdem tempore fortior est humiditas: hiemis .n. frigiditate preterita humoꝝ distēperātiam q ꝓpter hiemis frigiditatē cōgellati erāt calor icipit remollere ⁊ i estiuo tp̄e ꝓpter solis accessum ad zenith nostroꝝ capitum calor preualet in autumnali vero primo tempore vincit siccitas quippe estatis trāsacte calor humiditatē exsiccauit in hiemali vero tempore propter solis remotionem a loco zenith nr̄oꝝ capitū Supat frigiditas q̄ propter cuz circulus signoꝝ pp sphericā formā careat pncipio sapiētes astronomi illius pricipium signum vernalis equinoctij posuere quod est aries nempe illi signo principium dicauere In quo humida est cōplexio Ab aīalibus scilicet sumpta ratiōe. In qb⁹ pria ps ānorū vitae tēpus est In quo est humidior eoꝝ ꝯplexio eodēq3 ordie reliqua tēpora statuerūt. In oium enim aialium ꝯplexiōe

primis annis preualet humiditas sicut in vere. In secūdis autez vsqz ad caloris stationem ꝑfectam velut In estate: vincit calor: in tertijs annis in quibus est ꝓpe suam declinationem: fortior ē sic citas: que ad humiditatem tendit: ⁊ frigiditatem. velut in autūni prima deinde qz secūda parte: quippe que cum extranea est hu/miditate. In annis vero extremis: in quibus ad destructionez ꝑuenit in ipso sicut ⁊ in hieme superat frigiditas.

De peculiaribus quiditatibus: ⁊ mēbroꝝ egrotatiōibus in/fantis: ⁊ balbutientis. Tractatus secūdus.

c Um de infantis Regimine: ⁊ vniuersali iam genio dictum sit. Dicēdum nunc restat de peculiaribus quiditatibus: ⁊ mēbroꝝ egrotationibus infantis: ⁊ balbutientis a capillis quippe: qui vnde etiam dicuntur sūt capitis pilli primū incipiendo. Pilli autem a pelle dicuntur vnd̄ ꝓdeunt. Capilli secūdum aliquos sunt in capite hominis Unde homo vt sunt radices in base arboris. vnde ⁊ arbor sūmit alimentum ꝓpterea a nōnullis homo Arbor inuersa tanqz existimatur. Quocirca notatu digna plura cōtemplatus est Albertus Ma/gnus in libro de plantis Et in opere de animalibus presertim in capitulo de ijs que accidūt capillis secūduz aetates Et alias causas naturales Nec nō cōstātinus africanus montis cassianensis monacus in libro quē ei viaticū placuit nominare vbi capilloruz ⁊ cutis capitis a se ipso excogitata Et a Galleo Dioscoride Joanne damasceno atqz alijs idoneis auctoribus mutuata remedia experta ⁊ iuuatiua tractauit. Proderit iccirco preterea Si op⁹ fuerit salubrē nostrum cōsulerē in capitulo eoꝝ que generant bo/nos capillos folio vigesimoquarto.

¶ Interea sciendum est lasinā infantis capiti illitam Capillū nutrire eiusqz tenatiorem cutem reddere. Plinius. Homo maxi/mū inquit Et humidissimū cerebrum habet omniūqz viscerum frigidissimū duabus supra subterqz mēbranis vallatum quarū alterutram rumpi mortiferum est. Omniū cerebro medio insunt ossicula parua vni hominum in infantia palpitat nec roboratur an/te primū sermonis exordium. hoc est viscerum excelsissimū ꝓxi/

mūq3 celo sine carne sine cruore sine sordibus hoc habet sensuū arcem huc venaꝝ ois a corde vis tendit hic desinit hic culmen altissimū hic mentis est regimē oīum aīalium in priora ꝓnuz: q₂ ⁊ sensus āte nos tendūt Ab eo ꝓficiscit̄ somnus. hinc capitis nutatio. Que cerebꝛū non habent nō dormiunt. Nucis iuglādis putamen cōbustum tritūq3 in oleo aut vino Infantiū illito capite nutrit capillū. Cutis aūt est corporis prima superficies que cutis inde dicit̄ q̄ corpori superposita Incisionez prima patiatur κουτ α eni greci incisionē dicūt Pellis dicit̄ eo q̄ externas iniurias corpus tegendo pellat. Pellis a brutis detracta coriū dicitur qd̄ quidē sic a carne que eo tegebat̄ ꝑ deriuationem noīatur vnde excoriare: excoriationē dicimus: qppe que ars est laniatorum: que ab excuticatiōe: chirurgicoꝝ scilicet arte: differt. Unde nos nunc ad phoꝝ phisicorūq3 ꝓfessionem accedamus.

De Megacephalo: ⁊ microcephalo caput primū.

Caput: vt varroni placet: dicitur q̄ īde initiū capiant sensus: ac nerui. caput est mentis arx: vnde sublimis ipsa oīa speculatur. Capitis magnitudo: seu paruitas infantis: Interdū est naturalis: Interdū accidentalis: Si ipsius magnitudo est naturalis: Sensus indicat augumētum. Nimia vero capitis enormitas ē dānanda: eo q̄ accedit ad figuram auiū noctuaꝝ: que ꝓpter capitis enormitatē sunt pusilanimes: q₂ enormitas capitis eaꝝ magis materiae indicat supfluitatem q3 vigoris excellentiā. Quocirca Gulielmus placētin⁹ de salecceto ī eius opere de chirugia. capitulū primū facit. De aqua congregata In capitibus puerorū nouiter natoꝝ. vnde megacephalon qñq3 causatur. Accidentalis capitis infantis magnitudo pter naturā augumētatur in dies: ⁊ est accidēs ex capitis ventositate ī capitis ossib⁹ generata vel ex aggregatiōe humiditatis inclusae: querēte exit⁹ viā: quod megacephalon app. llat̄ μεγα enim grece: magnū κ φαλο: caput significat. Remediorū autez iccirco primū ⁊ pcipuū est: nutricez admonere q̄ a cibis caueat: ventositatum: ⁊ humiditatuz nimietatem generātibus. Deinde purgetur cum yeris magnis. Infantis aūt scilicet supinati: amaraci: siue maiorane aqua modice naribus impōatur: que si min⁹

conferant ad vlteriora pedetētim ſi qdē ꝓcedēdo.vȝ. Recipe alxũ:qđ macerabis donec ad ſimilitudinem videatur vnguenti: ⁊ cũ paꝝ olibani bene miſcebis ħ pariformiter poſt infantis capitis raſuram vel ſaltē tōſurã ſupponaẜ: Sicqȝ ad minus diē nãle dimitaẜ. Deīde īfantiſ narib⁹ paꝝ fellis Lupini ſeu ſaltē cerebri ⁊ mirre paꝝ:modice ipōaẜ. Hec ſi iuuabit medicīa ſemel fiat ſingulis mēſib⁹. Ueꝝ aũt niſi ꝓderit:pone ſup infantis caput ēplaſtruȝ de olibano:Sarcocola:Serapino:⁊ gumi amigdalaꝝ: qppe q̄ mihi magis placet:qꝫ medicina que fit ex alxouiuo: namqȝ olim in mortuoꝝ capitibus inuentũ eſt:cutē dum viuebant: capitis penetraſſe. Efficax p̄terea in megacephalon vnguētũ eſt: qđ fit ex recētib⁹ nucib⁹ In mortario cũ corticibus mollib⁹ interioribus:ac teſtis tritis: In quo parũ ſit olibani ſup infantis caput poſitũ:poſt raſurã:⁊ de tertio in tertiũ diē donec oportuerit reiteratũ:qđ niſi ſiue paꝝ p̄ſerti ſi megacephalon eſt cũ doloꝛ ꝓderit. Recipe radicē dracōtee cerã nouã:⁊ nitidã paꝝ olei ro. ⁊ adipis talpae:que ſic oīa ſimul bene mixta coq̄ȝtur vt fiat vnguētuȝ quo infantis raſum caput liniaẜ qppe que medicia p̄ſentior ē inflatis crurib⁹. Itē in megacephalon alia medicia. Recipe floreſ roſmarini quos bullire fac in vino albo:quo īfantis laueẜ megacephalon.hoc remediũ reliqs pariter cōfert inflatiōib⁹. Preterea celſus in ſecũdi libri vigeſimoquinto capite docet res que inflant ⁊ q̄ īflationē leuãt. Plinius īſup in hiſtoriae naturalis volumine. Brion ingt marina herba lactucae folijs ſimilis rugoſa veluti ꝯbcta ſine caule ab ima radice exeũtib⁹ folijs Naſciẜ ī ſcopulis mariqȝ teſtis terra cōprehēſis p̄cipua ſiccãdi ei ſpiſſandiqȝ vis ⁊ collectiones oēs inãflmatōeſqȝ cobibēdi Iaȝ ad microcephali remedia accedam⁹. Microcephalon aũt.i. parũ caput. Si eſt nãle qꝫ qꝫ hominē fore:vt plurimũ:p̄ſagit paruac ſtature. tñ nō eſt curãdũ.cato.n.corporis ingt exigui vires cōtēnere noli Cōſilio pollet cui vī nã negauit. Et papini⁹. Maior in exiguo regnabit corpe virt⁹:verũ ſi:qđ raro accidit: Microcephalō ē accidētale ꝓuenit ex nō idonea debiliſſimi ſpmatis diſpoſitiōe ingnãtiōe p̄ſerti in parte cerebri: Siue ex aliquo mr̄icis mr̄is accidēti quo īfantis caput in vtero vegetari nō potuit vel ex quopiaȝ

iubicē Dum infans in vtero mouebaṫ caput ꝑcussiōi obnoxiuꝫ habens q̄ꝑꝑ mater Infansq̄ꝫ. lꝫ in maxio fuerit vitae discrimine tñ natura vt solet quoad pōt sese adiuuāte perinde infans aliquā do nō perit Neqꝫ mater ipsa. Sed infantis lesum cerebꝛū remanet territo similis quasi ꝯtrabctū qδ si ex boc fiat accidēti ab alijs nato dignosci pōt infante. nāqꝫ alicubi deꝑssius qdē erit caput idirectū. Ut pueꝝ ipse venetijs vidi cuiꝰ erat ebꝛiꝰ pater. Hic nequeo qn in bos inuebctus digrediar q nulla babita in vtero materno quē ipsi generauerūt foetus rōne vxoꝛes verberant. Unδ frequēter seqtur aboꝛsus: ꝓb bachi pīcernas: Impꝛoba coꝛpa. vita indigna. vinū modice sumptū vires coꝛpusq̄ꝫ cōfirmat ac roboꝛat: In modice statū mētis euertit. Quocūqꝫ tādē pacto cātū fuerit microcepbalon. Remedio sunt infrascripta. Pꝛimū vescatur nutrix cibis bonas būiditates generātibꝰ. deīde īfantis microcepbalon vngaṫ vnguētis calidis būidis subtilibꝰ penetrātibus ⁊ lenitiuis. De Megacepbalo Et microcepbalo. nāqꝫ rarissime accidit baec dicta sufficiant. nūc ad alia ꝓcedamus.

De Sapbati ⁊ fauositate caput secūdum.

q Uoniā buiusmodi egrotatiōes frontē vt plurimū ⁊ infantis faciē debonestare videnṫ quapꝛopter parētes maxie tristanṫ. Ideo de ipsis differere nōnulla excogitaui. Sapbatis Et fauositas nulla alia differētia nisi scdm magis Et minus inuicē differūt. vtriusqꝫ nāqꝫ buiusmodi egrotatiōis cā est Lactis coꝛruptio q̄ causat malū sanguinem ꝓsertim flegmate salso ꝑmixtū nimiāqꝫ infantis capiti bumiditatem q̄ nibilominus egrotatiōes Juxta sentētias Auicenae Galeni Serapionis Aliebatis nostriqꝫ potissimū Sauonarollae. lꝫ infantis caput Et faciē defoꝛmare videanṫ tñ non sunt curāde. Nam letbiferis īfantem excusant egrotatiōibus ⁊ eum reddunt billarē ac iocūdū. Attamē qm̄ omne vt vt aiūt nimiū vṫiṫ in fastidiū Pꝛe nimia interdū sapbatis Et fauositatis acuitate caput īfans frequenter diuertit ⁊ vagit quod accidit quia vellet manus vellamentis inuolutas in libertate easqꝫ ad caput applicare Et

scalpere Si nimis itaq₃ eiusmodi egrotationes infantē infestare vel corripere viderentur ⁊ precipue fauositas que maior ē in q₃/titate Interdū enim inde ab infantis capite ac tota facie pustula tis atq₃ squamatis humor egredit̄ in densitate ⁊ colore ad mellis quasi similitudinē vnde fauositas appellat̄ Sequentib⁹ cautellis ⁊ remedijs deo dante curabitur quo circa prescienda primū est morbi vel egrotationis causa eaq₃ satagendū est ante oīa vt abi/gatur Remota nāq₃ cā vt plurimū remouet̄ effectus. Cause au/tē morborū ⁊ egrotationū: vt plurimū per signa deprehēdunt̄ a micaele nostro in sui operis tractatu primo primoq₃ capitulo de medicia īsinuata. Nos aūt ad p̄posita reuertamur Añ oīa itaq₃ nutricis cib⁹ corrigatur Sicut in precedentibus admonuimus nec vtatur coitu vnde forsa₃ sequeret̄ impregnatio: que maxime lac ipsiusq₃ nutricis appetitū corrūpit. Cura principalis eiusmōi egrotationis sunt quatuor obseruantie: prima est cautella ab hu/more peccante: Secūda est vt adequatio fiat in corpore ad ea re gimen cōuertēdo: que laudabiliū matericrū sunt ellemēta ⁊ hoc est regimen laudabile reru₃ sex Tertia est occupatio circa id: qd̄ factu₃ est ab humore peccante In cute Quarta est pharmaceu/ticis vti Idcirco cōfectio epithymatis ad saphati recentē: que ac cidit corporib⁹ teneris fit hoc mō Recipe alchañ ō mecha. amig dalarū amarar: cū suis corticib⁹ cōbustarū stercoris muris ve/nar: celidonie coriandri sicci scorie argenti venarū tinctorū cur cume aristologie cortcū granatorū merdasengi ana confice cum aceto ⁊ oleo. ro. ⁊ line super fricationē Preterea Galen⁹ iccirco plurimos se hoc linimēto curasse profitet̄. cartis scilicet cōbustis cu₃ aceto q₃ distemperatis ⁊ super locū positis Rursus. Sapha tim curans linimētū fit hoc modo Recipe cartar papiracearum scilicet cōbustarū calcis lotae argenti viui añ ℥.j. confice cum aceto ⁊ succū oleo ⁊ line super fricationē loci cū panno aspero suf ficienter vt aūt medicine nullū fit impedimētu₃: capilli leniter: vs/q₃ ad capitis curē icidant̄ ⁊ atriplicis folia superponāt̄: que ne decidāt vitta muniāt̄: maneq₃ ⁊ vesperi leuiter mutent̄ Prestat similiter sepius reiterare: ad minus totiens: quotiens est infans tergendus que si prodesse videant̄ ad acutiora non procedatur

Sim minus. pedetentī ad ulteriora est procedendum videlicet Recipe ordeū ex coriatū ꝛ maluā: que bene lota in aqua clara decoquāt: qua tepida supina facie infantis caput abluatur Deinde cū mediocriter pannis ad ignē calefactis vel si serena sit estas ad solem siccetur ꝛ a triplicis folia in cineribus calefacta parū qꝫ torrefacta ꝛ excussa ꝛ nitida denuo superponātur: quod aliquotiēs iteratū cauliū folia pariter torrefacta ꝛ nitida ꝛ butiro: vt fieri solet loto interius linita sequantur. postea edere folia cum filo madido ne vratur Instar capitegi sunt suenda paritereqꝫ torrefacta et a cineribus expurgata ꝛ vncta similiter superponāt que nisi conferāt ꝛ infans Iā sit anniculus sic ad acutiora est procedendum Recipe cerusē litergirij an. ʒ. v. lixiuij ex nucū cineribus vel vitiū facti ʒ. ȝ. olei ro. ʒ. i. cerae nouae ʒ. i. que cū pscripto oleo liquefiant terrēdaqꝫ terrant Et cū vitellis duob⁹ ouoꝝ mediocriter assatoꝝ cōficiantur ꝛ exinde infantis caput liniat. Et haec in eiusmodi egrotatiōes iam puto satis esse nec iccirco eqdeꝫ ad acutiora pcederem. Uex ad acutiora vrgēte si sit cā pcedēdum. Ad opus pauli bagellardi de infantiū egrotationibus capitulo pmo de sapbati ꝛ fauositate qrtoqꝫ qnto ꝛ sexto erit recurrēdū: vbi inter coetera vnguētū docet vtile nō modo ad Sapbati imo ad oīa etiā capitis vlcera tineā: allopitiā: lendes: pediculos vlcerata scabiē: ꝛ in reliquas similes egrotatiōes: qꝫuis antiquas pderit. Jcciro insup salubrē nostrū cōsulere folio trigesimonono ꝛ nostrū viaticū folio quarto: nec nō rasim in capitulo tractatus quinti de sapba: atqꝫ diuisionū libro vbi epithima docet ad Saphatim recētem in corporibus teneris pterea eundē auctorē in libro de egritudinib⁹ iuncturaꝝ capitulo de curis pueroꝝ in prima aetate ꝛ in sequēti de fauositate: atqꝫ etiā in eo loco vbi d sciatica: ꝛ infectiōe cutis a sapbati: ꝛ faciei postullis tractat. Preterea Gulielmū placētinū de saleceto In libri tertij opis de summa cōseruatiōis: ꝛ curatiōis caplo octauo de sapbati ꝛ pustullis rubeis capitis: ꝛ faciei humidis: ꝛ rubore faciei cū pustullis siccis ꝛ pruritu. Insupqꝫ Jacobū de dōdis aggregatorē. In sui d aggregatiōe opis vbi sapbati pāria quecūqꝫ hicinde ipse collegit posuit notabilia tractatu qnto caplo altero folio. cclvj.

¶ Ad idem Plinius insuper vlcera In capitibus infantiū mē ta mire sanari ꝓfitet. Magister aūt Auicena linimētū docet sanans saphatim etiā in corporibus duris. vz. Recipe bubei stercoris muris capitū araneaꝝ cōbustaꝝ: colcotar vsti: venaꝝ celidoniae Salis adusti: gallaꝝ sulphuris viui curcumae: litergirij: aristologie tubel eris añ. partē vnā cartaꝝ cōbustaꝝ partes duas cōfice cū aceto vini albi: ⁊ oleo ātiquo: ⁊ ministra post fricationē cū cepa acuta: aut squilla. deinde laua cū aqua vsnē: ⁊ folioꝝ vlmi ⁊ radicū maluaruz. Recipe litergiri cadmie vtriusqꝫ: calcis viue añ. ǒz. i. cartaꝝ cōbustarū: olibani tartari cōbusti añ. ǒz. 5. Siet memite: gallaꝝ cōbustaꝝ añ. ǒz. iiij. argēti viui. ǒz. j. aceti: ⁊ olei mirthi: q̄ztum sufficit coque donec acetū sit cōbustū deinde argētū viuū sic cōuertēdo cū eis misce: ⁊ vt cōuenit vtere. Preterea vtraqꝫ edera vlcera manātia sanat. In capitibus p̄sertim puerorum. Unguentū in saphatim: ⁊ faciei ruborē quasi leprae principium. Recipe puluerez prunaꝝ tritaꝝ salicis: quē vt sit subtilissimus p pannū lineum cicotriconizabis ⁊ cū melle vnias instar vnguenti: quo vesperi cū egrotus it' cubitū eius facies liniatur mane aūt cum furfuris decoctione lauetur euestigioqꝫ cum vnguento citrino facies liniat' dicitur aūt citrinū. nā in citri pomo cū quo quitur qǒ sic fit. Recipe boracis. ǒz. ij. cāphore. ǒz. j. coralli albi ǒz. sesq. Amidi cristalli subtilissime pulverizati: antalk: dentalk vmblici marini: olibani: albi nitri añ. ǒz. iij. marmoris albi. ǒz. ij. amēti dulcis. ǒz. j. spume vitri ī fornace deducti. ǒz. j. gerse serpētarie. ǒz. i. cerusae cōis. ǒz. vj. Fit aūt hoc modo terre dragātos ⁊ vmblicos marinos in mortario simul cū pistello ferreo: ⁊ p subtilissimū pannū cribrent'. Deinde Recipe axūgiae recētis porcine albissime. ǒz. j. sepi caprini: vel pecudini. ǒz. j. axūgie siue adipis galinaceae. ǒz. i. cōfice sic. Caldariū aqua plenū bulliat sup ignem: ⁊ cacabus cū axungia pēdeat in caldario in ipsa aqua. ad hoc vt ex ipsius aque calore: axūgia liquefiat que liquefacta p pānum nitidū collet' In pelui: ⁊ pulueres imponāt'. p̄ter cāphorae ⁊ boracis: hoc facto In vno pomo citreo siue duobus imponantur: ⁊ sup prunas vel accēsum potissimū cinerē sinātur donec bulliāt ⁊ cū bullire ceperint In pelui denuo ponātur sup prunas cū

ſpatula ſemper agitando: tunc īponat puluis cāphore ⁊ boracis
q̄ qdem cū bene mixti ⁊ coagulati fuerint vnguentū est factū qp/
pe qđ p̄terea pulchram reddit faciē Lētigies destruit nigredinē
ex sole inunctū tollit pustullas salsi flegmatis e facie Et a quouis
corporis loco expellit cicatrices leprosae faciei attenuat Et mul
tum pderit Si frequēter inde liniat ad ruborē oculorū q̄ȝ pruri
tū mire valet. Huiusmodi quoq̄ȝ studiosum Jccirco legat Sua
deo Antonij guainerij opus egregiū Et libellū nostrū q̄ saluti/
fer appellat. Petrus deniq̄ȝ de argellata notabile cudit capitu/
lum de aquositate q̄ in capitib⁹ puerorꝫ repperit. Jnsup sui opis
dica septuagesima qđ iccirco cōsulere puto pariter salutiferꝫ Gu
lielmusq̄ȝ placētinus de saleceto in libro de chirurgia capitulum
alterꝫ cudit de crusta vel scabie in capite puerorꝫ ⁊ frōte q̄ lactant
⁊ dicit lactutiuȝ a laicis. Jn scabiē aūt cutis capitis. Recipe yso/
puȝ tritū quo cū olei modico ⁊ aceto mixto Jnfantis sepe caput
vngat. ¶ Ad idem acetū acerrimū qđ ignearꝫ prunarꝫ frequen/
ti magis q̄ȝ habūdāti bulliat īpositiōe ex eoq̄ȝ frequēter infantis
caput abluatur. plurimū valet.

De epilepsia Et morbo lunatico tertiū caput.

EPilensia nihil aliud ē nisi oppillatio viarū mot⁹: ⁊ sen/
sus i cerebro epilēsia a frigiditate vel nimia hūiditate si
ue vtraq̄ȝ potissimū cā in ventriculis cerebri generat i
appoplesiā tēdēs. vñ dici solet epilēsiā magnā: esse ap/
poplesiā paruā q̄ ifantē reddit ac imobilē Et isensatū. Epilensia
dr ab επι sup ⁊ λαμβανω capio h̄ ē supioris ptis. i. cerebri captio
q̄ reliq̄ mēbra hebeterant Cū caput dolet cetera mēbra lāguēt ada
giū est antiquū. Siqdem cerebrū est tanq̄ȝ corporis Rex sedēs
in celsitudine p̄torij sui exterius moenibus signis speculis valuis
colūnis Et reliqs idoneis ornamētis q̄ȝ speciosissime insigniti.
Cerebri diminutiuum est cerebellum. Unde vulgare vocabu/
lum est deriuatum diciturq̄ȝ quasi cere lubrū sicut candelabrum
Et alia similia nomina. Sed euphoniae gratia cerebrum dicitur
a cera nostro vocabulo ⁊ λαμβαν capio quasi ceram capiens.
Unde est sumpta metaphora. Nam quemadmodum ex cubi/
culis cereis prodeunt reddeuntq̄ȝ apes Jn aluearia. Jta ex

cubiculis cerebri prodeũt reddeũtq3 cogitationes In animalia cerebruz quidẽ habentia. aliaz nihilominus grammatici cerebri volũt deriuatõez. ceteruz hec In hoc nostro genialis humaneq3 historie ope exposito quippe que rei naturalitatẽ i se ꝯtinet magis quadrat: ea aũt cubicula: cerebri ventres vocauit antiquitas In quib⁹ visa cõcipiũtur Illic mẽtis pincerne phantasia memoria imaginatio spiritusq3 multiplices cõtinẽtur: licet nõ nulli imaginationes putent in pectore fieri. Nulli animaliũ tñ cerebri corporature scilicet habita ratione: natura tribuit q̃ztũ homini quod ab exterioribus quidẽ nocumẽtis arce ossea munitissimũ pepigit ne suũ faciliter opus corrueret. est. eniz datis armis offensilib⁹ imo potissimũ defensilibus ad queq3 cõseruãduz natura Solicita. hinc est ꝙ allegorice: in fabulis vt puto hipocratẽ a capro centauro: qui ab epilensia pueꝝ a parentib⁹ relictũ curauit doctum tradere medicinã Sic ab eo principio: natura rerũ ordinẽ dispõnẽte Ipsa medicina: nature vtiq3 ministra successiue in plures auctores sumpto ab epilensia strate gemate militauit. Siquidẽ hic morb⁹ Interdũ fulminis ictu causatur ꝓpter timorẽ: quẽ sciendum est: ante natiuitatez Infantẽ posse adoriri Itaq3 hui⁹ egrotationis sunt species due: prima ꝛ peior est: que in vtero est fetũ aggressa. Dupliciter aũt vt plurimũ solet aggredi: vel horribilis strepitus cã quippe que pullata pariter oua corrũpit: vel si luna matrice cõcipiente fuerit in pisciũ signo: ꝛ hec raro vel nũq̃ꝫ potissimũ est curabilis nanq3 partez maximã aduerse intra se hausit naturalitatis Epilensie extra vterũ maternũ future Albert⁹ aleman⁹ signũ ponit quãdo videlicet os longe ꝓminet ꝛ est rotundũ cũ spissitudine labiorũ ꝛ aliq̃ꝫtuluz retortũ ac si sit repandũ in labij extremitate in mũduz stultũ voracez ꝛ forte epilenticum futurũ ostendit. hoc eni plato porco atribuit. Morbũ cõmitialẽ deprehẽdit caprini cornu vel ceruini vsti nidor. Danꝰ leporis sale custoditi pulmões cũ thuris tertia parte ꝑ dies trigita. Preterea comitialẽ morbũ deprehendũt oĩa que Jacobus de dundis patauinus aggregator posuit in sui de aggregatione operis folio xliij In epigrãmate excitantia ꝛ inducentia epilesiam que deinde epilensiaz, quidez sanãtia subsequnꝰ folijs. xliiij. ac sequentibus

duobus ad que In epilepsiā studiosum remitto. hec egrotatio interdū dei gratia suapte etatis regionis vel aeris q̄litatis mutatōe aut aliquo subito in optinato accedenti euanescit quod vt expeditius fiat nutricis dietetica ꝯfert regularis obseruatio Iuxta pauli bagellardi precepta In secūdo capitulo d̄ epilensia dica septia Sicqȝ deo dāte duo bona sequētur primū ꝙ nutricis lactis corruptio abiget̄ ⁊ eius caput ⁊ corpus purgabūt̄ Itaqȝ ab omnibus se caueat cibis flegma grauantib⁹. alteꝝ bonū erit: ꝙ īfans curabit̄: quippe nō debet nisi tātuȝ lactari: q̄ȝtū potest digerere potiusqȝ parū minus: q̄ȝ magis modo ne alimēti nimis penuria debilitetur: quod quidē absqȝ admonitiōe nostra a͛ pita nutrice pōt obseruari ⁊ liniant̄ ifantis nares cū ole is calidis ⁊ rutā odoret ⁊ ad ipsius colluȝ pendeat smaralgdus Corallusqȝ virtuteȝ occultā habet In epilensiā. Quocirca Orpheus ⁊ Archellaus. Comitialē morbū sanari cibo e carne ferae occisae eodem ferro quo homo interierit sunt ꝓfessi.

¶ Preterea vulpis occisae cerebrū ellixū cum nutricis lacte sincero Infanti frequēter mistratū eum ab epilepsia ꝑpetuo liberabit. Item agni cruor pariter ꝓderit cuȝ lacte datus. Item vngula asinina adusta equinaqȝ si terrat̄ Et in potu ministretur cū aceto ex vngula quoqȝ aromatica iuuat Si suffumiget̄ epileptic⁹ ⁊ si ceciderit excitet̄. Preterea recipe succi sqllae pēidieqȝ coque piperis pone q̄ȝtum est medietas penidie ⁊ infanti q̄ȝ comodius potest ministra. ¶ Ad idem Recipe sticados partē vnā Siseleos partes duas Spatane partē mediā gingiberis piperisqȝ añ partes sex Squillae assatae partē mediā fiant in puluerē ⁊ amigdalis ad pondus oīum cū melle cōfice vel penidijs ⁊ cuȝ sacaro seu ȝucaro misce. Infantibusqȝ cum alphilla In stomaticon forma dabis. Unguētum qd̄ sup stomacū: vētrēqȝ linitū: stomacuȝ purgat: appetituȝ cōfortat: caput alleuiat: ⁊ oculos clarificat. recipe apij. ʒ. iij. Succi folioꝝ rubi. ʒ. vij. Mercurialis. ʒ. iij. hec simul cōfice: ⁊ vētrē vnge. Preterea iccirco huiusmodi magis valet vnguentū. Recipe euforbij. ʒ. j. cere noue. ʒ. sesqui. olei oliuae: q̄ȝtum sufficit: q̄ sine flāma fac simul bullire: ⁊ huiusmodi vnguēto tepido lineatim liniatur puer a collo ad cullum.

Item vngãtur frons ac tẽpora cũ dialthea. Sũt qui dicant psal- mũ benedixisti dñe terrã tuã vsqꝫ ad exaltas caput meũ In lilij folijs scriptũ cũ qbusdam caracteribus que in libro nostro q p̄- tiosus dicitur cõtineᵗ folio cẽtesimo trigesimo primo: ⁊ circa pa tiẽtis caput cũ credulitate ne folia decidant ligatũ iccirco mire va lere. Gallenus aũt valde peoniã laudat. Dicens peonia Si col lo hoĩs suspẽdaᵗ vel pueri ab epilensia adiuuaᵗ. ꝯfiteturqꝫ se vi disse octo ãnoꝝ pueꝝ nõ patientẽ hũc morbũ nihilominus ad col lum ei peonia erat suspensa que cũ a collo cecidisset Illico epilẽ- sia fuit opp̄ssus ⁊ cũ peonia denuo fuisset apposita tertio die fuit liberatus. efficatius medicamẽ est Si epilentico balbutiẽti ad su gendũ apta: cũ nutricis lacte peonie grana ministrẽtur ⁊ ad eius collũ coagulũ pẽdeat leporinũ. Itẽ apis viua data vt eã glutiat ex empto aculeo iuuat luna crescẽte vna: decrescẽte: altera. Joan nes preterea damascen⁹: oleũ docet paraliticis epilenticis appo- pleticisqꝫ iuuatiuũ: cuius qdez ꝯpositio In libro ẽt nostro saluti fero cõtineᵗ: folio quartodecimo. Juuãt insup sternutatiões in li bello illo declarate folio sequẽti ⁊ medicine in salubri nostro folio quĩquagesimotertio. Iccirco p̄stans preterea phisic⁹ petrus de argellata: notabile vt superi⁹ dictũ est cudit capitulũ de aquosi- tate que repperiᵗ in capitibus pueroꝝ ⁊ Petrus de tussignano super nono almansoris tractatum de epilepsia scripsit exquisitũ. Item Rasis in tractatu nono ⁊ in diuisionũ libro nec nõ in libro de egritudinibus iuncturarum capitula cudit salutifera de epi- lensia puerorũ quocirca frugalia plima ĩ volumine pãdetarũ nec nõ capitulo quinto folio sexto cõtinẽtur Auicena p̄terea ĩ sui ad mirãdi voluminis folijs centesimo quĩquagesimotertio quarto ⁊ ⁊ quĩto: capitulis octauo nono decimo ⁊ vndecimo scribit de epi lẽsia deqꝫ signis spetieꝝ eius: De causis mouẽtib⁹ epilepsiã ac de cura nec nõ folio tricẽtesimo nonagesimotertio vbi ĩter cetera ꝯfectionẽ docet plurimoꝝ iuuamẽtoꝝ valẽtẽ ĩ infantuũ egrotatio nes ⁊ epilepsiã ⁊ Micael sauonarolla folijs septuagesĩo octauo ⁊ nõ nullis sequẽtib⁹ Ugo aũt senẽsis cõsilium dat vtiqꝫ prouec tis ĩ epilẽpsiã folijs nono ⁊ sequẽti. Interea quo te ore iccirco al legẽ Antoni guaineri vir uigilãtissime: q rẽ huiusmodi oĩ ex p̄te

tā exq̄site es executus: vt nihil supra Cōposuisti Macte vir miro cū ordine de capitis egrotationib⁹ opus amplissimū In quo tractatū septimū scripsisti de epilepsia nouē Inse capitula continentē: quoꝝ q̄dē p̄mū est de epilepsie q̄ditate: ac de cāis ei⁹ qui busq̨ fiat in locis. Secūdū de epilepsiae signis demonstratiuis tertiū de epilepsiae signis ꝓnosticis. q̄rtū de cura paroxismi epilepsiae. q̄ntū de sex reꝝ nō nāliū in cura epilepsiae obseruādo regimine. sextū de modo materiē epilepsiae digerēdi: ⁊ euacuandi septimū q̄ radicitus epilepsiā curabilem extirpent. octauū de appropriatis q̄ i cura epilepsiae ab extra applicenť. nonū ⁊ vltimū de cura epilepsiae q̄ p alioꝝ mēbroꝝ comunitatē causať. Itez in viatico nr̄o capitulum iccirco cōtineť carta duodecia cuius p̄ncipiuz ē. passionē q̄ subito hoīes cadūt Antiq pessimū morbū vocauerūt. Vulgus aūt dicit iram dei. Gulielm⁹ placētin⁹ de saliceto i ei⁹ opis de sūma ꝯseruatōis ⁊ curatōis libri p̄mi folio. cxl. capitulū. xv. notabile cudit de epilepsia. Interea sciēdū ē lunaticū caducū spaticū īter se admodū differre. Naz spatic⁹ is est q maligno quasi spiritu corrept⁹ alicubi neq̄t cōsistere. Sed sedulo saliēti quasi similis moueť. Caduc⁹ est q morbo grauis cōtinere nō se pōt q̄n cadat Lunatic⁹ is ē q q̄busdā lune sitibus vexať ab insania. Gaspar fert mirrā thus Baldassar Melchior aurū

Haec tria qui secū portarit nomina regum.

Soluitur a morbo domini pietate caduco

Stella magos ducens tres ad cunabula cristi

Aurū thus mirrā: qui mistica dona dederūt.

Expellit morbū domini pietate caducum.

¶ Probatissimū insup in morbū caducū est. vz. Recipe splenē pulli equae. Radicē peoniae aā. q̄b⁹ pulueri zatis Et mixtis sumatur. ǒz. i. cū. ǒz. iij. succi policoniae Et cū optimo vino cretēsi ieiuno stōaco dēť Et h̄ fiat vuij vicib⁹ vl' plus si oportuerit Et dōdante sanabiť. Itē addať ī dicta medicīa aliq̄ztulū thuris Et mirrac electae ⁊ de limatura boni auri ad pōdus vnius denarij. Itē si oportuerit addatur corui cor pulueri zatum. Preterea quando presbiter ad missam dicit pater noster. Dic simul in auř patiētis aiūt iuuare. Preterea ꝓbatum dicūt in morbum caducum.

Scribere verba: ⁊ ad collum ligare patiētis que ī īfra scripto no
stro maximo libro continentur.
¶ Preterea Gaspar te prebendat Baldassar te liget
Melchior te liberet. Sequitur circulus qui ad collū quoqȝ la
tus mire valet q̄ in libro nostro maximo cōtinet̄ folio. cxlvij.

¶ Dn̄e pater pientissime Jesu christe dulcissime spes mea demē
tissime q̄ es trin⁹: ⁊ vn⁹ adiuua famulū: vl' famulā tuā. n. creator be
loy. esto queso memor mei. Dom⁹ refugij locus auxilij. Inter
fluct⁹ seculi ne demergar subueni. De⁹ fortis q̄ es. Rex sūm tri
nus: ⁊ vnus: libera me famulū tuū ab hostib⁹ ⁊ malignis spiriti
b⁹: ab igne: ⁊ aquaꝝ gurgitib⁹ a febriū stridorib⁹ ab armorꝝ vul
nerib⁹: a tōitruū fragorib⁹ a fulminū ictib⁹ a ꝑpētū mōsib⁹ a be
stiaꝝ dentib⁹ a venenosis dapibus: ab oīb⁹ veneficijs: ⁊ incāta
tionib⁹ ab oīb⁹ inimicis meis visibilib⁹: ⁊ īuisibilib⁹: ab oī expu
gnatiōe corpis Et aīae meae ab oī phātasmate ab oī peste ⁊ cla
de Et a caduco morbo a cūctis dolorib⁹ a subitanea ⁊ in ꝓuisa
mōte ac ab oī malo. Amē. Hec dei nomina sint mihi remediū ꝯ
omne malū ✠ Hel ✠ Heli ✠ Heloy ✠ Jelion ✠ Saba
oth ✠ Jeyge ✠ Adonay ✠ Emanuel atqȝ oīa alia arcana
dei noīa. haec oratio a patiēte cū magr̄o dicta cuȝ deuotōe iuuat
in morbū caducū modo ne patiēs ceciderit in tēplo in aqua nec
in igne. Ad idē Recipe Jecur lupinū qd̄ adeo in igne cōburē vt
in puluere redigat̄ Et eiusdē pulueris paxriminēte morbi cadu
duci passiōe patiētis os cū aqua infundat̄. Ad idē Recipe apeȝ
vnā viuā Et exime ei aculeū Et luna crescente da caduco ītegrā
glutiēdam: alterā simil'r luna decrescēte Jteȝ ṽbena collecta cum

sit sol in ariete Et cū vno peonie grano iūcta vni⁹ āni caducos li
berat a malo morbo. Alibi sic repperi. vz. vbena collecta cū sol
sit in signo virginis vel arietis cū grano iūcta peoniae vni⁹ anni
caducos liberat In quodā interea veteri codice sic repperi. vz.
¶ Salubres res infrascriptae sunt ad succurēdum pueris patiē
tibus malū turpem sancti georgij. Recipe castorē Et stranudel
lam pro tenēdo ⁊ odorādo virtutē ei⁹ q̄ plurimū pdest. Ad idē
valet ruta Et saluia frequēter odorata. Itez si in oleo castorei po
nantur ruta: ⁊ saluia ⁊ ibi parꝫ bulliāt valde iuuabūt. Si cum hu
iusmodi oleo liniat̄ nuca patiētis atq3 si ex ruta ipsa Et saluia fri
centur brachia: ac tibiae patientis trahēdo fricationē semp deor
sum: nūq̄ȝ sursum. Amplius ad h̄ tyriaca valet tenēdo ipsam ad
pulsus: ⁊ comedēdo. Itē si peoniae radix teneatur sub dentibus
a patiēte: ⁊ ad dorsum est remedium iuuatiuū. In morbū cadu
cum pro infantibus. Recipe euforbij. ōz. i. cere noue q̄ȝtū suffi
cit olei oliuae. ōz. ij. ⁊ fac simul bullire sine flāma: ⁊ sepius infan
tis unge filum dorsi. rursuz in morbū caducuz. Rade ex nouez
argenteis ānullis cū quibus sponsatae fuerint nouē virgines parꝫ
argenti ex quolibet de inde collige ⁊ simul misce totā illā rasuraz
atq3 insuper adde tantū argenti: cū q̄ȝto possit annulus fieri qui
tā latus fiat q̄ hec possit noīa circūscribi. vz.

quo facto fac supra dicere missas nouē
quib⁹ expletis dic patienti cuz ceciderit leuatē suso tribus vici
bus p⁹sq̄ȝ eius digitū ponas i anullo qui si forsaz excideret In
mediate eius iterū digitū impone ⁊ custodiat̄ ne annulū āmittat
quod nisi fiat liberabit̄. ¶ Ad idem sic inueni. vz. i die sācti Jo
ānis an̄ solis ortū vade ad pullegiollū herbā quā extirpa ante so
lis ortū postea serua ipsaz vsq3 ad vigiliā natiuitatis domini: po
stea fac supra dicere missas natiuitatis: que noctu dicūtur. postea
ipsaz herbā collige ⁊ vtere cū oportuerit: applicādo. vz. eaz ad
nasuz eius qui ceciderit adeo vt caduc⁹ ipsā odoret: ⁊ stati surget
cū sinceritate. Itez cū patiēs ceciderit dic ei i dextra aure ter ver
ba Infra scripta. vz. habraā: ⁊ cetera vt supra. Itē versus ⁊ ora
tiones cū credulitate ac deuotione dicant̄ que continētur In cau
tellis ⁊ infantis obseruationib⁹. vz. Crux tibi sācta salus Crux

est quā semper adoro ¶ Ad idē Recipe radicē herbe que vo-
cat peonia quā pone patienti super pectus ad carnē nudā & q̄
primū surget Radix aūt huiusmodi habet hāc virtutē vsq̄ ad an
nos quinq̄ post aūt quinquēnium & sic delustro In lustrū debet
mutari Rursus Recipe auem cuculū dum ad huc viuit & pone i
In vno vase seu pignata terrea noua. postea bene coboperias
ne possit euolare de inde impasta os cū argilla noua ne possit re-
spirare. postea sic pone i furno calido & sic dimite donec auis ap-
ta sit ad puluerizandū & de illo puluere des patienti in omnibus
cibis donec totā comederit & liberabit. Leporis cor recens col-
lo suspensū subuenit caduco. Apri vel verris testiculi cū vino
bibiti caducos sanāt Ursi fel caducos liberat. Idē facit eque lac
epotū Idēq̄ sit arietis liquor seu iecore distillato vulturis iecur
cū sanguine tritū p duos vel tres dies caducos liberat. Gali te-
sticuli cū vino epoti caducos liberāt. Sed abstineant se p decem
dies a vino Siccent & bene ad opus seruētur cū anseris adipe
Lupi cor coque & da ieiuno i die solis vel veneris lunatico come
dendū. Smaralgdus latus aduersat morbo caduco. Idem fac
corallus rubeus. Comitiali interea morbo vomitus est necessari
us. Coturnices aues sunt aduene terrestes Potiꝰ q̄ sublimes
has nūc vulgus qualeas appellat: qbus ueneni semē gratissimꝰ
est cibus: quā ob cām eas dānauere mēsae: Simulq̄ pp comi-
tialem morbū. Magna vertigo visū caducorū obuertit ita q̄ nō
vident patentibus oculis. Extat moneta argētea que dicit sancti
aluuisij que cū cadit caducus in ipsiꝰ manu detur virtutē habet
eum a tali morbo liberādi estq̄ amplitudinis vnius marcelli ve

neti In qua nomē ē p sculpturā scriptū Ludouici Regis ab vno
latere ab altero aūt nomē Julij Turoni cū qbusdam insignibus
¶ Preterea in veteri quodam codice sic inueni. vz. In iraz dei
magnam: & lunaticos. Recipe buglosam siue linguā bouinam:
mellissam siue naranzatam boraginem: & Rosmarinū an̄ in con-
uenienti q̄titate: & omnes istas herbas fac bullire in bono vino:
quod expssum. vz. ab istis herbis turbato ad bibendum detur
per dies triginta cōtinuos. Ita q̄ non bibat aliud vinum in vno

autem illo crocus imponatur: vt bene coloretur. Cōtra demētiā edat patiens flores rosmarini atq3 rosmarino vtat in cibis. Amplius. Recipe auri fini de ducato: thuris albi: ꝛ electi: mirre. añ grana nouē. Deinde Recipe tot caulium semina quot annos volueris ne cadat creatura: quam in vtero habet mulier grauida: q̄ omnia cum mellis modico incorporabis. Haec sic repperta ad habundantem posui cautellam. Nunc ad sequentia ꝯuertamur.

De egrotatione: que puerorum mater appellatur: ꝛ infantie soda peculiari caput quartum.

Egrotatio que puerorum mater appellatur: Infantem interdum aggredit. In prima aetate: ꝛ signum eius est timor. In somno multus ploratus: ꝛ vigiliae lacrimosae. Preterea calor auget: ꝛ ab infantis ore egreditur odor foetidus. Huius egrotationis causa: lactatio est plusq3 lactens possit digerere. Cura eius est lactis correctio. Et precipua medicina Tiriaca magna Cum sincero lacte data: vt in salubri libro nostro carta quinquagesimatertia declaratur.

¶ Preterea Recipe diamusci: diaplirisq3 añ. semunciā: quā tripartitam quidem: ꝛ peculiari: ꝛ salubri lacte distemperatam: eque infans sumat in triduo.

¶ In infantis autem Sodam Recipe gariofolorum: gingiberis: nucis muscatae: Spicae nardi: galangae Et cubebe añ. ʒ. vj. que in mortario contundantur: ꝛ simul misceantur Et lineo tenui nitido saculo imponantur Et cum oportuerit tepidus ad patientis caput applicetur Et ne decidat vitta muniatur. Ad idē Recipe frumentum apuliae: quod optime contusum. In oleo rosaceo misce: quo tepido ĩfantis caput leuiter vngatur: ꝛ frons ac tempora cum dialthea Cōtra ardores capitis infantis Cucurbitae satiuae exterior superficies tenuissima eiusdem folijs superpositis bene iuuat. Sed iccirco primum diligenter est aduertendum. Nam si egrotatio esset ex causa frigida: nocumentū perinde magnum sequeretur.

De palpebrarũ: ꝛ oculoꝝ naturalitatibus: ꝛ peculiarib⁹ eo rũdem egrotatiõib⁹ infantis: ꝛ balbutiẽtis caput. quintũ.

D E videndi rõne: deq3 cernẽdi nã varias fuisse phõꝛu3 opiniones cõpio. Stoici cãs esse vidẽdi dixerũt radiorum ex oculis In ea q̃ videri queũt emissionẽ aerisq3 simul intentionẽ Epicurus effluere semꝑ ex oĩb⁹ corporibus Simulacra quedã corpoꝝ ipsoꝝ eaq3 sese in oculos inferre: atq3 ita fieri vidẽdi sensu3 putauit. Plato genus quoddã ignis: lucisq3 de oculis exire existimauit: quod cõiunctũ cõtinuatũq3 vel cum luce solis vel cũ alterius ignis lumine sua vi ꝛ externa nixũ efficeret vt quecunq3 offenderit lustraueritq3 cernam⁹. Aristoteles. Nullũ mẽbrũ Inquit est in corꝑe frigidũ: ꝛ humidum: nisi tm̃ cerebrũ: ꝛ oculus: quo circa in libris ipsu3 suis plurima est legere: argutissime disputasse. Cõstãtin⁹ ex septẽ inquit mẽbranis oculus cõstat In oculis adeo vis est speculi: vt tã parua pupilla totã hõis reddat imaginẽ quocirca inqt Albert⁹ aleman⁹. v3. In ossib⁹ orbitaꝝ oculi cõcauaꝝ est cõpositio oculi ad q̃s ꝓcedit ab interiori parte capitis virt⁹ visiua ĩter duos neruos cõcauos cũ aũt virt⁹ neruoꝝ: ꝛ paniculi cerebri q sociãtur eis descẽdunt ad orbitã dillataꝫ axtremitas vtriusq3 ipsoꝝ: ꝛ repletꝫ: ꝛ ampliatꝫ eo ꝙ cõprehẽdere põt humores: q sunt ĩ pupilla quorum medi⁹ est humor: q vocatꝫ glatialis. dꝛ aũt glatialis eo ꝙ est clarus sicut glaties: ꝛ est figure rotũde. nisi ꝙ cõpressus ẽ ab ĩteriori pte vt sit ibi plane aliquãtulũ supficiei vt frequẽter recipiat formas visiuas. In ĩteriori pte glatialis est ali⁹ humor silis albugini oui ꝛ noĩatꝫ albugine⁹: posit⁹ aũt est anteri⁹ ĩ oculo q2 ibi cõgruit ꝛ coetera. Ampli⁹ extremitas nerui q vocatꝫ obtic⁹ seu visiuus ꝯphendit ꝛ claudit vitreũ posteri⁹ Et glatialẽ anteri⁹ vsq3 ad terminum q est inter glatialem Et albugineum ad quem peruenit vitreus humor oculi qui est apud tellam que dicitur aranea siue rethe que comprehendit eum sicut rete araneae comprehendit venationem Et ideo vocatur aranea tunica Et alio nomine dicitur retina Ex istius autẽ extremitate nascitur tella quedam alia glatialis que distinguitur inter secũdinam ꝛ humorẽ albugineum vt inter subtile Et spissum fit aliquid separans ne subtile

Ledatur a spisso: ⁊ ne adueniat ei nocumētū de facili: ab interior parte ipsius penetrans ad ipsum a retina: ⁊ secūdina: ⁊ haec vocatur a qbusdā sectio tunicae glatialis: ⁊ haec tella ē subtilis: qm̄ si esset spissa stans ante glatialem īpediret lumē ad ipsum veniēs Extremitas aūt eiusdem paniculi subtilis īplet: ac teritur ex venis sicut secūdina. Posterius qm̄ ipsa facit penetrare nutrimentum: nō tn̄ oēs eius partes sunt ꝓpter nutrimēti vtilitatē. Sz posterius tm̄ a qbusdā vocat secūdina. Illud aūt: qđ de ipsa ptransit vsqz ad anteriora inspissat: ⁊ ingrossat: ⁊ habet colorē celestē inter albedinē: ⁊ nigredinē mediū: vt cōgreget visum: ⁊ nō pmittat ipsum spargi: qꝛ sparsus visus est debilis. Sicut oīs virtus q̄ in multa diuidit. H equidem inqz in loco vigilitacitus: Mente ꝓfecto in altum abdita: atqz in sese recepta. cū icci̇rco plurima mecū aīaduerterē: vehemēter nature vim sum admiratus: que in femineo vtero: ⁊ qđ admirabilius est. In ouo minimo tot: ac tam mirāda pficiat. vbi nam queso: ⁊ quo in angulo est ipsius nature sedes que interius mēbra ita cōponat. O Diuinū aeternum statutum in cōprehensibile: o cum sūma sapiētia omnipotētiā. verissime illud dictū est. De finito ad infinitū nullā esse ꝓportionē. Nos homūculi stollidi. De hijs potissimū loquor q in quadrangulis magno nugaꝝ miraculo altercant. Supra celestia credimꝰ intelligere: q̄ sibi ipsis finxerūt publicae cōcionant. De dei rōne quā theologiā vocāt vasta clamoꝝ ambitiōe tāqz de materialibꝰ rebus differunt cum ea que inter manus versant comphendere nequeāt Satagāt qztū velit: tn̄ cū ad id metae pueniūt quā hūana cōditio trāsire nō patit. Ibi cū sistentibus q̄dam veluti chaos ⁊ vt aiunt Judicioꝝ dei abyssus tāqz multa obuiam fit ꝓpterea minus inepte facere mihi vident q que intellectū nostrū excellūt ab illis ipsum excelli volūtati se diuinae conformātes aequo aīo patiunt. Mitte recte inqt Cato arcana dei que interdū vt puto cogitans Marcus Tulius Facilius se posse dicere qđ nō sit qz qđ sit ꝓfitebat. vnde Lactātius phi inqt qđ sūmū fuit humane sapientiae sunt assecuti vt ītelligerēt qd nō sit. Illud assequi nequerūt vt dicere scirēt qd sit. Cicero. vtinā tam facile vera īuenir possem inqt qz falsa cōuenire. eqdem mecū haec reputās quo pacto

fieri queat nō oīo Intelligens.coeteꝝ oīo fieri diffiniens vt crea turarū creator ⁊ ipsi⁹ nature mōdiq₃ fabricator spiritual'r scilicet vbiq₃ p̄sens est Rōnale igitur aīal homo De alijs nūc ab re est loq: q₃tū libet auio ⁊ ceco loco secret⁹ quecūq₃ agit agit ante ocu los iudicis cūcta cernētis. De ijs aūt hactenus nūc ad p̄posita reuertamur. Palpebraꝝ albertus inqt pilli creati sunt vt p eos incidētia in oculū excludant ⁊ qđ descēdit ad oculos ex capite.ni gri aūt scdm plurimū facti sunt vt ꝓportionatū faciāt lumen sua nigredine. In ipsis aūt est qddam simile paniculo qđ accedit se cūdum aliqd ad duritiē cartilaginis Et h̄ ideo fit vt firmius stet sup oculos Et nō cadat ab eis ꝓpter infirmitatē istius paniculi Et ideo vt lacertus aperiēs oculū habeat substētaculum loco cu iusdam ossis Et per h̄ bona fiat motio que mouet oculu₃. Pri mu₃ aūt oculi coboptoriū sunt palpebrae Et deide secundū co optorium est tunica q̄ fit ex interiori pelle Et postea adeps ocu li ⁊ postea id qđ fit ex lacerto ⁊ postea sunt aliae tunice p ordinē. Inferior aūt palpebra nō h₃ lacertū in hoīe ⁊ quadrupedibus generātib⁹ sibi similia. S₃ aues coboperiūt oculos quadam pel licula que mouet ex inferiori palpebra. Palpebraꝝ tumefactio ⁊ clausura Infantibus vt plurimū accidit ex medicinis stipticis quas mulieres ponūt sup infantium capita queadmodu₃ est al chana ⁊ similia Aliquādo ēt accidit ex influxu materiei calide vel frigide. Huius aūt egrotatiōis cura est. Si fit p̄sertim rubor in facie ⁊ calor in fronte vt recipiat memithae succ⁹ ⁊ folioꝝ rosma rini an̄.ʒ.₃.croci:⁊ mirae.ʒ.i.puluerizāda pulueriʒent: ⁊ cu₃ sincero mulieris lacte cōficiātur:⁊ infantis clausis oculis in pan no lineo supponantur quotidie renouando donec oculi recludā tur. Si vero in palpebris non fuerit calor:neq₃ rubedo. Recipe mirrā: crocū:aloem Et folia rosmarini:que cum vino albo:⁊ cla ro Sinceroq₃ cōficiantur Et clausis oculis supponantur. In in fantis Itē lippitudines:ouū infuso candido butiro recenti valet sine sale. Piscis hiricij fel valet ad vngendum oculos vbi est al bugo. Quocirca medicine maximus assertor Auicena: Pluri ma intractatu disputat de palpebris:nec nō ipsius pedissequus ī tractatu de passiōib⁹ palpebraꝝ Sauonarolla folio nonagesimo

quarto: ⁊ sequētibus: nec nō in libro de egrotationibus iunctu-
rarum Rasis capitulo de morbis oculorum in pueris. Preter-
ea Paulus bagellardus. In opere de egritudinibꝰ capitulo d
egrotatiōibꝰ puerorū oculoꝝ īfantis carta nona: ⁊ salubris liber
noster in capitulo simili: carta aūt quinquagesimatertia: ⁊ sequē
ti huiusmōi medicinas īsinuāt. Galeotꝰ interea. Gene pillos ha
bent inquit in modū valli: quas a palpitādo palpebras nūcupa
uit Lucretius Brachia: palpebreq; cadūt poplitesq; cubanti: ⁊
in ijs hominū mores phisiologi dep̄henderūt. Nam cū sepe pal
pitant timidū ostendūt. Cum vero nō: audaciaȝ indicant. Oculi
ab occulendo nominati: Latent enim sub cilijs: ⁊ genis: quoꝝ or
bes diuersi coloris habent pupillā. Qui duarum pupillarū sunt
eos omnia oculis effascinare plinius reffert. Lucretius: ⁊ lacera
to oculo: circū si pupilla māsit Incolumis cernēdi īnata potestas
strabones ij sunt: quoꝝ oculi sunt de prauati. peti quoꝝ oculi cel
leres. huc illucq; vertunt Cecij oculi quasi celij. i. cianei coloris
a veteribus dicti sunt ⁊ ij quoq; flaui appellant quales minerue
fuisse cecinit Poeta Luciosos noniꝰ vocat: qui ad lucernā non
vident Miopes vero qui minutius cernūt grece dicunt: luscio
eorū est vitiū qui clarius vesperi: q̄ȝ meridie cernūt: vt ait festus
Luscuꝰ herbetioris visus ⁊ desioculus vocitat. Martialis hinc
desioculus ⁊ hinc lippus. ab oculo oculeꝰ oculatus ⁊ oculo. las
verbū nascit. ab ocello Ocellatus oculoꝝ anguli alio vocabulo
irqui siue irculi De vitijs corporis ait Seruius dicti sunt. vnde
virgiliꝰ Transuersa tuentibus irquis. solet libido oculos variat
Irqtallos pueros dicimꝰ: qui p̄mo virilitatē suā exprimūt Iuue
nalis. oclosq; in fine tremētes Frācisceꝰ phileplhꝰ ad martiū filiū
Sigs te natū grādior ābit Blādit q; sagax: oclos attēde tremē
tes Glacto potaꝝ aūt p̄sertim recēter natoꝝ ad folioꝝ similitudi
nem in arbore pullulantiuȝ que primum subalbidi qdeȝ sunt co
loris deinde accedēte etate virescūt oculos natiuitatis ebdoma
da Sciendum est aliter esse in colore. porro propter foetus ali-
mentuȝ In vtero ⁊ aeris in accessibilitatem postea in lacteum Li
quorē con verso menstruo: Siquidem mutato cibo et aperto ae
re diuersificari. Oculoruȝ tortuositas siue strabositas Infanti

accidit diuersimode. Nāq₃ interdū oculi sunt v̄sus angulos In terdū lacrimalia v̄sus cōtorti. pro remedioꝝ aūt iccirco differen tijs Siue v̄sus angulos siue v̄sus lacrimalia cōtortoꝝ oculoꝝ ne alienā mihi laudē ascribā Paulū antescriptū. In ei⁹ opuscu li caplo de egrotatiōib⁹ oculoꝝ carta decima duco cōsulēdum. Quocirca insup danda est opera Ut priusq̄ꝫ eiusmodi egrotatio inualescat pindeq₃ cure repugnet diligētia per q̄ꝫ solers adhibeat Principijs obsta Sero medicina paratur.

Cū mala p longas cōualuere moras.

Ait Sulmonēsis. Iccirco sūmus naturae Substentator auice na folio cētesio sexagesimo sexto ope₃ p̄stabit salutiferā vbi adeo De strabositate tractat exquisite Ut alioꝝ medicoꝝ medicina rūq₃ inq̄sitio supflua videat. viru₃ nihilomin⁹ memoria dignum Petrū de argellata hic nequeo subticere qppe q nōbile cudit ca pitulū De oculoꝝ strabositate: q̄ duo vel reliqs ōmissis in infan tiū strabositatē sufficiēt habūdāter Sauonarolla aūt Sic iqt de obtalmia. v₃. obtalmia accidit infantib⁹ pp multitudinē humoꝝ ꝛ debilitatē oculoꝝ. habētes oculos eminētes sūt facilr obtalmie susceptibiles pp hūiditates ipsoꝝ ꝛ aptionē porroꝝ ꝛ q̄ sunt ex tra expositi alterātib⁹. de huiusmōi morbo i suo tractatu sexto ca plo. trio pticula ō obtalmia folio. lxxxviij. vbi q̄m plurimos iccir co ipse de more allegat auctores supuacaneū duxi eosdē nūc iteꝝ memorare eo Itaq₃ cū q̄ō absit oportuerit velim recurrendū.

¶ Oculi corporis ps pciosissima Et q lucis visu vitā a morte di stingunt Sūt flores aīe corporis speculae cordis nūcij Duces vie ꝛ scōm pithagorā solis Janue. Uel oculi sunt vasa lumīs cor poris duces ꝛ cordis īterp̄tes. Oculi noīati siue q̄ eos cilioꝝ teg mina occulūt ne q̄ intedētis iniurie offensiōe ledant Siue q̄ oc cultū. i. secretū vel ītus positū lumē hn̄t. Ji inter oēs sensus vici niores aīe sunt. In oculis oē mētis extat iudiciū. Oculi alio no mine lumina dicūtur q̄ lumē ex ijs manat. Pupilla pars ē ocu li preciosior. In q̄ vis est vidēdi. Pupille oculorū noīate Nam paruule veluti pupilloꝝ imagies inde micāt vel pupille dicte q̄si ipollute vt sūt puellae. Circulus quo colore discreto a pupilla al bae partes oculi separāt. Corona dr̄ eo q̄ pupille ambitū ornat

sua rotunditate: palpebre a palpitatione dicte qꝛ sepe mouent̃ vt
refficiãt assiduo motu intuitũ: munite sunt vallo pilloꝝ: vt apertis
oculis si qd inciderit reppellat̃: vel vt ipsuꝫ aerem ꝯcidendo mi-
tificẽt: quo tenuẽ serenũqꝫ faciãt visuꝫ. visus dictus qꝛ viuacioꝛ
est ceteris sensibus: ⁊ amplꝰ. viget Lacrime quas greci δακρυα
vocant a mentis dicte laceratiõe putant̃ Cilia tegmina sunt: qui-
bus oculi coboperiunt̃ ⁊ dicta cilia: qꝛ cellent oculos Supercilia
dicta qꝛ sunt cilijs superposita que pillis iccirco vallata sũt vt ocu
lis munimẽta pretẽdantur Sudorẽqꝫ a capite defluentẽ deppel-
lant Inter cilium est medium illud inter cilia ⁊ super cilia quod
sine pillis est. Sunt homines qui nisi cõuenienter longinqua alij
nisi prope admota nõ cernũt. Omniũ oculi solis iubare retũdũ-
tur Interea Titi cesaris mihi miraculũ obuiũ fit qui nocte q̃tũ-
libet ceca expergefactus apertis tũc primũ oculis velut clara cer
nebat luce ¶Placuit ĩ egipto nutrire portentũ binis ⁊ ĩ aduersa ca
pitis parte oculis hominẽ. Sed ijs non cernẽtẽ. Habẽt signa
oculi moderationis clementie odij misericordie ⁊ amoris Quia
vt plinius ait in oculis aĩus habitat Cõsiderat̃ oculi naturalis dis
positio ex tactu Qui sit tẽperati frigoris ⁊ caloris ⁊ ex motu con
gruo temperato Si enĩ nimis leuiter moueatur ẽ nimis calidꝰ
vel nimis siccuꝫ Si aũt grauiter ac tarde mouet̃ est frigidus aut
humidus Adhuc aũt cõsiderat̃ eius dispositio ex venis ipsius fi
gura colorẽ q̃ntitate ex operibꝰ suis ⁊ venis cũ .n. sunt ãple ⁊ cros
se tũc habundãt humore Si aũt sint subtiles ⁊ stricte significant
oculis inesse siccitatẽ Coloꝛ aũt sibi proportionalis, de quo dictũ
est in libro de animalibus Significabit oculi bonitatẽ. Aliter au
tẽ significãt colores extranei ⁊ figura in naturalis videlicet quã
do oculus non est sphericus Sed ante ꝯpressus Significabit ip
siꝰ malitiã. Similiter est indiciũ de q̃ntitate ipsius ⁊ operationibus
eius ⁊ hec sunt fundamenta phisionomie Sũt autẽ quidã quorũ
visus euanescit in nocte ⁊ cõfortat̃ in die ⁊ dicũt̃ ijpati nocti lopã.
Quidã aũt visuꝫ euanescentẽ habent in die ⁊ vident cõfortato vi
su in nocte ⁊ dicunt̃ habere oculos noctue et cã quidẽ prime pas-
sionis visus: est grossities oculorũ ⁊ humiditas spiritus eiꝰ ⁊ hoc
vt plurimũ accidit habentibus oculos nigros Quia in talibꝰ sũt

tales spiritus ⁊ tales humores accidit etiā ijs Qui multos habēt
colores in oculis aut oculos habent virides q: talis spiritus Et
talis humor cōdensatur frigore noctis ac tenebris eius Et ideo
visus euanescit. In die aūt dissoluitur Et clarificatur lumine diei
⁊ tūc ideo cōfortatur. Lactantius. Oculoꝝ precipue inquit inex
plicabilis est ac mira subtilitas q: eoꝝ orbes gemarū similitudi-
nem preferētes ab ea parte qua videndū fuit mēbranis plucenti
bus texit: vt imagines rerū ꝯ positarū tanq̄ in speculo refulgen-
tes ad sensum intimū penetrarent. per eas igitur mēbranas Sē
sus ille qui dicit' mens: ea que sunt foris transpicit nec forte existi
mes aut incursiōe nos cernere Ut phi dixerūt qm̄ vidēdi officiū
in eo dꝫ esse qđ videt nō in eo qđ videt' aut intentione aeris cum
acie. Aut effusi radij ad id qđ videndū esset puenirent. Cuꝫ aūt
videamus eodē momēto tēporis plerūqꝫ aliud agētes nihilomi
nus tm̄ vniuersa que ꝯ sunt posita intueamur. Uerius ⁊ manife-
stius est mentē esse que per oculos ea que sunt opposita transpi-
ciat tāq̄ per fenestras lucēte vitro aut speculari lapide obducta
⁊ iccirco mens ⁊ volūtas ex oculis sepe dignoscit' qđ vt reffelle-
ret lucretius. Ineptissimo vsus est argumento. Si enim mens
inquit per oculos uidet: erutis: ⁊ effossis oculis magis videret
quoniaꝫ euulsae cum postibus fores plus inferunt luminis: q̄
si fuerint obducte. Nimiꝝ ipsi vel potius epicuro: q eū docuit:
effosi oculi erant ne viderent effusos orbes: ⁊ ruptas oculoruꝫ fi
bras: ⁊ fluentē p venas sanguinē: ⁊ crescentes ex vulneribus car
nes ⁊ obductas ad vltimū cicatrices: nihil posse lucis admittere:
nisi forte oculos naribus similes nasci volebat: vt nō tam oculis
q̄ foraminibus cerneremus: quo nihil ad speciē faedius ad vi-
sum inutilius fieri posset: Quātulū. n. videre possemus. Si mēs
ab intimis penetralibus capitis: p exiguas cauernaꝝ rimulas at
tenderet. Ut siqs vellet trāspicere p cicutam non plus, pfecto cer
nat: q̄ cicute ipsius capacitas cōprehēdat: necesse est. Itaqꝫ ad
vidēdum mēbranis potius in orbē conglobatis opus fuit vt vi-
sus illarū spargeretur: ⁊ que in primiori facie adherent: Libere
possent oīa cōtueri. Ergo ineffabilis diuinae puidentiae virtus
fecit duos simillimos orbes: eosqꝫ ita deuinxit vt nō in totū con-

uerti. Sed moueri: tamē ac flecti cum modo possent. Orbes autem ipsos humoris puri ac liquidi plenos esse voluit: In quoꝝ media parte. Sintillae luminū conclusae tenerenť: quas pupillas nūcupamus in qbus puris ac subtilibus cernēdi sensus: ac ratō continetť. Per eos igitur orbes Se ipsam mens intendit vt videat miraq₃ rōne in vnū miscetť: ⁊ cōiungitur amboꝝ luminū visus. Preterea de oculis naturalium pꝛiceps. Aristoteles. Auerois atq₃ pleriq₃ oēs nāles Idonei auctores āplissime disseruerunt q̄ longū esset memorare. Itaq₃ ad caput sequens ꝓcedam⁹

De auriū naturalitatibus: deq₃ peculiaribus earūdē egrotationibus Infantis: ⁊ balbutientis caput sextum.

a ures sunt sonorū collectrices: mentis pīcerne lingue instructrices ⁊ passionū porte Aures dicte quasi audes. Iste enī tres littere videlicet. r. n. d. Galeoto ēt teste inuicez sibi cedunt. nam aruenā ⁊ aduenā pꝛisci dixerūt Aruenioq₃ ⁊ aduenio: que idez significāt. Aures opinanť nō nulli ab hauriendis vocibus dictas: qđ mihi min⁹ fit verisimile nā recte sine aspiratōe scribūť. Aures tā de animalibus dicunť q̄₃ de ijs que anima carent ab aure aurit⁹ adiectiuū venit quod nō mō ad audituz imo etiā ad auriū magnitudinē reffertur: nulla iccirco discretione ab hominibus ad reliqua animalia facta: q̄₃q̄₃ de hominibus tātū aures de bꝛutis vt plurimū: dicantur auricule. omne animal aurituz auriculas habet mobiles pꝛeter hominē. In posteriori parte capitis instrumentū est auditus: quod quidem non est sine ratione: quoniā parslla plena ē aere nec ibi caro est neq₃ cerebꝛū; ⁊ dicimus q̄ instrumētū sensus auditus est aereuz Sensus auditus ⁊ odoꝛatus sunt vie cōcaue cū aere extrinseco plene spiritu natnrali habente trāsitū ad uenas subtiles extensas a coꝛde ad cerebꝛū: Quocirca Albertus magn⁹ in opis de aīalib⁹ libꝛi duodecimi tractat⁹ tertij caplo scdo: igt q̄ glibet sensuū ē duplex: scdm dispositiōez suoꝛū oꝛganoꝛū ⁊ de dispositiōe auriū ⁊ pꝛecipue nariū folio cētesimo sexagesimotertio ⁊ sequenti: atq₃ i eiusdēz opis libꝛi deciminoni tractat⁹ pmi caplo sexto: de cāis bōitatis audit⁹ ⁊ olfat⁹ ex bōitate oꝛgani ꝓueniētib⁹ carta ducētesia trigesiagnta. auris cartilago si ēet exosse nimis r̄pcuťet

sonos: ꝛ si esset ex carne nimis molliter recepti perirent: In ea soni Ideo ingeniata est nã: ꝛ fecit eas cartilaginosas. Interioꝛ ps auris vocatur pars seposa: pars aũt exterioꝛ auris: que rotunditatem habet semicircularem: vocatur conca auris. Huius membri moꝛum Judicia non tacuerunt phisiologi: quãdo qdem aiũt magnitudinem aurium: loquacitatis: ꝛ stultitiae notam esse Plinius aures inquit homini tantum In mobiles Ab ijs flacoꝛum cognomina nec in aliam partem feminis maius impẽdiũ margaritis antiquitus dependẽtibus. Auicena folio centesimo septuagesimopꝛimo Notabile cudit capitulum de auris anathomia de qua sane ipsius quoqꝫ imitatoꝛ michael In opere pꝛacthicae sue scripsit amplissime atqꝫ ĩ opere de animalibꝰ Albertꝰ alemanꝰ. Aristotelesqꝫ ante omnes. Auerrois Atqꝫ naturalis phie omnes idonei ꝓfessoꝛes. Hipocrates. Maioꝛibus aurium humiditates interdũ Et hoc inquit est extra cursum naturae. Minoꝛibus autem plerũqꝫ accidunt qꝛ ex humiditate flegmatica eorum capita inundantur ꝛ bene quidem dixit q aurium humiditatẽ Infantiae ꝓpꝛie dicauit. Tota .n. nascentium coꝛpoꝛa sunt humidissima cerebꝛumqꝫ qđ ꝛ in aetate perfectis naturaliter est humidum Infantibus est humidissimũ Unde superflui humores per aures effluũt. Quocirca Rasis in sui operis quinto tractatu capitulũ cudit egregiũ de auriũ superfluitate purganda Atqꝫ in eiusdem operis tractatu p̃mo capitulum pꝛestans facit de foꝛma buccini auris.

¶ Preterea Paulus bagellardus in sui operis carta vndecima capitulũ scripsit. De humoꝛe ex infantis auribus fluente que nimirum egrotatio vt plurimũ accidit In pꝛima ĩfantis etate ex ipsius cerebꝛi humiditate cuius peculiaris cura est vt liciniũ veteris non puluerati. Sed nitidi bombacis infantis aut balbutientis naribus imponatur quod si minus conferat. Recipe alumen ꝛ dissolue cũ vino quo tinctũ liciniũ similiter imponat̃. Ad idem Recipe crocũ quẽ terre cum aceto ꝛ modico aque vitae ꝛ similiter imponatur que quidem omnino conferẽt in humiditatẽ Interea sciendum est duplicẽ causari In infantium auribus humiditatem: simplicẽ. vꝫ. ꝛ quasi venenosam. In venenosam valꝫ

mel cum aqua modica bullitum: ac tepidũ impositũ. Ad idem. conferũt mẽtae folia cũ aceto cõtusa: tẽperataq̃3: ⁊ molliter iposita. Ad idem Rasis. Recipe Mirti folia: vel gallae q̃ cum aceto distemperata molliter intromitte. Dolor aũt in infantis auribus significat: cum vagiens caput diuertit: ⁊ cũ manus vellamẽtis liberatas: vt plurimũ: ad aures applicat. Preterea signa r̃media q3 doloris auris Gulielm⁹ placẽtin⁹ de saleceto ponit in sui operis de sũma cõseruatiõis: ⁊ curatiõis folio vigesimoseptio qbus signis vel aliquo ipsoꝝ signoꝝ Si ifantis aurib⁹ dolorẽ inesse cognouerim⁹ Leporis maris coagulũ ꝓderit emplastratũ Joãnes damascenus in aphorismis. Apostema in pueris: cu3 sũma diligẽtia: ⁊ cautella curandũ est Inquit: neq3 introrsum violenti medicia redigẽdũ: ne natura ex humoris: quã adhuc habet a matrice copia nimis rep̃ssa succũbat. Aures apostemata bimode p̲ sequunt̃ extrinsecus videl3: ⁊ intrinsecus. Si extrĩseca sunt aurium apostemata. Paulum bagellardũ in capl̃o septio de apostematibus auriũ ab extra carta vndecima: ⁊ sequẽti duco cõsulendum: atq3 nostrũ viaticũ folio decionono: ⁊ sequẽti. Coeteru3 si sint intrinseca. Auicenã Sauonarollãq3 ⁊ auctores ab eo allegatos potissimũ cõsulamus. Gulielmus p̃terea placẽtinus de Saleceto in ope de sũma cõseruatiõis: ⁊ curatiõis capl̃m. lvi: notabile cudit de vlcere in aure folio. xxvij. nec nõ cõciliator folio.

De nasi ⁊ nariũ nãlitatib⁹ ⁊ peculiarib⁹ eorũdẽ ĩfantis ⁊ balbutiẽtis egrotatiõibus septimũ caput.

n Asus est via spirit⁹: odoꝝ aduocatio: ⁊ cerebri purgatoriũ ideo dicũt̃ in naso tria eẽ officia ꝯstituta vnũ ducẽdi spirit⁹: alteꝝ capiẽdi odoris tertiũ vt p̲ ei⁹ cauernas cerebri defluãt purgamẽta. vel nasus ẽ ĩstrumentũ sensus odorat⁹ cerebri seruus ⁊ cordis ĩterp̃s. Nasus est gñale vocabulũ nares aũt spetiale. Nares sunt que in naso vtrinq3 sũt patule ĩterstitio qdẽ separate: q̃ tñ oĩa collectiue nasus dr̃. Nasus a nãdo dictus naresq3: q2 p̲ eas nare spirit⁹ videt̃. Interstitiũ ab ĩterstãdo. v3. dictũ supra nasũ supcilia disterminãs q2 sine pillis: vt plurimũ: esse cõsueuit: glabra siue glabella noĩat̃. Glaber nanq3 sine pillis dr̃. Nõnulli ĩterstitiũ cartilaginositatẽ illã dicũt: q̃ i

naso ē inter vtrasq₃ nares:de q̄rū ⁊ nasi anathomia folio cētesimo septuagesimoqnto amplissime scribit Auicena. nec nō Albert⁹ aleman⁹ in opis de aīalib⁹ folio q̄rtodecimo. vbi insup de odoratu deq₃ olphatu pluria disserit nōbilia. Odoratus dicit̄ q₂ est odoris tact⁹ Sicut olphatus q̄ odore afficiat̄. Nariū recta ps q̄ in lōgitudinē ⁊ rotūditatē equaliter est porrecta colūna vocat̄. extremitas eius pirula a piri formula Quae vero dextra leuaq₃ sunt pēnule ab allaꝝ similitudine dictae. Mediū aūt interfinium p qd̄ virginitas in hoīe dignoscit̄. Aristoteles de naso scribēs p ipsū₃ inqt est ābelitus Et via sternutatiōis qm̄ vent⁹ multiplicatus in cerebro expellit̄ a nā. De nasi phisionomia dicit̄ cui⁹ nasi extremitas est subtilis erit ad leges idoneus. nanq₃ vir erit lites diligēs. Reliquaq₃. de nasi phisionomia apud Albertū alemanū in ope de aīalib⁹ est legere folio Rasis in p̄mo tractatu notabile cudit capl'm de figura nariū. Itē₃ in tractatu altero capl'm facit de significatiōib⁹ nariū Cornelius aūt celsus in sexto libro capl'm p̄stās cudit de nariū morbis:⁊ curatiōib⁹ folio Gulielmus interea Placētinus de saleceto iccirco egregiū cudit capitulum folio. xxix. qd̄ sequēti finit. Anguētū in carnis tumore₃ in naso vel inano. Recipe axūgie suis maris sallitae viridis eris aā. ō₃. v. ⁊ simul bene misce ⁊ vbi est morb⁹ ipone.

De labioꝝ ⁊ oris naturalitatibus Et balbutiētis peculiarib⁹ egrotationibus. caput octauū.

Labia nēpe que a lābendo noīant̄ sunt ciboꝝ receptacula dentiū vestimēta:⁊ oris valuae Qd̄ supius est aliq labiū dicūt. Inferi⁹ labrū eo q̄ grossius sit labrū. alij viroꝝ Labra Mulieꝝ labia dicūt. De ijs hactenus. Que aūt sue ꝓfessiōis sunt iccirco folio cētesimo: octuagesimoquarto atq₃ tricētesimo octuagesimoqnto Et i libro tertio. Amplissime scribit Auicena. Atq₃ in tractatu sexto Sauonarolla. necnō q̄ sue qdem ꝓfessiōis sunt in ope de aīalib⁹ Albert⁹ alemanus Hippocrates aūt q plus inuestigauit aetates q̄₃ āni tpa tāgens vniuscuiusq₃ etatis morbos:posuit oris vlcerationes in pueris pp oris instra infantiū tenera:⁊ mollia. vn̄ pp sui teneritu

dinē lac suggerꝫ nō possunt. Lac.n.q̄litates acutas: ⁊ aquosas hꝫ vñ nō est mirādū. Si oris vlceratiōes pueroꝝ fecit ꝑeculiares. vomit⁹ isup gulositate lactis: vt plimū: pueris cōtingit: ⁊ vigiliae inaturales: nimis.n. iterdū dormiūt. Interdū nimis vigilāt. Cā aūt est qꝛ stomacus ꝑꝑ infantium gulositatē corrūpitur. vñ fumi ad caput ascēdentes vigilias: ac timores generāt: qđ interdū etiā accidit etate pfectis terribilia in sōno videntib⁹ cū malis replenꝫ cibis. Infantiū labijs accidūt plerūqꝫ scissure quarū qdem esse pōt quadruplex cā: vel scilꝫ ꝑꝑ māmaꝝ duritiē vel ꝑꝑ lactis acuitatē: aut ꝑꝑ corruptionē: seu ꝑꝑ frig⁹ p̄serti aqlonis. Si ꝑpter tres p̄positas cās scissurꝫ caēnꝫ. Paulū bagellardū. In capitlo decimo de scissuris labioꝝ carta quartadecia duco cōsulēdūꝫ: ⁊ p̄cipue auicenā folio tricētesimo octuagesimoqnto vbi etiā đ manuū tractat scissuris. Scissure si ꝑꝑ frigus i infantis labijs caēntur. Remedia sunt infrascripta quoꝝ qdem p̄mū ⁊ p̄cipuū esse. dꝫ. vt infans a septētrionali p̄sertim frigore arceatꝫ. Deide Recipe medullā ossiū oniū siue bouū coctā: quā cū oleo .ro. liquefac ⁊ rimas vnge labelloꝝ: qđ vtiqꝫ remediū i scissuras ꝑderit nariūꝫ: atqꝫ manuū. Magis quoqꝫ ꝑderit si cere noue: vt fiat vnguētū modicū addatꝫ. Ad idēꝫ Recipe cere. ōꝫ. i. adipis arietis ōꝫ. i. olei. ōꝫ. qnqꝫ. terbētine. ōꝫ. ij. dragāti. ōꝫ. i. gallaꝝ. ōꝫ. qnqꝫ liquefiat cera cū adipe: oleo: ac terbētina reliquaqꝫ tenuissime trita p sindonēqꝫ cicotriconizata misceanꝫ: ⁊ fiat vnguētum. Ad idē Recide sepū ceruinū: quo labia punganꝫ: ⁊ sanabūꝫ. Ad idē Recipe masticē quē puluerizatū inoui albumīe agitabisꝫ: q̄ cōpositiōe labia molliter plinita sinceranꝫ. Plini⁹. Alumē infantiūꝫ ingt vlcera ibibet cū adipe. Rursus Plini⁹. plātago oiūꝫ generū vlcerib⁹ peculiariter femiaꝝ: senū: ⁊ ifantiū: igne mollita mollior: ⁊ cū ceroto crassa vlcerosa labia purgat.

¶ Gulielm⁹ placētin⁹ de saleceto in ope de sūma conseruatiōis ⁊ curationis caplm octuagesimū quartū notabile cudit de scissuris labiorū: ⁊ nasi folio trigesimosecundo: qđ finit trigesimotertō

¶ Os aūt ē gustus instrm corp⁹ nutriēs. os dictū qꝛ per ipsum quasi p hostiū: ⁊ cibuꝫ intus mittimus: ⁊ sputum foris eicimus. vel quia illac ingrediuntur cibi. Inde egrediunꝫ sermōes. Illi: ⁊

Infantis interdum labijs accidunt cum dolore vessicae vel ex lactis acumie vel ex corruptiōe. Quapter illa pariter vessicatio aut nimis erit: aut min⁹ acuta: Signa nimis acutae sūt: oris rubedo doloris vehemētia: vnde fit infans: vt plurimū: plorabundus. ⁊ saliuae fluxus habūdat. Signa vero pax acutae sunt. Cū vessice declināt ad albedinē: ⁊ cū hūor effluit q ad os descendit ⁊ tūc est minor dolor. vessicarū acutax. pma cura est corrigere lac nutricis cū cibis frigidis: ⁊ humidis. Deide masticet nutrix de lenticulis quā masticationē vt glutiat balbutiētis ore iponat: ⁊ amidi modicū superponat cum aqua. ro. distemperatū. Ad idem. Recipe aquā mallorū granatox: vel citōiox: quā misce cū succo porri vel vuae canine. pserti si vessicitas nimis acuta fuerit: ⁊ collerica. Vessicarū vero parui acuminis cura est: vt accipias mirrā ⁊ crocū an. ʒ. j. que puluerizata minuti imponant. Ijs Rasis i caplo ō pustullis: q accidūt i ore pueror addit duplū zuccari. Si aūt plagae fuerint nigrae: putridae: medicāde sunt cū medicinis quas in iuuenū aetatibus insinuat Galienus: atq Rasis nr. Et Bagellardus in sui opis de infantiū egrotationib⁹ carta duodecima. Pustullax aūt seu accolae oris infantis remedia Cuz ab Auicena Sauonarollaq: ac Rasi: ⁊ Ysaac i suox opex locis plurib⁹: tn a Bagellardo in octano caplo de postullis: siue accola oris: sufficiēter tractent paucis absoluā. Interea si ethiops vt aiūt: osculatus infantē fuerit valere h in habūdātiā saliuax ab ore exeūtium quas bauas vocāt: phibet. Mus assus si detī infanti ad comedēdū dessicabit saliuā ab ore sedulo fluentē. Si in ore vel alibi cācruz ifans patiet puluerē cornu ceruini: ⁊ corticē mali granati supasperge. De oris phisionomia Sparsum nimis os voracē: ac loquacē hominē significat. Reliqua iccirco in ope tractāt de aiallbus apud pcipue Albertū alemanū: ⁊ reliquos phisiologos vnde nos ad sequēs caplm accedamus.

¶ De gingiuax: ⁊ dentiū nālitatib⁹: ⁊ peculiarib⁹ eorūdē balbutiētis egrotatiōibus caput nonū.

Gingiue: qppe que a gignēdis dētib⁹ noiant: dentiuz sunt gnatiue ipsorūq radices: ⁊ ligamenta. Gingiuae cū natiuitati dētiū cedūt. dolorib⁹ balbutiētes afficiūt

acutis. Dolores nēpe illos pullulantibus dentibus possibile est modificare: abigeꝛ vero prꝰsus īpossibile: Qđ ꝛ hipocrates testatur sic dicēs: Cū vero dētes ꝓducūt Infantibꝰ fiūt gingiuarū pruritꝰ febres spasmi: Diarrieqꝫ infantibꝰ nascūtur dētes emittētibꝰ quoꝝ morboꝝ cā est: qꝛ dentes gingiuarū pforāt carnes sicut cū spine carni infigūꝛ pūgentes. Sꝫ tñ dētes spinis dolores causant acerbiores vñ balbutiētes febres patiunꝛ ꝛ vigilias: vnde etiā spasmꝰ subsequiꝛ. ꝛ qꝛ cibaria nō bene digerūt. natura.n. nōdū bene firma est nec fortis indigerēdis cibis: vnde dirrariaꝫ necesse est subsequi: qꝛ cibis indigestis nec in corporibꝰ ꝑmanētibus diarria subsequiꝛ. In gingiuarū egrotationē: quā vgo senēsis Sephiron nō puꝝ vocat cōsilia ꝛ medicinas docet in eius opis folio nonagesimo septimo ꝛ sequēti: quocirca petrus quoqꝫ de argellata plurima scripsit notabilia in sui operis folio.
Plliniꝰ aūt de dentibꝰ scribēs Erumpentibꝰ ingꝛ: morbi corpora īfantia accipiūt Infantiū gingiuis dentitiōibꝰ qꝫ multū cōfert Delphini cū melle dētium cinis ꝛ si ipse dēte gingiue tangantur Albertus magnus: vt pħm decet excellentem. in libri de aīalibus duodecimi tractatu tertio: capitulo sexto de natura cā ꝛ mō dētiū folio cētesimo sexagesimo sexto ꝛ sequēti disputat notabiliter: ꝑterea in libri vigesiminoni: qui totꝰ est in vno tractatu: capitulo vndecimo de origine ꝛ cā ortꝰ ꝛ casu dentiū ī oībus animalibus carta ducētesima qnquagesima octaua plurima scribit iccirco notabilia. Rursus pliniꝰ in historiae naturalis libro septīo capitulo decimo octauo plurima de dentibꝰ tractat notabilia. Auicena folio septimo de dētium anathomia ꝑstātissime scribit: atqꝫ de dentibus ipsis carta cētesima octuagesima prima atqꝫ centesima octuagesima tertia ꝛ nr̄ Micael carta cētesīa decima nona ꝛ sequētibꝰ Rasis ꝑterea in libro de egritudinibꝰ iūcturarū capitula de morbis dentiū scripserūt notabilia. Insuꝑ virūqꝫ petrū de tussignāo. vꝫ. ac de argellata Iccirco equidē veli cū opꝰ fuerit cōsulēdos. Gallenꝰ capitulū cudit notabile de egritudinibꝰ que accidūt pueris ꝯtra natiuitatē dētiū: quo cū opꝰ fuerit est recurrēdū. paulus ꝑterea bagellardus In capitulo nono de dolore gingiuarū infantiū carta tertiadecima nauauit operā iccirco satis ex-

q̄tā ⁊ in libello: qui salubris dr̄, nr̄o doloꝝ nati vitatis dētiū mo-
dificatiōes nō nulle cōtinētur: presertī in caplo de egritudinibus
dentiū carta quinquagesima q̄rta. Gulielmus placētin⁹ de salece-
to In operis de sūma cōseruatiōis ⁊ curationis folio trigesimo d̄
gingiuis ac dētibus plurima posuit notabilia. preterea Jacobus
de dūdis patauin⁹ aggregator ortū dentiū memorat facilitātia in
sui de agregatiōe opis tractatu tertio capituloseptīo folio. lxxvj.
Notādū interea ē q̄ dēs pulli eq̄ni āniculi infantis collo suspen-
sus facit ei nasci dentes: cū pauco dolore. Idē fit Si galine cere-
bro Infantis gigiuas fricaueris: idēq; fit si lactātis māma īore
diu teneat̄ īfantis Dētes q̄ sunt corporis mole: αΔΟΝΤϖισ grece
vocant̄: indeq; latinū trahere nomē videtur Sāguis q̄ trahit̄ in
nutrimētū ēbrionis ē duplex in substantia: aliq̄d .i. sanguinis sic
vnit̄ spmatib⁹ q̄ virtutē aliquā induit spmatis eo q̄ aliq̄d humi-
ditatis spmatice remanet in ip̄o ex quo generant̄ dētes ꝓꝑ qd̄ in
etate vicina spmati recrescūt trūci ⁊ in etate remota a spmate In
qua virt⁹ p̄mi generātis euanuit non recrescūt. Dentiū natiui-
tas vt plurimū est septīo mēse post natiuitatē infantis: pullulant
q; īsupera primū parte. Septīo decidūt āno: ⁊ maiores sufficiūt̄
Quidā cū dentib⁹ nati sunt: Sicut Marc⁹ Curi⁹: q̄ ob id dē-
tat⁹ cognōīat⁹ ē ⁊ .cn. papyri⁹ carbo clari viri. Aliq̄ vice dētiū
vno cōtinuo esse sūt geniti Sicut prusiae bithinioꝝ Regis filius
supna oris pte. Mitridatis vō Regis filia dripetine Laodices
Regine nata duplici ordie dētiū deformi admodū comes fugae
p̄ris a pōpeio deuicti fuit. Hoīez p̄usq; genito dēte cremari anti-
quitus mos nō erat. Dētiū natiuitatē autūnus: ⁊ hiems plīmū
difficultāt: quapp eoꝝ Interdū tardat̄ egressio: ⁊ tñ signa ortus
dētiū multiplicant̄: ⁊ accidit ex h̄ vt lāgueāt pueri a multiplicatio-
ne accidētiū q̄ multiplicant̄ a plātatiōe ipsoꝝ: ⁊ tūc succurendū ē
admīstrādo ea q̄ ortū citū ⁊ facilē faciāt ⁊ ex reb⁹ h̄ faciētib⁹ sunt
fricatiōes gigiuaꝝ ⁊ vt frequēter strigāt eas sup carne pigui cal-
losa ⁊ sup cutē carniū ⁊ pedes arietū ⁊ sup bucillaria ossiū edoꝝ
⁊ agnorū ⁊ stupefiat sensus eoꝝ ⁊ subtilet̄ caro ⁊ cōfert ēt fricare
gingiuas digito ⁊ vt strigat sup ipsum ⁊ p̄cipue inūctū sup cū pi-
guedine ⁊ adipe galine vel anatis aut anseris Et mordere super

carnes earũ pingues ⁊ sepe fricare cũ adipibus eaꝝ ⁊ melle aut pineis enucleatis Et melle pauco aut sine melle ⁊ cuȝ amigdalis mixtis cũ modico bueg ⁊ cerebrũ leporinũ ẽ ad h mirab ⁊ precipue diu fricatũ sup gingiuas. cõferũt ẽt ẽbrocatões sup caput colluȝ ⁊ mãdibullas ex aq̃ decoctiõis maluaꝝ meliloti camomillae aneti ⁊ similium facta infusiõe super ea cum lana ⁊ ysopo. Deinde cum butiro vaccino liniantur ⁊ medulla cruris eius aut cum medicamine bono.

¶ Expertum est aliud mirab. Recipe cere citrine. ʒ. i. olei camomille. ʒ. iiij. ysopi humide. ʒ. iij. Adipis galine ⁊ anatis ⁊ medullae cruris vaccine. añ. ʒ. iiij. Cum autem dentes apparere incipiunt embrocationibus vtere superius dictis precedente haec omnia regimĩe tpato. Plinius. Infantibus nihil butiro inquit vtilius per se Et cum melle priuatim ⁊ in dentitione Et ad gingiuas ⁊ ad oris vlcera atq; ad dentitionem ⁊ ad alias infantitium curas In vicesimi octaui libri capitulo decimo folio precipue ducentesimo nonagesimoprimo. Atq; in eodẽ capitulo plurima De capillis de capite de oculis de auribus de dentibus đ facie de labris de ceruice de digitis ⁊ vnguibus differit notabilia Dentium quoq; inquiens primi: primores vocantur. Sequentes canini quos aliqui ob longitudinem vocant columnellos vltimi sunt mollares Alia insuper sunt imposita dentibus nomina que quoniaȝ nihil conferunt ad rem nostram omitto. Dentium autem numerũ vt plurimum sexus qualitas discernit Nẽpe In viris plures In mulieribus sunt pauciores. In dentium dolorẽ Recipe radicem titimali ⁊ in vino coque vsq; ad medietatis vini consumptionẽ ⁊ ide os lauentur dẽtesq;. In dentiũ preterea dolorẽ in libro nostro đ adolescẽtia multa sunt posita ad que cũ opꝰ fuerit velim recurrendum.

De lingue ⁊ palati naturalitatibus ⁊ etatis motiue peculiaribus egrotationibus caput decimũ.

Lingua: vt prestantissime ait Firmianus: intus inclusa: que vocem motibus suis in verba discernit: ⁊ est interpres animi: nec tñ sola põt p se loquẽdi munus

implere: nisi acumē suū palato illiserit: ⁊ nisi adiuta vel offensione
dentiū vel cōpressiōe labiorꝝ. Dentes tñ plus cōferūt ad loquē-
duz. Nam ⁊ infantes nō ante incipiūt fari: qȝ dētes habuerint: ⁊
senes āmissis dentibꝰ ita balbutiūt: vt ad infantiā reuoluti denuo
esse videanť. Sed ad hoīem tm̄ ꝑtinent: aut ad aues: in q̄bus acu
minata ⁊ vibrata certis modulatiōibus lingua īnumerabiles cā-
tuū inflexiōes: ⁊ sonorꝝ varios modos exprimit. habet p̄terea: ⁊
aliud officiū: quo in oībus. Sed tñ p̄cipue in mutis vtiť: q̄ con-
tritos: ⁊ cūmollitos dentibꝰ cibos colligit: ⁊ cōglobatos vi sua
deprimit: ⁊ trāsmittit ad ventrē. Itaqȝ varro a ligādo cibo putat
linguae nomē impositū. ⁊c. Rursus Lactantius. Palatū inquit
nostrū sicut celum est positū: ⁊ inde palatū a polo ꝑ deriuationē
greci similiter palatuz ουρανον vocāt eo q̄ ꝑ sui cōcauitate celi
similitudinē habeat Fauces a fundēdis vocibus noīatae vel q̄ ꝑ
eas famur: Quocirca successiue quasi seq̄ videť Albertꝰ alema-
nus dicēs Inferior pellis ligue vna ē cū pelle īteriori isophagi: ⁊
cū iteriori pelle stōaci. Isophagus ē os stōaci cōtinuatū ori: ⁊ li
gue: ⁊ ideo cōponiť nomē eiꝰ ab ισυ greca ꝓpositiōe qđ latine so
nat itus: ⁊ v̄bo greco qđ ē φαγωσ: qđ latine sonat comederē. An
terius ergo foramen ē arterie cuiusdā maxie: q̄ vocať trachea: ⁊
vulgariter vocať cana pulmonis: ⁊ hec arteria siq̄d de cibo infra
se reciperet ꝯstrigeret: ⁊ sciderent pulmonē: ⁊ ideo q̄ȝtūcūqȝ īgredi
tur de cibo vel de potu statiz accidit tussis vehemēs Et pulmo ni
tiť eicere Et cum eiecerit: q̄escit. Si aūt nō poterit eicere accidit
mors aliq̄n aut egritudo cronica ex pulmōis corruptiōe ꝑꝑ qđ
nā sup trachea ordinauit mēbrū quoddā apte cōpositū qđ voca
tur epiglotꝰ ⁊ est cōnexū apparēs ī exteriori gutture vt in eiꝰ ope
de aīalibꝰ nōbiliter cōtineť folio sextodecio. Rasis in sui opis p̄
tractatu capĺm p̄stās cudit de figura ligue. Itē sequēs de lingua
ipsa q̄. vz. interdū adeo tumescit vt os egrediať quaꝑꝑ indiuisio
nū libro. Idē Rasis cōfectionē medicamīs in lingue grauitatez
īsinuat. Arterie aūt vt nōnulli volūt dicere sunt q̄ arctis meatibꝰ
spiritū vitalē retineāt. Sēsus gustus ac tactꝰ cōtinui sunt cū cor-
de. Tres aūt Sensus residui sunt in capite sensus olphatꝰ ē ī me
dio sensus visus ē sup olphatū ⁊ ī lateribꝰ capitis ē Sensus audi

tus. Sensus visus est in noïbus aïalibus supra sensum auditus
virtꝰ aūt gustatiua maxīe in lĩgua ⁊ palato cõsistit. Lingua aliqñ
absoluta est. aliqñ ĩpedita ⁊ h accidit ex mala cõsuetudine sicut ĩ-
blesis. Muta iterdū est nõ ex sui vitio. Sed qꝛ hõ nõ audiẽs lo-
quẽdi vsum nõ didicit. lingua nimiū spissa blesos reddit nimis te
nuis titubãtes. In oĩ genere aĩaliū homo est infinitoꝝ desiderio
rum ꝑꝑea oportuit vt infinita quoqꝫ essent verba ꝑ que ĩdicarẽ-
tur desideria diuersa. Colũba ⁊ alia aĩalia vno gemitu vel balla-
tu ĩdicant desideria sua qꝛ nõ sunt multa. Lĩgua aliqñ motū ꝑdit.
vñ ⁊ sermõis sensum ãmitti: cuiꝰ rei cause sunt vt nãles enucleãt:
multifariae. h Interea stupore dignū ẽ ꝙ repẽtinus timor aliqñ
cã ẽ elloquiū ãmittẽdi atqꝫ idẽ ipse reducẽdi. In ãmissionẽ aūt lo
q̃lle pullegioluꝫ cõtusuꝫ ⁊ in aceto acri mixtū exꝑssumqꝫ ⁊ appli
catū naribꝰ: opaᷓt. Idẽ tenuissime tritū facit ĩ bono vino albo ve
speri cū it patiẽs cubatū potꝰ Portulacae radix filo suspẽsa ⁊ ad
collū lata vuae morbū explodit. Pliniꝰ primꝰ inqt ꝟmo ãnicu-
lo est. Semestris locutus ẽ cresi Regis filiꝰ quo ꝓdigio totū id
cõcidit regnū Qui celeriꝰ fari ceperūt tardiꝰ gradiuntur.

De vuuae: ⁊ epiglotĩ nãlitatibus: ⁊ peculiaribus etatis moti
ue egrotationibus caput. xi

v Ua in ꝑoris pallato est situata: hãc phisici: vt plurimū:
folũ vocãt. vua Aristotele tradẽte est ad vocẽ cõue-
niens: Dūmõ q̃ꝫtitatẽ debitã nõ excedat. haec inter-
dū tumet: ⁊ suffocat aĩal. aliq vuae vitiū patientes aut
radicitus exciderūt: aut ex parte detrūcauerunt Neutrum autẽ
faciẽdum medici censent: dicentes inesse faciẽti periculum atqꝫ in
honestum est homini carere mẽbro: quod ei natura ad iuuamen
vitae suae: siue ad sui perfectioneꝫ cõtribuit. vua triplici cã est ne
cessaria ꝑmo qꝛ reddit vocẽ pulcrã: ⁊ argutã. scḋo qꝛ alleuiat ae-
rem introeūtem ⁊ eius tẽperat frigiditatẽ. hinc est ꝙ qdam interi
erūt: radicitus eis vua effosa: vel incisa: nõ perinde sonorã voceꝫ
tamẽ ãmittentes Sed nimium recipiẽtes aerem: q pectus infri-
gidat: ⁊ pulmonẽ. Igitur monẽdus est incidens ne totã extirpet
sed partem. Tertio vt sit reparatio: ne per gutur puluis intret in

pulmonē Epiglotus instrumētū est folij siue vuae de qua dictū est h aūt instrumentū est ꝓpe radicē linguae: ⁊ cohoperit duo instrumēta alternatim isophagū. vnde nutrimētuȝ cibi ⁊ potus sumimus: ⁊ canā per quā spiritū haurimꝰ alternatī inꝗ̄: qꝛ dū isophagum claudit cana aperitur dūqȝ canam claudit Isophagus aperitur. De passionibus vuae plurimos icirco allegans auctores Auicenae vtiqȝ ducis Achates dignissimus. Sauonarolla. Tractat in sui sexti tractatus caplo. v. D Gulielmus preterea placētinus de Saleceto. In operis de sūma cōseruatiōis ⁊ curationis folio. xxxj. capitulū prestans facit de casu vuule qd sequitur p̄sentanea notabiliaqȝ duo capl'a. vȝ. de sanguisugis que bibuntur atqȝ de ijs que intrāt in gutur sicut sunt spine ossa Et similia ad que qd absit cū opus fuerit du o recurrēdū priusqȝ ꝗ̄ infrascriptoꝝ remedioꝝ aliquod fiat velim de vuulae p̄sertim casu ꝑlegēdū qm̄ distiguēdū primū est qua scilicet peccāte materia vuula ceciderit Et sic ad remedia deinde ꝓcedēdum uecnō plegendū ēt velim capitulū octuagesimū qntū. de squināntia ⁊ speciebus eius eiusdē quidē operis. Iacobus de dundis patauinꝰ aggregatoꝛ: In sui de aggregatione opis passiōibus vuae: ⁊ amigdallarū. Itē doloꝛi vuule: ⁊ amigdallaꝝ: ꝓhibentia fluxū vuule ⁊ amigdallaꝝ Casui vuule: ⁊ eius rellaxationi apostematibus: ⁊ tumoꝛibus vueae: apostematibus amigdallaꝝ: ac tonsillarū passionibus vlceribus amigdallarū: ⁊ vuaeae plurima memoꝛat notabilia folijs ⁊ nōnullis sequētibus. Amigdallae due sunt carnes in radice lingue nate tendentes ad superioꝛa tanꝗ̄ sint duae parue auriculae sunt aūt carnosae: ac neruosae: vt sint foꝛtioꝛes baꝝ iuuamētum est vt adiuuēt aerē apud caput canae. Sicut area vt nō penitus expellat̄ cū fit coꝛdis cōtrabctio. In squinantiā lȝ iuuicū p̄sentaneum nihilominus quasi remedium est. Recipe stercus canum recens teneꝝ: adhuc tepidū albius ꝗ̄ poterit reperiri quod cum melle conficiatur Et gariofoloꝝ puluere ī star emplastri: ⁊ exterius guturi tepiduȝ apponatur maxime vbi egrotationis vim patitur egrotus. h remedium si priusꝗ̄ moꝛbus conualuerit applicet̄ vesperi: maneqȝ ⁊ rursus donec opoꝛ

fuerit renouando patientē inde liberabit. Item in squinātiam ꝓf focatiuā omnium optimū remedium est ventosam ponere post collum Reuerti enim loquellam facit immediate. postea si opus fuerit flobotbomanda est vena cephalica deinde vena sub lingua quod optimū est: nec propter boc dimitatur pharmacuꝫ requisitum. Sed ordinatim prius fiant suprascripta ſm ordinem declaratum in boc experimento.

De cana ꝛ guture peculiare caput. xij.

n Aturae instrumentū per quod spiritus attrabitur a quibusdam cana nominatur. baec a Radice lingue ad pulmonē vsqꝫ deducitur: vt in libro de rerum natura latius continetur Canā coboperit operimentum In parte superiori ne in suo foramīe decidat aliquid cibi ī quo tamē Si: quod absit: cum interdum scilicet aperitur deciderit quidpiam cibi vel potus. Statiꝫ: vt superius dictum est: tussis vebemēs excitatur: que ad expulsionem eius rei: que: eciderit nititur donec eiciat: ꝛ si eicere forsan nō poterit mors perinde interdum repentina causatur: vel ad minus cronica egrotatio. de Tussi Guilielmus nempe placentinus de saleceto in operis de summa conseruationis: ꝛ curationis capitulum octuagesimū sextum notabile cudit folijs trigesimotertio. ꝛ quarto. Item de Tussi infantiū: ꝛ puerorum Jacobus de dundis Patauinus aggregator In sui de aggregatiōe operis ꝯtrariantia memorat folio. Rursus Jacobus de dundis in sui de aggregatione operis: Guturi conferentia: passionibus gururis contrariantia Dolori guturis brāci: Et gullae asperitati guturis cursui bumorum ad guttur apostematibus gutturis vlceribus gutturis preseruantia a prefocatione prefocationi strangulationi contrariantia Squinantiae ꝛ anginis Et puerorum squinantiae contrariantia amplissime memorat folijs Et nonnullis sequentibus. Remedium interea cum aliquid cibi in trachea seu in pulmonis cana deciderit est vt patiens percutiatur. In medio colli posterioris

cum pugno. Cana inferior diuidit in duos ramos: qd magis patet in volatilibus. Stricta est supra: et ampla infra sicut vocibus et modulationibus conuenit: et inspirationi que fit per pulmonem quippe qui nature quasi est horologium. Nam continue cor uentando mouetur. Ideo ad animantium vitam aeris ellementum est permaxime necessarium: cum continue nobis assistat: et vsque ad intimas corporis partes sedulo penetret. Itaque aeris puritas: seu bonitas in habitatione precipue est magnifacienda. propterea in edificijs speculae sunt huiusmodi habita ratione faciende. Aeris bonitas est cum substantia et eius qualitas est tempata. Temperies autem huiusmodi ex suis extremis vitiari certum est propterea eius nimia grossities: nimiaque subtilitas accusatur. Quocirca vnus hoc in loco tacentibus reliquis merito audiatur Auicena. Aer quidem inquit. Dum est tempatus: et clarus neque substantia extranea complexioni spiritus contraria ei miscetur: est sanitatem efficiens: et ipsam conseruans: et cum mutatur suae operationis contrarium operatur: cui tanta vis inest vt sola ipsius mutatione: que medicinarum beneficio curari non potuerunt egritudines per se tollantur. In malum sub gula. Recipe caulis magudere: et coque coctum et mundatum tunde: et ibi applica vbi opus fuerit.

De colli nominalitatibus: et etatis motiue peculiaribus egrotationibus.

Collum in homine est capitis columna: In quadrupedibus autem est sensuum temo. Collo caput coniungitur ex cartilaginosa carne collum creatum est: et hoc interius magis vbi etiam est multitudo venarum que a toto corpore procedunt. Collum vocabulum est quasi collectiuum: quia in se continet ceruicem: quippe que ab occipitio deriuatur: ceruicis officium est vtrolibet caput flectere. Inde est quod qui regi non patiuntur: dure solent ceruicis appellari: Gula colli est pars anterior: similiter frumen: et rumen quippe que in collo omnia continentur. Ideo titulum vt in singulis reliquis meis capitibus non par fuit esse duplicatum. A collo decollatur verbum venit a gula gulosus a ceruice ceruicosus adiectiua deriuantur et ceruicor verbum. A frumine fruges dictas ratione nimirum verisimili Seruius profitetur: quippe quod et rumen ex rumino verbo vult deriuari. Frumis autem officium est ruminatur. vnde

v. in o euphonie gratia: ꝛ i in a mutata romã sunt q dicãt noĩataꝫ eo qꝛ ante vrbẽ cõditã priscis tẽporib⁹ solebãt ibi armẽta rumi nare: ꝛ nõ a Rege Romulo imo a Roma: Romulũ noiatũ. Ut cũqꝫ aũt eiusmodi sese res habeat: Nos roma domum reuerta mur. Colli crassitudo robur: Jmbecilitatẽ longitudo pre se fert Collo mulieribus maior vis viris humeris maxia: Lõge aũt lõ geqꝫ maxia. Tauris vis ẽ in collo. Collũ celesti tauro subiacet.

C ollum multiplices adoriunt̃ egrotationes: p̃sertiꝫ scro phule volatice Jnter cutia ꝛ similia Scrophule a scro pha dicte sunt nã scrophularuꝫ originẽ maxime causat materna comestio dum fetus est in vtero carniũ scro phe p̃sertim veterum ꝛ male sallitarũ Quare ab eiusmodi veli ci bis potissimuꝫ caueant sibi pregnantes. Auicena Jn libri quar ti tractatus alteri⁹ capitulo. cix. de scrophulis folio. cccxli. pliã Jn scrophulas tractat salutifera. Rasis in diuisionũ libro in scro phulas videlicet ꝛ nodos pliã quoqꝫ ꝛ ipse tractat salutifera. Ja cobus de dundis patauinus aggregator Jn sui de aggregatiõe operis tractatu septio capitulo primo folio. cclxxiiij. pluria Jn scrophulas memorat notabilia Jccirco in salubris libri nostri ca pitulo eorũ que sistũt scrophulas remedia plurima cõtinẽtur fo lio. xxvj. Accetose interea radix suspensa sup patientẽ scrophu las: ipsuꝫ iuuat. Suillũ stercus recẽs superpositũ: apostẽã sanat quod scrophula nuncupatur preterea si ex ungulis asini combu stis: super scrophulas fiat cũ aceto mixtũ emplastum ꝛ sale illas dissoluet. Rursus Jnscrophulas Serapiõis ẽplastrũ sic fit liq fiat pix ꝛ cũ puluer̃ cauliũ cõbustarũ misceat̃ fiet ruptoriũ resol uens scrophulas. Ad idem Recipe calcis viue cineris fabarum adustarũ ꝛ ex ijs fiat lixiuiũ: in quo saponẽ ressolue ꝛ calcẽ viuaꝫ vñ fac vnguẽtũ: de quo pone in cupula lata ꝛ applica scrophule ꝛ dimite per noctẽ ꝛ post mortificatiõnẽ extirpa ipsaꝫ Jtẽ vnguẽ tum ad dissoluẽduꝫ scrophulas Recipe vermicularis malue anã partes equales ĩcorporẽtur cũ anatis axungia vetustissima que cõpositio vbi opus fuerit ẽplastret̃. vnguentũ rectificãs cũ faci litate fistulas ꝛ scrophulas vulceratas ꝛ erradicatas⁹ꝛ mõdificat vulnera ex carne putrida sine dolore ꝛ dicitur apostulorum qm̃

In eo duodecim sunt virtutes. Recipe eere albe resine añ. ǒʒ. xiiij. oppoponacis floris eris ãñ. ǒʒ. ij. armoniaci. ǒʒ. iiij. aristo/ logie longe: thuris masculi añ. ǒʒ. vi. Mirre galbani añ. ǒʒ. iiij. bdellij. ǒʒ. vi. litergirij. ǒʒ. ix. olei lb. ij. fiat h modo. Recipe gu/ mas. vz. bdelium galbanũ: oppo. ⁊ armo. que in mortario terrã tur: ⁊ in aceto infundãtur: denuoq; terrãtur: ⁊ pone in aliqua illi us olei parte donec incipiat se tenere: ⁊ liquefiat ad ignẽ: ⁊ colla: ⁊ preme bene: cum aũt litergiriũ decoctũ fuerit: ⁊ sit tepidũ tũc mi/ sceantur res gumatae: ⁊ cum mixte fuerint liquefac cerã: ⁊ resinã ⁊ colla sup gumas ⁊ litergiriũ: qd aũt miscuisti repone sup ignez ⁊ coque lento igne donec guttã gutatã super ferruz videris coa/ gulari. Deinde ab igne remoue: ⁊ diu pulueres simul misceant. viride aũt es pone in fine. Si esset nimis durũ. parũ misce de ter/ bentina ⁊ vtere. Emplastrũ in scropbulas salutiferũ. R. foliorũ apij: artemisiae: celidoniae florũ omnis mẽsis illũ. n. florẽ: aliqui vulgariter nominãt fior de franza ⁊ oĩum supradictorũ accipian/ tur tm̃modo folia equali põdere. Item accipiãtur aliqua da[illegible]ae de folia: exqua fiunt offule seu friculae: ⁊ fac succũ ex oĩbus istis herbis: deinde bene misce simul oĩa. vz. herbas: ⁊ earũ succos: h facto pone in olla. postea Recipe denarios sex terbẽtine: ⁊ mellis totidem: ⁊ vitellũ vnius oui: ⁊ misce bene simul oĩa: ⁊ cũ bene mi scueris. Recipe farinã frumẽti: ⁊ bene misce cum supradictis do nec fiat vnguentũ liquidum: qd factũ sit in totũ sine igne ⁊ vtere. Ad rũpendum scropbulas. Recipe arsenici partes. viij. viride eris partẽ vnam que pulverizent: ⁊ misceãtur de hac cõmixtione pone vbi vis rũpere. Adhuc dz patienti dari semel in mense eu/ forbij tm̃ q̃tum posset capere vnus bagatinus bene pulueriza/ ti in vna scutella cum iuris modico ex galine pinguedine. Quãdo aũt volueris scropbulas rumpere. Recipe vnã petiã subtilem li neam mundã: ⁊ in medio fac vnũ foramẽ tantae amplitudinis q̃ te vis plagam esse paruũ scilicet ⁊ sup istã petiam pone de empla stro supradicto ⁊ petiã sic emplastratã foramine. vz. tm̃ excepto pone super locum infirmum deinde incide aliã petiã forme mino ris super quã subtiliter pone de axungia ⁊ tm̃ q̃tum tenet alteri/ us petiae foramẽ pone de dicto puluere qui faciet cito combure/

re ꝛ venire vnū pꝰ aliō. Sꝫ si dolor eēt nimis fortis faciat ēplastꝝ de faria frumēti aq̄ oleo ꝛ croco Et pone desup q̄r dolorē mitiga bit. In scrophulas expimētū. In noīe. p. ꝛ. f. ꝛ sp. s. amē ✠ aios otheos ✠ Aios ischiros aios athanatos Heleysō ymas. deꝰ deꝰ mirespice ad .a. seu. f. hominē dei p virtutē scīe crucis Et p inter cessionē beati blasij ✠ libera hominē ✠ ꝛ per intercessionē apo stolorꝝ ✠ Petri ✠ ꝛ Pauli q amore christi ambo positi sunt in cruce ✠ ꝛ p virtutem dei genitricis virgīs mariae ✠ Si pla cuerit venire Et p septuaginta noīa tua Cristus qui positus fuit in cruce interficiat scrophulas quas habet homo iste Et euꝫ libe ret. Sicut liberauit Joannē qui habebat spinam in guture. Su prascripta verba legātur super patientis caput Et super collū ꝛ sub pede In scrophulas nouellas. Aarō herba Et squilla cōtu sae Et cū axuugia vrsina veteri cōfecte supponātur Amplius si ex aselli vngulis ambustis Et cum trito sale mixtis Et aceto fiat ēplastrū qd̄ sup scrophulas ponat̄ eas dissoluet. Rursus ad eas dissoluendū. Recipe vermicularis Et maluae. an̄. Incorporent̄ cū anatis axūgia vetustissima ꝛ fiat emplastrū qd̄ sup scrophulas positum valde iuuat. suillū qꝫ stercus vt supra valet ī scrophulas Aliud experimētū qd̄ ī scrophulas aiunt admirabile. Recipe in die vigilie diui Joānis baptistae vesperi vnam testudinē quam si emes da venditori pretium omne qd̄ pro ea petierit Et cauda ꝑ tensa vel quomodo libet fac eam caput exercere cum quo infra policem Et indicem dextrae manus detento Signa scrophulas ipsas tangendo Et pater noster pariter cum patiente dicēdo tri bus vicibus. Deinde fac foramē in domus pariete ex cauando vnū vel quot oportuerit lapides a pte īteriori ne ibi posita ab im bribꝰ balneet̄ testudo q̄ in eo foramie ponat̄. dicēdo. Sic hec te studo ī h̄ foramie siccabit̄ Et moriet̄ sic siccari ꝛ mori possint sīn̄ istiꝰ famli seu famule dei andree seu frācischi e aliq̄ lesiōe iste scro phule cū capite huiꝰ qdē testudis tacte ꝛ signate ꝛ ibi dimite clau saꝫ testudinē capite īfraposito quo moriatur ꝛ siccet̄. Item ī scro phulas. Recipe farinā semis lini succū herbe denarelle qppe q̄ ideo denarella dr̄ q̄r foliū hꝫ denarij īstar rotūdū saponē nigꝝ vi tellum oui ex qbꝰ rebꝰ vngm̄ ꝯfice quo ī scrophlas vtet̄. Ad idē

Recipe radices plantaginis quas in filza In vno fillo ⁊ patie͂tis gule tā͂q͂ torque͂ applica circu͂quaq͂. Ite͂ sunt qui dicant pauo͂is speculu͂ suppositu͂ vltra q͂ credibile sit i͂ scrophula͂ valere: vn͂me vt q͂da͂ puta͂t occidit Potio i͂ scrophulas vale͂s. Recipe aru͂dis radice͂ malli terre ac asparagi radice͂ aristologie. ro. lupini radice͂ Scrophularie radicem Raphani agrestis radicem qua͂ si habe re non potes Recipe domestici radicem spatule fetide folia laure ole equis ponderibus que subtilissime trita in bono vino bullia͂t de quo patiens ter bibat in ebdomoda Medicina In scrofulas Recipe farine coriandri lb. j. farine fabaru͂ oz. iij. co͂ficiant͂ cum axu͂gia ⁊ superponantur dissoluet eas. In ide͂. Recipe suillu͂ ster cus quod pulueriza hoc facto laua scrophulas cu͂ aceto acri albo Postea eas imple dicto puluere Aqua que multiplicem habet virtutem. Recipe cinabrij oz. iij. vitrioli. ro. lb. j. que simul tun de ⁊ distillabis Inde fluent species tres aquarum prima est pau ce virtutis Secunda plus valet tertia valde plus Si i͂ huiusmo͂i aqua pones mercuriu͂ In aqua͂ conuertetur ex qua si gutta͂ vna͂ pones Super calum porru͂ veruca͂ scrophulam vel qua͂cu͂q͂ ali am carnis ex crescentia͂ cito eam remouet ⁊ nu͂q͂ finit amplius nasci atq͂ valet in dentiu͂ dolore͂ Infrascripta naturaliter sistu͂t scrophulas videlicet scrophularia titimalus Sqlla assa Hermo modactali aristollogia vtraq͂ celidonia centaurea vtraq͂ Radix yreos radix buglose thimus spuma ferri tartarum vini rubei ci nis talpe cinis vulpis ⁊ Risagal. Item pro aqua i͂scrophulas fa cienda vlmi vessice quedam colliguntur In q͂bus humor visco sus i͂uenit͂ qui vt p͂ue͂it co͂fect⁹ i͂scrophulas valo͂ admodu͂ p͂dest huiusmo͂i au͂t vessice nisi opportune collígant͂ i͂sectar͂ gen⁹ paru um i͂tus reperitur q͂d humore͂ ip͂m absu͂mit. opportune igit͂ colli ga͂t͂. hec pro nu͂c d͂ scrophulis dicta sufficia͂t. Age de volaticis tra ctem⁹ ¶ Volatica a volando d͂r͂ Quia cito serpit p͂ carne͂ ⁊ pecu liaris regio sibi est collum. In volaticas autem remedium est vi delicet. Recipe farinam lupinorum amarorum que decoquatur In aqua salsa addito aceto colletur ⁊ collature addatur puluis vtriusq͂ centauree et aliquantulum ferueat et de hac lauetur lo cus infectus collatura͂. In Idem. Recipe radicem Lauazolli

caballini ꝛ succū extrahe Et acerrimi tm̄dem aceti impone ꝛ Re-
cipe sal comune q̄ɜtum volueris tenuiter tritū qđ liga in petia li-
nea ꝛ in dicto liquore petiā cum sale madefac cum qua sic made-
facta frica volaticam. In idem. Recipe leporis fel qđ misce cum
butyro ꝛ mulieris lacte exinde vnge volaticam. In idem. Reci-
pe ficus crudos ꝛ pone in felle postea in vino ꝛ exinde per allam
bicū aquā distilla ꝛ cum in prima parte istius aque pone quadru
plum aque putei in qua cōmixtiōe fac bullire dimidiam .℥. cam
phore: donec decoctiōis medietas absūmatur ex quo liquore se-
pius vnge. In idem lapatij succus plurimū cōfert si ex eo vnga-
tur volatica. In idem. Recipe vnā petiā lineā quaꝫ super fundo
vnius bacilli seu lācis de latono cōbure qua cōbustione cuprum
sudabit ex eo sudore vnge volaticā. In idem cōfert ouoꝝ sudor
cum coquūtur si ex eo calido scilicet vngatur volatica. Unguen-
tum album: qđ valet ī cōbustionē ignis In iubices in scabieꝫ in
volaticas: ꝛ multa alia. Recipe ceruse .℥. iij. olei ro. ℥. vj. liter-
giri .℥. j. aceti albi acris .℥. j. ꝛ fiat vnguētum: ex quo cuꝫ opor
tuerit: vnge vt supra. In idem. Recipe tartaꝝ seu grepulā perfe
ctissimi vini: ꝛ inuolue in petiā crossam valde balneatam aqua fri
gida: ꝛ duplica ne tartaꝝ exeat. Deinde leuiter exprime aquam
ab ea ꝛ in lare pone siue focolario calido: ꝛ coboperias cū cineri
bus calidis crossa q̄dem sup̄ficie ne petia cōburatur: ꝛ fac igneꝫ
magnū superius p̄ tres horas: deinde excipias ab igne: ꝛ pone
super vnū marmor: ꝛ exprime q̄ɜtum potes. exibit inde oleū pul
chrum nomiatū de tartaro: ex quo volatica vngatur.

De variollis ꝛ morbillis. caput decimū quartū.

Variollaꝝ egrotatio plures licet infestet aetates tamē
peculiaris est potissimū aetatis motiue. Ideo in hoc
p̄cipue loco: de ea tractare mihi videt̄ opportunū va
riollarū: ꝛ morbillorū regimen principaliter bipartit̄
vꝫ. ī curā variollaꝝ ꝛ morbilloꝝ. Variollaꝝ cura particulari⁹ di
uisionem capit. Ratiōe scilicet aetatum: ꝛ rōne cōplexionū. At-
q̄ɜ vt artium: ꝛ medicine doctor. Inq̄t Marsilius: tertio potest

recipere distinctionē ī regimē p̄seruatiuū: ⁊ curatiuū. p̄seruatiuū regimen est aliquaꝝ spetialium determinatarum partium que cu stodiēde sunt ne variollis ledantur ⁊ sic exquisitissime vir illustris ipse Marsilius primū accedit distinguendo etates que variollā tur vel morbillātur ab etate corpoꝝ lactentiū nec alijs cibis aut potibus cōmuniter viuentiū q̄ʒ lacteis vsqʒ ad aetatem septēneʒ Et ab ea vsqʒ ad aetateʒ in qua flobotbomia nō concedit. Quo circa etiā clarissimi medicine ꝓfessores Rasis in sui operis q̄nto tractatu capitulū notabile cudit de illis que delent vestigia variol larū Rursus indiuisionū. libro de vestigijs variollaꝝ atqʒ inter/ uallati In eodē libro que delent vestigia variollaꝝ insinuat. nec non Idem auctor in decimo tractatu capituluʒ prestans cudit d̄ variollis Et morbillis. Rursus in diuisionum libro aliud de va/ riollis ⁊ morbillis. Gulielmus preterea de varrignana In sui operis tractatu altero capl'm secūdum cudit de cura variollarum ⁊ morbillioꝝ: qd̄ seq̄tur capitulum tertiū de p̄sseruatiōe quorū/ dam mēbroꝝ a nocumētis variollarum quod postea sequit̄ capi tulum quartū. de cura variollaꝝ apparentium in oculis: naribus ⁊ ore: qd̄ demū sequitur capl'm quītū. de āmotiōe cicatricum re manentiū post variollas que sane congrua successione cōtexuit. Memorādi iccirco etiam sunt bonus Mesue. Petrusqʒ d̄ tus signano: qui licet ab huiusmōi remedioꝝ ꝓfessiōe videant̄ In ti tullis deuiare Rem tamē ipsam diligentissime vt viros tātos de cuit sunt executi: q̄ppe signa docent humoꝝ simul habundantiū ⁊ sanguinis signa singulariter habundātis in toto corpore: nec/ non signa cuiuslibet humoris habundantis ī quolibet membro determinato: ⁊ postremo signa male cōplexionis relicte post eua cuationem. preterea que purgant sanguinem: flegma: mellanco/ liam: huiusmodi quoqʒ plurima continentur In libri nostri aq̄ ardentis folio quartodecimo: Medicorum preterea Dux ⁊ p̄n ceps Auicena. de vestigijs vlcerum variollaꝝ exquisitissime tra ctat folio trigesimooctauo: atqʒ de variollis ipsis folio tricentesi mo vigesimosecundo: Sinus achates. In tractatu quarto genera liter. Jacobus autem dedundis patauinus aggregator in sui de aggregatione operis tractatu quinto folio. ccxlij. variollis ⁊ mō

billis cõtrariantia memorat notabiliter. Interea nõnulla nos ge minorū: quibus noster hic est liber obnoxius: celesti scilicet aspi rante Mercurio Deo aūt maximo optimo primū fauente Ide circo notabilia breuiter interferam⁹. variollae sunt pustullae par ue que cõmuniter toti accidunt corpori quasi ex infestissimis ho stibus cicatrices: que: vt plurimū: aetatis moriuae milites adori untur: ꝛ oriuntur ex materia mala multiplicata ĩ venis calida: san guinea: ꝛ putrefacta cum quibus semper est febris ĩclusa. variol lae ex eo dicuntur quod maxime variant corpus Morbilli autē sunt pustullae collericae In q̃ntitate numero: ꝛ qualitate hoc est duritie minores variollis: maioris tamen discriminis: preter q̃ꝫ ꝙ oculos minus inuadunt q̃ꝫ variollae ꝛ originem habent ex hu more sanguineo mixto cum collerico: suntq; maioris doloris ꝛ punctionis q̃ꝫ variollae propter acuitatem collere. Variollae ta men sunt maioris grauedinis in dorso propter venam extensam magnam interius super dorsum que semper est dum viuit homo plena sanguine: qui sanguis cum in primis presertim aetatibus deterioratur secundum plurimū est materia variollarum: Et est magis calida morbillorum materia Et adusta: q̃ꝫ variollarum. Sed non accidunt ita morbilli per totum corpus vt variollae. Morbilli ex eo dicuntur ꝙ morbida corpora: ac tenella adoriū tur. Variollarum Et morbillorum signa sunt febres acutae cali ditatis Et dolor dorsi: Narium pruritus: Insomnia: timor ca pitis grauitas Et oculorum rubedo cum pulsationibus in tem poribus; Et in fronte Et punctio in corpore toto sentitur Et sciendum est ꝙ omnia haec accidentia In morbillis sunt intensio ra Et magis acuta: ꝛ maioris periculi: q̃ꝫ in variollis. Preterea sciendum est ꝙ morbilli Et variollae citrine dicuntur parue: vel minutae: Inuolutae rubeae. Ad colorem maxime violaceum tē dentes: vel vehementis rubedinis: ꝛ illae que sunt ambulatiuae vt formicae: ꝛ illae que faciunt superficiem corporis quasi spas matam: omnes tales tam variollae: q̃ꝫ morbilli sunt male disposi tionis: ꝛ nature presertiꝫ si difficulter egredi videanť: ꝛ maturari ꝛ febris est⁹ nõ sedať: neq; alleuiať: ꝛ si ꝑterea sincopis supuenit

ac tremoꝛ coꝛdis eger abſq; dubio moꝛieť e ꝯ̃rio vero ſi febꝛis ci
to doloꝛq; ſedať ⁊ ſi variollarū egreſſio fuerit velox ⁊ maturitas
Non erit timendū de egroto qꝛ bñ citoq; libabiť ⁊ gubernabiť
Regimen curaq; variolarū ⁊ moꝛbiloꝝ variari ſecūdū varietatē
nēpe tēpoꝛuʒ debēt:qꝛ alia debet eſſe cura variollaꝝ ⁊ moꝛbillo
ruʒ anteq̃ apparere incipiāt ⁊ alia cū incipiūt maturari ⁊ aperiri
⁊ alia quādo faciūt cruſtas ⁊ eſcaras ratōe tēpoꝛis in quo egro/
tus ſentit dolore in doꝛſo ⁊ pꝛuritū in naſo ⁊ alia accidētia ſigniſi
cātia futuram ⁊ ꝓximaʒ egrotatiōeʒ Sʒ nōdū ip̄a egrotatio in
cipit apparere:ꝯuenit vt tūc fiat flobotbomia vel ſubtrabctio ſan
guinis cū vētoſis ⁊ ſūmat egrotꝰ micā panis :cū ſucco grānatoꝝ
⁊ aqua frigida vel trociſcos de ſpodio:qui ſic fiunt Recipe roſa/
rum rubearum Spodij amboꝛum ōʒ.v. Semen accetoſe ōʒ.ij.
Sumach.ſemen pꝛotulace añ ōʒ.v.balauſtie ōʒ.j.gumi arabici
ōʒ.j.opij grana duo conficiantur cuʒ ſucco berberis aut cū agre
ſta vľonpbatio ⁊ aq̃ frigida :aut ſummat trociſcos campboꝛatos
qui fiunt in cura etbice comedatq; vel bibat egrotus ſuccum la/
ctis amigdallarum coctum cum farina oꝛdei vel auene vel ſpelte
vel fabarum ſuper quem ſpargatur berberis ſuccus vel granato
rum acetoſorum vel acreſta aut ſimilia Summatq; aliquem eoꝝ
ſuccoꝛum egrotus in potu cnm aqua frigida uel leutes comedat
excoꝛiatas coctas ⁊ cum aceto conditas.comedat etiam cibariuʒ
factum ex oleribus frigidis videlicet ex lactuca poꝛtulaca Scari/
olla ⁊ cucurbita vel cucumeribus coctum ⁊ cum amigdallarum
lacte conditum cum ſucco quopiam acetoſo ſtiptico ⁊ nullo mo/
do aliquid aliud bibat vel comedat Si vero ſtrictus fuerit ſecun/
dum ventreʒ:Summat in mane aquae modicum decoctiōis pꝛu
noꝛum maturoꝛum vel tamarindoꝛum :vel aliud quod mibi ma/
gis placet fiat regimen ſalutiferum ⁊ per bec babetur Regimen
quod ſeruari debet ante egꝛeſſionem variollarum Et moꝛbillo/
rū. Poſtq̃ aūt appareť īcoeperit variolle vel moꝛbilli nullo pa
cto flobotbometur egrotus nec ſanguis minuať nec aliq̄d egro
to fiat vel deť qꝺ ventrē ſoluat Si vero medicꝰ aliqua potiſſima
cauſa lubꝛicādū ēēvētrē iudicaret Vť qꝛ nimia egrotꝰ periret ſtip
ticitate vel quia a ſuperioꝛi parte egeſtio timereť pꝛeparare p̄mū

q̄ʒ ventrē lenificet debet materiā variolarū vt ea via delabať ad i
testina .nullo modo ab egroto aliquid comedatur vel tāgatur vn
ctuosū presertí oleū qꝛ multiplicat corruptionē nec vinum bibat
Iteʒ nullo pacto postq̄ʒ variolle vel morbilli ceperit aparere sū
mat egrot⁹ trociscos de spodio vel cāphora : qꝛ contra illud op/
antur :quod natura iaʒ intendit tēpore expulsionis. Ad libitum
autē si nauseam turbationē estuationē ve senserit sūmat de aqua
que sic fit Recipe ficuū siccarū vue passe Lentiuʒ excoriataꝝ se:
minis feniculi ligni de laca vel ō mirris recētib⁹ aut sandaloꝝ ru/
beorū aā .ʒ j. pistenť ⁊ bulliāt in libris iiij aque donec ei⁹ med
etas sit cōsumpta :colletur q̄ʒ ⁊ reponať donec frigescat :hui⁹ aq̄:
vsus:variollas ad exterius prouocat ⁊ cito maturat appetitū cō
fortat ⁊ extuationē remouet . Ad ideʒ Recipe radicū feniculi sci
licet anesi.petro.succi berberis aā.ʒ.j.Sandallorū ʒ.v.ficcuū
siccaꝝ passulaꝝ.aā.ʒ.iij.pistenť ⁊ bulliāt In libris iiij.aque do
nec eius medietas sit cōsumpta colleť ⁊ sepi⁹ o īdie ad libitū egro
to propineť comedat hoc tēpore vt superius dictū est ⁊ bibat de
cotionē passulaꝝ ⁊ radicū feniculi ⁊ Semis mirti ⁊ granorū grā
natoꝝ vł berberis ⁊ frequēter in die sibi ponat egrot⁹ ī oculis na
ribus ⁊ auribus Et aquam gargarizet que sic fit ne in oculis na/
ribus auribus vel gula variollaꝝ quidpiam colligať. qō maxime
quidē est periculosuʒ Recipe aque. ro. lb. j. Sumach. carnosita
tis grannatoruʒ aā.ʒ.v.pistentur ⁊ aliq̄ʒtulū bulliāt cum aqua
ro. de inde colleť ⁊ infrigideť . Ad idē. Recipe grannatoꝝ aceto
sorū Sumach. vel berberis aā.ʒ.i.bulliant in aqua .ro. ⁊ collē/
tur Si terratur antimonium vltima cōtrictione ⁊ fricetur cū suc/
co coriādri vel solatri postea colletur ille succus cuʒ petijs tenui/
bus ⁊ ponatur in oculis auribus ⁊ narib⁹ Maculis repugnat
variollarum Et morbilloꝝ. Attamē sciēduʒ est q᷑ variolla vel
morbillus si nascatur in oculo aure vel naso genialitatem vel dex
truit vel illius loci valde saltem impedit ⁊ si ingula multiplicarē/
tur impedirēt anhelitum Et forsam ad stomachum cibi transituʒ
que ne accidant exterius frequenter nares ⁊ aures liniantur cuʒ
oleo de mirtis vel. ro. ꝑpter locorum defensionē Et gulae. Cuʒ
autem variolae Et morbilli maturati fuerint ⁊ exacte ad superfi/

ciem cutis migrauerint Et cōtinuo sanguis imo inde potius illorum virus emanat seu incipit emanare. Regatur cū dieta: ⁊ potibus antescriptis nisi egrotus fuerit nimis ībecillis. Nāq3 si nimia seu sincopis: seu debilitas superueniret: posset edere carnes pullorꝫ vel edorꝫ coctas cum lactuca: portulaca: cucurbita: endiuia cucumeribus nō amaris: ⁊ ijs similibus conditas cum aceto vel omphatio seu succo berberis aut granatorum non dulcium vel acetositate citri vel arātij ⁊ vinū nullo pacto bibat.

¶ Jaceat illo tpe h̄ ē vltime maturatiōis sup folia populi vel pomorꝫ acetosorꝫ vel rosarꝫ folia si sint morbida sine spinis neq siccitatis durities sit molesta q̄ si sic esset ex rosis tritis lectus patiētis totus supaspergat vel ex nenufar florib9 siccis bene tritis: ⁊ cū sandalorꝫ puluere mixtis. Nāq3 huiusmōi ad variollarum mundificationem opātur cum confortatiōe locorꝫ in quib9 fuerint: ⁊ variollas exsicant.

¶ Abstineat se insuper egrotus a carnibus q̄tum potest Et vino vsq3 ad horam In qua oris feruor estuatio calorq3 recesserint Et cum cortices qui sunt super loca variollarum Et morbillorum incipient remoueri vel potissimum remoti sint tunc bibat egrotus si desiderat vinum non tamē fumosum. Sed debile ⁊ multum limphatum Et comedat carnes alteratas cum rebus ⁊ succis acetosis Et herbis frigidis Et cibis alijs ⁊ cetera vt dictum est. Si vero variollarꝫ Et morbillorū3 exsiccatio nimis tardaret tangātur variollae vel morbilli cum lana leuiter in aqua salsa infusa Et si sit in fine estatis vel autūno fiat fumigiu3 ex sandallis rosis ⁊ mirtis. Si vero hiems sit locetur egrotus coram igne facto ex tamariscis vel ex lignis salicis aut orni. Tēpore vero exsiccationis Et crustarum vel escararum variollarum vel morbillorum vngātur cortices foedi Et sicci cu3 oleo tepido leuiter vel cum oleo rosaceo ⁊ oleo de camomilla mixtis ac tepidis ⁊ sepius balneentur membra vel abluatur totum corpus ī aqua dulci decoctionis maluauisci vel maluae Et floru3 camomillae Juuabit insuper plantas pedum tenere in aqua calida dulci tempore quo incipiunt maturari. Cum autem cadunt crustae securius potest

egrotus comedere carnes tamen alteratas cum herbis Et cibis
frigidis Et acetositatibus supradictis potestqꝫ secure bibere vi-
num album valde quidem limphatum. Si autem signa turpia ⁊
concaua In variollarum locis remanserint pinguefiat corpus
cum iuribus galinarum Et carnium conditis cum vitellis ouo-
rum vel cum cibis sorbilibus factis ex farina in iuribus carniuꝫ
Et bibat vinum dulce limphatum Et vtatur frequēter aque dul
cis balneo Et presertim post comestionem per longum tempus
Et vngātur loca foeda Et concaua cum remedio quod sic fit.
Recipe litergiri contriti abluti cum aqua per nouem vices. radi-
cum harundinum siccarum farine risi ossium vetustorum seminis
peponum farine ciceris grannorum fabarum excoriatarum co-
sti Lupinorum excoriatorum an̄. ʒ .ij. puluerizentur minutim
⁊ cribrentur ⁊ incorporentur Et cum psilij muscilis fenugreci ⁊
lini seminis misceantur Et cum tali compositione emplastrentur
per noctem cicatrices Mane cū aqua dulci tepida abluātur vel
cum aqua decoctionis fabarum seu risi vel similium.
¶ Alibi de variollis Et morbillis sic tractatum repperi videlꝫ
variollarum egrotatio cum infantem adoritur. Precipuum in-
ter coetera Regimen est. puellum scilicet optime pellibus inuo-
lutum calidum tenere Atqꝫ super circunquaqꝫ sternatur pan-
nus rubeus Et si potest lentis brodium densissimum bibat sine
oleo. Sin minus. Saltem lentis vel lētiū ferculum cum nihil vel
parū olei peroptime quidem coctum nutrix ad saturitatem edat.
¶ Item alibi capitulum repperi de preuisione quorūdam mem
brorum a nocumentis variollarum vt infra videlꝫ. Tria mēbra
nos maxime oportet intendere ne illis accidant morbilli vel va-
riollae est enim periclum ibi maximum Et illa sunt oculi preser-
timqꝫ nares Et gutur. Nam ex eorum prouentu ad oculos fre-
quenter perditur visus vel saltem albugine quapiam oculus tur
piter de foedatur.
¶ Si vero in nares inciderint obstructione meatus [quam cau-
sant: ammittitur multotiēs iste sensus. Si autem ī guture oriātur
stati subite iminet suffocatiōis periculū. Est igit̄ ad oculos p̄mū

maxime prouidendū cū impositione in ipsis eorū que prohibent materiā ad ipsos fluere ⁊ substantiā oculi congregāt ⁊ cōfortāt Appropriata secūdū veteres vtilia ⁊ vsitata sūt. vz. aqua. ro. sola oculis frequēter applicata ⁊ maxime cū in ea dissoluit̄ sūach coriandrū tritū vel cortices grānatorū siue potius succus ipsorū ⁊ similiter succ⁹ foliorū oliue: ⁊ similia. Interea Serapio iccir co sic inquit. vz. Muria proprie que fit ex piscib⁹ stipticitatē hꝫ fortificationē ⁊ mūdificationē ⁊ ideo fit cum ea. cobol. Inegritudinib⁹ ledri vt egrediant̄ In facie. i. ex oculis. Sed postq̄ͅ egresse sunt: dissoluit eas ⁊ confert Idēq̄ͅ voluit Auicena. Succuri⁹ aūt inquiens guturi cū gargarismate facto ex aqua ⁊ aceto ⁊ de glutiōe ipsius quādoq̄ͅ: ⁊ nō dubito quin frigida stiptica repercutientia Ingula gargarizata sint vtilia vt superius sūt expertus de quibus capitulo de squinātia dicitur eadē etiā que gutur preseruāt ⁊ nares: quādo eorū fit per nares at rabctio e vasculo orificij stricti est vtilis valde ⁊c. particula sequēs ē de cura variollarū apparentiū In oculis naribus ⁊ ore. Frequenter cōtingit ꝓhiberi nequit variollarū generatio in mēbris p̄dictis: forte eo q̄ prius q̄ͅ veniat Medicus iam apparēt In eis: qđ cū accidit illis membris est taliter succurendum. Dico q̄ si in oculis Signa variollarum appareant. vz. q̄ in nigro oculi sicut pūcta alba appareat. Tunc est preceptū q̄ oculus cum aqua calida vaporet̄: ⁊ p̄ inde aliquid ex sale: vel almuri leuiter imitatur: ⁊ proprie ex almuri pisciū Sicut in precedentibus dictum est. Si aūt variolle fiant in auribus vel in ore tunc vngantur vnguento facto ex oleo violaceo draganto: ⁊ cera alba. Mucilago etiā grannorum citoniorum ⁊ psilij cōferunt ijs que fiunt in ore. Ibiq̄ͅ preterea plurima repperi que ōmisi q̄m visa mihi sunt parum vtilia. Postea sequens huiusmodi repperi capl'm. De cicatricū āmotiōe remanentium post variollas. vz. Remanēt cicatrices ex vlceribus variollarum: sicut fit ex alijs vlceribus: vel solutionibus: que cutē maculis foedis: ⁊ quādoq̄ͅ nigris coinquināt. Remanēt etiā cōcauitates in facie: que omnia tāq̄ͅ foeda vtilis est āmouere in foedo itaq̄ͅ colore qui ex variollis in cute remanet cōfert mirra dissoluta cū oleo de semine lini Et linita ⁊ hoc etiā remouet vestigia

vlcerũ aliorũ3. Fedũ aũt ipsarũ colorez rubeũ: tollit sola iunctio facta cũ oleo de semine: Serapio aũt dixit: lac titimali esse cõueniens variollis quãdo linitur ⁊ earũ signis innuit ꝯferre cũ dicat Inpentigini ⁊ pruritui ꝯfert. Rursus dixit Serapio ꝙ litergiriũ ablutuz secũduz ipsius doctrinã est maxime ad variolarũ delẽda vestigia iuuatiuũ modo sint porsus nõduz de albata ⁊ cetera Tu ibi. Vnguẽtũ ad id bonũ Recipe litergirij abluti radicũ barundinis sicce farine ciceris ossiuz vetustorũ farine risi ⁊ costi aã terrant̃ ⁊ agitent̃ ⁊ cũ eis facies liniat̃ In nocte Qđ remediũ precipue fieri debet in balneo ⁊ mane leniter lauetur. Item concauitates variollarũ que in cute remanent post eaꝝ egrotationẽ sanat cũ predictis regimẽ impinguatiuũ. Itẽ si accipiat̃ cinis testudinis marine secũduz sui q̃litatẽ subtilit̃ tritus ⁊ cicotriconizat⁹ ⁊ cũ oleo mixtus ⁊ inunctus eaꝝ cõcauitates delet Rursus ne variollaꝝ signa remaniãt. Recipe faseolos quos optime coque in aqua cũ qua quottidie lauet sibi faciez cicatrizatus Ad idẽ lucij piscis pinguedinẽ similiter operatã hoc est cũ aqua cicatrices inungantur dicũt auctores bene conferre. Itẽ si medulle piscorũ terrantur ⁊ in aeceto dissoluãt̃ ⁊ cũ suilla cute In eo madefacta cicatrices liniant̃ euanescẽt. Preterea in veteri quodã codice ꝯtra variollas Sic scriptũ inueni. Comedat egrotus lenticullas sine oleo ⁊ eaꝝ brodiũ tepidũ in magna quãtitate bibat Que si infantes facere nequeũt faciant saltem nutrices. Quiuz stercus siccũ ⁊ cũ aceto liquatum ⁊ emplastatũ verucas ⁊ variollas delet quocirca adeo insuper exquisite Marsilius de sancta sophia Super prima. fen. quarti canonis auicene tractatuz edidit Ut solus ipe vel õmissis iccirco reliquis auctoribus meo iudicio Ad variollaruz ⁊ morbillorũ omnis generis regimina ⁊ curas perfectissime quidem sufficiet Ideo ad ipsum variollaruz ⁊ morbillorũ egrotationis studiosi primũ recurrant. Postea auctores alios a me nõiatos ⁊ a me ipso quoq3 memorata consulant quod si fecerint honorem ⁊ lucruz omnino consequentur Nos autem ad alia succedam⁹.

De Spasmo ⁊ alcute caput. xv.

Spasmus nihil aliud est nisi egrotatio a replectione nempe nimia causata Et vt plurimum carnosis nocet infantibus. Quocirca Albertus primum alemanus merito audiatur. folio centesimo trigesimotertio que a veteribus peripatheticis: vt ipse dicit: accepit vnum autem inquit quod pluries accidit pueris recenter natis propter plenitudinem eorum est spasmus ⁊ coetera Jccirco ibi. vꝫ. parum ante tractatum noni libri de animalibus plurima memorat notabilia. Auicena de signis. Sic iccirco dicit. Cum vrina infantis est viridis nuntiat paralisim vel spasmum ⁊c. folio centesimo quinquagesimoseptimo ⁊ sequenti. Rursus de signis euentus spasmi in pueris folio tricentesimo vigesimooctauo. Gallenus autem ellectuarium docet patienti spasmum iuuatiuum. vꝫ. Recipe mentastri. ro. cinamomi masticis. fu. meu. Ameos doronici gedoariae gariofo. añ. ʒ. ij. sandalorum ligni aloes añ. ʒ. i. musci. ʒ. sesqui vnge omnes rerum qualitates balsamo Et cum melle misce ⁊ da quottidie quartaꝫ partem vntiae Et si spasmus fuerit in toto corpore pone super spondilia dorsi. Recipe cerae ʒ. i. euforbij ʒ. i. ⁊ oleum quod sufficiat ac simul confice Et cum oportuerit vtere. Spasmum nonnulli rellaxationem nominant eo q͂ a viscosis humoribus neruos relaxantibus causatur. Accidit autem infantibus interdum in vno mēbro interdum in toto corpore ⁊ ipsum prohibet a motu eius mēbri in quo est vel totius corporis. Cura eius nisi genialis fuerit est primum dare nutrici Sirupum factum ex medicinis subtillantibus Et sit eius cibus valde siccus reiqꝫ bene assatae Et non comedat carnes duras nec pisces Et in pauca q͂ntitate vinum bibat non limphatum Et aliquando pri usqꝫ infans lactetur ponatur in balneo vnganturqꝫ ipsius Jn quo maxime patitur membri iuncture oleo castorei Et antescripto Galleni ellectuario vtatur quottidie. Micael preterea Sauonarolla. De spasmo prestantissime disputans folijs suae practicae octuagesimoquarto quinto ⁊ septimo allegat plerosqꝫ. Jccirco egregios auctores ad quos cum opus fuerit Duco recurrendum. Interea memorabilis precipue est antonius guaynerius quippe qui de spasmo tractatum cudit ad mirabilem. Jn

eiusdem sui nempe operis folijs quadragesimoprimo Et non nullis sequentibus. Item Paulus bagellardus in sui operis carta octaua. Jacobus interea de dōdis patauinus aggregator In sui de aggregatione operis Spasmum prohibentia memorat folio Notandum insuper est spasmum aliter esse ex repletione aliter vō ex inanitione curādū. Si ex repletione causetur custodienda est nutrix ne ipsius ad nimiam lac humiditatem idest aquositatem declinet. Sed cibis vescatur lac substantiātibus ꝛ incrossantibus Et abstinendus infans est a nimia lactatione ꝛ nimio somno cū reliquo regimine: quod idem bagellardus docet. In sui nempe operis capitulo tertio. De spasmo puerorū folijs octauo: ꝛ nono Proderit Iccirco etiam ad salubrem librum nostrum recurrere In capitulo de relaxatione folio quinquagesimoseptimo ꝛ ad viaticum folio decimoquinto. Preterea vnguentum in spasmum optimum fit hoc modo. Recipe pulegium baccas laurinas ciminum anī. omnia pulueriza Et cum melle misce: ꝛ fac bullire Et pone tepidum in panno lineo super locum dolentem vel patientem. Sunt qui dicant dentem lupinū ad infantis collum pendentem eum a spasmo bene defendere. cautellam autem huiusmodi esse bonam puto priusꝗ̄ spasmus accidat. Itaqꝫ ꝗ̄ primū omnia que in hoc libro ad īfantis collū pendulla conferre traduntur Sint statim ad cautellam nempe pensilia. Spasmus aūt ex inanitione causatus alchutes nomen vsurpauit. haec egrotatio ex inanitione vel febre vel frequēti ploratu vel rebus exsiccantibus causatur. quapropter nequit se infans interdum flectere. In alchutem autem quoniā Regimina: ꝛ curas antescripti sufficienter insinuāt auctores. Nos ad alia mētem cōuertemur.

De thetano cum spasmo: ꝛ sine spasmo caput. xvj.

N Thetanum cū spasmo: ꝛ sine spasmo: atqꝫ de spasmo ipso spāliter Auicena folijs cētesimo quinquagesimooctauo: nono: ꝛ cētesimo sexagesimo pleraqꝫ cudit capitula notabilia: ꝛ Micael nr̄ in sue practice

tractatus sexti capitulo altero. de spasmo ac thetano tractat vberime: qppe qui duo iccirco auctores cū a Sauonarolla iccirco scilicet allegatis vel reliqs omissis satis erunt. Distrahit vtiqz animū multitudo librox. Itaqz pbati: qm̄ etiā ad omnes nō sufficit vita humana: tn̄ legendi atqz sane intelligēdi sunt. Nos: qm̄ nimiū iaz hic liber grandescit: qd reliquū ad infātiā ptinere sentimus cellerie percurramus.

De sabarra: ⁊ nimio balbutientis ploratu caput. xvij.

n Imia noctu maxie vigilatio: pindeqz ploratio infanti ⁊ balbutienti accidit ex lactis corruptiōe: cuius precipua cura est: quā bagellardus docet in sui opis capitulo qrto de instātia vigiliarū carta nona. Atqz i capitulo de vigilijs puerox Rasis: ⁊ in eius tractatu qnto capitulu3 scripsit de sabarra: ⁊ nostrū viaticū carta. liij. Auicenaqz folio cētesimo quadragesimooctauo ⁊ eius pedissequus folio septuagesimosecūdo Sauonarolla: nec nō Antoni⁹ guayneri⁹ folio qnqgesimo. huiusmodi pterea hincinde iccirco repperi iuuatiua. Anisum puluino suspensum: Ita vt infantes dormientes odorent leuat in somnia: ⁊ que Jacobus de dundis patauinus aggregator iccirco ⁊ ipse posuit iuuatiua. folio

De subeth: ⁊ mortificatione caput. xviij.

p Ost sarrbā coueniēs est loc⁹ subeth: qppe subeth nihil aliud ē nisi somn⁹ superfluus vn̄ mortificatio qnqz cātur: l3 pposterē aliqb⁹ hunc forsam locasse morbū videamur. Nāqz fere oēs pipathetici. Subeth p sarrbā postea locauerūt. tn̄ vt puto eqde3 nō sine rōne sic posui. nascuntur. n. fere oēs q viuunt infantes: vigilātes. Deide sopor eos: vt plurimū: salutifer. Interdū opprimit iportun⁹: vt est subeth: quocirca pcipue. Auicena notabiliter tractat folijs centesimo qdragesimoseptimo: ⁊ nōnullis sequentibus: ⁊ Sauonarolla folio septuagesimopmo: ⁊ sequēti necnō Antonius guaynerius folijs vigesimo: ⁊ nōnullis pxime sequētib⁹ vsqz ad tractatū sextū de incubo: qppe q tres Illustres auctores meo iudicio cuilibet

Iccirco vigilanti vel reliquis omissis: frustra nanque per plura fit: quod fieri potest per pauciora vberime satisfacient. Igitur ad sequentia procedamus.

De tussi et singultu caput. xix.

t Ussis et singultus: balbutienti: vt plurimum: accidunt ex causis: quas in capitulo. xij. de tussi: et reumatismo carta. xvj. Indicat bagellardus vbi atque in sequenti satis bene docet remedia. Quocirca in libro de egritudinibus iuncturarum Rasis capitulo. De tussi puerorum nauat operam diligentem. nec non Jacobus de dundis Patauinus aggregator. In sui de aggregatione operis tractatu tertio capitulo x. folio nonagesimoseptimo tussi puerorum contrariantia plurima memorat notabilia. libellus insuper extat: qui pauperum thesaurus appellatur. In cuius capitulo contra Reumam: et capitis dolorem notabilia Iccirco plurima continentur: atque in libelli salubris nostri capitulo de tussi puerorum carta quinquagesimaquinta preterea eruca subtrita: et balbutientis pectori tepida apposita tussim sedat. Idem spongiae lapillus facit collo suspensus. Idem: vt aiunt: fit si huiusmodi scriptura. In carta noua fit balbutientis collo suspensa vz. pax pax vita spiritus sanctus Remedium In ipso cum ipso et per ipsum amen. cum crucibus que per spatia vacua significantur.

De stomaci redundatione: et vomitu.

s Tomaci redundatio: et vomitus aetati motiuae ex causis accidunt: quas bagellardus indicat in capitulo tertiodecimo de vomitu folijs decimooctauo: et nonnullis sequentibus: atque salubris liber noster in capitulo de vomitu folio quinquagesimoquarto: et sequenti: Atque insuper in libro de egritudinibus iuncturarum Rasis capitulo de vomitu in pueris. Preterea Gulielmus placentinus de saleceto in operis de summa conseruationis: et curationis capitulo centesimo duodecimo de spetiebus vomitus folijs quadragesimoquarto: et quinto plurima iccirco docent notabilia: quippe quae per auctorum dignitatibus iure moeritoque preposita remedia hincinde a me reperta

sequũtur infrascripta. Redũdatio vicissitudine quadã ex stomaco vomitalis: vt plurimũ: accidit ex stomaci frigiditate ꝛ ventositate: opeptiuz ante oĩa precipuũ regimẽ est calore suaui diligẽter erga aluminũ suã opam nauare nutricẽ In dolorẽ aũt stomaci renũ vel latez. Recipe maluã: marubiũ: apium: mel: farinã: ꝛ salis modicũ: q̃ simul cõfecta calida super dolorosum locũ applicẽtur. Ad vomitũ reppimẽdũ valẽt absinthij oleũ: ꝛ gariofoloz pluis simul mixta: ꝛ q̃ztũ pari potest egrotus calida stomãcũ suplinita g petijs insuper: ac pellitijs sit calidis fomentatus haec ter in tribus noctibus reiterãdo: ꝛ frigus euitando vomitũ aiũt bene repmere. Oleũ stomaco peculiare sic fit. Recipe canelle. õz. sesq vz vntie dimidiũ: gariofoloz. õz. ij. masticis. õz. i. cũ dimidia Spice nardi. õz. ij. q̃ bene cõtusa: ꝛ bene simul mixta ĩ vitreo vase ponãtur: In quo etiã lb. i. puri olei supfundat qd vas p totã aestatem sol calefaciat vsq ad septẽbrẽ: quo tpe citonia sunt matura: ex qbus succi ciatus exp̃mat: q in dicto quoq vase supfundatur Et ad solẽ reponat. Anctionẽ huiusmodi ad vsum seruatã stomaco aiunt bene cõferre. Ad idẽ. Iũnij mẽse aliqui in diui dicũt Ioannis baptistae vigilia aere sereno. Recipe tm̃ floz herbae: q̃ dicit sancti Ioãnis: q ipsis implere possis vnã botiã vitream: ꝛ bene ĩculca. deĩde paz puri olei supfunde. Postea os botie bene claude cũ cera. deinde botiã ipsaz subterra ꝛ aliqd ne ĩber penetret suppone: ꝛ sic vsq ad sequentẽ ãnum dimite: ꝛ sequẽti altera simili vigilia: botiã exime: ꝛ ad solẽ pone p totũ Iulium. deinde ad vsum serua hoc oleũ ad p̃dicta valet: ꝛ ad multa alia. Ad idez Recipe tm̃ pãni ostrini cũ q̃zto possis vnũ coꝛ facer super qd tm̃ extende resine pinguis ꝛ recẽtis q̃ztũ sufficiat sup quam asperge gariofoloz puluerẽ: ꝛ coꝛ illud balbutientis isophago applicet. ꝛ si oportuerit reiteretur.

De reumatismo ꝛ sternutatiõe peculiari caput. xxj.

Rigiditas in p̃ma etate: vnde sternutatio cãtur facilr accidit etati motiuae: q̃ ne accidat nutrices oportet piẽtissime fouere infantes p̃sertim hieme cum calefactiõinibus. namq magna frigiditas cũ egestiõis p̃sertim

madefactione infanti plerũq3 mortis est causa. Sternutationis future signum est cum oculi profundãtur: ꝛ superuenit febris cura eius est ꝙ sup cerebrũ ponantur extrinsecus folia portulacae vel rasura cucurbitae cum oleo ro. ꝛ farina ordei: ꝛ caput vngatur cum oui vitello: ꝛ oleo. preterea Recipe rutam pentafilon Saluiam: ꝛ Rosmarinum que in oleo bulliant quo ĩfans vngatur a colli nodo per spinam ad inferioris dorsi nodum. In pectoris autẽ grauedinem. Recipe allium sub cineribus assatum quod mundatum cuz tundatur ꝛ cum butyro incorporetur quo tepido infantis seu balbutientis plantae vngantur ꝛ proderit. Sternutationum genera Et iccirco quelibet. Ita Micael noster folio cẽtesimo vndecimo diligenter distinguit ꝙ superfluum reliquos iccirco puto consulere methaphisicos igitur ad vlteriora cursim est procedendum.

De gibositate spondiliũ dorsi peculiari caput. xxij.

b Umeros habet homo maiores respectu corporis aliis animalibus. Ad portandum Et substinendum humeri creati sunt ex ossibus fortibus ꝛ carne in ea nempe parte patientiori Ijs ĩsunt scapule ossa lata tenuia que proportionali humerorum latitudini satisfaciunt carnem fulciẽtes In ambitu ac moderata tenuitate ellegantiam pectoris ne fedarent In gibositatem autez spondilium dorsi infantis vel balbutientis inter coeteros medicine auctores vgo precipue Senensis consilia ꝛ remedia docet folio octuagesimotertio Et sequenti Preterea Micael noster Auicenae quasi ductu notabile cudit capitulum de gibositate folio tricentesimoseptimo.

De vmbilici tumefactione Et eminentia caput. xxiij.

v Mbilicus est radix ventris per quam embryo dum pẽdet ĩ mr̃s vtero sibi sũmit alimẽtũ. vmbilici tũefactio Et eminẽtia aetati motiue ĩterdũ accidit ex nimijs vagitu ꝛ vociferatõe aut ex frequẽti ꝛ vehemẽti tussi interdũ ex casu Et pcussiõe Remediũ aũt ẽ vt accipiãt lupini ꝛ ĩ vino nigro ponãt ad mollificãdũ in quo simiter ponant stupa diligẽter

purgata ⁊ petie nitide panni linei · Deinde pone super vmblicū qui si flexibilis fuerit: eum cauterizabis in circuitu. Sed. non in loco flexibili ꝓpter cutis tenuitatē: Quocirca Celsus. ad vmbilicos inquit prominentes ne manu ferroqꝫ vtendum sit: Ante tēptandum est vt egrotus abstineat aluus ducatur: Imponant̄ super vmblicū cicutae ⁊ fuliginis singulorum partes vndecim cerusae lote partes. xiiij. plumbi loti partes. xviij. cum ouis duobus quibus etiam solatri additur succus hoc diuti⁹ impositū esse oportet ⁊ interi cōquiescere ⁊ cibo modico vti: Sic vt vitentur omnia inflantia. hic nimirum celsus intellexit De oīis etatis vmbilici ꝓminentia indistincte Pecularius autem in libro De egritudinibus iuncturarum Rasis capitulum specifice cudit De inflatione vmbilici puerorum: quo cum oportuerit ante omnia duco Recurrendum atqꝫ ad petri de argellata opus exquisitum folio octuagesimo nono. Iccirco insuper sauoranolla noster salutifera docet remedia: In capitulo de augumento vmbilici folio tricentesimo septimo Interea plinius Iccirco quidem inquit vmbilicis eminentibus psylion illinit̄ Iacobus preterea de dundis patauinus eggregator. in sui De aggregatione operis tractatu tertio capitulo vigesimo folio centesimo octuagesimo quinto. Infantiū ramici ⁊ eggressioni vmbilici cōtrariantia: nō nulla memorat notabilia

De ventris tortione ⁊ balbutiētis inflatiōe peculiari caput. xxiiij

Inflatiōis ventris infantis ⁊ balbutientis cās ⁊ remedia Impator docet Auicena: necnō ei⁹ i sua practhica Strenuus Tyro sauonarolla pterea Rasis ⁊ bonus Mesue atqꝫ pleriqꝫ oēs idonei naturales ⁊ specialiter In capitulo decimo octauo Bagellardus de tumore vētris infantium folijs vigesimo nono ⁊ sequēti vbi cū Auicena pariter Rasi Mesue remedia iccirco īsinuat salutifera atqꝫ noster salubris in capitulo de inflatione ventris folio quinquagesimo secundo. preterea vinca per vinca siue camedaphne herba in cinere decocta ⁊ excussa vinoqꝫ sparsa ⁊ ēplastata sicat tumores Idē absinthiū facit in vino albo coctū ⁊ sup ventrē ac stomacū ēplastatū Itē si puer inflat⁹ fuerit in parte vel totus. Recipe sumita

tes ebuli ⁊ sanbuci : quas in vino albo coque ⁊ in ipsis calidis balbutientem inuolue Itē recipe pullegium ⁊ ciminum :que simul confecta emplasta tepida super vmbilicum . Caninum sterc⁹ tenerum recens ⁊ calidum cum trito scilicet coriandro mixtū:emplastratū ventris proderit tortioni. Item suricinuȝ stercus: q̄ȝtū pugillus capit cū sale munitissimo ⁊ oleo tritum ⁊ cataplasmatū sedat ventris dolorem : Iteȝ in omnes ventris dolores . Recipe taxonis cerebruȝ :quo in oleo bene cocto venter liniatur

De siccitate ⁊ stipicitate peculiari caput .xxv.

q uoniam stipicitas omni etati presertiȝ motiue valde ē discriminosa ⁊ pleruncꝫ letbifera Ideo noster bagellard⁹ i capitulo xv. De infantiū stipicitate folijs vigesio secōdo ⁊ sequēti iccirco remedia docet exq̄sita : Atcꝫ i libro de egritudinibus iuncturarū Rasis capitulo de constipatiōe puerorū ⁊ salubris noster in capitulo de cōstipatione folio quiquagesimo quīto atcꝫ in capitulo de oleis laxatiuis folijs quadragesimo q̄rto ⁊ sequēti vbi laxatiua ⁊ solutiua fieri poma docȝ salutifera Fomentūcꝫ seu fumigiū laxatiuum prestantissimum Preterea in libelli:qui pauperū thesaurus nominatur capitulo remediorū ad disponēduȝ ad idem salutifera multa cōtinētur . Puerorum insuper laxatiua Iacobus de dundis aggregator In sui de aggregatione opis tractatu quarto folio vigesimo secūdo memorat notabiliter Instipticitatem iterea valēt: fel taurinuȝ Aloe Salgema ⁊ oleuȝ bene simul mixta :si ex ea cōfectione lienis sūmitas siue inferior regio circuȝ iungatur. Ad idem recipe malue radicem:quā coque ⁊ cū bona pinguedine suilla veteri minutim incisa ⁊ mixta ⁊ in olla terrea simul cocta furfure modico imposito :tepidam balbutientis stomacū superpone :leniter ventrē mouebit Item mene salse cum taurino felle tepide vmbilico illite aluum soluunt . Item ad solutionem superius per vomitū vel inferius per egestionem . Recipe fel taurinumterbentinam aloem que instar ceroti cōfecta si vis mouere superius pone super stomacū Si inferius super vmbilicum . Item instipticitatē . Recipe malue radices :quas coque ⁊ cum axungia cūfice suilla. De ide Re-

cipe patellam cum furfuris parum hec simul cōfecta stomaco ca/
lida applicabis. Rursus vnguentuʒ bonū laxatiuū ventris quo
vmbilicus vngatur in q̄ɫtitate auelanae. Recipe meʒereon succi
absinthij: succi mercurialis: succi cucūeris asinini: succi esulae. an̄
ōʒ. ij. eleterij: succi cataputiae an̄: ōʒ. ij: succi ellebori albi: ⁊ nigri
an̄. ōʒ. ij: succi iterioris sqlle: succi ficiāis an̄. ōʒ. ij: succi radicis
ebuli: succi corticis mediāi sābuci an̄. ōʒ. ij. lactis titiali. ōʒ. v. cāo
millae. ōʒ. iiij: succi herbe iue. ōʒ. iij. nucis vōicae. ōʒ. ij: succi her
modactilorū: a corij brionie. an̄. ōʒ. iij. diagridij. ōʒ. ij. Isti succi
misceāt̄ cū pulverib⁹ rerū q̄ indigēt pulueriʒatione: ⁊ incorporē
tur cum axungia porci maris: ⁊ cū cera vnguentum fiat: quod vē
treʒ soluit Si vel tm̄ pulsus vngatur. Rursus vnguentū: quo so
la manuū vnctio facit euomere: pedum vero facit assellare. Reci
pe ellebori albi: ⁊ nigri hermodactilorum: acori: iusquiami: succi
semperuiuae succi brioniae an̄. pulueriʒanda pulueriʒent̄: ⁊ ista
oīa cum suilla axūgia vetusta conficiātur si nimium duxerit: locus
vngatur cum populeon. Rursus alibi sic repperi. vʒ. Recipe el
lebori albi: ⁊ nigri: hermodactiloꝝ tapsiae: iusquiami: acori succi
semperuiue brioniae. an̄ partes equales. ista oīa misceantur Et
cum axungia veteri suilla conficiantur: ꝓuocat vomitū extra po/
situm. Si ex quouis felle ab vmbilico superius liniatur: ab vm/
bilico vero inferius ꝓuocat secessum. Similiter yera rufini cum
olei amurca inuncta superioribus lacertis brachiorum ꝓuocat
vomitū. Inferioribus vero lacertis inunctis brachioꝝ: ꝓuocat
secessum. Iteʒ vnguentū laxatiuū. Recipe aluminis de pluma
ōʒ. ij. salis gēme. ōʒ. i. butiri qđ sufficiat. Tragea experta ad edu
cenduʒ humores flegmaticos: grossos: ⁊ viscosos de stomaco: ⁊
iuncturis. Recipe turbith boni: ⁊ gumosi ōʒ. x. hermodactiloꝝ
ōʒ. v. cerē. ōʒ. iiij Sene anisi feniculi an̄. ōʒ. ij. ʒuccari albi: ⁊ du/
ri ad pondus omnium.

De humiditate ⁊ fluxu peculiarj caput. xxvj.

Fluxus: ⁊ humiditas nihil aliud est nisi stipticitati: ⁊ sic
f citati nimia contrarietas. Huius egrotationis curam
Paulus begellardus cū auicena Rasi Mesue Et

Galleno in capitulo.xiiij.de fluxu infantiũ folijs vigesimo Et se quenti:atqȝ vigesimoquinto in capitulo eoꝝ que sedant fluxum atqȝ in eoꝝ capitulo:que sanguinem restringunt Et ventrem cõ stipant folio.xiiij. Gulielmusqȝ placentinus de saleceto. In operis de sũma cõseruatiõis ⁊ curatiõis capitulo cẽtesimo vigesimo octauo de fluxu ventris folijs qnquagesimotertio:⁊ duobus sequentibus:diligentissime docuerunt. Jacobus de dũdis patauinus aggregatoꝛ fluxui ventris in pueris contrariãtia memoꝛat ĩ tractatu tertio capitulo.xv.folio centesimo quinquagesimo septimo notabiliter. Preterea lepoꝛis maris coagulũ sup ventrẽ tepidum ꝓderit emplãstratũ. Itẽ capꝛe pilloꝝ vstoꝛũ fumigiũ fluxum sedat. Itẽ puluere coꝛnu ceruini vsti foꝛamine ani aspso fluxus sedatur. Fabe in acri aceto bene cocte ⁊ sup Isopbagum:⁊ ventrẽ tepidae emplastratae fassiato puero cũ It cubatũ multuȝ stringunt. Similiter rosmarini folia in aceto bullita deĩde sup vẽtrem tepida emplastrata valde cõstipant. Idem suffumigatio facit decoctionis poꝛꝛoꝝ. Ad idem recipe peluim vnam fabarum cum coꝛticibus que ĩ aceto acerrimo bulliant Et ex eis sic feruẽtibus fiat stuffa sub ano ter vel quater. Altera stuffa vtilis ad strigendum recipe tbus albuȝ mirrã rubeã:⁊ rosmarini ligna sicca: ex quibus sup sellulã recluso ano sedẽti patienti fiat fumigiũ per dies septẽ vel nouẽ:vel plures donec opoꝛtuerit. Item Masticinum oleũ fluxũ sedat: olei aũt masticini si opus fuerit compositionem In salubꝛi nostri folio trigesimoquarto lege:disceqȝ foeliciter.

De vtroqȝ thenasmonis genere caput.xxvij.

Thenasmon nihil aliud ẽ nisi egrotatio cũ egerẽdi cõtinua:⁊ vt plurimũ frustrata volũtate cui⁹ egrotatiõis vt ĩ capitulo sextodecio de ĩfantiũ thẽasmõe. Idẽ distiguit bagellardus pꝛĩcipalr̃ due sunt speties.vȝ.ṽa ⁊ nõ ṽa:quocirca cũ aliebate Serapiõe:Ysaac:⁊ Gallẽo plĩma ĩ eodẽ capl'o docet remedia. Itẽ auicena ĩ ei⁹ voluminũ locis plurib⁹:⁊ nr̃ Michael folio ducẽtesimo vigesimotertio. Preterea Jacob⁹ de dundis patauin⁹ aggregatoꝛ thenasmoni ꝯrĩãtia memoꝛãt. In sui de aggregatione opis tractatu tertio capitulo.xv.

Interea Plinius iccirco moerito audiatur thenasmos.i.crebra: et inanis: inquit: voluntas egerendi tollitur poto lacte asinino. Item capilli veneris aqua ieiuno stomaco proderit epota. Idem herba mercurialis operatur in aq comuni ad decoctionē bullita. deinde illius iuris recipe duas scutellas: i quo pone poculum vnū olei cōis optimi: et simul misce. haec medicina sine sale detur Ieiuno patienti: et in egrotationē pcipue pderit q vulgariter dicit mal de pmiti. Ad idem Recipe vnū ouū: qd in vase paruo terreo pone: et acetum albū acerrimuz superfunde. et igni pone ad bulliendum. Sed parum bulliat sub aceto. deide ouum excipe: et frange: et patienti vitellum ministra insorbitionem hoc omni mane fac vsqz ad tres terminos. primus autem termin⁹ sit vsqz ad tres dies secūdus ad quinqz tertius ad septē ad quem vsqz terminū nisi pderit non reiterabis. Alibi sic repperi ex ouo medicinā. Recipe duo seu tria oua: que i aceto albo acri coque donec dure fiant deinde munda ipsa a corticibus Et quodlibet ouū incide p longū in quatuor partes: et pone in vna scutella: et statim acetuz recens superpone: et aromata que vulgariter spetie dicūt: et bene misce: et sic patiēti ministrā ad comedendū hoc si ter in triduo feceris egrotus liberabitur quod nisi fiat non reiterabis. Sed sic ad vlteriora erit pcecendū. Recipe vnā galinam nigrā: quam interfice: ac de pluma non tangens aquam deinde assa ipsam bene: postea fac eam bullire ad consumptionē et vicissim ius quottidie dabis patienti: et valde pderit. Ad idem Recipe peluim: seu testum terreum nouū: in quo pone prunas ignis. deinde Recipe sex vel septem ficus siccos: et ōz. iij. vel circa cere nouae: ac thuris tantūdem: et foliorum septem arridi rosmarini que omnia pone super illas prunas: et ex fumo in sella fac balbutienti fumigiū qd nempe si fiat ter in triduo liberabit. Ad idē fomētū seu fumigiū siliter fiat ex sorico in aceto bene bullito. Ad idē Recipe duo vel tria oua: q i aceto ad idurationē coquāt deide abiectis albumib⁹ vitella tm̄ i scutella cū aceto et arōatib⁹ ɔfecta patiēti in cibū mistrabis h ter i triduo fac: et valde pderit. Item in thenasmonez: Ruta bullita: et expressa tepida locus em plastretur. In voluntatem frustratam egerendi sic oportet clistere

rizare. Recipe vnā scutellam brodij pulli galinacei pinguis: vnā vntiam zuchari medium scutellinum ordei seminusti: quod pone ad bulliendum in dicto brodio: atq3 etiam oui vitellum impone: et ciatum medium olei ro. Amplius herba mercurialis cocta cu3 oleo condita valet. Amplius Recipe vnū testum terreum nouū In quo prius pone cinerem calidum postea carbones accensos deinde Recipe lb. esq. ficuū siccorū et aliquātulum cere nouae: ac thuris et aliquot folia oliui benedicti: et super testum siue olla3 illam sic preparatam: et positam in vna sella latrinaria alta sedeat infans vel puer: vt suffumigetur. hoc similiter ter in triduo fiat: et liberabitur In febrē aute3 inde causatam. Recipe Taxonis adipem quo febricitantem inunge: et proderit. Item in febrem acutam Et epatis calefactionem in nostri salubris libri dica decimaseptima remedia nōnulla continentur in febris autem fine idest post paroxismi feruorem vngantur pectus: et humeri vnguento ex oleo violaceo amigdallis dulcibus: et axungia suilla recenti cō fecto.

De lapide in vessica generato et vrine difficultate caput. vigesimūoctauum.

I Apis aliquādo in balbutiētis vessica generatur quo interdum vrinae difficultas maxime causatur. Huius egrotationis remedia folio ducentesimo docet Auicena nosterq3 Michael folio ducētesimo sexagesimo quarto: atq3 Gulielmus placentinus de Saleceto in libri de summa conseruationis: et curationis capitulo centesimo quadragesimotertio folio quinquagesimooctauo. Rursus idem auctor Et in eiusdem libri folijs quinquagesimonono: et sequenti. In lapidem plurima scribit notabilia. Jacobus de dundis Patauinus aggregator puerorum lapidi contrariantia memorat in eiusdem operis tractatu tertio capitulo decimooctauo folio centesimo septuagesimosecundo. Rursus idem auctor puerorum difficultati vrinae contrariantia memorat in eiusdem operis tractatu tertō capitulo. xix. folio cētesimo septuagesimoseptīo necnō i salubris libri nostri capitulo de lapide: qui generatur i vessica pueri folio quinquagesimoseptimo plurima iccirco remedia continent. In-

terea Rasis in libro de egritudinibus iuncturarum: notabile cu-
dit capitulum de lapide In vessicis puerorum. Item plinius In
naturalis historie libri vigesimi: capitulo .xxiij. icirco merito au-
diatur Meu infantibus cum apio illitum imo ventri vrinas mo-
uet. Idem fit sexcupede virge foramini viuo iposito. Aqua frã-
gens lapidem in renibus vel vessica. Recipe succi saxifrage lb ij.
Millefoli: succi petrosilij añ lb .j. aceti albi puri facti ex optimo
vino tertiũ unum videlicet ʒ .ix. omnia simul misce ⁊ per allam-
bicum distilla ⁊ quod inde fluet In vitro bene clauso ad vsũ ser
ua: ex hac aqua da patienti ad bibendum mane Ieiuno stomaco
proderit Insuper post cibi aliquantam digestionem dare in me-
ridie vesperiqꝫ post merendinã ⁊ ante cenam. Ad vrinandũ re-
cipe vernaculo inqꝫ sermõe rapanellũ: quẽ tunde ⁊ succũ extrahe
quẽ puero dabis ad bibendum ⁊ cito vrinabit.

De vrine fluxu ⁊ stillicido caput .xxviiij.

Dicto de causis difficultatis atqꝫ de ipsa puerili vrine
difficultate. successiue dicendum nunc est de ipsiꝰ flu-
xu: quocirca ante omnes Auicenam folio ducentesi-
mo ⁊ achatem suum folio ducentesimo sexagesimo se-
xto atqꝫ bagellardum. In capitulo vigesimo de impotentia con
tinendi vrinam ⁊ minctu in lecto folijs vigesimo secundo ⁊ sequẽ
ti duco consulendos: necnon Gulielmum De saleceto capitulo
centesimo quarto folijs quinquagesimo octauo ⁊ nono. Iacobꝰ
autem de dundis patauinus aggregator: puerorum distillationi
⁊ mictui in lecto contrariantia ab Auicena quidem plinioqꝫ pre
sertim sumpta: tractatu tertio capitulo decimonono folio centesi
mo septuagesimooctauo mẽorat notabiliter. Preterea belitro-
pij folia maioris: qd Syriasim vocãt: balbutientibus seu pueris
imo eoꝝ distillationibus illita medentur. In ipotentiã retinendi
vrinã. Recipe ciperi. ʒ .ij. nigelle sinapis cardamomi nasturtij.
añ. ʒ. i. puluerizãda: puluerizent: ⁊ cũ oleo ompbacino distẽpe
rẽtur: ⁊ priꝰ qꝫ cubatũ It ex hoc liquore ille sorbeat: cui opꝰ fue

rit:⁊ deide mane stomaco ieiunio. Ad idẽ Recipe par sanguinis
draconis:⁊ subtiliter pulverizatũ in vino: vel alio quẽ malluerit
liquore lacte excepto bibat puellus.

De hernia: ac testiũ tumefactione caput.xxx.

b Erniae: seu crepaturae puerorum causas bagellar-
dus indicat in capitulo vigesimoprimo. de ruptura:
seu hernia folio trigesimotertio vbi successiue Juxta
sententias Dioscoridis: Auicenae: Serapionis: Et
Galieni: remedia memorat vsqꝫ ad capitulum vltimum de pru-
ritu. Item in libri salubris nostri capitulo de hernia folio sexto-
decimo: necnõ trigesimosexto:⁊ quinquagesimotertio: atqꝫ in li-
bri de egritudinibus iuncturarum rasis capitulo de crepatura
puerorum:⁊ in Petri de argellata libri folio. Ad idem
recipe fabas excoriatas: ac tritas:⁊ i vino albo austero calido cõ
fectas emplastrum huiusmodi vbi opus fuerit superpone mutã
do bis in die Et super ferat sublicagulum adhoc aptum p dies
xxx. Rursus rutae folia tria calefacta Et emplastata atqꝫ sepius
in termino. quindecim vel sexdecim dierum proderunt iterata.
Item radices herbae magnae quae nascitur in locis palustribus
Et habet folia instar ensis longa lata:⁊ acuminata cõtusae iuuãt
emplastatae. Amplius si intestina. vꝫ. descenderent in testiculos
Recipe porrorum semina:⁊ ea coque in seuo ircino: quod cum
dictis seminibus sufficienter mixtum tepidum:⁊ super emplasta
tum iuuat. Item leporinum stercus cum melle mixtum iuuat em
plastatum. Ad idem caprae caput coctum cum pelle:⁊ comestũ
ac eius ius epotum iuuat. Emplastrum in rupturam. Recipe fi-
cuum: Aloes: Masticis: boli. arme. coloquintidae litergiri. añ.
õʒ. v. Amõi: visci quercini añ. õʒ. v. vtriusqꝫ aristologie: mirrae:
thuris: terbẽtine: galle. ro. gumi. ara. Radicis cõsolide maioris
bdelij: Sarcocolle. añ. õʒ. ij. hec: vt cõuenit: simul mixta Juuãt
ẽplastata. Rursus ẽplastrũ i rupturã pueri: qđ fieri qđẽ dꝫ i pri
mis. pri⁹ tñ fiat balneatio diligẽter ⁊ bracale:⁊ rupture suppone

terbentinam cum pauco sarcocolle tẽperate ⁊ liges bracale stri-
cte ne cadat ẽplastrũ. iaceatq; patiẽs supinꝰ vsq; ad dies xij. vel
plures si oportuerit eius dieta sit tenuis liquida ⁊ digestibilis ⁊
In omni ipsius cibo ponatur galla ⁊ maior consolida ⁊ succꝰ ra
dicis brusci ⁊ custodiatur ab ira Rursus emplastrum pro crepa
tis. Recipe picis naualis liiergirij cere albe ⁊ rubee colophonie
armoniaci galbãi an. ʒ. v. visci q̃rcini ʒisi mirre thurisi añ. ʒ. iiii.
boli armẽij nucũ cupssi añ. ʒ. j. gallaꝝ ʒ. ij. terbẽtine ĩ aceto lo
te ʒ. j. sãguis hũani ʒ. iiij. acatie sãguis dracõis mumie añ. ʒ
iiij. Itẽ ẽplũ;. In rupturã. Recipe picis naual picis grece cere
albe ⁊ nãlis ʒ. iiij. galbãi arõatici oppopon serapini bdelij oĩu;
añ. ʒ. ii. masticis olibani sarcocolle vernicis sanguinis draconis
mumie boracis calami armotatici: lapidis calaminaris aspalti bo
li armẽij litergirij sumach nucis cupressi gumi edere aloe epatici
mandragore aristologie longe. ⁊. ro. terbentine consolide maio
ris ⁊ minoris omnium añ. ʒ. j. Aqua ad crepatos. Recipe con
solide maioris ⁊ minoris: caude equine: Radicum brusci radicũ
cressonij cucurbite herbe ⁊ radicis filipendule añ: que distillent̃
ad allambicum Item in rupturam siue crepatos ⁊ carnes cor
ruptas ac Incisas ⁊ oĩbus mirabiliter ꝯuenit crepaturis: adeo
vt infra semptem dies sanum ⁊ allacrem hominem Reddat: La-
us deo. Recipe picis maualis ʒ. iij.: litergirij cere albe ⁊ rubee
colophonie armoniaci seraphini bdelij masticis celamine añ. ʒ.
iij. visci quercini ʒ i j. terbentine ʒ. ij. vermiũ terrestium ʒ. iiij.
galle ʒ. j. Radicis consolide maioris ⁊ minoris lapidis emathi-
this gipsi boli armenij mirre olibãi aristologie longe ⁊. ro. añ. ʒ
ij cruoris hominis recenter flobothomati lb j. Sanguinis draco
nis mumie aloes cabalini ʒ. vj. cõfice sic. pellẽ arietina; recentẽ
sine pillis frustatim ⁊ minutim Incisa; bene coque: adeo vt tota
liquefiat ⁊ aquam liquefactionis eius pone in olla in qua p̃dictũ
coque medicamen: Et primum viscum pone: in ellixatura pellis
⁊ ad tertiam partem iam de coctum paululum moueatur De in-
de iter vallati liquefiant cera alba ⁊ rubea ⁊ pix In aliaq; patella
liq̃facta collent̃ et ponant̃ indicta ellixatura et postmultã decocti
onẽ addat̃ t̃bẽtina de ĩde litergiriũ ⁊ bñ moueat̃ ne q̃d adhereat

cacabo. Deinde addantur colophonia: masti: : mirra: ⁊ olibanũ Deinde ab igne deponatur: ⁊ tũ ster super lentos carbones: ꝓponantur res gumose. vȝ. galbanum: armoniacũ: cera: ⁊ galla: Postea iterum super ignē reponatur: ⁊ addantur vermes bene triti. Deinde gipsum. Postea bolum: deinde ab igne iteꝝ moueatur: ⁊ tunc humanũ cruorem impone: ⁊ cum spatula misceať ⁊ bene moueať: ne coaguletur: ⁊ est factuȝ. Cerotũ pro crepatis salutiferꝝ cōtinetur in libri pergulensis dica centesima trigesima septima. In altera facie.

De pruritu ⁊ intertrigine. caput. xxxj.

p Ruritus: ⁊ intertrigo: lȝ ex causis fiant quasi diuersis vtrũqȝ tamē vocabulũ excoriationē significat. Sȝ altera ex cōfricatiōe: altera fit ex sudore. In vtrāqȝ aũt remedia docet Bagellardus i sui libelli capitulo. xxij. De pruritu: aut pustullis: aut excoriatione accidentibus in coxis ⁊ cruribus ⁊ in toto corpore carta penultima ⁊ sequenti atqȝ Rasis in capitulo de pruritu: ⁊ vulnerib⁹ in coxis: ⁊ acumine vrine: ⁊ Plinius in libri historiae naturalis vigesimisecũdi calce capituli vigesimiprimi folio ducentesimo trigesimoquinto. Preterea in salubris libelli nostri capitulo de pruritu: ⁊ vulneribus i coxis ex acumine vrine icirco scilicet remedia continentur plurima notabilia. Jacobus interea de dundis Patauinus aggregator in sui de aggregatione operis folio excoriationi Et intertrigini itinerantium ex confricatiōe vel equitatione cōtrariantia memorat notabiliter eodēqȝ folio excoriatiōi cōtrariantia memorat ꝑpter scalpturam. Pruritui aũt cōtrariātia memorat folio. Ego mulieꝝ aliq̄s vidi farinā infantiũ subassellis Et coxis superponere aliquas lignoꝝ cariem prius scilicet leniter ⁊ bene tersis cũ siccis pānicellis acuminatiōibus.

De corporis colũnis. caput. xxxij.

c Rura sunt corporis colũnae voluntatis duces Timidoruȝ arma vtilia scilicet bellis auxilia. Si dextra negat Cruribus coxe sunt ac epistilia pedes ypostilia.

Puellorum alij sunt qui ante ambulant quam loquantur alij qui loquuntur priusquam ambulent et ij quidem sunt debiliores. Homo primum quadrupes ambulat postea tripes deinde bipes et si diu vixerit denuo tripes demum quadrupes nititur ambulare.

Unde versus.

Est quadrupes tripes bipes tripes quadrupesque
In terris animal. dic vbi repperiam.

Sed de huiusmodi gressibus nunc nequaquam est differendum. Infantem autem cum primum firmari coeperit manibus pedester aliquanto cum arrisu et plausu substenteretur. Postea cum se magis magisque stabilierit In pulpito locetur Ita vt se suis manibus digitulisque possit tenere. Cum autem iam firmatur oportet eum a tergo in faciem ducere Et vt pedes ad anterius moueat quasi ambulans cum pedibus stimulare. deinde alicuius scanni capiti est adherendus ad alterum autem est cibi vel rei quam cupiat aliquid ponendum Et si sic iam se bene firmauerit est dimittendus vt suapte ad cibum seu ludicrum quodpiam accedat. Tandem ad curriculum rotarum trium seu ad rotatum pulpitum est apponendus vel imponendus et vt se teneat admonendus atque per aliquot vices ne cadat tenendus. Postea cum iam casus parum vel nihil timebit Solus vt suapte eat se ad curriculum scilicet tenens vel dictum pulpitum est dimittendus. Interea que iccirco memorat Jacobus de dundis aggregator pueros scilicet citius ambulare facientia. In sui de aggregatione operis tractatu sexto folio ducentesimo quadragesimoquinto experientiae velim vadimonio comprobanda Et desunt obseruationes quibus ambulatio celleratur.

De reliquis vniuersalibus obseruantia et regimine circa corpus et animam discipuli iam bonis ominibus ac discipulae caput trigesimumtertium et vltimum est.

Asseret a salubri adeo erga liberos regimine parentum
m et nutricum vulgus aberrare vt ex fere adulta aetate motiua ad inmotam terribilem puerorum multitudo commi-

gret operepretium mihi nauandum velim vt eorum que noceant cōmuniter non int ellecta: prius deinde que auxilientur doctrina ꝓpagata cautiores fiant parētes Et nutrices: perindeqꝫ super/stites sint qui eoꝝ memoriam ⁊ nomina consanguinitatis cōmertio diutissime qđ vnū ne fiat quasi tempus repugnare nō potest seruēt incorrupta. Sciendum itaqꝫ primum est. ꝙ cum liberi incipiunt Et adbuc lactent: vinuꝫ nisi penitus ablactati fuerint eis nullo pacto debet exbiberi. Nam vinum in stomaco maxime nocet cum lacte mixtum balbutientibus qui cum inferius presertiꝫ labium ore includunt Et lambunt. Signum est nonnullius nisi sit nutrix ꝑcauta sinistri proxime futuri quare cum boc signum accidit diligenter a parentibus Et nutricibus debent custodiri Et quid sibi velit signum illud excogitari. In estate non fiat ablactatio: cum autem ratione qualitatis temporis seu ratione aetatis vel forsam alterius rei causa erit opus ablactare ministranda discipulis est caro pectoris pulli: teneri galinacei seu perdicis bene [illegible]cte: quā postqꝫ appetere coeperit. Mammarū eis suctio paulatim est minuenda ⁊ presertim per noctem suggere non permittantur. Coeterum si maxime repugnauerint: Mammarum ora absinthio liniantur: cuius amaritudine gustata: minus atqꝫ minus in dies appetent suctionem. Auicena naturale ablactandi inquit tempus est duorum annorum. Preterea de pueroruꝫ regimine in dieta: ⁊ moribus notabiliter Idem scripsit Auicena: quippe que valde parentes iuuabit non ignorare. Rursus Infen tertia primi libri notabile Idem auctor cudit capitulum de egritudinibus: que infantibus accidunt: ⁊ sequens de regimine infantium: qui mutantur ad aetatem pueritie. Gulielmus placentinus de Saleceto in eius operis: quod de summa conseruationis: ⁊ curationis appellatur primo libro capitulum primū cudit De conseruatione sanitatis a die conceptionis vsqꝫ ad vltimum vitae senij folio secundo. Rursus Idem auctor alterum librum totum scripsit de febribus: quo pro omnium generum febrium cura duco recurrendum.

Rasis In quarto Pueri inquit medicandi non sunt forti ventris solutione ꝛ coetera. De febribus autem auicena operam pstantissimam nauat in sui operis folijs tricentesimo quarto ꝛ pxie sequētib⁹ Jacobu⁹ de dūdis patauin⁹ aggregatori i sui ō aggregatiōe opis tractatu .v. folio ducētesimo trigesimo tertio egritudinib⁹ pueroꝝ cōtrariātia memorat notabiliter Rursus idē auctor: Infātib⁹ ꝯferētia memorat tractatu sexto: folio ducētesimo quadragesimo quīto: Sciēdū interea est nucis corticē: butiro implere ꝛ sup puelli ūbilicū locare ꝛ institis vincire multi esse causā Juuamenti: presertim si intestinis Infans affligitur nocumētis ¶ In puellorum febres. Recipe vermes terestes circa viginti: vnum rute manipulum: que purgata ꝛ mundata atqꝫ minutim icisa ipsa ruta: bulliant aliquantulum In oleo comuni: ex quo cuꝫ febris frig⁹ patiet puellus: Unge filū dorsi a collo vsqꝫ ad clunē ad ignem scilicet cum manu de orsum bene fricando ꝛ nunqꝫ sursum per plures vices. Item ex taxonis adipe vngantur febricitantes ꝛ sanabuntur. In idem: oculus cristi ad collum latus. iuuat. In febrem puellorum tertianam. Recipe masticem ciminū armoniacum aā: que bene trita simul incorporentur ꝛ cum albumine oui misceantur ꝛ super tempora ꝛ brachia ad cubita vsque emplastentur. Ineorumdem quottidianam. Recipe lini semen et lupinorum farinam ꝛ absintbium: que in vino billiant ꝛ super stomacum emplastentur ter vel quater tepida Infantis autem febricitantis frons: vngenda est lacte mulieris: vitis folio super posito ꝛ Alligato In febrilem sitim extinguendam. Recipe rosinarini flores Quos fac In aqua bullire In qua pone ʒucarum pulueriʒatum ꝛ vinum pomorum grannatorum ꝛ pastinacas in aqua fac bullire Quam deinde aquā febricitanti ministrabis ad bibendum sitis ēt p inde abigetur Si infantem egrotatio aggrediatur Cuius qualitas ignoretur. Corticem butyro Jmple Ut supra dictū est Itē scribe hunc psalmū videlicet. Dilexi: quoniā exaudiet me De⁹ vsqꝫ ad custodi oēs famulos ꝛ cetera ꝛ suffimiga cum musco ꝛ ligno aloes ꝛ liga ad brachiuꝫ hiberi dextꝝ si mas sinistꝝ si femīa. in idem Scribe hūc psalmum. vꝫ. Beati inmaculati in via ꝛ suffimiga cuꝫ mastice ꝛ liga similiter cū credulitate ad

brachium ſi mas dextrum: ſi femina ſiniſtrum: ⁊ ſanabit. Si de⁹ voluerit. vnus deus α ⁊ ω vna fides α ⁊ ω vnũ baptiſma α ⁊ ω De⁹ i nomie tuo ſaluũ me fac: ⁊ libera. And. famulum tuũ ab omni febre ⁊ nomia patiẽtem: ⁊ ſucceſſiue cum recta fide lege ad febres expellendas ſup patientem ſignando cum crucibus vt in libri pcioſi continetur dica quartadecia in qua experimenta ſucceſſiue quoqꝫ continẽtur in quottidianas febres. Item in omnes febres. Item contra febres quod pbatũ quidẽ eſt. Sequit̃ emplaſtrũ in febrẽ tertianam. Recipe ſandalloꝝ. al. ⁊ ru. ǒꝫ. ij. Roſe viol. añ. ǒꝫ. ij. farine ordei. ǒꝫ. iij. aloeſ. ǒꝫ. ij. cõfice cum ſucco ſolatri abſinthij: ⁊ aceti ⁊ pone ſuper epar.

q Ue ad corpus ptinẽt. Infantiae: ⁊ etati motiue ſcilicet peculiaria me iam vniuerſa puto memoraſſe. Age nũc de diſciplinabilitate qppe que eſt homini ppria ſcilicet in nimiũ adhuc etate tenera ⁊ ad eam pinde pleno: vt aiunt: vello nõdum idonea: nõnulla iccirco ſcilicet plibanda tractemus. Itaqꝫ cum diuinis pmũ celeſtibuſqꝫ caritibus pharmaceutica forſan ẽt mediante Jocundũ iam ⁊ exultantẽ homontionem noſtrũ viderim⁹ ptinus parentis animũ ad filij diſciplinabilitatem velim applicandũ. Quocirca Pithagoricus mos fuit: ac deinceps familiae ſucceſſionis eius: Recipiendi: iſtituendiqꝫ diſcipulos. In principio cum pueri ſeſe ad diſcendũ obtulerant eoꝝ ſtatim naturas moreſqꝫ coniectatione quadam oris ⁊ vult⁹ atqꝫ totius corporis phileo: habituqꝫ ſciſcitabatur: puerũqꝫ: q exploratus ab eo Idoneus fuerat recipi in diſciplinam qꝫpmũ iubebat: quapropter monuit plato vt inſpicerentur opera puerorum: ⁊ ad haec in ciuitatibus applicarentur affecti Ad que ſe ſe magis aptos exhibent in pueritia. Sic eniꝫ dixit perfectiora. In ciuitatibus haberi ſingula artificia Et aptius ordinari homineꝫ a legis latore: quãdo ſcilicet ad id iungitur cuius aptitudinẽ habet in natura. Siquidem Quintilianus inquit. Illud tamẽ in pmis Teſtãdũ eſt nihil precepta: atqꝫ artes valere niſi adiuuante natura. Ideo nature ſolertiſſimus Indagator Albertus. Siql attẽdat ſepe apparẽt iquit i pueris aptitudines morũ artificiorũ ⁊ negociorum que poſtea inadulta etate perfectius ab eis exerce

buntur. Quocirca haud incongrue dixit Loxus animae sedem esse in sanguine nō secūdum essentiam quidem. sed secundū operationem Et inclinationes affectuum eius. Spiritus enim qui vehicula sunt virtutū eius ex sanguinis generantur humore nec potest esse q vehctus non in multis sequatur motus sui vehctoris quippe que Sic apertius innuit Albertus alemanus dicens. Aspectus quidem est attendendus. Mellācolicos enim tristes Et graues dicimus: ac terribiles imagines habentes: et in ijs detineri ꝓpter sanguinis mellācolici grauitatē: et frigiditatem: ac horrorem. vnde imagines receptae efficiuntur horribiles. Sanguineum aūt ꝓpter sanguinis subtilitatem: et claritatē ac tēperatam caliditatem hoꝝ opposita videmus sentire. Collericū vero in iras facile mobilē et feruorē: et in ijs igneas formas videri ꝓpter sanguinis sui feruorē: et leuitatem ꝓpter qđ et ipsas passiones diffinimus ex sanguine q dicitur sedes animae: dicentes Qđ ira ē accensio sanguinis circa cor. Cum igitur mēbroꝝ figura: et habitudo generentur ex sanguine: et nutriantur: consequēs est: q ex ꝑpa habitudine mēbroꝝ aliqualiter cognoscantur inclinationes passionum: huiusmodi autem cognitio: siue scientia phisionōia a philosophis appellatur: quippe que moribus hominū: non necessitatem. Sed inclinationem imponit: quam tamē quilibet. Libero mediante arbitrio potest euitare. Phisionomiam Plinius. l. friuolam: et vanam putauerit nihilominus ego cum Aristotele: atq pluribus alijs viris amplissimis adeo ī causa esse diffinio vt neminem ad liberales artes: philosophiam presertim idoneum censeam nisi effigiei liberalia pariter liniamenta genesis: et primi precipui naturales affectus commendauerint. Nempe tam excellentem genium exigit disciplinarum Regina philosophia: de vera loquor: vt nisi omnimodo aetatis motiue iudicio acriter quidem examinaro acutissimeq discusso: neminem ad celestem philosophiam velim elligendum. Bone Deus: q futurę fuerant liberales artes comodiores: et perinde hominum vita beatior: nisi ab alienigenis ingenijs opprimerētur. Hinc vt puto est q Romanorum Imperator licinius litteras virus ac pestem publicam

appellabat: quippe Claudium: et Neronē romanos quoqꝫ pri-
cipes fuisse accepimus litteratos: quorum tamen prior vecor-
diae nobilis fuit: alter crudelitate atqꝫ omni scelerum genere con-
taminatus. Hinc est qꝫ Plato hominem mansuetum animal es-
se dicebat porro si cum natura foelici rectam quoqꝫ disciplinam
fuerit assecutus In diuinissimum: mansuetissimumqꝫ animal so-
let euadere. Sin vero non satis: aut non bene fuerit educatus fe-
rocissimum omnium: que in terris nascuntur animal redditur.
Quamobrem precipiebat diligenter Plato non debere legum
latorem Summopere necessariam pueritiae educationem post
ponere. Sed operam dare in primis Si rem hanc diligenter est
curaturus vt oīum ciuium ad officia queqꝫ: optimus vir elliga-
tur: elliganturqꝫ qui qꝫ maxime pro viribus educandis pueris
preponantur. Cum autem aetatis motiuae per phisionomiam
inclinationem coniectari volueris. Ante omnia considerandum
est. Si mas est de quo iudicium requiris: aut femina. Si mas est
vt Albertus quidem alemanus profitetur naturaliter vehemen
tis est impetus facilis odij liberalis apertus qui non facile hebe-
tatur vel circunuenitur re aliqua vel ingenio studiosus obnixus
magnanimus strenuus et reliqua huiusmodi videmus conueni-
re viris. Feminis e contra Misericordes timidas facile ceden-
des passionibus Laboris impatientes auaras subdolas Et mu
tabiles. Dextra Et sinistra deinde est attendenda. In feminis
namqꝫ dextra minor et maior est pars sinistra taꝫ in manibus qꝫ
in pedibus. In mare autem vt plurimuꝫ contraria omnia. Ma
ior pars dextra Minor vero sinistra. Siquis igitur mas pro-
prietatem in hoc feminae sortitus fuerit aut femina proprietateꝫ
maris certe signuꝫ est: qꝫ iactator est et mendax Sicut ipse partes
mendosum sibi sexum assumpserunt Et sic habemus primam et
generalem imspectionē. Unde siquis succedere ad specialem vo
luerit. Idcirco ipm cōsulat in ope de aīalibus Albertū alemanū
Aristotelē quoqꝫ Rasi Frācīscū asculēsem. Michaelē scotū at-
qꝫ in ope de hoīe Galeotū: q phisionomie qdē reꝫ a priscis nēpe

auctoribus dictã sic admiserũt: vt eam videant aliqua in ꝑte pre-
stantiorẽ reddidisse. Interea notandũ est: Illi qui per phisiono
miaʒ Iudicare voluerit vt nõ vnaʒ tantũ signorũ ĩtentionẽ. Sʒ
inquantũ valet ad ipsoꝝ aggerationẽ attendat: ⁊ si acciderit con-
trarietas: ipsoꝝ virtutes ac testimonia metiatur: Deinde iudicet
secũdũ plura ⁊ fortiora: Quocirca sciẽdũ ẽ faciei ⁊ ꝑcipue oculo
rum significationem omnibus alijs in fortitudine ⁊ firmitate pre-
stare. ꝓpterea nõ nullis oculorum que ad rem nostram pertinẽt
significationibꝰ declaratis reliqua ommitemus Oculi magni si
gnificant inertiã ⁊ stultitiã cũ malitia. oculi foris prominentes in
verecundiam significant ⁊ loquacitatem ac stoliditatem. In pro
fundo vero positi: calliditatem ac deceptionẽ Oculi magni ac tre
muli pigritiam et libidinem significant. oculi vero parui tremuli
⁊ varij libidinẽ ⁊ iracundiam significãt Oculi sursuʒ tendentes:
vt bouũ ⁊ qui cũ hoc etiaʒ videntur rubei: hominem pessimũ sto
lidum stultum et ebriosum significant. caprarũ oculis similes mo
do ne hoc propter multũ forsam accidat coitum: stoliditatem va
caruʒ quoqʒ similes amentiã significãt: oculi quorũ intuitus mu
lieris intuitui similatur: luxuriã pretendũt ⁊ inuerecundiã: quãdo
autẽ similes sunt intuitui pueri totaqʒ facies ⁊ oculi: quasi ridere
videantur letitiã significant ⁊ longeuitatẽ. pupille multũ nigre ti
midum ⁊ hebetẽ hominẽ significãt Quoruʒ palpebre cũ magna
frequentia cõtinuo claudunt ⁊ aperiunt timidũ ⁊ maniaticum eẽ
vel futurũ hominẽ significant. Sũt qui dicant de maxime signifi-
cantibus esse: chieromantiam quã ⁊ si plinius floccipendat tamẽ
eam Albertus pro phie quidẽ monarchia magnus appellatus
minime parum probãs in generalibus signis ponit Ego aũt nõ
tam que Albertus ipse probat neqʒ que pliniꝰ spernit q̃ʒ rei ve
ritatem sequor: fretus naturalium precipue Principe Aristote
le Theophrasto Auicena Heleno Iuliano philemone Rasi at-
qʒ alijs tũ priscis tũ neotericis viris amplissimis qui chieromã-
tiam olim exitu probante pensiculate accutissimeqʒ sunt professi
⁊ quoniã temporũ ne hominũ dicam iniuria Video nullũ iccirco
extare ꝑter librũ quẽ de chieromãtia Magister erhardꝰ rat dolt
de augusta diligenter ĩpressit Putaui nõ fore abre. Si que artis

ipsius disiecta: ⁊ iam data pessum inueni in compaginem vnā cō
ponerem: vt ⁊ hec ars aetati nostre esset dillucidior: perideq; di
scipulos idoneos litteris cōiectaremur. equidem cū horatio nec
rude quid ꝓsit: video ingenium.

Optat ephippia bos piger: optat arare caballus
Quā scit vterq; libens censebo exerceat artem

Ceca nempe res ē sine disciplina natura: ⁊ absq; natura discipli-
na. opereptium pauculis p̄libatis quasi generalibus cōiectatio-
nibus discipuli nobilis intellectus ⁊ nature: chieromantiam pro-
tinus orphanam quasi patrocinabimur. Itaq; discipuli nō adul
terine inq̄; . Sed legitime nerc: sincereq; phiae idonei: quasi ge
nerales cōiectatiōes sunt: ꝙ caput magnū poti⁹ tn̄ nō mōstruo
sum. sed corporis q̄titati ꝓportionabile: q̄; paruū habeat. Ca-
roq; sit lenis: mollis ad paucitatem potius: q̄; ad nimietatez ten
dens Et sit puer existens mediocriter inter pinguē: ⁊ macrū: Et
non multas habens in facie carnes. Huiusmodi equidem extre
mitatum minus dānabilem macritudinē modo ne sit preter natu
turam: q̄; nimiā pinguitudinez iudico. Color sit inter rubeū Et
album medius clarus: ⁊ lucidus: oculi aūt q flores anime iudicā
di sunt: Sint inter varios ⁊ nigros in qbus claritas cū ꝓportio
nabili humiditate transluceat. Frons inter magnā ⁊ paruam su-
perneq; angulata facies rotūda nares recte perpulchrae Et in
magnitudine equales aures paruae. In collo moderata grossi-
ties spatulae elleuatae dorsum quasi carnes non habens corpus
inter crassum ⁊ macrum albūq; paucam habēs ad mixtam rube
dinem. Recta statura manusq; ⁊ pedes inter magnos ⁊ paruos
Nōnulla p̄terea aliunde magis q̄; ex phisionomia bone mentis
signa in opere de ingenuis moribus Petrus Paulus Verge
rius Iustinopolitanus ꝑ acute qdem ⁊ elleganter congessit. In
terea pauca verba nobis potissimū signū placet ⁊ si qcquid puer
dixerit p̄meditate dixisse videatur quod phi nimiꝝ naturā p̄terē
dit: Siquidem zenonem stoicū dicere solitum accepimus. philo
sopho dignum minime esse Id verbum: quod nō fuisset mente
prius: ⁊ cogitatiōe intinctū. Id ipsum quoq; videt̄ Phocioni
placuisse cui⁹ erat sermo verboꝝ paucitate ꝑ breuis qdē: mult⁹

vero sententiarum magnitudine ⁊ grauitate. porro plinius. Idez orationi quod numis conuenire dicebat qui eo sunt prestantiores quo in minori materia plus valoris ac precij complectantur Sic optimuz genus orationis videtur Quo paucis multa sunt grauiter sapienter acuteqꝫ significata Hic lycurgi memini institutionis qui cū ociosi essent instituit Ut ex pueris alius caneret alius questionem aliquam accurata succinctaqꝫ responsione indigentem rogaretur Ut quis sit optimus īter ciues vel quenā sit hui⁹ rei actio qua quidem ex re cōsuefiebant statim abinitio ⁊ honesta iudicare ⁊ de ciuibus diligenter inquirere ac se se ꝓbos fore satagere Si quis aūt quesitus qui nā esset bonus ciuis autem qui minus probatus: desisset respondendo Animi signuz esse arbitrabat. oportebat enim responsionē breuem esse ⁊ cellerem cā ⁊ de monstratione concludentez quā ob rem qui minus rite vel negligenti⁹ respondisset plectebatur Docebat etiam pueros ea vti oratione que grauitatez haberet iocunditati admixtā ac sententie plurimū breui sermone cōplecteretur: diligenterqꝫ animaduertebat Si puer laudis affectu ⁊ verecundie passione tangeretur quippe precipue in virtute de inde in omni voluptatū genere adolescentulos alter alterum superare Sparthana ciuitas turpe nequaquam existimabat Pueros enim ab ineuntibus statim annis Aliquo stimulo ad gloriam duci volebat Ut ita ⁊ vituperatos dolor āge ⁊ laudes ad maiora proueherēt Quem vero hec ipsa non tangebant aut promouebant vt ab honore alienum ⁊ ad virtutem omnino secordem aspernabatur Optimum sane est in puero signuz ꝙ sedulo satagat aliquid agere vnde gloriam sibi putet emanare habet enim hoc optimum semper in se generosus animus ꝙ concitatur ad honesta atqꝫ neqꝫ spernendus est Qui verecundie statim rubore suffunditur confide īquit philosophus Fili hic est virtus color.

c Hieromantia autem est scientia Qua curiosiores nature indagatores experientie quippe: que rerū est magistra: vadimonio philosophi olim mores hominum sunt coniectati Iccirco videre primuz oportet man⁹

q̄ntitatē de ide q̄litatē p̄terea ſbſtātiā ⁊ rōez nā huiuſmōi magnā notitie partem cōferunt accidentia Sciendum tamen eſt q̄ manus magnitudo Interdum accidit ex magno labore Ideo qui multum laborant manus vt plurimum habent grādes Interdū vero accidit ex natura ex oſſiū ſcilicet neruorūq̄ȝ magnitudine et talis ſiue mulier ſiue vir naturaliter ſtrenuus eſt Interduȝ accidit ex carnis groſſitie. Tunc tales laſciui ſunt guloſi ⁊ ebrioſi ac naturaliter viles Si quis aūt habet manus groſſas ⁊ digitos circa vnguiū extremitates acutos Talis eſt cupidus ⁊ fallax Si qs vero digitos habet in extremitate latos Talis fidelis eſt ⁊ bonuſ ſotius Si quis habet manus tabulam latam gracileſq̄ȝ ac lōgos digitos Talis eſt vel eſſe poteſt egregius artifex In opere manuali Preſertim idoneus eſſet ad citarizandum ⁊ organizandum Si quis habet tabulaȝ manus paruaȝ ⁊ croſſos digitos taliſ idoneus eſſet ad formoſe ſcribēdū ⁊ ei apoſtematis morbi diſcrimē iminet: Si qs hēt manus :nō nimis magnas neq̄ȝ nimis paruaſ Sȝ ſuo corpori ꝓportionatas Talis aptus eſt in oībus ſuis operibus Si qs hēt paruas man⁹ muliebris eſt in factis ſuis ⁊ eſt in affectibus inſatiabilis ⁊ odioſus nūc diligit nūc odit: quaꝓpter In talibus nō eſt cōfidendū. Siqua mulier habet man⁹ viriles habere eam aiunt diafragma fractūȝ ⁊ locuȝ intumeſcenteȝ: q̄ue cum viro copulata: faciliter poteſt cōcipere. ſed part⁹ fruſtrabiť Si quis habet manus croſſas ⁊ pingues: Talis eſt hebes ingenio. Mulier autem habens tales manus: in appetitibus valde ē affectuoſa. Si quis habet manus graciles: talis eſt agilis in ſuis operibus ⁊ mulieres aliquas: ſȝ vnā precipue diligit vehemēter Et de alijs paucis quidem ad quas animum applicauit exceptis Parum curat. Siquis inuicem digitos habet non bene coniungentes talis verboſus eſt ⁊ mendoſus ⁊ a ſuis operibus diſcordat Siquis vir vel mulier non lineatas manus habet: talis eſt naturaliter diſpoſitus ad uiuendum ſicut heſtia niſi forſam de lete Linee fuerint propter laborem. Ideo de agricolis vel alijs laborioſis hominibus: Cauendum iudicium eſt ex hac arte proferre. In manu ſūt tres linee pricipales. vȝ. linea ſubīdica q̄ incipit ab indice ⁊ in auricularē ťminať ſecūda ē ſubpolica ⁊ hec eſt in radice

montis policis:tertia est linea media inter istas duas Quādo aū tem iste linee parū videntur. Signum est future nisi precaueatur epilepsie:linea sub indica:quando inter indicem ⁊ medium termi natur: talis morti est obnoxius repentine. Si vero eam aliqua intersecat linea per pendiculariter talis dispositus est vt aposteā te moriantur. Si linea subindica Incipit cū media: Signū sani tatis est ⁊ cōstantie Si eadem linea fuerit recta sine curuitate:talē significat esse veridicū si vero est interrupta talis fallax arguitur Si per eādem lineam extendantur plures parue linee. Talis est prouidus ⁊ cautellosus Si parue cruces fuerint inter eādē ⁊ me diam lineā Talis habebit magnos honores ⁊ i honore morietur Si linea vite de qua insuperioribus disseruimus in fine fuerit bif furcata talis duo vite genera sortietur celibem scilicet ⁊ matrimo nialem De linea aūt vite dubium quod inter auctores inuenitur Albertus alemanus soluit In operis de animalibus folio xxxiiij. Si linea subpolica fuerit cōtunua sine intersectione. Talis impro pria patria morietur Si vero disiuncta cōtrariū significabit Si parue inde linee videātur emanare Talis transibit mare ⁊ vix vel nūq̄ reuertetur Si autē in extremitate subpolicis fuerint parue linee se intersecantes in quibus sint due quasi stelle. Talis erit glorio sus secundū statum in quo est Si insuperiori parte manus sub indice Appareat quasi stella: Religionis vel probitatis est testimo nium Si inter policē ⁊ subpolicā sint multe linee quasi per pen dicularitet tendentes versus subpolicā Talis erit diues Si ibi fuerint multe parue cruces:nō perpendiculariter Iste multa pa tietur pro diuitijs Et prox erit cupidus alienarū Sūt preterea plurimi qui lineā magnam quratā habēt incipientē quasi a restri cta ⁊ se per mediam manus longitudinē extendētē usq̄ ad me dium digitū ⁊ tales sunt cōmunes amici vtilia cōsulentes cogita bundi pusilanimes insotiabiles paucorū verborū ⁊ simulatores q in agricultura ac edificijs delectabunt pinde hec linea aquibus dā vocatur saturnina Si circa moturā policis sit linea ad modū recte ꝯposita ex multis lineis ⁊ plures ibi appareāt quasi fenestre talis diuitias obtinebit. Polex habet duas tm iuncturas Si li nea iuncture policis que est iuxta manū fuerit ꝯtinua Talis erit

diues: et gloriosus. Si linea iuncture policis iuxta vnguē oīno fuerit circuēs totū policē orbicularis testimoniū mortis est violē te: et si in vna pte discōtinua fuerit. In alia cōtinua: Talis magno discrimini erit obnoxius: vel forsam ei caput amputabitur: huius modi aūt oīa sic intelligēda sunt si sint cum hoīs cōstellatiōe con cordia: cū qua ēt libero tñ arbitrio semper: vt in supiorib⁹ est enu cleatū: pstantiori nō necessitatē. Sed inclinationē iponūt. Si in ter primā: et secūdā iuncturā: nō sint alique lineae: talis nō erit in geniosus: perindeq; nequaq̄ litteraturae idoneus: Qui sunt na turae venereae habent lineā triplicē: tendētem a police versus in dicem tales aūt sunt bonae fortunae: bona ppria non oīo cogno scentes delicate viuentes: fortunati large expendentes: et faciliter ad mulieres animū applicātes: coitū cupientes: perideq; adul terinam plem: vt plurimū: nutriētes ab omn b⁹ fere dilecti: faciei venustatē: Sermonisq; leporem habētes. Si in parte interiori inferiori: laterali manus: fuerint alique lineae: tot ille habet vel ha bebit vno tēpore cōcubinas: quot ibi sunt lineae: Siqs vult sci re quot filios habebit: lineas numeret sub palma manus in later et tot erunt sibi filij scdm Theophrastū: Si copulabit. Interea sciendum est q̄ index medius: annularis: et auricularis habent tres iuncturas: Si in qualibet iunctura nō fuerit nisi vna linea il le cito violēter morietur: Si duae fuerint ibi lineae eque distātes bonū signū est: et significāt pbum hominē: et veridicū: Si in mō te indicis fuerint alique figure paruae: vel signa: ij sunt: vt pluri mu; pauperes: ac debiles vana: et puersa cogitantes: ac dānum patientes: Si autem in monte medij fuerint alique figure parue vel signa: Ij sunt nobilium pecuniae congregatores: et egrotatio nes plurimas patientes. Si vero fuerint in monte annularis ij sunt benigni: iocundi: multis operatiōibus apti. Sed cito irasci biles: et cito a quacunq; re tedium recipiētes: habebunt plures inimicos. Sed ab eis non offendētur: immo eos ipsi superabūt sicut sol superat nubes. Si autem in auricularis monte fuerint: Ii sunt fornicatores vxores alienas cupientes: viles: et vilia cogi tantes. Qui sunt Iouialis naturae habent plures lineas. In in dicis radice: et q̄ alibi pulchriores: et presertim cum linea natura

liter tendit ad dicti digiti partes Tales sunt sapientes fideles bo ni ⁊ morigerati Et si dicte linee fuerint apparētes Dignitatē ⁊ ꝑ/ lationem significant. De huiusmodi manus situ Hoc peculiari/ ter bonum dicitur ꝙ si ibi fuerit o vel scutum ij sunt nobiles sa/ pientes ⁊ circumspecti In omnibus alti animi clari Intellectus atq; scientiarum interpretes Si di dicerint vniuersarum preser/ tim artium rararū ⁊ reconditarum Et sunt valde amabiles. Sz non econuerso Quia propter inuidiam nullos habebunt fideles amicos O Inuidia nemica de virtute Che a dei principij volen/ tier contrasti Per qual sentier chusi tacita intrasti. Petrarcha conqueritur In vltima autem iuuentute habebunt summum ac nobilem statū Eruntq; Regib⁹ ⁊ principibus noti qppe vt⁹ ēt abdita latere non potest. Ab infantia vsq; ad iuuentutem vltimā erunt egeni de inde ditabuntur Si autem talis o vel scutum fue/ rit in monte medij ij erunt in tota vita sua diuites ⁊ a mulieribus dilecti propter quas interdum damnū substinebunt eruntq; ani mo perspicaces ⁊ plurimarum artium inuentores ideo a ꝑinci pibus erunt dilecti Qui autem sunt nature mercurij Si habe/ ant lineas non apertas. Sed obscuras in auriculari. Tales sunt leues homines fures tediosi in puri Inordinati mendaces expo liatores: Insidiatores: Iniusti scelerati Ad maleficia prompti qui licet puniti pluries fuerint. Deindeq; dimissi ad iterum pa/ tranda scelera reuertuntur: atq; eorum audacia: moerito temeri/ tas potest appellari. Si autem sint predictae lineae pulchre: ⁊ cla re: tales elloquentes sunt Et sermocinatores Ingeniosi profun dorum archanorum contemplatores. Ualde secreti. Cum autē in manu appareant varia signa Et exinde varia significantia tunc iudicandum est. Iuxta plura ⁊ fortiora: quia illa preualent pau/ cioribus Et minoribus. Si quatuor digitorum In cuiuslibet media iunctura fuerit vna tantum linea Et in duabus alijs iun/ cturis duae fuerint. Tali discrimen iminet vnum oculum ammit/ tendi. Siquis habet manus valde rubeas nisi propter solez sic sint vel aliam accidentalem causam siue Mulier siue Uir. Ille sanguineus est. Si lineae In manibus rubeae fuerint: ⁊ manus non Et si fuerint lineae late. Talis est luxuriosus Et hoc signum

144

non fallit atq3 est ad cognoscendam virginitatẽ certissimũ maxi/
me si cum hoc nasi pillula diuisa digito subdita dignoscatur. Ita/
q3 si lineas homo adhuc inquã Juuenis habeat manuum graci
les Et non latas vel rubeas. Talis tam vir q3 mulier est adhuc
virgo. Sciẽdum insuper est q quilibet digitus subiectus est suo
planetae. Digitus medius Saturno Index Joui ãnularis vel
cordial' Soli Auricularis Mercurio polex Veneri. Unde illi
Saturnini iudicantur qui plura Et patentiora signa habent in
monte medij presertim tendentia vel potissimũ tangentia iunctu/
ram manuũ contiguaz medio digito. Sicq3 iuxta suos planetas
de digitis reliquis est iudicandum. Siquis autem pariformiter
habeat plura signa In triangulo man9 est nature martis ⁊ qui
in manus pinguitudine plura similiter signa habuerit est naturae
lune. Quae aũt sint ex Saturni natura affectiones que q3 ex Jo
uis Et reliquorum planetarum per superiora claruz admodum
fuit. Digitorum nomina sunt polex q reliquis quidem crossitie
polleat Et fortitudine index ab indicando. Medius quia in me
dio digitorũ sit Annularis siue cordialis q ex corde anathomiae
īqsitiõe digitus ille procederẽ videatẽ. Hinc est q ãnulo quasi vin
culo ad fidei sponsionem circundatur. Auricularis q auribus
magis q3 reliqui inseruire videatur sunt nominati. Judicia autẽ
que per litterarum in manibus figuras ellici possunt quoniam in
predicto de chieromantia libello exquisitissime sunt enucleata su
peruacaneũ duxi recensere. Qui sunt ex natura lunae. Si habẽt
in mẽsa manus hoc signũ bene clarꝫ.v3. . Tales in prima aeta
te sunt egeni In secunda diuites. Deinde ad inopiam. denuo ad
opes reuertentur Et sic si diu vixerint status per plures eis vi/
ces mutabitur sicut lunae crescenti.v3.ac decrescenti. Si valde
ad restrictam in monte manus sit quedã linea ascendens a Radi
ce brachij Significat hominez non habere fideles amicos.l3. sit
ipse fidelis humilis Sapiens Et morigeratus. Ideo nequaq3
ijs ꝯfidat quos sibi amicos putat. S3 p se ip3 negotiẽt Jjs ⁊ alijs
supi9 q3 a nobis fieri potuit breui9 signis explicatis. Scil3 huius
mõi freti ꝯiecturis liberales p̃mũ pueros a mecãicis segregem9
nec nr̃is q̃ p̃stantissime sunt patiamur artib9 mecanicis idoneos

pueros inmisceri: quod simile nimirũ mihi videretur: ac si suem velimus eriminiũ siue Scarabeonem: apem facere. Nempe nullae inter litteratos homines simultates: nullae inimicitiae: nulla odia: nullae: Si par pari redderetur: essent inuehctiuae Sigdez sapientis liberũ animũ: huiusmodi quasi cathene nõ tenẽt. Atq; sapienter Monuit Aristipus. q que naz pueros oporteat discere Rogatus. Respondit ea que vsui viris futura sint. Digna sane philosopho viro sententia. Ea enĩ vsui sunt futura viris: ad q̃ se magis aptos exhibẽt in pueritia. Quocirca nõ dissentiẽs Aristoteles genialem disciplinam: optimũ censebat viaticum ad senectutem. Itaq; natoruz parentes presertim pauperes moneo: vt quos mecanicis artibus seu agriculturae Idoneos coniectãtur ad eorum meliora sollicitent scilicet quoꝝ maxime aptitudinẽ habent a natura nec turpi natos veterno torpescere patiant̃ Quippe secordia nature vires pimit Et nihil agendo: vt inquit recte cato: Male agere homines discũt Sensus enĩ ⁊ cogitatio humani cordis ad malũ ꝓna sunt ab adolescentia sua. Nimirum recte monuit auctor moralis.

Cum tibi sint nati: nec opes tunc artibus illos.
Instrue quo possint inopẽ defendere vitam
Rursus iccirco ait. Disce aliquid. Na cũ subito fortuna recedit
Ars remanet vitãq; hominis nõ deserit vnq̃
Exerce studiũ q̃uis perceperis artem
Ut cura ingenium Sic ⁊ manus adiuuat vsum

Ibi ꝓcul dubio de disciplinabilitate mecanica ⁊ agricolendi studijs Intellexit Porro sunt artes illae ad hoiũz maxĩe vitam necessariae: maximeq; perinde antiquo more laudande. Attamen si liberos ad liberales prorsus artes natos perspexerimus totis exorgizo viribus ne a philosophiae lactifluis fontibus subtrahantur. Sed cum primum linguam soluerint eruditioni statim applicentur. Si quidem summus Romanae iuuentutis moderator Quintilianus Quidam litteris inquit Instruendos q minores septem annis essent non putauerunt ꝙ illa primum aetas ⁊ intellectum disciplinarum capere ⁊ laborez pati possit. In qua sententia Hesioduz fuisse: plurimi tradunt qui ante grãmaticum

Aristophanem fuerunt nam is primus negauit esse huius poe-
te Sed alij quoqz auctores :īter quos Eratosthētes Idem p̄ce-
perunt . Melius autem: qui nullum tempus vacare cura volunt
Ut chrisippus nam is: q̄zuis nutricibus triennium dederit tamē
ab illis quoqz iam formandam q̄z optimis institutis mentem in
fantium iudicat Cur autem nō pertineat ad litteras etas Que ad
mores iam pertinet neqz ignoro toto illo De quo loquor tempo
re vix tantū effici q̄ztum conferre vnus postea possit annus Sz
tamen mihi Qui id senserunt videntur non tam discentibus In
hac parte q̄z docentibus pepercisse Quid melius alioqui facient
ex quo loqui poterunt Faciant eni aliquid necesse est aut cur hoc
q̄ztulumcunqz est vsqz ad septem annos lucrum fastidiemus. nā
certe q̄zlibet parum sit quod contulerit etas prior Maiora tn̄
aliqua discet puer eo ipso āno quo minora didicisset hoc per sin
gulos annos prorogatum insummā proficit ⁊ q̄ztum in infantia
presumptum est temporis adolescentie acquiritur Idem etiā de
sequentibus annis preceptum sit Ne quod cuiqz discendum est
Sero discere incipiat Prelabētis temporis fuga q̄z sit Irrepa
rabilis docet collumella Ciuitatē profecto non lapides Sed ho
mines faciunt Homines vero a tenera etate quem admodum ar
bores a teneriorib⁹ curandi sunt ⁊ ad frugem optimam dirrigen
di Non ergo perdamus primum statim tempus atqz eominus
ꝙ Initia litterarū sola memoria constāt que non modo iam est
in paruis. Sed tum etiam tenacissima est. Non sum adeo tamen
in prudens vt instandum teneris ꝓtinus acerbe putem exigāqz
plenam operā. Nam id in primis cauere oportet Ne studia qui
amare nōdum potest oderit Et amaritudinem semel ꝑceptam ēt
vltra rudes annos reformidet. Ludus hic sit Et rogetur Et lau-
detur Et nōnunq̄z fecisse se gaudeat aliquādo ipso nolēte docea-
tur. Alius cui inuideat cōtendat interim Et sepius vincere se pu
tet p̄mijs que capit illa aetas euocetur. Parua docemus. Insti
tuēdum oratorem ꝓfessi. Sed est sua etiam in studijs infantia ⁊
corporꝝ fortissimorꝝ educatio a lacte cuiusqz initiū ducit. Ita fu-
turus elloquētissimus edidit aliquando vagitū Et loq primū in-
certa voce tēptauit Et besit circa formas litterarꝝ. Rursus idem

Quintilianus. Neq; enim mihi illud saltem placet: quod fieri in plurimis video: vt litterarū nōia: ⁊ cōtextū p̄riusq; formas paruuli discāt. Obstat agnitioni earum nō intendētibus mox animū ad ipsos ductus dum antecedentē memoriā sequūtur: que causa est p̄cipientibus vt etiam cū satis affixisse eas pueris recto illo quo p̄mū scribi solent cōtextu vident. Retroagant rursus ⁊ varia pturbatiōe pturbēt donec litteras q instituūtur facie norit nō ordiñe: q̄propter optime sicut hominū pariter ⁊ habit⁹: ⁊ nomīa edocebūtur. Sed qđ in litteris obest Sillabis nō nocebit. Nō excludo aūt id qđ est notū Irritande ad adiscēdum infantie gratia eburneas etiā litterax̄ formas in lusum offerre vel siquid aliđ quo magis illa aetas gaudeat Inueniri potest qđ tractare intueri: nomiare iocūdum sit. Cū vero iam ductus sequi ceperit: non inutile erit eas tabellae: q̄; optime insculpi: vt p illos velut sulcos ducatur stillus. Quocirca tria Aristoteles pueris dicebat eē necessaria Ingeniū exercitationē: ⁊ disciplinam. Lycon aūt Astianactis filius traodēsis vir elloquēs: q educādis īstituēdisq; pueris maxīe Idoneus fuit: Aiebat adiungi necessario pueris pudorem ⁊ laudis studiū munusculisq; Si alter altex̄ indiscendo supauerint esse alliciēdos. Interdū vero ptinaces modo nempe adhibito verberandos. Quocirca Cyrillus. Multi ingt hoīes magnas aīe corporisq; inciderunt ruinas ob prauorū parentu; insipientiā. Discant ergo iuuenes: Juuentutis tempoř: quod coeteris est p̄stantius: expetendis moribus se fulcire: ne vilibus caducisq;: Juuenilis animus informatus statum in canitie nequeat permutare: quod. n. nouae cartae scribitur: De facili non deletur: Discāt ⁊ parentes fatui: filios correctionib⁹: ⁊ verberibus erudire. nec vitiox̄ sinant vepres: radices figere nō faciliter euellendas: ne flendi: ⁊ nūc: ⁊ ī futurū eis succedat euent⁹ Porro sunt in litterarū ellemētis etia; bene a natura Instituti: vt plurimū: Reffugiu sculi. Studiox̄ liberaliū amaras radices: fruct⁹ aūt dulces esse asserebat Aristoteles: Atq; rogatus quo pacto Discipuli egregie p̄ficerent Si excellētiores ait p̄sequētes tardiores nō attendarit. Unū aliqd sapiēs diuina vnū quidpiā p̄clarum ellige. Itaq; diligenter parentes ante oīa: cui cara pignora

natos erudiendos tradant diligēter inquirant. Sunt enim hoīes quoꝝ doctrinā: Sicut malā vineam extirpandam Sic dediscendam velim si sciretur. Nihil peius ijs: Quintiliano quoqꝫ tradēte: qui Paulum aliqd vltra primas litteras ꝓgressi: falsam sibi scientiae persuasionem imbuerūt. Nam ⁊ cedere pcipiendi pitis indignantur ⁊ velut iure quodam potestatis: quo fere hoc hominum genus intumescit imperiosi atqꝫ interim sceuientes stultitiā suam pdocent: nec minus eorum error nocet moribus. Siquidem leonides Alexandri pedagogus: qbusdam eū vitijs imbuit que robustum quoqꝫ ⁊ maximū Regem. Ab illa īstitutione puerili sunt prosecuta. pretiosissimū est intelligere quēqꝫ ne scire se quod nesciat: Semperqꝫ cupere: quod ignoret: adiscere. nam ⁊ si multum prodest scientia plus tamen imprudentia vel negligentia obest. Timotheum musicum Aiunt duplices ab Ijs quos alius instituisset solitum exigere mercedes: qꝫ si rudes traderentur. Nimirū glorianti cuidam: qꝫ multa didicisset ait Aristippus Sicuti non ij q plurima comedūt: ⁊ exercētur: melius valent: qꝫ qui sumunt necessaria. Ita non q plurima: sed qui vtilia legunt: studiosi habendi sunt: ⁊ eruditi Eruditio ē inter ꝓspera ornamētum Inter aduersa reffugium Elligatur itaqꝫ moribus Doctor egregius: Sobrius: prudens: modestus: assiduus: magisqꝫ Inmodicus: officiosus: atqꝫ vtraqꝫ litteratura conspicuus: Mancae enim ac debiles sunt sine grecis litteris: Latinae: ⁊ q qōpiam phiae genus probatissimum quidem meditetur. Nunc enim habenis: Illum stimulis egentem noscet philosophus: quippe qđ maxime discipulis conducet: atqꝫ pro cuiusqꝫ Ingeniorum natura culturam proportionabilem philosophus adhibebit: Porro pars est: Teste palladio: prima prudentiae: ipsam cui precepturus sis extimare personam. Pro discentium Namqꝫ ingenio more Platonico moderari doctor debet verba doctrinae. pollicitationibusqꝫ frequenter: Interdum minis: nonnunqꝫ flagris: ad lrarū certaīa discipulos īcitare tēpestiuos hortari. Tardos exsibillare feros admōere sonolētos: ac desides stimulare. Delicata nāqꝫ luxuriosaqꝫ educatio īgenia vel diuina deprauat

Nemo plato ait: intemperans potest esse prudens
Ciuitas in qua ciues incontinentes sunt nulla legum
potentia contineri potest: quim frequentes mutationes ac semp
indeterius patiatur.
Qui cupit optatam cursu cōtingere metam
Multa tulit fecitq3 puer Sudauit ⁊ alsit.
Abstinuit se venere ⁊ bacho
Nemo adeo ferus est: qui non mitescere possit
Si modo culture patientem comodet aurem
Unicum esse bonum: Scientiam: Malum e cōtra vnicum In
sciciam: peculiare Socratis sane dictum erat Ad bonum autem
ipsum ascensus: cum litterarum quidem studio est vigilantia. ad
malum vero sopor ociosus omnino est iter decliue
Facilis de scensus auerni
Noctes atq3 dies patet atri Ianua ditis
Sed reuocare gradum sunmasq3 euadere ad auras
Hic opus: hic labor est: pauci quos equus amauit
Jupiter aut ardens euehxit ad ethera virtus
canit poeta: Eneruos animos virtus solet odisse Nullus cū fine
desidia esse non possit: Somno est cuiuslibet discipline capita/
lior inimicus: vnde malum otium ⁊ negligentia: que vitiorum
est alumna. si vltra fit q̄3 natura exigat: causantur. nimius sopor
aggrauat artus: aggrauat ingeniū. pulchros odisse labores Ait
recte philelphus extatq3 icciirco disticon
Non per dormire poteris ad alta venire
Sed per studere poteris in alta sedere.
Pueros impuberes compertu3 est: si plurimo cibo vinoq3 ⁊ sō
mno vterētur hebetiores fieri aduertimusq3 hinc ellici tarditaie3
eorūq3 corpora iprocera fieri minusq3 adolescere: Quapp dor/
mi qd ē satis monuit Auctor moralis: q̄3ta aūt dormitōe i horis
xxiiij. nature sit satisfactū: Sol: Solē qs dicere falsū Audeat cū
ē in signo gēinoꝝ i sinuat: qppe qd Incitatissimi: excellētisq3 vir
genij Plini⁹ ⁊ itellexit: ⁊ ope ꝓprobauit. Lucubraā.n.a vlcana/
lib⁹ icipiebat non auspicādi quidē. S3 studēdi cā: stati a nocte
multa. Hieme vero ab hora septima. vel cum tardissime octaua:

147

hieme vero ab hora septima: vel cum tardissime octaua sepe sexta erat sane somni parcissimus: nonnūq3 etiam inter ipsa studia istā tis ꝛ differentis: Ante lucem ibat ad vespasianum imperatorem nam ille quoq3 noctibus vtebatur. Inde ad legatum sibi offitiū Reuersus vero domum: quod reliquū tempus erat studijs red debat. extat alterum exemplum quippe nō deterius Aristotelis qui cum se tandem: adquiescendum componeret eream spheraȝ tenere in manu patella subiecta solebat: eo consilio: vt cuȝ dormi entis manu excussa sphera: In subditum ereum vas incidisset sō no illius excitus exurgeret O viros nimirum nō sine labore: ce leberrimos nostrum in hac vita nihil nisi tempus esse: nullamq3 per inde iacturam nobis maiorem: q3 temporis: ꝛ Intellexerūt ꝛ opere cū probarūt Sōnū diuturniorē crebro, Plato de testa bať vt malaꝝ illecebraꝝ delictoꝝq3 parētē ꝛ morti ꝑ q3 similē. in sōmnū equidē cui in septē de humanis etatib⁹ libris nostris ꝓpo nēdis plurimū suȝ relluctatis: bibere paꝝ aq̄ frigide atq3 aq̄ ipa oculos irorare remediū repperi. Sūt qui dicāt vpupe oculos si qs ea existēte viua effoderit atq3 latēter tulerit: erit valde vigilās eādem virtutem habere aiunt cor coruinum latenter latum: bubo nis cor ꝛ oculi atq3 noctue caput hec oīa simul i frustulo rubro ex lino ligata ꝛ puluiari cuiuslib3 subposita: vt sint r̄cte sub capite: n̄ poterit ille dormire Donec ibi fuerint. Sensus excitare nepetā thimum satureiam hisopum precipueq3 puleium ꝛ rutam celsus profitetur Interea pueri sunt Qui non tam per ac mortificationē somni desidiā excitādi sūt. q3 per nimiā: vt sic dixerim: viuacitateȝ ꝛ ludorum studium reffrenandi Quāq3 mihi moderatus vtique ludus In pueris non displiceat modo sit honestus ꝛ fortune ar bitrio haud obnoxius propterea philelphus ad Marium filiū scribens Hortatus quidem prius ad bonos mores ꝛ litterariuȝ certamen Inquit

Atsi quando velis ludo lenire laborem
Lude modum seruans. Sed ludos lude qbus nil
Imperitare queat fors fallacissima cunctos
Alea quō vno declarat nomine ludos
Delige qui refferant Aliquam vim corporis acrem

Ingenij ve decus potes exercere palestram
Aut pete sublata volucres agitare sagita
Utere vel numeris cithara modulante canoris
Lude quibus Xenophon solitum colludere cyrrum
Ludis Doctus ait seu quos lacedemone sanxit
Ad pbitatis opus mira grauitate lycurgus
¶ Ludus crede mihi nullus tibi pulchrior alter.
Nec melior quisq nec quo magis omnis acerba
Cura laborq vacet q si virtutibus aalmis
Te penitus dedas. virtus leuat aurea curas
Letitiaq animū refficit redditq beatum.

Discipulae autē idem quod discipuli circa corpus regimen esse oportet circa vero animā neq psus simile neq psus dissimile esse oportere pcipio Illor īti sentētia qui pnellas litteris instruendas nolint mihi non placet. Quāta grecia se gloria iactat q suarū puellarum vna Musarū se coro miscuerit. De q Frāciscus Petrarcha In triumpho tertio. Una iouene greca apparo aparo. Cum nobili poeti gia cantando
Et hauea vn suo stil legiadro e raro
Corina preterea inter nobiles grecos poetas floruit excellenter Quanto verbor ambitu q p carmina vaticinatae sint Sibillae celebrantur. q celebris est Nogarolla familia Ueronensis ob Isotae suae precellentem eruditionem quippe quam principes ⁊ ciuitatis vtpote semper docti prefecti non ceco quidē illo. Sed longe prestantissimo sunt amore psecuti. Quibus nūc Te Cassandra Ueneta fidelis laudibus psequar quam in adolescentiae nempe flore omni virtutū scientiarūq genere prestantissimā quidem accepi: viue aeternis preconijs consecrata. Foelix qui faciet te pulchra ple parentem: ⁊ nati nator: ⁊ qui nascentur ab illis. Adde q dedignantur eruditi virgines animi in paribus se prosternere. Sapientes autē quos naturaliter pro paribus elligūt studijs: Seruato virginitatis: vel saltem pudicitiae nomine Sapienter amant. Captiuitatis eruditae magnā esse calamitatem cēsent ad idiotarum: quorum maximus semper numerus fuit: libidinem trahi: atq doctas ipsas Si que sunt hortor Lactantium

freq̄nter legāt: Valeriū Severinū Hieronymū Et p̄serti librū ad custochiū ⁊ i Iouinianū atqꝫ quoꝝ opa roseū florē redoleāt. Sigdē vt idē recte iquit Hieronymus. Viros cōsulat⁹ illustrat elloquētia In nomen aeternum effert. Militaris gloria triumphos nouae gentis consecrat. Multaqꝫ alia sunt quibus per se clara virorum ingenia lucent. Muliebris ꝓpriae virtutis culmē pudicitia est. Haec Lucretiam Bruto aequauit. Corneliā gracco: Haec portiam: alteri Bruto. Notior est marito suo Tanaquil. Multa Regū nomina iam abscondit antiquitas: Raro seculorum Longinquitas feminaꝫ hac decorataꝫ virtute delere potest. Cara la vita: e dopo lei mi pare. Vera honesta che i bella dona sia. ⁊c. ellegantissime canit Petrarcha.

¶ At equidē honore illas priuari nequaq̄ȝ iudicauerim: que se legitime viro copulauerint. Siquidem humanum defficeret genus defficiente copula. Sed que multitudini se ꝓstitutam fecerit Iudicanda est omnino.

De allacritate ⁊ iocūditate In aetate motiua. Discentium secundi libri alterius tractatus sigillum.

i Ta vtendū est Nicolao quoqꝫ peroto comprobāte remissionibus vt nec odiū studiorum faciant negatae nec otij consuetudinem nimiae.

Omne tulit puctū: qui miscuit vtile dulci.

Horatius modulatur. Nempe in puerorum lusibus vt ad litterarum concertationem: perinde fiant: In citantiores tāq̄ȝ est chelis tendenda: Operepretium Remissiunculas quasdaꝫ proetatis ratione tradere par est: quibus: modo ne longe: ab ingenuitate discedant: puelli aliquantulum recreentur. Adde ꝙ nulla est hominis aetas: cui correctio magis Et venia simul conueniat: q̄ȝ motiua. Siquidem omnium fere imprudentissima aetas Prudētissimi ē Rectoris arbitrio gubernāda vel moderanda. Scilicet ne attonitione nimia stupescat: neqꝫ nimia Venia ellanguescat. quippe neutrum fiet: Si non vulgares remissiones. Sꝫ que ingenuitatem quandam redoleant. Cum modis: vt eorum

peculiaris auctor ait ac temporibus docuerimus Hinc est q auctor moralis aleas fuge: lude troco precepit. Ad sphericas ꝑ aerem volitantes ampullas. Fiat ex visco lixiuium ⁊ maluaruꝫ succo In quo dissoluatur sapo galicus vel cõmunis: Jjs omnibus attramẽti modicum addatur Et sic lixiuium ipsum dimittatur ꝑ naturalem diem quiescere sequenti autem. vꝫ. festo die super ferratam altam speculam bambinus calamũ tangat ab vno capite. seu extremitate In lixiuio: aliam autem ad os applicet Et inflet ampullae decident spherice magne que per aerẽ volitabũt. Sed conuenit ne interior nec exterior sit ventus nimius qꝛ nimis cito frangerentur. vt anulus in igne positus Salliens inde effugiat fac fieri vacuum Et imple mercurio. Jllarum interea mihi mos placꝫ ciuitatũ q̄ sertis floreis ornãt ĩfantes qppe q eos iã amorẽ glorie facit sentire quo ad ipsam ĩ dies magis inflãmentᷣ qđ mihi in pueris maxie quoqꝫ signũ placet. ideo vt ⁊ hiemis tꝑe rose recẽtes habeantᷣ h̄ est artificiũ. Rosas nõdũ patefactas recẽtes diu seruabis. Si ĩ arũdine viridi stãte fixa recludas ita vt fixurã coirᷣ patiaris ⁊ eo tꝑe arũdinẽ recidas quo recentes rosas habere volueris. Aliq ola rudi cõditas ac bene munitas sub diuo obruũt ac huãt ¶ Cũ plᷓmioꝝ ꝑ̃terea ꝯ̇sidérioꝝ sit potissimũ etas ĩfãtilis plurima quoqꝫ in h̄ sigillo de ĩfantiũ voluptatibꝰ ludicra huiusmõi forẽt scribẽda. At stoicidas v̇eor quos me dãnaturos puto tanq̃ꝫ friuola scribentẽ Mihi autem maiora q̃ꝫ infantilis aetas exigat disseruisse admodum videtur. Atqꝫ equidem fateor mihi ipsi hec scribens haud satisfacio. Sed reddenda persone sunt: Horatio quoqꝫ admonente: cõuenientia Cuiqꝫ. veruꝫ qm̃ a nutricibus plura pro infantiũ iocũditatibus adhiberi fieriqꝫ soleãt q̃ꝫ oĩo deceat Scriptorẽ Ommittã. Opereꝑ̃tiũ in succedẽtibꝰ ĩbecillibus scilꝫ minꝰ minusqꝫ atqꝫ ꝓuehctis iã aetatibꝰ ꝓ eaꝝ vtiqꝫ rõnibus cũ otiũ facultasqꝫ dabũtur A me reliqua minus minusqꝫ tenuia atqꝫ robusta ꝓrsus emittentᷣ. vigesimussextus nimirũ Jam mihi ⁊ ꝓpe septimus agitur ãnus peregrinãti semꝑ fluctibus nẽpe ꝑ mare ꝑ terras Et litibus agitato vnde studioꝝ ꝑ̃sidia oĩa mihi defuisse vitae vtiqꝫ q̃ꝫ victus adminicula magis deploraui Libroꝝ Loci tẽporis Corporis mẽtis Deniqꝫ copiã

cōmoditatem otiuꝫ gerē ⁊ vacuitatem quoꝝ singula cum pluri-
mū iacturae afferāt Dum desunt q̄ꝫtū defficiētibus Estimādū
est vniuersis. Coeteꝝ me que sola Miseros fouet Spes alit mi
hi blāditur Nescio quae leta pollicet̄. Ego vt cunqꝫ sese offerat
Fortuna. Si secūda pallados Si aduersa Job egide munitus.
vtrūqꝫ vultū ijsdem oculis constans aspiciam. Nēpe Fortuna
sibi bonū hoc tristis vēdicat q̄ amicos pādit leta cellat inimicos
De his autem hactenus atqꝫ hic de infantia demū libello mod⁹
esto. Ad pueritie iam sequēte prius primi nōnullis erroribus
emendatis ob ip̄ressionis lr̄as scilicet ꝑperā cōpositas causatis
accedam⁹. Primi de ēbryone. vꝫ. emēdatiōes est legere nōnul-
las. Eruditus reliquas noscet academic⁹. In pr̄ia epistola vbi
admonit legitur Admonit⁹ est legēdū In eadē vbi deiciat De-
ficiat ē legēdū In scd̄a epistola vbi velitasti Velitat⁹ es ē legēdū
In toti⁹ opis tabula vbi stari in p̄ncipio Antoni legit̄ Antonij
ē. l. In eadē vbi merculiaris Mercurialis ē. l. In eiusdē fine vbi
tractat Tractat⁹ ē. l. In tertia epistola vbi gnis Generis ē. l. In
eadē clecmētia positū ē pro clemētia In eadē facin⁹ pro facinori
In eadē, pinde, ꝑperīde In elticon egim⁹, plegim⁹. in prime p̄-
fatiōis p̄ncipio oboxiā pro obnoxiā. in eodē mellities, p mollinēs
in eodē suosc, p suos. in eodē spetiemē, p specimen. In horatiāis
p̄terea v̄sib⁹, ppri⁹ positū ē loco, ppi⁹ Rursus iferi⁹, pinde, p pe
rinde Preterea ea nubila, p eas nubes. In pr̄ia iuocatiōe ergro
tationū, p egrotationū Preterea quo tn̄ cōcordi, pque posituꝫ
ē. in altera gnāetur ⁊ massimissaꝫ, p generet̄ ⁊ massinissaꝫ. i eadē
disputantur, p disputent̄: ⁊ valitudis pro valetudis Et lāguores
p lāgores Et medat̄, p medeat̄. preterea i v̄suū fine legr̄ latebis
p latebris. itē i seuerinoꝝ v̄suū fine ev, p ē rursus eu, p ue: itē vtli
p virili ⁊ purperia, p puerperia. itē suū noīe, p suo noīe ⁊ Pau
lo iferi⁹ facit, p fecit. itē succēsoris, p successoris legr̄. Preterea
post alterā iuocationē in capite vꝫ. primi tractat⁹ p̄mo extrīseca
p extrīsecā Et Paulo iferi⁹ ex hoc, p ex habitatiōe. Preterea
ante scd̄ꝫ caput veteꝝ, p veterib⁹ in capite aūt scd̄o actū pro iactū
Paulo iferi⁹ aiaib⁹ pro aīalib⁹. in eodē mēbroꝝ p mēbrū. in
eodē, p legato, p lōgato. i eodē tēporata, p tpata. i eodē seminarēt

ꝑ seminarent. Itē in sequēti linea viui ꝑ vini Paulo īferius eū ad, ꝑ tū ad. Itē ante epicuri sniam ꝓpe capitis finē vider, ꝑ videt In tertio capite ꝓpe finē in casum, ꝑ in cassuȝ. in capite sexto. de matrice scilicet rectificāda: ⁊ fecūdāda nauē, ꝑ nouē. Itē inferius vomini, ꝑ homini. Itē ibidē comedādū, ꝑ comedēdū Paulo inferi⁹ apsūmit, ꝑ absūmit Sequit ⁊ ꝓpe vl. In fine sexti capitis si quēpiā delectabūt, ꝑ si scire quēpiā delectabit. In epigrāmate se ptimi capitis. Ingectiōe, ꝑ iniectione. In octauo capite copiam pro quopiā. In nono capite nūc in decio, ꝑ nec in decimo Paulo īferius venere pro venerē. In sequēti carta capitis noni statiȝ in principio cuale, ꝑ caule Paulo īferi⁹ ꝓpter mulieri, ꝑ ꝓpter mulieris. Itē in sequēti stati i pricipio sipi, ꝑ sibi. Et in eodeȝ ex bis pura, ꝑ plura. Et in eodē post bene digestū ac terminatū non deide seq dȝ qđ deficit, vȝ. digerit nisi ꝑ calorē necessario. Et in eodē eēpamētoꝝ pro tēperamētoꝝ. In capite vndecio noceret ꝑ nosceret. In eodē Paulo inferi⁹ ītellecturā pro ītellecturus Et in eodē cēserē pro cēsebā. In prio sigillo diminuiuo, ꝑ diminutiuo. In eodē rece pro recte. Et in eodē ad tutorē gnimo torꝫtorē. l. est. Et Paulo inferi⁹ pēdē, ꝑ pedē. Et in eodem iniquaȝ durm, ꝑ iniquū durū. Et in eodē modificatiooe, ꝑ modificatiōe. Et in eodē ꝑsequar, ꝑ ꝓsequar. Et Paulo inferi⁹ oio, ꝑ oio Et Paulo inferi⁹ sanguigē, ꝑ sanguinē. Et in eodē equessima pro equissima. Et in eodē obseruē, ꝑ obseruēt. Et in eodē inerant ꝑ īferant. Et i eodē iustiā ꝑ iustitiā. Et in eodē esse iustuȝ ꝑ est iustū. In scđo tractatu fōrtis, ꝑ formatis. In eodē soici, ꝑ stoici. Et in eodē ꝙ subeāt, ꝑ q̄ȝ subeāt. Atqȝ i eodē volūtatē, ꝑ voluptatē. In capite vndecio ꝙ si emōu⁹, ꝑ emortu⁹. Paulo īferi⁹ cerue periture, ꝑ pariture. Ibidē egre periētib⁹, ꝑ pariētib⁹. Et silr in plurib⁹ locis. In eodē vsqȝ adeo, ꝑ vsqȝ dū. Atqȝ i eodē mirabiliti, ꝑ mirabiliter. Et ꝓpe finē Auicena, ꝑ Auicenā: ⁊ creatura, ꝑ creaturā. In capitis. xiij. stati principio vbi legit suū īfantē. l. ē filiū suū. Postremo in alteri⁹ tractat⁹ sigillo aīa esse, ꝑ aīal esse. In eodē vlem, ꝑ vniuersalē: ⁊ in eodē ꝑfessionē. s. nostrā pro ꝑfessiōe. scilȝ nostra. Rursus i eodē cō lamate, ꝑ cōclamate. Et he sūt p̄teriti nōnulle emēdatiōes de embryōe. Presentis vo

de ĩfãtia libelli emẽdatõẽs vt sunt in b.iij. vana, ꝑ vanas: ⁊ Pau
lo inferius ausus fueri, ꝑ ausus nihilominꝰ memorare fueri. In
quarta aũt corniee, ꝑ cornice. In quīta, ꝓpe signũ ip̄m vbi emiliũ
legit. ibidẽ deficit verbũ Suadebãt. Deinde vz. post cartam se
quẽtem quoꝝ in matuꝝ pro quorũ in matruz: ⁊ in primo capite
ongius pro lõgius: ⁊ in eodẽ ineptia pro in petia. in secundo aũt
in ijs qꝫ pro in ijs que: ⁊ cõualescẽ pro cõualescet. in tertio vero
in fine scilicet quarte linee sexu pro sexus. Deinde ad agenũ pro
adagiũ Et relique clare in sequẽti de pueritia. deodante libro ex
plicabunt quẽ vt p̄terito. Millo. vz. lxxxxj. primũ de embryõe
Presenti vero ãno. Millo. lxxxxij. Scõm de infantia iprimen
dos libros edidimꝰ quos ꝑ ãnos cõueniẽter vtiqꝫ distiximꝰ qm̄
de qbꝰ tractamꝰ etates ꝑ ãnos distiguntur. Sic sequẽti. Millo
lxxxxiij. Tertiũ ⁊ sic sex successiue singulari futuris ãnis vsqꝫ ad
Millesimũ qngẽtesimũ reliquos libellos nr̃os peccãtes forsaz
Illustris Viri Ducalis Scribe correctiõi subiectos subijcien-
dosqꝫ: Homo eni sum labi fragiliter possum: qđ eqdem fateor:
errare decipi ira indignatiõeqꝫ interdũ, puebi. Si bibliopolis di
stribuentibꝰ isti emissi ꝑ virũ ora volitabũt: ⁊ qđ p̄mo dicenduz
erat: cui, ꝓpriũ ẽ miseri semꝑ: ⁊ parcere. Si misericordi Deo Et
Barbadicoꝝ atqꝫ vniuersae Aristocratiae gloriae Augustissi-
mo Serenissimoqꝫ Principi Augustino Quez In mortalem
aurea eterna augustissima: ⁊ splendidissima eiꝰ opa que aerẽ ⁊ ce
lum ipsum nubibꝰ lz obductũ Serenãt: Iam reddiderũ: necnõ
Almе Ciuitati Venete Placuerit: emittemus Que felicissime
Pacis atqꝫ Omnipotẽtis Dei amplexa Brachijs: oĩa viuat
per secula. Amen.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0006576

A. ZENO

DE NATURA HUMANA

VENETIIS

1491